

Okno a zrkadlo A

Prešov VMV 2022

Autor
© Anton Fabian

Gramatické korektúry
Gabriela Čandová, Denisa Ferková, Mária Sedláková

Technická spolupráca
Zuzana Petkáčová, Lenka Varechová

Návrh obálky
Miriam Bérešová

Ilustrácie
Ľudovít Bebjak

© Michal Vaško - Vydavateľstvo, Prešov 2022

ISBN

Úvod

Umením života je vedieť vidieť. Názov knihy vychádza z tejto skutočnosti: okno umožňuje vidieť svet okolo nás, a teda aj potreby druhých, kým zrkadlo je symbolom sebeckej zaľúbenosti do seba samého. Kresťanská spiritualita pomáha na ceste rozvoja skutočného nazerania. Biblia, liturgické nedeľné čítania sú stále inšpiratívne a vedú človeka od textu k Božiemu slovu. Stávajú sa tak nástrojom na odhaľovanie zmyslu života.

Po vydaní publikácií Vydarený život A, B, C a neskôr Studňa a pavučina A, B, C, po päťdesiatročnej skúsenosti z kňazskej služby liturgického homiletického ohlasovania, rozhodol som sa znovu spracovať podnety pre kazateľskú, katechetickú i evanjelizačnú činnosť. Ide o zamyslenia, ktoré naratívny spôsobom ponúkajú spojenie starodávneho vyjadrovania sa so súčasným jazykom doby, berúc do úvahy nadčasovú múdrosť stále platnú.

Prajem čitateľom knihy aspoň toľko radosti, koľko som ja získal pri objavovaní hlbokého zmyslu biblického textu a jeho sily formačne pôsobiť na človeka. Zmeny v predstave o Bohu a spoločenstve veriacich, cirkvi – po prekonaní inštitucionálnych prekážok – môžu posunúť každého na ceste k naplnenému životu.

Košice, október 2022

Autor

TÉMATICKÝ PREHLAD

ČINORODÁ LÁSKA

Kde sa narodí Boh, víťazí láska (Svätého Štefana)
Príprava detí k sviatostiam (Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa)
Pomník (1. pôstna nedeľa A)
Byť pravdou – byť v láske (5. veľkonočná nedeľa A)
Sláva skutočná a márnivá (7. veľkonočná nedeľa A)
Uschopnení milovať (Zoslanie Ducha Svätého)
Úrodnosť života (27. cezročná nedeľa A)
Pretlmočiť lásku k Bohu do lásky k človeku (30. cezročná nedeľa A)
Náboženskosť a ľudskosť (34. nedeľa A, Slávnosť Krista Kráľa)

PREČO VERIŤ V JEŽIŠA?

Pôvod Ježiša a nové stvorenie (4. adventná nedeľa A)
Emauzy – mesto nádeje (3. veľkonočná nedeľa A)
Mať veci pre život a život v hojnosti (4. veľkonočná nedeľa A)
Nie vysvetľovanie ale uvádzanie do života (Najsvätejšej Trojice)
Nové znaky (Najsv. Kristovho tela a krvi)
Učiť a hlásať evanjelium (3. cezročná nedeľa A)
Viera a veda (9. cezročná nedeľa A)
Božský stav (19. cezročná nedeľa A)
Kameň a skala (21. cezročná nedeľa A)
Boží syn v ľudskom stave (Petra a Pavla)

SPIRITUALITA – PRÍNOS VIERY

Časové pásmo (Nový rok)
Viera a láska (3. pôstna nedeľa A)
Šťastie ako tvorba (4. cezročná nedeľa A)
Alternatívny program (8. cezročná nedeľa A)
Konať v mene alebo v osobe (11. cezročná nedeľa A)
Význam spirituality (12. cezročná nedeľa A)
Postoj dôvery (13. cezročná nedeľa A)
Pšenica a kúkoľ (16. cezročná nedeľa A)
Poklad a perla (17. cezročná nedeľa A)
Cisárov a boží obraz (29. cezročná nedeľa A)

PREDSTAVA O BOHU

Žiť pre Boha, alebo sa mu v láske podobat'? (Vianoce - Narodenie pána)
Hviezda a symboly (Zjavenie Pána)
Inakosť Božia (25. cezročná nedeľa A)
Rozdiel: otec – pán (26. cezročná nedeľa A)
S noblesou pána (33. Cezročná nedeľa A)
Pečať lásky (Krst Pána)

ETICKÉ OKNO A ZRKADLO

Pozvanie a odmietnutie (28. cezročná nedeľa A)
Čisté a nečisté (31. cezročná nedeľa A)
Zmena nielen v čase (Všetkých svätých)
Okno a zrkadlo (4. pôstna nedeľa A)
Výplata – salarium (5. cezročná nedeľa A)
Spása ekonomiky, alebo ekonómia spásy? (15. cezročná nedeľa A)
Prijímanie očisťuje (18. cezročná nedeľa A)
Túžba byť ako Boh (Nepoškvrneného počatia Panny Márie)

PREMENA A POKÁNIE

Premáhať slabú vôľu (2. adventná nedeľa A)
Vysvetľuje a ospravedlňuje (3. adventná nedeľa A)
Premena (2. pôstna nedeľa A)
Priятие Pána očisťuje (Štvrtok Pánovej večere)
Milosrdenstvo - spirituálna tvorivosť (2. veľkonočná nedeľa)
Odpustenie (10. cezročná nedeľa A)
Potrebujem oslobodenie (2. cezročná nedeľa A)
Rozlišovanie: človek a hnev (7. cezročná nedeľa A)
Odpustenie pri konfliktoch (23. cezročná nedeľa A)
Veľkosť odpustenia (24. cezročná nedeľa A)

SPRACOVAŤ UTRPENIE

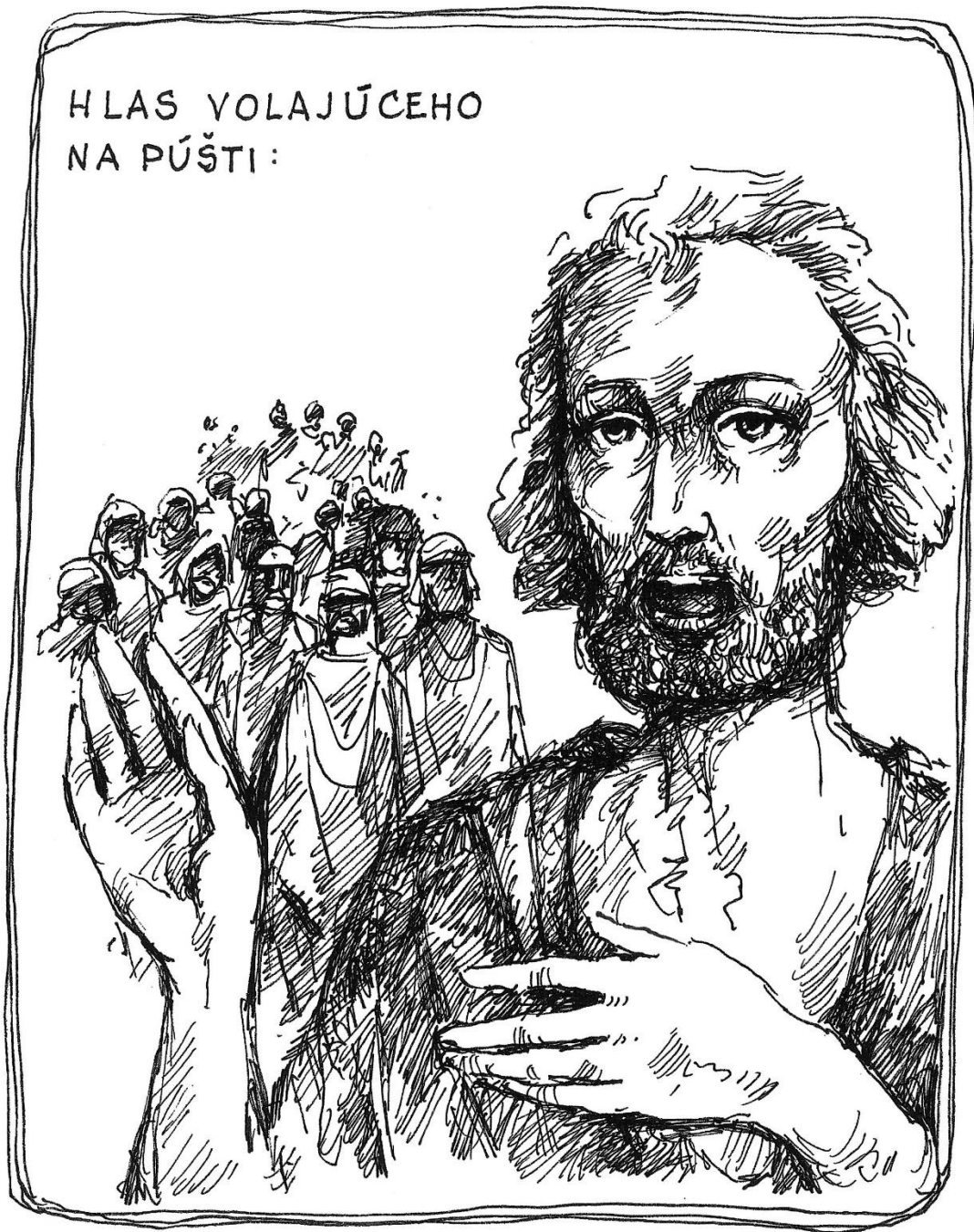
Rozpadávanie (2. nedeľa po Narodení Pána)
Kto vyhral? (Palmová - Kvetná nedeľa A)
Osobný múr nárekov (14. cezročná nedeľa A)
Odrobinka (20. cezročná nedeľa A)
Spracovať utrpenie (22. cezročná nedeľa A)
Vedieť vidieť (Sedembolestnej Panny Márie)

NEPRERUŠENÝ ŽIVOT

Dnes súdim Boha ja, na konci bude opačne (1. adventná nedeľa A)
Levia sila (5. pôstna nedeľa A)
Exponenciálna doba (Veľkonočná nedeľa)
Chcieť a mať (Nanebovystúpenie Pána)
Smrť nezastaví život (Veľkonočná vigília)
Prítomnosť a budúcnosť (32. cezročná nedeľa A)
Dimenzie života (Nanebovzatia Panny Márie)
Evakuácia (Spomienka na zosnulých veriacich)

ADVENTNÉ OBDOBIE

HLAS VOLAJÚCEHO
NA PÚŠTI:

„PRIPRAVTE CESTU PĀNOVI, VYROVNAJTE
MU CHODNĪKY!“

(Mk 1,1-8)

1. DNES SÚDIM BOHA JA, NA KONCI BUDE OPAČNE

Mt 24, 37-44 Bdejte, aby ste boli pripravení

Prvá adventná nedeľa A

Pani chcela urobiť doma zmeny vo varení, preto si kúpila kuchársku knižku s názvom *Rómska kuchárka*. Prvá rada, ktorú našla vo vnútri: ukradnúť hrniec.

Vtipy o Rómoch sú mnohokrát spojené s témou krádeže. Lenže na tomto vtipе je podstatné to, že nikto nezačína varenie od nádob. Postaví niekto najprv panvicu a všetky nádoby na šporák, a potom od toho odvodí varenie? Či nerobíme opačne? Najprv: na čo máme chuť, potom aké suroviny máme v chladničke, komore, a až na konci, aké náčinie, nádoby, v ktorých to celé uskutočníme.

Niečo podobné je aj v živote. Obsah našich dní tvorí myslenie, prežívanie, pociťovanie, snívanie. A v evanjeliu zisťujeme, že Ježiš upriamuje svojich súčasníkov na vnútorné prežívanie, čiže nielen na vonkajšiu nádobu života, ale na jej obsah. Hovorí: „Bdejte teda“ (Mt 24, 42), buďte pozorní, aby ste nestratili zo zreteľa niečo, čo je dôležité.

Ďalej sa táto myšlienka vysvetľuje prirovnaním: „Vtedy budú na poli dvaja: jeden bude vzatý, druhý sa ponechá. Dve budú mlieť na mlyne: jedna bude vzatá, druhá sa ponechá“ (porov. Mt 24, 40-41). Ako si tento výrok vysvetliť? Obyčajne si myslíme, že jedna bude mať smolu, druhá prežije, jeden bude mať šťastie a druhý zahynie. Ale v gréckom origináli to má iný význam. Stačí použiť kontextuálnu metódu. Slovo vzatý je použité v Lukášovom evanjeliu, kde sa píše: „Jozef, syn Davidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku“ (Mt 1, 20). Čiže vzatie je skôr o prijatí, čo človek prijíma do svojho života. Takže keď hľadáme význam vety: dvaja budú na poli, dozvedáme sa, že jeden/jedna niečo prijíma, druhý odmieta. A práve v tom sa rozlišujeme: či na svoj život nechávame vplývať hodnoty lásky, pokoja, alebo vplýva na nás sebecko a prípadne marginalizujeme Boha. To je podstatné, aby človek nezostal mimo Božieho kráľovstva, zaujatý sám sebou, čo by bolo jeho nešťastím.¹

Takže význam vety: „Dvaja budú na poli, jeden bude vzatý, druhý ponechaný“ je v tom, čo človek prijíma do svojho života a čo odmieta doň vziať, čím sa jeho dni naplnia a čo je v jeho zhromažďovaní vedľajšie.

Od toho môžeme odvodiť aj záver evanjelia, lebo ono nie je o strašení ani o výstrahe. Boh nie je zlodej, ktorý nás chce okradnúť. Ježiš nepriniesol posolstvo hrôzy, ale posolstvo nádeje. Priniesol posolstvo o tom, že Boh nás má rád a má pre nás domov v nebi, teda máme pred sebou budúcnosť.

Pripomienka posledných vecí, takzvaný posledný Boží súd, to je môj dnešný prítomný súd nad Bohom. Mňa nečaká nejaký hrozný posledný súd, lebo ja dnes prijímam Boha a jeho hodnoty v svojom živote. Preto je kresťanské posolstvo odôvodnené, rozumné, preto sa Božie slovo usilujeme žiť.

O nádeji však nestačí počúvať, treba sa nad ňou zamýšľať, spracovať ju v sebe, a po tretie konať. Lebo ak Písmo a Božia múdrosť neprejde do rúk a nôh, do skutkov, Božie slovo bude akoby hodené na zem.

Spomína evanjelický misionár, ktorý pôsobil medzi Papuáncami v Pacifiku. Pri preklade Biblie do reči domorodcov nevedel nájsť správny výraz pre slovo nádej. Dlho hľadal výstižné slovo, až mu pomohla jedna udalosť. Jedno z jeho detí ochorelo a zomrelo. Keď misionár pochovával svojho syna, prišiel k nemu domorodec a pýtal sa ho: „Ty vôbec neplačeš?“ Na to otec povedal: „Prečo by som plakal? Veď sa zase uvidíme. Naše dieťa je u Boha!“ Domorodec si pre seba zamrmľal: „Už som o tom počul. Vy kresťania sa pozeráte na

¹ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

svet ponad horizont.“ Vtedy si misionár povedal: toto je to správne slovo, ako preložiť nádej: pozerat' na život a na svet ponad horizont.²

Ďakujeme za advent, za pozvanie pozerat' na svet i na život ponad horizont. A vtedy bude naše nazeranie oveľa krajšie.

2. PREMÁHAŤ SLABÚ VÔĽU

Mt 3, 1-12 Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo

Druhá adventná nedeľa A

Starší pán každé ráno cvičil, a bolo to vidno na jeho svaloch a hrudníku. Dokázal aj tridsať klikov, mnoho drepov... Ľudia mu s obdivom hovorili: „Musíte mať silnú vôľu!“ On žartovne odvetil: “Mám silno vypestovanú slabú vôľu!”

Pre úspech v športe je potrebná silná vôľa. Aj úspech v osobnom živote zabezpečí silná vôľa proti pohodlnosti, lenivosti, nečestnosti. Nestačí silná vôľa v športe, dôležitá je aj v správaní.

Existujú mnohé oblasti života, v ktorých sa egoizmus prejavuje výrazne, a bolo by potrebné to opraviť. V náboženskom slovníku sa to volá pokánie. Lebo ak hovoríme o človeku, že má slabú vôľu, v náboženskom slovníku je na to výraz: je hriešny. Pokánie je spôsob, ako zmeniť slabú vôľu na silnú.

Pred dvetisíc rokmi vystupoval pri rieke Jordán Ján Krstiteľ. Prichádzali k nemu ľudia z Judey. Akoby formou príkazu hovoril: „Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo!“ (Mt 3, 2) Výraz pokánie, po grécky metanoia, znamená obrátiť sa v zmýšľaní. Zmena musí nastať najprv v hlave, v myslení človeka, a potom sa prejaví aj v správaní, v skutkoch.

Bolo by málo, keby sme si pokánie vysvetľovali len ako umŕtvovanie alebo odriekanie, obeť, lebo ani Ježiš nehovoril o Bohu tak, že by potreboval naše obety. Boh chce, aby sme sa mu podobali tým, že budeme milosrdní a láskaví. Preto aj pokánie, ktoré hlásal Ján Krstiteľ, možno charakterizovať prioritne ako zmenu myslenia a správania, čiže prestať myslieť na seba a rozmyšľať o tom, čím môžem poslúžiť druhým. Toto je obrátenie, keď človek prestane byť egocentrický, sústredený len na seba, a uvedomí si, že natoľko pokročí, nakoľko bude vedieť mať oči aj pre potreby iných.

Ak sa podarí prvý krok, zmena zmýšľania, môže nastúpiť druhý: Ján hovorí, „Priblížilo sa nebeské kráľovstvo“ (Mt 3, 2). V evanjeliách sa používa výraz Božie kráľovstvo, iba Matúš používa výraz nebeské kráľovstvo. Prečo? Lebo Matúš píše Židom. Žid nikdy nepovedal slovo „Boh“. Z úcty k Pánu Bohu povedal: „Pane,“ „Adonaj“, ale nikdy nie slovo „Bože!“ Ani v židovských modlitbách to nenájdeme. Preto Matúš nepoužíva výraz Božie kráľovstvo, ale nebeské.

Pritom výraz „nebeské kráľovstvo“ neznamena kráľovstvo na nebesiach. On nehovorí o nejakom posmrtnom živote. Výraz nebeské kráľovstvo znamená, že sa má realizovať Boží projekt pre ľudstvo už na zemi, v našom srdci, myslí, v našom bytí. Kráľovstvo nebeské sa zviditeľňuje, keď prostredníctvom nás je vykonávaná láska a dobro vo svete.³

Nečakáme zásah zhora, Boží zásah, ktorý by zmenil svet. Lebo nebeské kráľovstvo je to, čo Boh núka každému z nás každý deň pre naše postoje, rozprávanie, konanie. V tom okamihu, keď sa rozhodujeme zasvätiť svoj život dobru, zvestujeme Boha ako Otca na tejto zemi. Je prítomný v našej duši a stará sa o nás.

² RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti*. Bratislava : Lúč 1997, str. 12.

³ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Potom môže nastúpiť aj tretí krok, o ktorom hovorí Ján Krstiteľ. Ak prvým bola zmena zmýšľania, druhým nebeské kráľovstvo, tak tretím je: „On vás bude krstiť Duchom Svätým“ (Mt 3, 11). O čo ide?

Krstenie vodou si vieme predstaviť, lebo Ján ponáral ľudí do vody. Bol to symbol očistenia. Lenže voda ako kvapalina stečie z kože, neprenikne do vnútra. Ona iba splní funkciu očistnú. Preto Ján povedal: „Ja vás krstím iba vodou,“ ale nemám silu, aby som z vás urobil už zajtra, napozajtra ľudí dobrých. Ja vám môžem pomôcť k očisteniu v zmysle minulosti, ale ten, kto príde po mne, ten vám dá svojho ducha, to znamená presiakne vás, bude vplývať na vás zvnútra, ponorí vás do Ducha Svätého. To, čo do vás vsiakne, je rozhodujúce.

Keď sa pýtame, kde Boží duch presiakne náš život, pri oltári nachádzame odpoveď. Lebo v znaku chleba a vína prichádza Kristus do nášho života a naplňa naše vnútro svojím pokojom. Každá eucharistia je vnútorná sila pre nasledujúce dni, kresťanský štýl, aby sme boli ľuďmi, na ktorých vidno milosrdnú lásku.

Ukončíme našu úvahu jedným postrehom dospelého človeka. Keď som mal štrnásť rokov, pozoroval som drozda, sediaceho na kríku bazy, ako jedol z bobuliek. Keď sa nasýtil, odletel na blízky múr a medzi kamene utrúsil zo zobáka semienko. O veľa rokov som videl, ako z puknutého múra vyrastá strom. Koriienky roztrhli murivo, prasklina bola asi polmetrová. Jedným kamienkom som napísal: čin drozda!⁴

Všetci vieme, čo znamená sila semienka, trochu prachu, vody a slnka. Sila života je úžasná. A keď už čin drozda roztrhne múr, či čin Boha v nás neroztrhne slabú vôľu? Či nie je pravda, že stačí sa nám otvoriť, aby sme Božie poslanstvo prijali a nechali ho - nie po sebe stieť, ale vsiaknuť, aby nami preniklo?

S vďačnosťou dnes počúvame slová evanjelia, ktoré nás vyzývajú: „Robte pokánie,“ lebo to nie je o niečom minulom, zastaranom, neaktuálnom. Je to presne o tom, čo prežívame: aby každý mohol povedať: mám síce slabú vôľu, ale silno ju premáham.

3. VYSVETLUJE A OSPRAVEDLŇUJE

Mt 11, 2 - 1 Ty si ten, ktorý má prísť

Tretia adventná nedeľa A

Pred 150 rokmi mal nemecký cisár audienciu u pápeža Leva XIII. Cisára sprevádzal aj knieža Otto von Bismarck. Keď prechádzali vo Vatikáne do ďalšej miestnosti, kde mali pápež s cisárom hovoriť súkromne, tlačil sa do miestnosti aj Otto von Bismarck. Jeden kardinál zdvihol ruku, zabránil mu ísť za cisárom a on ho okríkol: „Ja som predsa knieža Bismarck!“ Kardinál pokojne odvetil: „To síce vysvetľuje, ale neospravedlňuje vaše správanie.“⁵

Jednoduchý výrok: „to síce vysvetľuje, ale neospravedlňuje vaše správanie,“ prezrádza pýchu a povýšeneckosť Bismarcka. Oproti tomu existuje skromnosť a pokora, ktorú reprezentujú evanjeliové postavy Ježiš a Ján. O nich však platí: „to vysvetľuje a aj ospravedlňuje ich správanie.“

Ján, syn Zachariáša, mal byť v chráme. Mal zdediť prácu po otcovi, ale on si nevybral kňazstvo. Odišiel na púšť z protestu proti korupcii, ktorá bola v meste Jeruzalem na kráľovskom dvore, pri veľkňazoch a úlisnej herodesovskej politike voči rímskej nadvláde. Nechcel sa zapojiť do konania, ktoré bolo v meste Jeruzalem, preto odchádza na púšť, ďaleko od chrámu. To vysvetľuje a aj ospravedlňuje jeho správanie. Ježiš oceňuje jeho postoje, keď hovorí: „Čo ste vyšli na púšť vidieť? Trstinu zmietanú vetrom?...Človeka oblečeného do jemných šiat?...Teda čo ste vyšli vidieť? Proroka? Áno, hovorím vám, viac ako proroka!“ (Mt 11, 7 - 9)

⁴ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti. Bratislava : Lúč 1997, str. 12.

⁵ BREZINA, J (editor):. Anekdoty o slávnych. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, str. 26.

Obsahom Jánovho ohlasovania bolo pokánie na odpustenie hriechov, čiže obrátenie, zmena myslenia, mentality, nový spôsob videnia vecí. Kto doteraz myslel len na seba, odteraz má myslieť aj na druhých. Toto bol význam Jánovho ohlasovania. Dá sa rýchlo pochopiť, prečo to nemohol robiť v Jeruzaleme, prečo to neadresoval kňazskej vrstve alebo politickým predstaviteľom. Lebo oni mali hrôzu z čohokoľvek nového. V náboženskom svete všetko stojí na tradícii a platí imperatív: vždy to tak bolo, vždy sa to tak robilo. Akákoľvek zmena bola vnímaná ako útok na ich vlastnú bezpečnosť. Táto neschopnosť pochopiť život ako zmenu, krok dopredu ich zablokovala. To vysvetľuje, ale neospravedľňuje ich správanie.

Keď bol neskôr Ján vo väzení dostal sa do krízy. Ježišovi adresoval otázku: „Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?“ (Mt 11, 3) Ján Krstiteľ bol dedičom spirituality, tradície, ktorá dúfala v národ spravodlivých, tak ako predpovedal prorok Izaiáš: „A tvoj ľud - všetko spravodliví ...“ (Iz 60,21) O Ježišovi počul, že neprišiel volať spravodlivých, ale hriešnikov. Ján predstavil Mesiáša, ktorý bude trestať hriešnikov a neveriacich a teraz vníma, že Ježiš neohlasuje trest Boží, ale Božiu lásku práve k týmto ľuďom. Jánova kríza je pochopiteľná.

Ježiš vo svojej odpovedi vymenúva skutky Mesiáša tak, ako boli opísané v knihe proroka Izaiáša. Ide o šesť skutkov, zodpovedajúcich šiestim dňom stvorenia, prostredníctvom ktorých sa dáva život tým, ktorý ho nemajú. „Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa hlása evanjelium.“ (Mt 11, 5) Ale Ježiš vynecháva posledný zo skutkov Mesiáša: pomstu na pohanoch, pomstu na utlačovateľoch. Nehovorí o pomste, ale len o Božej láske, nepredstavuje Boží trest, ale ukazuje cestu Boha – cestu lásky, s cieľom dať rásť všetkým ľuďom. To vysvetľuje, ale aj ospravedľňuje jeho správanie.⁶

Keď necháme výklad a prejdeme do našej doby, uvedomujeme si potrebu zmeny, pokánia, iného spôsobu videnia vecí a udalostí okolo seba. Kto je rodič, nepotrebuje nanovo vidieť svoje deti? Nie je potrebné nanovo vidieť kolegov v práci? Nepotrebuje manžel nanovo vidieť manželku a manželka svojho manžela? Lebo mnohokrát platí, že naše zlozvyky vysvetľujú, ale neospravedľňujú naše správanie. Vianočná sviatosť zmierenia má význam až potom, keď si najprv povieme: Bože, ja potrebujem zmenu. Bože, daj, aby som nebol ako veľkňaz, ktorého nebolo možné zmeniť, ktorý tvrdil, že všetko je dobre tak, ako je. Tu je úloha nášho adventu, cvičenia, ktoré je s tým spojené.

Aurelius Augustínus z Hippo (354 - 430) žil nezriadený život a až v tridsiatom druhom roku života bol pokrstný, obrátil sa. Nastala zmena v jeho živote, pretože si uvedomil, čo je dôležité, kde je pravda, aká je dôležitá láska. Stal sa kňazom a neskôr biskupom v Severnej Afrike. Augustín začal svoje talenty využívať na to, aby zakladal novú spoločnosť, civilizáciu lásky. Ale nezačal tým, že by menil svet, ale menil seba. Napísal: „Začiatok dobrých diel je vo vyznaní tých zlých.“⁷ Každé dobré dielo začína tým, že vyznáme svoje doterajšie zlé veci.

Podobne anglický spisovateľ Gilbert Keith Chesterton (1874 - 1936) napísal: „Žurnalizmus mi umožnil odkrývať zlo, ktoré je vo svete. No spoved' mi urobila lepšiu službu. Pomohla mi odhaliť zlo, ktoré je vo mne a uzdraviť sa z neho.“⁸

Investigatívna novinárska práca pomáha odhaliť zlo vo svete. Ale len sviatosť zmierenia, pokánie umožní spoznať zlo, ktoré je v každom človeku, a z ktorého potrebuje byť uzdravený. To život vysvetľuje, ale len Boh ho ospravedľňuje.

4. PÔVOD JEŽIŠA A NOVÉ STVORENIE

Mt 1, 18 - 24 Ježiš sa narodí z Márie, zasnúbenej s Jozefom

⁶ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁷ AUGUSTÍN, A.: Vyznania. Bratislava : Lúč 1997.

⁸ LEFEVRE, P. (editor): Veľké pravdy v malých príbehoch 8. Bratislava : Lúč 2015, str. 118.

Štvrtá adventná nedeľa A

V rámci predvianočného upratovania odznela aj detská poznámka: „Keď naša mama začne kričať, upratujú aj deti od susedov!“⁹ Tento výrok svedčí o rodičovskej starostlivosti: otec a mama povedia raz, druhýkrát, atď. Starajú sa, aby sa vytvorila správna atmosféra, jedlo, darčeky. S tým je niekedy spojený aj zdvihnutý hlas.

Rozumejúc starostlivosti ľudskej, rodinnému prostrediu, môžeme rozmýšľať o starostlivosti Božej, o prostredí na celej zemeguli, o celoludskej rodine. Vzťahuje sa k tomu úryvok z evanjelia, kde je reč o Jozefovi, Márii a o narodení Ježiša Krista. (porov. Mt 1, 18 - 24)

Keby sme listovali pár riadkov predtým u Matúša, nájdeme rodokmeň Ježiša Krista. Píše o tom, ako mal Abrahám syna Izáka, Izák Jakuba, Jakub Júdu, Júda Faresa, Fares Ezroma, Ezrom Arama, Aram Aminadaba a tak ide 39-krát. (Mt 1, 1 - 17) Za povšimnutie stojí, že Matúš píše samé mužské mená. Prečo to tak napísal? Lebo v židovskej kultúre tých čias neexistovalo slovo rodičia. Bol tam otec, ktorý plodí, rodí. Matka iba porodí. Pri zrode nového života, podľa presvedčenia tej doby, otec a matka neprispievali rovnakým dielom. Matka bola považovaná za akýsi inkubátor, do ktorého muž vloží semeno a potom po určitom čase príde na svet dieťa. Ale všetko je mužovo, čiže je to muž, ktorý rodí. On je rodič. Preto je celý rodokmeň Ježiša Krista, generácia za generáciou, o samých mužoch.

Keď prideme na verš číslo 16, tam Matúš napíše: Jakub, to je dedko Ježiša, Jozefov otec, zrodil Jozefa. Čakali by sme, že štyridsiaty raz bude napísané, že Jozef mal zrodiť Ježiša. Namiesto toho sa rodokmeň pretne: „Jakub zrodil Jozefa, manžela Márie, z ktorej bol zrodený Ježiš, nazývaný Kristus.“ (Mt 1, 16) Je to niečo nové, neuveriteľné. V celom rodokmeni je prvýkrát napísané, že Márii je pripisované slovo zrodiť. Pričom 39-krát to bolo pripisované mužom. Čo tým chcel evanjelista povedať?

Jozefom a Máriou sa končí určitá ľudská, židovská tradícia. Ona má svoj počiatok aj koniec v čase. Keď otec a mama zrodia syna, neodovzdávajú mu len fyzický biologický život, ale aj celú duchovnosť svojho ľudu. Vzácný kapitál dejín sa odovzdáva z pokolenia na pokolenie. No pri Jozefovi sa tento proces zastaví, lebo Ježišom začína nové stvorenie.¹⁰

Evanjelista Matúš chcel ukázať, aký je pôvod Ježiša Krista, čiže genesis. Ježiš predstavuje nové stvorenie, niečo neslýchané, niečo, čo sa ešte nikdy nestalo. Tak ako bolo stvorenie na začiatku z ničoho, čiže Božím darom a Božím dielom, tak pri Ježišovi je nové stvorenie, je to Boží dar. Prejavuje sa tá istá stvoriteľská Božia sila, ktorá bola na začiatku sveta. Za pôvodom sveta je absolútna inteligencia, Božia nepredstaviteľná sila a ona sa prejavuje v súvislosti s hľadaním odpovede na otázku, aký je pôvod Ježiša Krista.

Všimnime si reakciu na novotu, napr. u Jozefa, ktorý bol človek spravodlivý, verný Božiemu Zákonu. Zachovať Zákon znamenalo manželku, ktorá čakala dieťa od cudzieho muža, nevernú, vydať súdu, ktorý rozhodne o ukameňovaní. Jozef sa ocitá v dileme: „Ak ukryjem jej chybu, postavím sa proti Pánovmu Zákonu.“¹¹ Preto stojí pred drámou, zamýšľa potajomky ju prepustiť, čo znamená rozlukový list. Všetko končí tým, že Jozef pochopí Božie poslanstvo vo sne: „Neboj sa prijať Máriu, lebo to, čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého.“ (Mt 1, 20) Ona ťa nezhadila, neurobila nič zlé, ale tvoja spravodlivosť musí ísť ponad Zákon, nad rámec tradičných požiadaviek. Aj vďaka nedodržaniu Zákona si Duch Svätý robí škáročku a môže tvoriť nový Ježišov život.

⁹ BROSH, K. st. (editor) : Trikrát denne jeden. Bratislava : Nové mesto, 2018, str. 200.

¹⁰ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

¹¹ *Apokryfný spis: Protoevanjelium Jakubovo*. In: Maggi Alberto: *Biblické komentáre*. <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>

Čo z tejto exegézy môže byť pre nás dnes osožné? Ak je Ježiš nové stvorenie, tak každého z nás robí novým stvorením. Prezentoval nové stvorenie v troch oblastiach: po prvé Ježiš sa staral o zdravie chorých, po druhé o jedlo pre chudobných a po tretie o ľudské vzťahy. Ježiš veľa hovoril s nebeským Otcom aj o Otcovi, chodieval do synagógy, do chrámu, obrady a náboženstvo boli studňou, z ktorej bol živený a potom sa to prejavovalo v každodennom živote. Toto je nové stvorenie.

K tomu sme pozvaní. Spása, čiže šťastný život, prichádza prostredníctvom starostlivosti: po prvé o zdravie, po druhé o podelenie sa s jedlom a po tretie o vzťahy. Je to jednoduché, ale je to veľká výzva. Ako nové stvorenie sa snažíme v Ježišovom duchu a štýle ísť dopredu. Staré stvorenie - bez Krista, znamená prežívať iba všednosť: vianočné trhy v meste, biznis, varené víno, vianočné koledy a tak ďalej. To všetko sú ľudské zvyky. Ale byť novým stvorením znamená všimnúť si Božiu náklonnosť, láskavú starostlivosť, ktorou prekonáva jednotlivé úskalia, ľudské zvyky a zlozvyky. Preto si želáme, aby sme aj vianočné sviatky prežili ako nové stvorenie. K tomu ma prispieť aj sviatosť zmierenia, spoločná modlitba v rodine aj všetky úkony, ktoré konáme.

Otec si denne brával malého synčeka na kolená a rozprával mu rozprávky. Ale jedného dňa mu priniesol počítač a mnoho, mnoho programov s rozprávkami. Keď sa o niekoľko dní chlapca opýtal, či sa mu páčia rozprávky na počítači, odpovedal: „Vôbec nie! Počítaču si nemôžem sadnúť na kolená!“¹²

Otec sa delí s časom. Daruje sa a táto služba je nenahraditeľná. To je nové stvorenie. Zároveň je to plán ako prežiť vianočné sviatky. Ďakujeme za vetu, nad ktorou sme dnes rozjímali: „S narodením Ježiša Krista to bolo takto.“ (porov. Mt 1, 18) Toto je pôvod Ježiša a toto je pôvod mňa, človeka, pre budúcnosť.

¹² RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, str. 65.

Vianočné obdobie

MĀRIA ZACHOVÁVALA VŠETKY TIETO SLOVÁ VO
SVOJOM SRDCI A PRĚMÝŠĽALA O NICH (Lk 2,16-21)

5. ZASTAVIŤ SA PRI BOHU

Lk 2, 1-14 Dnes sa vám narodil Spasiteľ

Narodenie Pána – omša vo svätej noci

Ned'aleko Popradu je mestečko Svit a hovorí sa vtip: Viete, aká je hymna mesta Svit? „Aký je to svit, čože to má byť?“ (JKS 45) ¹³ Žonglovať so slovami je zaujímavé, lebo sa odкрýva viac významov. Kto vie po rusínsky, pozná ďalší význam: „Teper taký svit!“

Človek dokáže ako archeológ odкрývať vrstvy a hľadať pôvodný význam. Niečo podobné sa dá urobiť aj s vianočnými sviatkami, odložiť pozlátok, povrchnosť a ísť k náboženskému obsahu, k podstate, k základnej vrstve. Pomôžeme si slovenským spisovateľom Danielom Hevierom, ktorý napísal *Vianočnú poštu* vo veršoch.

Vypukli znovu Vianoce tak, ako roky predtým.
Uchmatnúť každý niečo chce, niečo, čo práve letí.
Kriľavé pestré reklamy z výkladov kričia všade
a šťucháme sa laktami pri predbiehaní v rade.
Týždne sme zlostní na seba, potom dobrí dva dni,
nikomu nič viac netreba a nikto nie je hladný.
Tí, ktorým sa nič neušlo, si za to môžu sami.
Pred sebou máme hrubé sklo, do sýta napraskaní.
Stále tú istú koledu nám hrajú na walkmanoch
a lepkať sme od medu, hľadáme nasrdeno.
Píšem vám, deti, ako som ušiel od takých Vianoc.
A šiel som len tak za nosom. Už sa stmievalo na noc,
tak som tam stretol zakrátko za mestom toho chlapca,
ba skôr to bolo chlapčiatko. Iba tak prechádzal sa.
Tak som sa ho spýtal: „Ty si sa, chlapče, stratil?“
Chvíľku tam mlčky iba stál, potom sa spýtal: „A ty?
Nikom som sa nestratil, ja iba hľadám ľudí.
Stálo ma to už veľa síl, ako tu svetom blúdím.“
Hovorím, „Nikto nemá čas na čiesi cudzie decká“.
A chlapec: „A čo chcete nájsť, iba mať plné vrecká?
Veď meníte sa na škrekčov a vravíte si: Hrab si.
Hľadáte teplé miestečko, mlátite všetkých slabších.“
Potom si ešte povzdychol. „A nepoznáte sničky.
A zabudli ste na ticho, na hviezdy, na studničky.
Nemáte nebo nad hlavou len nebá obrazoviek.
Až za náramnou diaľavou občas sa mihne človek.
Kto ešte smúti za vločkou, ktorá sa o zem udrie?“
Vravím mu: „Počkaj, kamoško, máš reči veľmi múdre,
náš svet je komplikovaný, všetko sa zamotáva
a všade striehnu oplani. Utříš zľava, sprava.
Si dobrý? Vyjdeš nasucho, dobráci vyšli z módy.
Tým ujde sa len zaucho. Tak to na svete chodí.
Na únosy a strieľacky hrajú sa krpci v jasliach,
fajčia vari už prváčky a radosť, tá už zhasla.“
Teraz som bol ja dojatý. Prišlo mi ľúto seba.
Chlapec ma schoval v objatí, aby som sa viac nebál.
Veď preto chodia Vianoce. U dobrých zvonía,

¹³ BROSH, K.(editor) : Trikrát denne jeden. Bratislava : Nové mesto, 2018, str. 202

u zlých to, čo sa zamoce, nech sa už viac nezauzlí.
Vyzvedám jeho priezvisko, pýtam sa: „Chlapček, kto si?“
A on mi na to: „Ježiško“. A zmizol v hĺbke noci.
Z pohľadnicových Ježíškov je iba jeden pravý.
Ten chlapček, ktorý chodí tmou, možno sa u vás staví. ¹⁴

Naša prítomnosť v kostole znamená, že sa pri nás zastavil Boh a my sme sa zastavili pri ňom. Oslavujeme skutočnosť, že Betlehem nie je tam, v Palestíne, ďaleko, ale tu, vo mne, vo vás, v našom srdci, všade tam, kde sa zjavuje ľudskosť, kde sa usilujeme porozumieť, čo znamená, že Boh sa stal človekom.

Jeden humorista to šikovne vyjadril: „Asi to nie je také zlé byť mužom a ženou, keď sa Boh rozhodol stať sa jedným z nás.“ Asi to nie je také zlé s ľuďmi, keď Boh, absolútna inteligencia, si vybral priestor človeka. Ľudskosť je tým povýšená, lebo Božia prítomnosť každému z nás dáva dôstojnosť. Tam, kde sa usilujeme o pokoj a trpezlivosť, kde svojím životom zjavujeme lásku, odkrýva sa Božia prítomnosť. Toto je základné poslanstvo Vianoc, ktoré nás premieňa a naplňa nádejou, posúva ďalej. Božia prítomnosť nás očisťuje, oslobodzuje, odpúšťa naše nedostatky. Preto sme vďační za pravdu viery, že Boh sa stal človekom, že sa zastavil aj u nás, a že nám dovolil, aby sme sa zastavili pri ňom.

Jeden starý muž býval pri jazere a iný na okraji lesa. Muž pri jazere na jeseň ťažko ochorel. Vtedy ho navštívil muž od lesa a doniesol mu cenný dar. Muž pri jazere mal veľkú radosť. Prešlo pár mesiacov, čoskoro na to vyzdravel. Lenže na Vianoce choroba postihla muža na okraji lesa. Teraz to bolo naopak. Muž od jazera každý deň pomalým krokom prichádzal na kraj lesa navštíviť chorého. A každý deň mu doniesol dar - ten istý dar, čo mu dostal od neho na jeseň. Po čase muž na kraji lesa už nemohol vstať z postele, no predsa mal radosť z toho daru. Čo si navzájom darovali? Predsa čas, priateľstvo, pozornosť jedného voči druhému.¹⁵

Dvaja muži zjavovali skrze seba ľudskosť a ľudskosti je prisľúbené Božie požehnanie. Lebo ľudskosť je posvätená Kristovým narodením, je to hodnota daná aj nám. Prajme si, aby sme v tomto duchu prežili Boží dar času, ktorý máme cez sviatky k dispozícii.

6. ŽIŤ PRE BOHA ALEBO SA MU V LÁSKE PODOBAŤ?

Jn 1, 1 - 18 Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami

Vianoce - Narodenie Pána

V mnohých rozprávkach vystupuje kráľ, sediaci na tróne so žezlom v ruke. Vedľa neho ceremoniár, ktorý zavelí poddaným: „Na kolená!“ a všetci padnú na zem. Aj vojaci zdravia s halapartňami. Pred autoritou, mocou, niekedy aj pred teroristami sa ide na kolená.

Ale vieme si predstaviť aj inú scénu: otec, mama alebo starí rodičia berú dieťa na kolená a rozprávajú sa. Hrajú sa na koníka. Ten istý výraz „na kolená“ má nový význam.

Vianočné sviatky nám pripomínajú pravdu, že Boh si zobral na kolená celé ľudstvo. Komunikuje s ním v Ježišovi Kristovi, ktorý sa stal človekom. Mení sa základná predstava človeka o svete, o Bohu, pretože namiesto Pána a sudcu sa ponúka rozjímanie nad dieťaťom v jaslach.

Keď pozeráme do Betlehema, do jasličiek, tiež si kľakneme na kolená z úcty k Ježišovi a k úkonu narodenia Božieho Syna. Ale zároveň si pri tom uvedomujeme, že to Boh si kľakol na kolená pred človekom, lebo sa znížil a prišiel na svet. Veľkosť Boha sa dostala do inej polohy. Vo všemohúcnosti je najdôležitejšou všemilujúcosťou. To je pre nás veľkým povzbudením.

¹⁴ [HEVIER](#), D.: Vianočná pošta. Bratislava : [Trio Publishing](#), 2011

¹⁵ [RICHTEROVÁ](#), M. (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, str. 39.

Rozmýšľajúc o pôvode Vianoc, pomôžeme si najprv prírodovedeckým poznaním, z ktorého vieme, že najprv musel vzniknúť hviezdny svet, kozmogenéza, vesmír, po miliardách rokov prišla biogenéza, život, kvetinky, potom sa objavili živé bytosti, zoogenéza, žabky, vtáčky, zvieratká, a tak pomaly mohol prísť aj človek, antropogenéza, zväčšoval sa mozog, rozvíjalo sa poznanie, noogenéza. Tu veda končí, lebo ona nemôže nič povedať o tom, že človek bol stvorený na obraz Boží, že ho vymyslel tak, aby človek dotváral sám seba. Preto je človek bytosť nespokojná, náročná, hľadajúca.

V týchto súvislostiach treba vidieť Advent a potom Vianoce, čo je kristogenéza. Toto obdobie sa už nepomína, lebo Boží príchod na svet nikdy nekončí. Aj k nám dnes znova prichádza vo svojej láske a nadčasovej múdrosti. Od kozmogenézy po kristogenezu narastala Božia náklonnosť voči svetu. Žijeme v požehnanom čase, v ktorom môžeme dozrievať a správne pochopiť, čo nám Vianoce našepkávajú.

Židovské slovo *Emanuel* znamená Boh s nami, lebo v Písme čítame: „Hľa, Panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel.“ (Iz 7, 14) Z toho vyplýva, že keď je Boh s nami, tak ho netreba chodiť hľadať, ale treba ho prijať, a s ním, a ako on ísť v ústrety ľuďom. Čiže vďaka Ježišovi a jeho narodeniu už nemusíme žiť pre Boha, ale máme sa Bohu podobáť, spolu s ním orientovať svoje bytie pre službu iným ľuďom.¹⁶

Toto evanjeliové posolstvo Vianoc zmenilo smerovanie ľudstva. V religionistike sa učíme pri všetkých náboženstvách sveta, že Boh je cieľom ľudskej existencie, preto človek musel niečo robiť pre Boha. Modlitba bola zameraná na získanie výhod od Boha a láskavé správanie k človeku, bolo podmienkou celovečnej odmeny. Byť veriacim znamenalo orientáciu na Boha a všetka činnosť mala byť vykonávaná pre neho.

Ale Ježiš to celé obrátil. Netreba robiť pre Boha, ale treba prijať Boha. Netreba ísť k Bohu, lebo on je tu s nami, stačí s ním kráčať v ústrety človeku. Takto Ježišovo narodenie desakralizuje koncept Boha podľa starodávnych náboženstiev a sakralizuje človeka. Lebo človek nemá žiť pre Boha, ale má žiť božsky a s Bohom, a ako Boh vykročiť k druhým. To je novosť, ktorá voláme evanjelium, dobrá správa, dobrá zvesť.

Ježiš si vybral to, čo môžeme považovať za nezrozumiteľnú cestu. Keby bol ako osoba pre svoju výnimočnosť, božský stav niečo prezentoval, nakreslili by sme šípku zdola hore, bolo by to zrozumiteľné naznačenie zdokonalenia človeka. Ale Ježišom sa kreslí šípka nadol, vybral si niečo, čo je pre nás nezrozumiteľné. Lebo Boh je vždy Bohom, je iným, niečím silnejším, ako sa môže stať človekom? Preto je to nezrozumiteľná cesta. Ak napriek tomu veríme Ježišovi, že v ňom sa Boh stal človekom, to znamená, že v poľudštení ľudstva sa objavuje božstvo.

Zatiaľ čo starodávne náboženstvá učili, že viac sa priblížiš Bohu, keď budeš duchovnejší a usilovali sa vystúpiť k Bohu prostredníctvom praktík zbožnosti, životného štýlu, kresťanstvo učí, že Boh zostúpil, aby sa spojil s nami. A tu je dôvod, prečo potom technicky vzaté, niektoré starodávne náboženstvá môžeme považovať za ateistické. Lebo ľudia sú tak zaujatí vlastnou spiritualitou a dokonalosťou, že v sebe potlačia ľudskosť. Ale kresťanstvo je geniálne v tom, že ide opačnou cestou. Vďaka Ježišovi sa Boh stáva človekom, nemá iný spôsob, ako nám ukázať, čo je božské, múdre, nadčasové. Takýmto spôsobom nám zjavuje, že aj my sme ľudskejší vtedy, keď uvoľňujeme v sebe to, čo je v nás božské. A tak spoznávame v evanjeliách plán, ktorý má Boh sa nami, jeho spojenie s našou existenciou a jeho túžbu rozšíriť našu schopnosť lásky.¹⁷

Môžeme sa učiť od Márie, ktorá dokázala dôverovať, odovzdať svoju situáciu a Boh sa stal spoločníkom jej života. Presne tak sa môže stať Boh spoločníkom nášho života. To nás potom vedie k tomu, že vidíme, ako sa Ježiš delil o chlieb, ako to učí aj nás, aby sme jednak prijali v kostole chlieb života a sami sa potom stali chlebom života pre druhých. Takže spolu

¹⁶ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com>.

¹⁷ Porov. Maggi Alberto: Biblické komentáre. <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

s Máriou sa vydávame na cestu, aby sme vybudovali v každodennosti priestory pre prítomnosť Pána, ktorá človeka nedegraduje, ale ho povyšuje. Lebo s Bohom sa všetky predstavy nášho života menia a stávajú krajšími.

Uzavríme našu úvahu príbehom, ktorý rozpráva stolársky učeň Bartolomej. V príbehu vystupuje ešte jeho majster aj lekár, ktorý neďaleko pracoval.

Pred Vianocami dostal Bartolomej od mamy úlohu: pre malú sestričku urobiť poličku pre bábiky. Vo voľnom čase na tom pracoval, obdivovali ho všetci návštevníci, ale najmä starý doktor Reinstein. Tesne pred Vianocami rozprával lekár o malej pacientke Františke, ktorá pravdepodobne už neprežije týždeň, a poprosil stolárskeho učňa Bartolomeja, aby malej Františke, dieťaťu chudobnej vdovy, daroval spomínanú poličku pre bábiky. Stačí ju na týždeň požičať a potom si ju môže zobrať späť. Učeň súhlasil a spolu s majstrom odniesli poličku na susednú ulicu.

Keď sa už blížili Vianoce, opýtal sa učeň Bartolomej, či si môže poličku zobrať naspäť. Lekár s pohnutím povedal: „Napriek všetkým očakávaniam, zdravotný stav dieťaťa sa zmenil.“ Doktor bol presvedčený, že nečakaný dar vyvolal hojivý šok. V nijakom prípade teraz dieťaťu nemožno hračku vziať. Aby mohol učeň Bartolomej do Štedrého večera dokončiť dar pre svoju sestričku, musel nechať majster všetky ostatné práce bokom a učňovi pomáhal, aby sa mu to podarilo. Ba aj starý doktor pridal ruky k dielu. Rozprávač príbehu končí slovami: „O pár rokov bola Františka najkrajším dievčaťom na celej ulici.“¹⁸

To, že účinkuje acylpyrín alebo paralen s horúcim čajom a citrónom, vieme, ale že by drevená polička zabrala? Tušíme, v čom spočíva liek: v láske, v postoji, čo je vlastne Božia energia v našom živote. To je to, čo máme v rukách. Preto sa s obdivom dívame na vianočnú pravdu a rozjímame o nej, keď „slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami“ (Jn 1, 14) a pozýva nás, aby sme svoj život posúvali ďalej.

7. KDE SA NARODÍ BOH, VÍŤAZÍ LÁSKA

Mt 10, 17 - 22 Pre mňa vás budú vláčiť pred vladárov a kráľov
Sviatok svätého Štefana

Isto ste už niekedy otvorili skriňu a povedali ste si: „Tie kabáty už musia ísť preč! Aj svetre, košele a blúzky. Keď zomrela starká /starký, veci musíme pochovať tiež. Nestačí dať telo do zeme.

Pred dvetisíc rokmi veľkňaz, veľrada a zákonníci mysleli, že keď Štefana pochovajú, dajú telo do hrobu, pochovajú aj všetky myšlienky, ktoré hlásal, lásku, ktorou vynikal, ideály, pre ktoré žil. Zistili však, že sa tak nestalo. Silu odobrať život mali, ale silu zobrať lásku nemali. Uskutočnil sa pohreb so Štefanovým telom, ale nepodarilo sa pochovať milujúce srdce. Svedčia o tom slová zo Skutkov apoštolov: „Pane Ježišu, prijmi môjho ducha...nezapočítaj im tento hriech.“ (porov. Sk 7, 59 - 60) Podstatný obsah sviatku svätého Štefana je v triumfe lásky napriek nenávisti okolia. Toto urobilo Božie narodenie v človeku. Lebo tam, kde sa narodil Boh, začala víťaziť láska.

Štefan predtým, než vydal svedectvo umučením, ukázal ho každodenným životom diakona. Vo všeobecnosti sa viac zdôrazňuje druhá časť, záverečná, ale pozoruhodná je aj predchádzajúca. Zo Skutkov apoštolov vieme, že bolo potrebné, aby pri prvokresťanských zhromaždeniach, po zoslaní Ducha Svätého, apoštoli ustanovili siedmich diakonov kvôli obsluhu pri stoloch. Boli medzi nimi Štefan, Filip, Nikanor a ďalší. (porov. Sk 6, 5) Štefan medzi nimi vynikal ako rečník.

Keď sa povie, že ho ustanovili na obsluhovanie pri stoloch, obyčajne si myslíme, že ide o čašníka. Ale služba pri stole znamená službu evanjeliu a vydávanie svedectva. Nejde

¹⁸ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, str. 41.

o čašnícku obsluhu, ale pomoc pri spravovaní cirkevnej komunity a majetku. Treba vziať do úvahy, že mnohí vtedy, keď sa Ježiš stal ich ideálom, prinášali k nohám apoštolov časť zo svojho majetku, lebo sa im zdalo, že koniec sveta je blízko, nemá zmysel mať majetok. Preto „prišli a položili na stôl“ – toto je obsluha pri stoloch. (porov. Sk 4, 35) Bol ustanovený nový úrad diakonov.

V prvokresťanskom spoločenstve teda vidíme úrad episkopoi (biskupov), tých, ktorí boli svojím spôsobom dozorcami v spoločenstve veriacich, úrad presbyteroi, starejší, kňazi v zhromaždeniach, a úrad diakonoi (z gréckeho diakonia – služba), čiže tých, ktorí sa budú venovať spravovaniu spoločenstva a majetku. Medzi tých sa dostal Štefan, pretože sa preslávil v spoločenstve veriacich svojou láskavosťou, zmyslom pre službu núdnym, starostlivosťou. Tri cirkevné činnosti boli a sú na rovnakej úrovni: po prvé ohlasovanie, martyria, po druhé liturgia, čiže modlitba a po tretie diakonia, služba „pri stoloch“, každodenná hospodárska pomoc.

Pápež Benedikt XVI. v encyklike *Deus caritas est* (2005) veľmi jasne a presne popísal, že tieto tri úrady boli od začiatku v Cirkvi rovnaké, to znamená že tak, ako je osočné, múdre a správne ohlasovať, katechizovať, tak je potrebné sa modliť a po tretie slúžiť - diakonia. Ide o posvätný úrad, nielen o pomocníka v núdzi. Nejde o náhradníkov ani zástupcov apoštolov, ale o status, úrad, do ktorého je niekto ustanovený a má posvätný charakter. Veriaci človek je vysvätený na to, aby slúžil, je ordinovaný do služby.¹⁹

Tento diakonský úrad sa vo svätom Štefanovi rozvinul naplno. Predtým sa rečnícky preslávil, keď ho veľrada predvolala a znalci zákona, Thóry, sa s ním začali hádať. Štefan pritom povedal odvážnu vetu: „Vy ste prostredníctvom anjelov dostali zákon, no nezachovávali ste ho.“ (Sk 7, 53) Toto muselo uraziť aj veľkňaza, lebo všetci židia Boží zákon považovali za najvyššiu hodnotu. Keď sa Štefan vyjadril k otázke zachovávanía zákona, dotkol sa vrchnosti, preto sa proti nemu spustila lavína. Štefan končí slovami: „Vidím otvorené nebo.“ (Sk 7, 56), vidím Ježiša osláveného a nie prekliateho, ako ho vidíte vy! Vy si ho pamätáte z kríža zakrvaveného, ja ho vidím osláveného v nebi. Takéto vystupovanie nemohlo skončiť inak ako ukameňovaním.

Čo z toho vyplýva pre nás po mnohých rokoch? Predovšetkým si dávať pozor na to, aby sme nevystrojili pohreb lásky skôr, než pochovajú naše telo. Lebo sebeckto je nebezpečné v každom, keďže vystavuje druhého zaťažkávacej skúške. Alkoholik vystavuje skúške manželku, lenivá, neporiadna žena vystavuje skúške manžela. Každé sebeckto skúša, dokedy to ten druhý vydrží. A sú situácie, keď už nevydrží a vzniká rozvod, pohreb lásky, skôr ako pohreb tela. Našou úlohou je rozvíjať seba v duchu Božieho plánu, posilnenie nachádzať v modlitbe, eucharistii, a tak kriesiť lásku v každodennom živote.

Húsenica sa dostala na list stromu. Pozdravila sa: „Dobrý deň!“ Keď sa začali baviť o počasí, list na strome sa opýtal: „Čo ťa sem priviedlo?“ Húsenica bola najprv v rozpakoch. „Chcela by som... mám veľkú prosbu... pozri sa list, tebe strom dáva každý deň výživu, nemusíš ju hľadať, ale ja to nemám také ľahké, ťažko sa mi niečo hľadá pod zub, preto som tu.“ List hovorí: „Keby som ti mohol pomôcť, urobil by som to, ale ja som pripútaný k stromu, nemôžem ti pomáhať hľadať.“ Húsenica na to: „Ale máš také krásne zelené šaty.“ Polichotený list sa zakýval a ona na to: „Mohla by som kúšтик z tvojich šiat zjesť?“ V prvom momente si list pomyslel, že dobre nepočul, ale keď sa pozrel na húsenicu, pochopil: je unavená, hladná, mám jej dať kus zo svojich šiat? A potom si pomyslel: ale keď nedám, ona od hladu aj tak zje kus mojich šiat, tomu sa nedá zabrániť. Keď poviem áno, jej to pomôže a možno budem prežívať peknú chvíľu vdácnosti. A posledná vec, čo si list povedal: však aj s dierou v šatách sa dá žiť. Povedal áno, húsenica sa nasýtla a ešte sa s listom vdáčne porozprávala. V jeseni list spomínal na plný a šťastný život.²⁰

¹⁹ FABIAN, A.: Spiritualita v sociálnej práci. In: Svet sociálnej práce, Košice : UPJŠ 2014, str. 283.

²⁰ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 57.

Sebarealizácia súvisí so sebadarovanim. Nikomu sa nepodari zachovať seba, kto nedaruje seba. Svätý Štefan je veľkým vzorom v sebadarovani, lebo pochopil, že pri tom nastáva sebazachovanie. Naplnenie života závisí od toho, nakoľko sme pochopili diakoniu – službu v každodennosti.

8. PRÍPRAVA DETÍ K SVIATOSTIAM

Mt 2, 13-15. 19-23 Vezmi dieťa i jeho matku a ujdí do Egypta
Svätej Rodiny Ježiša, Márie a Jozefa

Ktosi napísal: „Vojna medzi pohlaviami nemôže byť nikdy ukončená, nemôže ju nikto vyhrať, lebo nepriatelia až príliš spolupracujú.“

Cez vianočné sviatky je v rodine pokoj a harmónia, ale v ďalších dňoch prichádza všednosť a niekedy aj vojna. V tejto súvislosti zisťujeme, že rodina prechádza veľkými zmenami: vzťah medzi otcom, mamou a deťmi. Rodina nie je náboženský jav, skôr spoločenský, kultúrny, ale v Biblii sa spomína mnohokrát, lebo je to priestor na to, aby sa Boh stal človekom (porov. Lk 2, 6). Preto jej hodnota je veľká.

Rodina v histórii prechádzala zmenami. V minulosti boli pre vznik rodiny a uzavretie manželstva dôvody ekonomické, rodové, spájanie majetkov, odovzdanie kráľovstva alebo prokreatívne. Dnes je nižšia mortalita detí, preto sú mnohopočetné rodiny výnimkou.

Rodina, založená manželstvom, bola v minulosti celkom iná, lebo súvisela s kultúrou a spoločenskými okolnosťami svojej doby: otrokárskej, feudálnej, priemyselnej. Ale je aj niečo, čo zostalo spoločným pre rodiny v minulosti i dnes.

To získame odpoveďou na otázku: čo je pre deti najdôležitejšie? Jedlo, bývanie, hračky, starostlivosť? Deti nič tak nepotrebujú ako to, aby otec mal rád mamu a mama otca. Nie je pravdou, že deti najviac potrebujú veci. Hmotné zabezpečenie robia rodičia samozrejme. Aj rozvedení otcovia a mamy hovoria o striedavej starostlivosti o dieťa. Lenže dieťa nepotrebuje na prvom mieste, aby sa o neho niekto staral/a, ale aby otec mal rád mamu. Dieťa nepotrebuje najviac, aby mama prichádzala s jedlom, ale aby mama mala rada otca. Toto je mnohokrát nepochopené a neuskutočnené. Stáva sa, že po narodení dieťaťa manželka svojou starostlivosťou zahŕňa dieťa, a zanedbáva muža, ktorý je marginalizovaný. Ale jej (aj jeho) úlohou, vyplývajúcou zo sľubu pri oltári je, mať sa navzájom radi. Nie je správne vyhovárať sa na starostlivosť o dieťa.

Nové časy, ktoré žijeme v manželskom a rodinnom živote, vyžadujú aj zmeny v náboženských postojoch a praktikách. Novou pastoračnou výzvou je napr. nerobiť prípravu na prvé prijímanie iba s deťmi, ale s celou rodinou. To znamená – otec a mama, keď majú tretia v základnej škole, idú s dieťaťom v nedeľu na svätú omšu, po ktorej raz v mesiaci sú stretnutia s kňazom a katechézy, vzťahujúce sa na prvé sväté prijímanie.²¹

Starí rodičia by sa mali prestať pýtať: „A už ide tvoj syn na prvé prijímanie?“ Správne je položiť otázku: „A už vy, ako rodičia, prežívate obnovu v rodine, pri tej príležitosti, že ide dieťa na prvé prijímanie?“ Podobne, ako pri zdravotnej starostlivosti: ak treba malého/lú zaočkovať, opýta sa starká: „A ten malý sa už bol dať zaočkovať?“ Či sa neopýta: „Bola si s malým dať ho zaočkovať?“

Preto aj v oblasti viery treba formulovať otázku: „Boli ste vy, rodičia, v nedeľu na svätej omši, lebo máte tretia, ktorý sa tento rok pripravuje na sväté prijímanie?“ Čiže ťažisko prípravy na sväté prijímanie sa posúva z dieťaťa ako objektu, na rodinné spoločenstvo.

²¹ BOBER, B.: Pastiersky list na sviatok Svätej rodiny, Košice 2019.

O rok neskôr, po prvom svätom prijímaní, by sa mala zopakovať podobná príprava na prijatie sviatosti zmierenia. Na prvú spoveď by dieťa malo ísť po prijímaní, a nie opačne. Tradičná prax chodiť na spoveď pred prijímaním a podmieniť účasť na Eucharistii dobrou spoveďou, vyžaduje prehĺbenie a pastoračnú inováciu.²²

Alfonz Juck má 57 rokov a so svojou manželkou vychovali osem detí. Pracoval ako redaktor - komentoval atletiku: Usaina Bolta, Jána Volka a iných. Na otázku, či v rodine musia mať veľa detí, odpovedá: „Nedá sa nikomu povedať, máš málo detí, mohol by si mať viac, a prečo ich nemáš viac? To je veľmi individuálne a netrúfol by som si nikomu do toho s vážnosťou hovoriť. Vo Vrakuni sme mali skvelého kňaza Augustína Držku, bol veľmi bezprostredný. Svojou autoritou naznačoval manželským párom, aby mali viac detí, lebo videl, že chodia na prechádzky so psíkom, a pritom by mohli mať deti... Ale ja ako otec rodiny by som si to netrúfal povedať nikomu. Navyše je tak veľa rôznych situácií v rodine, že niekomu môže dať extrémne zabráť aj jedno dieťa. Z tohto pohľadu si teda každý rodič, ktorý priviedol na svet dieťa, zaslúži ocenenie. A už vôbec by som nehodnotil manželov podľa počtu detí.“²³

Tento postoj k situácii v rodinách je výstižný, pozitívny, pretože pomáha správne pozeráť na zodpovedné rodičovstvo. Kto pochopil, aké požehnanie prinášajú deti a vnuci pre rodinné spoločenstvo, bude otvorený pre prijatie detí a bude sa z rodinného spoločenstva tešiť. Rád deťom odovzdá aj tradičné hodnoty Eucharistie a sviatosti zmierenia novým spôsobom.

9. ČASOVÉ PÁSMO

Lk 2, 16 - 21 Našli Máriu, Jozefa i dieťa

Nový rok – Slávnosť Panny Márie Bohorodičky

Už niekoľko hodín sme v novom roku, ale niekde ho iba teraz začínajú – na Havajských ostrovoch, v tichomorskom prostredí. Až teraz dvíhajú poháriky a pripíjajú si na zdravie! Včera napoludnie, keď sme obedovali, už slávili Nový rok na Novom Zélande i v Austrálii. Kuriozitou je, že okolo zemegule sa vozia kozmonauti, za dvadsaťštyri hodín pätnásťkrát obletia zemeguľu, to znamená, že slávia Nový rok celý deň, lebo vždy sú niekde, kde sa práve pripíja na zdravie, na Nový rok.

Astronomická téma o časových pásmach, usporiadaní vesmíru vo vzťahu k zemeguli, je pre nás inšpiratívna. Každý človek žije nielen v určitom pásme časovom, ale aj personálnom. Máme otca, mamu, bratov, sestry, pracovný kolektív, ľudí, s ktorými komunikujeme. Oni tvoria naše personálne pásmo. Nepoznáme miliardy na zemeguli, iba určitý počet.

Žijeme v pásme vlastných schopností a daností, chápeme aj svoje limity a ohraničenia. Dotýka sa nás aj pásmo chronologické, lebo život sa rozvíja. Boli sme v pásme detstva, potom dospievania, štúdia, mladosti atď. Z hľadiska kvality života prežívame niekedy pásmo smútku, bolesti, osamelosti. Potom sa náš malý vesmír posunie a príde pásmo radosti, chuti do života. Niekedy príde pásmo únavy, slabosti a nakoniec prichádza aj pásmo starnutia a smrti.

Všetko toto nás pobáda k jednej skutočnosti. Ako sa zemeguľa otáča okolo Slnka, mal by sa život človeka otáčať okolo slnka, ktoré sa nazýva Boh. Nebolo by správne zostať sústredený na seba samého, tzv. sebasústredenosť, ale múdre je byť koncentrovaný a otvorený pre Božiu pravdu.

²² Porov. POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: Obrad uvedenia dospelých do kresťanského života. Iniciačné sviatosti. Trnava : SSV 1993, str. 135.

²³ JUCK, A.: O slávení sviatkov v početnej rodine, ale aj o atletických hviezdach. In: Katolícke noviny, 2019, č. 51-52.

Nový rok pripomína, že zemeguľa sa neprestane otáčať. Aj náš svet sa bude posúvať ďalej. Dôležité je, z čoho ho vyskladáme. Ponúkajú sa nám dve možnosti: všimneme si najprv, z čoho vyskladal Boh vianočné posolstvo a potom aké možnosti máme na vyskladanie nového roka.

Zaujímavú meditáciu o Vianociach napísal Max Lucado. Keby vianočné posolstvo, vianočný príbeh mali robiť režiséri z Hollywoodu, určite by zvolili iné obsadenie. V Betleheme je Jozef príliš jednoduchý a Mária naivne neskúsená, ako hviezdny pár by neobstáli, sú nevýrazní. Príbeh si vyžaduje ozajstné hviezdy. Z Jozefa by urobili svetového herca, Mária by musela mať znamienko krásy a žiarivo biele zuby ako Angelina Jolie. A pastieri? Tí by museli spievať ako Bono alebo Sting. Hollywood by natočil vianočný príbeh v inom obsadení, lebo civilizovaný človek by všetko vydezinfikoval. Nik, nech je akokoľvek chudobný, by sa nemal narodiť v maštali. A na podlahe seno, na sene zvierať? Predsa existuje pravidlo: nedávať dieťa do válova, predtým tam mal nos somár. Nezavinúť novorodenca do handier, smrdia ako ovce!

Dobrá firma zameraná na vzťahy s verejnosťou by presunula narodenie do veľkého mesta. Zistili by, aké sú možnosti prenájmu palácov, Boží syn si predsa zaslúži kráľovský príchod, nijaké sedliactvo. Namiesto hláv oviec - hlavy štátov. A nemala by sa konať slávnostná jazda mestom, aby sa trúvalo? Treba zvolať cisárov z dávnych trónov. Pri maštali by mali kľáčať Adam s Evou, aj Abrahám s Mojžišom. Veď Boh je alfou a omegou dejín. Takto by to vyzeralo podľa hollywoodskych režisérov.

Lenže Boh sa rozhodol inak – nevybral takú hodinu, akú by vybrali ľudia. Prišiel na svet v prítomnosti ospalých oviec a tesára s vytreštenými očami. Nijaké reflektory, iba svetlo sviece, nijaké korunované hlavy, iba prežívajúce kravy. Boh okolo príchodu svojho Syna nenarobil nijaký rozruch. Zakomponoval ho do všednosti, každodennosti, obyčajnosti. Ale vianočný príbeh je neochabujúcim príbehom Božej lásky k nám všetkým.²⁴

Vo vianočnom posolstve sa ukazuje, akým režisérom je Boh. Vyskladá život, rok aj udalosti inak ako človek vo svojom plánovaní. Pre nás je to výzva: ako plánujeme vyskladať rok? Otvoríme sa Božej prítomnosti? Necháme, aby konal Boh? Budeme ho volať do svojho života, do svojich dní: „Bože, buď s nami, buď nám silou, oporou, premeň našu všednosť!“ Alebo budeme postupovať vo svojej racionalite spôsobom, ktorý zodpovedá ekologickému sebazničeniu?

Zemeguľa sa zastaviť nedá, ale seba zastaviť môže každý. Človek má tú schopnosť, že sa stane sebastredný, pohodlný, lenivý, neposúva sa ďalej. V tomto egoizme je smútok a nešťastie. Lebo nadčasová životná múdrosť učí otvárať sa Božej prítomnosti a rozvíjať sa v smere lásky.

Rabíndranátha Thákur, indický básnik žijúci pred sto rokmi, napísal: „Život mi pripadal ťažký ako povinnosť. Potom som zaspal a snívalo sa mi o radosť. Keď som sa zobudil, začal som konať - a povinnosť sa premenila na radosť.“

Nevyhňeme sa ťažkostiam, starostiam, povinnostiam, ale môžeme ich premeniť na hodnoty. Tam, kde nás sprevádza Božie požehnanie, povinnosť sa premení na radosť. Úlohou našich dní je objaviť túto osvedčenú metódu. Nemusíme sa len sťažovať, môžeme aj niečo posunúť. Sme vďační za prvý deň nového roka, za mariánsky sviatok, za vianočný príbeh, ktorý odkrýva, ako v jednoduchosti, všednosti a obyčajnosti zasahuje Boh, ktorý mení svet človeka.

Mladý nórske novinár Knud Buge získal miesto redaktora vo významnom rodinnom časopise. Zdalo sa, že sa naňho usmialo šťastie. Oženil sa, v nasledujúcich rokoch prišli tri deti: Per, Age a Olaf. Päť rokov trvalo rodinné šťastie, potom časopis prestal vychádzať. Rýchlo sa zamestnal v iných novinách pre regionálne záležitosti, ale aj to malo krátke trvanie. Deprimovaný sa vrátil domov, keď noviny vyšli posledný raz. Jeho chlapci, troj-, päť- a šesťročný, otca obštúpili a on pred mamou musel priznať zánik novín. „A čo teraz?“ povedal.

²⁴ Porov. LUCADO, M.: Vďaka Betlehemu sa rodí láska a je tu nádej. Stará Ľubovňa : Kumran 2016, str. 115.

„V každom krízovom období je ťažké, takmer nemožné nájsť v mojom povolaní miesto. Všade znižujú stavy, prepúšťajú.“ Jeho manželka ho utešovala ako len mohla, hovoriac o jeho schopnostiach.

Na druhý deň otec vstal až potom, keď už deti odišli do školy a do škôlky. Ustarostený sa po raňajkách pobral do svojej pracovne a pohľad mu padol na odpadkový kôš. Našiel v ňom črepiny porcelánových prasiatok. Deti ich obľubujú ako sporiteľničky. Na písacom stole našiel veľa drobných peňazí. Detskou rukou tam bola napísané: „Milý otec, my Ti veríme!“ Podpísaní: Per, Age a Olaf. Vtedy sa vystrel a povedal si: ja vašu vieru nesmiem sklamať! Ich gesto sa mu stalo zdrojom sily, aby si zamestnanie znovu našiel.²⁵

Každý človek potrebuje zdroj sily pre postupovanie v živote, pre to, ako vyskladá svoje dni. Na prahu nového roka si s vďačnosťou uvedomujeme, že Boh je otec, ktorý nás má rád, verí, že splníme úlohy, ktoré v živote máme. Ak zdroj sily objavíme, nebudú nám prekážať všelijaké pásma obmedzení, ktoré skusujeme, lebo bude s nami Božie požehnanie.

10. ROZPADÁVANIE

Jn 1 - 18 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami

Druhá nedeľa po Narodení Pána

Každý si vie predstaviť staré rozhegané auto: plechy pokrivené, farba zodretá, nárazník pridrôtovaný, hrkajúci. Vtipný šofér za sklo vyvesil poznámku: Ak niečo odpadne, zatrúbate! Čo bolo kedysi kompaktné, výborné a nové, po čase vidíme ako rozpadávajúce sa. To je charakteristika stavu vecí prirodzených.

Horšie však je, ak sa rozpadne firma a ľudia sa stanú nezamestnanými. Inokedy sa rozpadnú vzťahy, rozvod poraní všetkých. Niekedy sa rozpadáva zdravie, v chorobe sme bezmocní. Toto všetko nás stavia pred otázku – čo sa s tým dá robiť?

Na začiatku roka počúvame mnohých politikov, ekonómov, ochrancov životného prostredia, aké majú plány, chcú zachrániť planétu, ale zisťujeme, že nehovoria celú pravdu. Platí totiž zásada: „Podstata ľudských problémov spočíva v ľudskej podstate.“ Ak je to tak, potom riešenie, ktoré sa na túto problematiku vzťahuje, musí byť iného druhu. Prirodzený stav vecí musí byť riešený božským stavom. To je to, čo evanjelista Ján výstižne opísal v prvých osemnástich veršoch svojho evanjelia, ktoré nazývame Prológ.

Podstatnou myšlienkou je: „Na počiatku bolo Slovo... Slovo sa stalo Telom a prebývalo medzi nami.“ (Jn 1, 1; 14) V týchto veršoch vyriešil Ján otázku, čo robiť s rozpadávajúcimi sa svetom. Božia tvorivá múdrosť, slovo, stáva sa človekom, mäsom, slabosťou. Tento Boží prienik so sebou prináša obohatenie.

Napriek prirodzenému stavu vecí, nás Ježiš ponára do božského stavu. Zostáva nám uveriť v Božiu lásku, aby sme sami na sebe zistili dynamiku Božieho života aj osobného rastu. Preto na inom mieste Ján napísal: „Z jeho plnosti sme my všetci dostali milosť za milosťou.“ (Jn 1, 16) Čiže nemusíme byť pesimistickí a bezradní ako mnohí okolo nás.

Vidíme to aj na príbehu Márie a Jozefa v betlehenských udalostiach. Mária mala určite predstavu normálnej rodiny, tešila sa, že raz povie svojmu mužovi: „Čakám dieťa!“ Namiesto toho ju zastihli udalosti, s ktorými nepočítala. Musela rozmýšľať, ako to Jozefovi povedať? Ako dievča túžila porodiť doma, za jednu ruku by ju držala mama, za druhú teta, pomáhala by jej babica, nablízku by bola oddaná rodina a pred dvermi hlúčik susedov. Všetci spoločne by zažili príchod prvorodeného na svet.

Ale to, čo sa stalo, je „nad naše pochopenie“. Max Lucado výstižne píše: Už ste stretli dievča, budúcu matku, ktorá by uprednostnila maštal' pred pôrodnou sálou? A namiesto kolísky by chcela válov? Určite to nechcela ani Mária. Keď sa Jozef vrátil z hostinca a nemal

²⁵ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, str. 62.

ubytovanie, iste bola rozčarovaná, nemala v úmysle takto uskutočniť Ježišovo narodenie. A tak Jozef viedol somára po strmej ceste k vchodu do jaskyne, ktorú v tých časoch vytvoril vietor a dážď a od nepamäti ju využívali ako maštal'. Zložil Máriu zo somárovho chrbta, pozrel na jej tvár, unavenú a pokrytú prachom z dlhého putovania. Ospravedlnil sa za studené prístrešie. Ona sa dotkla jeho líca, usmiala sa a vkročila do jaskyne. Jozef založil oheň, zohrial vodu, Mária upratala miestečko na slame a ľahla si, aby mohla priviesť na svet Boha. V prítomnosti prizierajúcich sa zvierat a s Jozefom ako s pôrodnou asistentkou sa to podarilo. O chvíľu ruky a nohy Kráľa vesmíru spočívali v Jozefovej dlani a všetka pochybnosť o otcovej láske sa vytratila, keď Boha zabalili do maštal'ných utierok, aby mu slama nepoškriabala chrbát.²⁶

Pri tejto meditácii si uvedomujeme, že Mária a Jozef sa dokázali otvoriť Božej láske. Uverili, že existuje božský stav vecí, nielen ten prirodzený, každodenný, ktorý vidia naše oči a pomenúva náš rozum. Vďaka tejto otvorenosti pre Boží vplyv pochopili, čo sa deje s nimi a okolo nich. Zistili, že náklonnosť Božia je nekonečná, že Boh sa rozhodol nebyť nejaký super človek na zemi, nehrá sa na dokonalého, ale rozhodol sa posvätiť slabosť, všednosť.

Keď sa Boh prejavuje v ľudskosti, znamená to, že čím viac sa ktokoľvek stáva ľudským, tým viac zjavuje to, čo je Božské v každom z nás. Plnosť Božej lásky sa prejavuje v človeku. Preto oproti charakteristike sveta, ktorý sa rozpadáva, je tu niekto, kto buduje, znovu tvorí. Božia múdrosť má myšlienku, nápad, nájde spôsoby, metódy, techniky, nástroje na dosiahnutie cieľa. Toto je múdrosť, Slovo (Logos), ktoré sa stalo Telom. Jánov Prológ je o tom, ako je Boh zamilovaný do ľudstva a rozhodol sa darovať svoj božský stav. Napísal: „Ale tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi.“ (Jn 1, 12)

Aj po storočiach to pre nás znamená otvoriť sa Božej láske a sprostredkovať ju bratom a sestrám v každodennom živote. Čím silnejšia bude láska voči bratom, tým väčšia bude odpoveď Božej lásky voči nám. Teda, čím viac lásky odovzdávame ľuďom, tým viac prijímame lásku od Boha.

Vianoce sú pre nás krásnym posolstvom, lebo hovoria o tom, že už nemusíme žiť pre Boha, ale tak, že sa Bohu podobáme v jeho milujúcej schopnosti. Máme žiť podobne ako on. Sme synmi a dcérami, čiže daroval nám iný stav duše, aby sme mohli pomáhať tým, ktorých stretávame na svojej ceste životom.

Celý týždeň, prácu, rodinu, starosti je potrebné otvoriť pre pôsobenie Božej lásky. Takto dovoľíme, aby nové svetlo preniklo náš život. Proti rozpadajúcemu sa stavu vecí, veríme v božský stav ľudstva a života.

Bolo to vo vojnovom období. Prieskumná hliadka kontrolovala dedinku, ktorú už nepriateľ opustil, dedina bola vyprázdnená. V jednom dome našli v kolíske dieťa. Vojak, keď ho chcel zobrať, zbadal, že od kolisky vedú drôty, ktoré sú pripevnené k mínovej náloži. Onemel pred toľkou zlobou, ktorá je schopná obetovať aj nevinné dieťa, aby sa uškodilo nepriateľovi. S nasadením vlastného života sa mu podarilo vybrať dieťa tak, aby kolískou nepohol a odniesol ho do detského domova v susednom meste.

Dni išli ďalej. Častokrát sedel zamyslený so svojimi spolubojovníkmi, často sa vracal do detského domova. Raz sa stalo, že dieťa roztvorilo náruč, pomaličky sa obracalo k nemu, nechalo sa objať, pohladíť a on v tom objatí pochopil jednu vec – dieťa samo je stratené, ale ja som tiež stratený sám v sebe. My ľudia sme stvorení jeden pre druhého a musíme nájsť k sebe cestu. Keď vojna skončila, našiel v dieťati útechu a zmysel svojho života.²⁷

Jednoduchá veta mu dala nové poznanie: „Dieťa samo je stratené, ale ja ako človek, ako muž som tiež stratený.“ Ak nebudem žiť pre druhého, ak nebudem mať postoj lásky, služby, obetavosti, život sa vyprázdni. Potom sa všetko rozpadáva.

Ďakujeme za rozjímanie nad vianočným posolstvom. Ono nás znovu utvrdzuje v požehnaní, ktoré vyplýva z toho, že Slovo sa Telom stalo a prebývalo medzi nami.

²⁶ LUCADO, M.: Vďaka Betlehemu sa rodí láska a je tu nádej. Stará Ľubovňa : Kumran 2016, str. 42.

²⁷ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, str. 38.

11. HVIEZDA A SYMBOLY

Mt 2, 1-12 Prišli sme z východu pokloniť sa kráľovi

Zjavenie Pána

Slobodná, tridsaťpäťročná slečna sa vracaj na Vianoce modlila: „Ježiško, pre seba už nežiadam vôbec nič, ale mojej dobrej mamičke za jej lásku a starostlivosť pošli už konečne pekného, bohatého, dobrého a starostlivého zaťa.“²⁸ Tento postoj nie je vierohodný. Lebo sníva o tom, aby druhý bol pre ňu pekný, bohatý, dobrý a starostlivý, keby bol hviezdou. Mama je v tomto procese sekundárna.

Zároveň však vzniká otázka – som aj ja hviezdou pre druhého? Pre koho som pekná, bohatá, dobrá a starostlivá? A hoci už chvíľu rozmýšľame o hviezde, nikoho nenapadlo zdvihnúť hlavu a pozeráť na oblohu, lebo nehovoríme o astronomických hviezdach, ale v prenesenom zmysle výroku: „narodiť sa pod šťastnou hviezdou“, nájsť milovaného človeka. Matúšovo Evanjelium obsahuje veľa podnetov, ktoré skrývajú prenesený význam slova. Sústreďme sa na tri symboly, ktoré sviatok Zjavenia Pána obsahuje.

Prvý – Matúš hovorí, že do Betlehema prišli mudrci od Východu (porov. Mt 2, 1). V skutočnosti to boli mágovia, čarodejníci. V našom ponímaní tí, čo píšú horoskopy a veštia. Ide o povolanie, ktoré je v Biblii zakázané, aj dnešná morálna teológia to odsudzuje. Čarodejníctvo bolo vtedy prirovnávané ku krádeži alebo potratu. Čo tým chcel Matúš evanjelista povedať, keď ľudia, takpovediac najvzdialenejší od Boha, sa zrazu stávajú blízkymi?

Dnes už vieme, že tí, ktorí boli blízki a boli v meste Jeruzalem - kňazi, znalci zákona, farizeji, veľkňaz alebo sám kráľ - nenamáhalí sa ísť do Betlehema. Zostali vzdialenými. Evanjelium a dnešný sviatok chce povedať, že Boh je naklonený všetkým, teda jeho láska je univerzálna. Univerzálnosť tu neznamená iba rozsah, ale aj kvalitu vzťahu. Nestačí hovoriť o všetkých národoch, ale treba myslieť na všetkých ľudí: veľkých, malých, bohatých i chudobných, vzdelaných, nevzdelaných, zdravých, chorých, hriešnych, svätých. Traja mágovia, králi, mudrci symbolizujú celé ľudstvo.

Druhý symbol dnešného sviatku je hviezda, o ktorej sa hovorí, že „išla pred nimi“ (Mt 2, 9). Lenže neprivedla ich na miesto narodenia, pomýlili si cestu, veď prišli do Jeruzalema. Tam Ježiš nebol narodený, ale o tridsať rokov zabitý. Hviezda, ako Božie znamenie nad Jeruzalemom nežiari, lebo Jeruzalem je vždy vykreslený v Matúšovom Evanjeliu v negatívnych farbách. Je to mesto smrti, vraždy prorokov. Ani Zmŕtvychvstalý sa nikdy neukázal v Jeruzaleme. Teda hviezda má skôr úlohu sprevádzať, tak ako Boh viedol svoj ľud na púšti, alebo keď pastier vedie svoje stádo. Výraz: „išla pred nimi,“ chce povedať, že ľud je na ceste od otroctva k slobode, lebo byť človekom znamená, byť na ceste.

Matúš nepíše históriu ani kroniku, ale posolstvo. Nie je možné, aby hviezda išla, zastavila sa, chodila. Tu nejde o astronómiu, ale o teologický údaj, o Božie znamenie. Matúš nie je taký naivný, aby písal o niečom, čo by sme mali hľadať medzi hviezdami. Hľadať treba v Biblii. A biblická hviezda je kto? Matúš napísal: „Ako zbadali hviezdu, nesmierne sa zaradovali“ (Mt 2, 10). To isté slovo nájdeme, keď prišli ženy k hrobu. Ježiš, ako ideál, je tá biblická hviezda, ktorá prináša radosť do života, a preto je oprávnená úcta k nemu, preto je rozumný obrad klaňania sa Troch kráľov, vyznávanie jeho Božskej hodnosti, lebo celá Biblia k tomu smeruje – pochopiť Ježiša ako hviezdu pre svoj život.

²⁸ BROSH, K. st. (editor) : Trikrát denne jeden. Bratislava : Nové mesto, 2018, str. 201

Posledným symbolom sú dary – zlato, kadidlo a myrha. Zlato vždy súvisí s kráľovstvom, bohatstvom, čo znamená, že všetci ľudia môžu mať Božie kráľovstvo v svojom srdci, kráľovstvo lásky a pokoja, účasť na kráľovstve Ježiša Krista. Kadidlo je nástroj kňazov pri obetovaní v chráme, vyjadruje priamy vzťah s Bohom, a to je výsada všetkých kresťanov, mať účasť na kňazstve Kristovom. Naša komunikácia s Bohom je priama, otvorená, je pre nás požehnaním. Treťou skutočnosťou je myrha – to je vôňa nevesty pre svojho ženícha, ako sa o tom píše vo Veľpiesni, čiže voňavka (porov. Veľp 3,6). To znamená, že človek Bohu vonia, nesmrdí. Toto je význam slova vložený do Evanjelia, ktoré napísal Matúš.²⁹

Pre uvedomenie si pozície pred Bohom pomáha sviatok Zjavenia Pána: znamená odkrytie, odhalenie Božej lásky voči človeku. Samozrejme, že si musím klásť aj otázky: Mne Boh vonia? Alebo mi niekedy smrdí modlitba, náboženská aktivita, prejav úcty k nemu? Ako vyzerajú moje dni, moje konanie? Ako mi vonia život, práca, ľudia, s ktorými ma okolnosti privádzajú k osobným alebo pracovným vzťahom?

Zisťujeme, aké inšpiratívne je Evanjelium o Božom Zjavení sa nám ľudom v okolnostiach, ktoré sa stali v Betleheme. Dôležité je len rozlíšiť, že v tomto prípade pravda nie je zabalená do historických faktov, ale do literárno – biblických foriem, ktorými Matúš odovzdáva nadčasovú múdrosť.

V múdrej rozprávke sa dá získať odpoveď na otázku: Prečo je v Betleheme hus, húska? Vraj na dvore si hus povedala: „Musím ísť do Betlehema, chcem vidieť to sväté dieťať!“ Pred odchodom starostlivo nachystala húsatám jedlo – obedy, raňajky, večere. Povedala: „Nebudem tam dlho, buďte dobré, nevychádzajte z dvora, poviem tetám, aby na vás dávali pozor!“ Chvíľu sa rozbiehala, (už trochu pribrala, tak vyšla z cviku), ale napokon predsa len vzlietla a odletela k dieťaťu. A tu sa hus zľakla. Na čo sú všetky tie haraburdy: zlato, kadidlo a voňavky a nemluvňa pritom leží na slame? Mama hus bola zdesená. V duchu videla jemné a mäkké hniezdo, ktoré ona pripravuje svojím húsatkám, keď sa majú vyliahnúť. A toto dieťa, Boží syn, je na slame, ktorá škriabe? Mária sa usmiala, mama hus dvakrát neváhala, zobákom si začala vytrhávať najjemnejšie pierka a s Máriinou pomocou urobila mäkký vankúšik pre bábätko. Úbohá húska nakoniec vyzerala smiešne a čudne, ale keď vychádzala z maštale, všetci jej ustupovali z cesty a hľadeli na ňu s veľkým uznaním. Mama hus bola takmer holá, bola jej zima, ale jej veľké materinské srdce prekypovalo šťastím.³⁰

Schopnosť obetovať sa, ukázať druhému postoj lásky, to je veľká vec aj v malej rozprávke. V tom je podstata vianočného posolstva. Pozerajúc sa na Betlehem, uvedomujeme si čo prináša každodenný život a to kladieme k jasličkám. Prosíme Pána, aby nás požehnal, nech dokážeme ísť cestou života v duchu Ježišovho štýlu.

11. PEČAŤ LÁSKY

Mt 3, 13 - 17 Keď bol Ježiš pokrstený

Krst Pána

Vraj sa rozprávali dve blondínky: „Ty, keď umreš, chceš ísť do jamy, či do rodinnej hrobky, či še daš spolonic?“ Druhá hovorí: „Ta, muj starý mi kázal, že še mam dac vypchac!“

Vtip poukazuje na to, že neexistuje riešenie. Lebo ani jama, ani krematórium, ani múzeum nie je riešením. Ani byť pochovaný, ani spálený, ani vypchatý v múzeu. Ľudstvo nemá z rozumového hľadiska ďalekú perspektívu. Máme ju iba po určitú hranicu.

²⁹ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

³⁰ FERRERO, B. (editor): Ľadovec a piesková duna. Bratislava : Don Bosco 2016, str. 59.

Vieme zobrať mŕtveho orla a vypchať ho, vypreparovať senom alebo pilinami, polystyrénom - slúži v múzeu. Ale nevieme doň vložiť život. Nevieme napchať bytie životom. Máme v sebe vnútornosti, ale byť naplnený láskou, radosťou, zmyslom, hodnotami, to je niečo iné. Isté je iba vyprázdnenie života smrťou, ale zložené je jeho naplnenie.

V evanjeliu, ktoré zapísal Matúš, pri krste v Jordáne, keď Ján ponáral Ježiša do vody, zazneli slová: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.“ (Mt 3, 17) To znamená, že nad každým z nás Boh hovorí: „Ty nie si nula, nikto, si môj milovaný syn.“ Boh vtlačá do tvojho života pečať lásky a večnosti. Si bytie, ktoré je nielen vypchaté vnútornými orgánmi, ale máš v sebe Boží znak, pečať lásky a večnosti. Máš v sebe „Božie“ vnútornosti. Preto sa môžeš dívať na život s perspektívou, nádejou.

Lebo človek má vždy možnosť brať život ako Boží dar alebo náhodilosť prírody. Kto sa díva na život ako materialista, musí uznať, že má nejaké vnútornosti. Ale celý život končí v jame alebo krematóriu. Kto sa díva na život ako kresťan, prijíma život ako Boží dar, uznáva, že existuje Boží duch lásky. Ten dáva perspektívu životu.

S tým súvisí ďalšia skutočnosť: pre nebo sa nedá narodiť tak ako pre zem. Lebo pre zem sa dá narodiť skrze otca a mamu. To je konanie inštinktívne, nevyhnutnosť prírody. Narodenie sa pre zem pochádza z procesov obsiahnutých v človeku: keby to mama neurobila, bolelo by ju to. Keby sa dieťa v určitom čase nenarodilo, tiež by ho to bolelo alebo by zahynulo.

Ale pre nebo treba dozrievať, človekom sa treba stávať. Vyplýva to z vety, ktorú Ján napísal vo svojom evanjeliu. „Tým, čo uverili v jeho meno, čo sa nenarodili ani z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha.“ (Jn 1, 12) Čiže z krvi, z vôle tela, z muža a ženy, sa možno narodiť pre túto zem. Ale z Boha - to je niečo iné. Narodenie pre nebo nemôže byť pudový, inštinktívny čin: zomriem a idem do neba. Pre nebo sa treba kryštalizovať v skutkoch, dozrievať v postojoch. Preto nám Boh dal slobodu a ponúka svojho ducha lásky, aby sme ho využili a svojím konaním prispievali ku kandidatúre neba. Je teda veľký rozdiel medzi tým, čo musím a čo môžem konať, lebo tak som poskladaný ako človek. Niečo môžem konať vo svojom slobodnom rozhodovaní ako ten, kto je pozvaný k vyšším cieľom.

Samozrejme, keď sme prišli na zem z vôle tela, máme určité orgány, ktoré podliehajú oslabeniam a ochoreniam, musí prísť aj zánik života. Ale v celom procese máme nádej, ktorá pochádza z hodnoty krstu. Je na nás, či si štýl života Ježiša Krista osvojíme, či budeme praktizovať ideály, ku ktorým sme pozvaní.

Vraj v dobe ľadovej veľa zvierat zahynulo od zimy. Preto sa dikobrazy spojili do skupín, navzájom sa hriali a ochraňovali. Pichliače však bodali druhov, práve tých, čo boli k sebe najbližšie, tých, čo dávali najviac tepla. Preto sa rozhodli, že sa znova rozdelia. A znova zomierali od zimy. Museli sa teda rozhodnúť: buď vymrú, alebo sa zmieria s pichliačmi svojich blízkych. A oni sa rozhodli rozumne. Rozhodli sa znova spojiť a naučili sa žiť s drobnými rankami, ktoré pochádzali z pichliačov blízkych. Pochopili, že blízky vzťah je dôležitý, lebo najdôležitejšie je teplo blízkeho. Tak dikobrazy prežili.³¹

Je zbytočné trápiť sa pre pichliače blízkeho, dôležitejšie je svojimi pichliačmi čo najmenej ubližovať iným. Keďže nie sme len vypchatí vnútornosťami, ale je v nás aj pečať krstu, pečať lásky, Ducha Božieho, sme pozvaní zniesť aj pichliače blízkeho. Je to proces dozrievania pre nebo. Najväčšia hodnota je potom láska. Ďakujeme Pánovi za to, že nad každým z nás dnes zaznieva krstné slovo: „Ty si môj milovaný syn!“

³¹ RAINEY, D. B.: Podobenstvo o dikobrazoch. In: <https://chcemviac.com/clanky/ako-v-manzelstve-porazit-sebectvo/>

Pôstne obdobie

13. POMNÍK

Mt 4, 1-11 Ježiš sa štyridsať dní postí a je pokúšaný

Prvá pôstna nedeľa A

Veľký huslista, hudobný skladateľ Puccini, autor Bohémy, si vo februári 1903 zlomil nohu. Ale nestratil ani na chvíľu humor. Pri návšteve sa ho jeho priatelia pýtali, ako sa mu darí. Odpovedal: „Výborne, dokonca mi už začínajú stavať pomník!“ Keď sa nechápavo pozerali, o čo ide, ukázal im zlomenú nohu v sadrovom obvaze a povedal: „Neveríte? Pozrite, jedna noha je už hotová!“³²

Toto vtipné vyjadrenie je inšpirujúce, pretože každý človek by bol rád, keby po ňom niečo zostalo. Po niekom pomník drevený, kamenný alebo z bronzu, po inom je názov ulice, ale po každom môže zostať pomník obetavej lásky a služby. Lebo nemusíme mať špeciálne talenty v oblasti umenia, či podnikania, ale v oblasti služby, darovania, pomoci, talent máme. Je v nás schopnosť byť milujúcimi ľuďmi. Vo všetkých dňoch zápasíme so zvodmi sebeckta, ktoré sú proti láske a službe, proti tomu, aby z nášho života vznikol pomník lásky.

Aj príbeh o pokúšaní na púšti súvisí s Ježišovým pomníkom lásky. Vychádzajme z princípu, že Boh je láska, ktorá sa prejavuje v službe. Diabol je moc, ktorá sa prejavuje vo vládnutí. Medzi tými dvoma skutočnosťami osciluje celý život. O tom je aj Ježišova situácia na púšti.

Nie je náhodou, že evanjelista používa slovo púšť, lebo to je miesto, kde sa banditi snažili chopiť moci. Schovali sa a pripravovali. Ide o symbol toho, ako je Ježiš vystavený zvodom: či preukázať svoju moc a dôležitosť, alebo zostať ako človek láskavý a slúžiaci. Vetu v slovenčine: „Ak si Boží Syn“ (Mt 4, 3) bolo by lepšie preložiť tak, že „keď už si Boží syn“. Diabol nepopiera, že je Boží syn a má Božský stav. Ale šikovne mu podsúva: keď už si Boží syn, použi túto moc a nejakým spôsobom daj najavo, čo dokážeš. Urob, aby sa z kameňov stali chleby. Využi svoje schopnosti, svoju silu pre seba. Ježiš však nepoužil silu a schopnosti pre seba, aby nasýtil seba. Práve naopak, v budúcnosti sa stane chlebom, pokrmom života pre druhých.

Rozvíjajúc myšlienku, že Boh je láska, ktorá sa prejavuje dávaním, diabol je moc, ktorá sa prejavuje vládnutím, sa dá pokračovať v druhom obraze. Keď sa hovorí, že diabol ho vyviedol na vrchol chrámu (porov. Mt 4, 5), znovu to znamená: keď už si Boží syn, tak ľudia od teba niečo očakávajú, zjav sa nečakane v chráme, urob niečo navyše, skoč dolu, bude to divadlo. Schody budú anjeli, ty budeš slávny. Vieme, ako toto pokušenie skončilo.

Tretie je o moci bohatstva. „A zase ho diabol vzal na veľmi vysoký vrch“ (Mt 4, 8). Vrch je miesto, kde žijú bohovia, božský stav. Čiže chceš dobyť svet, chceš byť očakávaný národmi, tak musíš dosiahnuť božský stav, a to prostredníctvom moci. Stačí adorať moc, slávu, úspech. Ježiš však jasne dáva najavo, že božský stav sa nezískava vyzdvihovaním moci, ale prostredníctvom sebadarovania.³³

Ako zlatá nitka sa celým príbehom o pokúšaní na púšti tiahne myšlienka, že Boh je láska, darovanie, zatiaľ čo diabol je moc, ktorá je o vládnutí. Od toho sa odvinie pomník, ktorý si postavíme. V období pôstu by sme mali mať určité cvičenie, sebazaprenie, v ktorom sa snažíme prejaviť vonkajším znakom náš postoj k Bohu. Bez neho ťažko dosiahneme pokrok v duchovnom živote.

O tom je aj legendárny príbeh z dávnych čias. Okolo roku 250 žil v Egypte na púšti Anton, pustovník, zakladateľ mníšskeho života. Na obrazoch je vykresľovaný jeho zápas s diablom. Jedného dňa prišiel diabol z Lýbijskej púšte na horúce miesto, na ktorom zlí duchovia trápili Antona pustovníka. Ale svätec s ľahkosťou odolával ich zákernému vyčíňaniu.

³² BREZINA, J.: Anekdoty o slávnych. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, str. 109.

³³ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Diabol tam chvíľku pobudol, pozeral a bavil sa na ich neúspechu. Keď zarazení a nechápaví, sklamaní duchovia sa rozhodli vzdať sa svojho pokúšania a odísť, pokrčil plecami, predstúpil pred nich, aby ich poučil: vaše metódy sú veľmi jednoduché a neokrôchané. Nemáte ani poňatia o psychológii. To sa musí robiť takto: prehodil si tmavú kapucňu, podišiel k svätému mužovi Antonovi, uklonil sa mu s rukami skríženými na hrudi a pošepol mu do ucha: Brat môj, nesiem ti dobrú zvesť. Tvojho brata, ktorého si zanechal vo veľkom meste, jednoduchého rehoľníka, ako si aj ty, práve povolali za alexandrijského patriarchu! Vtedy sa na Antonovej tvári objavil trošku tieň, na okamih ho prenikla biedna závisť. Diabol povedal: Vidíte, takto sa privádzajú najčestnejší ľudia do pokúšenia! ³⁴

Nadčasová múdrosť z príbehu je jednoduchá: s každým zatrasie povýšenie, vyvolenie iného, a pomyslí si: prečo nie ja? Nie som lepší? Sila informácie, sila pokúšenia môže byť v rozličných oblastiach. Anton odolával jedlu, peniazom, bohatstvu, ale mal aj svoju slabinu. Napriek tomu životom postavil pomník lásky. Dynamika života vyžaduje, aby zostal zápas medzi dobrom a zlom, láskou a sebeckom. Prosme, aby sme dokázali skutkami postaviť pomník lásky.

14. PREMENA

Mt 17, 1-9 Tvár mu zažiarila s'a slnko

Druhá pôstna nedeľa A

V súvislosti s pandémiou koronavírusu vznikli aj úsmevné postrehy. Vraj do banky prišli dvaja ľudia s rúškami na tvárach. Všetci sa ich zľakli. V tom prišla riaditeľka a hovorí: Nebojte sa, to sú len zlodeji!

Aj zlodejov aj pandémie sa človek bojí, lebo ho nežiadúco premieňa, okradne, ochudobní. Ale existujú aj premeny pozitívne.

Vždy druhá pôstna nedeľa je typická tým, že sa číta evanjelium o premenení na vrchu Tábor. Ide nielen o zázračnú premenu Ježiša pred apoštolmi, ale aj o premenu apoštolov. A čo je väčší zázrak?

Vychádzajme z vety, ktorú v zážitku povedal Peter: „Pane, dobre je nám tu. Ak chceš, urobím tu tri stánky: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi“ (Mt 17, 4). Stan v židovskej tradícii znamenal sviatky, ktoré boli na konci septembra a na začiatku októbra. Veriaci ľudia, židia, aj keď mali dom, išli na týždeň do prístrešku, príbytku, po židovsky sa to volalo „sukkach“. Bola to pamiatka na to, ako vychádzali z Egypta a štyridsať rokov putovali do krajiny zasľúbenia, kedy bývali v stanoch ako kočovníci. Premena bývania z domu na prístrešok je veľavravná.

Zo všetkých židovských sviatkov, ktoré majú svoje mená, iba ten jeden netreba ani pomenovať, stačí povedať: sviatok. Všetci vedia, že ide o sviatok stánkov. V Taliansku je podobný zvyk: keď sa povie ilsanto, svätý, každý vie, že ide o svätého Antona.

Keď Peter povedal: „Ak chceš, urobím tu tri stánky,“ chcel nadviazať na tradíciu, v ktorej rástol. Ale jeho náboženstvo bolo spojené s tým, že si predstavoval Ježiša ako nového Mojžiša a Eliáša. Mojžiš bol zákonodarca, čo znamená určitú moc a vplyv. Eliáš dal pobiť štyristo pohanských prorokov, aby znovu nastolil Boží zákon. Čiže násilie, chlpská predstava, že pomocou moci nastolíme poriadok. Toto bolo aj v Petrovi, Jakubovi, Jánovi, preto bola potrebná premena.

³⁴ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti. Bratislava : Lúč 1997, str. 84.

Ježiš ich oslobodil tým, že ukázal: Božský stav sa prejavuje ináč. „Toto je môj milovaný syn, v ktorom mám zaľúbenie; počúvajte ho“ (Mt 17, 5) znamená: vložil som lásku do neho. Nebude Božský stav dosahovať mocou a násilím, ale tým, že slúži, je pokorný, obetavý. V Petrovi a ostatných apoštoloch musela nastať premena predstavy o Bohu, o náboženstve. Trvalo to ešte mnoho rokov, kým dozreli k novému poznaniu, že ideálu Mesiáša ako Božieho Syna treba rozumieť inak.³⁵

V období pôstu sme vyzvaní rozmýšľať nad našou premenou. Sv. Ján Zlatoústý, veľký cirkevný učiteľ zo 4. storočia, píše, že to, čo je pôst pre telo, to je pokrm pre dušu. Ak telo budeš rozmaznávať, duša bude smutná. Ak telu dáš nejaké limity a pôst, duša sa v tebe rozveselí. Komu to treba dokazovať? Preto je odôvodnené konkrétne cvičenie, sebazaprenie, vďaka ktorému vložíme do seba radosť zo života a zmysluplnú nádej.

V kostolnom prostredí sme vyzvaní k novej praxi svätého prijímania na ruku. Zmena je odôvodnená nielen pandémie, ale aj teologicko – liturgicky. Pri každej sv. omši hovoríme: „On večer pred svojím umučením vzal chlieb...hovoriac: Vezmite a jedzte...“³⁶ Nepovedal, otvorte ústa, a ja vám dám! Preto máme pristupovať ku kňazovi s otvorenou dlaňou. Nie je pri tom žiadne prežehnávanie, ukláňanie, pokľakávanie. Symbol skrížených rúk, keď pravá ruka podopiera ľavú, vystretú dlaň, pripomína potom skladanie Krista z kríža.

Ak porovnávame jazyk a ruku - ktorý orgán je hriešnejší? Čím sa narobí viacej hriechu? Jazykom, alebo rukou? Koľko poznámok, uštipačnosti, klamstva, podvodu, sme narobili jazykom? A keď na tento hriešnejší úd môžeme prijať Pána Ježiša, tak do ruky ho prijať nemôžeme?

Podstatné pri tom je, aby sa premieňal náš život. Stretnutie s Kristom v znaku chleba nie je len vyjadrením úcty, adorácie, ale túžby po premene smerom k láske a ľudskosti.

Vraj kanvica na čaj bola pyšná, lebo mala v kuchyni významné postavenie a vyvyšovala sa nad všetky tanieri, príbory a iné nádoby. Brali ju do ruky každý deň, mala aj pekný tvar, lievik na vyprázdnenie. Bola v kuchyni akoby kráľovnou. Ale domáca pani ju po určitom čase odložila do skladu, a kanvica zosmutnela.

Raz prišla žobráčka a domáca pani jej dala túto kanvicu. Vtedy kanvica, v porovnaní s ostatnými nádobami v kuchyni, zosmutnela ešte viac. Lenže žobráčka nabrala zeminu, naplnila ňou kanvicu, vložila cibuľku, z ktorej začal rásť kvet. Položili ho na okno. A okoloidúci kvet obdivovali. Príbeh končí slovami čajovej kanvice: Hovorím vám, že nikdy v živote som nebola taká spokojná, ako vtedy, keď som tu bola pre tento kvet. Lebo pre ten kvet som na seba celkom zabudla.³⁷

Premena, ktorou musela prejsť „čajová kanvica“, pripomína premenu, ktorou musí prejsť každý človek, ak chce, aby jeho život mal nejakú cenu: zabudnúť na seba.

Dobrá Bože, ako Peter, Jakub a Ján, aj my sme pri oltári na vrchu premenenia. Prosíme Ťa, posväť naše životy, požehnaj dni, ktoré nás čakajú, aby sme dokázali plniť Tvoju vôľu a pomaly svoj život premieňať.

15. VIERA A LÁSKA

³⁵Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibibliici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

³⁶POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: Rímsky misál. Rím : TypisVaticanis 2001, s. 552.

³⁷RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti*. Bratislava : Lúč 1997, s. 75.

Tretia pôstna nedeľa A

Každodenne používame mnoho hesiel: sú potrebné na sim kartu, na tablet, mobil, na konto, bankomatovú kartu, na počítač. Heslo otvára cestu, človek má prístupové práva.

Náboženská viera otvára cestu k Bohu. On je pre každého, ale nie všetci ho poznajú, alebo sú ochotní používať správne heslo. Správne heslo je: mať postoj viery.

Heslo sa skladá z nejakých písmen a čísl. Náboženská viera sa skladá z lásky k Bohu a blížnemu. Ide o vieru a lásku ale aj o lásku k viere. Viera a láska spolu súvisia jednak preto, že potrebujeme milovať aj svojho blížneho, nielen veriť Bohu, ale aj preto, lebo každodenný život nás presvedča o nutnosti veriť v dobro a spravodlivosť, napriek neprávosti a korupcii.

Existuje teda láska k viere, čiže náboženská príslušnosť, zmysel pre obrady, osobnú modlitbu, religiozita. Láska k nadčasovej múdrosti vedie k viere náboženskej. Dve slová: láska a viera sa navzájom prelínajú.

Toto všetko súvisí s rozlišovaním, ktoré urobil Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi pri rozhovore so Samaritánkou (porov. Jn 4, 5-42). Išlo o to, ako jej pomôcť ináč vidieť vieru, než ju dovtedy videla ona.

Podľa zemepisu Palestíny v časoch Krista, na juhu bolo mesto Jeruzalem a Judsko, kde boli veriaci ľudia, židia. Ale oni boli pôvodne v celom štáte, čiže aj na severe, kde je Galilea. Stred tvorí Samária, lebo v 8. storočí pred Kristom prišli asýrski králi, dobyli celé územie a židov odviekli do zajatia. A keď vojny a nepokoje skončili, veriaci ľudia, židovské kmene, zostali na juhu i na severe, a v strede zostali pozostatky Asýrčanov. Cudzinci kolonizovali stred krajiny. Tak vznikli Samárijski, ktorých židia nemali radi.

Ak postavu Ježiša a ženy berieme symbolicky, pod povrchom textu zistíme, že žena je predstaviteľkou Cirkvi a päť mužov znamená päť vrchov, na ktorých sa konal kult, proti ktorému bol Ježiš. „Naši otcovia sa klaňali Bohu na tomto vrchu (Garizim), a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba klaňať“ (Jn 4, 20). Ďalšie tri vrchy predstavujú iné tri náboženstvá, kde sa vykonávali obrady. Ježiš to všetko zmiatol zo stola, a povedal: „Prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu, ani v Jeruzaleme... ale v Duchu a pravde“ (Jn 4, 22-23). Pravý kult, ktorý Ježiš ponúka, nie je kult človeka voči Bohu, v ktorom sa človek musí zbaviť niečoho, obetovať, aby to ponúkol Bohu. Ale pravý kult, čiže obrad, je ten, ktorý prichádza od Boha k človeku: dar lásky, ktorý človek prijíma. Toto je nová bohoslužba, ktorú Ježiš vyžaduje.

Ide o predĺženie Otcovho stvoriteľského pôsobenia. Zatiaľ čo starodávne obrady zmenšovali človeka, Ježišov obrad ho posilňuje. Dokonca čím viac zjavuje túto lásku, tým viac sa podobá človek na Otca, na Boha. Čiže uctievať Boha v Duchu a pravde znamená spolupracovať na stvoriteľskom pôsobení Boha.³⁸

Skutočné náboženstvo je v srdci človeka, v stretnutí s druhým. Čiže tam, kde sa opakuje to, čo sa stalo pri Jakubovej studni v rozhovore Ježiša so Samaritánkou. Bol to posun od vonkajšieho náboženstva k vnútornej duchovnosti, osobnej spiritualite. V tom spočíva posvätno. Najsvätejšou vecou je čestný život, dobro a ľudskosť.

Toto evanjelium nám otvára oči, aby sme ináč videli aj svoj duchovný život. Neznamená to poprieť obrady, cvičenia, modlitby. To všetko má svoje miesto a svoju dôležitosť. Ale znamená to uznanie: najväčšie na viere je to, že som Bohom milovaný a prijímam tento dar lásky ako posilu pre každodenný život.

Starká viedla vnúčika cez mesto a vošli do chrámu. Ako tak chodili cez kostol, zbadali červené svetielko, indikovalo bohostánok. Pokľakla a začala sa modliť. Dieťa sa uprene dívalo

³⁸ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

na červené svetielko, chvíľu vydržalo a keď už bolo netrpezlivé, spýtalo sa: „Starká, keď naskočí zelená, pôjdeme domov?“³⁹

Večné svetlo, večná Božia náklonnosť voči človeku. To je to, čo prežívala starká, keď sa modlila. Okrem toho svetielko symbolizuje výzvu, aby v nás naskočila zelená. Božia láska nás má zobúdzat' pre každodenný život. Byť človekom znamená byť na pochode, v každodennom procese, mať zelenú, posúvať sa ďalej. Ďakujeme za evanjelium, ktoré sme mohli dnes čítať novými očami.

16. OKNO A ZRKADLO

Jn 9, 1-41 Šiel, umyl sa, a vrátil sa vidiaci

Štvrtá pôstna nedeľa A

Syn už bol rok ženatý. Raz sa vrátil k rodičom domov, a opýtal sa mamy: „Čo mám robiť, keď sa manželka niekedy chová hystericky?“ A mama mu poradila: „Vieš čo, syn môj, spýtaj sa otca, on má väčšie skúsenosti.“

To, ako vidí muž ženu a ako vidí žena muža, nie je jednoduché. To, ako vidí rodič dieťa a ako vidia deti rodičov, tiež nie je len videnie očami. Videnie zamestnávateľa zamestnancov a naopak, nie je iba o pozeraní na tvár, je za tým čosi viac. Okrem fyzického videnia je aj záujem. Dokazuje to skutočnosť dvoch mladých ľudí, ktorí sa dívajú na seba zaľúbene, a tí istí ľudia, s tými istými očami, ak sa po rokoch rozvedú, dívajú sa na seba nevšímavo a ľahostajne.

Pohľad očami musí byť ešte obohatený záujmom. Každý z nás ako keby prosil druhého: Dívaj sa na mňa, ale prosím ťa, pochop ma! Tvoje pozeranie nech je aj vyjadrením, že mi rozumieš, že máš záujem o to, čo prežívam! Nestačí, že sa na mňa dívaš očami, potrebujem aj tvoj záujem o mňa. Platí to aj opačne: ľudia od nás očakávajú, že sa na nich nebudeme dívať len očami, kvôli identifikácii, ale že ich uvidíme záujmom. Videnie bez záujmu je skôr opovrhovaním.

V Jánovom evanjeliu je opísaný záujem Ježiša z Nazaretu o slepého človeka pri rybníku Siloe (porov. Jn 9, 1-41). Mnohí videli najprv žobráka, a až potom človeka. Ježiš videl najprv človeka, a až potom slepca v ňom.

„Urobil zo sliny blato“ (Jn 9, 6) – úkon, ktorý odkazuje na stvorenie človeka, vzatého zo zeme (Gn 2,7; Iz 64,7). Lenže to, čo robí Ježiš so slepcom, je nové stvorenie: blato nie je urobené vodou, ale duchom. To je pôvodný plán Boha, ktorý stvoril Adama zo zeme, oživenej dychom: urobil ho svojím synom. Človek je jedinečný živočích: je spriaznený so zemou i s nebom, má účasť na vlastnostiach stvorenia i Stvoriteľa. Tento stav ho robí „excentrickým“; jeho telo je zem, ale jeho srdce býva inde. Jeho životom je sám Boh. Je iný, ako všetko ostatné, preto sa voči všetkému cíti cudzincom. Hoci je vo svete, nie je zo sveta. Preto by mal mať záujem aj o nadčasové hodnoty.

Potrieť oči – v gréčtine epichrizó, je sloveso, ktoré znamená pomazať zvrchu, pretrieť, čo odkazuje na Pomazaného, Krista. Jeho blatom je ľudskosť, podobná našej, ale aj božskosť. Súčasne je človek aj Boh, Syn, ktorý žije z Otcovho Ducha. Jeho telo je mesiášsky pomazané, vracia každému telu plnú ľudskosť, jeho blato je ľudskosť Boha, ktorý nás zachraňuje z bahna, v ktorom sa utápame. Ježiš stavia pred slepca seba samého, aby otvoril oči. Je to dôkaz Božieho záujmu o človeka.⁴⁰

Nestačí svet tvoriť alebo meniť, treba ho vidieť novými očami. Človek totiž žije podľa svojho videnia vecí. Ak počúva Ježišovo slovo, vidí svoje blato, stáva sa osvieteným. Kresťanská viera je v podstate „videním“. Nie mimoriadnymi víziami, ale otvorením očí pre skutočnosť. Človek je od narodenia slepý: jeho oči nie sú okná k druhému, ale zrkadlá, ktoré

³⁹FERRERO, B.: *Niekedy stačí jeden slnečný lúč*. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 1998, s. 17.

⁴⁰FAUSTI, S.: *Nad evangeliom podľa Jana. Porozumieť Božiemu slovu*. Praha : Paulínky 2014, s. 244

mu odrážajú jeho preludy. Tma a strach mu zavreli oči, a nútia ho premietat' si na svoje viečka vlastné obavy. Iba svetlo lásky mu umožní otvoriť oči a vidieť, čo existuje, vidieť so záujmom.

Celý príbeh, ktorý Ján napísal, je pre meditáciu. Ježiš sa nás dnes pýta: Čo chceš, aby som ti urobil v 21. storočí? Aby som bol zdravší, toto mi najviac treba? Aby som mal čím skôr splatené dlhy? Aby sa vylepšili vzťahy v rodine? Čo by som Ježišovi povedal, keby sa ma opýtal: Čo chceš, aby som ti urobil? Neboli by sme zaskočení?

Zamyslenie v tichu nás vedie k poznaniu: Boh by mal byť v mojich dňoch na prvom mieste, lebo kvalita života sa odvíja od spirituality. Viem povedať so žalmistom: Ty, Pane, si moje všetko, moja priorita? Vtedy prestávam byť povrchným človekom, materialistom a začínam rozumieť hodnotám.

Veľa sa v poslednom čase hovorí o synodalite v cirkvi. Ide o prebudenie záujmu o dianie v spoločenstve veriacich, záujmu o duchovný život, o hodnoty. Nejde o výsledky, dosiahnutie cieľa. Už „byť na ceste“ je cieľom, už cesta, ak po nej ľudia spoločne kráčajú, je úspechom. Nepotrebujeme výsledky ako vo vede, keď sa stanovuje predmet výskumu, stačí oprášiť záujem.

Pani spomína: Keď bola malá, sedemročná, vytrhli jej jeden zub. Dala ho na papier, pozerala sa naňho a pod zúbok napísala: Milá zúbková víla, prosím ťa, nechaj mi tu tvoj čarovný prútik, môžem ti pomáhať. Aj ja by som chcela byť zúbková víla. S láskou Margarétka.

Keď mama videla, čo jej dcérka robí, večer, počas jej spánku dopísala: Milá Margarétka, dlho som pracovala, aby som sa stala dobrou zúbkovou vílou. V tejto chvíli si príliš mladá na to, aby si mohla vykonávať túto prácu, preto Ti nemôžem dať svoj čarovný prútik, ale môžeš sa na to pripravovať takto: 1. Každú prácu, ktorú dostaneš, rob čo najlepšie, 2. Správaj sa k iným tak, ako chceš, aby sa oni správali k tebe, 3. Buď k iným dobrá a ochotná pomôcť a 4. Pozorne počúvaj, keď Ti niekto niečo hovorí. Podpísaná Zúbková víla.

Pani spomína, že tie štyri veci sa naučila ako dievčatko a často v živote na to myslela. Neskôr promovala s červeným diplomom, dostala miesto manažérky, viedla skoro celý podnik, a keď sa jej pýtali na úspech, odpovedala: za všetko vďačím rodičom, učiteľom, priateľom a Zúbkovej víle. Zúbková víla pre ňu predstavovala štyri zásady: poctivosť, slušnosť, ochotu pomáhať a tichosť.⁴¹

Príbeh potvrdzuje, že sa držala hodnôt. Naučila sa pozerat' na svet nielen očami, ale vidieť so záujmom. Ďakujeme dnes za evanjelium, za to, že aj nám Pán pomáha uzdravovať náš pohľad na svet a život.

17. LEVIA SILA

Jn 11, 1-45 JA som vzkriesenie a život

Piata pôstna nedeľa A

Blondína a brunetka išli po púšti, zrazu ich začal naháňať lev. Brunetka sa duchapľne zohla, nabrala do dlaní piesok a nasypala levovi do očí. Utekali ďalej, zrazu blondína zastala. Brunetka sa pýta: „Prečo neutekáš?“ Blondínka hovorí: „Na čo, ja som nehádzala!“⁴²

Hoci nie sme na púšti, naháňa nás lev času. Jeho sila je taká veľká, že zostarneme. Darmo používame make-up, snažíme sa dobre vyzerat', lev času premôže každého. Rovnako tak nás prenasleduje lev choroby. Aj keď sa snažíme o správny životný štýl, nikto sa nevyhne tomu, aby raz mal do činenia so silou choroby. Okrem toho je nám v pätách lev smrti. Môžeme sa brániť, on dobehne každého. Sila spravodlivosti je aj v tom, že každý človek je pominutelný.

Proti týmto silám Ježiš z Nazareta postavil niečo nové: Božiu moc, ktorá sa v ňom prejavila. Božia moc lásky sa ukázala silnejšia ako sila prírody, ktorú pozorujeme na svete. Dokazuje to príbeh o vzkriesení Lazára (porov. Jn 11, 1-45), v ktorom Ježiš mení koncept

⁴¹FERRERO, B.: Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 58.

⁴²VOBORIL, P: Brunetka. In: Teleplus 7/2019, s. 18

života a smrti. Vystihuje to výrok: „Ja som vzkriesenie a život“ (Jn 11, 25). V ňom sa prejavuje plnosť Boha. „Ja som“ – používa prítomný čas, nie budúci „Ja budem“. Vzkriesenie nebude v nejakej budúcnosti tak, ako tomu verí Marta, ale je v prítomnosti s Ježišom, preto Ježiš vraví: „Ja som vzkriesenie a život.“

Pán nekriesi mŕtvych, ale dáva život živým; život, ktorý je schopný prekonať aj smrť. Večný život nie je viac akási nádej pre budúcnosť, ale istota súčasnosti. Podľa Ježiša smrť nielenže neprerušuje život, ale je tým, čo mu dovoľuje kvitnúť v novej a úplnej forme.

Potom nasleduje dôležité vyhlásenie, týkajúce sa života a smrti: „Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie.“ Každý učeník ako Lazár, ktorý sa pridal k Ježišovi, hoci je teraz mŕtvý, stále žije. Obracajúc sa na spoločenstvo, ktoré žije, Ježiš hovorí: „A nik, kto žije a verí vo mňa“, čiže všetci, ktorí sa k nemu pridali, „neumrie naveky.“⁴³

To, že život, dobro a láska v Bohu sú väčšie ako sila smrti, choroby, starnutia, Ježiš neskôr ukázal svojím zmŕtvychvstaním. Boh ho oslávil. Dôležité bolo, že Ježiš sa otvoril Otcovi a dovolil, aby Otcova sila v ňom pôsobila proti tej sile, ktorá pochádza zo zeme.

Marty sa Ježiš pýta: „Nepovedal som ti, že ak uveríš, uvidíš Božiu slávu?“ Čiže s nezničiteľným životom, ktorý je schopný prekonať smrť, sa zjavuje Božia sláva. Božou slávou je život, ktorý je schopný prekonať smrť.

„Odvalili teda kameň“, termín „kameň“ sa tu objavuje tretíkrát, „a Ježiš zvolal veľkým hlasom...“, obracia sa na živého: „Lazár, pod' von!“, pretože kráľovstvo smrti nie je miestom pre učeníka Ježiša. Kto sa pridal k Ježišovi, má ducha a duch je život. A tam, kde je život, nemôže byť smrť.

Je zvláštne, že kým Ježiš volal Lazára, evanjelista píše, že „mŕtvý vyšiel“. Tým pádom je tu problém: ak je mŕtvý, nemôže vyjsť, no ak je živý nemôže byť nazývaný mŕtvym. Prečo teda evanjelista hovorí, že „mŕtvý vyšiel“? A dokonca vraví, že „nohy a ruky mal ovinuté plátnom“. Je to jeden z obrazov na opísanie smrti a nájdeme ho aj v Žalme 116 „Keď ma omotali povrazy smrti“ (Ž 116, 3).

Je to spoločenstvo, ktoré v sebe musí zmeniť obraz smrti a vzkriesenia. Pre nich je Lazár mŕtvym, a tento mŕtvý musí vyjsť z hrobu, a tak umožniť Lazárovi byť prítomným vo svojom spoločenstve. Sú to oni, ktorí ho zviazali povrazmi smrti, považujúc smrť za nezvratnú. A hľa, Ježiš im prikazuje: „Porozväzujte ho“. Rozväzujúc mŕtveho nastáva spoločenstvo, ktoré sa oslobodzuje od strachu smrti.⁴⁴

Toto si dnes pripomíname ako nádejnú skutočnosť. Nemusíme byť smutní a nešťastní z toho, ako to s nami chodí, lebo ak sa otvárame viere v Ježiša a prítomnosti Božej, ona v nás bude pôsobiť. Vyslobodí nás zo všetkých ťažkostí, v ktorých sa ocitneme.

Ježiš nezažil len prehru ukrižovania, zažil aj víťazstvo, oslavu. Ani my nie sme ponáraní len do starostí a trápení, ale aj do Ježišovho víťazstva. Máme účasť na udalosti Ježiša. To nie je len memoriál, to je skrze vieru zúčastnenosť. Táto účasť nám pomáha rozvíjať ďalšie dni, lebo nás naplňuje nádejou.

Starý muž chodil do lesa na drevo, aby si mal v zime čím zakúriť. Jedného dňa sa len namáhavo vliekol s ťažkým bremenom na pleciah. Nakoniec už nevládal – zhodil drevo, aby si vydýchol. „Keby už radšej prišla tá smrť“, vzdychol si starec. „Na tomto svete nemám nič, len drinu a biedu.“ Vzápätí bola smrť pri ňom: „Čo chceš odo mňa?“, opýtala sa. Starec sa zháčil a povedal: „Aby si mi pomohla vyložiť drevo na pleciah“, odpovedal rýchlo.

Ľudia si vymysleli príbeh, aby potvrdili to, aká veľká je sila života, vôľa k jestvovaniu, k bytiu, i keď je človek starý alebo chorý. Taký zázrak vložil do nás Boh. Napriek levovi choroby, starnutia, smrti, je v nás nádej na budúcnosť. Prosme Pána, aby sme rozvíjali túto Božiu lásku, ktorú v sebe nosíme.

⁴³MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁴⁴MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

18. KTO VYHRAL?

Mt 26, 14-27, 66 Umučenie nášho Pána

Palmová (Kvetná) nedeľa A

Po vypočutí paší si kladieme otázky: Kto vyhral? Kto prehral? Čo vyhral Pilát, keď sa prezentoval ako prvý demokrat, lebo nechal odhlasovať väčšinu? Čo odhlasovala väčšina na nádvorí, to platilo. Je zjavné, že ani referendum nemusí vždy priniesť riešenie, ktoré by bolo spravodlivé. Naoko sa zdalo, že Pilát vyhral, ale dnes vieme, že odsúdil nevinného. Preto Pilát prehral. Nedá sa odsúdiť človeka a pritom vedieť, že ide o zamaskovanú lož. Jeho úlohou bolo demaskovať lož, preto zvykneme hovoriť, že Pilát si umyl ruky.

Keď sa pozeráme na Ježiša, zoči - voči predstaviteľom moci, prehral. Aj pred veľkňazmi, rímskymi vojakmi, aj pred štátnou mocou. Ale Ježiš neurobil nič zlé a vyhral v tom, že si zachoval vernosť v láske, nikomu neublížil, ani tým, ktorí ho priamo likvidovali. Odovzdal svoj osud Otcovi. Táto vernosť v nevinnosti a v láske mu priniesla zmŕtvychvstanie.

Takému postoju, ako mal Pilát, Boh priradil zánik. Postoju, ktorý zachoval Ježiš, Boh priradil večnosť, zmŕtvychvstanie. Z tohto pohľadu niekto iný vyhral a iný prehral.

Pašiový príbeh sa opakuje. Má iné osoby, obsadenia, ale princíp zostáva. Lož sa vydáva za pravdu, mnohokrát je ťažké ju rozlíšiť.

V roku 1896 napísal Jean-Leon Gerôme (1824 – 1904): Vraj sa stretla lož s pravdou. „Dobrý deň“, povedala lož, „Dobrý deň“, odpovedala pravda“. „Nádherný deň, odpovedala lož. Pravda sa rozhliadla, aby sa presvedčila, či to tak je, a bolo. „Nádherný“, odpovedala pravda. „Ešte krajšie je to jazero“, povedala lož. Pravda sa znovu rozhliadla, či je to tak a súhlasila. Lož bežala k vode a povedala: „Voda je ešte úžasná, poďme si zaplávať!“ Pravda sa dotkla vody svojimi prstami, bola naozaj skvelá, dôverovala lži. Obe sa vyzliekli a plávali.

Po chvíli lož vyšla z vody, obliekla si šaty pravdy a odišla. Pravda nebola schopná si obliecť šaty lži, a tak začala kráčať bez oblečenia. Všetci sa jej desili, keď ju uvideli. A tak sa stalo, že aj podnes ľudia radšej príjmu lož, oblečenú za pravdu, ako holú pravdu.

Toľko príbeh. Pravda zostáva vysmievaná, lebo je nahá, holá. Lož je praktizovaná, lebo je maskovaná.

Prosme si dnes: Bože, daj nám dar rozlišovania, čo je pravda, čo je lož. A pomôž nám zachovať si vernosť v láske.

19. PRIJATIE PÁNA OČISŤUJE

Jn 13, 1-15 Miloval ich do krajnosti

Štvrtok Pánovej večere

V darčekovej predajni sú aj kuchynské zástery a na nich vyšitý nápis. Napríklad: Pekná som, múdra som, aj variť viem. Na inej zástere je nápis: Lepšie bozkávam, ako varím. Aj ďalší nápis je zaujímavý: Kým mám túto zásteru, šéfom som tu ja! Alebo: Pozor, dnes varím ja! Zásterka je znakom služby, lebo ten, kto pracuje v kuchyni, slúži ostatným.

V Jánovom evanjeliu čítame vetu: „Ježiš vstal od stola, zoblíkol si odev, vzal plátennú zásteru a prepásal sa“ (Jn 13, 4). Keby ste mali dať návrh, čo by malo byť na takej zástere vyšité? Najvýstižnejšou by asi bola veta: „Chápete, čo som vám urobil?“ (Jn 13, 12)

Prečo na Štvrtok Pánovej večere čítame evanjelium o umývaní nôh, hoci by sme čakali, že bude evanjelium o premenení chleba a vína? Je to náhoda? Čo tým vlastne Cirkev chce povedať?

Na inom mieste Ján napísal, že „Boha nikto nikdy nevidel“ (Jn 1, 18). Jediný, kto videl Boha, je Ježiš. A teda len z toho, čo Ježiš hovorí a robí, môžeme pochopiť kto je Boh. Ježiš nevykladá, nerobí prednášku o tom, kto je Boh, ale z konania, umývania nôh, vytušíme, kto je

Boh. Lebo v predstavách všetkých náboženstiev je Boh vnímaný a prezentovaný ako monarcha, ktorého si treba uctiť, vyžadujúci službu, poslušnosť, Boh, s ktorým sa komunikuje vďaka kňazom, obetám, pravidlám, predpisom. No Ježiš pri Poslednej večeri toto všetko zrušil, predstavuje inú tvár Boha,

Eucharistické zhromaždenie nie je o tom, že by sme my mali urobiť radosť Bohu, uspokojiť ho a dať mu niečo, lebo Eucharistia je okamihom, kedy si sadáme k stolu okolo oltára, aby Boh poslúžil nám – vezmite a jedzte! On sa dáva. Čiže náš kult nespočíva v tom, že vzdávame Bohu úctu, ale je to Boh, ktorý sa dáva do našej služby, aby nám ukázal, čím je. Takto Ježiš zjavil tvár Boha. To je nové, revolučné, lebo o stoosemdesiat stupňov obrátil predstavy náboženstiev. Zrušil všetky vzdialenosti, ktoré ľudia narobili medzi Bohom a sebou.

Zásterka - znak umývania nôh a služby nie je o tom, že Boh sa rozhodol na chvíľu byť blahosklonný, ako kráľ, ktorý sa prezlečie za žobráka a ide poslúžiť. Nie je pánom, ktorý na chvíľu požičiava svoju milosť. Ježiš to vymyslel tak, ako to píše Pavol, že je slabý so slabými (porov. 2 Kor 9, 22). V znaku chleba a vína je prítomný na pamiatku tejto poníženosti, pokory a služby. Preto veríme v Krista stále prítomného, lebo to je Kristus stále slúžiaci. A v čom spočíva jeho služba?

Umývanie nôh začína od najnečistejšej, najšpinavšej časti tela, od nôh, lebo oni sa zašpinia chodením. Náboženstvá predpokladali, že Boh je absolútne čistý a akákoľvek nečistota v človeku znemožňovala spoločenstvo s Bohom. V budhizme, hinduizme, židovstve, v každom náboženstve je to tak, že najprv treba urobiť očistné obrady, a potom predstúpiť pred Boha. Ježiš to svojím spôsobom zmenil, lebo namiesto približovania sa k Bohu očistením, učí: prijatie Pána je to, čo ťa očisťuje.⁴⁵

Umývanie nôh nie je o nečistote nôh, ale je symbolom Božieho odstraňovania celej série prekážok, štruktúr a egoizmov, ktoré sú medzi Bohom a nami. Súbor rozličných praktík, ktorými by sme si chceli zabezpečiť očistenie, Ježiš dal nabok, a ponúkol: otvor sa, prijmi Boží dar, Božia láska v tebe ťa očisťuje, robí ťa novým. Prestaň brať chlieb a víno ako odmenu za tvoj čnostný život, lebo sväté prijímanie je sila pre čnostný život. Ide teda o Božiu iniciatívu. Nie je to človek, ktorý skrze rituály a obety sám sa očistí, a tak získa spoločenstvo s Bohom, ale je to Božia prítomnosť v nás, ktorá nás robí čistými.

Pred týmto poznaním sa zháčil aj Peter: „Nikdy mi nebudeš umývať nohy!... A keď nohy, no tak potom aj ruky, aj hlavu“ (Jn 13, 8-9). Ježiš mu hovorí: „Kto sa okúpal, potrebuje si umyť už len nohy, a je celý čistý. A vy ste čistí, ale nie všetci“ (Jn 13, 10). Prešiel od umývania, hygieny, k vnútornej čistote, morálnej. Tým sa chce povedať, že Boh odstraňuje v našom živote každú nečistotu, je v službách človeka, slabý so slabými a rozhodol sa odstrániť nečistú časť človeka.

Keď uvoľníme fantáziu, mohli by sme si pomyslieť: nemohlo by to byť opačne? Nemohol Ježiš povedať: teraz vy, apoštoli umyte nohy mne? Nič také nezaznelo. Ani ja dnes nepoviem dvanástim mužom: umyte nohy mne, hlavnému celebrantovi. Lebo podstatou dnešného sviatku je to, čo urobil Ježiš: dáva radosť z toho, že Boh je slúžiaci ľudskému životu, naplňa ho cieľom a zmyslom. V tom je podstata Eucharistie. Našou úlohou vo Štvrtok Pánovej večere je prijať Božiu lásku a v každodennom živote ju premeniť na službu druhým.

V jednej židovskej obci pri synagóge boli ľudia zvedaví, kam chodí ich rabín každý piatok. Večer zmizol, a oni si mysleli, že asi chodí na tajné rozjímanie a stretáva sa so Všemohúcim, kde ho nikto neruší. Jedného člena židovskej obce poverili, aby sledoval rabína, ako špión. A muž zistil nasledujúce: rabín sa prezliekal za sedliaka a chodil pomáhať ochrnutým ženám, upratoval jej dom, uvaril obed na nasledujúci deň. Keď sa vrátil, veriaci sa pýtali: Kam chodí náš rabín? Vystúpil do neba? Muž odpovedal slovami: Nie, on išiel omnoho vyššie!⁴⁶

⁴⁵ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁴⁶FERRERO, B.: Večera v raji. Bratislava : Don Bosco 2017, s. 33.

Všetci snívame o šťastí, o nebi. Ale cesta k nemu vedie cez službu a obetavosť. Ešte vyššie znamená: v našom konaní sa zjavuje Boh. V každodennej službe a obetavosti je zjavovanie Božej lásky.

Vráťme sa na začiatok: na zásteru, ktorou sa opásal Ježiš, by bol vhodný nápis: Chápete, čo som vám urobil? (Jn 13, 12) Ďakujeme za blízkosť, ktorú má k nám, lebo v znaku chleba a vína chce byť silou, aby náš každodenný život mal jeho štýl.

20. VYZNANIE A ODPUSTENIE

Jn 18, 1-19, 42 Ježiša chytili a zviazali

Piatok utrpenia Pána

V roku milosrdenstva bol publikovaný krátky príbeh, ktorý napísal John La Raw s názvom Spoved'.⁴⁷ Mladému kňazovi sa spovedal starší muž: - Môže Boh odpustiť moje hriechy?

- Samozrejme. Náš Pán nás prišiel zachrániť odpustením našich hriechov.

- Aj vtedy, keď som spáchal smrteľný hriech?

- Áno, samozrejme, ak ho ľutujete s úprimnou kajúcnosťou.

- Aj vraždu?

Kňaz spozornel: - Myslíte tým, že ste niekoho zabili?

- Áno, pred mnohými rokmi som niekoho neúmyselne zabil.

- Nahlásili ste to polícii?

- Nenahlásil. Namiesto toho, aby som zavolať políciu, ušiel som z miesta činu.

- Takže ste si neodpykali trest za svoj zločin?

- Nie, ale napriek tomu, že som dvadsať rokov utekal zo strachu pred väzením, moja duša je vo väzení zlého svedomia celých dvadsať rokov.

- Čo vás priviedlo k rozhodnutiu vyznať svoj hriech až teraz, po takej dlhej dobe?

- Čoskoro zomriem. Mám posledné štádium rakoviny hrubého čreva. Chcem poprosiť Boha a rodinu obete predtým, ako zomriem.

- Som rád, že ste sa správne rozhodli. Ale dosiahnuť spásu odpustením hriechov nie je také jednoduché, že prideme na spoved' predtým, ako zomrieme. Mala by byť vykonaná spravodlivosť podľa zákona, podľa závažnosti skutkov. Myslím, že to viete.

- Áno, pán kaplán, viem to veľmi dobre. Vlastne doba na vyšetrovanie zločinu už vypršala. Ale po spovedi pôjdem na políciu a oznámim svoj zločin. Vyhľadám tiež rodinu obete, a budem prosiť o odpustenie. Povedzte, čo mám urobiť, spravím všetko. Až potom budem môcť zomrieť v pokoji.

- Chcete mi tú udalosť podrobnejšie vyrozprávať?

- V skutočnosti to bola dopravná nehoda. Stalo sa to pred dvadsiatimi rokmi. Bol som na ceste domov z Gayang Dong. Išiel som z narodeninovej oslavy môjho priateľa, na ktorej som pil.

Kňaz spozornel: - Pred 20 rokmi v Gayang Dong? 20. novembra 1999? Myslíte „Dopravnú nehodu v Gayang Dong, keď vodič ušiel?

- Áno, to som bol ja.

Kaplán si spomenul na zážitok z detstva. Kráčal s otcom a videl, ako otca zrazilo auto a on kričal: Oci, oci, prosím ťa, vstaň!

Kajúcnik pokračoval: - Nemôžem zabudnúť na ten deň. Mám ho v pamäti denne. Je to ako v pekle. Bola poľnoc a na ceste nikto nebol. Keďže som bol opitý, snažil som sa dostať domov čo najskôr. A potom náhle stál pred mojím autom muž. Išiel som nesprávne, vyšiel som na chodník. Rýchlo som stúpil na brzdu, ale už bolo neskoro. Báľ som sa otvoriť oči a zistiť, či to bolo skutočné, alebo nie. Nemal som odvahu. Keď som otvoril oči, uvidel som malého chlapca,

⁴⁷ LA RAW, JOHN: Confession. In: <https://glcff.com/portfolio/the-confession-short-glcff2016/>

ako beží k mužovi a volá naňho: „Ocko!“ Ďalej vetu dopovedal kaplán: Môj otec je dobrý človek. Zachráňte ho, prosím. Vezmite ho do nemocnice.

Muž sa zháčil: - Ako to viete, pán kaplán?

Kaplán si spomenul na svoje detstvo, ako jeho otca zrazilo auto. Vtedy volal: - Prosím, vezmite môjho otca do nemocnice. Môj otec je dobrý človek.

Kaplán sa rozplakal: - Aspoň ste ho mali vziať do nemocnice. Nevedeli ste, či je ešte nažive, alebo je mŕtvy. Prečo ste utiekli?!

Teraz sa rozplakal aj kajúcnik: - Zaslúžim si zomrieť, otče, zaslúžim si zomrieť. Okrem plaču začal kašľať, ako človek na smrť chorý a spadol na zem.

Kaplán pozrel na kríž. Vstal, kajúcnika zdvihol, odprevadil do lavice.

- Prišli ste do kostola v tomto stave sám?

- Priviezol ma syn. Príde po mňa.

- Netrápte sa, oddýchnite si. Priniesol zo sakristie deku a prikryl ho. Potom sa začal modliť: Otče náš, ktorý si na nebesiach...a myslel na svojho otca. Vrátila sa mu spomienka na ulicu, na ktorej ako malý chlapec kričal: Oco, nezomieraj, prosím, vstaň!

Pokračoval v modlite: Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom.

Znova spomienka na detstvo: Oco, nemôžem bez teba žiť. Oco, vstaň, prosím. Modlil sa znova: ako i my odpúšťame... pozeral na kríž. Ježišova skrvavená tvár sa podobala na skrvavenú tvár jeho otecka po nehode. Ako i my odpúšťame naiím vinníkom...

Vrátil sa ku kajúcnikovi v lavici: - Pane, úprimne, zo srdca vám odpúšťam.

- Nie, nie. Som hriešnik. Nezaslúžim si odpustenie.

- Prosím, sadnite si. Nebuďte smutný. V skutočnosti môj otec nezahynul pri tej dopravnej nehode.

Muž spozornel: - Čože?! Čo ste povedali?

- Veľmi sa zranil. Ale ošetrili ho v nemocnici a rýchlo sa uzdravil. Nezomrel pri tej nehode.

- Bože, ďakujem Ti. Aj vám pán kaplán, ďakujem. Posledných 20 rokov som žil ako vrah. Odteraz už môžem zomrieť v pokoji.

- Nemusíte sa už cítiť vinný. Keďže ste prosili Boha o odpustenie, Boh vám odpustil. Teraz už potrebujete odpustiť len sám sebe. Ste slobodný. Nech sa vám podarí dobrý život.

- Ďakujem, pán kaplán. Chcem vidieť vášho otca, aby som mu zaplatil všetko odškodné. Dovoľte mi vidieť vášho otca.

- Môj otec zomrel pred 3 rokmi. Nabudúce, keď pôjdem na cintorín, poviem mu, že ste prosili o odpustenie. Za pokánie: odškodnenie namiesto mne, dajte sirotám a opusteným. To je pokuta, ktorú vám dávam. Kňaz vyslovil slová rozhrešenia.

Keď prišiel domov, na kaplátku, zobral fotku mladého otca spred 20 rokov a povedal: Ospravedlnil sa ti. Je mi ľúto, že som mu klamal, keď som povedal, že si nezomrel. Ak kňaz klame, bude potrestaný viac ako ostatní? Iba som pomohol úbohej duši, aby mohla zomrieť v pokoji. Nehnevaj sa na mňa.

Veľkonočné obdobie

21. SMRŤ NEZASTAVÍ ŽIVOT

Mt 28, 1-10 Vstal z mŕtvych a ide pred vami do Galiley

Veľkonočná vigília

Hovorí sa, že mladý muž, vracajúci sa domov, si chcel skrátiť cestu cez cintorín. Prekvapil ho zvuk, ťukanie, klepanie, zdalo sa, že niekde z kúta. Celý vydesený, myslel si, že je to duch, ale potom zistil, že starý pán pri jednom hrobe s kladivkom a dlátom vytesáva do náhrobného kameňa. „Uff“, vzdychol si mladý, „myslel som si, že nejaký duch!“ Starec hovorí: „Tí babráci mi zle napísali moje meno!“⁴⁸

Všetci máme vo vrecku občianske preukazy, identifikácia je jasná: meno, priezvisko, rodné číslo, ale nikto nepochybuje o tom, že raz bude naše meno i na náhrobnom kameni. Taký je úděl človeka. No dnes si uvedomujeme jednu skutočnosť: videl niekto náhrobný kameň, na ktorom by bolo napísané: „Ježiš Nazaretský, narodený 754 po založení mesta Ríma, pochovaný vtedy a vtedy?“ Takýto nápis nejestvuje, lebo ho prekonáva posolstvo Veľkej Noci. Pri Ježišovi smrť nezastaví život. Rozkvitne do inej formy, plnšej a definitívnej.

Smrť nevzdiali od nás ani našich drahých, lebo vieme, že sú v inej dimenzii života a času. Smrť nie je neprítomnosťou života, ale inou prítomnosťou. Ide o život v Bohu. Potvrďuje to aj evanjelista Lukáš, ktorý v 24. kapitole napísal krátky príbeh o tom, ako ženy prišli k hrobu a oslovil ich muž: „Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi? Niet ho tu. Vstal z mŕtvych. Spomeňte si, ako vám povedal, keď bol ešte v Galilei: Syna človeka musia vydať do rúk hriešnych ľudí a ukrižovať, ale on tretieho dňa vstane z mŕtvych“ (Lk 24, 5-7).

Tu je zvláštnosť. Ak zalistujeme dozadu u Lukáša, kde hovorí o Galilei, zistíme, že tam nie je reč o hriešnikoch, ale spomínajú sa kňazi, veľkňazi, zákonníci a veľrada. Čiže inteligentný spisovateľ, Lukáš, naznačil, že po Ježišovej smrti sú títo ľudia kvalifikovaní ako hriešnici. Teda podľa Lukáša nie sú hriešnici tí, čo prestúpia Desatoro, nepoznajú dobre všetky náboženské pravidlá, ale tí, čo si nárokovali zastupovať Boha, lebo zabili Ježiša. Tí, ktorí mali byť reprezentantmi Boha, sú najďalej od neho. Nadradili osobný záujem, vlastný prospech a zlikvidovali Ježiša. Toto evanjelista označuje slovom hriešnik.

Druhá zaujímavosť je v tom, že oproti tým, ktorí sú vzdialení od Boha, Lukáš rozpráva o tých, ktorí sú blízko pri Bohu. Koho tým myslí? Ženy, lebo ich svedectvo nebolo v tej dobe považované za vierohodné. Nemohli byť ani svedkami na súde. A práve ony sa stávajú prvými, ktoré idú ohlasovať, že Ježiš vstal z mŕtvych. Ženy učia apoštolov, evanjelizujú apoštolov. Teda podľa Lukášovho evanjelia ženy sú tie, ktoré ohlasujú mužom, že život je mocnejší ako smrť. Muži im ani neverili, apoštoli si mysleli, že je to bláznovstvo (porov. Lk 24, 11).⁴⁹

Dnešné slávenie je inšpiratívne: stavia nás pred otázku: kto je hriešnik na zemi a kto z pohľadu večnosti? Kde sa nachádzam práve ja? Dni utekajú, a moje meno raz bude vyryté do náhrobného kameňa. Verím tomu, že smrť nazastaví môj život? Druhou otázkou je: na základe skutočnosti, že ženy boli prvé ohlasovateľky zmŕtvychvstania, nemal by sa prehodnotiť ich status, postavenie, služby, úlohy, kompetencie v kostole i v Cirkvi?

Vraj v starej Indii vládol múdry kráľ Džanaka. Raz si chcel poobede zdriemnuť, ochladzovali ho sluhovia mávaním, vojaci strážili pred dverami. Keď zaspal, snívalo sa mu, že iný kráľ ho v bitke porazil, ba že ho mučili. Strhol sa, prebudil, a videl, že je chránený, strážený, ovievaný. Vydýchol si, ešte raz zavrel oči, ale znova sa mu sníval taký istý sen. Prebudil sa, a zasa videl, že je v bezpečí. Preto začal rozmýšľať: keď spal, svet jeho snov sa mu zdal skutočný. Keď sa prebudil, svet zmyslov sa mu zdal skutočný. Ktorý z tých svetov je pravý?

Dal si predvolať mudrcov, ponúkali rôzne vysvetlenia, kým neprišiel jeden z tých, ktorého považovali za najmenej múdreho. Povedal: „Kráľu, ani ten svet, kedy si sníval, nie je pravý, ani ten, keď si prebudený, a pomocou zmyslov registruješ všetko okolo seba, nie je

⁴⁸ S.K.: Po halloweenskekoledě. In: Výber Reader'sDigest, november 2015, s. 15.

⁴⁹ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

pravý. Ani jeden nie je skutočný.“ Kráľ sa začal brániť: „Keď nie je skutočný ani svet, keď snívam, ani svet pomocou zmyslov, tak čo je potom skutočné?“ Vtedy mudrc povedal: „To, čo je za týmito dvoma svetmi. A prísť na to, to bude skutočné.“⁵⁰

Komu treba dokazovať, že život sa mnohokrát zdá ilúziou, je pominuteľný, čo je a čo nie skutočné? Ale za týmto svetom zmyslov je život Boží, iná dimenzia, o ktorej veríme, že Ježiš ju odkryl. Preto mu ďakujeme a veríme v zmŕtvychvstanie.

22. EXPONENCIÁLNA DOBA

Jn 20, 1-9 Ježiš má podľa Písma vstať z mŕtvych

Veľkonočná nedeľa

Žijeme v exponenciálnom veku. Čo to znamená? Napríklad benzínový spaľovací motor má dvadsaťtisíc súčiastok, ale elektrický automobil ich bude mať iba dvadsať. Elektrický automobil bude predávaný s celoživotnou zárukou, odstránenie a výmena elektronického motora bude trvať možno len desať minút. Tak, ako chodíme dnes do autoumyvárky, a o chvíľu vyjdeme s čistým autom, tak vaše deti vojdú autom do servisu, vymenia im elektrický motor a zase na pár rokov budú mať pokoj. Päť až šesť miliárd dolárov je vyčlenených na továrne, orientované týmto smerom. Autá, na ktorých jazdíme dnes, budú už len v múzeách.

Okrem toho autá budú samošoférovacie, autonómne, vďaka počítačovej technike. Nebude potrebné auto vlastniť, lebo jednoduchšie bude zavolať si telefónom, na vašu adresu príde auto bez šoféra, odvezie vás, kam chcete, a vráti sa na svoje miesto. To znamená, že svet smeruje k znižovaniu parkovacích miest. Možno až o deväťdesiat percent menej parkovacích miest bude potrebných ako je dnes. To, čo máme okolo bytoviek, sa môže zmeniť na zeleň. Tomu sa hovorí exponenciálny vek.

Napríklad Uber je iba softvérový nástroj. Pomocou aplikácie na mobile si zavoláte taxík, najlacnejší. Uber nevlastní žiadny automobil na svete a je to najväčšia taxi - spoločnosť.

Alebo Booking, najväčšia hotelová spoločnosť na svete, a nemá žiadnu nehnuteľnosť, lebo hotelové služby si zabezpečíte iným spôsobom. To znamená, že svet sa tak mení, že niektorí hovoria: zatiaľ čo Volkswagen, alebo Audi sa snažili vylepšiť auto na štyroch kolesách tak, že doňho dávali počítače, tak teraz Apple alebo Google pracujú tak, že počítače stavajú na kolesá.

Či sa môže svet takto zmeniť? Stačí si spomenúť na fotografovanie. V roku 1998, teda pred dvadsiatimi piatimi rokmi mal Kodak stosedemdesiat tisíc zamestnancov a predával osemdesiatpäť percent fotografického papiera na celom svete. O pár rokov prišla digitálna fotografia, a firma zbankrotovala. Kto by si bol v roku 1998 pomyslel, že o pár rokov už nebudeme potrebovať ani film ani fotografický papier, lebo všetko bude v elektronickej podobe? Podobne by sme mohli rozprávať o robotizácii, automatizácii vo výrobe, v poľnohospodárstve atď. Toto všetko zaznamenáva taký vývoj, rozvoj a pokrok, že našu dobu oprávnené nazývame exponenciálny vek.

V zdravotníctve sa to môže prejavovať tak, že prístroj, tzv. tricoder naskenuje vašu sietnicu, keď máte problémy so zrakom. Alebo vdýchnete do aparátu a získate rozbor krvi, päťdesiatštyri biologických markerov identifikuje akúkoľvek chorobu. Bude to lacnejšie a prístupné pre všetkých ľudí na planéte. Laboratórne metódy, ktoré dnes používame, tiež pôjdu do múzea.⁵¹

Tu vzniká otázka: platí to iba pre oblasť vecí, áut, zdravotníctva? Nevymyslel dobrý Boh exponenciálny vek vo vnútri človeka už dávno? Lebo keď pšenici šupka praskne a rastie nové zrno, má sto zrníek v klase, nie je to exponenciálny rast pšeničného zrnka? A nemôže to

⁵⁰MELLO, A.: Modlitba žaby II. Brno : Cesta 1995, s. 242.

⁵¹HRABOVEC, M.: Očakávajme neočakávané 2019: blízka budúcnosť a prelomové technológie. In: <https://www.anasoft.com/emans/sk/home/Novinky-blog/novinky/ocakavajme-neocakavane-2019>

byť tak, že cez bránu smrti človek je určený k tomu, aby sa exponenciálne rozvinul? Veď Ježiš svojou smrťou a zmŕtvychvstaním ukázal: nebojte sa aj iných možností, ktoré sú vám darované. Dôverujte mi! To, čo som prežil ja, aj cez bolesť smrti, ukrižovania, vedie k zmŕtvychvstaniu. Čiže človeku je darovaný vývoj, rozvoj, nie zánik. Toto nás naplňa vierou a dôverou.

Niektorí by to nazvali legendou a mýtom. Ak pod slovami legenda a mýtus sa rozumie nadčasová pravda zabalená do určitej literárnej formy, dá sa s tým súhlasiť. Ale nie je to rozprávka a hlúposť, lebo vnútorné prežívanie (rozum, vôľa, city) je v nás exponenciálne. Je to iné ako rozvoj na povrchu nášho tela.

Pri slávnosti zmŕtvychvstania Pána si uvedomujeme, že Ježiš z Nazareta - v porovnaní s poznaním Židov, Grékov a Rimanov - posunul otázku nádeje do budúcnosti. Židovský postoj k otázke, kam odíde duša, bol: do šeolu, čiže ríše mŕtvych, lebo považovali smrť za zánik. Pri preklade z hebrejčiny do gréčtiny, pomohli si gréckou mytológiou a šeol preložili výrazom hádes. Grécka mytológia hovorí, že mŕtvy ide cez Styxdo Hádes, miesto večných múk, diabolskej grilovačky. Keď Hieronym (347 - 420) prekladal Písmo do latinčiny, použil slovo z latinskej, rímskej mytológie, podľa ktorej bohovia, čo medzi sebou zápasia, ak vyhrávajú, sú superiori, no tí, čo prehrali, sú inferi, inferiori. Preto ríša mŕtvych sa nazýva Inferi. Podobne sa hovorí aj vo Vyznaní viery, Credo, po latinsky, „descenditabinferis,“ čiže zostúpil do predpekiel, do ríše zosnulých. Je to smutná vízia – nikto nevie, čo sa tam deje, a čo bude ďalej.

Určité zmeny v ideí posmrtného života nastali asi stotridsať rokov pred Kristom. Na území Palestíny bolo povstanie Makabejcov. Veľa Židov pritom zomrelo, ale určitú autonómiu od vládnucich Sýrčanov získali. Vtedy si kladli otázku: Tí naši bratia, ktorí padli za slobodu, nebudú mať z toho nič? Odišli do šeolu? V jednom žalme sa hovorí: „Mŕtvi ťa, Pane, chváliť nemôžu, ani tí, čo zostupujú do ríše mlčania, len my, živí, velebíme Boha“ (Ž 115, 17). Tam vzniká nová idea o večnom živote spravodlivých, ktorá zapustila korene v Izraeli. Lenže nakazení platónskym dualizmom o tele a duši (vplyv gréckej kultúry a myslenia) vzniká otázka: ako budú žiť, keď nemajú telo? A preto sa k procesu v šeole pridružil aj súd, lebo začali hovoriť: Boh telo vráti.

Je na to jeden pekný židovský príbeh. Vraj kráľ mal nádhernú záhradu s ovocím, bál sa, že mu niekto ovocie ukradne. Rozhodol, že ju dá strážiť dvom ľuďom: slepému a chromému. Chromý hovorí slepému: vidím nádherné ovocie, až sa mi slinky zbiehajú. Ale ako sa k nemu dostanem, keď som chromý? A slepý odpovedá: Ja síce chodiť viem, ale som slepý. A tak prišli na to, že chromý si sadol na slepého a obrali kráľovu záhradu. Prišiel kráľ, uvidel spustnutú záhradu. Kto to urobil? Vyhovárali sa: Ja nie, ja som chromý, ja neviem chodiť. A slepý: Ja síce chodím, ale ja nevidím, ako by som to mohol urobiť? A čo urobil prísny kráľ? Posadil chromého na slepého a odsúdil ich obidvoch naraz.

Poučenie je jednoduché: telo sa vyhovára: ja som bezmocné, duša je vinná. Duša hovorí: čo ja môžem bez tela? Telo je vinné! Aby mohol Boh vykonať súd, musí naspäť spojiť telo a dušu. Inak by súd nebol spravodlivý.

Toto sú predstavy, ktoré vládli svetom i pred Kristom, v čase Krista i po ňom, lebo ľudia si stále kladli otázku: čo bude potom? Určitú predstavu formulovali. Lenže Ježiš toto všetko dal preč, a povedal: Boh nie je Bohom mŕtvych, ale živých, lebo preňho všetci žijú (porov. Lk 20, 38). Čiže Ježiš stojí na strane života a vyzýva nás: nerozmýšľajte tak, že všetko končí v hrobe, lebo človek prejde bránou smrti, aby prešiel zo smrti do života (porov. Jn 5, 24). Boh nezničí život, ale ho umocňuje. Boh nie je cynik, ktorý trhá ružičky zo záhrady, ale vtedy, keď nás gniavi choroba a zomieranie, za bránou smrti, všetky naše energie začnú fungovať iným spôsobom. To je ten exponenciálny princíp sveta.

Určité stopy tohto smerovania vidíme už teraz. Existuje čas chronologický a psychologický. Pri operácii sestrička povie: počítajte do desať - a ani do päť človek nenaráta a už nič nevie. A potom ho niekto udrie po líci: vstávaj, prešli dve hodiny! A človek má pocit,

že len pred chvíľou počítal do desať. Čo to znamená? Vnímanie času je rôzne, lebo niečo iné je čas, ktorý prežívam psychicky, a niečo iné je chronologický čas.

Alebo – podľa veku patríme k seniorom, ale v hlave (spomienkach) sme ako maturanti. Alebo keď ste boli účastníkmi autonehody, povedali vám, že sanitka príde do desiatich minút, no vám sa zdalo, že uplynulo pol hodiny, kým prišla. A v skutočnosti sanitka prišla do desiatich minút. Lebo prežívanie môže byť iné ako čas, ktorý ide okolo nás.

A vo večnosti, Boží čas, to je iná dimenzia. On nie je Bohom mŕtvych, ale živých, lebo jemu všetci žijú (porov. Lk 20, 38). To, čo chcel Kristus odovzdať, je vidno pri Lazárovi: povstaňte z mentálnych hrobov, začnite mať inú novú predstavu o vašej budúcnosti, lebo vo vás je exponenciálne bohatstvo. Nie je krásna Veľká noc? Veriť v Ježiša Krista – nie je to úžasným darom pre život?

V apríli 2018 vo francúzskom meste Trèbes, vošiel policajný dôstojník Arnaud Beltrame do obchodu, v ktorom vyčíňal islamský fanatik. Zdvihol ruky a povedal, že on bude lepší rukojemník ako civilistka. Nechal pritom zapnutú vysielaciu, dispečing počul jeho konverzáciu s ozbrojencom. Len čo bola žena prepustená, ozvala sa zvnútra strelba. Džihádista, marocký rodák s francúzskym občianstvom, Redouane Lakdim strelil Bertrameho najmenej štyrikrát a ešte ho začal bodáť do vrchnej časti tela, vrátane hlavy. Vtedy vtrhla do supermarketu policajná jednotka, zneškodnila dvadsaťpäťročného džihádistu, ktorý stihol ešte zabiť troch ľudí predtým.

1.1 *Pri tom hrdinskom čine francúzskeho policajta zohrala svoje aj kresťanská viera. Arnaud Beltrame v roku 2008, keď mal tridsaťtri rokov, prežil konverziu. V roku 2005 bol v Iraku, v roku 2012 dostal najvyššie francúzske vyznamenanie, vymenovali ho za zástupcu veliteľa protiteroristickej jednotky v regióne Ode. Ukázalo sa, že podplukovník bol praktizujúcim katolíkom. Svoju vieru neskrýval, ale o nej svedčil.*

1.2 *Kňaz Dominique Arz, povedal, že tento skutok sebaopúšťa je v súlade s tým, čomu veril. Aj krajine, aj svojej viere slúžil do krajnosti. Beltrame sa pripravoval na cirkevný sobáš. Kňaz Jean-Baptista z kláštora Lagrasse, kam chodieval v nedeľu na sväté omše, hovorí: Požiadali ma, aby som ich pripravil na sviatostné manželstvo, mali ho uzavrieť 9. júna. Veľa hodín sme strávili na predmanželskej príprave v diskusii. Mladí chodili pravidelne aj na omše aj na „stretnú“.*

1.3 *Arnaud Beltrame sa narodil do málo praktizujúcej rodiny, ale po dvoch rokoch katechumenátu prijal Eucharistiu aj birmovanie. Mal vášeň pre službu v polícii, mal zmysel pre francúzsku históriu, kresťanské korene, a to všetko objavil spolu so svojím obrátením. Keď nechal rukojemníčku nahradiť sebou, bol vnútorne motivovaný záväzkom galantnosti dôstojníka, lebo pre neho*

byť policajtom, znamenalo ochraňovať. Kňaz dodáva: „Iba jeho viera dokáže vysvetliť obetavosť, ktorú dnes všetci obdivujú.“

1.4 *Kňaz Jean-Baptiste prišiel k Beltramovi do nemocnice v piatok večer, bol už v bezvedomí, udelil mu pomazanie chorých a požehnanie pred smrťou. Prítomná bola aj Marielle, ktorá odpovedala na modlitby. Niektorí hovorili, že ich zosobášil, ale kňaz prehlásil: „Nemohol som ho zosobášiť, lebo už bol v bezvedomí.“ A hoci Arnaud nebude mať nikdy deti, bude inšpiráciou pre mnohých mladých ľudí.*

1.5 *Niektorí prirovnávajú Arnaudovu obeť k Maximiliánovi Kolbemu, ktorý zomrel v roku 1941 v koncentračnom tábore v Osvienčime, keď sa ponúkol namiesto väzňa odsúdeného na smrť.⁵²*

1.6 *Keď má človek vieru, že je v Božích rukách, a keď vie, že za bránou smrti bude dimenzia Otcovho náručia pre život, nemusí byť ani depresívny ani smutný z toho, aký je údel človeka. Radostné posolstvo vidíme okolo seba, keď tušíme, v akom exponenciálnom veku žijeme.*

23. MILOSRDENSTVO - SPIRITUÁLNA TVORIVOSŤ

Jn 20, 19-31 O osem dní prišiel Ježiš

Druhá veľkonočná nedeľa

V prístave je loď v bezpečí, ale kvôli tomu sa lode nestavajú - napísal spisovateľ John Shedd (1859 – 1928).⁵³ Vystihol podstatnú pravdu, že kvalita lode sa overí nie v prístave, ale na mori, v búrke, keď nesie náklad. Nestačí sa prezentovať v prístave.

Boh by bol v bezpečí a istote v svojom nebi, ale on sa rozhodol, stať sa jedným z nás a prijať okolnosti života. Jeho pobytu na zemi rozumieme tak, že ho ľudia potopili utrpením a ukrižovaním. Napriek tomu z Ježiša Krista ako Božieho syna sa nestal vrak na dne mora, ale vstal z mŕtvych. To znamená, že Božie bezpečie a istota nie je v pohodlnosti neba, ale vo víťazstve lásky a odpustenia na mori života. To je posolstvo dnešnej nedele.

Božie milosrdenstvo znamená, že láska je silnejšia ako zloba a sebeckosť sveta. Apoštol Ján v evanjeliu píše o tom, čo sa stalo po zmŕtvychvstaní. Kristus prichádza a hovorí: „Pokoj vám... Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu zadržíte, budú zadržané“ (Jn 20, 23). Prvý dar, ktorý doniesol Ježiš po zmŕtvychvstaní, je odpustenie, dar pokoja do duše, do búrky na mori života, v ktorej sa ocitáme všetci. Tento Boží dar je veľmi potrebný v každodenných okolnostiach.

V Jánovom evanjeliu je aj ďalšia dôležitá veta: „Ukázal im ruky a bok. Učeníci sa zaradovali, keď videli Pána“ (Jn 20, 20). Tieto slová potrebujeme aj dnes - zaradovať sa, keď vidíme Pána. Veriaci človek má túto výsadu a možnosť: všetci dookola vidia pandémiu, energetickú krízu, vojny, všetci o tom rozprávajú, ale očami viery vidíme Vzkrieseného, ktorý

⁵²RÁBARA, P.: Nový Kolbe? Policajt z útoku v Trébes bol konvertita. In: Postoj, 27.03.2018.

⁵³SHEDD, J.A.: V prístave. In: Výber Reader'sDigest, apríl 2015, s. 140.

sa nám v našej situácii prihovára: Pokoj! Prináša budúcnosť. To znamená, že náš pohľad je naplnený nádejou, a v duši môže byť radosť.

Večer po televíznych novinách sa ponúkajú domáce videá: ľudia posielajú rozličné zážitky, hry s deťmi alebo niečo zo športu, varenia atď. Dokazuje to, že sú kreatívni. Ale aj v duchovnej oblasti existuje kreativita: možnosť vytvoriť si modlitebné spoločenstvo, alebo si prečítať niečo z Písma, alebo viesť dialóg na tému spirituality. To všetko sprítomňuje Zmŕtvychvstalého, ktorý prichádza s posolstvom bezpečia a istoty.

Na obraze milosrdenstva má Ježiš zdvihnutú pravú ruku a očividne je tam rana, čiže „ukázal im ruky a bok“ (Jn 20, 20). Znak poranenej, prebitej ruky neznamená, že by Ježiš bol plný zlosti a nenávisti. To nie je ruka zovretá do päste. Ani nelamentuje: ako bolí tá ruka! Je to ruka žehnajúca, ruka, ktorá pohladí. To je milosrdenstvo, keď napriek zlobe ľudí dokáže obstáť v Božej kvalite. Ježiš ukázal, že mu patrí Božský stav, Božský postoj k okolnostiam, ktoré vo svete sledujeme ako komplikované a negatívne.

Keď pápež, svätý Ján Pavol II. vyhlásil tento deň za Nedeľu Božieho milosrdenstva, bolo to veľmi prozreteľné. Na jednej strane potrebujeme milosrdenstvo od Boha získať, na strane druhej ide o kvalitu medziľudských vzťahov. Nič nie je dnes také potrebné, ako byť milosrdný jeden voči druhému. Nestačí povedať Bohu: odpusť nám naše viny (porov. Mt6,12), ale je potrebné odpúšťať tým, ktorí ublížili nám. Hodnota milosrdenstva je v prevádzkovaní, v odovzdávaní. Tam, kde sa skutočne šíri milosrdenstvo, je v duši Boží pokoj. Takže do milosrdenstva sme zapojení nielen tým, že ho získavame, prosíme oň, ale že ho vieme aj rozdávať a ponúkať ďalej. Tým je hodnota Božieho daru zveľaďovaná, toto je dôkaz kreativity veriaceho človeka.

Bolo to v lete 1854. Nad strechami domov v Turíne na severe Talianska sa vznášal sivý opar, ulice boli ako vymreté, tu a tam prehrmel po dlažbe osamelý koč. Turín sa podobal mestu mŕtvych. Obchádzal ho bledý príznak cholery, zákernej epidémie, proti ktorej ľudia nemali nijaký liek. Každý druhý človek na ňu zomrel. Mŕtvi vyzerali tak strašne, že aj rodinní príslušníci od nich utekali. Kto mohol, ušiel z mesta. Celá kráľovská rodina ušla na vidiek. Dokonca aj lekári a ošetrovatelky sa ukradomky vytrácali z mesta.

Jedného večera don Bosco svojim chlapcom povedal: „Arcibiskup vyzval veriacich, aby s nasadením vlastného života nezabudli v tejto skúške na svoju kresťanskú povinnosť. Hľadáme dobrovoľníkov, ktorí mi pomôžu. Bojazlivých a pohodlných nepotrebujem, ale pre tých, ktorí v sebe cítia odvahu, prišla hodina. S dôverou v Boha a Pannu Máriu, Pomocnicu kresťanov urobíme, čo je v našich silách.“

Spomedzi mnohých dobrovoľníkov si vybral štyridsiatich väčších chlapcov, medzi nimi aj Dominika Savia. Šli do preplnených lazaretov. Ošetrovali chorých, pochovávali mŕtvych. Rozdali všetky zásoby zo svojho inštitútu – plachty, šatstvo, prikrývky. Po troch mesiacoch epidémia konečne ustúpila. Keď cholera vypukla, don Bosco dal všetkým svojim chlapcom medailu Pomocnice kresťanov. Nikto z chlapcov neochorel. Ani jeden z odvážnych ošetrovateľov sa nenakazil. Po celom meste sa hovorilo o pomoci chlapcov don Bosca.⁵⁴

Kto by povedal, že príbeh je starý? Veď pandémia vždy boli, a ľudstvo sa im nevyhne ani v budúcnosti. Dôležité pritom je, kde hľadáme bezpečnosť a istotu. Samozrejme, že zachováваме všetky predpisy, ktoré súvisia s hygienou, ale človek potrebuje pre pokoj v duši aj Božie zaslúbenie. Držať sa Božích prisľúbení, je pre nás rozhodujúce. Preto je dôležité milosrdenstvo, ktoré je nám udelené, a ktoré ponúkame ďalej.

Dobrý Bože, ďakujeme ti, že si s nami, sprevádzajš loď nášho života, a vedieš nás do prístavu, napriek búrkam, ktoré musíme zvládnuť. Podobne, ako Tomáš, aj my vyznávame: „Pán môj a Boh môj!“ (Jn 20, 28).

⁵⁴RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti. Bratislava : Lúč 1997, s. 141.

Tretia veľkonočná nedeľa A

Dnes už šedivý pán spomína, čo urobil v detstve. Ráno povedal otcovi: dnes nemáme školu, u nás sa neučí. Otec múdro povedal: Dobre, ideme do kina. Po raňajkách si sadli do auta a keď prechádzali okolo školy, otec zastavil. Deti, ktoré vstupovali do budovy, jasne naznačovali, o čo ide. Otvoril dvere auta a chlapec so zvesenou hlavou kráčal do školy. Dodnes spomína, že mu otec na ten trik nenaletel.⁵⁵

Pokiaľ ide o podvody v detstve, je to úsmevné. Horšie je, keď sa stanú podvody hospodárske alebo spotrebiteľské, keď si kúpite tovar, a doma zistíte, že je pokazený. Nieкто môže byť podvedený/á v manželstve, ktoré začalo láskou, a skončilo rozvodom.

Aj Jánovo evanjelium spomína apoštolov, ktorí sa cítili podvedení Ježišom z Nazaretu. A viac boli podvedení jeho zmŕtvychvstaním ako jeho smrťou. Lebo keby bol zomrel a v hrobe zostal, povedali by si: naleteli sme jednému Mesiášovi. Veď ich bolo ako húb po daždi. Vždy sa našiel nejaký horlivec, ktorý sa postavil proti Rimanom. Sľúbil, že založí kráľovstvo Izraela, no Rimania ho zlikvidovali. Koniec podvodu.

Ale ak Ježiš vstal z mŕtvych, apoštoli zostali zneistení. Vzkrieseného nevideli, kráľovstvo Izraela nastolené nie je, ministrami nie sú, zostala prázdnota a ničota. Ježiš im sľuboval Božie kráľovstvo, čo si oni vykladali ako panovanie nad pohanskými národmi, určitú nadvládu. Keďže sa tak nestalo, zostali podvedení.

Nie náhodou sa hovorí, že idú do Emauz (porov. Lk 24, 13-35). Toto mesto sa spomína stotridsať rokov pred Kristom, v Knihe Machabejských, v súvislosti s víťazstvom vojny nad okupantmi, Asýrčanmi, mesto zostalo symbolom nádeje. „Nech zvie celý pohanský svet, že Izrael má svojho vykupiteľa a osloboditeľa“ (1Mach 4, 11).

Keď evanjelista píše, že dvaja učeníci kráčajú z Jeruzalema do Emauz, chcel tým symbolicky povedať, že idú na miesto, kde Boh víťazí, oslobodí židovský národ spod rímskej nadvlády. Je to miesto Božej pomsty pre pohanov. Jeden z nich sa volá Kleopas (v gréčtine je to skratka pre Kleopatros, meno slávneho alebo božského otca). Učeníci sú ľudia, plní túžby po sláve, úspechu, víťazstvom Mesiášovi. Mal byť slávnym, božským otcom. A teraz prišlo sklamanie, lebo: „My sme dúfali, že on vykúpi Izrael“ (Lk 24, 21), a nič z toho sa nestalo.

Preto pozorujeme nový proces v apoštoloch. Ak sa niekto cíti podvedený, a chce sa mu pomôcť, najprv mu treba pomôcť vytriezvieť. Potom možno ukázať fakty, že celá vec sa má naozaj inak. Toto urobil Ježiš, keď im prišiel ukázať, že nezakladá kráľovstvo Dávida, ktoré zaniklo, kráľovstvo Izraela proti Rimanom, ale že zakladá kráľovstvo Božie, a to je v duši človeka, je to kráľovstvo lásky a pokoja.

Aby došli k tomuto poznaniu, bolo potrebné už spomínané vytriezvenie, ktoré nastalo vo chvíli - ako píše evanjelista - keď boli pri stole a Ježiš sa dal spoznať pri lámaní chleba (porov. Lk 24, 30-31).

Terminus technicus: lámanie chleba má hlboký symbolický význam preto, lebo Ježiš láme svoj život pre ľudstvo. Tí, ktorí ho prijímú, budú schopní sa stať chlebom, teda rozdať svoj život pre druhých. Vtedy sa stanú synmi a dcérami toho istého Boha. Toto poznanie muselo v učeníkoch postupne dozrievať: až tam, kde sa človek stane chlebom pre druhého, pochopí, kto je Zmŕtvychvstalý. Ide o priamu úmeru medzi konaním v láske a vierou v Zmŕtvychvstalého.

Preto sa potom píše, že im zmizol, akoby sa rozplynul, lebo chcel byť videný pri ľuďoch, ktorí sú v spoločenstve a vedľa sa darovať jeden druhému pri lámaní chleba, pri lámaní života. Ježiš chce byť videný nie v svojej postave.

⁵⁵ FALLON, J.: The Tonight Show. In: Výber Reader's Digest, apríl 2016, s. 139.

Okrem toho otvorili sa im oči (porov. Lk 24, 31). Ale grécke slovo ophtalmo, znamená, ako keby otvorili oči srdca, nielen oči zraku. Lebo oči zraku mali v poriadku. Ale museli pochopiť, čo to znamená vidieť srdcom, čiže byť dobrým človekom.⁵⁶

Evanjelium je nadčasové a príbeh o emauzských učeníkoch veľmi múdry a povzbudzujúci. Umožňuje nám porovnávať náš život so situáciou, ktorá sa tam opisuje. Žiť, znamená byť na ceste. Všetci sme niečím sklamaní, potrebujeme niekoho, kto by nám povedal slová povzbudení, nadšenia. Ježiš kráča s nami životom a chce byť tým, kto v nás zobúdzá múdrosť a pravdu. Ale podmienkou je, aby sme sa rozhodli pochopiť symbol lámania chleba, lámania života pre druhých.

Americká rodina bola na dovolenke v Taliansku. Pán Green s manželkou Maggie, sedemročným synom Nicolasom a 4-ročnou dcérkou Eleonor. Idúc po autostráde od Neapolu na juh, zrazu veľkou rýchlosťou ich dobehlo iné auto a v ňom sedeli dvaja maskovaní muži. Boli to diaľniční zloději. Začali kričať, a keďže pán Green nezastavil, lebo mal lepšie auto, začali strieľať. Vysypalo sa zadné okno, potom aj okno pri šoférovi, pani sa pozrela dozadu na deti, ale videla, že nič sa nestalo. Zdalo sa jej, že deti spia. Prenasledovateľom ušli. Až keď neskôr zastavili, rodičia zistili, že chlapec Nicolas bol zasiahnutý do hlavy. Dýchal, ale bol v bezvedomí.

V sicílskej nemocnici bol napojený na mnoho prístrojov, ktoré udržiavali jeho život, srdce a krvný obeh, ale lekári skonštatovali mozgovú smrť. Nicolas zomrel a telo už nepotreboval, preto sa na výzvu lekárov rodičia rozhodli, že darujú jeho orgány. Talianske noviny písali: „la nostra vergogna“, to znamená naša hanba. Na druhej strane ušľachtilosť rodičov všetkých povzbudila, vyjadroval sa vtedy k tomu aj prezident.

Udalosť viedla pána Greena k tomu, že téme transplantácie orgánov sa začal viac venovať. Cestoval, prednášal, písal články o tom, denne asi sedemdesiat tisíc ľudí čaká na náhradné orgány, ale k dispozícii je možno dvanásť. Dvanásť ku sedemdesiatim tisícom. Jeden taliansky chirurg mu pri stretnutí povedal: práve mám v nemocnici dve deti, ak nedostanú pľúca, tak zomrú. Kiežby sme mali takých ako vy viac!

Manželia Greenovci dostávajú množstvo listov, e-mailov, telefonátov od neznámych ľudí a komunikujú o tom, čo v danej situácii robiť. Celý príbeh končí vyznaním pána Greena: „Malý Nicolas hral rád hru, že je hrdinský rímsky vojak, ktorý sa práve vrátil z bitky a generáli i verejnosť mu vzdávajú poctu. Ja, ako otec, som mu rozprával, že básnici budú o tebe písať ódy a staneš sa nesmrteľným. A stalo sa, že príbeh zapôsobil na ľudí, spôsobil iskričku lásky a možno to nie je nesmrteľnosť, ale určite má to k nej blízko.“⁵⁷

Možno to nie je nesmrteľnosť, ale má k tomu blízko. Tento vzťah je dôležitý, lebo konať dobro, má priamy vzťah k viere v Ježiša Zmŕtvychvstalého. Človek sebec, lakomý a zakuklený do seba, nepotrebuje vieru vo vzkriesenie. Iba tam, kde je lámanie chleba, spoločenstvo v láske, je prítomný aj viditeľný Zmŕtvychvstalý Kristus. Preto sme vďační za evanjelium aj za poznanie o živote na ceste do Emauz.

25. MAŤ VECI PRE ŽIVOT A ŽIVOT V HOJNOSTI

Jn 10, 1-10 Ja som brána k ovciam

Štvrtá veľkonočná nedeľa A

Zaujímavý postreh zo života zverejnil jeden pán: rozhodol som sa poliať záhradu. Išiel som ku garáži a keď som rozmotával hadicu, uvedomil že, že aj auto potrebuje opláchnuť. Išiel som teda po kľúče od auta, a pritom som v predsieni na stolíku uvidel neotvorenú poštu. Asi bude lepšie pozrieť sa, či tam nie sú nejaké šeky, ktoré treba zaplatiť. Položil som kľúče od auta

⁵⁶ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁵⁷ KIENER, R: Život je největší dar. In: In: Výber Reader's Digest, august 2015, s. 10.

na stolík, a začal som preberať poštu. Pritom som videl aj mnoho reklamných letákov, ktoré treba vyhodiť do odpadkového koša. Lenže som zbadal, že kuchynský kôš je plný. Takže najprv odniesť odpady z koša do kontajnera na ulici. Cestou som si všimol, že na stole je šálka kávy, ktorú som ešte pred chvíľou pil. Zobral som ju do ruky a cítil som, že už vychladla. To nič, uvarím si novú kávu. Kládol som šálku do drezu, a cestou som zbadal, že kytica vo váze už vädne. Odložil som šálku s kávou a chcel som napustiť čerstvú vodu do vázy. A vtedy som zbadal na parapete moje okuliare. Od rána som ich hľadal. Musím si ich položiť na pracovný stôl, aby som o nich vedel. Ale najskôr musím doliať vodu do vázy. No a za vázou je diaľkové ovládanie od televízora. Zase ho budeme celý večer hľadať. Musím ovládač položiť k televízoru do obývačky. Ale najprv musím doliať vodu do vázy. Z kuchynskej linky mi vyšplechlo trochu vody aj na podlahu. Je potrebné ísť do kúpeľne, zobrať handru a utrieť. Potom som sa vrátil do predsieni a rozmýšľal som – čo som to chcel urobiť? A večer som zistil: 1. Záhrada nie je poliatá, 2. Auto nie je umyté, 3. Na okne je šálka so studenou kávou, 4. Kytica vo váze už úplne zvädla, 5. Stratili sa mi aj okuliare a večer budem určite na televízore prepínať kanály ručne, lebo kto vie, kde je ovládač. Takže nič nie je hotové, ale celý deň som sa nezastavil, taký som uťahany. Príbeh končí slovami: nepoznáte takýto stav? Váš deň sa blíži!

Odborne sa tomu hovorí deficit sústredenej pozornosti. Prichádza s vekom. Po slovensky a jednoducho by sme povedali: sme roztržití. Opakom roztržitosti je sústredenosť, čiže neprechádzam iba od veci k veci, ale zaujímam sa o to, čo je podstatné.

Pred 2000 rokmi Ježiš z Nazareta povedal: „Ja som prišiel, aby mali život, a aby ho mali hojnejšie“ (Jn, 10, 10) Roztržitosť vzniká preto, že máme veľa vecí okolo seba, ale to sú veci pre život. Samozrejme, že potrebujeme oblečenie, kuchyňu, spálňu, samozrejme, že nám treba pracovať, ale sú to veci pre život, nie samotný život je niečo iné. Ježiš nepovedal: priniesol som veci pre život – to sa dá kúpiť, ale ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali v hojnosti.

Čo je život v hojnosti? Ak to nie sú veci pre život, ktoré nás robia roztržitými, tak potom je to kvalita, vnútorná kvalita a máme ju vtedy, keď život má cieľ, zmysel, nádej, každodennú radosť a pokoj.

V tejto súvislosti hovorí Ježiš o sebe ako o Dobrom pastierovi (porov. Jn 10, 1-10). Aký je súvis medzi Dobrým pastierom a životom v hojnosti? Nám sa dnes už nepáči obraz človeka ako ovce, ktorá by mala nasledovať nejakého pastiera, lebo na rozdiel od zvierat, ktoré sa riadi inštinktom, človek je slobodný. Nie je určený iba potrebami, ale človek je hýbaný svojou túžbou po tom, čo považuje za najlepšie. Človek je aj kultúrou, otvorený pre stále novú cestu a pokrok.

Tu sa dostávame do paradoxov. Kultúra sa robí a rastie podľa ideálov, ktoré sa ponúkajú alebo vnucujú na nasledovanie, ide o napodobňovanie túžob druhého. Pomocou médií je tento mechanizmus účinný, a robí z nás ľudí neslobodných, hoci máme túžbu po slobode. Speváci, herci, úspešní podnikatelia, celebrity, politici, obchodníci – títo všetci sa predkladajú ako vzor na nasledovanie. Dokonca ich môžeme aj predstihnúť na základe súťaživosti a súperenia v snahe byť lepší.

Všetko to je ale iba nová forma otroctva, poddanstva, ktorá plodí boj a násilie. Ide o zákon, ktorý diktuje silnejší, ten, ktorý sa vnucuje, aby mohol potlačiť toho, ktorý sa stavia proti nemu. A výsledkom je: sme podrobení víťaznému vzoru, ktorým je vždy ten, ktorý je schopný utláčať slabších. Kto sa vzoprie, prehrá, je vylúčený alebo zabitý, ak nie je taký silný, aby sa obránil. To znamená, že žijeme podľa zákona džungle. Človek je druhému vlkom, a ovláda tých, ktorí by mu mohli poškodiť.

Tento systém útlaku nepocitujú tí, ktorí sú hore, ale tí čo sú dolu. Lebo násilie je ako nožik. Buď držíte rukoväť, alebo ostrie noža je na vašom krku. Kto drží rukoväť, cíti sa šťastný a ani sa mu nezdá, že niekomu ubližuje. Tak sa rodí svet trýzniteľov a obetí. A všetci hráme spoločnú hru, kráčame za jedným pastierom, ktorý sa nám skôr či neskôr vysmeje. Lebo to sú kultúrne modely, ktoré sa nám vnucujú na nasledovanie.

Ale ak človek zakúsi na vlastnej koži, aké zlé je to, o čo sa usiluje ako o zvrchované dobro, potom pochopí, že jeho pastierom je smrť. A preto je dôležité voliť si – buď je mojím pastierom Kristus, Dobrý pastier, alebo zostane mojím pastierom smrť. Kultúrne modely, ktoré sa nám vnucujú, sú veľmi pominuteľné. Celý pokrok a technológia je ako obrovská socha s hlinenými sochami (porov. Dan 2,33).

Toto hodnotenie doby, v ktorej žijeme, nás privádza k poznaniu nadčasovej Ježišovej múdrosti: „Ja som Dobrý pastier“ (Jn 10, 14). Predkladá seba ako alternatívny vzor, umožňujúci človeku, aby realizoval svoje ľudstvo, ľudskosť, a nasledoval model, ktorým je Boh, lebo je láskou (1Jn 4, 16). Aby človek nenásledoval túžby niekoho iného, lebo z toho plynú konflikty na základe súperenia. Nasledovať treba Boha, ktorý je absolútnym dobrom a počiatkom života a slobody.

Ježiš sa predstavuje ako Syn, ktorý zjavuje Otcovu lásku, lebo má jeho túžby. V gréčtine je kalos, čo znamená „krásny pastier“. Ja som pekný pastier oproti tým ošklivým, ktorí zavádzajú. Keď nasledujeme Ježiša, stávame sa tým, čím sme, teda synmi Otca a bratmi a sestrami medzi sebou. Namiesto kultúry súťaživosti, súperenia, nastúpi kultúra bratstva, solidarity a lásky.

Preto musí existovať Nedeľa Dobrého pastiera, v ktorej si uvedomujeme, kým je Ježiš pre nás, čo znamená Dobrý pastier, akým iným modelom pre nasledovanie on je. Preto je dôležité, aby vždy boli kňazi a rehoľníci, ktorí na tieto podstatné skutočnosti upozorňujú: nebyť sústredený len na veci pre život, ale na život sám. Vďaka tejto službe kňazov všetci sme pozvaní k tomu, aby náš život bol v hojnosti a nie v prázdnote a pústy.

Píše pani Margaret Matisonová: Naša dcéra bola bystrá, láskavá, obľúbená, úspešná, jednoducho perfektná. Tak sme ju všetci vnímali. A potom prišiel strašný večer keď sa pokúsila o samovraždu. Rodičia v tom čase boli v reštaurácii. Mama dostala telefonát: Mami príď domov, vzala som si tabletky, tabletky na s... Potom sa ozval náraz a ich dcéra Katka spolu s telefónom spadla na dlážku. Sanitka, susedia, sirény, nemocničné plachty a nehybné telo Katky – dokonalej dcéry, ktorá sa chcela zabiť.

Prečo? Keď ju vyšetril psychiater informoval o výsledku ohrozených rodičov: Katka je nešťastné mladé dievča. Vôbec si samu seba nevážila, a preto užila tabletky na spanie. Mama na to: Ale veď je úžasná, aj vždy bola, určite o tom vie! Lekár vysvetľoval: Ona vedela, že si to myslíte, usilovala sa taká byť, cítila, že musí byť taká, akú predstavu o nej máte vy. Toto všetko povedala včera večer. A prečo sa nám nezverila skôr, spýtala sa mama. Nechcela vás zarmútiť, nechcela, aby si niekto myslel, že nie je taká milá, ako si to o nej ľudia myslia. Všetci chceme byť milovaní. Myslela si, že ľudia, dokonca aj rodičia, ju budú mať radi, ak bude milá a slušná. Nevážila si samu seba, a preto je jej jedno, či bude žiť alebo zomrie.

Rodičia nechápali, ako je možné, veď oni dcéru milujú. A lekár odpovedal: taká láska nestačí. Človek nemôže existovať ako odraz lásky iných ľudí. Musí byť sám sebou. Celý čas, kým sa Katka zdala svojmu okoliu ideálnou dcérou, bola plná odporu a pohrdala sama sebou. Rodičia jej vybudovali piedestál, ona sa naň vyštverala, celé roky hrala svoju rolu, pretože si myslela, že je to daň za lásku druhých. Až nakoniec pri tom zrútení a hroznom pokuse vziať si život, pochopili aj rodičia, o čo ide a Katka sa uzdravila. To najdôležitejšie, čo sa v nej uzdravilo, bola jej vlastná, jedinečná a neopakovateľná osobnosť.

Tento príbeh odhaľuje, že je rozdiel mať veci pre život - detskú izbu, dosť peňazí, všetky potreby splnené, a život uniká. Lebo iba vtedy, keď je pred našimi očami Boh a absolútne dobro, iba vtedy, keď si uvedomíme, že sme ním milovaní, začneme si vážiť samých seba, byť vďační za dar bytia. V tejto láske a úcte i viere v Trojjediného Boha sa posúvajú všetky naše dni. Bez viery a úcty veľa vecí okolo nás môže byť zaujímavých, ale budú to veci pre život a nie život v hojnosti.

Ďakujeme za nedeľu Dobrého Pastiera a prosíme Pána, aby bol s nami v našich dňoch, v snaženiach, v rozhodovaniach, pri našich plánovaniach a prosíme ho, aby bol v centre našej pozornosti, napriek roztržitosti, ktorú prináša každodenný svet.

26. BYŤ PRAVDOU – BYŤ V LÁSKE

Jn 14, 1-12 Ja som cesta, pravda a život

Piata veľkonočná nedeľa A

Počas pandémie koronavírusu bolo potrebné zachovať hygienické inštrukcie aj pre usporiadanie bohoslužieb. Napríklad rozostupy, rúška, nepodávanie rúk. Kuriozitou bola aj inštrukcia: kázeň má byť krátka. Viera totiž nepotrebuje veľa argumentov, zdôvodnení, apologetiku, ale úprimnú lásku. Toto pochopili aj Ježišovi apoštoli pred dvetisíc rokmi.

V evanjeliu sú vyjadrené postoje dvoch učeníkov – Tomáša a Filipa. Obidvaja prežili roky s Ježišom a keď Ježiš povedal: Cestu, kam idem, poznáte, Tomáš sa pýtal: Pane, ukáž nám cestu, nevieme, kam ideš, ako môžeme poznať cestu? Vtedy mu Ježiš povedal slávny výrok: „Ja som cesta, pravda a život“ (Jn 14, 6). Ježiš nehovorí, že má pravdu, ale je Pravdou. Je v tom veľký rozdiel: mať pravdu a byť pravdou.

O tom, kto má pravdu sa hádame každý deň. No pri zdôvodňovaní mojej pravdy sa v hlave druhého práve zbierajú argumenty a začne namietat'. Potom sa snaží, aby mal pravdu. Kým on zdôvodňuje, v mojej hlave sa zbierajú protiargumenty. Toto nemá riešenie, ide o bludný kruh.

Jediné riešenie je to, ktoré urobil Ježiš, keď od „mať pravdu“ postúpil ku „býť Pravdou“. Mohol povedať: Ja som Pravda, lebo sa nesnažil učeníkom dať inštrukcie, ako majú zdôvodňovať jeho štýl života, neodovzdával doktrínu. Výraz „Ja som Pravda“ znamená, že ide o Boží dynamizmus, ktorý je vyjadrený skutkami lásky, schopnosťou milovať. To vedie k nezničiteľnému životu. Takže byť pravdou znamená: byť v láske, ktorá slúži a postúpiť od argumentovania k postojú lásky.

Druhý učeník Filip namietal: „Pane, ukáž nám Otca, a to nám postačí. Ježiš mu vravel: Filip, toľký čas som s vami a nepoznáš ma? Kto vidí mňa, vidí Otca.“ (Jn 14, 8). Veta končí vyjadrením o Ježišovej jednote s Otcom. Ten istý Ján, apoštol, ktorý napísal toto evanjelium, na jeho začiatku píše, že „Boha nikto nikdy nevidel“ (Jn 1, 18), ale v Ježišovi Boh zjavuje seba. Tomu veríme. To znamená, že nie Ježiš je taký ako Boh, ale Boh je taký ako Ježiš. Toto je pravda o vtelení.⁵⁸

Na tomto mieste môžeme konfrontovať naše predstavy o Bohu s Ježišovou a pridáme k poznaniu, kto je Boh. Výsledkom bude: Boh je láska (1Jn 4, 16), ktorá sa stala službou, v každých okolnostiach. Tu je priestor aj pre našu budúcnosť, lebo vo všetkých dňoch, ktoré nás čakajú, máme možnosť nielen zdôvodňovať pravdu, ale usilovať sa byť pravdou, byť láskou, ktorá sa stáva službou.

Druhá májová nedeľa je Deň matiek. Mama je láska, ktorá sa stáva službou. Už v 17. storočí v Anglicku chudobní ľudia z vidieka, ktorí odišli pracovať do mesta, v jednu pôstnu nedeľu pred Veľkou nocou vracali sa navštíviť matky. Toto navštevovanie bolo začiatkom Medzinárodného dňa matiek, ktorý sa rozvinul v ďalších storočiach. Pri tej príležitosti sa jeden novinár pýtal kňaza, ktorý pracoval vo väznici v duchovnej službe: „Ktoré prípady sú najťažšie?“ A kňaz okamžite odpovedal: „Najťažšie prípady sú väzni, ktorým pri slove matka nepríde na myseľ nič dobrého.“⁵⁹

⁵⁸MAGGI, A.: <https://www.studibibli.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁵⁹RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti. Bratislava : Lúč 1997, s. 56.

Máme veľkú výhodu, keď nám pri slove matka, príde na myseľ veľa dobrého. Mama znamená pohladenie, pobožkanie, pritúlenie, pofúkanie, pochopenie a veľa iného. Tam, kde ľudom pri slove mama nenapadne veľa dobrého, začína kandidátúra na väzenie.

Sme vďační za Ježišovo evanjelium, ktoré nám hovorí: byť láskou, znamená poslúžiť. Ďakujeme aj za skúsenosť harmonickej rodiny, zásluhou našej mamy. Sme vďační aj za to, že vieme prekonať a spracovať všetko, čo nás v živote stretáva, a že máme život, ktorý je s Kristom nezničiteľný.

27. MILUJÚCO POZNÁVAŤ

Jn 14, 15-21 Poprosím Otca, a dá vám iného Tešiteľa

Šiesta veľkonočná nedeľa A

Starší pán radil mladému vtipným spôsobom: Keď chceš zmeniť svet, tak ho zmeň, kým si slobodný. Lebo keď sa oženiš, nezmeniš ani televízny kanál!

V určitom veku prichádza k zmene, keď si muž obľúbi ženu alebo žena muža. Zmena nie je vonkajšia, ale vnútorná, v postoji. Človek nadobudne nového ducha. Nemení sa nič na orgánoch tela, rukách, nohách, ale zmení sa vnútorný postoj. Táto zmena je obohatením, rozvíjaním človeka, nie úpadkom. Ak má človek rád a uvedomuje si, aká je hodnota služby a lásky, tak sa jeho život stáva plnším.

Z tohto uhľa pohľadu chápeme aj Ježiša z Nazareta, keď pred dvetisíc rokmi poslal apoštolov zmeniť svet. Zmena nemala byť vojenská, násilná, mocou, vládou, ale v postoji k životu, čiže láskou. Lebo od nej veľa závisí. Je to vyjadrené slovami: „Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje. A kto miluje mňa, toho bude milovať môj Otec; aj ja ho budem milovať, a zjavím mu seba samého“ (Jn 14, 21).

Ježišove slová: „Ak ma milujete, bude zachovávať moje prikázania“ (Jn 14, 15), obyčajne chápeme ako morálny výkon. Zachovávať v zmysle modliť sa, byť poriadny, neporušovať prikázania. To všetko je pravda, lenže myšlienka, ktorú Ježiš vyslovil, skôr súvisí s milujúcim poznaním, uchovávaním spomienky. Niektorí vojaci nosili medailón na krku a v ňom tvár milujúcej ženy. Uchováva, zachováva si spomienku na niekoho. Čiže poznáva milujúcim spôsobom. A to je obsah toho, čo Ježiš povedal: „Bude zachovávať moje prikázania.“

Tento postoj prináša otvorenosť voči Bohu a zisk jeho ducha, Tešiteľa. Po grécky sa to povie Paraklitos. Ide o záchrancu, advokáta, ktorého niekto volal na pomoc v prípade, že bol v núdzi. Paraklitos ho obraňoval, ospravedlňoval. Nie je to meno, ale funkcia.

Rozdiel medzi svetským advokátom a Duchom Božím je v tom, že advokáta si voláme, až keď sme v núdzi, kdežto Ducha Božieho dostávame vopred. Spoločenstvo veriacich v kostole, komunita aj každý jednotlivc, už má v sebe Ducha Božieho. V tom duchu prichádzame na svätú omšu, v tomto svetle Božom riešime aj problémy a tlaky, ktoré prináša život.

Ďalšie ovocie našej otvorenosti voči Ježišovi je: „Zjavím mu seba samého“ (Jn 14, 21). Zrealizuje sa Boží projekt s človekom, to znamená, že Boh nie je ďaleko, ani si nerobí dištanc od nás, ani nechce človeka pre seba. Nemáme žiť pre Boha, ale žiť s Bohom a v ňom, aby sa on stal darom lásky pre celý svet. Inak povedané: hovoríme, že ideme do neba. Ale to nebo prichádza bývať do nás. Na inom mieste Ježiš povedal: „Prídeme k nemu, a urobíme si uňho pribytok“ (Jn 14, 23). Tento spôsob života je nezničiteľný. Mať Ducha Božieho, znamená: nebo prichádza do mňa.⁶⁰

Čo z toho vyplýva pre nás v dvadsiatom prvom storočí? Niekedy, keď ľudia chceli ísť do chrámu, do svätostánku, išli do Jeruzalema,. My nemusíme chodiť do Jeruzalema, lebo

⁶⁰Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

príbytok Boží je v nás, ak sa snažíme, aby vyžarovala láska. Boh nás nepohlcuje, ale dáva nám energiu pre život. Nebudeme potrebovať zmeniť svet okolo seba, lebo už ho meníme svojím postojom. Ak sa v štvrtok, na prikázaný sviatok Nanebovstúpenie Pána, rozhodneme: pôjdem na svätú omšu, hovoríme a konáme v Duchu Božom.

Pani Robertsonová píše: Chlapci už začínali svoj školský deň v laviciach a ja som sa chystala odísť do práce. No všimla som si, že môj najmenší stojí v kúpeľni a utiera si tvár. Zastavila som sa vo dverách a spýtala sa, či je v poriadku? S ticho kvapkajúcimi slzami zdvihol zrak a pokrútil hlavou, že nie. Keď som sa spýtala, či sa niečo stalo, opäť pokrútil hlavou, že nie.

Sadla som si teda na okraj vane a pritiahla si ho na kolená. Povedala som mu, že niekedy sú naše srdcové nádrže prázdne, a treba ich naplniť. Plakal mi do hrude a ja som ho pevne držala. Spýtala som sa, či cíti, ako ho moja láska naplňa. Prikývol a slzy prestali. Počkala som chvíľu. Už sa dostala moja láska až k tvojim prstom na nohách? Pokrútil hlavou, že nie. Dobré, synček. Bude nám to chvíľu trvať, ale na práci teraz nezáleží, ani škola nie je dôležitá, práve toto je dnes najdôležitejšie. Naplníme ťa až po okraj. Je to dobré? Prikývol. Ešte minútu... A teraz je už tvoje srdce plné maminej lásky? Áno. Pozerám sa mu do očí a vidím, že to tam žiari, je plný až po okraj a usmieva sa.

Pani Robertsonová končí svoj príbeh slovami: Možno nemáte osem rokov, možno máte dvadsaťosem, tridsaťosem, štyridsaťosem, ale všetci môžete bežať v živote naprázdno, presne, ako ten chlapec, lebo život je rušný, plný, ale jeho malá dušička bola prázdna. Všetci sa musíme zastaviť, a na chvíľu doplniť energiu dobrými vecami: čítaním, modlitbou, slnkom, úctou, piesňou, smiechom, priateľmi, objatím. Vyplňte prázdnotu. Urobte si na to chvíľu čas. Dopĺňajte.⁶¹

Nikto nepochybuje o tom, že doplniť srdcové nádrže je dôležité. V tomto duchu ďakujeme Ježišovi za slová: „Nenechám vás ako siroty, prídem k vám“ (Jn 14, 18).

28. CHCIEŤ A MAŤ

Mt 28, 16-20 Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi

Nanebovstúpenie Pána

Existuje pekná filozofická úvaha:

Prečo človek nikdy nedostane to, čo chce?

Je to jednoduché.

Keby chcel to, čo má, mal by to, čo chce.

Ale pretože nikdy nechce to, čo má,

nikdy nemá to, čo chce.

Jasne sa rozlišuje: chcieť a mať. Každý o sebe vieme, že je v nás večná nespokojnosť, lebo vždy chceme viac, ako máme. Je to dynamika života, svedčí o našej schopnosti byť otvorení pre budúcnosť, pre niečo, čo je viac. Na zemi chceme mať život zaujímavý, ale pozemská dimenzia znamená limity. Je tu starnutie, choroby, problémy vo vzťahoch, nedostatok peňazí atď. Zisťujeme, že chcenie máme, ale narážame na prekážky, preto to nemôžeme mať. Úžasné je, že v človeku je vôľa k životu, vôľa k bytiu, napriek tomu, že presahuje jeho možnosti.

Súvislosť s nespokojnosťou života tematizuje aj sviatok Nanebovstúpenie Pána, lebo hovorí o naplnení našich túžob v inej dimenzii. Používanie slova nebo nie je náhoda. Nebo nie je o lokalite, ani o priestore kdesi hore. Sviatok je o človeku, jeho schopnosti byť otvorený a naplnený aj inou dimenziou, nielen pozemskou.

⁶¹MISTY STARR WHITTINGTON ROBERTSON. In:
<https://www.facebook.com/mistystarr.whittingtonrobertson/about>.

Náuka o vesmíre pred dvetisíc rokmi, takzvaná kozmológia, v časoch Ježiša z Nazareta, bola iná. Ľudia sa ináč dívali na Zem, Slnko, na celý vesmír. Boh bol od ľudí vzdialený v nebesiach. Všetko, čo prichádzalo od Boha, zostupovalo zhora, schádzalo z nebies, a naopak všetko, vychádzalo k Bohu, vystupovalo k nebesiam. Z toho vyplýva, že Ježiš bol oddelený od nás.

Keďže dnes máme iné predstavy o vesmíre, zisťujeme, že Nanebovystúpenie Pána neznamená oddelenie Ježiša od nás. Dokazujú to texty, ktoré napísal Lukáš a aj iní evanjelisti. „Potom ich vyviedol von až k Betáni, zdvihol ruky a a požehnal ich“ (Lk 24., 50). Kto pozná Starý zákon, knihu Exodus, vie, že je tam príbeh o tom, ako veriaci ľudia, Židia, Izraeliti bojovali proti cudzím národom. Kým Mojžiš držal ruky zdvihnuté a žehnal ich, zabezpečoval Izraelitom víťazstvo. Keď Mojžišovi ruky oťaželi, Izraeliti prehrávali. (porov. Ex 17, 11-12. To je obraz Ježišovho konania na znak víťazstva, nie porážky. Ani jeho smrť na kríži, ani jeho odchod do neba nie je znakom prehry, ale víťazstva.

Ďalšie miesto o tom, že Ježiš nie je od nás oddelený, hovorí a vysvetľuje Augustín Aurelius Hipponensis (354-430). Rozoberá mystické telo Kristovo: On je naša hlava a my sme jeho údy. Augustín píše: Ak Ježiš vystúpil, a pritom od nás neodišiel, tak sme aj my tam už s ním. Hoci sa to ešte neuskutočnilo, lebo je to iba v prísľube. Ježiš tým, že presiahol do inej dimenzie, tak je aj tam a je aj s nami. My sme na zemi, ale vo viere a láske sme s ním. Číže on je s nami skrze svoje Božstvo a lásku, a my sme s ním skrze vieru a úctu k nemu.⁶²

Ak sa Ježiš stal človekom, narodil sa v Betleheme ako dieťa, v tom čase nevyprázdnil nebo. A neskôr ani zem sa nestala prázdnu od Ježiša, keď odišiel do neba. Lebo je v inej dimenzii, pre ktorú sme my otvorení, ale ešte o nej dosť nevieme. Sviatok Nanebovystúpenia Pána nám pripomína, zachovať si práve túto ľudskú vlastnosť: mať nádej, cieľ, mať plán, počítať s nebom a konať v duchu tej cesty, ktorá vedie k nebu.

Dedko dostal na narodeniny nové topánky. Mal z nich veľkú radosť, chcel si ich hneď obuť, ale jeho žena naňho zakričala: „Ved' vonku prší!“ Na druhý deň vyšlo slnko, dedko sa tešil, že už teraz si obuje topánky, ale dcéra ho zastavila: „Oci, tie topánky boli dosť drahé, hádam ich neobuješ v obyčajný deň. Počkaj, kým bude odpustová slávnosť.“ Dedko ani druhýkrát neobul nové topánky, a smutne ich odložil do škatule. Týždeň pred odpustovou slávnosťou zomrel a babička topánky vypratala spolu s ostatnými vecami.⁶³

Čo to znamená? Kým sme na zemi, musíme prijať limity tejto zeme, aj našu pomínutelnosť. Ale v duši nosíme nebo, ktoré nepozná limity. Keď máme pekný vzťah k Bohu, presúvame sa z tejto dimenzie do novej. Nedá sa vždy mať to, čo chceme, tak ako si dedko nestihol obuť topánky.

Nedá sa vždy mať to, čo chceme, ale môžeme chcieť to, čo máme. Môžeme chcieť život aj s rozmermi zeme, aj s prítomnosťou Božou. Ďakujeme za Božie slovo, ktoré k nám dnes prehovára do duše, ďakujeme za otvorenosť pre nebo a nebojme sa ani nespokojnosti, ktorú v sebe nosíme.

29. SLÁVA SKUTOČNÁ A MÁRNIVÁ

Jn 17, 1-11 Otče, osláv svojho Syna

Siedma veľkonočná nedeľa A

Stretli sa dvaja dôchodcovia: „Čo robí tvoj najstarší syn?“ „Je slávnym maliarom, už mal niekoľko výstav!“ „A prostredný?“ „Píše básne, eseje, práve mu vyšla nová kniha.“ „A ten

⁶²AUGUSTINUS, A.: Sermo di Ascensione Domini. Mai 98, 1-1; PLS 2, 494-495. In: Liturgia hodín II. Roma : Typis Polyglottis Vaticanis 1988, s. 892.

⁶³FARTELOVÁ, M.: Trinásta komnata. Bratislava : Motýľ 2012.

najmladší, čo robí?“ „Má stále svoj obchod so secondhandom, blízko tržnice, ale poviem ti, nebyť jeho, všetci zomrieme hladom.“⁶⁴

Vieme, čo je sláva maliara, básnika, ale nebyť toho, ktorý pracuje v obchode a v službách, čo by dali do úst? Čiže niekedy sláva človeka je oprávnená, zaslužená, primeraná, ale niekedy môže byť aj márnivá, lebo poznáme takých, ktorí sa na dôležitých len hrajú, ich sláva je deravá.

Aj Ježiš z Nazareta v evanjeliu hovorí o sláve: „Otče, osláv svojho Syna, aby Syn oslávil Teba“ (Jn17, 1). Táto prosba je pre nás inšpiratívna preto, lebo sláva v poňatí Ježiša nebude o láske k sláve, ale o sláve lásky. Sláva v Božích očiach je iná ako v ľudských.

V ľudských očiach sláva má svoje korene v úspešnom filme, piesni, peniazoch, v dravosti. Ale sláva v Božích očiach môže byť aj bez toho, že by o tom druhí ľudia vedeli, v najmenšej službe. Každý človek je pozvaný, aby bol slávny v Božích očiach.

Ježiš sa usiloval, aby sme správne rozumeli sláve, a chcel, aby sme mali takú predstavu o Bohu, ako mal on, aby sme rozumeli Bohu tak, ako on. To znamená, pochopiť slovo „abba“. Keď dieťa začne bľabotať a prvýkrát povie „tata“, v tom slove je istota opätovanej lásky. Lebo povedať „otec“, znamená v mužovi vyvolať postoj ochrany. Keď nás Ježiš učí volať Boha „abba, Otče“, chce nás presvedčiť o tom, aby sme mali dôveru, že sme Bohom milovaní a chránení.

Keď hovoríme „Otče náš“ a opakujeme to mnohokrát, Boh nepotrebuje naše otčenáše, ale my potrebujeme aj stokrát počuť istotu opätovanej lásky. Preto koľkokrát povieme Bohu „Otče“, toľkokrát si môžeme byť istí, že život má zmysel, cieľ, že sme prijatí a máme perspektívu.

V každom človeku je túžba aj po sláve, aj po láske. Každý človek chce byť milovaný. Keď ho druhý ocení, uzná, dodáva jeho životu určitú slávu. Ale na tejto ceste človek musí správne rozlišovať: v čom je skutočná sláva a kedy je iba márnivá? Kedy je láska pravdivá a kedy je len simulovaná, predstieraná.

Prosba: „Otče, osláv svojho syna“ (Jn 17, 1) je v Jánovom evanjelium súčasťou Ježišovej rozlúčkovej reči. Je to taká časť Jánovho evanjelia, ktorou Ján dopĺňa to, čo iní evanjelisti vyjadrili modlitbou „Otče náš“. A prečo táto dôležitá modlitba nie je v Jánovom evanjeliu? Jednak preto, že Ján písal evanjelium neskôr, keď už bolo známe Matúšovo, Markovo, Lukášovo. Ale okrem toho je zaujímavé, že práve v 17. kapitole Jánovho evanjelia, kde sa Ježiš modlí za jednotu a prosí: „Otče, osláv svojho Syna,“ nachádzame modlitbu „Otčenáš“ inými slovami. Podoba nie je v slovách, ale vo význame všetkých viet.

Matúš píše „Otče náš, ktorý si na nebesiach“, u Jána vidíme šesťkrát slovo Otec: „Otče, osláv svojho syna, Otče, daj, Otče, zachovaj ich v svojom mene,“ V prvom verši začína: „Ježiš pozdvihol oči k nebu“ (Jn, 17, 1-11).

U Matúša v Otčenáši hovoríme: „Posväť sa meno tvoje“ (Mt 5, 9). U Jána v 17. kapitole nájdeme slovo: „Zjavil som tvoje meno ľuďom“ a na inom mieste: „Zachovaj ich v svojom mene“ (Jn 17, 6).

Podľa Matúša sa modlíme: „Príď kráľovstvo tvoje.“ U Jána čítame: „Aby všetko, čo si mi dal, im darovalo večný život.“ Večný život nie je nič iné než kráľovstvo Božie.

My sa v Otčenáši modlíme: „Bud' vôľa tvoja.“ A u Jána čítame: „Chcem, aby aj tí, ktorých si mi dal, boli so mnou tam, kde som ja.“ Byť s ním tam, kde je on, znamená plniť jeho vôľu.

V Otčenáši je veta: „Chlieb náš každodenný, daj nám dnes.“ U Jána slovo „daj“ je zapísané sedemnásťkrát. „Prosím za tých, ktorých si mi dal, tvoji boli, dal si ich mne, Otče, daj...“ Dal som im tvoje slovo atď.

⁶⁴FRANKOVÁ, K.: Potkajú sa dva duchodci. In: Výber Reader'sDigest, október 2015, s. 139.

V Otčenáši hovoríme: „Odpusť nám naše viny.“ A u Jána čítame: „Daj, aby sme boli jedno, ako ty si jedno, aby svet uveril“, lebo hnev ľudí rozdeľuje, ale láska ľudí spája, vytvára jednotu.

V Otčenáši sa klasicky modlíme: „Neuved' nás do pokušenia“ (lepšie by bolo: neopušť nás v pokušení). A v 12. verši 17. kapitoly u Jána čítame: „Otče, kým som bol vo svete, ochránil som ich pred zlým, aby sa nikto z nich nestratil, iba syn zatratenia, aby sa splnilo Písmo.“

Posledná veta v Otčenáši je: „Zbav nás zlého.“ A u Jána nájdeme: „Neprosím, aby si ich vzal zo sveta, ale aby si ich ochránil pred Zlým.“

Čiže, keď si urobíme tabuľku, zistíme, že to, čo u Matúša v Otčenáši hovoríme známymi slovami, Ján zapísal iným spôsobom, ale rovnako pravdivo, pretože má ducha Ježišovej modlitby.

Ak uvažujeme o tom, že Ježiš prosil Otca: „Otče, osláv svojho Syna,“ treba vedieť, že v židovskom origináli sa sláva nazýva „kávód.“ Znamená súdržnosť ľudského bytia. Tak, ako orgány v tele sú súdržne pospájané, tak je dôležité, aby v človeku bola vnútorná jednota, aby medzi slovami a skutkami bol súlad. Vtedy človek môže byť na slávu aj iným, aj Bohu, ak jeho slová a skutky sú v harmónii.⁶⁵

Evanjelium nám kladie otázku: ako robím Bohu slávu? Kedy som Bohu na slávu? Pri každej omši voláme: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.“⁶⁶ To nie je náhoda, ale výzva: naozaj som prežil týždeň na slávu Boha? Robím Bohu slávu, keď chodím po tejto zemi, alebo robím Bohu hanbu? Byť na slávu Bohu je veľké vyznačenie, lebo Ježiš nám dáva svojho Ducha. A práve Ježišov Duch robí slávu Bohu.

Na to nadväzuje: „tak ako si mu dal moc nad každým telom, aby všetko, čo si dal ty jemu, im darovalo večný život“ (Jn 17, 2). Ježiš má moc dať večný život, čiže moc slúžiť, obetovať sa, umyť nohy, povzbudzovať druhých. Takto on chápe moc a tu je priestor pre náš budúci týždeň. Tam, kde je priestor pre službu a lásku, zjavujeme Božie meno, robíme Bohu slávu. Aj v najjednoduchších úkonoch dňa.

Starý bohabojný rehoľník cítil, že jeho dni sa blížia ku koncu. A tak sa vybral Pánu Bohu v ústrety. Keď prišiel k nebeskej bráne, plný očakávania zaklopal na masívne dvere. Tie sa však neotvárali. Smutne sa vybral naspäť do kláštora a povedal si: „Asi musím ešte dlhšie žiť, asi budem potrebovať viac sa postiť, modliť a dlhšie mlčať.“

Po roku sa ustarostený vybral na cestu do neba, zaklopal na nebeskú bránu, ale nič sa nepohlo. „Čo som zle urobil?“ rozmýšľal. „Á, možno som bol stále zavretý medzi múrmi kláštora a neobrátil som ani jedného človeka.“ A preto začal nanovo, chodil medzi ľuďmi z jarmoku na jarmok, všetkým kázal: „Robte pokánie, neujdete Božiemu trestu!“

O rok, keď už mnohých obrátil, vybral sa znovu k nebeskej bráne s tým, že ho tentoraz pustia. Zabúchal na bránu a nič sa nepohlo. Smutný sedel pred bránou, už nevládal ísť ďalej a vtedy počul detský hlas: „Pomôž mi.“ Hlas prichádzal z pieskoviska. Dieťa sa na piesku hralo a hovorí: „Chcem postaviť tunel, ale vždy sa mi zrúti.“ Rehoľník sa potešil dieťaťu, ktoré ho volalo. Zabudol na svoje úsilie robiť niečo dokonale, a začal sa s dieťaťom hrať. A hrali sa dovtedy, kým prišiel večer. Slnko už zapadalo a dieťa ukázalo na slnečnú, ohnivo červenú slnečnú guľu, ktorá sa na horizonte ponárala do mora a vtedy si rehoľník pomyslel: Áno, Pane, tvoj svet je prekrásny. A pocítil, ako sa mu srdce naplnia vďačnosťou. Vtedy nebeská brána zaprašťala v pántoch, naširoko sa otvorila a rehoľník vedel, že môže vojsť.⁶⁷

Pravdivosť a múdrosť legendy spočíta v odkaze na našu dôležitosť. Máme veľké úlohy, povinnosti a termíny, robíme vedu a výskum. Pieskovisko s deťmi nie je pre nás dôležité. No

⁶⁵Porov. FAUSTI, S.: Nad evangeliempodľa Jana. Porozumieť Božiemu slovu. Praha : Paulínky 2014, s. 428.

⁶⁶POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE SVIATOSTI A BOHOSLUŽBU: Rímsky misál. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 2001, s. 375.

⁶⁷RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, s. 46.

nakoniec prideme na to, že v Božích očiach je ocenenie za tunel z piesku a nie za preplnené programy dňa.

Ďakujeme Bohu za možnosť prehodnotiť svoje postoje a pýtať sa: kedy robím Bohu slávu a kedy hanbu? Nakoľko ide cesta životom správnym smerom a koľkokrát sa možno mýlim? Nech s pomocou Ducha Svätého je naše konanie vždy na jeho slávu.

30. USCHOPNENÍ MILOVAŤ

Jn 20, 19-23 Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás

Zoslanie Ducha Svätého

Vtipná situácia nastala v aute. Žena celá prekvapená: „Prečo jazdiš tak rýchlo? Nikdy doteraz si tak nejazdil! Ved’ nás zabiješ!“ On s pokojom Angličana odpovedal: „Doktor mi prikázal viac pohybu.“

Človek si rád ospravedlní svoju lenivosť - namiesto behu, kľukov, drepov povie, že nemá čas. A kto na to doplatí?

Pohyb v mäse, v tele, v svaloch je jedna vec. Ale keď sa dieťa pripraví do školy, povieme: pohol rozumom. Niekedy oceníme pomoc núdznemu človeku, povieme: pohlo sa v niekom srdce. Súcit môže pomôcť v situácii, keď niekto zomrie atď. Takže pohyb vidíme nielen v mäse, ale aj v rozume, citoch, vo vôli.

Dôležitý je pre nás pohyb srdca. Nie z hľadiska kardiovaskulárneho, ale ako povolanie byť dobrým a milujúcim človekom. Apoštoli si všimli na osobe Ježiša z Nazareta pred dvetisíc rokmi, že má záujem o druhých ľudí, rozpráva sa s nimi, uzdravuje ich. Na Ježišovi videli, ako bol pohnutý srdcom. Pozorovali v ňom silu Božieho ducha, ktorý ho uschopňoval robiť zvláštne veci.

Zamilovanosť je pohyb srdcom smerom k druhému človeku. Ale existuje aj protipól, volá sa sebeckosť. Stretávame ho celý týždeň, lebo narážame na všelijaké ťažkosti života. Preto je dôležité rozumieť dynamike Božieho života, pohybu, ktorý prežíval Ježiš v sebe, keď prejavoval milujúce postoje.

V dobe predkresťanskej bol tento sviatok v židovskom národe slávený na päťdesiaty deň po oslobodení z Egypta. Stáli pod horou Sinaj, dostali na kamenných tabuliach Mojžišove prikázania, čiže bol to dar Zákona. Kresťanstvo sa od daru Mojžišovho Zákona odlišuje, lebo na Turíce dostali apoštoli Dar ducha. Je to veľký rozdiel: žiť pod Zákomom a žiť v Duchu Božej lásky. Posun, ktorý nastal, je v tom, že apoštoli boli uschopnení milovať podobne, ako miluje Trojjediný Boh a prejavovať to navonok.⁶⁸

Viac porozumieme pravde o Duchu Svätom, keď si ju rozanalyzujeme v troch oblastiach: v oblasti potrieb, pravdy a novosti.

Keď sa ozvú naše potreby: biologické, psychické, sociálne, spirituálne, keď sme v núdzi, voláme: Bože, pomôž mi! To je ľudský duch. Po grécky to bol Paraklitos. To bol ten, ktorého si Grék volal na pomoc, keď bol na súde a nevedel sa obhájiť. Čiže slovo z občianskeho života, ktoré vyjadruje advokáta. V náboženskom slovníku to ale má iný význam. Lebo Duch neprichádza na pomoc v chvíľach núdze, ale ich predchádza. Inšpiruje nás, stimuluje k dobru a zachovaniu pokoja. Boží Duch zostáva s človekom naveky. Nejde teda len o prosbu, ale Duch Boží bol daný apoštolom ako schopnosť, vnútorná sila, zdravá skutočnosť, ktorá ich pohýnala k tomu, aby boli dobrými ľuďmi v rozličných okolnostiach.

To, že človek príde do núdze i na budúci týždeň, je nespochybniteľné. Ale mať Ducha Božieho, znamená nadobudnúť iný postoj k skľučujúcim udalostiam. Ľudský duch reaguje na

⁶⁸Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

každodenné potreby a organizuje ich, hlad, smäd atď., ale Duch Boží predchádza, lebo nás uschopňuje a posilňuje pre krajší a pokojnejší život vo svete.

Druhá skutočnosť: Ježiš povedal: Dám vám Ducha Pravdy (porov. Jn 14, 15-21), na inom mieste: „Keď príde Duch Pravdy, uvedie vás do Pravdy.“ Je zaujímavé, že Ježiš o sebe povedal: ja som Pravda, a nie ja mám pravdu. Všetci to robíme každý deň: ja mám pravdu! Ježiš hovorí: Ja som Pravda. Keď poviem: ja mám pravdu, umožňuje to vzdialiť sa od druhých. Aj druhý tvrdí, že má pravdu. Ale akonáhle sme zjednotení s Bohom a máme Ducha Božieho, sme v pravde. A pravda je o postoji lásky, milosrdenstva, tolerancii. Vtedy už nebudeme v opozícii k druhým, v hádke, lebo hádajú sa iba tí, ktorí hovoria: ja mám pravdu. Duch Boží z nás robí ľudí, ktorí sa zjednocujú s Ježišom, aby sa dalo povedať: ja som pravda (porov. Jn 14, 6).

A tretia vec je novosť. Duch Boží, sila Božej lásky, neopakuje staré veci, ale ohlasuje budúce. Čiže Boh nedáva staré odpovede na súčasné deje vo svete. Náboženstvo, kresťanstvo, nadšenie vo viere, dáva nové odpovede na nové potreby, ktoré vznikajú v tomto svete, ktorý sa vyvíja a aktualizuje. Nepotrebujeme byť školení, získať nové informácie v zmysle pravda-nepravda, ale potrebujeme nanovo byť milujúci ľudia. K tomu nás uschopňuje Duch Boží. On robí v prospech človeka, pre rast človeka.

Toto všetko ukazuje, ako pravda o Duchu Svätom je nadmieru krásna, múdra, nadčasová, a pre každého z nás môže byť obohatením.

Pastier pásol ovce a okoloidúci turista sa zastavil na kus reči. „Máte pekné stádo. Koľko kilometrov asi každý deň nachodí ovca?“ A pastier hovorí: „Ktoré myslíte? Biele či čierne?“ Turista: „Tak napríklad biele.“ „Biele prejdú deväť kilometrov.“ „A čierne?“ „Čierne tiež deväť kilometrov.“ Turista pokračoval: „A koľko trávy asi zožerú?“ Pastier sa pýta: „Myslíte biele či čierne?“ „Tak, povedzme, že biele.“ „Ja si myslím, že asi dva kilogramy denne,“ odpovedal pastier. „A tie čierne?“ „Asi tiež.“ „A striháte z nich veľa vlny? Koľko ročne to dá?“ Pastier sa pýta: „Chcete to vedieť o čiernych či o bielych?“ „Biele by ma zaujímali.“ „Z tých bielych nastriháme asi tri kilogramy.“ „A z tých čiernych?“ „Asi tiež.“ Turista bol zmätený: „Môžem sa vás spýtať, prečo sa rozdeľujú na čierne a biele?“ A pastier hovorí: „To je prirodzené, biele sú moje.“ „Ahá.“ „A tie čierne?“ Na to pastier hovorí: „Aj tie čierne.“⁶⁹

Človek si myslí, že je múdry, keď rozdeľuje, analyzuje, zmení na drobné, skúma a viac poznáva. Per partes: podeliť na čiastky, na čierne a biele, a vyriešim skôr problém. Lenže sú iné oblasti života, kde treba vedieť mať nadhľad. A to umožňuje Duch Boží. Nadhľad znamená, že zrazu pochopíš, že i život, i smrť patria k sebe, že choroba i zdravie spolu súvisia, že tvoje chvíle nadšenia aj smútku sú dôležité. Tak sa pomaly človek dostáva k syntéze poznania, nielen k analýze.

Ďakujeme Ti, dobrý Bože, že si nám dal Ducha Svätého skrze apoštolov, že v Cirkvi sa stále uplatňuje, že ho pozorujeme na sebe samých. Tak, ako povedal svätý Irenej: „Zo suchej pšenice bez vody by nikdy nevzniklo ani cesto, ani nijaký chlieb, bez vody z neba by nezarodil náš život, nepriniesli by sme správne ovocie.“⁷⁰ Preto Ti ďakujeme za dar múdrosti, rozumu, rady, sily, poznania, nábožnosti a bázne Božej.

31. NIE VYSVETĽOVANIE, ALE UVÁDZANIE DO ŽIVOTA

Jn 3, 16-18 Boh poslal svojho Syna, aby sa skrze neho svet spasil

Najsvätejšej Trojice

Hovorí sa o starom židovi, že išiel na prechádzku a pred katolíckym kostolom ho zrazilo auto. Keď ležal na zemi, pribehol pán farár a pýta sa ho: „Synu, veríš v Boha Otca, Syna

⁶⁹ MELLO, A.: Modlitba žaby II. Brno : Cesta 1995, s. 223.

⁷⁰ Porov. ZOZULAK, J.: Byzantská filozofia. Nakladatelství Aleš Čeňek, 2016.

a Ducha Svätého?“Starý žid otvoril oči a hovorí: „No nie, ja umieram a on mi tu dáva hádanky!“

Trojica je pre mnohých hádankou, hlavolamom, ako môže byť jeden Boh a tri osoby? Ale nie je aj život hádankou? Pred sto rokmi sme tu neboli, o sto rokov tu nebudeme. Dnes si uvedomujeme seba a všetko, čo je okolo nás, čiže život je jedno veľké tajomstvo.

Ale Trojica nemá byť témou na hlavolamy, ani sa nemá vysvetľovať prírodovedecky. Lebo pravda o Trojici nie je na vysvetľovanie, ale na uvedenie do Božieho života. Podobne, ako pri sobáší, láska nie je na vysvetľovanie, je uvedením do života. Ide o novú skúsenosť. Nejde o špekulovanie, teoretizovanie, vysvetľovanie, ale o získanie skúsenosti.

Z histórie vieme, že židia vyznávali jedného Boha. Na rozdiel od susedných pohanských národov verili v Neviditeľného, Jedinečného, Verného Boha. Mali s ním skúsenosť, lebo ich zachránil z egyptského otroctva. Ale stále to bol Boh vzdialený, Pán, Stvoriteľ, sudca.

Lenže pre Ježiša bol Boh niekto blízky. Ježišovi súčasníci sa Boha nedotýkali, nevstupovali do jeho blízkosti, ale Ježiš bol zameraný na Otca. To znamená, že nazýval Boha svojím Otcom a vytváral si vzťah s ním. Apoštoli videli, že kvalita Ježišovho života pochádza zo vzťahu k Bohu, z lásky k Otcovi. Bolo to v ňom také veľké a silné, že plnil jeho vôľu, bolo to silnejšie ako smrť. Apoštoli mali skúsenosť so Vzkrieseným.

Skúsenosť so vzkrieseným naštartovala v apoštoloch službu ohlasovania v prvom storočí. Slovo Trojica prišlo až v druhom storočí. Prečo? Lebo vysvetľovanie Ježišovho štýlu života a skúsenosť so vzkriesením - nemohli byť zapísané skôr, ako boli prežívané. Teda zápis prišiel až v druhom a treťom storočí. To, čo apoštoli prežili s Ježišom a objavili na jeho štýle života, bolo také veľké, že Matúš to zhrnul do slov: „Chod'te teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca, i Syna i Ducha Svätého“ (Mt 28, 19).

Po grécky pokrstiť znamená *baptizei*, lepší slovenský preklad by bol „ponorte ich“. Ponorte ich do pravdy, ktorú teraz vidíte na Vzkriesenom. Vzťah k Bohu je taká veličina, taká skutočnosť, ktorá pomáha človeku prekonať všetko. Chod'te, a ponorte ľudí, do takej lásky k Bohu, akú mal Ježiš. Chod'te, a rozprávajte ľuďom o tejto skutočnosti tak, aby ľudia pochopili dôležitosť svojho zamerania smerom k Bohu.⁷¹

Vzťah k Bohu, energia Božieho života je Duch Boží, Duch svätý. A tu sme pri koreni: ten, kto dáva život, je Otec. Ten, kto život realizoval na zemi, je Ježiš Kristus. Osobné vzťahy v Bohu - to je Duch Boží, Duch Svätý.

Výraz Trojica pochádza z druhého a tretieho storočia preto, lebo kresťanstvo vyznávalo Boha týmto spôsobom. Veriť po židovsky je niečo iné, ako veriť po islamsky. Pre mohamedánov je neprijateľná Trojica. Vykladajú si to ako trideizmus: jeden Boh, plus jeden Boh a plus jeden Boh. Ale to nie je kresťanská interpretácia.

Iní sa Trojicu pokúšali vysvetľovať modalizmom. To znamená, že niekedy sa Boh prejavoval ako stvoriteľ, neskôr ako vykupiteľ a dnes sa ten istý Boh prejavuje ako posvätitel'. Ani toto nie je kresťanský výklad.

Nejde o to, ako jeden Boh je v troch osobách, ale podstata javu je skúsenosť so Vzkrieseným. Ona priviedla apoštolov k tomu, aby objavili veľkú silu lásky v Ježišovi a zistili, že je to jeho vzťah k Bohu. Z tohto vzťahu je Kristus živený aj cez smrť. Preto to nie je problematika vysvetľovania, ale uvedenia do života.

Každý človek môže mať tú istú skúsenosť so vzkrieseným ako Peter a Ján. Každý môže byť dnes taký trojičný, ako boli oni. Iba slovo vtedy nepoznali, ale obsah bol ten istý. Slovo prišlo neskôr. Ide o to, veriť po „Ježišovsky“.

Toto je možnosť pre všetkých ľudí dnes: ísť v svojej mysli a štýle života tak, aby boli zameraní na druhých. V službe, láske, obetavosti sa dá zažiť nová kvalita života, ktorý voláme večným. Nie potom, ale teraz.

⁷¹FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Matouše. Praha : Paulínky 2009, s. 624.

V jednom židovskom príbehu sa rozpráva o zameraní človeka. Bohatý, veľký, učený muž mal sklad potravín a rozhodol sa, že sa so svojom hojnosťou podelí s druhými. Oznámil teda ľuďom, že jedlo, ktoré má na sklade, môžu dostať tí, ktorí poznajú Bibliu a vedia aspoň nejakú vetu, nejakú modlitbu z nej.

Raz prišiel rozhnevaný muž, ktorý majiteľovi hovorí: „Majstre, daj mi jedlo.“ On sa pýta: „Čítal si Bibliu?“ „Nie.“ „A vieš nejaký verš, nejaký žalm?“ „Neviem.“ „Tak prečo by som ťa mal nasýtiť?“ Muž odpovedal: „Nakŕm ma tak, ako by si nakŕmil psov alebo havrana. Lebo keď Boh dáva týmto zvieratám jedlo, prečo by si ty nemohol dať mne?“ Majiteľ skladu sa zmiľoval, dal mužovi jedlo, a poslal ho preč.

Ale večer nad tým rozmýšľal a hovorí synovi: „Dal som mu jedlo, aj keď nepozná Bibliu a nič z nej nevie, je nevzdelaný. Neviem, či som dobre urobil.“ Syn odpovedá: „Ty si toho muža nepoznal? Ved' to bol iba do handier prezlečený, ale v skutočnosti to bol tvoj žiak, rabín Jonatan den Abram.“ „A prečo robil takú maškarádu?“ „Lebo Janatan den Abram nikdy neštuduje biblické texty preto, aby mal za to nejaké materiálne výhody!“

Vtedy si bohatý majiteľ skladu uvedomil: biblické texty nemám študovať preto, aby som mal za ne materiálne výhody, alebo aby som sa pred inými ukazoval. Zmenil svoj postoj a odvtedy pomáhal každému, kto to potreboval.⁷²

Lebo ak nejaký človek žije na určitom mieste tridsať dní, je zodpovedný za to, aby prispieval na polievku pre chudobných. Ak žije na nejakom mieste tri mesiace, má zodpovednosť prispievať do dobročinnnej pokladne, aby pomohol nešťastným. Keď žije na nejakom mieste šesť mesiacov, má povinnosť prispievať do odevného fondu. A po deviatich mesiacoch do pohrebného fondu pre nemajetných. A keď žije na tom mieste rok, mal by prispievať na opravy a údržbu mestských hradieb.⁷³

Každú ľudskú bytosť by sme mali chápať ako posvätnú. Tí ľudia, ktorí majú to šťastie, že žijú v hojnosti, majú zároveň zodpovednosť podeliť sa s tými, ktorí to potrebujú. Štedrosťou sa približujeme k Božiemu obrazu.

Takéto uvažovanie pomáha pochopiť Božiu Trojicu. Prvá skutočnosť: ja, druhá: druhý človek, tretia: moje zameranie a schopnosť poslúžiť. A už sme pri Trojici. Všetci sme na obraz Boží, na obraz Najsvätejšej Trojice. Lebo láska je najväčšia hodnota, ktorú vidíme na Ježišovi. Ďakujeme za poznanie a pozvanie.

32. NOVÉ ZNAKY

Jn 6, 51-58 Moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj
Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi

Pýtali sa študenta, aká bola skúška? Odpovedal: veľmi nábožná. Profesor v čiernom obleku - i ja v čiernom. Profesor dal otázku - ja som sa prežehnal. Ja som odpovedal - profesor sa začal žehnať.⁷⁴

Keď sme sa na začiatku svätej omše prežehnali, bolo to primerané, lebo začínali obrady. Keby sa Pán Boh nad nami prežehnal, bolo by to horšie. Bol by to znak profesora, ktorý je sklamaný z toho, ako študent odpovedá. Lenže Boh nás miluje, a jeho postoj voči nám je iný. Pred tvárou Božou nie sme na skúške, ale odkrývame veľkú životnú pravdu o jeho láske k nám.

Na sviatok Kristovho Tela a Krvi si uvedomujeme, že Božia láska v znaku chleba a vína je niečo, čo zaviedol Ježiš, aby sa oddelil od starej zmluvy. Urobil hranicu medzi tým, čo je staré a čo nové. V židovskej veľkonočnej večeri bol obrad, kde sa čítal 79. žalm. Veriaci ľudia sa modlili: „Svoj hnev vylej na pohanov, ktorí ťa neuznávajú a na kráľovstvá, ktoré nevzývajú Tvoje meno“ (Ž 79, 6). Na rozdiel od tohto židovského postoja k cudzincom, pre Ježiša vzťah

⁷²BLEEFELD, B., R.: Příběhy z talmudu. Praha : Portál 1999, s. 104

⁷³ Talmud, Bava Batra 8A

⁷⁴BROSCH, K. (editor): Trikrát denne jeden. Bratislava, Nové Mesto 2018, s. 98.

s Bohom je iný. Už viac sa nebude vylievat' Boží hnev, ale bude sa vylievat' jeho krv, jeho láska pre všetkých. Toto je novosť, ktorú Ježiš ponúka. Nie vonkajšie zákony budú vládnuť človeku, ale Boh, ktorý uschopní človeka, aby bol milujúcim.

Novosť pozorujeme aj v znaku. Pri židovských obradoch Mojžiš vzal knihu Zákona, to znamená Bibliu, vtedy zvitok, a čítal z neho ľuďom. Potom vzal krv obetných zvierat a pokropil ľudí. Ako vonkajší znak Božej prítomnosti slúžila Biblia, kniha, slovo, Zákon. Ježiš to posunul ďalej: vzal chlieb a víno – ony budú vonkajším znakom Božej náklonnosti.

Lebo zákon sa dodržiava s námahou. Mnohí to ani nedokážu alebo nechcú. Nová zmluva však nebude založená na Zákone, ale na niečom, čo je mimo človeka. Na vnútornom vyliatí Božieho života. Boh nevládne nad ľuďmi tak, že vydáva zákony, ktoré sa musia dodržiavať. Boh dáva schopnosť, vlastného ducha, silu v znaku chleba a vína. Preto sa Ježiš distancoval od kódexov, zákonov a dáva život. Toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás. Toto je moja krv, ktorá sa vylieva pre vás.⁷⁵

Ked' Ježiš zobral chlieb, dobrorečil, požehnal ho. Ked' zobral kalich, používa sa slovo: vzdával vďaky. Aký je v tom rozdiel? Prvé slovo, požehnal, je po grécky *eulogeo*, od *logos*, to druhé je *eucharisteo*, od *charis* ako dar. Rozdiel je v tom, že *eucharisteo*, vzdávať vďaky nad kalichom, vedia všetci ľudia, aj pohanovia. Lebo aj pohanovia ďakujú Bohu za slnko, mesiac, dary prírody, kvety atď. *Eulogo*, dobrorečiť, požehnať, vedeli len veriaci ľudia, židia, lebo dobrorečiť Bohu, znamená vyňať spomedzi vecí, ktoré máme medzi sebou, a rezervovať pre Boha. Teda bola potrebná viera, aby človek dobrorečil a žehnal. Eucharistiou chcel Ježiš povedať, že je i pre pohanov, i pre židov, pre všetkých. Sviatok Kristovho Tela a Krvi pripomína také momenty, ktoré ukazujú Božiu náklonnosť voči každému z nás.⁷⁶

Nasledujúca reflexia je vymyslená, ale korešponduje s našou témou. Dostal som pozvánku, žmolil som ju v rukách, prečítal som si posledné slová. „Príďte taký, aký ste, sako nie je potrebné“. Vyhľadal som adresu, bol som na správnom mieste. Nazrel som cez okno, miestnosť plná ľudí, ktorí žiarili radosťou, slušne oblečení, ako keby obedovali v skvelej reštaurácii. Pozrel som sa na seba a zistil som svoje roztrhané oblečenie, pokryté flakmi, bol som špinavý. V podstate som vyzeral oplzlo. Otočil som sa na odchod.

Rozpomenuť som sa však na slová z pozvánky: Príďte taký, aký ste, sako nie je potrebné“. Rozhodol som sa skúsiť to, pozbieral som odvahu a otvoril som dvere reštaurácie. Bol tam muž, a pýtal sa ma: „Vaše meno pane?“ Ja som odpovedal Jozef Novák. Strčil som ruky do vreciek, lebo som ich mal špinavé. Zdalo sa, že muž si nevšimol, aký som špinavý. „Výborne, pane. Máte tu pre vás rezervovaný stôl. Prajete si, aby som vás k nemu zaviedol?“ Nemohol som veriť vlastným ušiam. Usmial som sa od ucha k uchu: samozrejme. Ked' som si potom prezrel stôl, naozaj tam bola menovka s mojím menom.

Pozeral som si ponuku jedla, zistil som, že dávajú samé dobré veci. Pokoj, radosť, požehnanie, nádej, lásku, vieru a milosrdenstvo. Vtedy som si uvedomil, že nie som v obyčajnej reštaurácii, ale som v Božom kostole. Muž sa vrátil a povedal mi: odporúčam vám špecialitu dňa, v nej dostanete porciu zo všetkého. Čo to je špecialita dňa, spýtal som sa? Odpoveď znela: šťastie na celú večnosť, čiže spása. Tak to si prosím!

Ked' som to vyslovil, pocítil som bolesť v žalúdku. Z očí mi vyhrkli slzy a vykoktal som: ale ja som špinavý a odporný, som nečistý, nezaslúžim si nič z toho. Nemôžem si to dovoliť. Muža pri mne to nezaskočilo. Znovu sa usmial. Váš účet je už zaplatený. Tamten pán to zaplatil. Volá sa Ježiš. Otočil som sa, a videl som muža, ktorého prítomnosť akoby osvetľovala celú miestnosť. Takmer som sa naňho nedokázal pozerat'. Zašepkal som: Pane, budem umývať riad, alebo zametať podlahu, alebo vynášať odpadky. Urobím, čo je v mojich silách, aby som zaplatil za to. Muž roztiahol ruky a povedal s úsmevom: Syn môj, všetko toto

⁷⁵POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE SVIATOSTI A BOHOSLUŽBU: Eucharistická modlitba I. Rímsky misál. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 2001, s. 552.

⁷⁶Porov. FAUSTI, S.: Nad evangeliom podľa Marka. Porozumieť Božiemu slovu. Praha : Paulínky 2007, s. 383.

je tvoje, ak prídeš ku mne. Požiadaš ma, aby som ťa očistil, a ja to urobím. Povedz, aby som odstránil tvoje škvrny, a stane sa. Popros ma, aby som ti dovolil hodovať za mojím stolom a budeš z neho jesť. Tento stôl, to je oltár, rezervovaný na tvoje meno. Všetko, čo treba urobiť, je: prijať dar, ktorý sa ti ponúka. Šokovaný som mu padol k nohám a zvolal: prosím ťa, Ježišu, očisti môj život. Dovoľ mi sedieť za tvojím stolom. A daj mi nový život.⁷⁷

V postave tohto príbehu tušíme seba samých, aj spôsob, ako sa približujeme k Bohu. Aj to, čo sa nám z jeho strany ponúka. Ďakujme, za to, že Pán Ježiš nie je ako profesor, čo robí nad nami kríž.

⁷⁷Dostal som pozvánku. In: <https://www.heaven-or-hell.info/practises/>

Obdobie cez rok

33. POTREBUJEM OSLOBODENIE

Jn 1, 29 – 34 Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta

Druhá cezročná nedeľa A

Vtipne sa vyjadril dozorca vo väznici. Keď videl, ako pracujú väzni na stavbe, jednému, čo niesol vrečko cementu, povedal: „Človeče, neunesiete ani vrečko cementu a v papieroch máte napísané, že ste uniesli lietadlo!“⁷⁸

Na to, aby človek uniesol vrečko cementu, stačí sila, svaly. Na to, aby uniesol lietadlo, treba zlobu, silu hnevu, nenávisť, teror. Personifikované zlo nazývame diabolstvo. Človek môže byť v láske a službe slabý a v konaní zla silný. Je vo väzení vlastného egoizmu.

Tento paradox neplatí iba o jednom väzňovi. Koľko klamárov, zlodejov, podvodníkov chodí po svete? Oprávnené si kladieme otázku: kto alebo čo by mohlo človeka zmeniť? Väzenie, škola, rodičia doma?

Skúsenosťou zisťujeme, že vnútorná premena od sily zloby k sile služby a lásky je zložitá. Boh nás však k nej uschopňuje. V tomto duchu sa dá rozumieť evanjeliu, kde Ján Krstiteľ povedal o Ježišovi: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta“ (Jn 1, 29). Odníma silu zloby a dáva silu žiť z lásky. Preto Ježiš dostáva titul Vykupiteľ, Osloboditeľ, Spasiteľ človeka. Lebo oslobodzuje človeka od zla. A že zlo sa v človeku nachádza, dokazovať netreba.

Ján evanjelista, ktorý toto zapísal, na konci povedal vetu: „A ja som to videl a vydávam svedectvo, že toto je Boží Syn“ (Jn 1, 34). Čiže Ježiš z Nazareta vystupuje v mene Božom, a preto je kompetentný na to, aby odňal silu zlobe, nepravosti, hriechu. Pomáha človeku žiť normálne, zdravo.

Text: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriechy sveta“, sa dá nájsť pri dvoch starozákonných narážkach. Prvá sa spomína u proroka Izaiáša, básnika Starého zákona, ktorý v 53. kapitole napísal o budúcom Mesiášovi, že bude trpiacim služobníkom ako baránok vedený na zabitie, ako ovca, čo onemie pred svojím strihačom (porov. Iz 53, 7). Čítame to na Veľký piatok počas obradu.

Druhá narážka súvisí s tým, že veriaci ľudia, židia, keď slávili veľkonočnú večeru, Paschu, vždy si rozprávali príbeh o vyslobodení z otroctva z Egypta. Krv baránka na verajoch dverí tam bola použitá ako znamenie záchrany. Je to náhoda, že Ježiš z Nazareta bol ukrižovaný v čase, keď veriaci ľudia pomocou baránka slávili veľkonočnú večeru?

Tieto symboly jeden do druhého zapadajú. Znalec textov Biblie Nemec Joachim Jeremias vysvetľuje, že reč, ktorou hovoril Ježiš, je aramejčina. V tej reči existuje slovo *thalia* a má význam baránok, ale aj služobník, chlapec. Čiže, keď Ján povedal: Hľa, Boží Baránok, poslucháči rozumeli: hľa, služobník, ktorý sníma hriech sveta. Služobník koho? Predsa Boha.⁷⁹

Uznávať, že Ježiš z Nazareta vystupuje ako osloboditeľ človeka, je odôvodnené, rozumné aj dnes. Lebo okrem pohľadu do minulosti sa pýtame: čo toto slovo môže povedať nám dnes? Potrebujeme dnes spásu, nejaké oslobodenie?

Jeho prínos pre nás je v dvoch rovinách. Prvá sa týka hriechu osobného, o ktorom vieme iba my sami, a potrebujeme byť oslobodení. Buď skrze sviatostné, obradné zmierenie, alebo prostredníctvom mimosviatostných spôsobov, napr. dokonalej ľútosti, pôstu, almužny, modlitby atď.

Druhou skutočnosťou sú sily, ktoré neprajú nášmu životu, napríklad starnutie, choroba a smrť. Len čo človek ráno vstane, prichádza zlodej, ktorý sa volá starnutie, a okráda ho, či chce alebo nie. Kto pôjde večer na políciu nahlásiť, že prišiel dnes zlodej, nech ho chytia? Inokedy príde zlodej, ktorý sa volá choroba. Kde sa treba ísť sťažovať, že človek bol okradnutý? To isté platí o smrti.

⁷⁸ BARTOŇOVÁ, T.: Vězni pracuji na opravě. In: Reader's Digest Výber, jún 2010, s. 42.

⁷⁹ Porov. RATZINGER, J: Ježiš Nazaretský I. Od krstu v Jordáne po Premenenie. Trnava : Dobrá kniha 2007, str. 38.

No o Ježišovi z Nazareta môžeme povedať, že už dávno vydal zatykač na zlodēja, ktorý sa volá starnutie, choroba a smrť. Premohol tieto skutočnosti. Preto veriť v neho je rozumné, správne a výhodné pre život. Je výborné tešiť sa z toho, že nikto nie je ponechaný v tomto zápase sám na seba. Oslobodenie, ktoré jednotlivec potrebuje, dáva Ježiš – oslobodenie z krčovitosti, strnulosti, pomínutelnosti. Jánova veta „Ja som to videl a vydávam svedectvo, že toto je Boží Syn“, vyžaduje zo strany človeka súhlasné stanovisko a vnútorné poďakovanie.

Výstižne píše na túto tému nemecký benediktín Anselm Grün v diele *Kniha otázok a odpovedí*. „Spása, to je niečo konkrétne. Keď viem, že ma niekto bezvýhradne miluje, zbavujem sa tlaku, ktorý ma núti stále dokazovať svoju hodnotu prostredníctvom výkonu. V mojom vnútri sa často skrýva nemilosrdný sudca, ktorý ma zraží k zemi vždy, keď urobím chybu. Spása znamená vyslobodiť sa od tohto vnútorného sudcu. Prijatť sám seba, pretože som zakúsil Božie odpustenie. Spása pre mňa znamená oslobodiť sa od akejkoľvek degradácie vlastnej osoby s ohľadom na toho, ktorý za mňa zomrel na križi. Mám svoju cenu. Môžem sa oslobodiť od egocentrického krúženia okolo seba. Cítim, že v Ježišovi sa stala viditeľnou láska, ktorá aj mňa oslobodzuje a robí ma teraz schopným milovať. Spása teda premieňa môj život tu a teraz.“⁸⁰

Okrem slova spása, vykúpenie, sa v Evanjeliu spomína ešte: „To je ten, čo krstí Duchom Svätým“ (Jn 1, 33). Ježiš nielen odníma hriech. Zostalo by prázdno v človeku. Ježiš naplňa človeka. A to, čím nás naplňa, to je Duch Boží, duch lásky a služby. Vyplýva to z jednoduchej logiky. Koho sme dnes pokrstili svojím duchom? Pokrstiť znamená ponoriť, *baptizein*. Kto dnes bol ponorený do našej lásky? Komu sme dnes poslúžili? Ak niekoho milujeme, môžeme povedať: je pokrstený našim duchom lásky. Ak muž miluje manželku, krstí ju svojím duchom. Ak žena miluje svojho muža, krstí ho svojím duchom, lebo ho ponára do svojej lásky. Ak rodičia milujú svoje deti, sú pokrstené duchom lásky. Keď to Ján Krstiteľ povedal o Ježišovi, znamená to, že Ježiš nás obklopuje Duchom Božím, ponára nás do neho.

Toto všetci potrebujeme: odstrániť hriech a naplniť sa novým Božím Duchom. Preto evanjelium je pre nás zaujímavé a oprašujeme si poznatky, ktoré máme z minulosti, vedomí si toho, že nás inšpiruje aj k budúcemu týždňu.

Vstal som skoro ráno a išiel som na breh mora pozorovať východ slnka. Krása stvorenia sa jednoducho opísať nedá. Sledoval som východ slnka a chválil Boha za nádherné dielo. Ako som tak sedel, tak sa mi zdalo, že sa ma Pán Boh opýtal: a miluješ ma? A ja som mu odpovedal: Pravdaže, Bože, milujem Ťa.

Potom sa mi zdalo, ako keby sa ma Pán Boh pýtal: A keby si bol telesne postihnutý, aj vtedy by si ma miloval? Bol som zrazu v rozpakoch. Pozrel som sa na svoje nohy, ruky, zvyšok tela. Čudoval som sa, koľko vecí by som nebol schopný urobiť. Vecí, ktoré som považoval za samozrejmé. Ale odpovedal som: Bolo by to ťažké, Pane, ale stále by som Ťa miloval.

Potom mi povedal: A keby si bol slepý, miloval by si moje stvorenie? Ako sa to dá, milovať bez toho, aby som niečo videl? Pomyslel som si vtedy na mnohých nevidiacich. Ale napriek slepote milujú Boha. A tak som odpovedal: Je to ťažké, Pane, pomyslieť si na to. Ale stále by som Ťa miloval.

Potom sa ma opýtal: A keby si bol hluchý, počúval by si moje slovo? Ako by som mohol počúvať, keby som bol hluchý? Potom som si uvedomil, že počúvať Božie slovo sa dá nielen ušami, ale aj srdcom. Preto som odpovedal: Bolo by to ťažké, ale stále by som počúval tvoje slovo.

Potom sa ma opýtal: A keby si bol nemý, stále by si chválil moje meno? Možno chváliť bez hlasu? Ale prišiel som na to, že Boh chce, aby sme mu spievali celým srdcom, celou dušou. Chváliť Boha nemusíme len slovami. Odpovedal som: Aj keď nie slovom, ale chválil by som Tvoje meno.

⁸⁰ GRÜN, A.: *Kniha otázok a odpovedí*. Trnava : Dobrá kniha 2010, str. 54.

Pán sa ma opýtal: Naozaj ma miluješ? Odpovedal som: Áno, Pane, milujem Ťa. Myslel som si, že odpovedám dobre. A Boh sa ma opýtal: „Prečo potom hrešíš?“ „No, pretože som len človek a som nedokonalý.“ „A prečo potom v časoch pohody odo mňa odchádzaš? Prečo žiadaš odo mňa mnohokrát sebecké veci? Prečo máš zlé úmysly? A prečo sa za mňa hanbiš? Prečo sa v problémoch sťažuješ iným, keď ja ti ponúkam svoje rameno, aby si si svoj žal mohol vyliat pri mne? Prečo sa vyhováraš, keď ti dávam príležitosť slúžiť v mojom mene?“

Chcel som odpovedať, ale nevedel som na to nič povedať. Po lícach sa mi kotúľali slzy. A Pán pokračoval: Máš dar života. Požehnal som ťa nadaním, aby si mi slúžil. A ty stále odchádzaš. Zjavil som ti svoje slovo, no nehľadáš v ňom múdrosť pre svoj život. Chcel som ti povedať niečo, ale tvoje uši boli hluché. Ukázal som ti svoje požehnanie, ale tvoje oči sa odvrátili. Poslal som k tebe svojich priateľov, ale ty si nečinne sedel a nezaujímal ťa. Počul som tvoje modlitby a na všetky som ti odpovedal. Naozaj ma miluješ?

Nedokázal som odpovedať. Ako by sa to aj dalo. Bol som v rozpakoch, nemal som žiadnu výhovorku. Čo sa na to dá povedať? No v mojom vnútri sa niečo pohlo. A vtedy som povedal: „Odpusť mi, Pane, nie som hodný!“ Pán ma prerušil a povedal: Práve v tom je moja milosť, dieťa moje.

Preto som sa ešte opýtal: Prečo mi stále odpúšťaš? Prečo ma tak miluješ? A on mi odpovedal: Preto, že si moje stvorenie. Ty si moje dieťa, nikdy ťa nezavrhnem. Keď plačeš, mám s tebou súcit, keď sa smeješ od radosti, smejem sa s tebou, keď si na dne, povzbudzujem ťa, keď padáš, dvíham ťa, keď si unavený, nesiem ťa. Budem s tebou až do posledných dní a budem ťa milovať naveky.⁸¹

Neznámy autor, ktorý napísal toto rozjímanie, pochopil podstatu vzťahu človeka k Bohu. Pochopil, že je potrebné povedať: „Bože odpusť mi!“ čiže oslobod' ma, lebo priznávam si všetky chyby a hriechy, ktoré mám, som si vedomý, že potrebujem Božieho Baránka.

34. UČIŤ A HLÁSAŤ EVANJELIUM

Mt 4, 12 – 23 Prišiel do Kafarnauma, aby sa splnilo, čo povedal Izaiáš
Tretia cezročná nedeľa A

Friedrich Schiller (1759 – 1805), nemecký spisovateľ a básnik, sa v mladosti učil hrať na harfu. Jeho susedovi sa to nepáčilo, preto povedal: Pán Schiller, vy hráte ako Dávid, len nie tak dobre! Múdry Schiller mu odpovedal: Pane, vy rozprávate ako Šalamún, len nie tak múdro!⁸²

Nieko má talent hrať, nieko spievať, iný rozprávať príbehy atď. Prečo pred dvetisíc rokmi si Ježiš z Nazareta nevybral špeciálne talentovaných ľudí alebo odborníkov pre činnosť, ktorú plánoval? V evanjeliu čítame, že Ježiš povolal Šimona, Ondreja, Jakuba a Jána, ktorí boli rybármi. Zanechali siete a išli za ním (porov. Mt 4, 19 – 20). Na takú špecifickú činnosť, akú Ježiš plánoval, bolo treba pozvať niektorých teológov, znalcov Tóry, Starého zákona, Biblie. Alebo niekoho z kňazského rodu, alebo rabínov. Prečo nevyberal aspoň z kostolníkov v synagógach, ktorí rozumejú knihám, modlitebnému systému?

Prečo si Ježiš na evanjelizáciu vybral rybárov, ktorí boli ponorení do každodenného života? Možno sa vedeli modliť, rozumeli Desatoru, ale určite neplánovali nič, čo súvisí s náboženstvom.

Odpoveď na túto otázku prezradil evanjelista Matúš na konci svojho úryvku, keď napísal: „Ježiš chodil po celej Galilei, učil v ich synagógach, hlásal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval každý neduh a každú chorobu medzi ľuďom“ (Mt 4, 23). Používa dve slová: učiť a hlásať. Keď označuje Ježišovú činnosť v synagógach, v židovskom prostredí veriacich ľudí, čerpá z bohatstva izraelskej tradície, z depozitu starozákonného biblického učenia, preto hovorí

⁸¹ Nikdy sa nevzdávaj. Vrútky : Advent – Orion 2004, s. 210.

⁸² MARTIN, A. (editor): Humor v Biblii. Karmelitánske nakladatelství, Praha 2018, str. 29.

„učiť“. Ale keď rozpráva k tým, ktorí sú mimo veriacich ľudí, mimo Izrael, mimo ich zvykov a sviatkov, čiže k pohanom, používa slovo „hlásať evanjelium“ (*euangelion*, dobrá zvesť). To je niečo iné.

Dve slovesá učiť a hlásať evanjelium, ktoré znejú významovo blízko, sú rozdielne v tom, že hlásanie dobrej zvesti sa uskutočňuje uzdravovaním chorých a každého ľudského neľahu. Pozornosť Božia sa orientuje na ľudské ochorenia. Snaží sa sprostredkovať Božiu nežnosť, náklonnosť k človeku.

Niečo iné je učiť, informovať, interpretovať a iné je prejavovať nežnosť a náklonnosť. Tu je rozdiel medzi rabínmi, židovskými teológmi a medzi Ježišom, jeho nasmerovaním, novým videním viery a náboženstva. Preto povolal za apoštolov ľudí, ktorí nemuseli byť znalcami v oblasti vtedajšej teológie, ale mali mať dobré srdce a byť bohatí na lásku. Ochota poslúžiť, zasvätiť sa myšlienkam, ktoré Ježiš rozpráva o Božej láske k človeku, bolo to podstatné, kvôli čomu si ich vyvolil.⁸³

Aj po dvetisíc rokoch je vo svete boj temna a zla, spoločenské zápasy v predvolebnom období, boj života a smrti, pravdy a klamstva, zamestnanosti a núdze. Potrebujeme riešiť mnohé otázky. A Ježiš posielal apoštolov, aby ľuďom odovzdali skúsenosť Božej nežnosti a náklonnosti, ktorá sa prejavuje v posilnení pre každodenné zápasy.

To je dôvod, prečo Cirkev ustanovila Nedeľu Božieho slova, a slávi sa vždy v poslednú januárovú nedeľu. Aby sa prostredníctvom troch skutočností prehĺbila naša spiritualita. Po prvé pripomenúť záujem o Sväté písmo, po druhé usilovať sa o jeho štúdium a po tretie oslavovať Božie slovo, čo sa deje v kostole.

Rozličným spôsobom je možné aj v nasledujúcom týždni využívať poznanie Božieho slova. Mobilné aplikácie prinášajú každý deň jedno slovo alebo jednu vetu z Biblie, ktorá môže byť povzbudením, alebo výzvou na zamyslenie. Alebo človek si môže nájsť liturgické čítania, lekciónár. Keď nie je možnosť ísť na svätú omšu, je možné vytvoriť si cez deň kútik a prečítať úryvok, ktorý sa v ten deň číta v kostole. Dobré a múdre veci sú krátke. Hlúpy film trvá aj dve hodiny. Ale nadčasová Božia múdrosť je vyjadrená krátko, básnicky alebo v príbehu.

Volá sa Stywe Kalischewski a bojoval v Iraku, pretože bol členom amerického vojenského konvoja. Pri nasadení v Iraku zažil aj to, že v zemi zakopané výbušné zariadenie vybuchlo. Prehlásili ho za mŕtveho. Keď ho po čase našli, zistili, že sa „nekontrolovateľne trasie“.

Raz večer sedel v reštaurácii a uvedomoval si, ako doteraz žil. Večierky, alkohol, drogy, dievčatá, kariéra, to bol celý plán vojaka v Iraku. Všetko naňho doľahlo a vtedy povedal Bohu: „Už viac nevládzem. Alebo zabijem sám seba, alebo zabijem niekoho iného. Prosím Ťa, Bože, vstúp do mňa a zober to zo mňa.“

Radil sa s jedným veteránom, čašníkom, ktorý tam pracoval, kedysi slúžil v námorníctve. Z času na čas rozprával o Ježišovi. Keď mu povedal, čo sa stalo, znovu opakoval príbeh o Ježišom narodení, učení, zázrakoch, smrti, zmŕtvychvstaní. A Stywe píše: „Mal som 28 rokov. Po prvý raz vo svojom živote som počul evanjelium. Vedel som, že toto je to, čo som hľadal po celý život. Prišiel som na kraj svojich síl a práve v ten deň sa uskutočnila veľká zmena.“ Našiel slobodu, ktorá plynie z prijatia zodpovednosti za svoje rozhodnutia, z uznania a oľutovania svojich vín, no hlavne z uznania Ježiša ako ideálu pre život.⁸⁴

Dve vety v tomto príbehu treba podčiarknuť: „Prvý raz v živote som počul evanjelium“ a druhá „toto je to, čo som hľadal po celý život“. Na mnohých z nás sa to ani nevzťahuje, lebo od detstva počúvame evanjelium a jeho výklad. Ale určite potrebujeme byť správne nasmerovaní a mať cieľ.

⁸³ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021_978-84-330-3116-7

⁸⁴ JACOBSON, D.C. : Je za tým Boh. Kumran.sk, 2019, str. 155.

Ďakujeme ti, Pane, za každú nedeľu, za spoločenstvo v kostole. Tak ako si povolal apoštolov, voláš aj nás, aby sme išli s Tebou a za Tebou, aby Tvoje evanjelium bolo svetlom pre naše dni.

35. ŠŤASTIE AKO TVORBA

Mt 5, 1 – 12 Blahoslavení chudobní v duchu

Štvrtá nedeľa v cezročnom období A

Malé dievčatko sa pýta: „Oco, naozaj je pravda, že každá rozprávka začína: kde bolo, tam bolo...?“ Oco sa zadíval a hovorí: „A vieš, že ani nie? Niektoré rozprávky začínajú slovami: Ak ma zvolíte, budete mať do roka o desať percent väčší plat.“

Rozdiel medzi literárnou a politickou rozprávkou je dobre známy. Mnohokrát je múdrosť zabalená do rozprávky z hľadiska literárnej formy, čo je pre náš život užitočné. V tomto prípade je to pre nás menej užitočné, lebo správa vecí verejných, politika, sa nás dotýka. Ide o paradoxy života, ktoré nemožno nevidieť.

Poznačení každodennou politickou skúsenosťou kladieme si otázku: Ježišu, keď Ty hovoríš o blahoslavenstvách, nebude to iba rozprávka? Blahoslavení chudobní, tichí, plačúci, pokojamilovní, čistého srdca, milosrdní (porov. Mt 5, 1 – 12). Je to naozaj tak? Neskončí to ako politické prisľuby?

Aby sme tento problém rozlúskli, treba si predovšetkým uvedomiť, že Ježišovo rozprávanie, horská reč, blahoslavenstvá, možno charakterizovať ako jeho vlastný životopis. Ježiš nevymýšľal teórie, ktoré by platili pre iných, a sám by sa z toho vyzul. To, čo povedal, najprv vniesol do života, do praxe. Bol to on, blažený, čiže šťastný z toho, ako závisí na Otcovi, čiže je chudobný v duchu. Bol to on, ktorému záležalo na spravodlivosti, usiloval sa o pokoj vo svete. Bol to on, ktorý čistým pohľadom sa díval na ľudí. Bol to on, ktorý bol milosrdný, za každej situácie darujúci sa človek. Preto blahoslavenstvá charakterizujú Ježiša a vytvárajú biografiu o ňom.

Ak by sme sa pýtali iných, nielen Ježiša z Nazareta, čo si myslia o šťastí, tak by sme mohli zacitovať Georga Bernarda Schawa (1856 – 1950), ktorý pred sto rokmi napísal: Nemáme právo konzumovať šťastie bez toho, aby sme ho produkovali. Práve tak ako nemáme právo konzumovať blahobyť bez toho, aby sme ho vytvárali.

Je nad slnko jasnejšie, že ľudia sa postavili proti vláde, ktorá konzumuje blahobyť a nevytvára ho pre všetkých. Vidieť to v Afrike, Amerike, Ázii, Európe, že korupčné vlády sa stali terčom nenávisťi. To isté platí o rodinnom šťastí. Kto by súhlasil s tým: užívať si rodinné šťastie a neprispievať doň?

Tieto zákonitosti chcel Ježiš z Nazareta naznačiť vo vzťahu človeka k Bohu. Zážitok z viery, radosť z poznania Boha, objavenie zmyslu života – to všetko príde ako ovocie vloženia sa do Božích vecí. Ako keby chcel Ježiš povedať: vyrábaj človek milosrdenstvo, produkuje pokoru, tichosť srdca, vzbudí v sebe ľútosť a súcitu. Snaž sa, aby z tvojho života pochádzalo všetko, čo učí viera, lebo touto cestou prispeješ k šťastiu iných, ale objavíš aj tvoje vlastné šťastie. Čiže blahoslavenstvá, reč o šťastí, nie sú iba o vzťahu človeka k Bohu, ale ukazujú aj na vzťah človeka k človeku.

A zaujímavé je aj to, aký veľkodušný je Boh. Ako keby ani nechcel, aby sme si ho priamo uctievali, ale skôr vyžaduje: maj v úcte človeka vedľa teba a skrze úctu k človeku prídeš aj k poznaniu Boha.

Iný príklad, ktorý podporí odpoveď na otázku, čo je šťastie, napísal Marcus Aurelius (121 – 180) v čase Rímskej ríše: zaradiť jeden dobrý skutok za druhým tak, aby medzi nimi nebola medzera – to je šťastný život. Samozrejme, že je to ťažké, lebo konať tak, aby sa človek daroval, slúžil a aby medzitým neboli medzery sebecka a egoizmu, je náročné. Ale aspoň chápeme, prečo blahoslavenstvo, blaženstvo, v sebe až tak neprežívame. Lebo stále sme na

ceste za šťastím. Nakoľko sa nám podarí skracovať medzery medzi jednotlivými činmi života, natoľko porozumieme, že život je zmysluplný a môže byť aj šťastný.

Existujú aj moderné blahoslavenstvá. Šťastní sú ľudia, ktorí vedia mlčať a počúvať druhých. Veľa sa dozvedia. Šťastní sú tí, ktorí sú natoľko inteligentní, že sa nepokladajú za prepotrebných. Ich okolie samo ocení ich dobré vlastnosti. Šťastní sú tí, ktorí sú pozorní na potreby druhých bez toho, žeby sa pokladali za dobrodincov ľudstva. Budú vždy rozsievat' radosť okolo seba. Šťastní sú tí, ktorí najprv rozmýšľajú a až potom konajú. Tí, ktorí sa najprv pomodlia a potom rozmýšľajú. Vyhnú sa vo svojom živote mnohým nedorozumeniam. Šťastní tí, čo vedia mlčať a usmievať sa, aj keď im druhí skáču do reči a šliapu na prsty. Do ich srdca začalo naplno prenikať Kristovo Evanjelium. Šťastní tí, ktorí v každej osobe dokážu vidieť Ježiša, lebo žijú vo svetle Božom a dosiahli pravú múdrosť.

Text je iný ako v Biblii, ale hovorí o tom istom, o úsilí človeka na ceste života. Niektoré hodnoty nie je možné získať nakupovaním ani štúdiom alebo iným spôsobom, ani ich nikto nedonesie. Pochádzajú z tvorby, kreativity. Blaženstvo, šťastie sa nezískava ani peniazmi, ani zdravím, ani manželstvom, ani kariérou. Lebo všetko sú to hodnoty pominuteľné a relatívne.

Aby sme naplnili túžbu po šťastí, potrebujeme sa otvárať pre Ježiša a dovoliť, aby svetlo jeho múdrosti vstúpilo do nášho poznania. Objav, ktorý Ježiš ukazuje, znamená: nakoľko sa vložíš do služby a lásky života pre druhých, natoľko objavíš hodnotu vlastného života.

Zvláštnosťou blahoslavenstiev je, že neprikazujú. Nie je prikázané byť hladným, smädným, pokojamilovným. Namiesto príkazu sú prísľubom. To znamená, že ak sa ocitneš v ťažkej situácii, ktorá bude spojená s hladom, smädom, prenasledovaním, maj na pamäti spojenectvo s Bohom. Pokús sa do tvojho života vložiť prítomnosť Boha a zistíš, že v inom svetle vidíš svoj život.

Ježišov prísľub spočíva v tom, že napriek tomu, že vo svete je hlad, smäd, smútok, osamelosť, napriek tomu je možná blaženosť. Ale spočíva v tom, že hľadáme silu v Bohu, a nie v ľuďoch alebo v pozemských hodnotách.

Zhrnújúco možno povedať: po prvé – skrze darovanie sa druhým získame svoje vlastné šťastie. Po druhé: blahoslavenstvá sú prísľub a nie príkaz, ktorý nám umožňuje nádejne žiť.

Šofér sa vracal z cesty. Bolo už neskoro večer, asi deväť hodín. Cesta bola nevlúdna, sychravé počasie, pršalo, fúkal vietor. Každé auto špinilo sklá, boli nutné ostrekovače. Na konci jedného mestečka stopovali študenti. Zastavil, zobral obidvoch a cestou sa rozprávali. Najprv o aktuálnych udalostiach, o športe, politike a potom slečna hovorí: „Pán šofér, vy beriete každého takto večer?“

Odpovedal: „Ono je to tak, keby som nezastavil a obišiel vás, cítil by som sa ako levita v podobenstve, ktorý obišiel raneného na ceste. Potom prišiel milosrdný Samaritán a ten mu pomohol. A Ježiš povedal: choď a rob podobne ako Samaritán, nie ako levita. Neobchádzaj človeka, ale poslúž. Ja verím, že aj v dnešnom svete by sa vyriešilo veľa problémov, keby sme si počínali ako Samaritáni.“

Po týchto slovách šoféra zostalo ticho. Čo sa dá na to povedať? Namietat' sa vôbec nedá a pritakať sa dá vtedy, ak má človek nejakú skúsenosť. Slečna neutrálne dodala, že dobrí ľudia ešte žijú.

Slečna, keď stopovala, čakala, že ju niekto vezme. Keď ju vzal, bola prekvapená, že ju niekto vzal. Čiže keby ona šoférovala, možno by ani nezastavila. Tu vzniká otázka: má právo sa odvieť človek, ktorý by iného neodviezol? Má právo chcieť byť šťastný ten, kto chce šťastie iba konzumovať a nevytvára ho pre druhých?

Evanjelium je aktuálne, vždy živé, povzbudzuje nás aj posúva. V čase, ktorý máme pred sebou, je veľa priestoru na to, aby sme Ježišovo slovo vložili do praxe. Nech nám znie táto myšlienka: blahoslavení. Nech sa nám podarí skracovať medzery života, ktoré rozličným spôsobom blokujú naše šťastie.

Bože, ďakujeme Ti, že si s nami, posilňuješ nás, že v znaku chleba a vína znova k nám prichádzaš, aby si nás uistil o svojej láske a podpore.

36. VÝPLATA – SALARIUM

Mt 5, 13 – 16 Vy ste svetlo sveta

Piata cezročná nedeľa A

Každý sa poteší, keď sa ozve mobil a SMS správa oznámi, že prišiel plat, na účte je nárast. Smútok zavládne, keď ten istý signál oznamuje, že z účtu ubudlo, museli byť vykonané nejaké platby. To je dnešný spôsob spravovania financií. Samozrejme, že to nebolo vždy tak.

Keď sa zahľadáme do dejín a čias Ježiša z Nazareta, ako vtedy človek dostával plat, zistíme niekoľko zaujímavostí. Napríklad po latinsky sa povie plat: *salarium*. Po taliansky *il sale* je soľ. Prečo je výplata v latinskom jazyku *salarium*? Lebo kedysi vojaci dostávali za odmenu soľ. Bolo to veľmi dávno predtým, než Feničania vynášli peniaze. Soľ bola cenná, mala svoju hodnotu, dôležitosť.

Ak Ježiš povedal: „Vy ste soľ zeme“ (Mt 13, 15), využil obidva významy soli: potravinový aj finančný. Chcel tým povedať: vaša láska k Bohu, viera vo vás je taká dôležitá ako plat, ktorý dostávate každý mesiac. Predtým je v evanjeliu reč o blahoslavenstvách, ku ktorej Ježiš pridáva vetu: „Vy ste soľ...“ Keď sa tieto dve skutočnosti spoja, chce sa tým povedať: vy, ktorí prežívate Kristov štýl života, rozhodli ste sa prísť v nedeľu na svätú omšu, ste takí dôležití ako mesačný plat pre živobytie.

Termín „svetlo sveta, soľ zeme“ nemusí byť len požiadavkou, nárokom na človeka, ale skôr vyznačením. Ježiš sa pozrel na apoštolov: viete, kto ste? Ak je vo vás Boží život, vy ste soľ zeme! Ste ako plat, z ktorého sa človek poteší, keď ho každý mesiac dostane!

Druhý význam soli je potravinársky, čiže uchovávanie, konzervovanie potravín. Ide o záležitosť stále aktuálnu, konkrétnu a trvalú. Lebo vďaka tomu, že pomocou soli konzervujeme potraviny, máme niečo na sklade a v zásobe.

Tretí význam slova soľ je spoločenský. Keď ľudia v minulosti uzatvárali zmluvy, podávali si ruky na znak dohody a na podané ruky (alebo pergamen) hodili štipku soli, čo znamenalo: toto je platné navždy. Tu je význam, ktorý chcel dať Ježiš výrokom „vy ste soľ zeme“. Ak blahoslavenstvá zachováte, budete mať dôležitosť navždy. Je to hodnota, ktorá sa nestratí.

Potom evanjelium pokračuje: „Ak soľ stratí chuť...“ V gréčtine slovo „stratiť“ nájdeme v príbehu o hlúpom mužovi, ktorý staval dom na piesku, všetko sa mu strácalo, lebo múdry muž stavia dom na skale s pevnými základmi (porov. Mt 7, 24 – 25). Ak namiesto slova „stratiť“ by sme dali sloveso „zošalieť, zblázniť sa, zhlúpnuť“, znamená to, že ak soľ zhlúpne, zošalie, stratí význam.⁸⁵

Súhrnne povedané: ak človek blahoslavenstvá prijme, ale ich neuskutočňuje, je ako hlúpy muž, blázon, ako soľ, čo sa zbláznila. Každý má svoju dôležitosť, niečo sa od neho očakáva, má odpovedať na potreby ľudstva. Ale kto lásku k Bohu a vieru v neho nepraktizuje, nežije, z Ježišovho pohľadu je ako soľ, čo sa zbláznila.

V rámci tejto úvahy sa pýtame, čo to pre nás dnes znamená: byť soľou zeme? Predovšetkým brániť si dôležitosť, ktorú v sebe nosíme, Božie tajomstvo, ktoré je v každom z nás. Byť si vedomý svojej ceny: tak ako mesačný plat, tak aj viera v Boha a láska k nemu i k ľuďom je hodnotou, ktorú si treba chrániť. Nestačí hodnotiť seba aj druhých podľa výkonov, ale chrániť si to, čo v sebe nosíme. Taký dôležitý je Boží život.

Bolelo by nás, keby sme boli nezamestnaní a nedostali výplatu, lebo by sme stratili aj svoju dôležitosť. Podobne by nás malo bolieť aj sebecko a zlozvyky, lebo odchádzame z Božej

⁸⁵ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>

cesty. Každý osobe dáva dôležitosť a dôstojnosť Božia prítomnosť. Preto ju treba strážiť a rozvíjať.

Bolo by vhodné z tohto evanjelia urobiť slovo života na budúci týždeň: premiestniť soľničku v kuchyni a postaviť ju na neobvyklé miesto. Bude vzbudzovať pozornosť: prečo je soľ tam? Aha! Vy ste soľ zeme! To nám pripomenie dôležitosť viery a náboženstva, osobné *salarium*.

Istý muž mal vraj veľký kalendár, do ktorého si zapisoval dôležité termíny rokovaní. Ale už v ňom nebolo miesta, preto si kúpil väčší diár. Zapísal si všetky rokovania, schôdze, konferencie, na ktorých sa mal zúčastniť. Keď to urobil, povedal si: všetko je dobre naplánované, teraz už len termíny dodržať a nezmeškať. Darilo sa mu to. Čím ďalej, tým viac rástlo jeho uznanie, zvolili ho do výboru X, do rady Y, potom sa stal prvým podpredsedom, potom predsedom, potom prezidentom a potom prišiel deň, keď mu Pán Boh povedal: No a v túto noc si v mojom termínovom kalendári ty!⁸⁶

Príbeh sa podobá jednému biblickému (porov. Lk 12, 13 – 21), ale pre nás je dôležité to, že termíny a úlohy v kalendári dávajú životu dôležitosť. Nudili by sme sa, keby sme žiadne nemali. Boli by sme bezvýznamní. Sme dôležití, pretože máme niečo naplánované. A presne tak si máme uvedomiť, že keď Bohu vytvoríme priestor, získavame celovečnú dôležitosť, Boh posväcuje a požehnáva náš deň svojou prítomnosťou

S vďačnosťou myslíme na soľ a tešme sa, že Božia láska nás pozdvihuje, posúva v každodennej činnosti.

37. DOBRÁ A ZLÁ KÁZEŇ

Mt 5, 17 – 37 Otcom bolo povedané, no ja vám hovorím

Šiesta cezročná nedeľa A

Kedy je kázeň dobrá a kedy zlá? Jedna z odpovedí znie: dobrá kázeň je vtedy, keď poslucháč rozmýšľa o sebe. Zlá kázeň, keď poslucháč rozmýšľa o kazateľovi.

Ak kázne Ježiša z Nazareta pred dvetisíc rokmi považujeme za dobré, je to preto, lebo poslucháči počas nich rozmýšľali o sebe. Aj vtedy boli iní kazatelia – znalci zákona, rabíni, farizeji, ale oni kázali tak, že poslucháči rozmýšľali o nich, o Bohu, o Biblii. Viedli ľudí tak, aby rozmýšľali, akí sú rabíni dokonalí, perfektní, krásne vedú obrady, modlia sa atď. Ježiš ich pre to kritizoval.

Aby sme lepšie pochopili Ježišovu vetu, ak „vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov...“ (Mt 5, 20) a prečo ich kritizoval, skúsme poodhaliť pozadie. Lebo na prvý pohľad sa zdá, že pre rozdiel medzi slovami a skutkami. Ale za tým je ešte niečo iné.

Odkedy Boh sa stal človekom, vtelil, Boh sa zľudštil. Boh Ježiša je prítomný nielen v osobe Ježiša, ale v každej ľudskej bytosti. „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25, 40). Podľa Ježišovho náboženstva s Bohom sa nestretávame iba v priestore posvätnom, ale v ľudskom. To znamená, že najlepší vzťah k Bohu je v najlepšom možnom vzťahu aj k ľuďom.

Ježišova religiozita ide ďalej, lebo modlitbu, pôst, obrady predpokladá, ale vyžaduje ešte aj lásku k človeku. „Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov...“ Ak vaše náboženstvo, ak vaša spiritualita nebude iná... V čom má byť iná? Ved' oni dobre robili, všetko podľa Mojžišovho zákona, podľa Biblie, Desatora, a predsa Ježiš tam videl nedostatok. Lebo viera v Boha to nie je len cesta od človeka k Bohu, ale náboženstvo musí mať aj rozmer horizontálny. Preto aj vtipné vyjadrenie, že dobrá kázeň je, keď človek rozmýšľa o sebe, a zlá, keď rozmýšľa o kazateľovi a o náboženských veciach. Sústreďenie sa

⁸⁶ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 84.

iba na náboženské veci nás odstrihuje od každodennosti a tam môže nastať rozchod medzi slovami a skutkami.

Tieto slová evanjelia pomáhajú aj prehĺbeniu našej osobnej spirituality. Pomôžeme si našim ľudským bytím – každý deň prehltávame jedlo, dýchame, prijímame svetlo a zvuk. Toto je jeden celok prijímania pre život, hoci ho vieme diferencovať. V náboženskej oblasti sme sa naučili, že prijímame Boha pod spôsobom chleba, v znaku chleba. Ale Boha prijímame nielen v kostole, lebo každodenná láska k blížnemu znamená prijímať Boha tak ako dýchať. Život vyžaduje, aby sme boli pozorní voči blížnym a vtedy Boha prijímame pod spôsobom blížneho.

Nedá sa každých päť minút prehltávať Boha v znaku chleba, nedá sa stále byť na omši 24 hodín denne. Ale dá sa stále dýchať, dá sa stále prijímať vzduch, dá sa stále byť milujúci, čiže prijímať Boha pod spôsobom blížneho. Ešte k tomu máme videnie a počúvanie, čo možno prirovnať k slovu, čiže prijímame Boha pod spôsobom slova. Vždy keď rozjímame nad biblickými slovami a necháme sa nimi viesť, pokúšame sa podľa nich žiť, slovo života je svetlom pre naše dni. Preto môžeme Boha prijímať v znaku chleba v kostole, v znaku slova v Biblii a v znaku blížneho v každodennej činnosti.

Preto je na mieste otázka: chodím na prijímanie? Veď to robím mnohokrát len kostolne. Kde je zbytok? Ak chcem povedať, že chodím na prijímanie, tak musím rešpektovať celok: v znaku chleba, v znaku slova a v znaku blížneho. Toto je komplexné prijímanie.

Keď teda Ježiš povedal: „Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov, nevojdete do nebeského kráľovstva,“ to znamená neobjaviť aj iné cesty k Bohu. Viera ako vzťah a hodnota zostane v škrupine religiozity, ktorá neposúva človeka ďalej.

Preto je správne byť vďační za slová, ktoré Ježiš povedal. Sú svetlom pre naše dni a umožňujú prežívať prijímanie v plnom rozsahu, nielen v kostolnej podobe.

Istý muž sa dopyčul, že na vzdialenom mieste horí posvätný oheň. Vybral sa tam, aby si svetlo priniesol domov. Povedal si: keď budem mať svetlo, budem mať život a šťastie. Keď bol na spiatocnej ceste, jeho jedinou starosťou bolo, aby mu plameň nezhasol. Stretol iného muža, ktorý nemal oheň a mrzol. Prosil ho, aby mu dal zo svojho. Najprv nechcel, nazdával sa, že posvätný oheň nesmie mínať na takú obyčajnú vec, ale potom predsa len sa rozhodol dať.

Keď išiel ďalej, prišla poriadna búrka. Hoci akokoľvek chránil svetlo, plameň mu zhasol. Vtedy si spomenul na toho druhého, ktorému dal zo svojho svetla. Do cieľa by už vzdialenosť nebol zvládol, lebo cesta viedla cez rieky, moria, hory a doliny. Ale k tomu druhému, ktorému pomohol, to stihol.⁸⁷

V jednoduchosti príbehu sa dá využiť, že keď si pomohol druhému, pomohol si aj sebe a opačne – pomohol si sebe, keď si pomohol druhému. Výzva chodiť na prijímanie pod spôsobom blížneho, prejavovať službu, obetovať sa nie je nijaká utópia. Láska nie je len o vyznávaní, ona je o naplňaní. Ak chceme, aby život mal zmysel a bol naplnený, potrebujeme sa stávať milujúcimi ľuďmi, mať väčšiu spravodlivosť, ako bola spravodlivosť farizejov a zákonníkov.

Dobrý Bože, prosíme ťa, požehnaj naše dni. Kladieme ich do Tvojich rúk a ďakujeme Ti, že budeš nám inšpiráciou a budeš nám pripomínať, aby sme Ťa prijímali v znaku chleba, v znaku slova a v znaku blížneho.

38. ROZLIŠOVANIE: ČLOVEK A HNEV

MT 5, 38 – 48 Milujte svojich nepriateľov

Siedma cezročná nedeľa A

Agathy Christie (1890 – 1976), slávnej spisovateľky, autorky mnohých detektívnych románov, aj sfilmovaných, sa raz pýtali, odkiaľ berie vzory pre postavy zločincov vo svojich

⁸⁷ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 29.

románoch. Odpovedala: To je predsa veľmi jednoduché – portrétujem svojich priateľov takých, akí by boli, nebyť zákonov.⁸⁸

V tejto výpovedi je veľa inteligencie, lebo ak u priateľov sa odkryje maska, pod povrchom môže byť v človeku agresivita aj násilie. Nebyť svedomia, zákonov a Božích prikázaní druhý človek by sa mohol javiť ako nepriateľ. Preto má spisovateľka pravdu: dá sa dívať na priateľa a odkryť nepriateľa.

Musí však byť aj opačná možnosť: dá sa dívať na nepriateľa a odkryť priateľa. To znamená, že v človeku, ktorý sa zdá zlý, odkryť nežnosť. Dobro a zlo sú spolu prítomné v človeku. Veľa záleží od uhla pohľadu.

Biblicky je táto téma vyjadrená Ježišovými slovami: „Milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú... Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“ (Mt 5, 44 – 47). Dokonalí nie v Božích vlastnostiach, to môže iba On, ale dokonalí v tých pozemských, v ktorých sa nachádzame.

K čomu nás chce evanjelium touto výzvou priviesť? Predovšetkým ide o to, aby sme rozlišovali nepriateľa/človeka od nepriateľstva/zla v srdci. Agresívneho človeka od agresie, násilníka od násilia, ktoré nosí v srdci. Keď sa naučíme odlišovať človeka od jeho hriechu, zistíme, prečo Ježiš kázal človeka milovať, ale nekázal milovať hriech.

Biblické pozadie nachádzame napr. v Liste Rimanom, kde apoštol Pavol v 12. kapitole napísal: „Nepomstite sa sami, ale ponechajte miesto hnevu; veď je napísané: „Mne patrí pomsta, ja sa odplatím, hovorí Pán“ (Rim 12, 19).“ A Pavol píše: „Ale keď bude tvoj nepriateľ hladný, nakŕm ho, keď je smädný, daj mu piť, lebo tým, že to urobíš, žeravé uhlie mu nahrnieš na hlavu.“ A svoju pasáž končí výrokom: „Nedaj sa premôcť zlu, ale dobrom premáhaj zlo“ (Rim 12, 20).

Skúmanie biblických inštrukcií pre naše postoje voči ľuďom nás privádza k poznaniu: po prvé je nespochybniteľné, že stretávame ľudí, ktorí nás urazia, lebo na svete je krivda, nepravosť, agresivita, násilie, hnev a nespravodlivosť. Po druhé: kresťanské je vložiť odplatu, pomstu do Božích rúk. Odovzdať svoju zlosť, lebo Božie mlyny melú pomaly, ale isto. Z ľudskej strany by bolo užitočnejšie zatiahnuť brzdu.

Každý hnev vzniká ako prejav subjektívnych emocionálnych faktorov. Ale to problém nerieši, iba jednu agresiu nahrádza druhou, jedno zlo druhým. Riešením je Boží zázrak lásky v srdci človeka. Iba Boh vie zlikvidovať príčiny zla. Človek vie nastoliť súdy, väzenie, spravodlivosť. Lenže zo zločinca sa za 20 – 30 rokov vo väzení stane špecialista na nové zločiny. Preto je dôležité to, čo sa volá obrátenie v srdci alebo Boží zázrak lásky v srdci človeka. Ono pomaly rozpúšťa hnev, pomstu atď.

Zisťujeme teda, aké zložité je to, čo sa od nás žiada, a že dôležitá je aj metóda, ktorou treba postupovať. Lebo treba rozlišovať medzi pamäťou srdca a pamäťou rozumu. Častokrát povieme: dobre, odpustím mu, ale nezabudnem. Je to fakt, lebo pamäť rozumu sa vymazať nedá. Nedá sa vybieliť. Ale pamäť srdca sa ovládať môže. Odpustiť zo srdca, čiže zabudnúť srdcom znamená modliť sa za pokoj v srdci. Rozum si bude ublíženie pamätať, ale v srdci môže zavládnuť pokoj, ak človek odovzdá svoju záležitosť do Božích rúk. Tak ako Boh odpustil mne, mám odpustiť aj ja. Nežiadať od rozumu, aby zabudol, lebo stále zostane rozumom, ale pomôcť pamäti srdca, aby sa správala inak.

Súhrnne možno povedať, že Ježišovo riešenie vo svojej dobe, ale aj dnes po toľkých rokoch je aktuálne a stavia nás pred výzvou: ako Božie slovo o odpustení chceme žiť v každodennosti? Do svojho programu by sme mali vložiť niečo Božie, dať si nejaký záväzok, sebazaprenie alebo skutok pokánia. Bez neho ťažko budeme rásť ako ľudia. Aj spoločenská, občianska angažovanosť patrí medzi skutky pokánia.

⁸⁸ BREZINA, J.: *Anekdoty o slávnych*. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, str. 78.

Tak ako sú domy jeden vedľa druhého a tvoria ulicu, tak slová sú jedno vedľa druhého a tvoria vetu. Jedna veta znela (akoby názov ulice): U nás prebýva pokoj. „U“ povedalo ostatným: môžeme byť šťastné, že bývame spolu. Potom „nás“ povedalo: teším sa, všetkých spájam. A tak to išlo ďalej, slová tvorili spoločenstvo.

Lenže jedného dňa prišli dve nové slová. Pochádzali zďaleka a zneli „for ever“. Ale to sú cudzie slová, povedali domáci. A ako inak vyzerajú, povedalo „U“. „Nás“ povedalo: načo nám tu budú, my ich nepotrebujeme. Slovo „prebýva“ povedalo: musíme ich zdvorilo, no rozhodne poslať preč. A tak aj urobili. Dvom novým slovám vysvetlili, že tam nemajú čo hľadať. U nás je každé miesto už obsadené a okrem toho vám nik nerozumie, cudzie slová tu nemajú čo robiť. Nechápte nás zle...

Kým sa tak hádali, špekulovali a argumentovali, ani nezbadali, ako iné slová vhupli na ich miesto. Do bytu, kde bývalo „U“, sa nast'ahovalo slovo „proti“. Do apartmánu, kde predtým bývalo slovo „nás“, prišlo slovo „všetkým“. Do izby, kde predtým jestvovalo slovo „prebýva“, sa nast'ahovalo „zúri“. A tam, kde bol „pokoj“, prišla nenávisť. Skôr než sa spamätali, ulica – veta sa zmenila na: Proti všetkým zúri nenávisť. Takže namiesto „U nás prebýva pokoj“ vznikla nová ulica: „Proti všetkým zúri nenávisť“.

Zaplakali a uvedomili si, aké by to bolo krásne, keby boli prijali dve slová: U nás prebýva pokoj – for ever, ale bolo už neskoro. Od toho času žijú v podnájme a v ustavičnom strachu, že dostanú výpoveď.⁸⁹

Literárna forma je jasná, elegantne vymyslená. Čomu, komu dovoľujeme prebývať v našom srdci? Ako slová vedľa seba vo vete, aj my musíme žiť jeden s druhým, v rodine i so susedmi, a snažiť sa, aby spolužitie bolo v duchu evanjeliovkej lásky, evanjeliového postoja.

Preto sme vďační Ježišovi za výzvy a odporúčania, ktoré predkladá. Pane, buď silou na našej ceste životom a pomáhaj nám, aby sme zavčasu brzdili svoj hnev a spravodlivosť odovzdali do Tvojich rúk, aby sme sa nerozhodovali proti iným ľuďom, ale proti zlu, ktoré je vo svete.

39. ALTERNATÍVNY PROGRAM

Mt 6, 24 – 34 Nebuďte ustarostení o zajtrajšok

Ôsma cezročná nedeľa A

Veliteľ si všimol, že vojak sa čudne chová. Zoberie do ruky papier, prečíta si ho, zamračí sa a potom ho odhodí a povie: To nie je ono! Aj smetie našiel, otvoril, prečítal, zahodil – to nie je ono! V kancelárii našiel papier, zobral ho do ruky, pozrel, prečítal, zahodil, povedal: To nie je ono! Veliteľovi to nedalo, tak ho poslal na vyšetrenie. A psychológ zistil, že chlapec je slabomyseľný. Napísal potvrdenie, podľa ktorého mal byť z armády prepustený. Vojak zobral papier, usmial sa a povedal: To je ono!⁹⁰

Tento príbeh je inšpiratívny: aký by to musel byť dokument, aby som zvolal, to je ono? Kto má veľa pôžičiek a niekto by mu vystavil dokument, že dlhy sú vyplatené, nevzdychol by si, že to je ono? Keď je niekto chorý a dostal by lekársku správu o uzdravení, nepotešil by sa a nepovedal, to je ono? Toľko rôznych situácií sa dá pomenovať: to je ono, to je niečo, čo človek hľadá.

V tejto súvislosti aj Ježiš z Nazareta kladie otázku o tom, čo hľadáme. V evanjeliu hovorí: „Hľadajte teda najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko dostanete navyše“ (Mt 6, 33). Chápeme mladého muža, ktorý hľadá uvoľnenie z vojenskej služby, lebo to považuje za dôležité. Ale inšpiratívne je: v čom ja vidím cenu a hodnotu? Ježiš svojimi výpoveďami o tom, aby sme sa nestarali prehnane o šaty, jedlo, oblečenie, chce nás priviesť k podstatnej pravde o alternatívnom programe života.

⁸⁹ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 70.

⁹⁰ MÍLKOVÁ, R.: Generál si všimne. In: Reader's Digest Výber, 2016, júl, str. 143.

Existuje totiž základný program života, ktorý je spojený so starosťou o to, čo budem jesť, piť atď. Ide o prirodzenosť každého človeka – ako hovoril Ježiš, aj pohanovia sa o to starajú. Alternatívny program života je schopnosť vyjsť zo seba, urobiť zo života dar a službu. Dokazujú to jednotlivé verše z evanjelia, ktoré sú zrozumiteľné a nadčasové.

Keď Ježiš hovorí: „Nemôžete slúžiť aj Bohu, aj mamone“ (Mt 6, 24), tak to znamená, že súperom Boha nie je hriech, lebo hriech Boh môže odpustiť a hriešnika obrátiť. Súperom Boha je chamtivosť. Tam, kde je človek sústredený iba na zisk, na svoje výhody, istotu vidí v peniazoch. Táto chamtivosť je súperom Boha. Boh stojí pred múrom, s ktorým nevie nič robiť. Počká, kým človek dozreje a pochopí, že v živote má byť niečo inak poukladané.

Opakom chamtivosti je schopnosť vidieť aj druhých, poslúžiť im, byť Boží. Lebo Otec sa stará o nás a všetko zlé obráti v náš prospech. V evanjeliových slovách: „Nebud'te ustarostení...“ (Mt 6, 25) je prirovnanie k vtákom. Prečo Ježiš vybral práve vtáky? Nie je to náhoda. Keď hovorí „pozrite sa na nebeské vtáky: nesejú ani nežnú, ani do stodôl nezhromažďujú...“ (Mt 6, 26) jeho poslucháči vedeli, že oni ako veriaci Židia v zozname požehnaní za stvorené zvieratá nemajú vtáky. Lebo vtáky boli vtedy považované za zbytočné neužitočné zvieratá, najmenej významné. Samozrejme, dnes je to inak. Tým sa chce povedať, že keď sa stará o nich, tým viac sa stará o vás.

To „nesejú ani nežnú, ani do stodôl nezhromažďujú...“ znamená, že my, ktorí sejeme, žneme a zhromažďujeme, sme predmetom Božej lásky oveľa viac ako tí, ktorí sú neužitoční. V súčasnosti sa tento postoj definuje slovami: dôležitosť osoby. Dnešný človek často prepadá depresii, smútku, čiže cíti sa bezvýznamný, neužitočný, je na nule. Proti tomuto stavu je Ježišovo poslanstvo, ktoré pozýva: uváž, že si predmetom Božej lásky, si Bohom milovaný, máš svoju dôležitosť. Nie si zbytočný ani neužitočný.

Druhé evanjeliové prirovnanie je so Šalamúnom. Bol známy svojou ješitnosťou, nadbytočným luxusom, pompéznosťou. Ježiš to porovnáva s ľaliou, lebo poľná ľalia je kvet, ktorý kvitne iba jeden deň. Preto hovorí „Nebud'te ustarostení...“ vychádzajúc z pomínutelnosti kvetu.

Okrem toho Ježiš napomína: „Nebud'te ustarostení o to, čo budete jesť...“ Ide o sloveso, ktoré sa používa aj pri poslednej večeri. Medzi týmito skutočnosťami existuje súvis, lebo to, že sa stávame veľkorysým darom, chlebom pre druhých, spôsobí, že Boh sa stane chlebom pre nás. Znova je to výzva – alternatívny program života. Ide o dynamiku prijatej a darovanej lásky.

Všetkými doterajšími výrokmi chcel Ježiš odstrániť úzkosť, ktorú človek prežíva. „Váš nebeský Otec predsa vie, že toto všetko potrebujete“ (Mt 6, 32). To znamená, že Božie konanie predchádza našu núdzu aj chvíľu, keď si to uvedomíme a začneme prosiť. Boh predsa nie je pán, ktorý čaká na formulovanie potrieb žiadateľa, aby ich následne uspokojil. On nás vo svojej prozreteľnosti predchádza a namiesto nepokoja chce nás naplniť nádejou. Čiže Boh nezasahuje až v čase núdze, ale dávno predtým, lebo nás miluje, dávno predtým, než kritická situácia nastane. Preto sa máme na Boha dívať ináč, nie ako pohanovia, ktorí ho potrebujú len vtedy, keď im niečo chýba. Tento Ježišov postoj k Otcovej Prozreteľnosti je pre nás osožný.⁹¹

Súhrne možno povedať, že na rozdiel od naturálneho spôsobu života sme ako kresťania pozvaní k alternatívne programu, v ktorom namiesto mať a vlastniť je schopnosť podeliť sa, namiesto vládnuť a rozkazovať je schopnosť poslúžiť. Tento program Ježiš nazval slovami: „Hľadajte teda najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko dostanete navyše“ (Mt 6, 33). To pre nás znamená, že aj nad slovami Písma, aj nad Eucharistiou by sme mali povedať: To je ono, čo potrebujem pre život! To je to, čo je pre mňa najdôležitejšie.

Píše Tatiana, ktorá bola na dovolenke v meste. Práve bola slávnosť, pozerala na veľký slávnostný pochod. Sediaca na lavičke, všimla si vysokého príťažlivého muža. Stál pred ňou

⁹¹ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021_978-84-330-3116-7

a spýtal sa jej: „Je to vaša súkromná lavička alebo si na ňu môže sadnúť ktokoľvek?“ Odpovedala: „Nie je moja, pokojne si sadnite.“ Tatiana ďalej píše: obaja sme sa uvoľnili, mala som pocit, ako keby som sa rozprávala s dobrým priateľom, ktorého som už dávno nevidela. Hovorí sa, že ono sa to stane, keď to nehládáte. Ja som nehládala a stalo sa to.

Rozprávali sa celé hodiny, každý mal svoj životný príbeh. On mal 33 rokov, volal sa Eduard a ona 29. Mali si čo povedať. Medziiným mu rozpovedala aj to, ako kedysi mala priateľa, ktorému povedala, že jediné, čo očakáva od vzťahu, je byť docenená. Na to expriateľ povedal: No, Tatiana, zlaté hviezdy sa už minuli!

Zlatá medaila je znakom ocenenia. O niekoľko dní ma Eduard požiadal, aby som mu niečo vybrala z kufru auta. Na moje prekvapenie, keď som otvorila kufor, poletovali v ňom zlaté hviezdy. Bola tam aj pohľadnica: Nikdy sa nemusíš obávať, že budeš nedocenená! Mne sa zlaté hviezdy neminú. Píše: srdce mi poskočilo a po tvári mi tiekli slzy radosti.

Potom mi navrhol, že ma odvezie domov, aby som necestovala sama. Nastúpila som do auta a vtom mi povedal, aby som sa pozrela dozadu. Nemohla som uveriť vlastným očiam: kúpil mi lavičku, na ktorej sme sa zoznámili. Teraz je lavička v našej záhrade a je naším najcennejším majetkom. Celé rozprávanie o jej manželstve končí slovami: Miluje ma bez toho, aby ma obmedzoval alebo dusil. Nenechala by som si ujsť náš spoločný život za nič na svete. Som presvedčená, že najväčší dar, ktorý mi dal, je schopnosť cítiť k nemu hlbokú a silnú lásku a zároveň sa snažiť dávať viac než dostávať.⁹²

Tu sme pri alternatívnom programe života – dávať viac než dostávať, viac slúžiť ako panovať, prosieť od Boha silu, aby sme boli schopní obetovať sa pre druhých. Toto je obsah Ježišových slov: hľadajte najprv Božie kráľovstvo. Ak ono bude v našej duši, všetky okolnosti sa budú organizovať inak.

40. VIERA A VEDA

Mt 7, 21 – 27 Dom vybudovaný na skale; dom vybudovaný na piesku
Deviata cezročná nedeľa A

Zlodej sa rozhodol, že v noci vykradne futbalový štadión. Očakával, že v skladoch, šatniach, bare nájde veci, ktoré bude môcť prediť. Lenže zabudol si baterku. Po polnoci siahol na jeden vypínač a na trávniku sa rozsvietili všetky reflektory. Samozrejme, že ľudia z okolia si to všimli, o chvíľu bola na mieste polícia a on, povieme hlúpy zlodej, stihol stlačiť ešte jeden vypínač, zavlažovanie trávniku.⁹³

Zlodej si myslí, že okráda iných, no v skutočnosti okradol sám seba. Keď sa dostal do väzenia, okradol seba o slobodu. V človeku je totiž orgán – svedomie, ktoré hovorí: robíš dobre alebo robíš zle. Aj zlodej vie, že robí zle. Hoci naoko sa tvári, že sa mu niečo podarilo, okráda sa o šťastie, radosť, statočnosť. Smútok má vpísaný do tváre. Inými slovami – zlodej postupuje ako dieťa, ktoré sa pri mori hrá na piesku a vybuduje hrad, potom však príde vlna a všetko zmietne.

V tejto súvislosti rozumieme Ježišovým slovám z evanjelia: múdry muž postaví dom na skale, hlúpy na piesku (porov. Mt 7, 21 – 27). Vzniká otázka: v akých súvislostiach to Ježiš povedal a čo to pre nás znamená dnes?

Predovšetkým Ježiš dopĺňa: „Každý, kto počúva tieto moje slová a uskutočňuje ich, podobá sa múdremu mužovi, ktorý si postavil dom na skale“ (Mt 7, 24). Pritakať Božím slovám, uznať Ježišove slová za Božie, to je to, čo sa od nás vyžaduje. Vo vtedajších časoch boli vykladači zákona – Thóry, čiže piatich Mojžišových kníh, ktorí vystupovali ako odborníci. Ježišov výklad oproti nim bol iný – opieral sa o milosrdenstvo, lásku k Bohu, k ľuďom,

⁹² THOMPSON, Tena Beth: Zlaté hviezdy. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu. Pravá láska*. Bratislava : Eastone Books 2012, str. 321.

⁹³ Kyž se nedaří, tak se nedaří. In: Reader's Digest Výber 2008, máj, str. 20.

o hodnoty, ktoré boli obsiahnuté aj v Thóre. Preto Ježiš ako vykladač Božieho zákona a iní ľudia ako vykladači boli vnímaní rozdielne.

V tom čase jestvovalo spoločenstvo, ktoré sa volalo Kumrán. Bola to skupina ľudí žijúcich presne podľa Božích zásad, asketicky. Z tej doby existujú spisy, volá sa to *Poriadok jednoty* a v kapitole, ktorá sa nazýva *Poučenie o dvoch duchoch*, sa píše o zvrchovanosti Boha Stvoriteľa. Rozpráva sa tam, že Boh prideliť človeku dvoch duchov, aby podľa nich chodil až do konca svojho života. Synovia svetla chodia po cestách svetla pod vedením Kniežaťa svetla. Synovia tmy chodia po cestách temnoty pod vedením Anjela temnoty. Dve cesty charakterizujú odlišné postavy a konanie. Cesta svetla sa vyznačuje pokorou, trpezlivosťou, milosrdenstvom, dobrotou, cesta temnoty sa vyznačuje lenivosťou, bezbožnosťou, túžbou po bohatstve, pýchou atď. Predstavitelia týchto ciest sa budú stretávať až do konca sveta, keď Boh skončí prevrátenosť, všetko klamstvo a spravodliví budú odmenení poznaním Najvyššieho.⁹⁴

V týchto slovách spred dvetisíc rokov je zrejmé, že už vtedy človek videl život jasne, zápas svetla a tmy, dobra a zla, rozporupnosť, ktorú nosí v sebe, ako keby boli v každom dvaja duchovia. Preto nie je náhoda, že Ježiš rozpráva s autoritou a vyžaduje od ľudí, aby priľnuli k Božiemu slovu a podľa neho aj žili, lebo v ňom nájdú to, čo sa volá cesta svetla.

K takémuto postoju sme vyzvaní aj my dnes, hoci viera, uznanie Ježiša ako ideálu, môže byť zložitá. Vo filozofii sa dlhé storočia zapodievame teóriou poznania a tu v kostole teóriou viery. V poznaní zohral veľkú úlohu racionalizmus. Goblot píše: „Čo neviem, to pre mňa neexistuje, iba to, čo môžem vedieť.“ A v tom slove „vedenie“ je veda. Teda to, čo je prírodoveda, to je mi známe, toto poznávam a všetko iné, čiže „nie veda“ to je „nie poznanie“. Jedine rozum je rozumný, jedine intelekt je inteligentný. Cit je stranický, píše Goblot, vôľa je svojvoľná, preto viera je subjektívna. Môže byť pre niekoho dobrá, ale určite nie je objektívnym poznaním. Ak by niekto tvrdil, že objektívna je, potom taká viera je falošná, lebo považuje sa za nejaké „vedenie“, ktoré nezodpovedá tomu, čo sa vie. Viera vyhlasuje za poznanie niečo, čo poznaním nie je. Pretože poznanie podľa racionalizmu je „vedenie“, čiže veda.

Toto trvalo celé storočia, až kým v ostatných rokoch ľudia neprišli na to, že očakávanie šťastia od vedy prinieslo sklamanie. Očakávanie rovnosti, spravodlivosti prostredníctvom revolúcie a komunizmu prinieslo korupciu. Očakávanie medikamentov na vyliečenie zdravia prinieslo nové choroby. Očakávania životného prostredia bijú na poplach. A bola to veda, ktorá spôsobila dnešné ekologické problémy. Čiže očakávať šťastie od vedy je utópia.

Prečo je to tak? Do hry vstupujú aj iné skutočnosti. Vychádzajme z toho, že v človeku je niečo, čo sa volá čnosť nádeje, je to vrozený pocit súhlasu so sebou samým. V človeku je niečo ako prvotná a bytostná vôľa k životu, sklon zostávať v bytí, pritakávať životu, hľadať, aby život mal zmysel. Vieme to aj z toho, že pravá láska musí začať od seba. Je to niečo ako pud sebazáchovy v nás, že život má zmysel.

S tým súvisí aj filozofovanie, hľadanie múdrosti, lebo filozofovať znamená objasniť, čo je to za puto vo mne, ktoré mňa viaže k sebe samému ako k osobe, ktorá má nejaký zmysel a význam na tomto svete. Čo vo mne odmieta absurdnosť, zúfalstvo atď.? Ako je možné, že je vo mne niečo, čo predpokladá, že svet má zmysel a cieľ? Je vo mne nejaká schopnosť, ktorá ma núti pozeráť na svet ako na text, ktorý treba dešifrovať?

Je predou mnou svet ako reč, ktorej mám rozumieť, hovoril už Blaise Pascal v 17. storočí. Podľa neho neexistujú dôkazy o Bohu, ale znaky a znamenia Boha, teda stačí čítať v knihe prírody a v znakoch a znameniach rozumieť stopám po Bohu. Ďalší myslitelia to potom doplnili: ale keď vieš čítať stopy po Bohu, tak musíš mať nejaké predpoznanie. Keby som mal odhaliť, že tadiaľ šiel medveď, musím vedieť, kto je medveď, aby som poznal stopu. Teda sú v nás určité predpoklady vedomia toho, že svet má význam. To znamená, že za tým je autorita Božia. Ak máme dospieť k Bohu, musíme z neho vychádzať.

⁹⁴ HARRINGTON, D.J (editor).: *Evangelium podle Matouše. Sacra Pagina*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003, str. 135.

Ak analyzujeme stav človeka, ktorý má v sebe túžbu po zmysle sveta, pridáme k poznaniu, že vlastne Boh je zmyslom sveta a svet, ktorý je okolo nás, je jazykom Boha. Tak ako sa my vyjadrujeme, aj Boh sa vyjadruje. Dokázať Božiu existenciu sa dá iba počúvaním. Ak chápeme svet ako jazyk Boha, ak sme hľadajúci ľudia a ak tušíme, že za tým všetkým musí byť nejaký zmysel a význam, potom sa dopracujeme k tomu, čo je postoj viery.

Vo filozofii totiž nejde o poznanie, ale o porozumenie. A porozumieť sa dá iba tomu, čo má zmysel a význam. Tak sa teda prechádzalo postupne cez stáročia k záveru, že viera je vlastne duchovná celistvosť. Kardinál John Henry Newman (1801 – 1890), anglikánsky pastor, konvertita, nakoniec hovorí o viere, že je to pritakanie Bohu, pritakanie Ježišovi, pritakanie životu a tomu, že život má zmysel. Napísal: rozumovo ma nemôžete presvedčiť o ničom, čo moja vôľa neprijíma, lebo vieru si zachováme, aj keď sme zabudli na dôvody, pre ktoré sme uverili.

Z toho vyplýva, že otázka viery, budovanie na Ježišových slovách “mať dom na skale” nie je záležitosť špekulovania. Lebo do hry vstupujú otázky morálno-etického charakteru, konania, mojej vôle. Čo robí moja vôľa v čase, keď môj rozum špekuluje o živote? Lebo viera a náboženstvo nie sú len o rozmýšľaní, ale aj o tom, či chcem byť dobrý, či chcem odpustiť, či viem byť milosrdný. Skutočná viera ako pritakanie Bohu a pritakanie životu závisí aj od toho, čo robí moja vôľa a moje city v čase, keď o viere rozmýšľam, zvažujem a hodnotím ju. Preto je to vždy aj otázka každodenného konania, zodpovednosti, ochoty vychádzať s ľuďmi, byť tolerantní. Nakoľko sú naše skutky kresťanské, natoľko korešpondujú aj s uznávaním Boha.

Zakončíme našu úvahu príbehom: Anglický gróf navštívil ostrov Fidži. Pretože bol neveriaci, s kritickým tónom v hlase sa obrátil na staršieho náčelníka: „Ty si tu veľký náčelník, škoda len, že si sa nechal obalamutiť tými misionármi, ktorí sem prišli ani nevedno odkiaľ. Chcú na vás len zbohatnúť. Nevidíš, že dnes už Bibliu nikto neverí? Ľudí už nebaví počúvať otrepaný príbeh o tom, ako Kristus zomrel na kríži za hriechy celého sveta. Dnes už možno veriť v niečo iné a lepšie – vo vedu. Je mi naozaj ľúto, že si primitívny a že si uveril tým bájkam.“

Oči starého náčelníka žiarili, keď mu odpovedal: „Vidíš ten veľký kameň? Na ňom sme rozbíjali hlavy našich obetí. Všimni si veľkú pec vedľa kameňa – v nej sme opekali telá našich nepriateľov. Keby sem neboli prišli tí dobrí misionári a nehovorili nám o Ježišovej láske, ktorá zmenila kanibalov na kresťanov, dnes by si odtiaľ ani ty neodíšiel živý. Radšej by si mal d’akovať Bohu za jeho evanjelium, pretože inak by sme si z teba urobili hostinu. Keby sme odmietli a zavrhlí Bibliu, ako nám ty radiš, dali by sme si ťa dnes na večeru.“

Príbeh sa nedá overiť, ale má výpovednú hodnotu – poukazuje na to, čo robí viera a náboženstvo s človekom v jeho vývoji, názoroch, formovaní. Lebo viera pomáha hľadať pravdu o živote a robí svet ľudskejším.

Preto sme vďační, že Ježiš dnes v znaku chleba a vína pritakáva nášmu životu a vyzýva nás nielen počúvať jeho slovo, ale ho aj uskutočňovať a tak si budovať dom na skale.

41. ODPUSTENIE

Mt 9, 9 – 13 Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov

Desiata cezročná nedeľa A

Reklamný nápis na sklenárskej dodávke: Opravy po úderoch loptou alebo po ranách z praku pre zákazníkov mladších ako 12 rokov robíme zadarmo!⁹⁵ Číže čím viac chlapi rozbijú, tým viac roboty a tým viac zarobíme.

Sklo sa rozbiže, chtiac či nechtiac, úmyselne alebo neúmyselne a vždy budú potrební aj sklenári na opravu. Horšie je, ak sa rozbiehajú vzťahy, rodiny, pohoda a niekedy aj vzťah človeka

⁹⁵ MORSE, P.: Předemnou jela dodávka. In: *Výber. Reader's Digest*, máj 2008, str. 91.

s Bohom. Volá sa to hriech. Keď sa rozbije sklo vo dverách alebo okno, vieme, kam ísť, aby ho opravili. Ale keď sa rozbijú vzťahy, kam ísť po nový? Preto je to pri rozbitom vnútornom živote oveľa zložitejšie.

Pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta s láskou pristupoval k ľuďom, aj ku konkrétnemu rozbitému človeku a snažil sa mu pomôcť. Takto môžeme rozumieť Matúša, ktorého zavolať: „Pod' za mnou“ (Mt 9, 9). Keď sedel v jeho dome, ako píše evanjelium, farizeji a zákonníci mu vyčítali, že sa stretáva s hriešnikmi a vyberačmi daní, čiže s kolaborantmi rímskej štátnej moci. Vtedy Ježiš povedal krásne vety: „Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí... Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov“ (Mt 9, 13).

Ježišov výrok sa nám páči, lebo rozumieme, že prišiel volať aj nás. Jeho postoj voči rozbitým ľuďom vyplýva z lásky, ktorú má Boh k človeku, a chce ju zviditeľniť. To, čo priniesol, je veľké milosrdenstvo, ktoré sa dá vyjadriť iba v znakoch. Farizeji a zákonníci Ježišovi vyčítali, že stoluje s mytníkmi a hriešnikmi, pritom byť okolo stola je v každej kultúre a náboženstve obrad celkom prirodzený. Aj v našom kostole je oboetný stôl, aj farizeji a zákonníci, keď čítali Bibliu, sedeli okolo stola. Ježiš chcel ukázať, ako z nás Boh vytvára spoločenstvo tým, že odpúšťa.

Božie milosrdenstvo výstižne opisuje Romano Guardini (1885 – 1968). Učil teológiu a filozofiu v Nemecku po druhej svetovej vojne. Najprv rozmýšľal, čo odpustenie a milosrdenstvo nie je, a potom čo ono je. Odpustenie neznamená, že Boh by povedal: Vieš čo, ty moje ľudské dieťa, tvoj skutok akoby sa nestal. Jednoducho už to tak chodí vo svete, že si spravil zlo. Ten skutok sa stal, je tu.

Odpustenie neznamená ani to, že by Boh povedal: Vieš čo, nie je to až také zlé. Lebo zlé to je, to vieme všetci, hovorí nám to svedomie. A zlé je to aj pred Bohom.

Lebo Boh nechce prehliadať alebo zľahčovať náš hriech, teda odpustenie neznamená, že by Pán Boh zakryl náš hriech, aby ho iní nevideli. K čomu by nám to bolo? Veď my sa hriechu chceme zbaviť a nie ho zakrývať.

Ak by niekto povedal, že odpustenie znamená, že ostávam síce hriešnik, ale Boh mi vo svojej milosti pridá svätosť k životu, tak to len zamotáva situáciu. Bol by to Boží prídavok k životu vo forme svätosti, nie jeho odpustenie.

Odpustenie ďalej neznamená, že by mi Boh sľúbil silu, že už neurobím nijaký hriech. Lebo vieme, akí sme. A neznamená to ani to, že Boh niečo odčaroval z nášho života. To by bol klam a nie rýdzosť. Čo teda odpustenie je, keď spomíname to, čo odpustením nie je?

Romano Guardini hovorí, že Božím odpustením síce prestávame byť hriešnikmi pred Jeho svätou pravdou, ale sami pred sebou, pred svojou zodpovednosťou zostávame v pokore ako tí, ktorí si priznávajú svoju nedokonalosť. Znamená to, že odpustenie sa nemá vidieť v zmysle morálnom a etickom, nemôžeme sa k nemu dopracovať preto, že budeme dobrí alebo zbožní, ako si to mysleli farizeji.

Odpustenie sa dá pochopiť iba vtedy, keď porozumieme zjaveniu, čiže odkrytiu, ktoré urobil Ježiš, keď sa započúvame do Ježišovho rozprávania o Bohu. Vtedy porozumieme aj Božiemu odpusteniu. Vidno to na diele stvorenia, lebo stvoriť znamená z ničoho urobiť niečo, a odpustenie ešte prevyšuje stvorenie. Teda ak už stvorenie je pre nás úkon, ktorý nevieme urobiť, Božie odpustenie ešte prevyšuje stvorenie, čiže Boh nás robí úplne novými.

Dá sa povedať, že pre Boha je ľahšie stvoriť – z ničoho urobiť niečo – než priniesť odpustenie, ale aj toho je schopný. Ježiš nám zvestoval „Boha nad Bohom,“ čiže nie iba ako Pána, u ktorého je spravodlivosť, poriadok, povinnosť a zákon. Ale ako Otca, ktorý nás má rád a lásku i milosrdenstvo kladie nad všetko ostatné.

Preto nám môže byť odpustené, lebo Božia náklonnosť je vyššia ako zákon povinnosti, poriadku, spravodlivosti. Božia láska je bytím, ktoré je nad každé iné bytie.⁹⁶

⁹⁶ Porov. GUARDINI, R.: Die Annahme seiner selbst. Werkbund-Verlag. Würzburg 1965, str. 5

Bývalý väzeň nacistického koncentračného tábora navštívil spoluväzňa, s ktorým prežil mnohé útrapy. „Odpustil si už nacistom?“ pýtal sa priateľa.

„Áno,“ odpovedal mu.

„Ja ešte nie. Mňa nenávisť k nim ešte stále zožiera.“

„V takom prípade si väzňom zostal,“ povedal mu jemne priateľ. „Lebo našimi nepriateľmi nie sú tí, ktorí nás nenávidia, ale tí, ktorých nenávidíme my.“⁹⁷

Príbeh dokazuje, že odpustenie nepotrebuje Boh ani druhí ľudia, ale my sami. Sebe najviac ubližujeme, ak nevieme odpustiť. Preto sme vďační za liek, ktorý evanjelium ponúka.

42. KONAT' V MENE ALEBO V OSOBE

Mt 9, 36 – 10, 8 Zvolal svojich dvanástich učeníkov a vyslal ich

Jedenásta cezročná nedeľa A

Raz bol pápež Ján Pavol II. so svojim tajomníkom v Alpách, sadli si do džípu a išli do kopcov. V istej chvíli tajomník zbadal policajtov a napadlo mu, že nemá vodičský preukaz. Pápež hovorí: „To nič, vymeníme sa!“ Sadol si za volant a tajomník vedľa. Keď ich po chvíli hliadka zastavila, starší policajt vraví mladšiemu: „Poriadne ich pokutuj, nech si uvedomia, že v tomto teréne sa nejazdí tak rýchlo!“ Mladý policajt zasalutoval, vyžiadal doklady a neveril vlastným oči. Starší policajt sa ho pýtal: „Tak čo, dal si im pokutu?“ Kývol rukou: „Ani sa nepýtaj.“ „Prečo si im nedal?“ „Vieš, kto to bol?“ Starší policajt: „Čo, nejaký minister?“ „Ešte väčší!“ „Nejaký prezident?“ „Ešte väčší!“ „Snáď to nebol Pán Boh?“ Mladý policajt hovorí: „Predstav si, čo to musí byť za šéfa, keď pápež mu robí šoféra!“

Kto komu robí šoféra? Ak učiteľ v triede vyučuje, robí šoféra deťom, lebo ich vedie k poznaniu. Otec a mama, ktorí doma vychovávajú, robia šoféra deťom, slúžia, lebo pomáhajú v životnej orientácii. Kňaz v nedeľu, keď predsedá zhromaždeniu, robí šoféra veriaci, lebo ich približuje k Bohu. Každá služba, práca konaná v duchu lásky znamená robiť šoféra druhým ľuďom. Ide o najkrajšie poslanie, ktoré Kristus odovzdal: poveril nás službou voči druhým ľuďom, aby sme ich privádzali do Božieho kráľovstva.

Matúš zapísal v evanjeliu to, čo videl a zažil, že Ježiš ustanovil Dvanástich a poslal ich do sveta. „Ježiš videl zástup a bolo mu ich ľúto. Boli sklesnutí, zmorení ako ovce bez pastiera.“ Vtedy Ježiš hovorí: „Žatva je síce veľká, ale robotníkov málo. Proste preto Pána žatvy, aby vyslal robotníkov na svoju žatvu.“ Potom sú vymenovaní apoštoli od Petra až po Judáša, ktorý ho zradil. A na konci úryvku je: „Chorých uzdravujte, mŕtvych kriesťte, malomocných očisťujte, zlých duchov vyhánajte. Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte“ (Mt 9,36 – 10, 8). V týchto slovách je vyjadrené poslanie, ktoré Ježiš prežíval sám a ktoré potom zveril aj svojim učeníkom.

Aj po stáročiach aktualizujeme toto poslanie buď na základe krstu, alebo kňazskej vysviacky. Rozlíšenie je v tom, že niečo je možné konať v mene Ježiša Krista a niečo v osobe Ježiša. Konať v mene iného znamená splnomocnenie, napr. notárom overené alebo úrad ambasádora a konanie v mene inej republiky, inej vlády. Konať v mene Ježiša Krista znamená vyučovať, zdôvodňovať vieru, rozprávať o Bohu, o živote, prikázaniach, o nádeji. Týka sa to všetkých pokrstených, laikov i klerikov.

Niečo iné je robiť (konať) v osobe Ježiša Krista. To je užší okruh činností a je rezervovaný pre liturgiu. Vždy vtedy, keď sa krstí v Cirkvi, to Kristus krstí. Keď sa premieňa chlieb a víno, to Kristus premieňa. Keď sa dáva rozhrešenie pri sviatosti zmierenia, to Kristus rozhrešuje. Teda Kristus koná v osobe toho, kto slúži omšu alebo svedčí, alebo vysluhuje iné sviatosti. Liturgia je priestor, kde sa koná v osobe Ježiša Krista. Kristus si požičiava ruky, ústa a bytosť (osobu) človeka, aby cez kňaza sa dialo to, čo sa dialo za jeho čias. Tu je kompetencia ordinovaných, vysvätených služobníkov Cirkvi.

⁹⁷ MELLO, A.: Modlitba žaby 2. Brno : Cesta 1996, str. 136.

Či sa koná v mene Krista alebo v osobe Krista, vždy bude dôležitá metóda: ako sa to má robiť, aby to bolo efektívne? Modelom je Ježišov postoj: „Keď videl zástupy, zľutoval sa nad nimi, lebo boli zmorené a sklesnuté ako ovce bez pastiera“ (Mt 9, 36). Tieto slová vyjadrujú dôvod každej činnosti Cirkvi aj dnes. Ľudia okolo nás v bytovke, v rodine, na pracovisku sú zmorení a žijú ako ovce bez pastiera v chaose informácií, pochybností. Ježiš nezaviedol vojenskú diktatúru, ale bolo mu ich ľúto, teda bol pohnutý súcitom. To má byť motívom aj dnes, aby sa v jeho mene rozprávalo o Božom kráľovstve, o kráľovstve lásky, pokoja a nádeje.

Teda dôvod na šírenie posolstva viery a nádeje nespočíva v šírení ideológie stredovekej inštitúcie, ani nie je naším zámerom prerobiť mohamedánov, pravoslávnych i ostatných na katolíkov. Ježiš neprišiel druhých prerábať, ale milovať. Keď ich videl, bolo mu ich ľúto, povzbudil ich a ukázal svetlo v živote. To je cesta, pravidlo pre každé kresťanské i kňazské účinkovanie. Kresťanstvo nie je vecou presvedčovania, ale milosti. To znamená, že našou prvoradou úlohou nie je rozprávanie, argumentácia, presvedčanie ako v politike, ale pochopenie, že zadarmo som dostal a zadarmo mám dávať milosť Božiu, jeho lásku, odpustenie. Odovzdávam ho tým, že povzbudzujem iných k životu viery, nádeje a lásky.⁹⁸

Okrem toho Ježiš povedal: „Žatva je veľká, ale robotníkov málo. Preto proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu“ (Mt 9, 37 – 38). Keď sa modlíme, stabilizujeme svoj vzťah s Bohom a napadne nám: Pane, pošli mňa! Veď ja mám byť ten, kto má šíriť kráľovstvo lásky, pokoja, radosti a šťastia. Posilni mňa, aby som plnil funkciu kresťana. Lebo všetci sme pokrstení a máme účasť na šírení Božieho kráľovstva, či v mene, alebo osobe Krista.

Ak počujeme: „Chorých uzdravujte, mŕtvych krieste, malomocných očisťujte, zlých duchov vyhánajte“ (Mt 10, 8), uvedomujeme si, že chorých na sebeckosť a absenciu lásky je dnes dosť. Malomocných, závislých od alkoholu, drog, patologického hráčstva tiež nechýba. Je to pavučina, z ktorej sa dá ťažko vymotať. A potom sú tu mŕtvi, tí, ktorí sú bez viery a nádeje, depresívni, bez zmyslu života. Ich treba vzkriesiť. Na to máme poslanie šíriť Božie kráľovstvo.

O tom, aký je svet okolo nás, rozpráva aj Patrick Marber (nar. 1964), ktorý napísal hru *Bližšie od teba*. Čím viac je v meste možností stretnúť sa, tým osamelejší sú ľudia. Čím sú vzťahy voľnejšie, tým vzácnejšia je možnosť poznať intenzívny vzťah. Všade sa stretávame so samotou, prázdnotou, s neschopnosťou niečo cítiť, s nadšením byť bez seba. Preto sa ľudia uchylujú k nespočetným známostiam, čo len vyjadruje hľadanie silného citového zážitku. Do vzťahov sa vstupuje len preto, aby sa z nich dalo utiecť, akonáhle sa zásoba rozkoší vyčerpá. Toľko autor.

A kritici, ktorí hru videli, píšú: Každý, kto kedy miloval a zakúsil stratu, každý, kto má skúsenosť nevery alebo cítil odumieranie lásky, bude túto hru sledovať so stiahnutým žalúdkom a s pocitom spoznania. Lebo láska a sex sú ako politika – dôležité nie je to, čo sa hovorí ani čo to znamená, ale to, čo robíte. Formou divadelnej hry sa teda človeku ponúka zrkadlo, aby sa v ňom spoznal a začal zamýšľať.⁹⁹

V divadelnej hre sa využíva prístup, ktorý mal Ježiš: pozrel na ľudí a zistil, že sú zmorení, unavení, spustnutí ako ovce bez pastiera. Ďakujeme za poslanie a poverenie byť v súčasnosti nositeľmi nádeje.

43. VÝZNAM SPIRITUALITY

Mt 10, 26 – 33 Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo

Dvanásta cezročná nedeľa A

Vraj sa stretol filozof, matematik, architekt a politik a dohadovali sa, kto z nich musel byť pri stvorení sveta. Filozof hovorí: predsa z ničoho urobiť niečo, to si vyžaduje premyslenosť, isto bol pri stvorení sveta aj filozof. Matematik hovorí: ale musel tam byť niekto,

⁹⁸ Porov. FABIAN, A.: Teológia ohlasovania. Kňazský seminár sv. Karola Boromejského, Košice 1999, str. 93.

⁹⁹ Štátne divadlo v Košiciach, 2002.

kto to všetko vypočítal a prepočítal, isto bol pri stvorení sveta aj matematik. Architekt hovorí: ale veď to krásne dielo stvorenia musel niekto nakresliť, isto bol pri stvorení sveta aj architekt. A nato sa ozval politik a hovorí: Páni, len sa pozrite okolo seba dnes na ten zmätok a neporiadok a hneď vám bude jasné, kto musel byť pri stvorení sveta.¹⁰⁰

Ide o vtip, ale aj o iróniu. Svet okolo nás je naozaj plný neporiadku, nespravodlivosti, podvodov, korupcie, vražd, nešťastí atď. Tento maxi svet zmeniť nevieme. Ale máme v moci svoj vnútorný minisvet, ktorý zmeniť môžeme.

Isteže, ani vnútorné prostredie nie je dokonalé. Dobro a zlo, láska a nenávisť, lenivosť a usilovnosť sú v nás premiešané. Nestačí zvaliť vinu na matematikov, filozofov, architektov, politikov a na maxisvet, ktorý niekedy naháňa strach. Treba si ustrážiť vnútorný minisvet s pomocou Ježiša.

Ježiš z Nazareta hovorí súčasníkom: „Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo, ale bojte sa toho, ktorý môže dušu i telo zahubiť v pekelnom ohni.“ A potom dodáva: „Vy ste cennejší ako mnoho vrabcov. Všetky vlasy sú vám na hlave spočítané“ (Mt 10, 26 – 33). Týmito slovami akoby chcel povedať: nebojte sa vonkajšieho prostredia, nedostatkov v zdraví alebo na účte v banke, nebojte sa problémov vo vzťahoch, rodine, s deťmi. Bojte sa o váš vnútorný svet, o vzťah s Bohom, chráňte si vašu spiritualitu, vašu duchovnosť.

Dôvod, prečo to je tak, je jasný aj pre Ježiša a aj pre nás dnes. Aj pred dvetisíc rokmi ľudia mali problémy s peniazmi, politikmi, daňami, chorobami, ale i vtedy mohli skrze svoj vnútorný svet, skrze vzťah s Bohom získať odolnosť proti tlakom z vonkajšieho sveta. Tá istá skutočnosť je dopriata aj nám. Máme v sebe vnútorný svet, spiritualitu a jej posilnenie znamená odolávať ťažkostiam pochádzajúcim z vonkajšieho sveta. Preto Ježiš zdôrazňoval: ako nebeský Otec sa stará o vrabcov, ako mama vie pohladať vlasy dieťaťa, ako keby ich spočítala, verte aj vy, že ste predmetom Božej lásky. Boh vás má rád a na toto sa sústreďte vo svojom živote, o toto sa bojte.

Je rozdiel báť sa niekoho a báť sa o niečo. Upriamuje to našu pozornosť na odvahu, nebáť sa len maxisveta, ale o svoj minisvet. Čo je to „vnútorný minisvet“? Po prvé: naša duchovnosť je niečo, čo nás odlišuje od iných, je to naša hlavná vlastnosť. Po druhé: odzrkadľuje sa to v našich cieľoch. Po tretie: odzrkadľuje sa to v špeciálnych emóciách. Čiže orgány ako žalúdok alebo koleno máme vcelku rovnaké, ale pamäť, myslenie, city, vôľu, vnútorný svet nás odlišuje, robí nás osobou.

Spiritualita – duchovnosť je to, čo sa odzrkadľuje v našich intenciách, zámeroch. Exupéry píše, že všetko začína snom, teda máme schopnosť si niečo premyslieť a potom to aj docieľiť. Cieľavedomosť je preto v nás, lebo je v nás duchovnosť. Zviera koná inštinktívne, pudovo, zamerané na konkrétny cieľ.

Duchovnosť sa odzrkadľuje aj v špeciálnych pocitoch, ako je vďačnosť, úžas nad životom, odpustenie, ktoré reguluje naše vzťahy. Bez tejto vybavenosti by sme boli chudobní.

V psychológii sa učí, že duchovnosť nemusí byť len náboženská, spojená s kostolom, obradmi, modlitbou, určitou kultúrou, ale je aj duchovnosť prírody – vedec žasne nad svetom. Okrem toho je duchovnosť humanistická – čítať báseň, počúvať pieseň, zamýšľať sa nad životom. Každá duchovnosť má svoju funkciu. Náboženská dopĺňa svetonázorovú základňu, lebo vedecké vysvetľovanie sveta je vždy nedostatočné. Už Einstein povedal, že veda bez náboženstva pokrívka a náboženstvo bez vedy je slepé. A Bernard Russell k tomu dopĺňa, že často príliš dobre rozumieme svetu, ale príliš málo ho cítime. Teda vedieť o zmysle vecí sa dá iba pomocou náboženskej spirituality.

Náboženská duchovnosť posilňuje správny postoj v krízových situáciách. Každý človek pocíti niekedy problémy s osamelosťou, stratou životnej stability, stratou zmyslu života, ohrozením na zdraví atď. V týchto chvíľach sa ukazuje dôležitosť náboženskej duchovnosti.

¹⁰⁰ MOTEJLEK, K.J.: Na počátku byl. In: *Výber, Reader's Digest*, máj 2008, s. 9.

Ako hovorí Karol Wojtyła, pápež Ján Pavol II., je to integrujúca sila v človeku. Duchovnosť z nás robí dobre usporiadané bytie, latinsky *compositum humanum*, bytie, ktoré je dobre skomponované vďaka tomu, že v sebe rozvíja duchovný potenciál.¹⁰¹

Súhrnne povedané: náboženskú duchovnosť si treba chrániť a rozvíjať. Preto je v evanjeliu: „Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi, aj ja vyznám pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach. Ale toho, kto mňa zaprie pred ľuďmi, aj ja zapriem pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach“ (Mt 10, 32 – 33). Nebát sa sveta, do ktorého sme ponorení, ale starať sa o ten svet, ktorý v sebe nosíme a ktorý je v našej moci, aby sme ho vylepšili.

Cyril sedel pred domom a rozmýšľal, ako to povedať svojej žene. Práve prichádzala autom a on sa nútil do úsmevu. „Cyril, čo sa stalo?“ spýtala sa ho Denisa, otvárajúc dvere auta. „Prečo si tak skoro doma?“ A on píše: Mlčky som podišiel k nej, objal som ju a povedal: „Prepustili ma, dnes som bol v práci naposledy.“ „Čože?“ skríkla žena, „ako je to možné?“ „Poďme dnu, všetko ti porozprávam. Už tretíkrát počas nášho trojročného manželstva som prišiel o zamestnanie. Dokedy ma Pán Boh bude takto skúšať?“ Posadili sme sa ku kuchynskému stolu a rozprával som jej, prečo ma prepustili. Lebo som mal svoj názor, povedal som ho nahlas a trval som na ňom. A oni mi úradne povedali, že neviem hrať v tíme. Ale ja viem a isto to vie aj Boh, že zo všetkých síl sa snažím pracovať ako súčasť tímu. Vždy som mal dodnes skvelý odhad.

Prešla chvíľa a potom Cyril vyjadril pocit hanby pre to, že ho prepustili. Žena ho oslovila: „Neboj sa, to bude v poriadku. Nie je to tvoja vina. Pán Boh sa postará aj o iné zamestnanie.“ Pri týchto slovách som si všimol hnedé vrečko z obchodu, ktoré vybrala z auta. „Čo to je?“ pýtal som sa. A Denisa hovorí: „Asi som tehotná, cestou domov som si kúpila test.“ Usmial som sa: „Tri roky čakáme, nemohli sme mať dieťa...“ „Ale takto to môžem zistiť“, odpovedala. A o päť minút kričala na mňa z kúpeľne: „Pozri,“ šepkala a ukazovala mi znamienko, „som tehotná, som tehotná!“ Objímali sme sa a smiali a plakali zároveň. „Ten Pán Boh má zmysel pre humor, však?“ smial som sa, držiac v náručí svoju ženu. „To teda určite má,“ povedala Denisa. „Vieš, že vždy všetko skvelo načasuje.“

V nasledujúcich dňoch a mesiacoch sme boli s manželkou svedkami toho, ako sa Pán Boh o nás postaral. Vždy nám chýbalo dvetisíc korún do rozpočtu, ale niekedy sme dostali zeleninu lacnejšie, inokedy prišla pomoc od rodičov, niekedy iná zľava a posledné mesiace sme mali aj podnájomníka, ktorý platil určitú sumu, čím sa náš účet vyrovnal.

Dňa 2. júla sa narodila naša dcéra Sofia a ja som o dva týždne dostal miesto sociálneho pracovníka na plný úväzok. Svoju prácu som považoval za poslanie, cítil som, že Boh ma sem zavolať. Preto môžem povedať, že hoci život vo viere nie je ľahký, viera sa stala naším životným štýlom. Pokoj a istotu, ktoré sme za tie roky od Boha dostali, sa nedajú kúpiť, nikto nám ich nemôže ale ani vziať. Boh je naším verným zásobovačom, nikdy nezlyhal.¹⁰²

Toto je životná skúsenosť. V jeden deň sa dozviete zlú správu, že ste nezamestnaný, a radostnú správu o rodine. Preto je dôležité mať jasnú dôveru, že Boh o mne vie, že aj moje vlasy sú na hlave spočítané a som predmetom Jeho starostlivosti.

44. POSTOJ DÔVERY

Mt 10, 37 - 42 Kto neberie svoj kríž, nie je ma hoden

Trinásta cezročná nedeľa A

¹⁰¹ Porov. FABIAN, A.: Spiritualita a religiozita – opora pri hľadaní zmyslu života. In: Zmysel života adolescentov. UPJŠ, Košice 2014, str. 47.

¹⁰² NELL, Craig. A.: Vyrovnáť rozdiel. In: MILLER, D. L.: *Vitámín C (nielen) pre dušu muža*. Bratislava : Motýľ 1998, str. 169.

Dedko prišiel za doktorom: „Pán doktor, prišiel som sa opýtať, či už môžem ochutnať nejaký ten pohárik slivovice?“

„Ale dedko,“ odpovedá doktor, „veď som vám pred týždňom zakázal akýkoľvek alkohol.“ „Ja viem, ale či reku za ten čas medicína neurobila nejaký pokrok?“

„Vravel som vám už niekoľkokrát, že keď tú slivovicu budete piť, ohluchnete.“

„Keby ste vedeli,“ dodal dedko, „o čo lepšie je to, čo pijem, ako to, čo doma musím počúvať.“¹⁰³

Každý človek sa stará o zdravie, preto chodí k lekárovi. Mnohí musia držať diétu alebo prestať fajčiť, piť, lebo si uvedomujú, že by mohli svoj život prehrať a prísť o všetko. Aby si život zachránili, musia sa niečoho zrieknuť.

Niekedy je zdravie v poriadku, ale choré sú vzťahy, vytráca sa radosť. Tam, kde sa ľudia majú radi, tam sa život zachraňuje. V tomto zmysle treba rozumieť Ježišovej vete: „Kto nájde svoj život stratí ho, a kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho.“ (Mt 10, 39) Každý hľadá život zdravý, pokojný, zmysluplný, šťastný. Prečo potom Ježiš hovorí: kto nájde svoj život stratí ho?

Tajomstvo Ježišovej výpovede je v dvoch slovách, ktoré si treba všimnúť. PRE MŇA – kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho. Kto zakomponuje do svojho hľadania aj pravdu o Bohu, ten si život zachráni. Kto odsunie Boha, vylúči modlitbu, bohoslužby atď. príde o všetko. Lebo zákon choroby, starnutia, smrti privedie človeka na nulu. To, čo berie prirodzený život, to naplňa inú dimenzia života. Ježišova výpoveď je pravdivá. Kto by chcel hľadať iba seba, svoje pohodlie, svoj život, tak ho stratí.

K tomu Ježiš dodáva: „Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden.“ (Mt 10, 37) Ježiš nie je proti láske snúbeneckej, rodičovskej, veď aj on mal rád svoju mamu Máriu, bol na svadbe v Káne, mal priateľa Lazára. Ale popri všetkých životných láskach Ježiš mal osobný, úžasný vzťah voči Bohu. Táto hodnota viery, nekonečnosť Božia, môže naplniť a zachrániť život. Preto Ježiš stavia lásku k Bohu na najvyššie miesto, nad iné lásky. Ľudská láska vie iba sčasti naplniť človeka. Karl Rahner píše: „Stodola života zostáva stále prázdna. Iba primát lásky k Bohu má celovečnú hodnotu.“

Podporujeme všetko ľudské úsilie na záchranu života – športovanie, stravovanie, životný štýl, ale pri tom máme na pamäti, že nejedná sa len o múdrosť sveta, ale aj evanjeliová. Tá vedie človeka do iných hĺbok, otvára mu nepoznanú pomoc k súčasnému prežívaniu. Ježiš ukazuje, kto v konečnom dôsledku môže život zachrániť.

Ako keby nás staval pred otázku: čo má väčšiu cenu – vlastná usilovnosť o zaujímavý život alebo Božie slovo? Oplatí sa spoliehať viac na seba alebo na Boha? To PRE MŇA – znamená, kto sa zverí Bohu, kto sa mu vie úplne odovzdať, kto sa dennodenne snaží plniť Jeho vôľu, kto počíta s Bohom, ten rozumie smeru života, ktorý sa rozvíja v súčasnosti do budúcnosti.

Ak máme postoj viery a dôvery v Boha, môžu prísť aj ťažké okolnosti, ale nezlomia nás. Pekné svedectvo o tom vyznáva Johann Wilhelm Kinau (1880 – 1916), po ktorom bola nazvaná veľká loď Gorch Fock. Napísal svojej mame: „Aj keby si počula, že náš krížnik sa potopil a nikto sa nezachránil, neplač. More, do ktorého sa potopí moje telo, je tiež len ruka Spasiteľa, z ktorej ma nikto nemôže vyrvať.“¹⁰⁴ Inými slovami: keď chodím po zemi, dýcham vzduch, som v rukách Stvoriteľa. Keby som bol ponorený do mora alebo ťažkej životnej

¹⁰³ ŠKROBÁR, K.: Pán doktor. In: *Výber. Reader's Digest*, jún 1998, str. 14.

¹⁰⁴ KINAU, Johann Wilhelm: *Sterne überm Meer* (Diary notes and poems) 1918

situácie, aj tam by som bol v rukách Spasiteľa. Toto je príklad človeka, ktorý počíta s Bohom, dôveruje mu a platí o ňom – stratí svoj život pre mňa.

Svoju skúsenosť opisuje aj filmový herec Kirk Douglas (1916-2020) príbehom z roku 1993. „Videl som scenár filmu Zápas s Hemingwayom. Bol to príbeh o dvoch mužoch usilujúcich sa vyrovnáť s blížiacou sa starobou. Veľmi sa mi páčila úloha jedného z nich, ktorý sa síce hrá na siláka, ale pritom nevie, čo si počať sám so sebou. Akoby to bolo šité na mňa. Štúdio ma chcelo, ale režisérka si na tú úlohu vybrala iného herca – Richarda Harbsa. Najprv som bol sklamaný, niekoľko dní mi z toho bolo do plaču, ale Richarda som mal rád ako človeka, a tak som mu napísal blahoprajný lístok: ‚Milý Richard, je to skvelá úloha, ja by som si ju rád zahral, ale ty v nej budeš iste lepší.‘ Tušil som, že ten film bude zaujímavý, a tak v duchu som aj žiarlil na všetkých, ktorí sa na ňom mohli podieľať.

Horel som nedočkavosťou, kým to nahrajú, ale keď som dostal prvú verziu, zamkol som sa vo svojej izbe, nalepil oči na obrazovku – čakalo ma veľké rozčarovanie. Neodvíjal sa predom mnou zaujímavý scenár, ale pochmúrny príbeh, v ktorom chýbala hlavná myšlienka. Povedal som si – asi sa na to pozerám zle, nepáči sa mi to preto, lebo ja tam nehrám. Lenže o niekoľko týždňov mal film naozaj tvrdé kritiky a premietali ho len niekoľko mesiacov. Celý film prepadol.

Aké poučenie z toho plyní? Netrápte sa, keď vám Pán Boh nesplní nejaké želanie. Boh má zmysel pre humor. Pozerá sa dolu na zem a smeje sa našej naivnosti: ‚Ako mám tomu hlupáčikovi naznačiť, že film Zápas s Hemingwayom bude prepadák? Ako mu mám dať najavo, že najlepšiu službu mu urobím, keď ho nevyslyším? A tak som pochopil jedno: ak Boh naše modlitby nevypočuje, dobre vie, prečo to robí.“¹⁰⁵

Človek hľadá, ako svoj život zaujímavo realizovať. A do nášho snaženia zaznieva Ježišov hlas: „Kto stratí svoj život pre mňa,“ – teda kto vie prijať porážku, nepredvídanú situáciu, odpustiť blížnemu – ten ešte neprehral. Len treba vyčkať, čo nám Boh touto situáciou chcel povedať.

Nemôžeme vedieť, čo nás v budúcnosti čaká, ale láska k Bohu si zaslúži prvé a najdôležitejšie miesto. Tam, kde bude mať Boh čestné miesto a kde mu budeme dôverovať, všetky záležitosti nášho života budú usporiadané.

45. OSOBNÝ MÚR NÁREKOV

Mt 11, 25-30 Som tichý a pokorný srdcom

Štrnásť cezročná nedeľa A

Turista v Jeruzaleme sa rozhodol navštíviť aj pamätihodnosť, ktorá sa volá Múr nárekov. Z dejín vieme, že v 70.-tom roku po Kristovi prišli Rimanovia, dobyli Jeruzalem a zbúrali židovský chrám. Zostal iba Múr nárekov. Odvtedy sláva židovského štátu zapadla. Turista hovorí taxikárovi, aby ho zaviezol tam, kde sa plače. Taxikár zaradil rýchlosť, vyštartoval, na konci turistu zaplatil, vystúpil a pred sebou mal budovu, na ktorej bolo napísané: daňový úrad.

Múr nárekov nie sú len kamene v Jeruzaleme, ale symbolicky možno povedať, že ho nosí v sebe každý človek. Zvráskavená tvár, zvrátené čelo, ustarostenosť sú jeho vonkajším znakom. Peniaze, dane, starosti s chorobou znamenajú, že človek, každý deň ide k „múru nárekov.“

Keby taxikárovi bol povedal: „Zavezte ma na miesto radosti“ - kam by ho mal odviezť? Do nejakého zábavného podniku, na diskotéku? To je na pár hodín. Ale kde je miesto radosti,

¹⁰⁵ CONRAD, Steve: Zápas s Hemingwayom. In: <https://www.csfd.cz/film/12383-zapas-s-hemingwayem/prehled/>

kam by sa dali zložiť všetky starosti? To, že existuje múr nárekov v človeku je jasné. Ale existuje aj múr radosti?

Tento úvod bol potrebný na to, aby sme sa cítili adresátmi slova, ktoré v Evanjeliu formuluje Ježiš z Nazareta: „Podťte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení a ja vás posilním“ (Mt 11, 28). V gréčtine „kopiao“ znamená byť ustatý po ťažkej, telesnej práci. A slovo „fortizó“ vyjadruje ťarchu zodpovednosti. Ťarchy môžu byť rozličné. Na konci je veta: „Moje jarmo je príjemné a moje bremeno ľahké“ (Mt 11, 30). Prečo nazýva jarmo a bremeno ľahkým? Jeho poslucháči pred dvetisíc rokmi vedeli, že zákonníci tej doby, učitelia náboženstva, predkladali ľuďom 613 predpisov, ktoré boli v Thóre, v piatich Mojžišových knihách. To sa volalo bremeno prikázaní. Proti tým 613, Ježiš dáva dve: milovať Boha a blížneho. Preto to nazýva ľahkým.

Ak dnes v Cirkvi platí Kódex kanonického práva, čiže Cirkevný zákonník, kde je 1752 predpisov, to znamená, že máme trikrát viac. S vývojom ľudstva administratíva sa hromadí. Ježiš do ľudských záležitostí vnáša svetlo, keď hovorí: „Moje jarmo je príjemné a moje bremeno ľahké.“ Chce byť oporou, kam by sme mohli nielen zložiť svoju starosť, ale prijať do svojho života Niekoho, kto by nás posilnil.

Slovo jarmo pre tých, čo vyrástli na dedine je jasné. Ale nemecký teológ Fritz Rienecker našiel v ňom štyri symbolické významy. Obraz jarma majú ťažné zvieratá na ťahanie nákladu, teda určené na prácu. K tomu treba pripočítať aj prácu na Božom kráľovstve, niest' ďalej radostné poslanstvo o Božej láske. Niekedy to môže byť jarmom.

Druhý význam slova jarmo: značne uľahčuje prácu. Rozličné popruhy, laná na zvieratách by sa zarezávali do tela, do mäsa, ubližovali by im a boli by to bolestivé rany. V duchovnom zmysle prikázania uľahčujú cestu k Bohu.

Tretí význam slova jarmo je, že svojím spôsobom koriguje toho, kto je doň zapriahnutý. Zviera by častokrát išlo inde, ale jarmo ho vodí, dáva smer. Aj v ľudskom živote sú potrebné korektúry.

Štvrtý význam slova je dvojitosť. Tam, kde jedno pomáha druhému, ľahšie sa kráča. Keď to vezmeme duchovne, mnohokrát kráčame nielen s človekom vedľa nás, ale Kristus kráča s nami a pomáha nám niest' jarmo života.¹⁰⁶ Lebo pravda je taká: ak na Pána zložíme starosti, nezbavíme sa ich, ani nám nebudú odňaté, ale On sa môže stať silou, spoločníkom, kráča s nami životom. Nemusíme ako pesimisti zostávať pri múre osobných nárekov, ale vo viere a nádeji sa oslobodiť pre budúcnosť.

Kedysi dávno sa v Afrike predávali nevesty za dobytok. Ten slúžil ako artikel namiesto peňazí. Priemerná žena stála dve kravy. Za výnimočnú ženu sa platilo troma kravami, no a menej žiadúce mali hodnotu jednej kravy. Do tejto spoločnosti, pokračuje príbeh, prišiel bohatý a prítiažlivý pytač, hľadajúci súcú ženu za manželku. Všetky rodiny vyparádili svoje vydaja chtivé dcéry, aby sa pred ním blysli. Každého prekvapilo, keď pytač nakoniec vyhlásil, že je ochotný rokovať s rodinou mladej dievčiny, ktorú považovali za neprítiažlivú a nemotornú. Ľudia si povedali, asi mu ide o výhodnú kúpu, namiesto kráv možno ponúkne len kurence. Na všeobecné prekvapenie ponúkol rodine za dcéru šesť kráv.

Odišli na svadobnú cestu. Keď sa o mnoho mesiacov vrátili, nikto nevestu nespoznával. Viac jej neovísali plecía, v očiach nemala prázdny pohľad ako predtým. Bola celkom iná, tak z nej sálala krása a sebadôvera. Pritom manžel jej nekúpil nijaké skrášľovanie prostriedky, nedal jej upraviť tvár, ale dal jej hmatateľne najavo, že ju pokladá za dôležitú a cennú. Vžila sa do tejto úlohy a začala na seba hľadiť novými očami. Tými, ktorými hľadel na ňu on. Celý zvyšok života sa na ňu pozeralo s úctou a hovorievalo sa o nej: To je žena, za ktorú sa zaplatilo šesť kráv!

¹⁰⁶ RIENECKER, F.: *Evanjelium podľa Matúša*. Wupertálska študijná Biblia. Bratislava : Creativpress 1992, str. 177.

V Božích očiach má každý cenu. Keď sa rozhodneme otvoriť sa pre Pána, aby sa stal naším spoločníkom, kráčať v jarme, potom skúsime Boží vplyv na nás, mení nás to. Ak už milujúci pohľad muža mení tvár ženy, o čo viac milujúci pohľad Boží zbúra múr našich osobných nárekov a premení ich na nádej.

46. SPÁSA EKONOMIKY ALEBO EKONÓMIA SPÁSY?

Mt 13, 1 - 23 Rozsievateľ vyšiel rozsievateľ

Pätnásta cezročná nedeľa A

Novinár sa pýtal policajtov: „Ako ste tak rýchlo dokázali chytiť zlodějov z obchodu s alkoholom?“ Vtipný policajt hovorí: „To nebolo vôbec ťažké, bežali po štyroch.“¹⁰⁷

Každému je jasné, že spolupráca medzi človekom a fľaškou alkoholu prináša ovocie: kráčanie po štyroch. Kto nezachová jedno prikázanie z Desatora: nekradnúť, nebude rešpektovať ani druhé: striedmosť. Výsledkom je, že pole života prináša úrodu, ktorá sa volá lezenie po štyroch.

V tejto súvislosti sa dá rozumieť aj slovám Ježiša z Nazareta, keď pred dvetisíc rokmi hovoril o pôde ľudského života a o úrode, akú prináša. (porov. Mt 13, 1 - 23) Závisí od spolupráce, samo semeno je na nič, ak nemá pôdu. Sama pôda je k ničomu, ak nemá semeno. Ale zo spolupráce niečo vzíde.

Podobne je to v našom vzťahu k Bohu. Božia múdrosť, Božie slovo, je jedna skutočnosť, ale správanie sa človeka spolu konštituuje výsledok a úrodu. Keď sa nám nedarí, rozmýšľame, kde je príčina nekvality života.

Ježiš v podobenstve povedal, že po rozsievateľovi „prichádza Zlý a uchytí, čo bolo zasiate do jeho srdca.“ (Mt 13, 19) Kto je ten zlý? Zatiaľ čo Boh je láska, ktorá sa dáva do služby ľuďom, Zlý je moc, ktorá chce vládnuť. Tým chcel Ježiš upozorniť, že každý, kto žije v sfére moci, je imúnny voči jeho slovu, lebo všetko, čo mu Ježiš povie, bude uchytané. Teda základný problém, ktorý tu znie, je, či žiť pre druhých alebo pre seba samého.

Kto žije pre seba, dostane sa do ťažkých ekonomických podmienok, riešenie vidí v peniazoch a len čo sa mu ich podarí získať, hneď sa objavujú nové túžby, nové potreby. Stále sa trápi a znepokojuje pre ekonomické záležitosti. Ako sa môže venovať potrebám druhých?¹⁰⁸

Problém s kvalitou pôdy nás stavia pred otázku: „Aký druh pôdy som ja?“ Podstatné je, či mi ide o spásu ekonomiky alebo o ekonómiu spásy. To, ako sa mnohí snažia spasť ekonomiku, počúvame každý deň v správach a vedíme o tom dialóg okolo rodinného rozpočtu. Starosť o peniaze je pochopiteľná. Ale problém je v tom, či sa starám aj o ekonómiu spásy. Grécke oikonomía, znamená správcovstvo, teda starať sa aj o spravovanie Božej lásky. Aký priestor dávam modlitbe, zamysleniam, Svätému písmu, kostolu?

Kto sa stará len o spásu ekonomiky a zabudne na ekonómiu spásy, dostane sa do nerovnováhy. To je to, čo Ježiš nazýva kamenistá pôda. S takým nikto nepohne, lebo je skoncentrovaný na seba. Keď sa nevloží do služby druhým, minie sa s cieľom a zmyslom života. Preto je evanjelium krásne a jednoduché, v príbehu o rozsievateľovi nás podporuje, aby sme sa nestarali len o spásu ekonomiky, ale aj o ekonómiu spásy.

Jeden majster dlhé roky pracoval v stavebnom podniku. Raz dostal príkaz postaviť ukážkovú vilu podľa svojej chuti, teda mal možnosť vybrať si miesto, kde bude stáť, projekt aj rozpočet. Dal sa do práce, ale postupne prišiel na to, ako sa situácia dá využiť. Predsa nemusí mať prvotriedne tehly, môžu byť aj lacnejšie. Nemusí dávať vysokú odmenu robotníkom, môžu dostať aj menej. Betón a cement nemusia byť prvotriedne, môžu byť aj redšie. Ušetrené peniaze strkal do vrečka.

¹⁰⁷ Vtipovisko. In: Teleplus 20/2019 str. 18.

¹⁰⁸ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Keď bola stavba hotová, pri jednej slávnosti odovzdával majster kľúč od skončeného diela riaditeľovi stavebného podniku. Ten mu s úsmevom kľúčik vrátil, potriasol rukou a povedal: „Túto vilu prijmite ako dar na znak úcty a vďačnosti.“¹⁰⁹

Vtipný príbeh potvrdzuje postoje človeka, ktorý sa staral ako spasiť ekonomiku, ako získať peniaze a nestaral o ekonomiu spásy. Sem patrí spravodlivosť, česťnosť, poctivosť. Ďakujeme Pánovi za nadčasovú múdrosť a prosíme o silu žiť v súlade s Jeho vôľou.

47. PŠENICA A KÚKOĽ

Mt 13, 24 - 43 Nechajte oboje rásť až do žatvy

Šestnásta cezročná nedeľa A

Vraj sa chválili dvaja poľovníci, jeden hovorí: „Ja som včera zastrelil jeleňa, dva diviaky a osem zajacov.“ Druhý na to: „To ja by som nedokázal.“ „Čo, trafiť toľko zveri?“ „Nie, nedokázal by som tak klamať ako ty.“¹¹⁰

Je všeobecne známe, že v človeku je tendencia robiť sa lepším, vyťahovať sa, nadnášať, zveličovať atď. Pritom je to málo vierohodné, lebo sa to ľahko odhalí. V tom istom človeku existuje pravdivosť, ale aj klamstvo, pokora aj pýcha, láskavosť aj sebeckosť. Kto by poprel, že život je zmesou pšenice a kúkoľa?

Podobenstvo, ktoré povedal Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi, má aj význam historický. Ľudia, ktorí boli okolo Ježiša, sa, samozrejme, považovali za pšenicu a iných za kúkoľ. Proti tejto exkluzivite sa postavil Ježiš. Kúkoľ medzi pšenice je semeno toxické, narkotické, ale oveľa horšie sú fanatici, horliví sluhovia, ktorí by chceli robiť poriadok na svete a narobia viac škody ako úžitku. Preto Ježiš hovorí „nie“ farizejom a zákonníkom, skupinkárstvu, považovaniu sa za lepších. Ostatných mali za kúkoľ, chudákov, bedárov, hriešnikov.¹¹¹

Druhý význam podobenstva je aktuálny, existenčný. Uvedomujeme si, že dobro a zlo sú pomešané, nemôžeme len tak ľahko robiť sudcu. Rozlišovanie je náročné. Osobovanie si moci na odstránenie zla od koreňa je riskantné, lebo môže sklznúť do netolerantnosti. Skôr by sme mali prosieť Boha, aby nás zbavil fanatizmu, túžby po prerábaní druhých. To robí život neznesiteľným a trpkým. Tolerancia a nadhľad sú hodnoty, ku ktorým by sme mali smerovať. Dobro a zlo, kúkoľ a pšenica tu vždy boli a budú, preto by sme sa mali radšej modliť: Bože, daj, aby som bol dobrou pšenice, chlebom, ktorý sýti, požehnaním pre druhých a aby som nebol kúkoľom jedovatým, čo otravuje.

Vraj starý pustovník Sebastián zatúžil byť namiesto Krista na kríži. Kristus mu povedal: „Vymením sa s tebou, ale podmienkou je, že sa musíš naučiť mlčať. Pri čomkoľvek, čo uvidíš z kríža, budeš mlčať.“ Sebastián to, samozrejme, sľúbil a vymenili si miesta. Nikto z veriacich si nevšimol, že na kríži je niekto iný. Ľudia prichádzali ako predtým a vyprosovali si dary.

Prišiel boháč, a keď a pomodlil, zabudol peňaženku plnú zlatých mincí. Sebastián to videl z kríža, ale zachoval mlčanie. Neprehovoril ani slovo. Potom prišiel chudák, ktorý sa potešil, že našiel peňaženku. Sebastián nedával nič najavo, mlčal. Potom prišiel mladík, ktorý prosil Boha, aby ho ochránil na dlhej ceste, lebo išiel na more. Medzitým sa boháč, celý zadychčaný, vrátil a myslel si, že mladík ukradol peňaženku. Chcel volať políciu. Nastala trma-vrma, Sebastián nevydržal a povedal boháčovi: „Zastav sa!“ Vysvetlil, ako to skutočne bolo. Boháč sa hneď rozbehol hľadať chudáka a mladík sa ponáhlal, aby mu neušla loď.

Keď sa kaplnka vyprázdnila, Kristus sa obrátil na Sebastiana a povedal mu: „Pod' dolu z kríža. Nemôžeš zaujímať moje miesto, nevedel si mlčať.“ Sebastián sa bránil: „Ale, Pane, mal som dopustiť tú nespravodlivosť?“ Pán mu odpovedal: „Nevieš, že sa patrilo, aby boháč stratil

¹⁰⁹ FERRERO, B.: Je tam niekto hore? Bratislava : Don Bosco 2001, str 18.

¹¹⁰ Vtipovisko. In: Teleplus 20/2019, str. 17.

¹¹¹ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

peňaženku, lebo s tým chcel robiť podvody? Chudák tie peniaze potreboval, patrilo sa, aby ich našiel. A čo sa týka toho mladíka, keby ho boli policajti zadržali, bola by mu ušla loď a bol by si zachránil život. Lebo loď akurát teraz na mori stroskotáva.“¹¹²

Kto neprežil v sebe túžbu: keby som ja bol Boh? Môcť tak nastoliť spravodlivosť, poriadok atď. Ale podľa príbehu si človek uvedomí, že všetko môže byť inak. Nevidíme za obzor ako prozreteľnosť, nepozeralíme zvrchu kužľa nadol. Vidíme len z určitého zorného uhla. Preto stojíme pokorne pred Pánom a ďakujeme mu za nadčasovú múdrosť o kúkoli a pšenici. Prosíme ho: „Bože, nedaj, aby som bol kúkol, ale pomáhaj mi, aby som bol pšenicom, chlebom.“

48. POKLAD A PERLA

Mt 13, 44 - 52 Predá všetko, čo má, a pole kúpi

Sedemnásť cezročná nedeľa A

Rubrika aforizmov: v čom je tajomstvo ženskej skrine? Keď do nej chceš niečo vložiť, nemáš miesto. A keď z nej chceš niečo vybrať, nemáš čo.

Ide o každodennú skúsenosť a svedčí to o dobe, v ktorej sa nachádzame. Vďaka Bohu máme si čo obliecť, jesť, aj dosť peňazí, za ktoré si môžeme kúpiť, čo je potrebné na živobytie. Skrine v domácnosti sú plné a raz za čas ich pretriedime a pomôžeme charite.

Vo vzťahu k Bohu je to inak ako vo vzťahu k veciam. Ak o ženskej skrini platí: keď do nej chceš niečo vložiť, niet kam, potom o Bohu platí opak: keď mu chceš čokoľvek odovzdať, on má pre teba miesto, priestor, čas, náklonnosť. Ak si od neho chceš niečo vziať, máš možnosť, lebo jeho hodnotový svet je absolútny. Má radosť a lásku na celú večnosť.

To je dôvod, prečo Ježiš z Nazareta odporúčal Božie kráľovstvo a žiadal jeho uprednostnenie. Prirovnal ho k pokladu na poli a vzácnej perle. (porov. Mt 13, 44 - 52) Hľadať a nachádzať, prijímať a dávať je celoživotná úloha človeka. V tomto procese má Boh mať čestné miesto a svoju dôležitosť.

Ak sa pýtame prečo, odpoveď nájdeme v podstate ľudského bytia. Každý človek hľadá krásu a lásku, ktoré by ho očarovali. „Stvoril si nás pre seba, Pane, a nespokojné je naše srdce, kým nespočinie v tebe.“¹¹³ Nenásytosť našej túžby – hlad, ktorý nič neukojí – svedčí o tom, že naša chuť je nekonečná. „Ten, kto je schopný poznať Boha, nemôže byť naplnený ničím menším, než je sám Boh.“ Byť človekom znamená byť túžbou. Túžbou po tom, čo nás presahuje, lebo sme stvorení pre to, čo nás presahuje – to je jediný pokrm, ktorý nás uspokojí. Preto je Boh pokladom.

Evanjelium používa slovo život v gréčtine troma výrazmi. Bios, psyché a zoe. Aký je v tom rozdiel? „Bios“ je život základný, niečo si zarobíš, niečo zješ, biológia, látková výmena v krvi. „Psyché“ je chápané ako vôľa žiť, ktorá sa prejavuje v mnohých okolnostiach. Ale existuje v človeku aj „zoe“, život ako prijatý dar. Kto sa díva na život ako na dar, vtedy začína rozumieť Bohu, spiritualite, životu Ježiša v nás.

Čo to znamená? Ateisti a liberáli hovoria, že život je od otca a matky, lebo vzniká na posteli. Rodičia urobia dieťa. Kresťan vie, že skrze rodičov Boh dáva život, teda veríme, že život je dar. Ak je život dar, tak jediný spôsob ako ho žiť je urobiť zo seba dar. Ak ateista alebo liberál povie, že život nie je dar, tak preto, lebo posilňuje svoj individualizmus a egoizmus, volá to môj štýl života. Kresťan sa usiluje o štýl života Ježiša Krista, ktorý nabáda k spoločenstvu a altruizmu, k službe a darovaniu sa.¹¹⁴

¹¹² FERRERO, B.: Je tam niekto hore? Bratislava : Don Bosco 2001, str. 19

¹¹³ AUGUSTINI, A. : Confessorum Libri XIII. Roma 1938.

¹¹⁴ Porov. FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Matouše. Praha : Paulínky 2009, str. 304.

Stále sme v pokušení myslieť si, že sme závislí od vecí, keď si ich zarobíme, budeme mať viac, bude sa nám žiť lepšie. To je pomýlená teória, mentalita vlastníctva a Ježiš chce mentalitu nezištnej lásky. Tento objav je poklad a človek sa stáva vzácnou perlou.

V orientálnej indickej múdrosti sa rozpráva príbeh o mužovi, ktorý prišiel k Budhovi a chcel si ho uctiť kvetinami. Budha sa naňho pozrel a povedal mu: „Zahod' to.“ Muž nemohol uveriť: Tak ja prinášam dary... ale potom mu napadlo, že má kvetiny v ľavej ruke a ponúknuť niekomu niečo ľavou rukou bolo nevhodné, nezdvorilé, teda nechal kvety, ktoré držal, v ľavej ruke. Napriek tomu mu Budha hovorí: „Zahod' to.“ Hoci stál s prázdnyimi rukami pred Budhom, ten mu s úsmevom povedal: „Zahod' to.“ Muž sa celý zmätený spýtal: „Čo mám vlastne odhodiť?“ Odpoveď znela: „Nie kvetiny, nie dary, ale toho, ktorý ich priniesol!“

Človek má kalendár plný úloh, povinností, termínov a z toho vzniká bublina jeho dôležitosti. Preto je výzva „zahod' to“ aktuálna. Postav sa pred Boha taký, aký si, v pravde, jednoduchosti a prežiješ osvietenie. Objavíš, že Božia prítomnosť je poklad a vzácna perla.

49. PRIJÍMANIE OČISŤUJE

Mt 14, 13 - 21 Všetci jedli a nasýtili sa

Osemnásť cezročná nedeľa A

„Ty starý pijáku, kričala žena na muža, tak dlho si nebol doma!“ On hovorí: „Tak si predstav, pili sme pivo v krčme, Janko kýchol, prišli hygienici a celú krčmu na 14 dní dali do karantény.“

Takýto vtíp odráža nielen dobu pandemickej situácie, ale aj pravdu o živote: byť s druhými. Darmo sa povie: „Však ti donesiem pivo domov,“ - on chce ísť vypiť pivo s priateľmi do krčmy. Už Aristoteles hovoril, že človek je tvor spoločenský.

Aj za Ježišom z Nazareta išli zástupy. (porov. Mt 14, 13 - 21) Chorí ľudia idú do spoločnosti chorých, hladní do spoločnosti hladných, na ulici sa potulujú bezdomovci. S Ježišom išli zástupy, lebo vykladal Bibliu pútavejšie ako farizeji a zákonníci.

V súvislosti s tým, na pustom mieste Ježiš nasýtil zástup. Tento záznam je u všetkých štyroch evanjelistov. Nenapísali ho preto, že chceli urobiť kroniku nejakej udalosti, ale preto, lebo išlo o teológiu, anticipáciu Eucharistie. Poznámky o rozmnožení chleba sa opakujú pri Poslednej večeri a pri každej našej omši.

Hovorí sa tam Ježišova výzva „usad'te ľudí“. Ale slovo sadnúť znamená skôr nech si urobia pohodlie. Neboli tam stoličky, ale v grécko-rímskom svete si páni robili slávnostné posedenia na ležadlách. Skôr sa ležalo, ako sedelo. Čiže správnejšie by bolo povedať: ľahnite si. Bolo to pohodlné - dlho sa rozprávať, jesť, ležať na pohovke.

Tým sa chce naznačiť, že všetci, ktorí sme cez týždeň sluhovia, pri Eucharistii sme ako páni. Cez týždeň slúžime deťom, žena mužovi, muž žene, v robote sme podriadení. Ale v kostole, „usad'te sa do pohodlia ducha,“ Boh je vašim sluhom - toto je zmysel slova „usad'te ľudí“.

Iná zaujímavá skutočnosť je pohostenie, ktoré robí Ježiš, oslobodzuje od hanby a ponižovania všetkých, čo sú považovaní za hriešnikov. Pán sa správa s úctou k tým, ktorých spoločnosť považuje za znevažovaných. Približuje tých, ktorí sú vzdialení, a víta tých, ktorí sú odmietaní. Vidieť to z toho, že nežiada ľudí, aby si umyli ruky. Pre farizejov a zákonníkov v tej dobe bolo nemysliteľné zanedbať obrad umývania rúk pred jedlom. Ježiš nič také nežiadal. Dobré vedel, že mali byť najprv čistí, aby mohli jesť. Ale ak to evanjelisti takto zapísali, chceli

tým čosi povedať. Nemusíme sa očisťovať, aby sme mohli prijať Eucharistiu, ale opačne, prijímame Eucharistiu, aby sme boli čistí.¹¹⁵

Sväté prijímanie nie je odmena za to, že sme boli dobrí, ale sila na to, aby sme boli dobrí. To úplne mení pohľad na hodnotu omše, Eucharistie, svätého prijímania. Boh, ktorý nás očisťuje, koná v prospech človeka. Toto chcel ukázať príbeh o rozmnožení chleba na pustom mieste.

Nie je náhoda, že sa tam spomína, ako Ježiš pozdvihol oči k nebu a dobrorečil. Týmto slovami chcel autor evanjelia povedať: zjednocuje sa s činnosťou Boha Stvoriteľa, pokračuje v stvoriteľskej činnosti, koná sa Božia činnosť v prospech človeka. Pre nás má charakter oslobodzovania.

Tretia poznámka sa dotýka delenia. Keď Ježiš dáva učeníkom chlieb, tak nie preto, aby boli majiteľmi chleba, ale aby boli distribútormi, aby rozdeľovali ďalej. Nemajú byť absolútni páni, ale majú sa podeliť. To je dôležitá lekcia pre nás všetkých a nastalo.

Je tam aj číselná hračka: prečo je tam 5000 ľudí? Lebo 50 a jeho násobky vyjadrujú činnosť ducha. Duch znásobuje sily človeka. Evanjelista objasňuje, že v podelení sa s chlebom bola láska. To je činnosť ducha - znásobenie dobra. Duch znásobuje život. Toto je vyjadrené tým, že nie 5, 50, 500, ale 5000. To znásobovanie života a lásky je vyjadrené číslom. Preto je to krásne.

A ďalšou zaujímavosťou je, že tam bolo 5000 mužov, ale nepočítajú sa deti a ženy. Prečo? Lebo vtedy v židovskom svete, keď boli po jednotlivých mestách, dedinkách synagógy, zhromaždenie na „šabat“ mohlo byť, keď bolo 10 mužov. Ženy a deti sa nepočítali. Dnes taký predpis nemáme (nedeľná omša by mohla byť, keď je aspoň 10 mužov). Matúš to píše preto, aby sa dištancoval od synagogálneho kultu, od židovských predpisov a zavádza sa čosi nové. To, že Ježiš zavádza obrad na pustom mieste, znamená, že nový obrad sa nebude sláviť podľa synagógy, ale podľa blahoslavenstiev. Čiže nové obrady budú sláviť tí, ktorí sa vedia zdieľať, ktorí sa vedia navzájom podeliť s chlebom, tí, ktorí vedia urobiť zo života dar.¹¹⁶

Teda každá svätá omša nás vychováva k tomu, aby sme vedeli byť ľuďmi podelenia sa. Nemusím ísť do kostola preto, lebo sa treba Pánu Bohu klaňať. To je samozrejmé, ale predovšetkým preto, že svätá omša je výzvou k tomu, aby sme mali kvalitnejší život, ktorý bude darom pre iných. Tak sa vyplavuje krásny význam evanjelia.

Rozpráva Matka Tereza, keď bola v Amerike a v jednej spoločnosti sa jej pýtali: „Povedzte nám niečo užitočné.“ A ona hovorila: „Usmievajte sa na seba navzájom každý deň.“ A dodáva: „Asi som to povedala s prehnanou vážnosťou, lebo jeden zo zástupu sa opýtal: „No usmievať sa každý deň? A vy ste vydatá? Viete, čo to znamená?“ Matka Tereza odpovedala: „Áno a niekedy pre mňa je veľmi ťažké usmievať sa na Ježiša, lebo je veľmi náročný.“¹¹⁷

Tým je vlastne povedané, že je náročné usmievať sa na druhého, čiže nie je to také jednoduché. Ale je dôležité podeliť sa s úsmevom, lebo ho vždy máme. Keď toto podelenie sa urobíme v rodine, potom budeme schopní podeliť sa aj iným spôsobom.

Ďakujeme za evanjelium a za to, že sme si oprášili starodávny známy príbeh o rozmnožení chleba a rýb na púšti a o tom, ako nás Cirkvev pozýva ísť vo svojom živote a nasledovať Ježiša, lebo nás vedie k životu s Bohom.

BOŽSKÝ STAV

Mt 14, 22 - 33 Rozkáž, aby som prišiel k tebe po vode

50. Devätnásta cezročná nedeľa A

¹¹⁵ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

¹¹⁶ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021_978-84-330-3116-7

¹¹⁷ FERRERO, B.: Je tam niekto hore? Bratislava : Don Bosco 2001, str 61.

V časoch Rímskej ríše pred dvetisíc rokmi sa cisár nechal oslovovať „syn bohov“. Bola to spoločenská reverencia. Byť rímskym cisárom znamenalo považovať sa za syna bohov. V tom istom čase na východe Rímskej ríše, v Palestíne, chodil rabín, Ježiš z Nazareta, ktorého tiež oslovovali: „Naozaj, si Boží Syn.“ (Mt 14, 33) V porovnaní s rímskym svetom to Ježišovi muselo znieť cudzo. Dlhو trvalo, kým naučil učeníkov, že tento výraz v súvislosti s jeho osobou treba rozumieť inak.

Aj apoštol Peter bol človekom, ktorý si myslel, že Ježiš je Boží Syn, čarodejník chodiaci po vode, kúzelník ovládajúci prírodu. Byť jeho učeníkom a nasledovateľom znamenalo naučiť sa to od neho. Na Boží príkaz sa stane, že budem vedieť kúzla, mať božský stav a ovládnem ľudí. To bola nádherná perspektíva.

Presne toto Ježiš nechcel. Lebo pre Ježiša Boží stav znamená: odpustiť, pomôcť, byť trpezlivý, milujúci, obetovať sa. Keď sa toto deje každý deň, netreba nijaké čary, kúzlo, žiadnu moc, armádu. Človek nemusí byť rímsky cisár, stačí byť obyčajným, každodenným a môže mať Boží stav, byť synom a dcérou Božou. Koľko rokov trvalo učeníkom, kým pochopili, že Ježišova interpretácia je iná ako ich. Búrka na mori (porov. Mt 14, 22 - 33) - to bolo jedno sklíčko v mozaike, ktorá im pomohla pochopiť, ako tomu rozumieť.

Peter, kedysi na brehu Genezaretského jazera povolaný, teraz sa stal vyloveným z vody. Predtým: „Poďte za mnou a urobím z vás rybárov ľudí,“ (Mt 4, 19), teraz topiaci sa kričal: „Pane, zachráň ma,“ a Ježiš ho vylovil. Symbolicky povedané: vylovil ho z pochybovania, hľadania, megalomanských myšlienok, pre iné nazeranie na život a na svet.

Toto všetko sa dialo pre naše poučenie. Ježiš sa usiloval zviditeľniť Boha, reprezentovať Božiu lásku k človeku. Nesnaží sa vyvyšovať sa nad iných, ukázať, že je Boží Syn, ale že je milujúci. Je s nami, aj keď sme vystrašení, keď sa bojíme, sme opustení a stratení. Boh nás hľadá, sprevádza, chce nám darovať pokoj a nádej. Boh je s nami aj v ľuďoch, ktorí nás sprevádzajú. V добрote ľudí, ktorí žijú s nami, kráča Boh. Toto chce povedať meditácia nad evanjeliom. Ježiš nezviditeľňoval Božie čary, kúzla, vlastnú dôležitosť, ale Božiu lásku.¹¹⁸

Nie je náhodou, že kráčal po mori. Bol to obraz Božej moci, lebo more je symbol chaosu, smrti a iba Boh ho dokáže skrotiť. Napríklad v Knihe Jób sa píše, že Boh je ten, kto „prechádza po morských vlnách“, v deviatej kapitole sa píše, že celkom sám „rozostrel nebesá a kráča po chrbte morských vln.“ (Jób 9,8) V Knihe Sirachovcovej sa v 24. kapitole píše o múdrosti: „okruh neba som pochodila sama, prenikla som do morských hlbín, po vlnách mora som kráčala.“ (Sir 24, 8) Teda kráčať po mori, to je básnicky povedané: prejav božského stavu, plnosti božského stavu v Ježišovi.

Učeníci, ktorí poznali Bibliu, ho videli kráčať po mori, čiže videli jeho božský stav, zostali vzrušení, vnútorne otrasení. Z detstva vedeli, že je priepasť medzi Bohom, ktorý je ďaleko a človekom. A tu Ježiš vstupuje do božského stavu, preto kričali „mátoha“. To je predsa nemožné, aby človek mohol byť Bohom. Tento zmätok nosili v duši, kým si božský stav nepremenili na drobné a nepochopili ho ináč.

Každému z nás treba prejsť procesom dozrievania, keď ide o vieru, náboženstvo, predstavu o Bohu. Okolo seba vidíme a počúvame rôznych ľudí a ich predstavy – od tradičných až po liberálne alebo agnostické. Dôležité je jedno: príbeh o búrke na mori ukazuje, ako nám je Boh naklonený v našich búrkach a zápasoch. Hodnoty vyžadujú zápasenie a obetavosť.

Osemročný chlapec spadol pri hre do hlbkej šachty. Bola úzka a hlboká. Hneď nastal rozruch, panika, ľudia pobehovali sem-tam, čo robiť, niektorí doniesli rebrík, niektorí povrazy, načúvali, či dieťa v odpadovej šachte ešte žije. Ktosi navrhol privolať nejaký žerjav, iný vykopať vedľajšiu šachtu atď. Keď prišli na miesto rodičia, všetko zmlklo. Každý videl, ako sa otec nahol nad otvor. Svojim telom však zakryl šachtu, zotmelo sa v nej a vtedy sa ozval výkrik:

¹¹⁸ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

chlapec teda žil. Vždy, keď sa otec nahol nad otvor, v šachte sa zotmelo a chlapec zdola zakričal. Preto otec povedal: „Neboj sa, keď sa zotmie, to prichádzam ja!“ Krik stíchol, otec syna poučal, čo má robiť, spustili dlhý povraz, vysvetlil mu, ako ho obkrútiť okolo pliec, pod pazuchami. Pomaly začali ťahať, o krátky čas bol chlapec zachránený. Nebál sa ani vtedy, keď sa v šachte zotmelo. Zakaždým, keď sa tak stalo, pomyslel si, čo mu otec hovorí: „Keď sa zotmie, to prichádzam ja.“¹¹⁹

Každý tuší, čo tento výraz znamená. Boží hlas vo svedomí každému z nás hovorí: keď si osamelý, to prichádzam ja, keď si chorý, to prichádzam ja, keď si urazený, sklamaný, keď duje opačný vietor, keď sa topíš v starostiach, to prichádzam ja. Ďakujme mu za to.

51. ODOBINKA

Mt 15, 21 - 28 Žena, veľká je tvoja viera

Dvadsaťročná nedelňa A

Vraj človek prosil Boha: „Pane, čo pre teba znamená milión rokov?“ Pán Boh hovorí: „Ako sekunda.“ „A Pane Bože, čo to pre teba znamená milión eur?“ Boh odpovedá: „Ako cent.“ Vtedy človek prosí: „Pane Bože, daj mi cent!“ Pán Boh hovorí: „Dobre, počkaj sekundu!“

Cent je odrobinka finančná, sekunda odrobinka času, pre nás málo. Pochopiteľne, že chceme viac. Platí to aj o živote, neuspokojíme sa s odrobinkou. Keď je človek chorý, limitovaný, starý, zo dňa na deň slabne, dá sa povedať, že žije z odrobinky. Kto by chcel žiť z odrobinky života? Každý chce žiť naplno: pracovať, cestovať, dovolenkovat', komunikovať s druhými ľuďmi. Uspokojili by sme sa s odrobinkou lásky v manželstve, vernosti, s odrobinkou nádeje?

Dá sa pochopiť aj kanaánska žena z evanjelia, ktorá videla svoju chorú dcéru. Iné deti šantia, smejú sa, sú šťastné, no jej dcéra je smutná. Preto prichádza za Kristom a prosí: „Pane, pomôž mi.“ Dialóg, ktorý viedol Kristus so ženou je zaujímavý. Povedal jej: „Nie je dobré vziať chlieb deťom a hodiť ho psom.“ Ona na to: „Pane, ale aj šteňatá jedia odrobinky, ktoré padajú zo stola svojich pánov.“ Vtedy jej Ježiš povedal: „Veľká je tvoja viera.“ (porov. Mt 15, 21 - 28)

Ako keby žena chcela povedať: mne stačí odrobinka z tvojho sveta. Ty, Ježišu, si niečo iné ako ľudia, ktorí chodia po tejto zemi. Tvoj život a tvoja moc je z neba, mne stačí odrobinka neba. Odrobinka z Ježišovej moci znamená uzdravenie, preto je ocenená.

Tu je dôležitý rozdiel: žiť z odrobinky je málo, ale žiť z Božej odrobinky je až-až. Lebo medzi nebom a zemou je rozdiel. Ak v nebi budem mať čo i len posledný kútik, budem šťastný. Ak Boh mi dáva odrobinku milosrdenstva, som rád, lebo mi odpúšťa všetky hriechy. Akákoľvek Božia odrobinka, keďže On je absolútne, je pre nás veľká, dostatočná, je pre nás požehnaním. Preto je rozdiel medzi odrobinkou, ktorú dostávame od ľudí, a odrobinkou od Boha.

Evanjeliový príbeh o kanaánskej žene, jej výrok, že aj šteňatá jedia odrobinky zo stola svojich pánov, má nadčasový význam. Spočíva v univerzalizme spásy. Ešte aj dnes každý Arab nazve katolíka psom. Lenže náboženské rozdelenie nie je Boží výrobok. Boží plán je iný, chce, aby každý človek prišiel do neba. Dôkazom toho je skutočnosť, že Boh dáva každému svoju milosť, existenciu. Prvá milosť je jestvovanie, ďalšia krst a iné sviatosti, odpustenie hriechov atď. Ak niekoho v Somálsku alebo kdekoľvek vo svete povolal Boh k bytiu, už má prvú milosť. Či dostane aj ďalšie, to závisí od ľudí, ktorí robia prekážky.

Čo sa robí vo svete? V našich mestách je dosť chleba, zabezpečená je zdravotná starostlivosť, preto tu môžeme jestvovať. Ale sú kraje a mestá, kde nie je dosť chleba

¹¹⁹ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 14.

a absentuje zdravotná starostlivosť. To urobil Boh? To, že niektorý región žije z odrobinky a druhý je bohatý, to je Božia robota? Za tým jasne vidíme konanie ľudí, sebeckosť a chuť vlastniť a vykorisťovať druhých.

Ježiš prináša do tohto konania nové svetlo. Aj apoštoli sa čudovali, že komunikuje s nejakou kanaánskou ženou, Syrofénicankou, lebo jeho pohľad na veci a udalosti bol iný.

Z toho pre nás vyplýva výzva lámať rozdiely a fanatizmus, ktorý vo svete jestvuje. S úctou by sme sa mali dívať na všetkých, či sú evanjelici alebo pravoslávni, moslimovia alebo hinduisti. Každý je povolaný, aby prišiel do neba a Boh ho má rád.

To, čo platí o nás, že nechceme žiť len z odrobiniiek, ale chceme si život vychutnať, musí platiť o všetkých ľuďoch. Bolí to, ak nás niekto blokuje nábožensky alebo ekonomicky, tak isto to bolí aj iných.

Keď tému obrátíme a pozrieme sa na ňu Božími očami, musíme povedať, že to, čo dávame Bohu, sú mnohokrát odrobinky. Týždeň má mnoho hodín a jednu sme v nedeľu v kostole. Koľko je to z celého týždňa? Deň má veľa hodín a za pár minút sa pomodlíme. Nie je to odrobinka? Ale v tom je veľkosť Božia, že naša odrobinka záujmu stačí, aby na ňu uviazal všetky svoje dary.

Pani Katarína Conerová píše: „Bola som už celý deň unavená. Jednak z riadu, z detí, z nekonečných plienok, chcela som už byť konečne chvíľu sama. Povedala som si: ja si to zaslúžim. A tak som sa rozhodla, že pôjdem do obchodného domu. Jednak bolo treba niečo nakúpiť, jednak som sa chcela uvoľniť.

Keď som zastala pred obchodným centrom, už bol podvečer, chladnejší vzduch, cítila som sa príjemne. Pred dverami som zazrela asi 30-ročnú ženu, ako sedí na vozíku a vedľa nej asi jej dve dievčatá. Mala jagavé plavé vlasy a skrivené ruky. Bolo mi jej ľúto, že je postihnutá v takom mladom veku. Prešla som do obchodu, túlala som sa očami po rozličných výkladoch, bola som tam asi hodinu.

Keď som vyšla naspäť, prekvapilo ma, že žena s dievčatami stále bola na tom istom mieste. Rozmýšľala som, či sa prihovoriť, neprihovoriť, zamotať sa do toho, o čo tu ide? Nakoniec som predsa len povedala: „Niečo nie je v poriadku? Máte nejaký problém?“ Pani z vozíka povedala: „Asi pred 2 hodinami sme si objednali taxík, ale neprišiel.“ Tak ja vám ho zavolám,“ ponúkla som sa a obrátila k dverám. Zaujímavé bolo, že žena z vozíka trvala na tom, aby som si od nej zobrala mincu na telefonovanie.

„Rozhodla som sa, že chvíľu počkám,“ píše pani Katarína. „Lenže taxík neprichádzal. Nakoniec som sa ich spýtala: „Kde bývate, d'aleko? Nemohla by som vám pomôcť? Môžem vás zaviesť,“ a staršie dievčatko ukázalo: „Tamto!“ Bol to veľký obytný komplex, možno kilometer. Dievčatá zobrali mamu k môjmu autu, pomohli jej na predné sedadlo, poskladali vozík, položili ho do batožinového priestoru a bolo jasné, že v starostlivosti o matku majú prax.

Cestou som sa im predstavila, porozprávala sa, bolo to krátke, ale zaujímavé stretnutie. Pani žila so svojimi dcérami sama. „Možno sa ešte niekedy stretneme,“ rozlúčili sme sa. A keď som sa vracala domov, zrazu boli moje pocity celkom iné. Môj ťažký deň s plienkami, telefonátmi a rozhádzanými hračkami, to všetko ako keby zmizlo. Veď ja sa môžem tešiť na každý nový východ slnka!

Tá žena s plavými vlasmi mi ukázala, aký plodný môže byť život aj v najjednoduchšej podobe. Keď som sa ukladala k spánku, cítila som sa ako dieťa v perinke, ktoré po prvýkrát objavuje svoje trasúce sa pršteky na rukách aj na nohách. Odrazu som si uvedomovala, že moje ruky sa pohybujú akosi inak, že moje nohy kráčajú po koberci inak a hlas mi znie inak. Všetko bolo vtedy večer iné. So spomínanou paňou sme sa skamarátili, prostredníctvom nej sa zo mňa stal iný človek. Spomínam si preto stále na ten večer a ďakujem Bohu za cestu do obchodu, za oneskorený taxík a aj za svedomie, ktoré ma omínalo, aby som sa s ňou dala do reči.“

Príbeh jasne rozpráva, čo znamená žiť z odrobinky, a naopak vychutnávať si život plnými dúškami, mať kopu práce, sťažovať sa atď. Kiežby sa Ježišov výrok: „Žena, veľká je tvoja viera,“ vzťahoval na každého z nás. Budme si istí, že jeho odrobinka nie je odrobinka.

52. KAMEŇ A SKALA

Mt 16, 13 - 20 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva

Dvadsať prvá cezročná nedeľa A

O jednom poslancovi v Čechách sa vtipne hovorí, že má viac funkcií ako japonská kalkulačka. Okrem toho, že je poslancom Poslaneckej snemovne Českého parlamentu je aj členom volebného výboru snemovny, členom Zemědělského výboru snemovny, členom Medziparlamentnej skupiny Česko-Rakúskej, členom Rady vlády pre záležitosti rómskej menšiny, pre energetickú a surovinovú stratégiu. Je hejtman a člen Rady juhomoravského kraja, predseda bezpečnostnej rady juhomoravského kraja, asociácie krajov Českej republiky, miestopredseda regionálnej rady, monitorovacieho výboru, člen dozornej rady vinárskeho fondu Českej republiky atď. Novinári to spočítali: 29 funkcií, úradov, to znamená 29 plátov každý mesiac. Uhádnite, koľko je jeho mesačná mzda? 3 545 000 českých korún, čiže 135 000 EUR mesačne. Pretože je to právnik, dá sa predpokladať, že všetko je v súlade so zákonom.¹²⁰

V zamyslení sa človek pýta: Peter apoštol, Jakub, Ján a ďalší, nevedeli ste vo svojej dobe byť podnikavejší, ísť za ziskom? Veď Rimania stavali kamenné cesty pre vojsko, štátne zákazky, nevedeli ste sa zamestnať u nich? Prečo ste sa nedali naverbovať do armády, alebo k námorníctvu? Museli ste zostať takí chudobní? Čo vás to napadlo nasledovať rabína z Nazareta? Koľko ste pri ňom zarobili?

Pri hľadaní odpovede na otázku, prečo nechali vidinu zisku a ostali chudobní pri múdrom rabínovi, pomáha evanjelium podľa Matúša. Peter vyznal: „Ty si Mesiáš, syn živého Boha.“ Ježiš mu hovorí: „Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu“ (Mt 16, 16; 18).

Podme sa zemepisne pozrieť na to miesto, kde tieto slová mohli odznieť. Nebolo to v Jeruzaleme ani na území veriacich ľudí, Židov. Ježiš zobral apoštolov a išli severnejšie, do krajiny pohanov, kde leží Cézarea Filipova. Neďaleko začína pohorie Hermon a pramení Jordán. Malé vodopády tečú údolím, ktoré je útočiskom pred slnkom. Dnes je to turistické miesto, ale pred dvetisíc rokmi to bolo aj miesto kultové, obradné. Ľudia tu prichádzali modliť sa. Jednu skalú, na ktorej sa prinášali obety, volali „vstup do kráľovstva mŕtvych“. Ďalej už nebol život, išlo sa len do kopcov, bolo to nebezpečné, preto hovorili: ísť do „ríše mŕtvych“.

V skalnom prostredí si predstavme, že sedí Ježiš, apoštoli okolo neho, on sa pýta, za koho ho pokladajú, dostáva odpoveď a potom povie Petrovi: „Ty si kameň, tehla.“ V gréčtine sa používa Petros - kameň, tehla a Petra – skala. Ty si Peter ako život, ako kameň, tehla. Ale na tej skale, ktorou som ja, Ježiš, si človek postaví dom, a keď príde vietor, vody, nezrúti sa. Lebo skalou je viera v Ježiša. Čiže ty, Peter, si prvý kameň na stavbe spoločenstva veriacich, ktorou je Cirkev, ale celé spoločenstvo stojí na skale, ktorou je osoba Ježiša Krista.¹²¹

Preto sa modlíme: „Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi, máš ty, Bože, Otče Všemohúci...“ Skrze vzťah s Kristom, dôverné spoločenstvo, sa vytvára viera, ktorá posúva život a dáva zmysel našim dňom.

Tento postoj dáva životu stabilitu a človek sa nemusí obávať, či má dvadsať deväť plátov alebo jeden. Lebo s platom si pomôže pri životnom zaistení, ale potrebná je aj hodnotová orientácia. Tú získa, keď sa stará, aby kameň, tehla života stáli na tej skale, ktorou je Kristus.

¹²⁰ RAPCO, M. – ŽLEBEK, J.: Funkce končícího hejtmána Haška: z 29 jich zbylo osm. Zdroj:

<https://brnensky.denik.cz/z-regionu/funkce-konciciho-hejtmana-haska-z-29-jich-zbylo-jen-sedm-20161020.html>

¹²¹ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Postoj viery má doktrinálne a etické dôsledky. To prvé znamená, že spoločenstvo veriacich sa nemýli vo viere. Jednotlivec sa zmýliť môže, ale spoločenstvo je neomylné. Po druhé: spoločenstvo veriacich zaväzuje k určitej etike. Lebo keď vyznávame Bohu svoje hriechy, posúvame sa v kajúcnosti, nastavujeme si zrkadlo. Mnoho ľudí odmieta spoločenstvo veriacich, lebo by si museli priznať egoistické správanie sa. Výhodnejšie je byť frajer s dvadsiatimi deviatimi platmi. To nevyžaduje zmenu v etike.

Ježiš sa díval na skaly, ktoré oni volali „vstup do kráľovstva mŕtvych“, a v tomto zmysle im povedal: brány pekelné toto spoločenstvo nepremôžu. Sily smrti nikdy nebudú mať moc nad spoločenstvom založeným na oživujúcom Bohu. Život bude vždy silnejší ako smrť. Toto je výhoda viery a spoločenstva veriacich.

Pastier sa nevedel modliť, ale každý deň hovorieval: „Pane, Bože sveta, ty dobre vieš, že keby si ty mal stádo a ja by som mal byť tvoj pastier, tebe by som pásol zadarmo, lebo ťa milujem. Iným pasiem za mzdu.“ Jedného dňa prechádzal tadiaľ učenec v dlhom habite a počul, ako sa pastier modlí. Povedal mu: „Ty blázon, takto sa predsa nemodlí.“ Pastier mu hovorí: „A ako sa mám modliť?“ Teológ ho naučil najdôležitejšie modlitby: Otčenáš, Zdravas, Verím v Boha... Po niekoľkých dňoch odišiel.

Po týždni teológ počul hlas v duši, ktorý mu hovoril: „Vráť sa k pastierovi a povedz mu, aby sa modlil tak ako prv. Ak nie, stihne ťa trest, lebo si mi odviezol spravodlivého.“ Na druhý deň sa učenec vybral na cestu, prišiel k pastierovi a opýtal sa ho: „Čo sa teraz modlíš?“ Odpovedal: „Nič, lebo to, čo si ma ty naučil, som zabudol, a bojím sa povedať to, čo som ja dovtedy vedel, lebo si mi to zakázal.“ Vtedy mu učenec porozprával, čo počul vo sne: Boh chce našu lásku.¹²²

Ak naša viera korešponduje s láskou, stavebný kameň života je na pevnej skale, ktorou je Kristus. On je zárukou, že ideme k zmysluplnému cieľu.

53. SPRACOVAŤ UTRPENIE

Mt 16, 21 - 27 Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba

Dvadsať druhá cezročná neďeľa A

Vraj jeden pán písal do hotela: „Vážení, chcel by som sa u vás ubytovať so psíkom. Nebudete s ním mať žiadne problémy ani vy, ani personál.“ Odpoveď mu prišla mailom: „Už 25 rokov robím šéfa hotela. Ešte ani raz mi pes neukradol osušku ani župan, ani papuče, obraz, koberec, ani príbor. Ešte ani raz som nevolal záchranku, že by sa pes opil. A ešte nikdy som nemusel dať vymaľovať izbu kvôli psovi. Takže ak sa mi váš pes za vás zaručí, môžete prísť.“

Tento inteligentný vtip je inšpiratívny preto, lebo je ťažké zaručiť sa za človeka, aby sa správal eticky. Stretávame ľudí, ktorých by sme najradšej obišli. Možno niekde na plote visí ceduľka „Pozor, zlý pes“, no vhodnejšie by bolo slovo pes zameniť. V každom človeku totiž môže bývať nielen láskavosť, ale aj sebeckosť, ľudskosť, ale aj živočíšnosť, inteligentnosť, ale aj primitívnosť. Môže mať zmysel pre veci Božie, ale mnohokrát môže byť iba materialistom. Ak je niekto sebecký, pudový, živočíšny, povieme o ňom, že má zmysel len pre veci svetské. Na to, aby mal zmysel pre veci Božie, treba zo života urobiť dar, treba lásku, obetavosť, službu.

V tejto súvislosti sa dá pochopiť, prečo Ježiš povedal Petrovi takúto vetu: „Chod' mi z cesty, satan! Na pohoršenie si mi, lebo nemáš zmysel pre Božie veci, len pre ľudské.“ (Mt 16, 23) Veta odznela v konkrétnych okolnostiach, keď sa Peter domnieval, že bude Ježiša chrániť, lebo mu hrozilo, že bude „mnoho trpieť“ od starších, veľkňazov a zákonníkov, že ho zabijú, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych. Peter si ho vzal nabok a začal mu dohovárať: Nech ti je milostivý Boh, Pane. To sa ti nesmie stať!“ (Mt 16, 21 - 22)

¹²² RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 24.

Peter to myslel dobre, ale videl krátkozrako, ľudsky, lebo človek sa prirodzene chce vyhnúť každému utrpeniu. Ale z Božieho pohľadu to môže byť inak. Ježiš vnáša do týchto udalostí nové svetlo: aj utrpenie v jednote s Ním, môže byť požehnaním.

Čo znamená toto posolstvo po dvetisíc rokoch pre nás? Nechceme byť ľuďmi iba živočíšnymi, primitívnymi, ale snažíme sa, aby bolo vidno, že máme zmysel pre veci Božie. Ježiš spomína dve oblasti: prvá je spracovať utrpenie a druhá: mať správne priority. To, že „kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“ (Mt 16, 24), je cesta, ktorej sa nik nevyhne.

Mohli by sme doplniť: napriek tomu, že sme vo svete, v ktorom sa s utrpením stretávame, dôverujeme Bohu, Jeho otcovskej prozreteľnosti. V tom slovníčku: „napriek tomu“ je celé tajomstvo. Okolo nás sú ľudia, ktorí ubližujú, napriek tomu sa dá dôverovať Bohu, musíme znášať choroby, no napriek tomu máme dôveru. Napriek tomu, že nás politici i média zavádzajú, dôverujeme Bohu. Takéto spracovanie utrpenia otvára oči pre to, aby sme mali zmysel pre veci Božie. A nakoľko máme zmysel pre veci Božie, natoľko sa nám odrýva zmysel utrpenia.

Niektó veľmi pekne napísal: „Boh nám dal srdce, aby sme cítili lásku, telo, aby sme prežívali aj bolesť, život, aby sme žili ako ľudia, a dušu, aby sme žili večne.“ Nech by bol akokoľvek náš každodenný život komplikovaný, nemôžeme zostať len pri pozemskosti. Sme pozvaní urobiť posun v postojoch.

Druhou záležitosťou sú priority. „Čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal a svojej duši by uškodil?“ (Mt 16, 26) Čo osoží komukoľvek z nás, keby sme mali kariéru, peniaze, sny by sa splnili, ak by sme neboli dosť zdraví, mali správne rodinné vzťahy, žili v pokoji? Tak si človek uvedomuje pominuteľnosť, márnosť a význam hierarchie hodnôt. Preto sme vdáční za evanjelium, lebo nás formuje a vychováva. Keď máme správne priority, potom je život tak poukladaný, že dokážeme odolať aj tlakom a ťažkostiam, ktoré na nás doliehajú.

Balón sa pomaly vznášal nad krajinou a vraj na jeho vrch sadol vtáčik. Po chvíli sa pýtal: „Počúvaj, balón, neprekáža ti, že musíš vliecť so sebou ten kôš a vrecia s pieskom? Veď je to hrozne ťažké, o koľko vyššie by si mohol vzlietnuť, keby si nebol taký zaťažovaný?“ Na to balón odpovedal: „Niečo na tom je. Ale keby som stúpал vyššie a vyššie, musel by som nakoniec v riedkom vzduchu puknúť. Som teda vdáčný za ten kôš, aj za záťaž, lebo ma udržiava v správnej výške a môžem nerušene cestovať svetom.“¹²³

Záťaž ma udržiava v správnej výške. Neplatí to o mnohých záležitostiach každodenného života? Niekedy nás aj utrpenie udržiava v správnej výške. Preto prosíme Pána o silu, aby sme dokázali mať zmysel pre veci Božie, nielen pre veci ľudské.

54. ODPUSTENIE PRI KONFLIKTOCH

Mt 18, 15 - 20 Ak ťa počúvne, získal si svojho brata

Dvadsať tretia cezročná nedeľa A

Muž bol vedecko-výskumný pracovník a tvrdil, že on na lietajúce taniere neverí. Ale to tvrdil len dovtedy, kým sa neoženil. Po svadbe uznal, že aj lietajúce taniere existujú.

Lietajúci tanier je symbolom sporu, hádky, hnevu, konfliktu, škandálov. Niekedy ide o peniaze, inokedy o upratovanie, nakupovanie, výchovu, varenie. Vždy sa niečo nájde, lebo nežijeme v sterilnom svete. Konfliktu sa vyhnúť nedá, ale je možné hľadať riešenie, ako z neho vyjsť.

Ježiš z Nazareta veľmi dobre vedel, že je ťažké odpustiť, ale je to cesta, ktorá konflikt rieši. „Keď sa tvoj brat prehreší proti tebe, choď a napomeň ho medzi štyrmi očami. Ak ťa

¹²³ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 88.

počúvne, získal si svojho brata.“ (Mt 18, 15) Ježiš ani nepredpokladá, že by si ty mohol uraziť druhého, lebo ty si lepší, si v kostole, ale niekto druhý ublíži tebe. Preto, že si lepší, máš ísť a zmieriť sa s tým, ktorý ťa urazil. Toto je veľmi náročné, preto človek úprimne povie: „Bože, potrebujem tvoju pomoc.“

Evanjelium skutočne prichádza na pomoc. Lebo z viery a z náboženstva prichádza nielen výzva, ale aj sila potrebná na realizáciu. Treba rozumieť rabínskemu jazyku, v ktorom boli tieto slová vyslovené. Výrok: „Čo zviažete na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažete na zemi, bude rozviazané v nebi“ (Mt 18, 18) bol použitý i pri Petrovi. Čo tým chcel Matúš povedať?

Kto neodpustí, popiera Božie odpustenie. Božie odpustenie je dané, ale operatívnym a účinným sa stáva až vtedy, keď sa transformuje a pretlmočí do odpustenia voči druhým. To znamená, že Božie odpustenie chce kráčať, dôjsť k človeku, ale je možné ho zviazať a nepustiť. Preto sa píše „Čo zviažete na zemi, bude zviazané v nebi,“ to znamená, ak neodpustíte, zviažete odpustenie. Čo rozviažete na zemi, bude rozviazané v nebi - znamená udelenie odpustenia. Takže nástroj na riešenie konfliktných situácií máme, len netreba zostať zatvrdlý, sebecký, ješitný, pyšný, zablokovaný namiesto toho, aby sme vniesli zmierenie a odpustenie.

Ak sa pýtame, ako toto Božie slovo a nadčasovú múdrosť spredu dvetisíc rokov realizovať dnes, odpoveď nachádzame vo vete: „Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi.“ (Mt 18, 20) Tým sa chce povedať: vytváraj spoločenstvo lásky tam, kde sa nachádzaš, a tým zabezpečíš, že budeš vnášať odpustenie. Neželáme si, aby rodina bola spoločenstvom, kde sú dvaja, traja v Ježišovom mene, čiže založenom na láske? Neželáme si, aby pracovný kolektív bol založený na úcte, tolerancii?

V Ježišových časoch mali Židia príslovie: keď sa dvaja zhromaždia pri štúdiu Biblie, Thóry, tam bude prítomná Božia sláva. Je pritom použité slovo „symphoneus“, z čoho máme symfóniu, najmä v hudbe. Čiže kde sú dvaja, traja v Ježišovom mene, tam je symfónia, harmónia spoločenstva, zaistená prítomnosť Pána. A naopak: rozpor, rozdelenie, neodpustenie zakrývajú prítomnosť Pána. Je tam, ale zahalená. Kde sme v láske, zjavujeme prítomnosť Pána. Spomínané lietajúce tanierne na začiatku sú realitou, ale odpustenie nie je utópia, stačí sa nadýchnuť a prosieť: „Bože, daj mi sily odpustiť, zmieriť sa.“¹²⁴

Pani O'Connelová z Ohio píše: „Pravé odpustenie môže byť veľmi ťažké. Celé roky som zápasila s odpustením svojmu zosnulému manželovi a zosnulému otcovi pre bolesť, ktorú mi spôsobili. Potom som cez víkend išla na duchovné cvičenia v katolíckom kostole sv. Zuzany a veci sa začali meniť. Rozprávala som sa s kňazom o svojom probléme a spýtal sa ma, či som sa modlila za svojho otca a bývalého manžela. Keď som povedala, že nie, poradil mi, aby som tak urobila každé ráno. Povedal mi: „nie je možné modliť sa za človeka, ktorý nám ublížil, a pritom nezakúsiť uzdravenie, ktoré si Ježiš želá.“

To bolo pred 15 rokmi, ja som sa začala modliť a musím povedať, že odpustenie prišlo. Zranenie, s ktorým som žila, sa rozplynulo. Pridala som ďalšie mená do svojho modlitbového zoznamu. Modlím sa, aby aj moje meno niekto pridal do svojho zoznamu.“¹²⁵

Pravé odpustenie je ako svieža vôňa krásneho kvetu. Prikladám vaše mená do svojho zoznamu a prosím vás, priložte moje meno do vášho zoznamu - treba začať z tohto vnútorného vzťahu, s prosbou, aby Boh zasiahol tam, kde to nevieme vyriešiť.

Ďakujeme za evanjelium, ktoré nás učí, že je dôležité, aby boli dvaja, traja v spoločenstve lásky. Boh je na našej strane a sprevádza nás cestou života, aby sme boli svedkami nielen konfliktných situácií, ale aj uzdravujúcich.

55. VEĽKOSŤ ODPUSTENIA

¹²⁴ MAGGI, A.: <https://www.studibiblii.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

¹²⁵ O'CONNELOVÁ, M.N.: Zápas o odpustenie. In: PROCTOROVÁ, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 5. Bratislava : Lúč 2008, str. 94.

Vodič kamiónu zastavil pred motorestom, išiel si dať kávu. Prišli dvaja motorkári, harleyky, celí v čiernom, zložili prilby a drzo mu zobrali kávu, hamburger a zjedli mu to. Len sa díval, nadýchol sa, odišiel, zaplatil a vyšiel von. Tí dvaja si hovoria: „Aký zbabelec, ani biť sa nevie!“ Čašník sa k nim pridá a hovorí: „Nielenže sa nevie biť, ani šoférovať nevie. Práve teraz cúval a dve motorky zvalcoval.“

Rozprávanie o pomste je starodávne ako ľudstvo, nikomu to netreba dokazovať, lebo patrí k sebeckému človeku. Aj v dobe Ježiša z Nazareta sa riešil hnev, zlosť, nenávisť, pomstychtivosť. Rabíni podľa zákonodarstva tej doby učili, že maximálne trikrát by bolo treba odpustiť. Aj dnes sa hovorí: trikrát a dosť. Peter bol šikovný, myslel si, že to zdupľuje, preto povedal: „Azda sedem ráz?“ (Mt 18, 21) Chcel poznať presné pravidlá a vedieť, kde sú hranice odpustenia, opaku pomsty. Ježiš mu odpovedal: „Hovorím ti: Nie sedem ráz, ale sedemdesiat sedem ráz.“ (Mt 18, 22)

Slovná hračka s číslami sedem, sedemdesiatsedem je u Matúša evanjelistu odvolaním sa na knihu Genezis, v ktorej je na začiatku príbeh o pomste Kaina voči Ábelovi. Kain mal výčitky svedomia, začal sa báť, že niekto iný zabije jeho. Preto mu Boh hovorí: Neboj sa. Budeš síce tulák na tejto zemi, ale každý, kto by zabil Kaina, sedemkrát bude pomstý. (porov. Gn 4, 24) Na ďalších stránkach Biblie vystupuje Lamech, kde sa píše, že treba odpustiť nie sedemkrát, ale sedemdesiatsedem krát. Ide o spoločensky neriešiteľné problémy pomstychtivosti, ktorá je ako rakovina. Vniesť trochu svetla do týchto medziľudských vzťahov môže iba Božie odpustenie.

Ježiš z Nazareta na to vymyslel krásny príbeh o dvoch funkcionároch, ktorí dlhovali svojmu pánovi. Slovo funkcionári sa hodí preto, lebo ide o veľké peniaze. Obyčajní sluovia nemohli mať také veľké dlhy. Museli to byť veľkí páni, keď dostali také veľké pôžičky.

Jeden bol dlžný desaťtisíc talentov, čo je literárne prehnané, lebo talent znamená asi tridsať kilogramov zlata. Ak by išlo o desaťtisíc, to by znamenalo tristotisíc kilogramov zlata. Tým sa chce povedať, že ide o nevyčísliteľnú cenu. Keď Marcus Pompeus v roku 60 po Kristovi dobyl Judeu, ako korisť si odniesol také množstvo zlata do Ríma - píše historik Jozefus Flavius. Keď Herodes Antipas získal Galileu a Pereu, možno získal dvesto talentov. Keď Archelaus, predal Idumeu, Judeu a Samáriu, podľa Jozefa Flaviana stratil asi šesťsto talentov. Spomínaných desaťtisíc talentov evokuje pôsobenie Ríma a odráža povestné predstavy o bohatstve kráľov. Štedrosť pána kráľa je ohromujúca.

Podobenstvo chce povedať, že keby taký dlh mal človek splatiť, potreboval by pracovať 164 rokov. Prosba: „Pozhovej mi, a všetko ti vrátim,“ (Mt 18, 26) je nezmyselná. Lebo kto môže žiť 164 rokov? Preto potom vyniká pán, ktorý celý dlh odpustil. Dá sa v tom vidieť Boží postoj k človeku, ktorý vymazal celý dlh.

Druhý funkcionár dlhuje sto denárov. Denár evokuje slovo deň a znamená mzdu za deň. Sto denárov by bola mzda za tri mesiace a to je splatiteľné. Ak žiada: „Vráť, čo mi dlhuješ.“ (Mt 18, 28) - je to reálne. Jeho problém spočíva v tom, že namiesto milosrdenstva, ktoré bolo voči nemu použité, používa spravodlivosť. A to je tragédia.

Celé podobenstvo končí slovami: „Zlý sluha, ja som ti odpustil celú dlžobu, pretože si ma prosil. Nemal si sa teda aj ty zľutovať nad mojím spolusluhom....?“ (Mt 18, 32-33) Slovo zlý sa v Matúšovom evanjeliu používa tam, kde sa modlíme: Otče náš,... zbav nás zlého. Zlý je ten, kto nie je schopný odpustiť. Taký rozosieva smrť vo vnútri spoločenstva. Lebo každé spoločenstvo natoľko žije, nakoľko sme schopní si odpustiť, v rodine, v práci, všade.¹²⁶

¹²⁶ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Sumarizácia evanjeliového príbehu: Boh bude s každým z nás zaobchádzať tak, ako sa správame v živote. Mierou Božieho správania sa k nám je naše konanie voči blíznym. Preto prosíme, aby nám pomohol mať úctu, toleranciu, schopnosť odpustiť, lebo sú to hodnoty, ktoré potom môžeme očakávať od Neho.

Na francúzskom pobreží v Normandii sa počas druhej svetovej vojny v roku 1944 vylodili americké vojská. Jedna rodina bola v kuchyni, zrazu muž - čierny ako sadza - mieril guľometom, píše dcéra. Stípli sme od údivu viac ako od ľaku. Ten muž povedal: „Priateľ, či nepriateľ?“ Jeho americký prízvuk bol evidentný. Päťročný brat povedal: „My sme tu všetci priatelia. A vy ste odkiaľ?“ spýtal sa otec. „Prichádzam z neba, padákom.“ uškrňal sa Američan. „To je tá dlho očakávaná invázia?“ „Áno, je.“ odpovedal Američan. Aby vo Francúzsku mohli pristáť anglické a americké lode, museli predtým prísť parašutisti. Niektorí sa ubytovali v tej rodine.

Na druhý deň ráno, píše dcéra, keď som vstala, videla som prichádzať troch mužov k nášmu domu. Jeden dôstojník podopieral dvoch ťažko ranených vojakov. Zavolala som otca, pozrel cez okno a povedal: „Ved' to sú Nemci!“ Ale mama povedala: „Dvaja sú ťažko ranení, musíme im pomôcť. Dones veľký slamník, uložíme ich v kuchyni.“

Mama uvarila kávu, dala im piť, a vtedy prišli aj krívajúci americkí vojaci z pivnice. Všetci strnuli, jeden na druhého mlčky pozerali. Potom Nemec celkom spontánne podal Američanovi ruku, ich pohľady sa stretli s maminým pohľadom. Keď mama priateľsky kývla, povedala: „U nás niet nepriateľov, tu sú iba trpiaci ľudia.“ Za stolom pili kávu ľudia, ktorí vonku na seba strieľali, ako ich krajanovia. Ale v našom dome bolo všetko inakšie. U nás nie sme nepriatelia, u nás sme všetci priatelia.¹²⁷

Keď ľudia veria v Boha, veria v odpustenie, nastáva iný poriadok, nielen ten pozemský. Prosme Pána, aby sme verili, že stále platí: nie sedem, ale sedemdesiat sedem ráz.

56. INAKOSŤ BOŽIA

Mt 20, 1 - 16 Preto na mňa zazeráš, že som dobrý?

Dvadsať piata nedeľa A

Vraj jeden zamestnanec dal po týždni výpoveď a zamestnávateľ sa čudoval: „No to ste u nás dlho nevydržali, iba týždeň a už odchádzate?“ A zamestnanec hovorí: „Nevydržal som dlho, ale veľa.“¹²⁸

Iné je to z pohľadu zamestnanca, iné z pohľadu zamestnávateľa. Byť niekde dlho, aj dvadsať rokov, ešte neznamená veľa tam aj urobiť. Lebo sú také zamestnania v štátnej sfére, kde byť dlho ešte neznamená prinášať veľký osoh. Opačne: niekde môže byť človek krátko a prinesie nápad, vyvinie iniciatívu, urobí veľký osoh. Všetko je relatívne. Čo je veľa a čo nie je veľa? Čo je dlho a čo nie je dlho?

Aj v evanjeliu sme čítali o tomto probléme, lebo urobili robotníci vo vinici veľa, keď pracovali celý deň? Dostali veľa alebo dostali málo? Závideli tým, ktorí robili iba hodinu, hádali sa: keď oni dostali peniaze, čakali, že tamtí dostanú menej. (porov. Mt 20, 1 - 16) Ozvala sa v nich závišť, ale aj princíp spravodlivosti, lebo podľa spravodlivosti tamtí mali dostať menej. Lenže keby tamtí dostali menej, hladovala by celá rodina, lebo peniaze bola mzda robotníka za deň. Preto podobenstvo hovorí o dobrom pánovi, ktorý uplatnil nielen princíp spravodlivosti, ale aj princíp milosrdenstva. Ide o akú - takú rovnováhu v spoločnosti.

Podobenstvom zo sveta ekonomiky, ktorá ani dnes nie je spravodlivá, sa chce ukázať, aký je Boh iný, než si ho predstavujeme. Lebo keby sme ho nazerali iba z aspektu spravodlivosti, tak by sme ho ochudobnili. On je totiž ešte iný a nech si ho akokoľvek

¹²⁷ LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 3. Bratislava : Lúč 1994, str. 148.

¹²⁸ LEJKO, M.: Tisíce a dva vtipy. Prešov 2013, str. 81.

predstavíme, vždy nám ujde. Aj z aspektu lásky nám ujde a zasa bude iný, vždy lepší a krajší ako v našej hlave. Toto je na Bohu úžasné.

Lebo Boh nás nemiluje pre naše zásluhy, ale pre naše potreby a preto, že nás má rád. Z našej strany je dôležité povedať: Bože, potrebujem ťa, buď mi milostivý. Pre tento náš postoj, a preto, že je nám Otcom, žehná nám. Stačí zostať úprimne hľadajúcim človekom a vytvárať si o Bohu taký obraz, aký mal Ježiš z Nazareta.

Na túto tému sa výstižne vyjadril svätý Ján Zlatoústý (Chrysostomos) už v roku 350 po Kristovi. Bol to carhradský arcibiskup. „Kto pracoval od prvej hodiny, nech dnes príjme spravodlivú mzdu. Kto prišiel po deviatej hodine, nech oslavuje s vďakou. Kto prišiel až po dvanástej, nech nepochybuje, že bude ukrátený. Kto váhal až do tretej popoludní, nech pristúpi bez obáv a strachu. A kto stihol prísť až o piatej podvečer, nech sa nebojí, že váhal. Lebo vládca je štedrý a príjme posledného robotníka ako prvého. Uspokojí toho, čo prišiel až o piatej podvečer práve tak, ako toho, čo pracoval od prvej chvíle. K poslednému je milosrdný a k prvému láskavý. Onomu dáva a tamtoho obdarúva. Prijíma skutky a víta úmysly.

Preto vojdite všetci do radosti svojho Pána. I prví, i druhí. Prijmite mzdu, bohatí aj chudobní spoločne sa radujte. Vy, ktorí ste vytrvalí, i vy nedbanliví, uctíte si tento deň. Stôl je plný, jedzte všetci, pokrm je pripravený. Nech nikto neodchádza hladný. Všetci majte účasť na hostine viery. Prijmite všetci bohatstvo dobroty. Nikto nech sa neponosuje na nedostatok, lebo prišlo spoločné kráľovstvo. Nech sa nikto nezarmucuje nad previneniami, lebo z hrobu vzkriesenia zažiarilo odpustenie. Nech sa nikto nebojí smrti, lebo Spasiteľova smrť nás oslobodila. Zničil ju ten, ktorého zajala.“¹²⁹

Ján Zlatoústý pochopil, že Boh je Otec, ktorý onomu dáva a tamtoho obdarúva, k poslednému je milosrdný a k prvému láskavý. Je to výzva pre našu každodennosť, uplatňovať princíp spravodlivosti a aj princíp milosrdenstva. Takýmto spôsobom uskutočníme slovo života v praxi.

Vraj sedlo na koni raz pyšne povedalo ostatným sedlám: „Ja nesiem jazdca!“ Ale iné sedlá mu protirečili a hovorili: „Len začni uvažovať.“ Keď sedlo začalo uvažovať, svitlo mu. Je to tak, že ja síce nesiem jazdca, ale kôň nesie mňa. A okrem toho mu svitlo, že kôň nenesie len jeho, ale aj jazdca. Lebo si uvedomilo, že jazdca môže niesť len preto, lebo aj jeho nesú. A vtedy sa mu uľavilo, vydýchlo si a pocítilo niečo ako oslobodenie. Prebudila sa v ňom nová sila. Nosenie sa mu stalo radosťou.¹³⁰

Vo fyzike by sme mohli pokračovať, lebo aj kôň je nesený zemskou príťažlivosťou atď. Múdrost' je byť milosrdný, lebo som omilostený. Dávam, lebo som bol obdarovaný. Niečo mám a niečo ponúkam, lebo mi bolo dané.

Ďakujeme za evanjeliový príbeh, nad ktorým sa zamýšľame. Každý z nás je robotník vo vinici, dobre poznáme svoju prácu aj plácu. Prosme Pána o vytrvalosť do konca.

57. ROZDIEL: OTEC - PÁN

Mt 21, 28 - 32 Oľutoval to a šiel.

Dvadsať šiesta cezročná nedeľa A

Malý ešte nechodil do školy. Keď sa ho pýtali: „Čím chceš byť?“ odpovedal, že policajtom, potom aj hasičom, neskôr vojakom, medzitým aj futbalistom. Keďže išli práve z kostola, povedal, že farárom. Dohovárali mu: „Nemôžeš byť aj policajtom, aj farárom.“ Malý odpovedal: „Ale ja by som bol cez deň policajtom a večer farárom, lebo omše sú večer.“

¹²⁹ ZLATOÚSTY, J.: Poučné slovo nášho otca svätého Jána Zlatoústeho. In:

<http://www.grkat.nfo.sk/Texty/ohlasitelnoje.html> 12.02.2001

¹³⁰ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 112.

Zo skúsenosti vieme, že niekedy sú deti geniálne a prekvapia rodičov svojimi schopnosťami a postrehmi. Niekedy sú drzé, papuľnaté a neposlušné, vyvedú rodičov z rovnováhy, musia sa ovládať. Už detský svet je komplikovaný.

Na pozadí tejto ľudskej skúsenosti Ježiš z Nazareta vymyslel podobenstvo o dvoch synoch, ktorým bolo povedané, aby išli pracovať do vinice. Jeden povedal, idem, ale nešiel. Druhý povedal, nejdem, ale potom to oľutoval a šiel (porov. Mt 21, 28 - 32).

Ak rozmyšľame, komu bol príbeh adresovaný, zistujeme, že predovšetkým proti autoritám tej doby. Pod tým treba rozumieť veľkňazov, znalcov zákona teda zákonníkov, farizejov, a mnohých iných ľudí, ktorí mali moc. Hoci sa hlásili k Bohu, ich jediným bohom bola výhoda a zisk. Robili všetko preto - aj modlitby, obetné úkony - aby z toho mali výhodu a zisk. To sa Ježišovi na náboženských autoritách tej doby nepáčilo.

Evanjeliové slová: „Syn môj, choď dnes pracovať do vinice,“ (Mt 21, 28) by sme podľa gréckeho originálu mohli preložiť: „Synček môj, nešiel by si pracovať do vinice?“ Ide o prejav nežnosti a otcovskej výzvy. Prvý nechcel, potom to oľutoval. Druhý na tú istú otázku: „Synček môj, nešiel by si pracovať do vinice?“ odpovedal: „Idem pane.“ Nepovedal, idem otče. Aký je v tom rozdiel?

Otca, ku ktorému mal mať vzťah ako syn, považoval za pána, ktorý ho zamestnával, pre ktorého pracoval. „Áno, pane“ prezrádza, že ide o pána, ktorého treba poslúchať, sudcu, ktorý rozhoduje, autoritu, ktorej sa treba báť. A takto Ježiš Boha nepredstavoval. Chcel, aby k nemu mali ľudia vzťah: otec, ocko, abba. Aj proroci v Starom zákone vyslovili napomenutia na túto tému: „Pretože sa mi tento ľud približuje ústami a svojimi perami ma ctí, srdce si však vzdáľuje odo mňa...“ (Iz 29, 13).

Čiže výrok: „Idem pane.“ neznamená ochotu ísť pracovať, ale prezrádza nesprávny postoj syna. Nemal v úmysle spolupracovať s pánom. Pred pánom, šéfom musíme hovoriť: áno, pane, ale v duchu si myslíme svoje. Odkazuje to na iné biblické miesto: „Nie každý, kto mi hovorí, Pane, Pane, vojde do nebeského kráľovstva...“ (Mt 7, 21) Keby sme hovorili otec, otec, vyjadrovalo by to vzťah. Ale keď hovoríme pane, pane, vylučujeme sa z Božej náklonnosti. Považujeme ho za šéfa a nie za otca, ktorý nás má rád, chce v ľuďoch zobudiť dynamiku lásky.

Preto je potom pochopiteľné, že Ježiš sa pýta náboženských autorít svojej doby: „Ktorý syn, podľa vás, splnil otcovu vôľu? Bolo by lepšie, keby boli zostali ticho. Ale svojím vyjadrením potvrdili kontrast dvoch skupín: veľkňazi, starší, ktorí si mysleli, že sú najbližšie Bohu, boli porovnaní s tými, ktorí sú odlúčení, ďaleko od Boha, mýtnikmi, prostitútkami, hriešnikmi, poslednými v spoločnosti.

Podobenstvo končí napomenutím, že oni vás predchádzajú do Božieho kráľovstva. Grécke „*proagoisi*“ neznamená, predchádzajú, idú najprv a potom vy, ale oni prevzali vaše miesto, vylúčia vás. Miesto, ktoré si osobujete, vám nepatrí. Lebo ono je pre tých, ktorí majú Boha za otca, zatiaľ čo vy máte Boha za pána, ktorému z povinnosti slúžite. Preto sa Ježišovi ich náboženstvo nepáčilo.¹³¹

Zisťujeme, že porovnania a protirečenia, ktoré vystupujú do popredia v evanjeliom príbehu, stavajú nás pred otázku, či veríme v Boha ako otca, ktorý nás má rád, pozýva k službe a k láske alebo či veríme iba v božstvo výhody a zisku, čo je prirodzené každému z nás.

Dnes sa slovami náboženská autorita rozumie aj Vatikán, biskupské úrady, aj kňaz, ktorý v nedeľu slúži svätú omšu. Tak ako v minulosti, robíme tri chyby. Po prvé vo svojich kázňach hovoríme často proti láske k peniazom, ale chudobne nevyzeráme. Po druhé, často hovoríme proti pýche, ale sami sa domáhame funkcií, moci a dôstojnosti. A po tretie, náboženské autority sa často pasujú za cenzorov sexu a niekedy skrývajú sexuálnych delikventov. A toto dnes už nie je nijaká tajnosť.

¹³¹ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Samozrejme, že slovo autorita nepatrí len cirkevným predstaveným. Každý z nás je autoritou, buď doma otec, mama, alebo v robote, alebo máme priateľov, obrátia sa na nás s dôverou. Evanjelium nás pozýva po prvé, aby sme boli skromní v hospodárení. Po druhé, aby sme sa nehrali na dôležitých, ako farizei a zákonníci. A po tretie to porovnanie s mýtnikmi a prostitútkami znamená brať ľudské telo s úctou, vďačnosťou, a tak sa dívať aj na druhého človeka. Toto všetko je súčasťou nášho života a spirituality. Namiesto áno, pane, hovoriť áno, otče. Vo vzťahu otec – syn je väčšie bohatstvo ako vo vzťahu zamestnávateľ – zamestnanec.

Rozpráva dospelý muž: „V ten deň zomrel môj otec. Bol chladný novembrový čas, ja som ho držal v náručí, otvoril oči, zračil sa v nich strach, aký som dovtedy nevidel. Bol som si istý, že vtedy do izby vstúpil anjel smrti. Potom môj otec klesol na posteľ a ja som jemne položil jeho hlavu na lôžko. Zavrel som mu oči a povedal som mame, ktorá sedela vedľa postele: „Mami, je koniec, ocko zomrel.“ Moja mama mi povedala slová, ktoré ma rozochveli. Nikdy sa nedozviem, prečo mi ako prvé po otcovej smrti povedala toto: „Bol na teba veľmi hrdý, veľmi ťa ľúbil.“ To, čo som pocítil pri týchto slovách, mi pomohlo pochopiť niečo dôležité. Tie slová boli pre mňa ako lúč svetla, ako prekvapivá myšlienka, nad ktorou by som sa nebol pozastavil. Súčasne som cítil konkrétnu bolesť, ako keby som si uvedomoval: otca som spoznal lepšie v smrti než v živote.

O čosi neskôr, keď lekár obhliadal telo zosnulého, som oprel pohľad o stenu v najvzdialenejšom rohu izby a ticho som plakal. Podišla ku mne zdravotná sestra, položila mi ruku na rameno v snahe prejavíť svoju účasť. Nedokázal som prehovoriť, ale chcel som jej povedať, že neplačem preto, lebo mi zomrel otec, ale plačem preto, lebo mi nikdy nepovedal, že je na mňa hrdý, lebo mi nikdy nepovedal, že ma má rád. Samozrejme, považoval za jasné, že ja to viem. Rovnako považoval za jasné, že viem, akú dôležitú úlohu mám v jeho živote, aké dôležité miesto mám v jeho srdci. Ale prečo mi to nikdy nepovedal?“¹³²

Komplikácie sú v ľudských vzťahoch i vo chvíli konca, zomierania. Začali sme celú úvahu s dieťaťom či bude policajt, či farár, aj tam sme videli komplikácie. A vždy to bude obalené rozličnými starosťami, kým nedovoľíme, aby Božia láska prenikla naše vzťahy. Prosme za to, aby naším Bohom bol skutočne otec a nie pán. Prosme za to, aby sme sa bránili pokušeniam mať Boha výhod a zisku a preferovali Boha lásky a služby.

58. ÚRODNOSŤ ŽIVOTA

Mt 21, 33 - 43 Vinicu prenajme iným vinohradníkom

Dvadsať siedma cezročná nedeľa A

Vraj u Novákovcov neskoro večer zazvonil zvonček. Pán Novák išiel otvoriť a za dverami stáli dvaja cudzí muži s pištoľami v ruke.

„Dobrý večer, čo by ste si priali?“

„My sme zlodeji a prišli sme si pre vaše zlato!“

„A koľko zlata by to malo byť?“

„Sto kíl.“

„A mohlo by byť aj 103?“

„Samozrejme, že áno.“

Pán Novák sa tak otočil a cez rameno zavolať: „Anička, zlato moje, vstávaj, prišli si po teba!“¹³³

Často sa používa lichotivý výraz: môj zlatý. Hovorí sa to aj deťom, niekedy je to pravda, niekedy menej. A hovorí sa to aj Pánu Bohu: Bože môj zlatý. Je krásne ak Boh je „môj miláčik, moje zlatko“. Kvalita vzťahu sa rôzni.

¹³² FERRERO, B. (editor): Večera v raji. Bratislava : Don Bosco 2017, str 14.

¹³³ LEJKO, M.: Tisíce a dva vtipy. Prešov 2013, str. 90..

Vo viere je jedinou istotou, že Boh nás miluje, čiže kvalita jeho vzťahu k nám je stopercentná. My sme vinica Božia, Pánov ľud, ako o tom píše Izaiáš. Pripravil nás pre túto zem a očakáva, že budeme prinášať úrodu. „Vinicou Pánovou je jeho ľud.“ (Iz 5, 7a) Každému z nás môže povedať: zlatý môj. Jeho náklonnosť je absolútna, sme Ním oceňovaní.

Bolo by potrebné opätovať postoj lásky. Tu začína problém, lebo niekto by si mohol pomyslieť, že stačí modlitba a kult. Lenže Ježiš sa rozhodol pre pokrok v náboženstve, to znamená že opätovanie lásky k Bohu má cestu cez blížneho. Ak je úcta, tolerancia, vzájomná láska, vtedy život prináša úrodu.

Najhoršia vec na svete nie je hriech, lebo hriech človek môže oľutovať, môže sa zmeniť. Keďže Božia láska je istá, hriech sa v nej môže utopiť. Najhoršie na svete je prospech, výhoda, egoizmus. To sú postoje, s ktorými sa dá život prehrať. Neúrodnosť života je v koncentrácii na vlastníctvo, zisk, výhody. Pre tento egoizmus sa zabúda na Božie povolanie.¹³⁴

Vraj stretol rehoľník človeka, ktorý mu rozprával, aký je dobrý. Chudobným dáva časť svojho majetku, zasadzuje sa za zajatých, dva razy týždenne navštevuje chorých. Staručký rehoľník len prikyvoval hlavou a povedal: „Naozaj si dobrý, ale choď a opýtaj sa najprv tvojej ženy, čo si o tebe myslí. Potom svojich detí, po tretie svojich príbuzných, čo od teba očakávajú, po štvrté svojich susedov, čo si o tebe rozprávajú a po piate kolegov, ako o tebe zmýšľajú. Potom mi príď povedať, aký si dobrý!“¹³⁵

Úrodnosť života, či som dobrý, nezávisí od toho, čo si o sebe človek myslí, ale čo si o ňom myslí žena, deti, príbuzní, susedia, kolegovia. Takto nás Boh vymyslel, sme jeho vinicou. Máme všetky predpoklady pre to, aby sa náš život rozvinul. A sme mu za to vďační.

59. POZVANIE A ODMIETNUTIE

Mt 22, 1 - 14 Zavolajte na svadbu všetkých, čo nájdete.

Dvadsať ôsma cezročná nedeľa A

Zaľúbený mládenec padne na kolená pred dievčaťom svojich snov, prosí o ruku. Ona odsekne: „Neexistuje! Môj budúci manžel musí zarábať aspoň 3 tisíc eur, musí dobre variť, upratovať, všetko opraviť a splniť každé želanie.“ „No dobre,“ povie mládenec, „ale keď už kľáčim, dovoľte mi, aby som sa za toho chudáka aspoň pomodlil.“

Náročná na druhého a k sebe tolerantná. Dá sa s takou osobou vytvoriť život ako hostina? Každý, kto je na druhých náročný a k sebe milostivý, vytvorí biedne spoločenstvo. Lebo na to, aby bol život ako hostina, je potrebné byť na seba náročný a k druhému tolerantný. Domov je tam, kde sa okolo stola spomína, žartuje, plánuje, život je ako hostina. Ak na seba ľudia kričia, rozčuľujú sa, hnevajú, nie je život bieda?

V tejto súvislosti rozumieme podobenstvu o pozvaní na svadobnú hostinu, ktoré povedal Ježiš z Nazareta. (porov. Mt 22, 1 - 14) Chcel pomôcť všetkým ľuďom k tomu, aby prežívali svoje dni a roky ako účasť na Božej hostine. K tomu treba splniť určité podmienky.

Celé rozprávanie začína Ježiš slovami nebeské kráľovstvo. U Matúša je to jasný výraz, ktorým chce povedať, že nejde o kráľovstvo, ktoré bude v nebi, potom. On hovorí o živote na zemi, kráľovstvo je v duši človeka. Ide o alternatívny spôsob života oproti ľuďom, ktorí sú sústredení iba na výhody a zisk. Preto je nebeské kráľovstvo v nás, medzi nami, nie spoločenský a politický systém.

V podobenstve, ktoré Ježiš vymyslel, je zaujímavé to, že svadby sa nechcú zúčastniť ľudia z vyššej spoločnosti, s veľkým bohatstvom, lebo majú polia a obchod. Tí, ktorí sa zúčastňujú na svadobnej hostine, nemajú nič, vagabundi na cestách. V modlitbe Otče náš hovoríme, príď kráľovstvo Tvoje, čiže nech sa tento život stane hostinou pre všetkých. Logické

¹³⁴ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

¹³⁵ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, str. 31.

je, že tí, ktorí sú už uspokojení, majú viac, ako potrebujú, to nechcú. Chcú si zachovať svoje privilégiá a odlišnosti, preto si držia odstup od ostatných. Presne to Boh neznáša, lebo je Otec.

Ísť na svadobnú hostinu znamenalo možnosť najesť sa do prasknutia. Napriek tomu niektorí nešli. Ježiš mieril na farizejov a zákonníkov. Náboženská inštitúcia vtedajšej doby robila veľa pre vlastné výhody. Im bolo adresované slovo o odmietaní ponuky na svadbu.

Odmietnutie však nie je bez následkov. Svadbou sa začína a rozvíja život v protiklade so smrťou. Buď človek prijme pozvanie k plnosti života, alebo mu ostane plnosť smrti. Preto Ježiš naznačil: kráľ sa rozhneval, poslal svoje vojsko, aby ich pozabíjal, vypálil mesto. (porov. Mt 22, 7) Reč o smrti symbolicky vystihuje prorocké myšlienky.

V podobenstve sa hovorí, že svadba bola pripravená, ale pozvaní jej neboli hodní, preto poslal ďalších na rázcestia. Križovatky v tomto zmysle neznamenajú rázcestia tak, ako ich poznáme. Pôvodné grécke slovo označuje konečný bod územia, kde končili rímske cesty a začínali sa poľné chodníky. To znamená koniec jedného územia a začiatok inej krajiny. Čiže choďte aj na iné územie, kde žijú vylúčení, aj ľudia vzdialení, odmietnutí, všetkých pozvite, aby mali účasť na hostine života.¹³⁶

Božia láska je určená všetkým, neudeluje sa ako odmena za zásluhy, ale ako dar pre naše potreby. Dostávame účasť na živote, máme perspektívu a potrebujeme, aby nám bolo odpustené, čím dostáva život zmysel.

Posledná poznámka predstavuje rozpor medzi tým, čo je normálne a čo normálne nie je. Keď nás prídu pozvať na svadbu, netešíme sa? Vyhnal niekto niekoho, zabil za to, že ho prišiel pozvať na svadbu? Prečo Ježiš tak rozpráva?

Rozpor s normálnosťou znamená: nemohlo sa to stať. Extravagancia v rozprávaní chce povedať, že sústredenie sa človeka na materializmus, ateizmus alebo ľahostajnosť je rozpor s normálnosťou. Normálne je veriť v Boha ako Otca, prijať ho, ďakovať mu za účasť na živote. Nie je normálne toto pozvanie odmietat.

Doba, v ktorej žijeme, nám predostiera v mnohých oblastiach nenormálne za normálne. To vieme zo sociológie. Vždy, keď urobíme nejakú chybu, hriech, sebeckosť, sme v rozpore s normálnosťou. Preto je pre nás evanjelium pozvaním prosiť si silu zostať normálni.

Vraj v nebi pripravili hostinu všetkých čias. Každý blažený obyvateľ neba mal svoje vyhradené miesto pri stole označené pozlátanou menovkou. Na slávnostné otvorenie nového neba a novej zeme prišli všetci. Bola to chvíľa, na ktorú sa čakalo od večnosti. Z anjelských kuchýň sa šírili najúžasnejšie a najlahodnejšie vône. A svätí pustovníci, hoci sa tvárili, že nič necítia, netrpezlivo čakali na okamih, keď sa začne hodovať. Lenže Ježiš sediaci za vrchostolom žiaden pokyn k začiatku hostiny nedal. Všetci mlčky čakali. Na čo čaká Ježiš, prečo sa ešte nezačalo? Vtedy sa otvorili veľké pozlátané dvere, ktoré sa zdali zavreté navždy, a váhavým krokom vošiel muž so smutným pohľadom. Ježišova tvár sa rozžiarila, otvoril náručie a ponáhlal sa mu v ústrety so slovami: „Judáš, priateľ môj, čakali sme už len na teba!“¹³⁷

Podstata príbehu nie je v tom, kde je Judáš - to sa dozvieme, keď tam prídeme. Judáš je symbolom každého z nás, osobné zrady a chyby poznáme na sebe. Podstatný na príbehu je postoj Ježiša - čakali sme už len na teba! Si pozvaný, máš mať účasť, hostina života je pre všetkých. Z tohto Božieho postoja sa tešíme aj dnes. Ak má byť život ako hostina, musíme byť na seba nároční a k druhým tolerantní.

60. CISÁROV A BOŽÍ OBRAZ

Mt 22, 15 - 21 Dávajte, čo je cisárovo, cisárovi

Dvadsať deväť cezročná nedeľa A

¹³⁶ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

¹³⁷ FERRERO, B.: Večera v raji. Bratislava : Don Bosco 2017, str 5.

Vraj do lesa mala prísť daňová kontrola. Zvieratá sa zľakli. Prvá hovorila líška: „Ja mám kožuch, môj muž má kožuch, deti majú kožuch. Ako obstojíme pred daňovou kontrolou?“ Ozval sa krtko: „Ja tunelujem, moja žena tuneluje, deti tunelujú, čo budeme robiť?“ Potom sa ozval bocian: „Ja žijem na vysokej nohe, moja žena žije na vysokej nohe, deti žijú na vysokej nohe. Ako obstojíme pred daňovou kontrolou?“ Posledná bola opica, ktorá sa zasmiala a povedala: „Ja sa nebojím, lebo ja mám holý zadok, muž má holý zadok a deti si postupne zvykajú.“

Nikomu neznie príjemne slovo daňová kontrola, ale súvisí s každou dobou, s každým storočím, aj s tým, v ktorom žil Ježiš z Nazareta. Je známy jeho výrok: „Dávajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu.“ (Mt 22, 22) Pre porozumenie súvislostí sa poďme postaviť do Jeruzalemského chrámu, kde slová odzneli. Rimanovia, ktorí okupovali Jeruzalem, mali inú náboženskú prax ako veriaci ľudia, Židia. Veriaci ľudia podľa Mojžišových kníh Biblie nemohli v chráme kresliť obraz Boha, bolo to zakázané, bolo by to rúhanie. Nebolo dovolené stavať sochu Boha a malo to svoje dôvody. Zákaz v Jeruzalemskom chráme bol stále rešpektovaný.

V iných rímskych chrámoch na území ríše boli obrazy cisárov, sochy a pred nimi pálený tymian na znak úcty. Keď sa cisár Tibérius dozvedel, že on v Jeruzalemskom chráme nebude mať svoju sochu, čo urobil? Toto si draho Židia zaplatíte, musíte sa vykúpiť. Dám vám výsadu, že vo vašom chráme nebude stáť moja socha, ale bude špeciálna vyššia daň, ktorú zaplatíte. Preto sa ľudia v Jeruzaleme hnevali, preto vznikla otázka: „Slobodno platiť daň cisárovi, či nie?“ (Mt 22, 17)

Výzvou: „Ukážte mi daňový peniaz.“ (Mt 22, 19) ich Ježiš odhalil. Ako veriaci ľudia nemali čo nosiť obraz cisára do chrámu. Na to boli zmenárne pred chrámom. Keď vchádzali dovnútra, mali si zmeniť rímske, sýrske, egyptské peniaze na chrámové. Kto priniesol cisárov obraz do chrámu, rúhal sa. Oni mali denár a na ňom na jednej strane bol Tibérius, syn božského Augusta, syn Lívie, bohyne mieru, a na druhej strane Pontifex Maximus, čiže najvyšší veľkňaz. Vtedy sa prezradili, prispôbovali si zákony. Keby zákonníci boli skutočne nábožní, tak by dodržiavali to, čo bolo v Biblii napísané. Ale keď išlo o výhody a zisk, hneď urobili výnimku.¹³⁸

Tieto dejiny ukazujú, aká rozdielna je autorita vládnej moci a autorita Ježišova. Pretože Ježišova autorita sa zakladá na službe a láske. Autorita štátu sa zakladá na zákonoch, daniach, armáde. Tak je to na celom svete. Ježiš nechce konkurovať autorite štátu, ale prežíva svoje dni iným spôsobom a usmerňuje učeníkov k podstatným veciam.

Ak po dvetisíc rokoch počúvame: „Dávajte cisárovi, čo je cisárovo.“ mali by sme uchopiť zmysel: vracajte cisárovi, čo je cisárovo a vracajte Bohu, čo je Božie. Čo je Božie v nás? Jeho obraz. Toto je dôvod, prečo v Jeruzalemskom chráme nebolo možné nakresliť obraz Boha, lebo on je podľa Biblie v človeku. Každý z nás nosí v sebe pečať Božej náklonnosti, je milovaný syn, dcéra Božia. Tento Boží obraz má v sebe človek rozvíjať.

Ide o pozvanie: usiluj sa, človek, aby si svoju spiritualitu, duchovný život posunul. Nech je tvojou prioritou Boh i úcta a tolerancia k iným ľuďom. Nejde o kvantitu, ale zvrúcnievanie vzťahu k Bohu. Lebo život sám nás privádza do situácií, v ktorých nám niekto ublíži, vznikne konflikt, príde choroba a treba to v sebe spracovať. Vtedy sa ukazuje zmysel spirituality: napriek tomu, čo na nás dolieha, vieme si zachovať Ježišov pokoj, nadhľad. Zveľaďovať jeho obraz v našej duši je veľká výhoda.

Doma podvečer rozpráva syn s mamou. „Šli sme so spolužiakmi okolo nákupného centra a na múriku sedel bezdomovec. Žobral a v umazanom klobúku, mal pár centov. Popýtal aj nás: ‚Dajte mi pár drobných na chlebič.‘ Bol skutočne slušný. Poznám ho, lebo tam sedí takmer každý deň. Dobrý človek, ktorý doplatil na zlé vzťahy v rodine. Nemal som pri sebe ani

¹³⁸ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

cent, za posledné peniaze som si kúpil kofolu a chlapci boli na tom podobne. Ale jeden z chalanov do klobúka kopol. Klobúk vyletel, a kým dopadol na zem, všetky drobné sa rozkotúľali.“ Mama povedala: „To je sila, to ste zabodovali!“

Syn pokračoval: „Chlapci sa začali smiať, bezdomovec len hľadel do zeme, bál sa. Ja som sa po chvíli vrátil a začal som drobné mince zbierať. Chlapci sa smiali ešte viac.“ „To nebolo vôbec smiešne.“ povedala mama „Keď som už mal pocit, že som z dlažby pozbieral všetky mince, asi 20, zdalo sa mi, že za kockami v tráve sa čosi zelená.“ „Dobre si videl?“ opýtala sa mama. „Predstav si, bola tam pokrčená päťeurovka.“ „Takže sa ti oplátilo zbierať mince, zarobil si.“ „Položil som ich do klobúka k tým drobným.“ „A to už prečo?“ opýtala sa mama. „Ja som si istý, že patrila jemu.“ Mama mu povedala: „Máš to u mňa.“ A posledná chlapcova veta bola : „Som rád, že som sa rozhodol správne.“¹³⁹

Malička udalosť ukazuje, že spiritualita znamená rozvíjať v sebe Boží život, dobro, lásku, statočnosť, slušnosť. Nedať sa nakaziť postojmi iných, ktorí do klobúka kopú. Ďakujeme za evanjelium, ktoré nás pozýva k prehĺbeniu duchovného života - vrátiť Bohu, čo je Božie.

61. PRETLMOČIŤ LÁSKU K BOHU DO LÁSKY K ČLOVEKU

Mt 22, 34 - 40 Milovať budeš Pána, svojho Boha

Tridsiata cezročná nedeľa A

V kláštore povedala predstavená: „Všade je hospodárska kríza, aj nás to postihlo, musíme sa uskromniť.“ Zobrala olivový olej, obchádzala sestry, šalát každej pokropila, kým vyslovila Kyrie eleison. Keď prišla k svojmu tanieru začala spievať gregorián: „Kyrie - eeee, - eeeeeeee, - eeeeeelejson.“

Seba uprednostniť a na druhého zabudnúť, to je problém nás všetkých. Nevyhýba sa to, samozrejme, ani kláštorom. Tento zápas zostáva v človeku po celý život - sklon k lenivosti, pohodliu, uprednostňovaniu seba.

Nedivíme sa Ježišovi, keď na otázku: „Učiteľ, ktoré prikázanie v Zákone je najväčšie?“ vyhlásil: „Milovať budeš Pána svojho Boha.....a svojho blížneho ako seba samého.“ (Mt 22, 37 - 39) Zaujímavé sú niektoré historické súvislosti. Ježišovi poslucháči a hlavne znalci zákona rozlišovali prikázania malé a veľké, preto sa pýtajú na najväčšie, najdôležitejšie. Rozlišovali predpisy a zákazy. Predpisov bolo 248 a zákazov bolo 365.

Otázka, ktoré prikázanie je najväčšie, súvisela s ortodoxiou, výkladom Mojžišovho zákona, podľa ktorého najväčšie prikázanie by mohlo byť to, ktoré dodržiava aj sám Boh. On zachováva prikázanie o šabate, siedmom dni stvorenia, odpočinku (my to nazývame nedeľným dňom, nedeľnou omšou). Zachovávanie tohto prikázania sa rovná zachovávaní celého zákona. Porušenie tohto zákona, sa trestá smrťou, lebo sa rovná porušeniu celého zákona.¹⁴⁰

Ježiš, podobne ako pri iných príležitostiach, sa vyhol odpovedi na tému šabat, lebo podľa neho najdôležitejšie je pripodobniť sa Božej láske. Preto necituje predpisy ani zákazy, ale našiel v Biblii iné miesto: Šema Israel. „Počúvaj Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný. A ty budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou.“ (Dt 6, 4 - 5) Každý veriaci žid ho vedel, opakoval ho ako kresťania Otčenáš.

Tu zmenil Ježiš jednu maličkosť: v židovskom zákone je - milovať Boha celou silou, aj s ekonomickými dobrami, čiže celým svojím majetkom. A Ježiš povedal: milovať Boha celou svojou myslou namiesto silou. Prečo? Lebo Ježišov Boh je iný, človek mu nemusí predkladať obety a dary, aby si ho uzmieril. To predpokladá ekonomické zázemie. Boh je Otec, ktorý nás má rád, dáva silu a energiu, aby sme vedeli dobre žiť.

Hlavné prikázanie Šema Izrael v sebe obsahuje všetku lásku k rodine, k priateľom, je tam aj zmienka o sexuálnej láske. „Poučaj o nich svojich synov a sám uvažuj o nich, či budeš

¹³⁹ HUBENÁKOVÁ, J.: Spoznávam Ježiša. Trnava : Dobrá kniha 2017, str. 75.

¹⁴⁰ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

sedieť vo svojom dome, či budeš na ceste, či budeš ležať alebo stáť.“ (Dt 6, 7) Vždy máš mať na pamäti, že vedľa teba je osoba, ktorá si zasluhuje úctu, aj v erotike.

Ježišova novosť spočíva v tom, že láska k Bohu sa má pretlmočiť do lásky k blížnemu. Dovolil si povýšiť na príkaz to, čo bolo iba predpisom. Tak ako je rozdiel medzi priestupkom a trestným činom, tak je rozdiel medzi židovskými predpismi a príkazmi obsiahnutými v Biblii. Ježiš si dovoľil spojiť dve skutočnosti a z predpisu urobiť príkaz.¹⁴¹

Ježiš zjednotil lásku k Bohu s láskou k blížnemu. Prídavné meno *homoios* v gréčtine znamená, že príkaz lásky k blížnemu má rovnakú hodnotu, je na tej istej úrovni ako príkaz lásky k Bohu. To prináša nový obrat do etiky aj do náboženských tradícií ľudstva. Ježiš spojil božské s ľudským. Robí neoddeliteľným jedno od druhého.

Od tých čias platí, že je ilúziou a klamom, ak je niekto v dobrom vzťahu k Bohu a má zlý vzťah s človekom a opačne. Naopak, zjednocujúc božské s ľudským, Ježiš sekularizuje, čiže zosvetšňuje náboženstvo. Akoby ho prenášal do laického prostredia. Zarážajúcim spôsobom zjednodušuje náboženstvo, lebo za najdôležitejší aspekt života vyhlásil to, aby sme boli ľuďmi tolerantnými, rešpektujúcimi druhých, usilujúcimi sa konať v súlade so svojím svedomím.

Na druhom stupni základných škôl vedia byť deti kruté. Prejavilo sa to voči chlapcovi, ktorý sa volal Matúš. Robili mu napriek a posmievali sa mu, lebo bol tučko, mal nadváhu. Samozrejme, že ho to trápilo. A trápilo ho aj to, že vždy bol posledný. Keď si deti vyberali niekoho do tímu, on sa vždy zvýšil.

Spomína spolužiak: „Raz sedel na hodine telocviku blízko mňa. Ktosi doňho strčil, spadol na mňa a bolestivo ma udrel do nohy. Chlapec, ktorý to zavinil povedal, že to Matúš. Pred očami celej triedy som sa mohol nad to povzniesť, ale rozhodol som sa, že Matúša potopím, aby som si udržal priazeň triedy. Zreval som: ‚Vstávaj Matúš, takú ti vrazím!‘ Odpovedal, že to nebola jeho vina. Lenže spolužiaci ho donútili, aby sa mi postavil zoči voči so zdvihnutými pästami, hoci nebol žiaden boxer. Po mojom údere mu začala tiecť krv z nosa. A trieda šalela.

Vtedy vstúpil do triedy učiteľ, videl čo robíme a rozhodol sa. Obidvoch nás poslal na bežeckú dráhu. S úsmevom na tvári nás sledoval a povedal: ‚Vy dvaja pôjdete vonku, zabehnete dvetisíc metrov a budete sa pritom držať za ruky.‘ Celá trieda vybuchla do smiechu.

Pobrali sme sa a ruka v ruke sme zabehli päť kôl. Pamätám si, že v určitej chvíli som pozrel na neho, z nosa mu ešte tiekla krv, jeho hmotnosť ma zdržiavala. Ale zrazu som si uvedomil, že nie je až taký odlišný odo mňa. Pozreli sme sa na seba a usmiali sa.

Odvtedy sme boli dobrými kamarátmi. Nikdy v živote som už nezdvihol ruku proti nijakému človeku. Keď sme vtedy ruka v ruke bežali spolu po dráhe, nevnímal som Matúša ako tučného alebo pomalého. Bola to ľudská bytosť, ktorá mala svoju hodnotu, a tá prevyšovala zovňajšok. Je zvláštne, čo sa človek môže naučiť, ak je prinútený bežať dvetisíc metrov a držať niekoho za ruku.“¹⁴²

Ak je odpustenie potrebné už v žiackom veku, o čo viac vo svete dospelých a seniorov. Druhý je ľudská bytosť, ktorá má svoju hodnotu. Prosme si silu každodenne pretlmočiť lásku k Bohu do lásky k človeku.

62. ČISTÉ A NEČISTÉ

Mt 23, 1 - 12 Hovoria a nekonajú

Tridsiata prvá cezročná nedeľa A

¹⁴¹ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

¹⁴² FERRERO, B.: Večera v raji. Bratislava : Don Bosco 2017, str 38

Manžel hovorí: „Nevedel som, že máme doma aj sušičku, nielen práčku.“ Žena prekvapená: „Ako si na to prišiel?“ „Položil som ponožky do práčky, o hodinu som ich vybral a boli suché.“ Pozrela sa bližšie: „Samozrejme, ale ty si nezapol práčku!“

Od práčky sa očakáva, že z nečistého urobí čisté. Načo by bol taký stroj, z ktorého by sme vybrali veci také, aké sme ich tam vložili: suché, ale špinavé? Nedorozumenie súvisí s nesústredenosťou človeka, ktorý obsluhuje prístroj.

Viera a náboženstvo by nám v určitom zmysle mali pomôcť prejsť od nečistého k čistému, od nedokonalého k dokonalejšiemu, teda posunúť sa. Toto bol dôvod, prečo Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi rozprával s farizejmi a zákonníkmi. Vyčítal im, že „viažu ťažké až neúnosné bremená.“ (Mt 23, 4)

Farizeji a zákonníci sa snažili o tzv. obradnú čistotu. Medzi obradnosťou a morálkou (etikou) na strane druhej, videli veľký rozdiel. Pre Ježiša slovo byť čistý znamenalo metaforu na dobrý. Byť nečistý pre Ježiša znamenalo metaforu na zlo a hriech. Pre farizejov a zákonníkov tie isté slová znamenali niečo iné. Čistý bol podľa nich ten, kto bol prijateľný pre obrad. Mal službu v chráme, a preto nemohol vojsť do bohoslužobného priestoru ako nečistý.

Čo narušovalo obradnú čistotu? Podľa Mojžišovej knihy je to smrť, ktorá narušuje čistotu v dome, pretože šíri mŕtvolnú nečistotu, čiže dotyk mŕtvy alebo niečoho hnilobného. Ďalej sem patrí menštruačná krv, krvácanie mimo menštruačný cyklus a aj ejakulácia mimo normálny reprodukčný proces. Zdroje nečistoty tvorí niečo, čo funguje proti prírode alebo narušuje to, čo je považované za prirodzený beh vecí.¹⁴³

Takýto služobník sa mohol stať čistým skrze obradné umývanie. Netreba ho chápať symbolicky, ale ako hygienické. Podobne aj žena sa musela postarať, aby sa stala najprv čistou. Ale nie v našom zmysle duchovnom, ale hygienickom. Treba brať do úvahy, že voda v tých krajoch bola vzácna.

Okrem toho ide v živote ortodoxného žida o posteľ a stôl, čiže prístup k potravinám a vlastnému telu boli dôležité skutočnosti. Preto sa snažili chrániť poriadok, prirodzenosť, čistotu. Za nečisté bolo považované všetko, čo je nejakým spôsobom nenormálne. Ak niečo bolo proti životu, hodnotilo sa to ako nečisté.

Napĺňanie Božieho života znamenalo viesť takýto svätý život. Ide o cyklus, lebo v živote sme stále v pohybe medzi protirečivými skutočnosťami, medzi čistým a nečistým. Opakuje sa smrť na jednej strane, na druhej strane voda očistenia padá pravidelne z neba na zem. Nečistota a čistota je cyklická. Každý deň jeme - rytmus, do ktorého sme ponorení, vychádza z nevyčerpatelných zdrojov života. Tým sa v židovstve chcelo naznačiť, že to, čo je zo zeme, nás znečisťuje, to čo je z neba očisťuje. Každopádne to súviselo s vytváraním a udržiavaním života.¹⁴⁴

Kedy porozumieme mysleniu farizejov a zákonníkov, ich snahe o dobrý a svätý život, zistíme, že Ježiš nebol proti tomu, ale chcel viac. Rozlišoval vnútornú čistotu v človeku, dobro, etiku, spravodlivosť od vonkajšej čistoty spojennej s obradmi. Chcel, aby sa vnútorný a vonkajší svet posúval smerom k svedectvu o Bohu. Nechcel, aby človek žil v disharmónii.

Kedy dnes povieme farizejstvo, rozumieme tým rozpor medzi hovorením a konaním. Manžel, aby nezabudol na výročia, narodeniny, meniny, zariadil to tak, že v neďalekom kvetinarstve zadal potrebné údaje a vždy na dátumy prišla kytica. Manželka sa tešila, manžel bol pozorný a ona bola za to vďačná. Až raz sa stalo, že na jeden z dátumov prišiel domov a povedal: „Aké krásne kvetiny, od koho sú?“ Vtedy to celé prasklo.

To, čo chcela žena, bola láska, úcta, nie pravidelná donáška kvetov. Načo vonkajšie prejavy, keď chýba vnútorný postoj? Takúto situáciu pomenujeme ako farizejskú. Ak sa to aplikuje na náboženstvo, je pochopiteľné, že iba obrady, vonkajší modlitebný výkon bez

¹⁴³ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

¹⁴⁴ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

vnútorného postoja lásky k Bohu je nedostatočný. Ale ak sa človek snaží o súlad, stojí pred Bohom s vďačnosťou.

To, čo dnes hrozí, je problém subjektivismu a relativizmu, právo žiť podľa toho, čo si sám myslím. Nie je potrebná autorita spoločenstva veriacich (cirkvi), učiteľského úradu (pápeža, biskupov). Pri zložitých bioetických dilemách - eutanázia, interrupcia - sa uprednostňuje vlastný názor. Pritom sa zabúda, že ten názor pochádza z prostredia, médií, nie z ticha svedomia. Tento subjektivismus je nebezpečný, pretože vedie k ľahostajnosti. Ale ak sa snažíme počúvať Božie slovo a podľa neho aj žiť, dostávame svetlo v pochybnostiach, snažíme sa o zharmonizovanie vonkajších a vnútorných prejavov.

Stalo sa raz, že rabín Akiva sa dostal na niekoľko mesiacov do väzenia. Mal sluhu, ktorý mu slúžil každý deň tým, že prinášal do väzenia vodu. Časť bola na pitie, časť na obradné umývanie. Hoci bol vo väzení, ako ortodoxný rabín vždy si umyl ruky.

Pri jednej scéne veliteľ väzenia kopol do vedra a polovičku vody rozliat. Vtedy rabín začal uvažovať: „Čo mám vlastne robiť? Mám použiť vodu ako potravinu, aby som nezahynul alebo na obradné umývanie, aby som sa nestal mŕtvym pred Bohom?“ A hovorilo sa o ňom, že nejedol nič, kým mu nepriniesli toľko vody, aby si mohol umyť ruky.

Protestoval a žiadal vodu aj na obradné očisťovanie. Po niekoľkých dňoch veliteľ väznice povolil, dodali mu toľko vody, koľko potreboval. Múdri ľudia, keď sa o tom dopočuli, vraveli: „Ak rabín Akiva takto robí vo svojej starobe, o čo skôr by takto robil vo svojej mladosti? Ak takto robil vo väzení, o čo skôr by tak robil na slobode?“¹⁴⁵

Prednosť zachovávanía Božieho zákona pred vlastným životom - mohol by Ježiš takého rabína odsúdiť? Za čo, za jeho vernosť? Za snahu žiť podľa Božích prikázaní?

Dôležité je pochopiť kontext doby, ako to bolo myslené pred dvetisíc rokmi, čo bolo čisté a nečisté. Ježiš chcel posunúť naše myslenie a konanie od obradnosti k vnútornej etike, zachovávaní spravodlivosti, k vnútornej čistote. Sme vďační za evanjelium, ktoré podporuje náš život a pomáha na ceste k spáse.

63. PRÍTOMNOSŤ A BUDÚCNOSŤ

Mt 25, 1 - 13 Ženích prichádza, vyjdite mu v ústrety

Tridsiata druhá cezročná nedeľa A

Pani v stredných rokoch sa vracala popoludní z práce, vedela, že ide k otcovi do nemocnice. Otec mal už 60-tku, onkologický pacient, situácia bola vážna. Pri lôžku už bola mama aj sestra, nastal čas, otec vydýchol. Každý človek si želá, aby na zemi mohol žiť v náručí druhého. A keď príde čas, z náručia milovaných ľudí odísť do náručia Božieho.

Ježiš z Nazareta vychádza z tejto skúsenosti a rozpráva, že Boh má rád človeka ako ženích nevestu. Má náručie otvorené pre človeka ako muž pre ženu alebo žena pre muža. Tento fakt umožňuje vidieť súčasnosť aj budúcnosť života.

Celý problém je v tom, že človek sa sústreďí iba na prítomnosť a neberie do úvahy budúcnosť. Ona je sľubná, ale nie prítomná. Tí, čo sa sobášia v sobotu popoludní, tešia sa z prítomnosti, nevedia však, aká bude budúcnosť. Tak je to s nami aj pred Pánom.

Židovská svadba mala dve etapy. Prvá v dome nevesty, kde otec dohadoval podmienky svadobnej zmluvy. V tom istom čase družičky, panny, čakali v dome ženícha. Rokovanie o svadobnej zmluve sa mohlo predĺžiť. Preto druhá etapa, slávnostné uvedenie nevesty do ženíchovho domu, s tým spojená oslava a hostina, sa mohli uskutočniť s meškaním. Družičky, ktoré funkciu uvítania nesplnili, sa ochudobnili. (porov. Mt 25, 1 - 13)

¹⁴⁵ BLEEFELD, B., R.: Příběhy z talmudu. Praha : Portál 1999, str. 155.

Z toho Ježiš vyvodil poučenie: každý človek je pozvaný do vzťahu s Bohom, ale nemal by zopakovať chybu družičiek, sústredenie sa na prítomnosť bez vzťahu k budúcnosti. Chyba družičiek bola v absencii služby s olejom a svetlom. Nepomohli iným.

Ide o veľký symbol. Všetci, kým žijeme, sme v určitom medzičase. Uzavrieť sa do prítomnosti znamená mať pohľad iba na hmatateľný svet. Lenže múdrosť života je v zodvihnutí pohľadu nad všednosť. Účasťou na nedeľnej svätej omši dávame najavo, že nie sme sústredení len na prácu, jedlo a starosti. Ale v priestore zhromaždenia veriacich sa pýtame na cieľ života.

Keď veríme, že Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych, to znamená, že spoluotvoril novú dimenziu pre ľudské bytie. Súčasná, prítomná je spojená s nedokonalosťami ako je nezamestnanosť, choroba, nespravodlivosť, korupcia, nezmyselnosť. Sú to pominuteľné rozmery, lebo posledné slovo v dejinách bude mať Božia láska a spravodlivosť. Preto žijeme v prítomnosti, ktorá je nekompletná, ale pohybuje sa k definitívnosti. Kresťanská múdrosť nás vedie k bedlivosti.

Vždy nám prídu na um otázky: „Kedy už bude na svete poriadok? Kedy zavládne pokoj, stabilita v rodine? Kedy ľudia budú slušne žiť?“ Ako kresťania si uvedomujeme, že Božie kráľovstvo je dvojzložkové, prítomnosť i budúcnosť. Zatiaľ poznávame len prvú zložku, prítomnú, nedokonalú. Ale môžeme počítať s budúcnosťou, ktorá bude definitívna a dokonalá.

146

Nebojme sa, že by bol tento postoj nevedecký. Ľudské bytie je ako materinské lono. Celý vesmír je tehotný dobrom a príde čas narodiť sa do dimenzie večnosti. Prvé narodenie bolo bez našich zásluh, ale druhé, pre nebo, závisí aj od našej starostlivosti o spiritualitu. Nemusíme byť preto nešťastní, že sme bezmocní v prítomnosti, lebo sme mocní v nádeji.

Mladý muž sa rozhodol, že investuje kapitál do poľnohospodárstva a kúpil si malé poličko v úrodnej nížine. Keďže sa v pestovaní plodín nevyznal, požiadal o radu starého roľníka, ktorý býval neďaleko. „Battisti, videl si moje poličko?“ „Pravdaže, susedí s mojimi pozemkami!“ odvetil Battisti. „Chcel by som ťa o niečo poprosiť. Myslíš, že by som z môjho polička mohol mať dobrý jačmeň?“ Battisti povedal: „Jačmeň? Nemyslím, že by na tomto poli rástol dobrý jačmeň. Ja tu žijem veľa rokov a na tomto poli som jačmeň nikdy nevidel.“ „A kukuricu,“ naliehal majiteľ, „myslíš, že na mojom poličku sa urodí kukurica?“ „Synu, nemyslím si, že by tu mohla byť kukurica. Pokiaľ viem, môžeš počítať s čakankou, pažitkou, red'kovkou a včasnými jablkami, ale kukuricu, to si nemyslím.“ Znepokojený majiteľ pokračoval: „Battisti, a sója? Dopestujem tu sóju?“ „No, nechcem byť zlým prorokom, ale na tomto poli som sóju nevidel. Nanajvýš ak vysokú burinu s halúzkami na spálenie, ktorá dá tieň kravám pre nejaké bobuľovité kríky, nič viac.“

Majiteľa unavilo počúvať tú istú odpoveď. Pokrčil plecami a povedal: „Battisti, ďakujem ti za všetko, čo si mi povedal, ale aj tak to chcem vyskúšať. Zasejem dobrý jačmeň a uvidíme, čo sa stane.“ Vtedy Battisti zdvihol pohľad so šibalským úsmevom a povedal: „Aha, takže ty zaseješ. No to je niečo iné, keď zaseješ, tak bude.“¹⁴⁷

Rozprávanie o jačmeni, sóji, kukurici je bezpredmetné, kým je špekulatívne. Ale zasíť znamená v prítomnosti niečo konať. To má vzťah k budúcnosti, bude úroda. Prítomnosť a budúcnosť spolu súvisia.

Pane, pomôž nám dnes zasíť úsmev, aby vyrástla radosť, slovo útechy, aby sme darovali pokoj. Daj, aby sme zasievali prejavy lásky, aby zavládlo dobro, modlitby, aby bol človek bližšie k Bohu. S tvojou pomocou zasejeme slová a skutky pravdy, aby prerazili lož. Nech zasievame skutky úcty, aby sme spolupracovali na šírení mieru.

64. S NOBLESOU PÁNA

Mt 25, 14 - 30 Bol si verný nad málom

¹⁴⁶ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

¹⁴⁷ FERRERO, B. (editor): *Večera v raji*. Bratislava : Don Bosco 2017, str 75.

Mladý človek prišiel prvý deň do zamestnania a majster mu povedal: „Tam je metla, môžeš pozametať dielňu!“ „Prepáčte, ja som inžinier!“ „No dobre, tak ja ti to idem ukázať!“

Najprv treba prezentovať talent šikovných rúk, bystrého rozumu, komunikácie a potom svoju dôležitosť. Ale mnohí majú iba talent sebecka, pohodlnosti a lenivosti, čo z nich robí ľudí pyšných. Talent dobrého srdca je v ostrom protiklade s egoizmom.

Tento problém je starý ako ľudstvo samo, preto sa dá pochopiť aj evanjelium, ktoré zapísal Matúš. Ježiš z Nazareta vymyslel podobenstvo, ktoré vyjadruje Božiu láskavosť voči človeku, jeho dar, aj to, ako s ním človek nakladá. (porov. Mt 25, 14 - 30)

V texte je veľa literárnych zaujímavostí, obsahových aj výkladových. Napríklad, hovorí sa tam o sluchoch a pánoch, pričom netreba myslieť na žobrákov, otrokov, ale funkcionárov a ich pomocníkov. To znamená, že výraz sluha nie je ponižujúci, lebo ide o človeka, ktorý mal určitý úrad v rámci inštitúcie. Symbolizuje to každého kresťana, ktorý si má byť vedomý svojho statusu i pred Bohom.

Evanjelium rozpráva, že „im zveril svoj majetok“ (Mt 25, 14), ale nedáva im ho do úschovy na nejaký čas a potom ho bude treba vrátiť. On im zveril svoj majetok, čiže dal bez toho, aby vyžadoval späť. Dáva talent, čo predstavuje veľkú hodnotu, môže to znamenať aj 30 kg zlata alebo to môže byť dvadsaťročná mzda robotníka, teda veľký obnos.

Dôležité je, či sa správajú ako páni, akoby talent bol ich alebo ako sluhovia. V čom je rozdiel? Keď si pán, máš určitú noblesu, slušnosť. Nenapľuješ na zem, osprchuješ sa, nebudeš smrdieť. To znamená byť pánom. Ak sa mnohí správajú ako sluhovia, je v nich žobrota, otroctvo. Majú falošnú predstavu o Bohu a zlú o svojej vlastnej situácii. Zostanú v statuse sluhu a zabudnú na dôstojnosť Božieho syna a dcéry.¹⁴⁸

Evanjelium je výzva: uvedom si človek, dostal si dar života, je to veľký obnos. Nie si nejaký sluha, ale pán, ktorý má úrad. V rámci neho pracuj na svojom rozvoji. Pri zúčtovaní sa pán raduje: „Správne, dobrý a verný sluha.“ (Mt 25, 21) Toto „správne“ je židovské slovo, ktoré je použité na začiatku Biblie, keď stvoriteľ v Genezis obdivuje dielo prvého dňa, druhého... „Boh videl, že to bolo dobré.“ (Gn 1, 12), čiže správne. Pochválil sluha za to, že má účasť na Božej stvoriteľskej moci, spolupracuje s Božím zámerom.

O tom treťom sa hovorí, že zakopal talent. Lebo podľa rabínskeho práva, kto mal obnos peňazí v šatke, mohli byť ukradnuté, vtedy bol za to zodpovedný. Kto obnos peňazí zakopal, zodpovednosti sa zbavil, aj keby to niekto ukradol. Už ho nevolali na zodpovednosť, lebo peniaze zabezpečil. Toto zbavenie sa zodpovednosti je podstatné. Evanjelium tým nabáda: uvedom si človek, že si pozvaný byť zodpovedným.

Tretí sluha mal chybné poznanie o sebe i o Bohu. Výrokom „žneš, kde si nesial, a zbieraš, kde si nerozsýpal...“ (Mt 25, 24) pokrivil obraz o Bohu. V evanjeliu sa tak nerozpráva, naopak pán je štedrý, šialene štedrý, dáva obrovský majetok. Nie je skúpy, ako ho tretí nazýva. Ešte ich aj robí účastníkmi, čo znamená jeho veľkodušnosť a skutočnú noblesu.

Vyjadrenie tretieho „bál som sa“ znamená, že človek môže robiť omyly v poznaní. V roku 1946 mal pápež Pius XII. rozhlasový prejav na tému: Nebojte sa. Povedal: „Jediný strach, ktorý by sme mali mať, je strach zo strachu. Jediné, čoho by sa mal kresťan báť, sú tie životné okolnosti, ktoré mu naháňajú strach. Ale ak má vieru a dôveru v Božiu Prozreteľnosť, nemôže mať strach.“

Lenivých aj v duchovnom živote je dosť, lebo sa vyhovávajú na svoj strach, boja sa, že urobia chybu. V skutočnosti ospravedlňujú svoju lenivosť. Posledný nebol potrestaný za to, že urobil niečo zlé, ale preto, že neurobil nič. Matúš vo svojom Evanjeliu hovorí záverečnú vetu:

¹⁴⁸ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

„Kto má, tomu bude ešte pridané.“ To je sloveso, ktoré sa používa pri štyroch pôdach v podobenstve o rozsieváčovi a označuje produkciu. Čiže kto produkuje, kto zveľaďuje, zúrodňuje, tomu bude dané. A kto neprodukuje, nemá, tomu bude vzaté aj to, čo má. Čiže kto sa vo svojom živote snaží, aby jeho láska bola produkciou jeho života, neorientuje svoj život len na seba, ale na druhých, ten zveľaďuje a robí funkčným svoj život.

Osud tretieho končí slovami: „Vyhod'te ho von, kde bude plač a škrípanie zubami.“ Človek si od zúfalstva trhá vlasy, lebo priviedol do krachu vlastné bytie.

Príbeh o talentoch, ktorý naoko vyzerá jednoducho, je nadčasový a obsahuje posolstvo, ktoré sa dotýka života každého z nás. Máme si byť vedomí dôstojnosti svojho povolania, svojej ľudskosti, hodnoty byť synom a dcérou. A nepovažovať Boha iba za pána, pred ktorým máme strach a seba iba za obyčajného sluhu. Máme úrad, úlohu, funkciu, ktorú nám Boh zveril a jej splnenie od nás očakáva.

Tesár a pomocníci sa vybrali do lesa, kde mali v pláne nájsť stavebný materiál. Ocitli sa pred obrovským stromom. Piaty muži nedokázali jeho kmeň obopnúť ani s natiiahnutými rukami a koruna siahala priam k oblakom. Majster na prekvapenie všetkých povedal: „Nestráčajme čas s týmto stromom.“ „Prečo?“ zvolali pomocníci jednohlasne, „veď je krásny.“ A majster im povedal: „Trvalo by nám veľmi dlho, kým by sme ho sťali. Jeho drevo je veľmi ťažké. Ak by sme ho použili na loď, hrozilo by, že sa potopí. Ak by sme ho použili na strechu, bolo by treba spevniť steny domu. Nechajte ho tak.“

Skupina pokračovala v ceste a jeden z pomocníkov poznamenal: „Taký veľký strom a je nanič“. A majster hovorí: „Mýliš sa, ten strom je verný sám sebe. Ak by bol ako všetky ostatné, boli by sme ho sťali. Ale mal odvalu byť iný, zostane živý a pevný ešte veľmi dlho.“¹⁴⁹

V rozprávaní je podstatná vernosť sebe samému, byť tým, kým mám byť. Je to talent dobrého srdca, ľudskosti, ktorý v sebe nosíme. Prosíme Pána, aby sme v našich životných okolnostiach pochopili jeho Evanjelium a rozvíjali nadčasovú múdrosť.

65. NÁBOŽENSKOSŤ A ĽUDSKOSŤ

Mt 25, 31 - 46 Zasadne na trón svojej slávy

Tridsiata štvrtá cezročná nedeľa A, Slávnosť Krista Kráľa

Starý pán na smrteľnej posteli hovorí manželke: „A ten sobášny prsteň mi z ruky dolu nedávaj.“ Ona sa čuduje: „Prečo chceš zlatý prsteň do truhly?“ A on hovorí: „Aby aj Pán Boh videl, že ja som už v pekle bol.“

Mnohé predstavy, ktoré máme v prítomnosti, aplikujeme aj na koniec života, následkom čoho sú výrazy: nebo, peklo, súd. Z toho, čo sme sa učili na katechizme, čo počúvame od iných ľudí, od spisovateľov, pomocou fantázie si tvoríme predstavu o budúcnosti.

Iná je predstava Ježiša z Nazaretu. Obrátil optiku nazerania človeka na posledné veci a v biblickom posolstve posunul ťažisko. V akom slova zmysle?

Ľudsky súd znamená, že na povrch vyplávajú všetky nedostatky. Ale človek by bol rád, keby ostali zakryté, zabudnuté, schované. Zverejniť by si každý želal svoje dobré skutky a ešte ich aj nafúknuť.

Táto ľudská predstava naráža na Ježišovu. Nebude to o tom, čo si človek myslí a hodnotí, ale: „Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som pocestný a pritúlili ste ma....Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to urobili.“ (Mt 25, 35 - 40) To znamená, že Boh sa nebude pýtať na to, či sme v neho verili, ale, či sme ako On milovali. Nebude sa pýtať na našu náboženskú, skôr na našu ľudskú. Lebo náboženosť nám mala pomáhať dozrievať v ľudskosti. Všetko náboženské -

¹⁴⁹ FERRERO, B.: Večera v raji. Bratislava : Don Bosco 2017, str 72.

počet modlitieb, svätých omší, pôstov a skutkov pokánia, nás malo formovať, aby z nás boli ľudia, ktorí sa vedia obetovať a poslúžiť druhým. Rozhodujúci bude postoj k druhým.

Spomína sa šesť núdznych situácií, v ktorých stretávame druhých ľudí. Ako keby Ježiš chcel náš pohľad na posledný súd obrátiť: „Pozerať na zem, na každodenný život, na to, čo dnes vidíš okolo seba. Dôležité nie je to, ako teba bude súdiť Boh, ale ako ty dnes súdiš Boha. Lebo ty, človek, vynášaš súd nad Bohom podľa toho, ako sa správaš k blížnemu. To vidieť zo spomínaných šiestich situácií: hlad, smäd, prístrešie, nahota, choroba, väzenie.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje: „Bol som vo väzení a prišli ste ku mne.“ (Mt 25, 36) V tých časoch väznený nevyvolával súcit, ale pohrdanie. Ísť k väzňovi znamenalo nasýtiť ho, lebo dozorcovia sa nestarali o jeho pokrm.

Človek je prekvapený, keď Ježiš hovorí, že toto všetko urobili jemu. Znamená to, že tí, ktorých spoločnosť nechce vidieť, núdzni, odsunutí, vylúčení, tých Boh môže vidieť inak a my sme vyzvaní ako Ježiš milovať druhých a milovať ich s Ježišom. To je pre nás veľká zmena, pretože tento postoj určuje našu budúcnosť, dedenie Božieho kráľovstva. Božie kráľovstvo sa nededí na základe príslušnosti k náboženstvu, ale na základe ľudskosti, ktorá má byť vytvorená skrze náboženské úkony.

V čase, keď toto Ježiš rozprával, už mal tridsať rokov. Ale keď bol malý, počúval učiteľov židovského náboženstva: „Tam hore je Svätý, nech je požehnané jeho meno. On vezme zväzok Thóry, čiže Biblie, položí si ho na kolená a povie: „Kto sa ňou zaoberá, nech príde! Dostane svoju odmenu.“¹⁵⁰ Ježiš túto myšlienku rozvinul rozprávaním o ovciach, kozloch, sprava, zľava, o súde nad národmi. Ale to podstatné, čím nás chcel posunúť a povzbudiť, je, aby sme si všimli tých, ktorí žijú s nami a okolo nás. Aby sme skrze našu láskavosť a ľudskosť predstupovali pred Pána. Lebo ak sa Boh stal človekom, potom smerovanie ľudstva nemá byť k Bohu, lebo On v Ježišovi išiel k ľudstvu.

Porovnávajúc náboženský a ľudský postoj k posledným veciam, potrebujeme jasne rozlišovať, k čomu sme vyzvaní. Bohom odsúdený nie je nikto, každý sa odsudzuje sám a každý prehráva vlastným egoizmom. Lebo sebecko uzatvára ľudí a každý, kto sa pred životom uzatvára, stáva sa prekliatym: „Odídte odo mňa zlorečení.“ (Mt 25, 41) Teda nie Boh trestá, každý sa trestá, ak si zmrzačí život, ak nedosiahol potrebnú plnosť.

Máme pred sebou nové dni, nové možnosti, nových ľudí. Môžeme pozdraviť, pomôcť, všimnúť si iného. To je pre nás životná cesta k Bohu.

Na konci života istý muž, ktorý nevedel pochopiť, ako to bude pri súde, prosil Boha, aby mu pomohol. Boh sa nad ním zľutoval a povedal: „Už tu na zemi môžeš vyskúšať, ako to bude v nebi. Jednoducho si povedz, že každý kúsok zeme, na ktorom sú tvoji milí a drahí, je nebo.“ Muž si pomyslel: „To bude ohromné.“

Prvého stretol suseda, ale len čo ho uvidel, pomyslel si: „Ten odporný chlapík, s tým by som určite nechcel byť v nebi!“ Keď išiel po ulici, hneval ho krik detí; vari hlučné deti by mali byť v nebi? Začal teda snívať o ďalekých krajinách a cítil sa takmer ako v raji. Ale pohľad mu padol na plagát, kde bol nápis: Tretí svet potrebuje pomoc. Takže ani sen o ďalekých krajinách nebol ideálny. Aj zvažoval, že by pomohol, ale najprv by chcel vyskúšať nebo. Bieda predsa nemôže patriť do neba.

Keď tak žalostil nad svojou zmarenou túžbou po ďalekých krajinách, takmer sa zrazil s mužom, na ktorom bolo vidno, že je pomocný robotník. Tí by síce mohli prísť do neba, ale rozhodne by mali mať aspoň osobitné oddelenie. Aspoň svoju ženu a priateľov by mohol vziať do neba, ale pravdu povediac, nebol si tým celkom istý.

Keď nakoniec odhadoval, čo mu z neba ostalo, zistil, že to nebolo viac ako štvorcový meter, na ktorom sedel. S hrôzou zistil, že to bolo hotové peklo. Vtedy vstal, povedal svojej

¹⁵⁰ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>

žene milé slovo. Zatelefonoval kolegovi, ktorý už dávno čakal, že sa mu ozve. Keď vstal, pocítil, že večnosť musí byť niečo nesmierne krásne.¹⁵¹

Ďakujeme za evanjelium, ktoré je pozvaním rozumieť procesu života: tomu, ako nás Boh vymyslel, naočkoval nebo do nás. V zárodku ho už nosíme v tých okolnostiach, v ktorých žijeme. Prosme, nech nám pomáha prekonávať sebeckosť, ktoré sa ozýva. K tomu slúži Jeho pomoc a skutky nábožnosti - aby sme vedeli byť naozaj ľudskí.

¹⁵¹ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, 147.

Slávnosti a sviatky

66. TÚŽBA BYŤ AKO BOH

Lk 1, 26 – 38 Zdravas, milosti plná, Pán s tebou

Slávnosť Nepoškvrneného Počatia Panny Márie

Do telefónu si povedia: „Stretneme sa pri Immaculate.“ A každý vie, že na námestí je socha, ktorá nesie tento názov. Obyčajne pred Vianocami je pri nej pódium, odkiaľ znejú každý večer vianočné koncerty.

Výraz „immaculata“ je latinský, znamená nepoškvrnená. Základ slova je macula, čo znamená bodka, škvrna. Môže byť na šatách v zmysle fyzikálnom, prírodovedeckom, ale používame tento výraz aj v zmysle prenesenom, metaforickom, keď ide o morálku a etiku. Ak chceme o niekom povedať, že nespáchal zločin, nie je zodpovedný za nejaké zlo, povieme, že má čisté ruky. Ak niekto spáchal zločin, je poškvrnený zlobou. Čistota a nevinnosť vyjadrujú určitý charakter človeka, jeho správanie sa.

Na sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie si kladieme otázku: v čom je Máriina nepoškvrnenosť? Čo to znamená, že Mária od začiatku života od dievčatka až po smrť prežila bez hriechu?

Pre odpoveď na túto otázku treba pochopiť príbeh o Adamovi a Eve, ktorý je na začiatku Biblie. Je to mýtus, v ktorom obal, škrupina nie je podstatná, môže byť aj rozprávková, ale jadro je dôležité, múdre a nadčasové. Ľudia si stále kladli otázku: odkiaľ je zlo vo svete, prečo je choroba, prečo trpia nevinné deti, prečo je zemetrasenie, nešťastie, prečo to Boh dopúšťa? Je to otázka filozofická a teologická, odpoveď sa nedá napísať ako recept nasledujúcim generáciám. Každý človek prichádzajúci na tento svet sa bude musieť s ňou vyrovnáť. Preto stojíme pred tajomstvom.

Túto otázku si kladol aj Mojžiš a vymyslel príbeh o Adamovi a Eve, v ktorom sa píše: „Budete ako Boh“ (Gn 3, 5). Podľa Mojžiša je základ všetkého zla v túžbe byť veľký, dôležitý, byť ako Boh, aby nás iní poslúchali, aby sme vládli. Takto odpovedal na otázku, odkiaľ je zlo vo svete. Koreňom je žiadostivosť, túžba vládnuť, rozkazovať, byť dominantný. Toto vyrába vo svete škvrny, hriech, zlobu, vojny, nešťastia, od toho možno odvodiť všetko, čo vidíme okolo seba. Je to príbeh na ustavičné rozjímanie.¹⁵²

Mária neprežila vo svojom živote túto skutočnosť, Boh ju uchránil od túžby vládnuť, byť ako Boh. Naopak, v poslednej vete Lukášovho evanjelia o zvestovaní je vyjadrené: „Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38). Byť služobnica znamená pomôcť, darovať sa, všimnúť si, presný opak túžby po vládnutí. Toto je dielo Božej milosti, lebo bola obdarovaná pre budúce zásluhy Ježiša Krista.

Z iného aspektu podstata sviatku Nepoškvrnenej spočíva v slovách „plná milosti“ zo začiatočného anjelovho pozdravu: „Zdravas, milosti plná“ (Lk 1, 28). Tam, kde je plnosť náklonnosti Božej, plnosť lásky, tam nie je priestor pre hriech, sebeckosť. Ak je Mária plná lásky Božej, tak je plná služby voči ľuďom, voči Ježišovi, susedom, svojmu okoliu. Božia priazeň spočíva v tom, že v Márii je potlačené sebeckosť, ktoré sme nazvali túžbou „byť ako Boh“.

Dôsledkom túžby „byť ako Boh“ je dedičný hriech. Ide o náboženskú terminológiu, lebo sa nejedná sa o previnenie, ale stav, do ktorého sa v tomto svete rodíme. Tak ako sme sa narodili s rukou, nohou, s vlasmi... všetkými orgánmi tela, tak sme sa narodili aj s túžbou po moci, s túžbou niečo dokázať, niečím byť. Túto túžbu môžeme v živote korigovať, usmerňovať alebo ňou terorizovať druhých.

Sviatok Nepoškvrnenej svojou témou otvára našu bytostnú problematiku. V Liste Efezanom Pavol z Tarzu píše: „Veď v ňom si nás ešte pred stvorením sveta vyvolil, aby sme boli pred jeho tvárou svätí a nepoškvrnení v láske“ (Ef 1, 4). Čiže aby sme mohli prísť do neba, potrebujeme byť svätí a nepoškvrnení. A nepoškvrnení sa staneme v láske, lebo poškvrnení

152 RICOEUR, Paul: [Čas a vyprávění III](#). Praha : Oikymen, 2008. Porov. tiež: Život, pravda, symbol. 1993.

sme sebestvom a vládnutím. Ale máme múdrosť rozlišovania prepracovať sa a dozrieť k tomu, aby sme boli ľuďmi nepoškvrnenými v láske. S Božou pomocou a s prostriedkami, ktoré používame každý deň, aj teraz v advente na tejto ceste pomaly napredujeme. Je to ideál, ale už tým, že nad ním uvažujeme, robíme veľký krok dopredu.

Rozpráva pani: Naposledy som tohto človeka počula pred 40 rokmi počas Druhej svetovej vojny v štyridsiatom štvrtom, ale nemala som nijaké pochybnosti, keď som ho teraz počula v telefóne. Bol to Leo, nemecký lekár gestapa. Bola som v tom koncentráku. Mučenie ma navždy poznačilo a bolesti odvtedy neprestali. Prečo mi teraz telefonuje? Čo odo mňa chce? Tón jeho hlasu prebudil vo mne spomienky na minulosť. Videla som sa ako mladé dievča uväznené vtedajšími okolnosťami. Bľabotala som v telefóne: „Prečo ma chcete vidieť?“ Odpovedal: „Mám rakovinu. Dozvedel som sa rozsudok, lekár mi povedal, že mi zostáva šesť mesiacov života.“

Keď som otvorila dvere, prekvapenie sa ešte zväčšilo. Jeho vlasy boli sivé, mal ovisnuté plecia, pôsobil zahanbene, bol celkom iný ako pred 40 rokmi, keď bol arogantný gestapák. Rozhostilo sa nekonečné ticho. Napokon prehovoril tlmovým hlasom: „Bojím sa smrti, preto som vás chcel počuť. Vy ste vedeli pozdvihnúť náladu svojich spoluväzňov. Rozprávali ste im o nebi, ktoré Boh prisľúbil. Myslíte si, že je v ňom miesto aj pre takých ľudí, ako som ja?“ Odpovedala som: „Je v ňom miesto pre všetkých, ktorí prijmu Božie milosrdenstvo. Kristus bol vyzdvihnutý na kríž, pretože bolo treba zaplatiť veľa.“ Vstal, oči mal zahmlené, chveli sa mu pery a šepotom vyšlo z neho: „Odpustite mi, prosím vás.“ Vzala som jeho tvár do dlaní a pobožkala som ho na čelo. Moje srdce zachvátil pokoj. Oproti mne stojaci Leo vyžaroval neskutočnú vnútornú premenu.¹⁵³

Byť gestapák znamená mať moc, vládnuť a byť dôležitý. To je macula, škvrna, túžba človeka byť ako Boh. Ďakujeme, že pod ochranou Panny Márie môžeme z tohto postoja odísť, všetko toto opustiť a dozrievať pre lásku a službu.

67. BOŽÍ SYN V ĽUDSKOM STAVE

Mt 16, 13 – 19 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva

Slávnosť sv. Petra a Pavla

Vtipne sa vyjadrila pani, keď povedala: „Modlila som sa za dobrého muža, dostala som lepšieho muža. On sa nemodlil, tak dostal mňa.“ Samozrejme, že to platí aj opačne.

Taká je naša realita – človek znamená stav nedokonalosti. Každý z nás je v procese dozrievania. Nezávisí to od veku, lebo nikto nie je hotový človek.

Keby sme skúmali stav, ktorý prežíval Ježiš z Nazareta, tak by sme došli k ďalšiemu poznaniu. Ježiš sa pýtal učeníkov: „Za koho pokladajú ľudia Syna človeka?“ A dostáva odpoveď: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16, 13; 16). On nemá námietky, neprotirečí, ale túto vetu treba vysvetliť, pretože Ježiš ju chápal inak ako apoštoli. Keď povieme „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha“, znamená to uznanie, že je Boží Syn v ľudskom stave. A opačne – je Syn človeka v stave Božom.

Byť Boží Syn v ľudskom stave znamená prijať všetko, čo k ľudskosti patrí: pomínutelnosť, choroby, únavu, limity, slabosť. To všetko na Ježišovi aj vidíme. Ale je tu aj druhá polovica: je to Syn človeka v stave Božom.

A tu zisťujeme, že sa to dotýka každého z nás, lebo v každom z nás je duch lásky, duch Boží, a tým je v nás už trochu Božieho stavu. Miera Božieho stavu v nás ešte nie je veľká, úplná, ale začiatky tohto stavu v sebe máme. Môžem o sebe povedať: som syn človeka v Božom stave v zmysle viery a nádeje, ktorú v sebe nosím.

¹⁵³ LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 8. Bratislava : Lúč 2015, str. 108.

Priestor a čas máme na to, aby sme svoju ľudskosť (syn človeka) zdokonaľovali v nádeji na Boží stav. Darí sa nám to, keď prioritizujeme Boha, prišli sme na svätú omšu a duchom lásky sa snažíme presvietiť všedné dni.

Predstava, ako byť syn človeka v Božom stave, by mohla byť aj falošná, keby sme si Boží stav predstavovali ako stav moci, nadvlády, rozkazovania a terorizovania druhých. Ale vieme, že Boží stav je absolútne milosrdenstvo, ochota dať život, ochota slúžiť. Toto rozumel Ježiš pod slovom: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha!“ Prišiel, aby slúžil, dal život za ostatných.

Preto dnešný sviatok je pozvaním oprášiť predstavu o Bohu, lebo od nej závisí aj to, v akom stave sa budeme nachádzať.

Mladý študujúci človek mal problém s Božou existenciou, preto išiel za rabínom a pýtal sa: „Kto je Boh a kde je?“ Rabín mlčal. Keď druhýkrát a tretíkrát položil tú istú otázku, rabín zdvihol hlavu a povedal: „On je jasne tu a okrem neho tu nič nie je jasné.“

Nám by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že všetko je jasné, len Boh je nejasný. Ale keď domyslíme tému, ostaneme v meditácii nad premenlivosťou a pomínutelnosťou všetkých vecí, začneme čítať stopy po Bohu v knihe prírody i v tvári človeka, zistíme, že je rozumné a odôvodnené veriť v Boha.

Sviatok sv. Petra a Pavla nás posúva ďalej v náboženskej viere, lebo nám pomáha pochopiť stav, aký prežíval Ježiš z Nazareta a aký môžeme prežívať aj my v prísľube.

68. DIMENZIE ŽIVOTA

Lk 1, 39 – 56 Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný

Slávnosť Nanebovzatia Panny Márie

Keby niekomu zazvonil mobil, počuli by sme odpoveď: „Prepáč, nemôžem, lebo som v kostole.“ Vieme, čo to znamená byť prítomný v kostole. Vonku je sparno a v kostole príjemný chládok. Máme účasť na živote, pociťujeme výhody ľudského rozmeru bytia.

Neďaleko v katedrále leží pán kardinál Tomko, tiež je v kostole, ale inak prítomný ako my. Deň pred pohrebom je jeho ľudské telo mŕtve, už neprežíva ani chlad, ani zimu, ani horúco, lebo je v inej dimenzii života.

V súvislosti s pohrebom pána kardinála bolo mnoho relácií, napísalo sa veľa článkov. A jeden novinár písal aj o tom, ako pred sedemdesiatimi rokmi pán kardinál robil doktorát zo sociológie. Bolo to na Pápežskej Lateránskej univerzite. Novinár napísal, že kardinál robil doktorát na Luteránskej univerzite. Zmenil iba jedno písmeno, namiesto Laterán napísal Luterán.

Ak niekto urobí zmenu v mene, môže to byť žartovné. Horšie ale je, keď vonkajší tlak prináša zmeny do nášho bytia. Starneme, sme chorí, nakoniec zomierame – nevyhnutné ľudské zmeny. Túto premenu prežíval aj pán kardinál, keď po deväťdesiatke chodil do Bardejovských Kúpeľov a hovoril: „Už ma všetko bolí.“

Na osobu človeka však vplývajú aj Božie zmeny, jeho pôsobenie. Oni prinášajú požehnanie. Nanebovzatie Panny Márie znamená, že Božie konanie voči Márii sa prejavilo tak, že povedala: „Velebí moja duša Pána“ (Lk 1, 46). Božie zmeny v jej živote sú očividné: počnúc zvestovaním cez narodenie Ježiša Krista až po všetky udalosti, ktoré prežila so synom a s apoštolmi. Nakoniec jej bytie bolo oslávené: Mária je s dušou i telom vzatá do nebeskej slávy.

Mária nepovedala: „Už ma všetko bolí,“ ale „Velebí moja duša Pána,“ čo dokazuje, že zmeny, ktoré Boh vyvolal v jej živote, stali sa pre ňu požehnaním.

V čase, keď žila Mária, žil aj apoštol Pavol, ktorý písal veľa listov do jednotlivých farností vo vtedajšej Rímskej ríši. V jednom z nich v Liste Efezanom v kapitole o teológii krstu píše: „Boh, bohatý na milosrdenstvo... oživil nás s Kristom... a s ním nás vzkriesil a daroval nám miesto v nebi v Kristovi Ježišovi...“ (Ef 2, 4; 6). Toto „daroval nám miesto v nebi“

znamená, že je pre nás pripravené miesto, máme rezerváciu. Na tvoje meno je rezervácia v nebi a tvojou úlohou je žiť tak, aby si toto miesto zaujal. Čiže Boh ťa má rád, je ti blízky, naklonený. V súčasnosti sa tomu hovorí booking.

Slovo nebo je dôležitý termín, lebo prináša nádej, že existuje nejaký koncept, cieľ života. Okolo nás je veľa ľudí bez nádeje, deprimovaní, smutní, lebo marginalizujú teóriu o nebi a zostal im život nezmyselný a prázdny. To, čo píše Pavol a o čom svedčí Mária, nás, naopak, posúva v konaní, aby sme dali Bohu správny priestor. To vyvolá potrebné zmeny v každodennom živote, radosť z toho, že pre nás je pripravené oslávenie.

Socha Ježiša Krista s názvom Kristus v priepasti *Il Cristo degli abissi* sa nachádza na dne morského zálivu San Fruttuosso medzi Camogli a Portofinom na talianskej riviére. Meria približne 2,5 metra. Bez podstavca váži 260 kilogramov. Vytvoril ju sochár Guido Galletti na podnet potápača Duilia Marcanteho, ktorý si chcel uctiť pamiatku svojho priateľa Daria Gonzattiho, priekopníka talianskeho potápania, ktorý sa na tomto mieste utopil v roku 1947.¹⁵⁴

Dokumentácia chce povedať, že existuje dimenzia života vo vode, ale na to treba byť rybou. Je aj dimenzia života na zemeguli, ktorú prežívame my, a existuje dimenzia života v nebi, do ktorej sa nám treba narodiť cez úkon zomierania. A tak ako sa nedá z našej dimenzie prejsť na morskú, tak sa nedá, aby sme porozumeli a celkom odhalili Božie kráľovstvo, lebo to chce svoj čas. Ale sme vďační Pánu Bohu za nádej, za vieru, ktorú máme, a zverujeme sa pod ochranu Panny Márie.

69. VEDIEŤ VIDIEŤ

Jn 19, 25 – 27 Ježiš povedal učeníkovi: Hľa, tvoja matka!

Slávnosť Sedembolestnej Panny Márie

V dvanástom storočí pri Florencii v Taliansku skupina mladých mužov sa rozhodla žiť komunitným životom. Nadšenie pre zasvätený život sa prejavilo v tom, že za ideál si zvolili Máriu Bolestnú, po latinsky Maria Dolorosa, Pieta. Neuctievali bolesť, ale videli Máriu ako tú, ktorá obstála pod krížom, víťaziacu, ako Máriu, ktorá pomáha človeku vydržať životné ťažkosti. Rehoľa sa nazýva servít.

Sviatok Sedembolestnej nemá pôvod, ako mnohé iné sviatky, na začiatku kresťanstva, ani na Východe v Byzantskej ríši alebo v Grécku, ale má svoj pôvod až okolo roku 1300 v západnej Európe. Okolo roku 1400 na území Nemecka vtedajší biskupi rozhodli, že schvália kult Matky Bolestnej pre svoje územie. V nasledujúcich desaťročiach sa na území Germánov tento kult rozšíril. Pre celú Cirkev pápež schválil tento sviatok okolo roku 1700.

V roku 1966 vyhlásil pápež Pannu Máriu Sedembolestnú za patrónku Slovenska. S tým súvisí aj povýšenie kostola v Šaštíne za baziliku minor. Prečo to pápež urobil? Už predtým v roku 1927 prechádzajúci pápeži schválili modlitby k Panne Márii Sedembolestnej.

Keď v sedemnástom storočí v Šaštíne gróf Czobor počas hádky vyhodil svoju manželku z koča, ona dala na tom mieste postaviť kaplnku s obrazom Márie Bolestnej. Keďže miesto sa stalo pútnickým, biskup Esterházi v Ostrihome tam dal postaviť veľký kostol, ktorý je dodnes.

Sviatky Panny Márie sú obyčajne spojené so zjavením (vnútorným videním) alebo liečivým prameňom, uzdravením. Ten „šastínsky“ vznikol na prístupe ženy k svojmu mužovi: odpustila mu, modlila sa za neho a za pokoj v rodine, až došlo po rokoch k jeho obráteniu a stavbe kaplnky.

Historicky vzaté, sledujeme tú istú líniu: i na Kalvárii pred dvetisíc rokmi, i v 13. storočí, keď vznikli servít v Taliansku; i v 16. – 17. storočí, keď Czoborovú vyhodili z koča, je spoločným menovateľom spracovanie utrpenia. Záleží na tom, ako sa človek díva na veci: či

¹⁵⁴ [Hledání ztraceného času – Socha Krista s názvem Ježíš v propasti](https://m.facebook.com/759522554153373/photos/a.761999563905672/4598343680271222/). In: <https://m.facebook.com/759522554153373/photos/a.761999563905672/4598343680271222/>.

len z pohľadu zdola, alebo použije aj pohľad zhora. Ak veci vidíme iba pozemskými očami, vidíme katastrofu. Ak na veci hľadáme z perspektívy neba, pochopíme, že ono to môže byť aj na niečo dobré. Z pohľadu zdola sa nám veci môžu javiť takto: dvaja ľudia sa pohádali, poškriepili, ublížili si, dnes by sme povedali: na pokraji rozvodu. Ale ak sa na ten istý problém pozrieme očami viery, očami neba, dostávame vnuknutie začať sa modliť, prepáčiť si, odpustiť a prosieť o pokoj v duši.

Ak sa dívame iba pozemskými očami, vidíme okolo seba záplavy na mnohých miestach, zemetrasenia, vojny, migrácie, nešťastia a z toho sa dá byť iba smutný. Aj pod krížom to bolo tak: Mária sa dívala na svojho syna, jeho neúspech, vyhlásili ho za lotra a ukrižovali. Nemohla prežívať hrdosť na syna, ktorý práve promoval za inžiniera alebo sa ženil a ona je svadobnou mamou. Pod krížom Mária žila totálnu prehru, veľký neúspech a veľkú bolesť. To je videnie pozemskými očami. To je pohľad zdola.

Lenže ak človek zvolí iný prístup a začne rozjímať o veciach, používa pohľad neba a to mu umožní vidieť všetky udalosti v inom, novom svetle. A toto je podstata sviatku Sedembolestnej. Ona je príkladom ženy, ktorá vedela prežívať odovzdanosť do Božích rúk aj v ťažkej situácii.

S mnohými záležitosťami spoločenského života dnes nesúhlasíme, je veľa korupcie, neporiadku, nespravodlivosti, egoizmu a individualizmu v medziľudských vzťahoch. To všetko je pohľad pozemský, racionalistický. Kým budeme ľuďmi, ktorí vedia vidieť iba zo zeme, budeme sa trápiť. Ak si ale zvolíme pohľad Márie a pokúsime sa vidieť veci Božími očami, potom budeme ľuďmi nádeje. Ďakujeme za sviatok a vedomie, že postoj Márie Sedembolestnej je pre nás ideálom, ktorý je potrebný i dnes.

70. ZMENA NIELEN V ČASE

Mt 5, 1 – 12 Radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi
Slávnosť Všetkých svätých

V určitých dňoch sa zobúdzame a pozorujeme zmenu: hodinky ukazujú sedem, ale je šesť. Prechod na letný čas je zmena daná zákonom zvonku. Sprevádza nás ďalšie mesiace.

Keby sme uvoľnili svoju fantáziu: mohla by nastať taká zmena nie v čase, ale napríklad v povahe? Človek by sa zobudil a namiesto hašterivého by jestvoval mierumilovný. Alebo korupčný by začal žiť spravodlivo, ľahostajný by sa zobudil vrúcny. Dovčera bol proti očkovaniu, ráno sa zobudí a už je za očkovanie. Zistujeme, že zmenu v správaní, v povahe, v názoroch človeka nie je možné nariadiť zákonom ani z Bratislavy, ani z Londýna, ani z New Yorku, lebo je osobná, vnútorná, smerom ku kvalite Božej, ktorú nazývame svätosť.

A tu sme pri jadre slávnosti Všetkých svätých. Pripomíname si a uctieваме ľudí, ktorí boli zaradení do zoznamu svätých. Zatiaľ čo na zemi máme kvalitu ľudskú sprevádzanú nejakou povahou, zvykmi, postojmi, Božia kvalita je niečo iné. Byť človekom znamená môcť sa meniť. Nejde o zmenu času, ale o dozrievanie, možnosti posúvať sa ku kvalite Božej.

Ježiš z Nazareta ponúka orientáciu: posun smerom k Božej kvalite má ten, kto je chudobný po Bohu, snaží sa šíriť pokoj, má čisté srdce, je hladný a smädný po spravodlivosti, usiluje sa byť tichý a pokorný srdcom (porov. Mt 5, 1 – 12). Čiže nie dravosť, sláva, úspech, ale svätosť je téma, ku ktorej je človek pozvaný.

Popoludní pri návšteve cintorína, pripomínajúc si pominulosť, zistujeme, že Božia kvalita je pre nás požehnaním. Ak ju prijmeme, začneme žiť v harmónii s Bohom, v harmónii s okolím a so sebou. Židovský pôvodný výraz *shalom* znamená žiť v pokoji, byť Bohom požehnaný.

Samozrejme, že táto zmena nespadne na nás zhora ako dar, ani ako zmena času, ale je výsledkom našej kreativity, ochoty spolupracovať, zanechať ľahostajnosť. Ak máme vôľu zaujímať sa o druhých a liečiť osobné aj spoločenské traumy, ktoré vyvoláva egoizmus, ak

máme záujem budovať sieť solidarity a priateľstva, pomôcť prijať aj dávať, potom môžeme byť svedkami toho, čomu sa hovorí *shalom* – harmónia s Bohom, s okolím aj so sebou.

Pozvanie k Božej kvalite je aktuálne, pretože nezáleží ani od veku, ani od stupňa spoločenského rebríčka, na ktorom sa nachádzame, lebo každý sa musí dovyvíjať skrze protivenstvá. Na otázku, či máme byť dobrí, láskaví, milosrdní, priateľskí aj k susedom, ktorí sú hašteriví, odpoveď znie: samozrejme. Aj ku kolegom, ktorí nám hádžu polená pod nohy, aj k zástupcom politickej strany, ktorá je iná, alebo športovému klubu, ktorý je konkurenčný, aj k príslušníkom iného náboženského vyznania. Náš postoj má byť taký, aby sme dali najavo, že sme šíriteľmi pokoja.

Igino Giordani (1894 – 1980) povedal: „Zlo sa rodí v srdci človeka. Aby sme odstránili nebezpečenstvo vojny, musíme odstrániť ducha agresie, zneužívania, egoizmu, lebo z toho pochádza vojna, a musíme obnoviť svedomie. Svet sa zmení, keď sa zmeníme my a keď budeme dávať do popredia to, čo nás spája. Nakoniec zvíťazí láska, pretože je silnejšia než čokoľvek iné.“ Toto je zmena, ku ktorej sme pozvaní. Nielen zmena času, ktorú nám nariadi autorita, ale zmena zvnútra, ktorá pozdvihuje ku kvalite Božej. Nielen k zmene času, ktorú nám nariadi autorita, ale k zmene zvnútra, ktorá pozdvihuje ku kvalite Božej.

Hovorí sa mu legenda z juhovýchodnej Ázie z maličkého štátu Borneo, volá sa Aki Gahuk. Bol to vraj mocný náčelník, ale zostarol ako všetci ľudia, zošedivel, ruky sa mu začali triasť. Deti odišli, oženili sa, opustili ho, veľmi sa o neho nestarali, niečo mu občas priniesli na zjedenie, ale boli to len zvyšky. Zostarol a nie a nie umrieť. Ležal pri brehu rieky na širokom plochom kameni, premýšľal o živote, chladivá voda mu pomáhala zabudnúť na bolesti a slabosť. Čas ubiehal, niekedy prichádzali cudzie deti a hádzali doňho kamene. On im to ani veľmi nezazlieval. Telo mu postupne znečitlivelo, premieňalo sa, pokožka stuhla, ochrnula, hlava od ležania na kameni sa sploštila.

Keď synovia videli, ako sa otec zmenil, naľakali sa a pozvali ho, aby sa vrátil domov. Vtedy starec povedal: Už je neskoro. Keď som sa ako starec triasol, nemali ste so mnou zľutovanie. Teraz som už niekto iný. Nepatrím do vašej rodiny. Budem bývať v rieke a moji potomkovia budú dravcami. Svojimi čeľuťami budú môcť rozdrviť ľudí a ja im dovoľím, aby roztrhali vás, vaše deti a vašich potomkov. To povedal Aki Gahuk, nemilovaný starec, ktorý sa obrnil a musel pre tvrdosť srdca trpieť. A pretože ho nepovažovali za človeka, stal sa divým zvieraťom. Tak sa zrodil krokodíl.¹⁵⁵

Legenda má v sebe veľkú múdrosť, lebo ľudia si kladli otázku, akým symbolom vyjadriť človeka, ktorý ubližuje druhým, je zatvrdnutý, zatrpknutý? Našli obraz krokodíla. Všade tam, kde je život bez lásky, sa stvrдне.

Ďakujeme za sviatok, ktorý nám kladie pred oči blahoslavenstvá a pozýva nás, aby sme si cenili to, že sme zmeniteľní nielen v čase.

71. EVAKUÁCIA

Jn 14, 1 – 6 V dome môjho Otca je mnoho príbytkov

Spomienka na zosnulých veriacich

Žartovne sa hovorí o policajtovi, že vraj na cintoríne vykopával hroby. Okoloidúci sa pýta: „Čo to robíte?“ Policajt hovorí: „Nahlásili bombu na cintoríne, tak to tu musíme evakuovať!“¹⁵⁶

Dá sa robiť si žarty z cintorína aj zo smrti, keď sa nás to priamo nedotýka, lebo dnes nie sme evakuovaní. Ale na druhej strane si uvedomujeme, že z mladosti nás už evakovali do

¹⁵⁵ FERRERO, B.: Kruhy na vode. Bratislava : Don Bosco 2002, str. 26.

¹⁵⁶ BROSH, K. (editor): Trikrát denne jeden. Bratislava : Nové mesto, 2018, s. 131.

staroby. Zo zdravia sme boli mnohokrát vyst'ahovaní do choroby. Príde čas, keď nás evakuujú z bytu na cintorín. To je zákonité, ide o pominuteľnosť života.

Okrem nazerania ľudskými očami, rozumom môžeme si pomôcť postojmi, ktoré vyjadril Ježiš z Nazareta. „V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?!“ (Jn 14, 2) Ježiš ponúka určitú perspektívu. K pochopeniu slova „príbytok“ si treba prečítať iné miesto v Jánovom evanjeliu: „Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prídeme k nemu a urobíme si uňho príbytok“ (Jn 14, 23).

Samozrejme, že sa nejedná o príbytok u Otca, u Boha, ale Ježiš hovorí, že Boh prichádza a robí si príbytok v nás. Prevrátil predstavu: nie svätyňa je miestom, kde sa zjavuje Boh, ale Boh sa zjavuje v každej osobe, ktorá ho prijíma. Čiže Boh, ktorého predstavuje Ježiš, je Bohom, ktorý žiada prijatie, aby sa mohol s každým spojiť. Vtelením, narodením bol Ježiš Kristus symbolicky „evakuovaný“ z neba a prišiel na túto zem.

To, o čo sa máme starať, nie je skutočnosť, že nás evakuujú z bytu na cintorín, ale či dovoľíme, aby Boh vo svojej priazni býval v našom srdci. To máme v moci. Prítomnosť Božia môže urobiť také posilnenie a dodať takú nádej, o ktorej nemáme ani predstavu.

Filip sa pýtal: „Pane, ukáž nám Otca“ a Ježiš mu hovorí: „Ako môžeš hovoriť: Ukáž nám Otca?! Neveríš, že ja som v Otcovi a Otec vo mne?“ Čiže Ježiš nie je totožný s Bohom, ale Boh je totožný s Ježišom. „Kto vidí mňa, vidí Otca“ (Jn 14, 8 – 10). Apoštoli to postupne pochopili, lebo spoznali, že Ježiš je Boží Syn. Pomohlo im umývanie nôh, keď viditeľným spôsobom im Ježiš zjavil Boha. Ukázal, že Boh je láska a láska sa sprítomňuje v službe. Čím autentickejšie je naše zjednotenie s Ježišom, čím viac robíme zo života lásku a službu iným, tým väčšie je aj poznanie Boha.

Ak v nás účinkuje Božia múdrosť, riadi náš život, potom z nášho konania vyžaruje Božia láska, stávame sa zjavením Otcovej tváre. Potom sa nemusíme trápiť nad tým, ako to bude v poslednú hodinu, lebo sme plní nádeje. Boh v nás urobí svoje dielo. Ten, ktorý nás stvoril a má nás rád, umožňuje nám tešiť sa, poznávať, komunikovať, stretávať... vari v poslednej chvíli života nás opustí, zabudne na nás? Veď je Otec, ktorý nás miluje. Tam, kde nás všetci opustia, On bude s nami najviac. Preto je život kresťana poznačený nádejou. Pamiatka zosnulých nie je zármutkom z bezvýchodiskovosti, nihilizmu, ale je vierou v neprerušenosť života. A za to sme vďační.

Legenda hovorí o chudobnej žene, ktorá s dieťaťom v náručí prechádzala okolo jaskyne a začula tajomný hlas, ktorý sa jej prihováral zvnútra: „Vojdi na osem minút, vezmi si, čo chceš, ale nezabudni na to najdôležitejšie. Pamätaj, že keď vyjdeš, brána sa zavrie navždy. Preto využij možnosť, ale nezabudni na to najdôležitejšie!“

Žena vošla do jaskyne, našla veľký poklad. Očarená zlatom, šperkami, drahocennosťami položila dieťa na zem, náhlivo sa pustila zbierať do zástery, čo mohla, a tajomný hlas jej hovoril: „Máš už len sedem minút.“ Pokračovala, a keď prešlo osem minút, obťažaná zlatom a vzácnymi kameňmi vybehla z jaskyne a brána sa zavrela. Vonku si spomenula, že dieťa zostalo vo vnútri v jaskyni, lenže brána bola navždy zatvorená. Bohatstvo vydržalo krátko a smútok jej zostal navždy.¹⁵⁷

Nadčasová múdrosť rozprávania – vzhľadom na Pamiatku zosnulých – je výzva: „Nezabudni na to najdôležitejšie!“ Nech Pán má v našom živote svoj príbytok skrze spiritualitu a službu, ktorú konáme. Ďakujme mu, že posväcuje náš každodenný život nádejou.

¹⁵⁷ FERRERO, B.: Ľadovec a piesková duna. Bratislava : Don Bosco 2016, str. 47.

Použitá literatúra

FONTY

AUGUSTINI, A. : Confessorum Libri XIII. Roma 1938
AUGUSTINUS, A.: Sermo di Ascensione Domini. Mai 98, 1-1; PLS 2, 494-495. In: Liturgia hodín II. Roma : Typis Polyglottis Vaticanis 1988
BOBER, B.: Pastiersky list na sviatok Svätej rodiny, Košice 2019
POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: Obrad uvedenia dospelých do kresťanského života. Iniciačné sviatosti. Trnava : SSV 1993
POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: Rímsky misál. Rím : Typis Vaticanis 2001
POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE SVIATOSTI A BOHOSLUŽBU: Eucharistická modlitba I. Rímsky misál. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 2001.
RATZINGER, J.: Ježiš Nazaretský I. Od krstu v Jordáne po Premenenie. Trnava : Dobrá kniha 2007
ZLATOÚSTY, J.: Poučné slovo nášho otca svätého Jána Zlatoústeho. In: <http://www.grkat.nfo.sk/Texty/ohlasitelnoje.html>

BIBLIKUM A TEOLÓGIA - ODBORNÉ PUBLIKÁCIE

CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>
FABIAN, A.: Teológia ohlasovania. Kňazský seminár sv. Karola Boromejského, Košice 1999
FABIAN, A.: Spiritualita a religiozita – opora pri hľadaní zmyslu života. In: Zmysel života adolescentov. UPJŠ, Košice 2014
FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Jana. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2014
FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Matouše. Praha : Paulínky 2009
FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Marka. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2007
GUARDINI, R.: Die Annahme seiner selbst. Werkbund-Verlag. Würzburg 1965
HARRINGTON, D.J (editor).: *Evangelium podle Matouše. Sacra Pagina*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003
MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.
RIENECKER, F.: *Evanjelium podľa Matúša*. Wupertálska študijná Biblia. Bratislava : Creativpress 1992
RICOEUR, Paul: [Čas a vyprávění III.](#) Praha : Oikoymenh, 2008. Porov. tiež: Život, pravda, symbol. 1993.

KAZATEĽSKÉ POMÔCKY

BIELIK, S. M.(editor): Nikdy sa nevzdávaj. Vrútky : Advent – Orion 2004, s. 210
BLEEFELD, B., R.: Příběhy z talmudu. Praha : Portál 1999
FERRERO, B.: Je tam niekto hore? Bratislava : Don Bosco 2001
FERRERO, B. (editor): *Niekedy stačí jeden slnečný lúč*. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 1998
FERRERO, B. (editor): Ľadovec a piesková duna. Bratislava : Don Bosco 2016
FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021
FERRERO, B. (editor): Večera v raji. Bratislava : Don Bosco 2017
FERRERO, B.: Kruhy na vode. Bratislava : Don Bosco 2002

GRÜN, A.: *Kniha otázok a odpovedí*. Trnava : Dobrá kniha 2010
 HUBENÁKOVÁ, J.: *Spoznávam Ježiša*. Trnava : Dobrá kniha 2017
 JACOBSON, D.C. : *Je za tým Boh*. Kumran.sk, 2019
 LEFEVRE, P.: *Veľké pravdy v malých príbehoch 3*. Bratislava : Lúč 1994
 MARTIN, A. (editor): *Humor v Biblii*. Karmelitánske nakladateľství, Praha 2018
 MELLO, A.: *Modlitba žáby II*. Brno : Cesta 1995
 NELL, Craig. A.: *Vyrovnať rozdiel*. In: MILLER, D. L.: *Vitamín C (nielen) pre dušu muža*. Bratislava : Motýľ 1998
 O'CONNELLOVÁ, M.N.: *Zápas o odpustenie*. In: PROCTOROVÁ, P.: *Veľké pravdy v malých príbehoch 5*. Bratislava : Lúč 2008
 RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti*. Bratislava : Lúč 1997
 RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti II*. Bratislava : Lúč 1998
 ZOZULAK, J.: *Byzantská filozofia*. Nakladateľství Aleš Čeňek, 2016
 THOMPSON, Tena Beth: *Zlaté hviezdy*. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu. Pravá láska*. Bratislava : Eastone Books 2012

INÉ BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

BARTOŇOVÁ, T.: *Vězni pracuji na opravě*. In: Reader's Digest Výber, jún 2010
 BREZINA, J. (editor): *Anekdoty o slávnych*. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985
 BROSH, K.(editor) : *Trikrát denne jeden*. Bratislava : Nové mesto, 2018
[CONRAD](https://www.csfd.cz/film/12383-zapas-s-hemingwayom/prehled), Steve: *Zápas s Hemingwayom*. In: <https://www.csfd.cz/film/12383-zapas-s-hemingwayom/prehled>
 FALLON, J.: *The Tonight Show*. In: In: Výber Reader's Digest, apríl 2016
 FARTELOVÁ, M.: *Trinásta komnata*. Bratislava : Motýľ 2012
 FRANKOVÁ, K.: *Potkajú sa dva duchodci*. In: Výber Reader's Digest, október 2015
[HEVIER](http://www.triopublishing.com/), D.: *Vianočná pošta*. Bratislava : [Trio Publishing](http://www.triopublishing.com/), 2011
 HRABOVEC, M.: *Očakávajme neočakávané 2019: blízka budúcnosť a prelomové technológie*. In: <https://www.anasoft.com/emans/sk/home/Novinky-blog/novinky/ocakavajme-neocakavane-2019>
 JUCK, A.: *O slávení sviatkov v početnej rodine, ale aj o atletických hviezdach*. In: *Katolícke noviny*, 2019, č. 51-52.
 KIENER, R.: *Život je najväčší dar*. In: In: Výber Reader's Digest, august 2015
 KINAU, Johann Wilhelm: *Sterne überm Meer* (Diary notes and poems) 1918
 LA RAW, JOHN: *Confession*. In: <https://glcfff.com/portfolio/the-confession-short-glcfff2016/>
 LEJKO, M.: *Tisíce a dva vtipy*. Prešov 2013
 MISTY STARR WHITTINGTON ROBERTSON. In: <https://www.facebook.com/mistystarr.whittingtonrobertson/about>
 MÍLKOVÁ, R.: *Generál si všimne*. In: Reader's Digest Výber, 2016, júl
 MOTEJLEK, K.J.: *Na počátku byl*. In: *Výber, Reader's Digest*, máj 2008
 MORSE, P.: *Přede mnou jela dodávka*. In: *Výber. Reader's Digest*, máj 2008
 RÁBARA, P.: *Nový Kolbe? Policajt z útoku v Trébes bol konvertita*. In: *Postoj*, 27.03.2018
 RAPCO, M. – ŽLEBEK, J.: *Funkce končícího hejtmána Haška: z 29 jich zbylo osm*. Zdroj: <https://brnensky.denik.cz/z-regionu/funkce-konciciho-hejtmana-haska-z-29-jich-zbylo-jen-sedm-20161020.html>
 VOBORIL, P.: *Brunetka*. In: *Teleplus* 7/2019, s. 18
 S.K.: *Po halloweenske koledě*. In: *Výber Reader's Digest*, november 2015, s. 15.
 SHEDD, J.A.: *V pristave*. In: *Výber Reader's Digest*, apríl 2015
 ŠKROBÁR, K.: *Pán doktor*. In: *Výber. Reader's Digest*, jún 1998

Okno a zrkadlo B

Prešov VMV 2023

Autor
© Anton Fabian

Gramatické korektúry a štylistické úpravy
Denisa Ferková

Technická spolupráca
Zuzana Petkáčová, Lenka Varechová

Návrh obálky
Miriam Bérešová

Ilustrácie
Ľudovít Bebjak

© Michal Vaško - Vydavateľstvo, Prešov 2023

ISBN

Úvod

Všetci hľadáme to, čo by bolo pre život inšpiratívne, motivačné, podnetné. Takou skutočnosťou je Božie slovo, jeho nadčasová múdrosť a praktické poslanstvo. Zaoberanie sa ním je obohacujúce. Bolo napísané pred vekmi, ale zároveň pre veky a každý v ňom nájde uzdravujúcu silu. Preto som sa rozhodol znovu zozbierať podnety pre homílie a zamyslenia nad nedeľnými liturgickými evanjeliiovými čítaniami. Robím tak už po ôsmykrát po predchádzajúcich vydaniach troch dielov Vydareného života A (2010), B (2011), C (2012) a neskôr troch dielov Studňa a pavučina A (2016), B (2017), C (2018). Posledný cyklus je Okno a zrkadlo A (2022).

Úprimné poďakovanie patrí nadšeniu vydavateľa a jeho spolupracovníkom, lektorom a korektorom, bez ktorých by kniha nevyšla. Aj tu platí, že to, čo je očiam neviditeľné, je dôležitejšie ako mnohé záležitosti prezentované.

Zlatou niťou tejto knihy je myšlienka, ktorá ma kedysi očarila: „Nehovor Bohu, aké veľké problémy máš. Povedz svojim problémom, aký veľký je tvoj Boh!“ Chcel by som byť svedkom tejto pravdy v rôznych etapách môjho života, hľadania, omylov aj úžasov.

Pandémia Covid-19 pred niekoľkými rokmi oslabila naše kostoly, posilnila sekularizáciu a deinštitucionalizáciu. Môže to byť na niečo užitočné? Verím, že nám to pomôže preniknúť kresťanským štýlom života aj iné polia, tam, kde človek pracuje, tvorí rodinu, teší sa športu i kultúre. Všade cítime dôležitosť osobnej spirituality. Príspevkom k takto chápanej novej evanjelizácii chce byť aj táto publikácia.

Autor, Košice 2023

1. KTO SPÍ, NEPREJAVUJE SA

Mk 13, 33-37 Bdejte, lebo neviete, kedy príde pán domu

Prvá adventná nedeľa B

Na tlačovej besede sa politikovi pošmykol jazyk: „Nebud’te smutní preto, čo som povedal. Bojte sa toho, čo poviem!“ Sarkastické vyjadrenie vzniklo v súvislosti s vládnymi nariadeniami na ochranu obyvateľstva proti pandémie Covid-19. Niektorí maľovali situáciu čierne, iní hovorili s nádejou o očkovaní proti pandémie. Nebol to len slovenský problém, tak to bolo aj v Čechách, Poľsku, Anglicku, Francúzsku, atď.

Pozoruhodná je súvislosť s Bibliou. Lebo pred dvetisíc rokmi počúvali ľudia: bedlite, čiže bud’te pozorní, ostražití (porov. Mk 13, 33), a dnes počúvame ROR – rúška, odstup, ruky. Je to o tom istom – byť pozorní, bedliví, ostražití. Terminológia je iná, ale zmysel, význam zostáva. Ide o obrannú, ochrannú funkciu v človeku. To je prvý význam bedlivosti.

Druhý je pozitívny. Sme vyzvaní byť bedliví voči hodnotám, aby nám neušli. Kto ide na huby, kráča po lese, nemôže mať mobil v ruke a surfovať po internete, lebo by šliapol na hubu a nič nenašiel. Bedlivosť je pozornosť voči hodnotám, ktoré hľadám.

Prvý aj druhý význam je prirodzený, ale nás zaujíma tretí: bedlivosť v zmysle evanjeliom. „Bdejte teda, lebo neviete, kedy príde pán domu... Aby vás nenašiel spať“ (Mk 13, 35-36). Podčiarknime si jedno slovo, na ktorom sa dá pochopiť význam – spať. Keď spím, neprejavujem žiadne vlastnosti, iba odpočívam. Ale keď žijem, pohybujem sa, konám, môžem sa prejavíť voči tým, s ktorými sa stretávam. Môžem dať najavo, že niekoho mám rád. A tu je podstatný význam, prečo Ježiš z Nazareta povedal: „Aby vás nenašiel spať“ (Mk 13, 36).

Blaise Pascal (1623 – 1662), filozof, napísal: „Ako môžeme človeka poznať? Abstraktne, v jeho podstate, v jeho osobe? Alebo poznáme človeka v jeho vlastnostiach, prejavoch?“ A pokračuje: „Dá sa milovať podstatu duše niekoho? To nie je možné a nebolo by to ani správne. Nemilujeme teda nikdy osobu v zmysle podstaty, ale v zmysle vlastností, v ktorých sa ona prejavuje.“¹⁵⁸

To znamená – keby bol manžel akýkoľvek fešák, ale namiesto nežnej ruky by jeho ruka vylepila zaucho, pre túto vlastnosť ho nemožno milovať. A keby bola manželka ako bábika, ale svojím jazykom by bola štipľavou ženou, nemožno ju mať rád pre túto vlastnosť, lebo človek sa dotýka druhého svojimi prejavmi.

Čiže blížim sa k tebe svojimi vlastnosťami, prejavmi: moja ruka ťa môže pohladíť alebo ti ublížiť, môžem ťa okradnúť alebo ťa obdarovať. Moje oči si môžu všimnúť, čo potrebuješ, alebo si ťa nevšimnúť. Moje slová ťa môžu ohovárať alebo povzbudiť. Moje srdce ťa môže využiť alebo obdarovať. Akého človeka si prajeme? S akými vlastnosťami?

Preto rozumieme Ježišovým slovám: bedlite. Majte také vlastnosti, ktorými by ste sa mohli preukázať jeden voči druhému ako milujúci ľudia, ako dobrí ľudia. Lebo kto spí, neprejavuje sa.

Z toho vyplýva aj dôležitosť viery v Boha. Lebo On je bytosťou, ktorá sa prejavuje, má vlastnosti, z ktorých máme úžitok. V jeseni sme videli, ako sa les prezliekol do nových šiat a farieb. Nad tou krásou sa musí žasnúť. Preto ďakujeme Bohu, že nás obdaroval, a špeciálne zmyslom pre krásu. Podobne keď zahryzneme do jablka, zoberieme hrozno do úst, vychutnávame šťavnaté plody, ďakujeme Bohu za to, ako sa prejavuje vo svojej múdrosti cez dielo prírody. Vždy nanovo vie prekvapiť, lebo nás miluje. Preto mu veríme a môžeme ho mať radi.

Podstatné na adventnom období je hovoriť o bedlivosti, aby nás nenašiel spať, lebo keď spíme, neprejavujeme sa vo svojich vlastnostiach. Keď žijeme, môžeme sa prejavíť v aktivite. Odzrkadľuje sa to na vhodnom adventnom cvičení, či už je spojené s nejakým sebazaprením,

¹⁵⁸ PASCAL, B.: Myšlienky. Bratislava : Chronos 1995.

askézou, alebo rodinnou modlitbou pri adventnom venci. Je vhodné oprášiť určité tradície, napríklad roráty. Akékoľvek cvičenie znamená, že je v nás evanjeliová bdelosť.

Istý mladý muž prišiel do knižnice a nevedel nájsť voľné miesto. Nakoniec jedno zbadal pri mladej študentke. Podišiel k nej a pýtal sa: „Prosím ťa, nevadilo by ti, keby som si sadol vedľa teba?“ Odpoveď ho úplne šokovala. Dievča na plné hrdlo na celú knižnicu zakričalo: „Čože? V žiadnom prípade s tebou nechcem stráviť noc!“ Ľudia v knižnici sa na neho pozerali s opovrhnutím.

Ale práve sa uvoľnilo iné miesto, tak si sadol a začal čítať. O niekoľko minút spomínané dievča prišlo k nemu a vraví: „Prepáč, študujem psychológiu, musela som to vyskúšať. Vďaka tomu, čo študujem, presne viem, ako sa ľudia cítia a čo si myslia. Cítiš sa zahanbene, však?“ Odpoveď muža ju prekvapila. Z plného hrdla na celú knižnicu zakričal: „Dvesto eur za noc? Tak to je naozaj priveľa!“ Všetci v knižnici teraz pohrdali dievčaťom. A on s úsmevom zašepkal: „Vieš, ja študujem právo a vďaka tomu presne viem, ako urobiť niekoho vinným!“

Pribeh ukazuje, ako sa človek prejavuje svojimi vlastnosťami. Literárne je to pekne vymyslené, ale podstatné je posolstvo: človek dáva skutkami najavo, čo je v jeho vnútri. Nimi sa prezentuje, ako vie spolupracovať, komunikovať, byť pohotový a bdelý. Toto sa dá aplikovať aj na rovinu vzťahu s Bohom, byť šikovný v spiritualite. Nech nám Pán pomáha, aby sme adventný čas využili tak, aby to bol pre nás čas požehnaný.

2. VONKAJŠIE A VNÚTORNÉ POKÁNIE

Mk 1, 1-8 Vyrovnať chodníky Pánovi

Druhá adventná nedeľa B

Zaujímavú a vtipnú skúsenosť napísala pani: „Fčera som sebe kupela čokoladový adventný kalendar. Ale v noci, reku, pokošťujem. Ta sebe predstavce, u nas už dvacateho treceho decembra!“

Sebaovládanie, sebazaprenie je potrebné dennodenne. Ak máme žiť v rovnováhe, nie je ľahké ostať pri jednom pive alebo pri jednej cigarete, pri jednom cukríku. Ľahšie je prepadnúť zlovyku pohodia.

Práve táto skutočnosť, že sa neovládame a prepadneme zlovyku, nás vedie k tomu, že si uvedomujeme potrebu obnovy, reštartu, premeny, potrebujeme začať znovu. Toto úprimné a pravdivé poznanie o nás samých sa v minulosti nazývalo pokáním. Dnes používame inú terminológiu, napr. zmena v správaní, ale činnosť zostáva tá istá. Možno o desať rokov bude zasa iný názov, ale proces zostáva ten istý.

Aj v časoch Jána Krstiteľa ľudia prichádzali k rieke Jordán a nechali sa pokrstiť (porov. Mk 1, 5). Prečo? Lebo prežívali to, čo prežívame aj my o sebe: som človek, ktorý zlyháva, neovláda sa, prepadne zlovykom, som hriešnik. Po tomto uvedomení si prichádza chuť prežiť očistenie.

Zaujímavé je, že ľudia išli na tento úkon do Jeruzalema, kde bol chrám, a chrám bol miestom, kde sa vykonával obrad odpustenia hriechov. Prečo idú k rieke, kde je Ján, keď odpustenie hriechov sa robí tam, kde je kult. Ako to, že judejská krajina nejde do Jeruzalemského chrámu na obrady, pomodliť sa, ale idú k potoku a tam majú získať odpustenie hriechov, obnovu srdca?

Aby sme rozlúskli tajomstvo, musíme vety, ktoré napísal Marek, čítať v duchu, v akom boli napísané. Ján Krstiteľ kázal: „Ja som vás krstil vodou, ale on vás bude krstiť Duchom Svätým“ (Mk 1, 8). Čo to znamená? Ponorenie do vody je znakom očistenia, to je vo všetkých náboženstvách. Ale voda sa dotkne iba povrchu tela a stečie. Ježiš však nás ponára do Svätého Ducha, Ducha Lásky, čiže Ježišova činnosť bude spočívať vo vnútornom ponorení do Božieho života.¹⁵⁹

¹⁵⁹ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

Lebo na pokánie sa dá nazerať ako na činnosť vonkajšiu, keď sa snažíme o určité sebaovládanie, sebazdokonaľovanie ako športovec, ktorý sa snaží byť lepší. Ale na pokánie sa dá nazerať ako na otvorenosť voči Bohu, aby On svojou láskou pôsobil v našom živote. Čiže Božia múdrosť nás môže zaplaviť. Teda pokánie nie je len úsilie človeka, ale aj Božie pôsobenie, jeho náklonnosť. Pre túto Božiu lásku sa môže človek otvoriť. Je vyzvaný: „Pripravte cestu Pánovi“ (Mk 1, 3), aby mohol vstúpiť do nášho života.

Ešte z iného aspektu by sme mohli nazrieť na atraktivitu Jánovho očisťovania pri Jordáne v porovnaní s kultom v Jeruzalemskom chráme. Ponáranie ako obrad je symbol smrti, minulosti, lebo ponorenie do vody znamená: nech zomrie minulosť, aby sa začalo žiť novým životom. Teda ak si doteraz žil pre seba, začni odteraz žiť pre druhých. Ak si si všímal iba seba, začni si všímať aj druhých. V tom je tá hlboká vnútorná premena, ktorú v nás robí Duch Boží. Nekoncentrovať sa len na seba a na svoje záujmy, ale mať oči otvorené aj pre druhých. To nás robí ľudskejšími.

Keď sa otvárame pre Boha, stávame sa ľudskejšími. To Božie nás stvárnjuje, aby sme v každodennom živote boli zdravší, napr. aj pri ovládaní čokolády. Nejde len o to, čo si myslíme, ale či sme otvorení pre prácu Božieho Ducha v nás, či dovolíme, aby Božia láska, Božia múdrosť pôsobila v našom srdci.

Teda adventné cvičenie je pozvaním ísť do ticha, k pokániu alebo pozvaním k aktivite pre druhých alebo sebazapreniu. Iba skrze malé cvičenie urobíme krok dopredu a budeme sa môcť tešiť z dní, ktoré sú nám dopriate.

Existuje židovská legenda o kráľovi, ktorý počul zázračné veci o Mojžišovi, preto poslal dvorného maliara s príkazom namaľovať Mojžišov portrét. Kráľ sa chcel pohľadom potešiť. Keď sa maliar s obrazom vrátil, zavolať mudrcov. Lenže oni nevedeli, koho obraz predstavuje. Vyzval ich: opíšte charakter človeka, ktorého vidíte na obraze. Mudrci začali: „To musí byť nejaký zločinec, lebo z očí mu vane chamtivosť, nespravodlivosť a zúrivosť.“ Nahnevaný kráľ povedal maliarovi: „Oklamal si ma, vôbec si nebol u Mojžiša.“ A sám kráľ išiel za Mojžišom.

Prišiel k nemu, ukázal mu obraz a povedal: „Moji radcovia sa nazdávajú, že musíš byť zločincem, lebo na obraze ti z očí vane chamtivosť, nespravodlivosť a zúrivosť. Ale ja vidím, že ma oklamali, lebo ty si veľký pred Bohom.“ Vtedy Mojžiš odpovedal: „Mudrci ťa neoklamali. Nosím v sebe všetky necnosti, ale Boh mi dovolil uvidieť ho vlastnými očami. A tak som ten, ktorého vo mne videli radcovia, ale zároveň som niekto iný, lebo svoj život mám od Boha.“¹⁶⁰

Múdra legenda je o každom z nás: v očiach nám vidieť chamtivosť, nespravodlivosť a zúrivosť. Ale v každom z nás je prítomnosť Božia, nosíme v sebe obraz Boha. Preto dobro a zlo tvoria napätie, ktoré nás posúva vo vývoji. Teda som ten, ktorého vo mne vidia iní, ale som aj ten, ktorého vidí Boh, a On vo mne robí svoje dielo, ak sa mu otváram.

3. POZNANIE O SEBE, BOHU, ŽIVOTE

Jn 1, 6-8. 19-28 Medzi vami stojí ten, ktorého nepoznáte

Tretia adventná nedeľa B

Niektoré životné múdrosti majú vo východoslovenskom nárečí vtipné vyjadrenie. Napríklad: „Male ľudze znaju, že su male. Tluste ľudze znaju, že su tluste. Len sprosté, jak furt, nemaju o ničim tušeňa.“

Tento výrok je výstižný, lebo človeka stavia pred otázku: Kto som? Všetci máme poznanie o sebe. Niektorí nadnesené – ľudia pyšní. Pokorní majú poznanie pravdivejšie. Skutočné poznanie, ku ktorému nás pozýva aj evanjelium, vyplýva z toho, čo sa udialo na púšti

¹⁶⁰ RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, s. 86.

v súvislosti s Jánom Krstiteľom (porov. Jn 1, 19-28). Pripomenieme si dnes tri druhy poznania, ku ktorému nás vyzýva evanjelium.

Prvé poznanie, ktoré by som mal o sebe mať – bez ohľadu na to, či som malý, veľký, chudý, tlstý, bohatý, chudobný, zdravý, chorý – je, že som Bohom milovaný. Evanjelistu píše: „Bol človek, ktorého poslal Boh... Prišiel ako svedok vydať svedectvo o svetle“ (Jn 1, 6-7). To znamená o náklonnosti Božej, o láske Božej k svetlu. V celom Jánovom evanjeliu sa spomína svetlo a tma, svetlo ako znak Božej náklonnosti k človeku. Teda prvé poznanie je, že som Bohom milovaný, moje ľudské bytie je predmetom Božej lásky. Som Bohom chcený, môj život má perspektívu. Oproti tým, ktorí žijú depresívne, nemajú zmysel života, kresťan žije v nádeji. Toto znamená žiť vo svetle.

Nie je náhoda, že s blížiacimi sa vianočnými sviatkami prezentuje sa viac a viac svetla na stromčekoch, domoch, v obchodných priestoroch a na uliciach. Viac svetla symbolizuje túžbu človeka žiť vo svetle. To je vtedy, keď si uvedomuje, že je Bohom milovaný, a svoju existenciu prijíma ako dar. Vtedy žije vo svetle.

Druhé poznanie tiež súvisí s Jánom Krstiteľom. Keď sa ho pýtali: „Kto si ty?... Aby sme mohli dať odpoveď tým, čo nás poslali“ (Jn 1, 19-22). Ani minútu sa nevyťahoval, neukazoval svoju dôležitosť, ale povedal: „Som hlas“, ohlasovateľ niekoho iného. Táto Jánova pokora je veľmi dôležitá. On bol svedok, ohlasovateľ: „Ja som hlas volajúceho na púšti: ‚Vyrovnajte cestu Pánovi‘ (Jn 1, 23)“. Tu je druhé poznanie, ku ktorému sme pozvaní: Bože, som hriešnik. Dobro a zlo sú v mojom živote pomiešané – život a smrť, zdravie a choroba, bohatstvo a chudoba, láska a zlosť, nenávisť a milosrdenstvo. Všetko je premiešané v mojich dňoch, preto som odkázaný, Bože, na tvoje milosrdenstvo. Takéto povedomie o sebe je správne, pravdivé, ide o spravodlivé nazeranie na seba. Takže ak prvé poznanie o sebe bolo: som Bohom milovaný, druhé je uvedomenie si, že potrebujem milosrdenstvo, lebo som človek hriešny.

Tretie je správne poznanie o Bohu. Na konci evanjeliového úryvku je veta: „Medzi vami stojí ten, ktorého nepoznáte“ (Jn 1, 26). Prečo „nepoznáte“, keď ho videli pri Jordáne, stála pred nimi jeho postava? Prečo im hovorí: vy ho nepoznáte? Lebo nesprávne ho čítate. Vy toho rabína z Nazaretu čítate len ako tridsaťročného mladého muža, ale nie ako ideál pre život, ako Božieho posla, ako silu pre vaše dni. Nečítate ho ako niekoho dôležitého, ako Spasiteľa.

Poznať znamená skôr zamilovať si, nielen mať informáciu. Poznať Ježiša znamená mať vzťah k nemu, uznať jeho dôležitosť pre naše dni. Takéto poznanie Boha a náboženstva nás privádza k tomu, že máme svetlo, nádej.

Tretia adventná nedeľa sa liturgicky nazýva Gaudete (lat. gaudium – radosť). Ako objaviť radosť? Oprášiť poznanie o sebe a o Bohu. K tomu slúži adventné cvičenie, príprava na Vianoce, premyslenie darčiekov, manažovanie rodinného programu. Nedeľa „Radujte sa v Pánovi“ korešponduje s naším trojitým poznaním: a) som Bohom milovaný, b) som hriešnik, c) usilujem sa o vzťah s Kristom.

Výstižne to ilustruje skúsenosť Vasilija Ivanoviča Kozlova, ktorý ju napísal pred mnohými rokmi. Pre takzvané ilegálne prechovávanie zbrane bol odsúdený na päť rokov nútených prác. Píše: „Žil som bez Boha, bez morálky, dokonca pre zlé správanie v tábore ma odsúdili na ďalších desať rokov. Často sa ma zmocnilo zúfalstvo, keď som si uvedomil bezvýchodiskovosť svojho rozpoloženia. Život pre mňa stratil zmysel. Chcel som s ním skončiť, ale v istom momente som aj chcel žiť, lenže inak ako doposiaľ.“

A tak som začal skúmať príčiny môjho zlyhania. Dnes môžem povedať, v čom tkveli korene. Od detstva mi vtĺkali do hlavy, že Boh neexistuje. A kde niet viery v Boha, niet ani morálky. Odtiaľ pochádza zruinovanosť mojej duše, môj psychický úpadok.

Niekedy sme medzi väzňami stretávali ľudí s vysokou morálkou, s veľkým vedomím zodpovednosti. Tábor so svojimi tvrdými životnými podmienkami nikdy nevedel nimi otriast', vyžarovali duchovnú krásu. Ich čistý a poriadny život, hlboká viera a odovzdanosť Bohu,

pokora a neobyčajná odvaha boli tisíckam väzňov žiarivým príkladom pravého života. Ich tváre odrážali Krista.

Aj ja som chcel žiť takým poriadnym životom s veľkými ideálmi. Reťaze a bolesti veriacich ľudí nás priviedli k premýšľaniu o Kristovi. Kristova moc, moc evanjelia, ktorá pretvára ľudí, nepremohli len moje zločinecké srdce, ale spolu so mnou stovky srdc otrávených ateizmom a nerestami. Tak sa ruské väzenia a pracovné tábory stali pre mnohých miestom duchovného znovuzrodenia a stretnutia s Kristom.¹⁶¹

Toľko napísal Vasilij Ivanovič Kozlov. Zmenilo sa jeho poznanie – poznanie o Bohu, o živote, poznanie o sebe. Zmenilo sa prostredie, v ktorom žil, nie tým, že by sa zmenil tábor, ale to, ako on ho vnímal a prežíval.

Ďakujeme za evanjelium, ktoré nám pomáha byť nositeľmi nádeje a objavovať, kde je radosť.

4. DOMOV VO VZŤAHOCH

Lk 1, 26-38 Počneš a porodiš syna

Štvrtá adventná nedeľa B

Vtipný postreh povedala manželka mužovi: „Aby ti doma nič nechýbalo, dala som ti nahráť zvuky z krčmy na CD disk.“

Dá sa virtuálne zabezpečiť atmosféra domova? Pre toho, kto sa cíti doma pri poháriku alebo pri kamarátoch v krčme, musela by nastať zmena v srdci, nie vo zvuku. Lebo to je o vzťahoch. Platí to aj o workoholikovi a mnohých iných. Kedy je človek naozaj doma? Pandémia a lockdown preverili rodinné vzťahy a na povrch vyplávala pravda o tom, kto sa v byte cíti doma a kto je tam len zatvorený. Každý však má v sebe túžbu vytvoriť si s druhými čaro domova.

Božie slovo dáva návod na použitie. Pred tritisíc rokmi si kráľ Dávid, mocný panovník, uvedomoval, že býva v krásnom paláci a Božia archa iba v stane. Rozhodol sa, že postaví Jeruzalemský chrám, začal pripravovať materiál, priestor, remeselníkov, ibaže chrám bol postavený až za jeho syna Šalamúna. Vtedy mu prorok Nátan povedal zaujímavú vetu: „Toto hovorí Pán: ‚Ty mi chceš postaviť dom, v ktorom mám bývať?‘ ... Pán Ti oznamuje, že Pán postaví dom tebe“ (2Sam 7, 5.11). Pritom treba vedieť, že slovo dom v hebrejčine, ktorá má menej slov, znamená aj rod, aj potomstvo. Ja tebe, Dávid, zabezpečím aj rod, aj potomstvo. Z teba vzíde ten, ktorého kráľovstvo bude trvať naveky (porov. 2Sam 7, 16). Tak začína prisľúbenie budúceho mesiáša Ježiša Krista. Podstatné je, že Pán ti postaví dom, nie ty postavíš dom Pánu Bohu.

Ľudstvo celé tisícročia sa snaží stavať chrámy ako prejav úcty k Bohu, ale kresťanstvo žiada aj opak: človek, dovoľ Bohu, nech vstúpi do tvojho života, nech má priestor v tebe. Nech tvoj životný štýl je Boží, aby Boh bol v tebe doma, nech si v tebe postaví dom.

Teda prvá odpoveď na otázku, ako doma urobiť dobrú atmosféru, aby boli pekné sviatky, znie: dovoliť Bohu, nech je prítomný v našej domácnosti. Keď je Boh u nás doma, vytvorí sa čaro domova, lebo Boh je láska (1Jn 4, 8). Tak budeme mať domov, nielen byť.

Druhá odpoveď vyplýva z príbehu o Panne Márii o zvestovaní, ktoré sa udialo v Nazarete (porov. Lk 1, 26-38). Márii bolo oznámené: „Počneš, porodiš syna“ (Lk 1, 31), čiže: Mária, v tebe vybudujem dom, dostaneš nový život a to je Boží dar. Mária zostala ako keby s otvorenými ústami, v pochybnostiach, lebo ešte nebývala s Jozefom, ešte by sa to dalo považovať za neveru, mohla byť odsúdená aj ukameňovaná, mohlo to dopadnúť zle.

Napriek všetkému je otvorená pre Božiu skutočnosť, pre Boží projekt v nej a hovorí: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38). Boží plán je dôležitejší: nie moja, ale Tvoja vôľa nech sa stane.

¹⁶¹ RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, s. 87.

Tu je niečo, čo je aplikačné na každého z nás – uprednostniť vôľu Božiu a niekedy aj druhého človeka pred svojou vôľou. Vtedy sa z bytu stane domov. Keď žena dokáže povedať: nech sa stane tvoja vôľa, muž môj, nie moja; keď muž dokáže povedať: nech sa stane tvoja vôľa, žena, a nie moja. Až toto uprednostnenie vôle druhého pred vlastnou, tento znak pokory vytvorí čaro domova. Lebo pokora, láska a služba sú najkrajšími zvukmi a melódiou, ktorá vytvára domov.

Nezachránia nás CD disky, melódie, nezachránia nás ani stromček, darčeky, vôňa koláčov a jedál, ak nebudeme mať tieto dve skutočnosti: po prvé – ak ti Pán nepostaví dom a nebude prítomný v tvojej domácnosti; po druhé – keď ti bude chýbať postoj: nech sa stane tvoja vôľa. Bez týchto dvoch skutočností sa dá bývať pokope, ale domov to nebude. Môžeme pozerieť filmy o rodine, romantické, vianočné, ale rodinou nebudeme, iba sa na rodinu dívame.

A zrazu si človek uvedomí: kam som to došiel? Pretože nosíme v sebe túžbu a vieme, že v prvom rade máme vytvoriť čaro domova vďaka prítomnosti Božej a vďaka tomu, že vieme povedať ako Mária: buď vôľa tvoja. Preto je evanjelium dnešnej štvrtej adventnej nedele veľmi konkrétne a veľmi aktuálne do našej situácie.

Nasledujúci príbeh má síce štýl rozprávky, ale múdrosť v ňom zakomponovaná už nie je rozprávková. Bol raz jeden kráľ, ktorý mal troch synov. Každý mal za úlohu niečo doniesť a ten, kto prinesie najlepšie dar, bude pokračovateľom kráľa. Najstarší priniesol orlie pierko a povedal: „Prinášam ti toto orlie pierko, lebo by som chcel mať oko ako orol, prehľad nad všetkým, a keby to bolo možné, chcel by som byť aj taký hrdý a smelý ako orol.“

Druhý priniesol klas z dožinkového venca, ktorý po celý rok visel nad kuchynskými dverami, a povedal: „Chcel by som, aby všetci mali dostatok jedla, a zasadím sa za to, aby nikdy nebolo inak. V prípade núdze sa sám postavím k pluhu.“

Najmladší syn priniesol trojlístok. Našiel ho pod vrstvou námrazy, lebo vonku bola zima, a povedal: „Nesiem ti tento trojlístok, lebo viem, že môžem vládnuť iba v spoločenstve s mojimi bratmi. Ako trojlístok pozostáva z troch rovnakých lístkov, tak musia sily nás troch spolupôsobiť.“

Vtedy kráľ pochopil, čo povedal najmladší. Bolo to také nové, že dovtedy na to nik nemyslel. Na stole teda ležalo orlie pierko, klas a trojlístok. Kráľ sa pozrel na veci, zobral trojlístok do rúk, odtrhol tri lístky, každému dal jeden a ticho povedal: „Začína sa nový vek.“¹⁶²

Lahko sa dá vytušiť múdrosť z rozprávky: nech sa stane tvoja vôľa, brat môj, uprednostniť druhého, nemyslieť len na seba a nezakladať si na tom, že som najdôležitejší a ja budem najlepším kráľom. Vtedy, keď človek uplatní Máriin postoj, začína nový vek, nový domov aj atmosféra, ktorú potrebujeme nastoliť.

5. POSUN V ĽUDSKOSTI

Lk 2, 1-14 Dnes sa vám narodil Spasiteľ

Vianoce – omša v noci

Vraj sa rozprávali tri ženy, čo dali manželom na Vianoce. „Ja som mu dala takú vec,“ hovorila prvá, „čo zrýchli na stovku za 10 sekúnd. Volá sa to Honda.“ Druhá hovorí: „No, ja som mu dala takú, čo urobí stovku za 5 sekúnd, a volá sa to Porsche.“ A tretia: „Ja som mu dala takú, čo dvestovku urobí za 1 sekundu. Volá sa to osobná váha.“

Auto slúži na posun v rýchlosti. Podobne aj lietadlo alebo vlak. Na váhe vidíme posun do plusu alebo mínusu. Ale posúvať sa treba aj v ľudskosti. Málo je posúvať sa v čase, v rýchlosti, ak by sme sa neposúvali v ľudskosti.

Vianoce sú krásne v tom, že prezentujú Božiu náklonnosť. Chce nám pomôcť, aby sme sa posunuli v ľudskom dozrievaní. Meditácia pri jasličkách ukazuje Boží posun smerom

¹⁶² RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1997, s. 98.

k ľuďom: od majestátnosti k obyčajnosti dieťaťa, z večnosti do časnosti, z nebeského trónu do betlehemskej maštale. Boh sa posunul zo slávnostnosti k všednosti pastierov, od panovania k službe, zo spoločnosti veľkých k spoločnosti malých, Jozefa a Márie.

Tento Boží posun má jeden cieľ: aby nás urýchlil smerom k ľudskosti, smerom k zrelosti. Človek, kým žije na zemi, má k dispozícii určitý čas, posúva sa. Otázne je, či aj v osobnej kvalite, trpezlivosti, službe, láskavosti alebo len v rokoch.

Zaujímavý postreh prinášajú mladí ľudia z Novej Ľubovne. Vytvorili vianočný stromček netradičným spôsobom: využili palety, z dosák postavili pyramídu, na ktorú navešali sviečky, gule, ozdoby. Prizerajúci sa si všimne, že z obyčajného podstavca, z palety sa stalo čosi vyvýšené. Z niečoho zahodeného sa stalo čosi nové. Zo smetia vznikla hodnota, z odpadu úžitok.

Ide o symbol Vianoc, lebo toto robí Boh v každom z nás, posúva nás, premieňa, aby sme nemuseli byť smutní a nešťastní zo svojich udalostí. Boh sa na nás díva s veľkou láskou a dáva nám nové šance. Posun, ktorý v nás robí, znamená, že v našej nedokonalosti nás posúva k novým dimenziám večnosti. Vo falošnej pýche, ktorú u mnohých pozorujeme, dáva možnosť nadobudnúť nadčasovú múdrosť, v hriešnosti ponúka svätosť. Je to posun od sebecka k láske.

Vianoce, prelínanie Božieho sveta a ľudského, nás pozývajú k radosti nad posunom a pretváraním. Na tento účel využívame sväté omše aj domáce pobožnosti pri stromčeku a sviečke. Božie zdieľanie sa kopírujeme vzájomným zdieľaním sa aj o duchovných veciach, nielen o každodenných starostiach. Takto sa posúva rodinné spoločenstvo na spoločenstvo, ktoré žije vo vzťahoch, nielen v jednom byte.

Svedčí o tom malý príklad. Vraj jeden cukrár robil sladkosti pre deti v tvare zvierat v rozličných farbách a veľkosti. Deti sa potom hašterili medzi sebou: „Môj králik je krajší než tvoj tiger. Moja veverička je menšia ako tvoj slon, ale je chutnejšia.“ Cukrár sa usmieval, keď videl, ako sa deti hádajú, a povedal: „Aj dospelí sú niekedy takí nerozumní. Myslia si, že jeden človek je lepší ako druhý.“¹⁶³

Každý človek má svoje tajnosti, zákutia, ale aj prednosti a charizmy. Hovoriť, kto je lepší ako druhý, je veľmi povrchné. Ktorá cukrovinka je lepšia, tiger či veverička? Všetci potrebujeme Božiu milosť. Namiesto je osvojovať si postoj Božej lásky a náklonnosti, keď na Vianoce vidíme, ako nás má rád. Dieťa v betleheme vystiera ruky k všetkým a objíma všetkých. Tešme sa zo sviatku Božej ľudskosti. Nech nám Pán pomáha, aby sme vzdávali vďaky za ten čas, ktorý je nám dopriaty.

6. VTELENÍ DO NEBA

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami

Narodenie Pána

Počas pandémie v roku 2020 kolovali aj sympatické verše:

V harčkoch še nam vari juška, nepohneme še bez rúška.

Dze nás to len toten rok dovid? Všadzi kolo nas je covid.

Čeká nás i vakcína, ľudzom z nej už prepína.

Treba aj pod zákusky dezinfekčné obrúsky.

Na oblatky dajme medu, nerobme už z teho vedu.

Nech su z noveho roku krajše fotky, nech je každý bez marodky.

Nech sú šviatky podľa vkusu, bez tabletkoch, bez virusu.

Vo veršoch sa spája niečo z minulosti s prítomnosťou. Niečo, čo bolo celé storočia s niečím, čo je dnes: juška-rúška, kam nás dovid-covid“. Minulosť a prítomnosť je dôležitá

¹⁶³ MELLO, A.: *Modlitba žaby* II. Brno : Cesta 1996, s. 222.

preto, lebo Ježišovo narodenie, jeho existencia a naša spolu súvisia. Vianočné sviatky sú pozvaním rozjímať nad pravdou: ako moja existencia súvisí s Ježišovou?

Mnohí ľudia zdieľajú postoj: môžeme žiť podľa vkusu. Iní hovoria, že je správne žiť podľa pravdy. A pravdou je, že Ježiš sa narodil v Betleheme ako Boží Syn. Mal jasné zacielenie – prišiel, aby sa stal osloboditeľom človeka, aby ponúkol svetu spasu. Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami (porov. Jn 1, 14).

Nestačí teda žiť podľa vkusu, lebo je manipulovaný biznisom. Napríklad už dva mesiace počujeme z Kauflandu: „Čo je najkrajšie na Vianociach? Predsa jedlo!“ Alebo: „Prečo sú Vianoce krásne? Lebo rodina je spolu, dobročinnosť, charita, atď.“ Pritom sa zabúda, že to je len dôsledok niečoho podstatného – narodenia Božieho Syna. Musíme si všimnúť veci primárne, nielen sekundárne. Preto si kladieme otázku: môžeme žiť podľa vkusu? Nemali by sme skôr podľa pravdy?

Pandémia covidu nás oslobodila od balastu a stala sa výzvou pre pozornosť voči duchovným hodnotám. Ježišovo narodenie, teologicky už zosystematizované, po latinsky *incarnatio* (Ježiš sa stal človekom, vtelil sa), naplňa nás radosťou, že budeme vtelení do neba. Lebo kým sme na zemi, uvedomujeme si svoje vtelenie skrze narodenie. Bývame v tele, ani si to ináč nevieme predstaviť, a rozvíjame svoje vtelenie skrze prácu, starosti, každodenný život. Nechávame odtlačok na tejto zemi, hoci je naše vtelenie spojené s pominuteľnosťou.

V kostole však prežívame obohatenie, lebo ak sa Ježiš vtelil na túto zem, tak len preto, aby sme mohli byť vtelení do neba. Toto umožňuje viera, že pre človeka je ubytovanie aj v nebi. Pre neho bolo ubytovanie v Betleheme, v jasličkách, ale kto ide na sväté prijímanie, pripravuje si jasličky v nebi. V novej dimenzii bude žiť skrze lásku a náklonnosť Božiu.

Z pravdy „Ježiš vtelený – aby človek bol vtelený“, vyplývajú všetky tradície, sviatky, koledy, spevy, jedlá, zvyky, ktoré prežívame s vdáčnosťou.

Holandská nákladná loď Toloa našla v Tichom oceáne malý nafukovací člun unášaný vlnami. V ňom ležal v bezvedomí 18-ročný austrálsky námorník. Mladý muž sa najprv dobrovoľne prihlásil k námorníctvu, ale potom sklamaný prácou na lodi rozhodol sa dezertovať. Istej noci spustil malý nafukovací člun na more a potajomky ušiel. Nazdával sa, že je blízko kalifornského pobrežia, a začal veslovať. V skutočnosti loď bola už štyristo morských míľ vzdialená od pobrežia. A tak sa mladík devätnásť dní vznášal na vlnách.

„Bolo to hrozné,“ rozprával neskôr o svojej takmer trojtýždňovej odysei v Pacifiku. Nemal so sebou ani vodu, ani potraviny. „Najhoršia bola samota a nuda,“ vravel. „Nemal som čo robiť. Dni, počas ktorých som sa sám plavil po mori, plynuli mučivo pomaly. Najčastejšie som myslel na svoju priateľku a chcel som ju bezpodmienečne uvidieť.“ To vždy znovu a znovu opakoval ľuďom, ktorí ho prišli navštíviť do nemocnice. Svoju skúsenosť zhrnul do vety: „Prežil som iba vďaka tomu, lebo som túžil po svojej priateľke.“¹⁶⁴

Mal nejaký sen, túžbu. Čo to znamená? Ponorený bol do vody, ale vtelený v láske do nového sveta so svojou priateľkou. Ponoreni môžeme byť do starostí, ale vtelení sme už do riešení, ktoré prídu. Ponoreni sme do choroby, ale vtelení aj do uzdravenia. Ponoreni do života na zemi, ale vtelení do dimenzie neba skrze túžbu.

Ďakujeme Ti, Pane, za vianočnú pravdu, ktorá je nadčasová, múdra a dôležitá, spojená s nádejou. Ďakujeme Ti za možnosť stáť chvíľu v tichu pred betlehemom, vnútorne sa tešiť z tvojej láskavosti.

7. DIAKONIA – SOCIÁLNY ASPEKT KULTU

Mt 10, 17-22 Pre mňa vás budú vláčiť pred vladárov a kráľov

Sviatok svätého Štefana

¹⁶⁴ RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, s. 49.

Kuriózna udalosť sa stala v Paríži. Magistrát v minulých týždňoch dostal pokutu 90-tisíc eur za to, že na vysokých manažérskych pozíciách zamestnával priveľa žien. Parížska primátorka Anne Hidalgo označila rozhodnutie ministerstva za absurdné. Ministerstvo zdôvodnilo pokutu tým, že radnica nerešpektovala zákon o rodovej rovnosti a v roku 2018 na riaditeľské posty vymenovala 11 žien a len 5 mužov. Primátorka povedala, že pokutu zaplatia, ale pôjde so svojimi asistentkami, riaditeľkami, zamestnankyňami na ministerstvo a budú bojovať za viaceré pozície žien vo funkciách.¹⁶⁵

Kto pozná históriu, vie, že pred sto rokmi na parížskej radnici boli samí úradníci. Vtedy bol silný boj za práva žien, emancipácia, aby aj ženy mohli pracovať na riadiacich pozíciách. Prešlo sto rokov, mala nastať rovnováha alebo odchýlka maximálne 60:40. Situácia je však taká, že emancipácia nepriniesla rovnováhu, ale prevahu žien. Začína nový boj, tentoraz za práva mužov. Súperenie nemá konca kraja. Človek si kladie otázku: kam to smeruje? Jadro problému je známe: kto bude mať úrad, bude mať moc a bude rozhodovať o peniazoch.

Slovo úrad, funkcia, môže byť pochopené rôzne. Všímnime si, ako to bolo pred dvetisíc rokmi v komunite sympatizantov Ježiša Krista. Na omšu sa schádzali po domoch, a keď apoštoli zistili, že nestačia na potrebnú službu, vyvolili si siedmich diakonov. Nie ako zástupcov, ale ustanovili samostatný úrad. Bola to inštitúcia, posvätný duchovný úrad diakona. Ak niekto bol ustanovený za diakona, bol vysvätený, postavený na službu.

Na rozdiel od súperenia v Paríži, kde tiež ide o úrad, ale v zmysle moci, panovania, rozhodovania o peniazoch, v prvej Cirkvi išlo o úrad, ktorý mal byť na službu. Pomáhali pri distribúcii vecí, ktoré ostatní doniesli pre chudobných. Išlo o vzájomnú pomoc. Tak ako bol úrad apoštolov, úrad biskupov, úrad kňazov, presbyterov, tak vznikol aj úrad diakonov. Podstatnou charakteristikou bolo: byť láskou pre ľudí, ktorí sa zhromaždili, pokračovaním Ježišovej prítomnosti v spoločenstve veriacich.

Keď porovnávame tieto dva úrady – v Paríži na radnici a úrad diakona v Jeruzaleme – vidíme veľké rozdiely. Niečo iné je úrad moci a vlády a iné je úrad služby. Po grécky sa nazýva diakonia. Už vtedy v 1. kresťanskom storočí stretnutie veriacich ľudí malo aj sociálny aspekt, odborne sa tomu hovorí sociálny rozmer kultu. Obyčajne cieľom stretnutia bolo modlenie sa ľudí, obrad, kult, ktorým sa Bohu vzdávala úcta.

Lenže kresťania tomu dali nový rozmer. Začali prinášať z nadbytku, začali si všímať núdznych a robili to, čo dnes nazývame zvonček alebo zbierka, milodary, sociálny rozmer kultu. Nikdy nemá byť stretnutie len o modlení sa, ale aj o uvedomení si, že vedľa nás sedí druhý človek a ako kresťania máme byť solidárni s druhými. Preto je dôležitý sociálny rozmer kultu, ktorý súvisel s diakoniou.

To, že Božie veci a veci ľudské spolu súvisia, bola základná línia kresťanstva od začiatku. Dodnes modlenie sa aj dobročinnosť fungujú spolu. Sociálny aspekt kultu znamená, že spolu s modlitbou sa koná aj dobročinnosť.

Oproti tomu niekedy vidíme televízny program o charite, koncert, kde je iba dobročinnosť, ani slovíčko o Pánu Bohu. Náboženská motivácia je odstrihnutá.

Vianoce pripomínajú, že hodnotu má také konanie, v ktorom človek z lásky k Bohu vie byť solidárny s ľuďmi. Vianočná podstata – božskosť a ľudskosť sú také prepojené, tak spolu súvisia, že posväcujú činnosť človeka a dávajú jej zmysel.

Súperenie v Paríži, súperenie medzi bohatými a chudobnými, medzi slávnymi a obyčajnými vedie k vojnám. Existujú víťazi a porazení. Súperenie vedie k tomu, že niekto považuje svoju činnosť za ponížujúcu, otrockú a druhému sa zdá krásna. Kdežto kresťanstvo ukázalo, že činnosť, ktorú mali konať diakoni, je vec posvätná.

Práca diakonov nie je niečo druhoradé, ako keby apoštoli robili niečo dôstojnejšie a diakoni čosi sekundárne. Oni mali duchovný úrad. Z toho vyplýva, že činnosť, aj umývanie

¹⁶⁵ <https://www.cas.sk/tag/1036653/parizsky-magistrat/15.12.2020>

riadu, aj upratovanie, aj výchova detí, aj všetko, čo robíme, každodenná činnosť, nie je otrocká, ale je kresťanstvom povýšená. Je diakoniou, v Božích očiach má hodnotu. Potom netreba súperiť, ale byť láskou. To je hodnota kresťanstva.

Sviatok svätého Štefana pripomína jeho vetu: „Vidím otvorené nebo“ (Sk 7, 56). Človek vidí nebo otvorené oveľa skôr, než doň vstúpi. Nevidí ho ten, kto prežíva len súperenie, boj o moc, úrad, strach o pracovné miesto. Nechápe, že úrad má byť diakoniou. V tomto duchu zisťujeme, aké aktuálne je posolstvo z dnešného evanjelia, lebo nás formuje do ďalších dní.

V jednej krátkej bájke sa hovorí o ľudskej činnosti na pozadí havrana a puma. Puma a havran uzavreli dohodu. Keďže puma bola starobou hluchá, havran mal za úlohu vystríhať ju pred nebezpečenstvom a ona mu mala dať časť koristi. Zo začiatku to išlo celkom dobre, havran dával pozor, pumu mnohokrát zachránil, puma zasa dala svojmu sluhovi dobre sa nažrať. Havran sa zakaždým až tak najedol, že ani vzlietnuť nevládal.

Neskôr skúpa puma zmenšovala podiel na koristi. Havran schudol. Trápil ho hlad. Zbytočne sa pume sťažoval, nezvýšila mu veru podiel na koristi. Havran bol nespokojný, rozhodol sa pomstiť. Jedného dňa, keď puma bezstarostne žrala, uvidel približovať sa dvoch mužov, ale pume nič nepovedal. A tak pumu zranili a chytili. Umierajúc volala na svojho zlého sluhu: „Zradil si ma, v nebezpečenstve si ma zradil!“ Vtedy jej havran povedal: „Nemyslím si to. Nevidel som tých dvoch, lebo tak si ma vyhladovala, že som oslepol.“¹⁶⁶

Múdrosť bájkych hovorí: ak je činnosť spravodlivá, aj požehnanie z nej vyplýva. Ak je činnosť sebecká, privádza k nešťastiu. Celý život je o tom: ak človek nepochopí svoju činnosť ako diakoniou, je to pre neho otrocká služba a potom súperí o moc. Ale ak človek pochopí svoju činnosť ako posvätnú, ďakuje za život, za ľudí, za vzťahy a teší sa z dní, ktoré má k dispozícii.

8. BYŤ INÝM ČLOVEKOM

Lk 2, 22-40 Chlapec rástol, plný múdrosti

Svätej Rodiny

Vraj pán Novák kupoval darček pre manželku a nevedel sa rozhodnúť. Predavačku to už privádzalo k zúfalstvu. Dal si rozbaľiť jednu vec – nepáčila sa mu, druhý darček skúšal, nevedel sa rozhodnúť, pýtal tretí, stále nič, až prišiel na spásonosný nápad: „Keby ste vy boli mojou manželkou, čo by ste si pekného priali?“ A predavačka nahnevane: „Iného manžela.“

Nie je umenie nájsť iného manžela ani inú manželku, nie je umenie vymeniť, ale ako píše Antoine de Saint-Exupéry (1900 – 1944), umením je zobrať na seba starosť o radosť druhého. V češtine sa to povie „ochočiť si“, po slovensky zaľúbiť, nadobudnúť vzťah, zasnúbiť.

Ľudia v našom okolí, ktorým sa manželstvo nevydarí, skúšajú iného, inú, štatistiky hovoria o 50 % rozvodovosti. Lenže keďže sme v kostole, môžeme položiť otázku inak. Možno nemáme hľadať iného a inú, ale pokúsiť sa v sebe nájsť iného človeka, inú osobu, s ktorou niekto musí žiť. Čo ak ten iný, iná mám byť ja pre druhého?

Ide o starodávny problém, pretože ľudia si stále kládli otázku o vzťahu, dvojici, o tom, ako sú si oporou, ako sa navzájom hľadajú a dopĺňajú, alebo sa rozchádzajú. Ako kresťania však máme možnosť nazerať na rodinnú a manželskú situáciu vo svetle Božieho slova. Ono nás inšpiruje k tomu, aby sme nerozmýšľali len o tom, či nevymeniť druhého za iného, ale núti nás pýtať sa: nemal by som ja byť iný, iná pre druhého?

A ako byť iný, iná? V evanjeliu čítame príbeh o Márii a Jozefovi, ktorí prišli do Jeruzalemského chrámu, priniesli dieťa a stretli staručkého Simeona, muža ducha, a starkú Annu Fanuelovu (porov. Lk 2, 22-40). Simeon, keď zobral dieťa do náručia, hovoril o ňom ako o svetle pre svet. Nie náhodou sa vo vianočných súvislostiach hovorí o Ježišovi ako o svetle. Už pri pastieroch je poznámka, že ich ožiarila Pánova sláva (porov. Lk 2, 9). Pastieri boli

¹⁶⁶ RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, s. 131.

spodinou ľudstva, hriešnikmi, ktorých by mal Boh trestať, a nie ožiarit' slávou. Prečo teda evanjelium rozpráva, že Boh ich osvetlil?

Lebo je tu niečo nové: odkrytie náklonnosti Božej. Namiesto Božieho hnevu zažili jeho lásku, boli ožiarení Pánovou slávou. V tomto zmysle sa Boh stáva svetlom pre človeka. Keď o tom rozprávali, boli z toho udivení (porov. Lk 2, 18).

Aj staručký Simeon, keď vzal dieťa do náručia, povedal: „Svetlo na osvietenie pohanov“ (Lk 2, 32). V gréčtine je slovo etné. Aj my ho používame ako etnikum, pohania, národy. Židia podľa ich tradície verili, že Mesiáš má byť Pánom, kráľom, vládcom, a nie pomocníkom, svetlom na poznanie, osvietenie. Svetlo, slnko je niečo radostné. Mysleli si, že budú pánmi nad pohanmi, a namiesto toho Simeon ohlasuje: On bude zahŕňať iných svojou láskou a na všetkých pôsobiť ako slnko. Aj Mária a Jozef zostali znepokojení, lebo to nekorešpondovalo s tým, čo sa učili na náboženstve. Zostali udivení. Udalosti sa postupne kryštalizovali, kým neprišli k poznaniu, kto je Kristus pre tento svet.¹⁶⁷

Keď vo svetle Božieho slova hľadáme riešenie pre rodinu a manželstvo, zisťujeme, že princípy, o ktorých sa vtedy hovorilo, platia aj dnes. Byť svetlom jeden pre druhého, byť úsmevom jeden druhému, požehnaním pre druhého. Teda nie chcieť inú, iného, ale v sebe tvoriť iného, inú. Toto je nadčasová Božia múdrosť, ktorá je pre nás návodom.

V Liste Kolosanom v tretej kapitole píše Pavol jednoduchú a krásnu vetu: „Oblečte si,“ a nasleduje päť vecí: „1. milosrdenstvo, 2. láskavosť, 3. pokoru, 4. miernosť, a 5. trpezlivosť“ (Kol 3, 12). Toto by mala byť naša móda v obliekaní sa, aby sme boli požehnaním pre druhého. V nasledujúcej vete to Pavol zhrnul iba do dvoch skutočností: „Znášajte sa navzájom a odpúšťajte si“ (Kol 3, 13). My by sme to mohli zhrnúť do jednej vety: majte k sebe úctu.

Aby nám nebola zima vo vzťahoch, aby sme nehľadali inú, iného, mali by sme sa radšej modliť: Bože, urob vo mne iného, nového človeka, toho, ktorý bude svetlom a požehnaním pre druhých.

Je o tom aj zaujímavý príbeh, ktorý sa stal počas druhej svetovej vojny. Americký major Hornbostel sa ocitol na základe rozkazu na Filipínach. Pretože v službách armády bola aj jeho manželka, boli spolu v jednej posádke. Pri leteckom útoku ich prepadli Japonci, ocitli sa v zajatí. Ostaný drôt medzi mužským a ženským táborom rozdelil ich osudy. Celé roky jeden o druhom nepočuli.

Keď sa po skončení vojny major Hornbostel vrátil do Ameriky, nevedel, či jeho manželka ešte žije na Filipínach. Po týždňoch a mesiacoch čakania konečne dostal správu, že žije. Ale o dva dni neskôr sa radostná zvesť zmenila na desivú, lebo pani Hornbostelová sa v džungli nakazila malomocenstvom a podľa amerického zákona všetci chorí na lepru museli ísť do Carville, izolačného tábora na juhu. Tam chorú poslali na základe vládneho nariadenia.

Vtedy major zmobilizoval tlač a o niekoľko týždňov celá Amerika poznala príbeh manželov Hornbostelovcov. Major oznámil ministerstvu vnútra svoje rozhodnutie: ako zdravý sa nastáhuje do tábora smrti. Vláda mu to zakázala. Hornbostelova láska si našla inú možnosť. V carvillskej samote v tesnej blízkosti ostnatého drôtu, ktorý ohraničoval tábor, postavil chatu a ostal pri svojej manželke. Po ďalších mesiacoch sa v tlači objavila správa: pani Hornbostelovú prepustili z tábora smrti ako vyliečenú.¹⁶⁸

Pochybuje niekto o tom, že major sa stal svetlom a požehnaním pre jej život? Aj na začiatku, aj v ťažkej životnej situácii. Tento postoj potrebujeme obnoviť vo svojom vnútri na sviatok Svätej Rodiny. Využijeme na to spoločné modlitby veriacich, ktoré zakončíme obnovou manželského sľubu. Tým dáte najavo: Bože, požehnaj ma, aby som bol pre svoju ženu/muža svetlom, úsmevom, požehnaním.

¹⁶⁷ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické komentáre.html>

¹⁶⁸ RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997, s. 61.

9. MRAVENISKO

Lk 2, 16-21 Našli Máriu a Jozefa i dieťa

Nový rok – Slávnosť Bohorodičky

Na jednej turistickej ceste je informačná tabuľa s nápisom „Mravenisko“. Turistovi napadne: „Kto tu postavil tabuľu? Veď každý vidí, že je tu mravenisko!“ Ale keď začne čítať informačnú tabuľu, zistí kuriozity o mravcoch, ktoré nevedel. Napríklad že mravce dokážu plávať dlhú dobu a sú skvelí potápači. Keby niekto aj zalial mravenisko, vydržia pod vodou až 24 hodín. Sú schopné postaviť si záchranný člň v prípade nebezpečenstva, aby prežili aj povodne.

Alebo: Jedinou úlohou samcov je oplodnenie samičky. Po oplodnení automaticky mravce umierajú. Všetku prácu vykonávajú samičky. A je viac ako pravdepodobné, že všetky mravce, ktoré človek za svoj život videl, boli ženského rodu. Človek sa pozerá a povie si „ten“ mravec a ono je to „tá“.

Alebo: Mravec používa žalúdok pre svoje vlastné trávenie potravy, ale má ešte jeden, a tým trávi potravu kamarátovi, doslova krmia sa z úst do úst. Preto je možné vidieť bozkávajúcich sa mravcov.

A posledná zaujímavosť je, že mravce majú nadľudskú silu. Sú schopné uniesť až 50-násobok svojej váhy. Človek s takouto silou by bol schopný zdvihnúť auto. Kto váži 80 kíl, zdvihol by 50-násobok, čiže 4-tisíc kíl. A my niekedy pohrdavo hovoríme: taký mravec... Ešte aj prstom fíkneme, také nič. A ono je to schopné uniesť 50-násobok svojej váhy. Informačná tabuľa pomáha človeku zmeniť pohľad na mravcov.¹⁶⁹

Lenže človek nechodí na túry len do prírody. Všetkých nás čaká túra, ktorá sa volá rok. Máme k dispozícii 365 informačných tabúľ, pri ktorých sa môžeme pristaviť a nad niečím žasnúť. Lebo ak sa každý deň na chvíľu zastavíme pri modlitbe alebo čítaní zo Svätého písma, alebo inšpiratívnom čítaní, môžeme objaviť niečo, čo umožňuje nadobudnúť úžas.

Samozrejme, že informačná tabuľa sa dá aj obísť. Podobne vo svojich dňoch môžem obísť Boha, nábožnosť, spiritualitu, môžem si žiť iným spôsobom. Môžem primárne ísť za prácou, ziskom, pohodlím, úspechom. Ale ak si nájdem čas pre úžas, začnem Bohu ďakovať. Vtedy sa duchovný život prehlbuje a stáva sa osobným.

K tomu slúži aj evanjeliový príbeh o pastieroch. Lebo pastieri boli ľudia, ktorí tiež chodili do prírody, videli nejedno mravenisko. Lukáš píše, že pastieri sa poponáhľali, videli Dieťa, Máriu, Jozefa, čudovali sa, čo tam videli, a Mária si zachovávala všetko vo svojom srdci (porov. Lk 2, 16-21). Vo svojej dobe boli pastieri považovaní za spodinu. Keďže nechodili na obrady, do synagógy, boli nečistí, podradní. Vtedy sa myslelo, že keď príde Mesiáš, urobí s nimi poriadok, teda ich potrestá. A čo sa stalo? Namiesto trestu prišiel anjel a ožiarila ich Pánova sláva (porov. Lk 2, 9). Čiže neprišiel trestajúci Boh, ale Boh, ktorý ich osvietil a ukázal im svoju lásku.

Takto evanjelium úplne prevracia predstavu ľudí o tom, aký je Boh. Ján, evanjelista, píše: „Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodený Boh, ktorý je v lone Otca, ten o ňom priniesol zvesť“ (Jn 1, 18). Po grécky „byť v lone Otca“ sa povie „kolpon tou Patros“, to znamená byť v maternici otca, byť niekde na intímnom mieste, niekde, kde je kolíska života, kde sa život odovzdáva. Čiže v Ježišovi sa ohlasuje posolstvo: Boha nikto nikdy nevidel, ale ja som vám prišiel, ľudia, povedať, že existuje taká dimenzia, kde sa život odovzdáva, kde je absolútna neha, kde sa život rozvíja, kde sa životu darí. Existuje prostredie lásky. Boh nie je dedko, akého si predstavujete, ani taký sudca, ani strašidlo, za akého ho máte. Boh je láska.¹⁷⁰

Vianoce pozývajú zastaviť sa, hľadiť na jasličky, rozmýšľať nad betlehemom, meditovať príbeh Ježiša z Nazaretu. Je to aj výzva vytvárať prostredie služby, lásky,

¹⁶⁹ <https://naucnechodniky.eu/naucny-chodnik-kavecany-hresna/>

¹⁷⁰ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické komentáře.html>.

trpezlivosti, kde sa životu darí. Kto je sebecký, život brzdí, búra. Pre koho sú dôležité hodnoty služby a obetavosti, pochopí, čo je to byť v lone Otca.

Pri mravenisku by človek mohol mať pocit, že vesmír je úžasný a naša zemeguľa len také mravenisko. A človek na svete len malý mravček. Lenže všetka malosť pominie, keď si povie „kolpon tou Patros“, byť v lone Otca – toto dáva dôstojnosť každému človeku. Pochádzame z Božej nehy. Z jeho lásky sme povolaní a máme určitú perspektívu. Preto sú Vianoce krásne sviatky, umožňujú nám inak vidieť Božiu tvár, nanovo veriť a tešiť sa z úžasu, ktorým nás Boh obdarúva.

Vietnamská rozprávka hovorí o rybárovi, ktorý si nadržanom išiel nachytať ryby, ale nedarilo sa mu. Spolu s ním na jazere na loďke bol aj jeho pes. Zrazu sa v zadnej časti člna za rybárovým chrbtom objavil bocian a z vedra mu začal kradnúť červíky, ktoré si rybár pripravil. Keď to videl pes, začal na bociana brechať. Lenže bocian bol šikovnejší a odletel aj s červíkom. Rybár sa rozhneval na psa, že mu brechotom plaší ryby. Situácia sa zopakovala a nevinný psík bol potrestaný za to, že brechal, a zosmutnel.

Keď sa rybár neskôr otočil, pochopil, kto mu kradne červíky, a bociana veslom odplašil. Pes si všimol, že bocian červíkmi kŕmi svoje mláďatá. Bocian by mohol mláďatám naloviť aj ryby, ale oni boli ešte malé, ryba by bola pre nich ešte veľké sústo. Viac im chutili červíky.

Vtedy dostal psík geniálny nápad. Ponúkol z vedra rybára ďalšie červíky bocianovi, prestal brechať a dovolil mu, aby ich odnášal. A za túto láskavosť mu bocian nalovil desať rýb a doniesol ich na loď. Rybár sa čudoval. To, čo sa jemu nepodarilo s udicou, podarilo sa psíkovi, keď si z nepriateľa urobil priateľa a začali spolupracovať.

Múdrost' rozprávky je nespochybniteľná. Na začiatku roka si všetci potrebujeme uvedomiť, že je zbytočné brechať a nadávať na svet okolo nás. Múdrejšie je hľadať spôsob, ako spolupracovať a prežiť. Ľahšie je nadávať, ťažšie je hľadať pozitívny prístup k životu, ale práve v tom nám pomáha vianočná viera. Viera v to, že pochádzame z kolisky Božej, sme Otcom milovaní a máme určitú perspektívu.

10. SILA A ODVAHA

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami

Druhá nedeľa po Narodení Pána

Medzi novoročné vinše patrí aj jeden kreslený. Na stoličke, ktorú nosíme do lesa alebo na púť, roztvorené X, sedí pani očividne s nadváhou, možno 90 kíl. Pod stoličkou leží psík. Text pod obrázkom: Prajem vám do nového roku, aby ste boli takí silní ako ten stolček a takí odvážni ako ten psík.¹⁷¹

Všetci potrebujeme silu a odvahu. Silu pre ťarchu, ktorá prichádza z okolností života: choroby, pandémie, izolácie, nezamestnanosť, financie, chladné rodinné vzťahy. To všetko vyžaduje silu uniesť ťarchu. Potom všetci potrebujeme odvahu, aby sme mali nádej, že udalosti sa pomaly a postupne dostanú do normálnej etapy. Vianočné sviatky pomáhajú na tejto ceste, aby sme mali silu a odvahu.

Evanjelium ukazuje, akú silu a odvahu mal Boh v Ježišovi Kristovi, keď sa priblížil k ľudstvu. „A Slovo telom sa stalo a prebývalo medzi nami“ (Jn 1, 14), prvá kapitola z Jánovho evanjelia, hymnus na Boží optimizmus. Evanjelista Ján rozpráva, ako Boh vo svojej láske prekonáva všetky obavy a približuje sa k človeku napriek ľudskej drzosti, ktorú reprezentuje Herodes. Boh je totiž taký, aký je Ježiš. Toto je podstatná myšlienka Vianoc.

Ak je Boh taký, aký je Ježiš, potom vianočné zvestovanie znamená, že Ježiš neutekal od chorých, ani sa ich neštil, ale im pomáhal. Taký je Boh, verný vo svojej láske. Ježiš sa nevyhýbal mŕtvym, ale ich kriesil. Ježiš sa neodplácal zlým za zlé, učil ľudí odpúšťať. Ježiš nepreklínal, ale zachoval sa milujúco aj v najťažšej situácii. Taký je Boh, aký je Ježiš.

¹⁷¹ [https://www.dobrenoviny.sk/c/120222/najkrajšie-novorocne-prania-](https://www.dobrenoviny.sk/c/120222/najkrajšie-novorocne-prania)

Boh je verná láska. Najpodstatnejšia charakteristika lásky je, že je verná. Toto predstavujú Vianoce. Ježiš prichádza, aby nám priniesol krásnu a správnu predstavu, ako máme rozmýšľať o Bohu. Boh je taký, aký je Ježiš.

Ľudia vždy mali nejaké predstavy o Bohu. Apoštol Ján inteligentne napísal: „Boha nikto nikdy nevidel“ (Jn 1, 18), hoci z Biblie vedel, že Mojžiš Boha videl. Ale vidieť v tomto prípade znamená mať predstavu. Mojžiš si predstavoval, že Boh je Pán, my jeho služobníci, princíp poslušnosti, preto musí byť Zákon, Thóra, Biblia. Na tom je založené židovské náboženstvo.

Ježiš uvádza iný vzťah: Boh je Otec, my bratia a sestry. On nás miluje a my sa máme podobat' Bohu a napodobňovať jeho lásku. Takže náš vzťah je založený na prijatí jeho lásky, nielen na poslušnosti. Toto je novosť vo svojej dobe, Boží optimizmus v ústrety človeku, odkrytie vernej Božej lásky.¹⁷²

Pre nás to znamená pozvanie k tomu, aby sme boli obetaví, trpezliví, milujúci ľudia. Nakoľko dokážeme rozvíjať život v láske, natoľko Božia odpoveď lásky bude pre nás požehnaním. Čím viac sprostredkujeme našu lásku bratom a sestrám, tým viac lásky sa nám dostane. To je dynamizmus života, ktorý dnes všetci potrebujeme.

A opačne: izolácia a smutné správy robia život všedným. Ak ho chceme mať dynamický, čosi treba urobiť. Nebát sa dať priestor v domácom prostredí aj na modlitbu, rozjímanie, čítanie Svätého písma. Evanjelium je v tom krásne, že nás pozýva napodobňovať vernú Božiu lásku. Potom zbadáme, že sila a odvaha sú dary, ktorý od Boha dostávame.

Smädny mravček prišiel k prameňu. Chcel si uhasiť smäd, no hrozilo mu, že sa utopí. Videl to sokol na strome. Odlomil list a hodil mu. Mravec vyliezol na list a bol zachránený. Tu prišiel sokoliar a chcel chytiť sokola. Nastavil klepec a začal sa za ním naťahovať, ale vtom ho mravček uštipol do nohy. Mykol klepcom a sokol odletel.¹⁷³

Poučenie z bájky: Sokol si mohol mravca aj nevšimnúť, aj mu nepomôcť, ale ak si sokol všimol mravčeka, zachránil aj seba. Keď mravec pomáhal, zachoval sa solidárne, pomáhal aj sebe. A to je veľká hodnota, ku ktorej nás evanjelium pozýva – mať silu a odvahu, napodobňovať vernú lásku Božiu. Meditácia nad jasličkami, nad Vianocami, nech nás privádza k úžasu, ktorý nám Boh daroval.

11. SRDCE NA SVOJOM MIESTE

Mt 2, 1-12 Prišli sme z východu pokloniť sa kráľovi

Zjavenie Pána

V novembri 2017 sa narodila Vanellope Wilkinsonová. Jej mama Naomi mala vtedy 31 rokov, otec Dean Wilkins 43 rokov. Maličká sa narodila so srdcom mimo tela. Bola to extrémna situácia, no dieťa prežilo. Maličký srdcový sval nebol v hrudnom koši, ale mimo tela. Stalo sa to v nemocnici v Glenfielde vo Veľkej Británii. Keď sa dieťa narodilo a začalo plakať, bola to pre lekárov nesmierna úľava. Približne do 50 minút jej života bol stav stabilizovaný natoľko, že prišli anesteziológovia, kardiológovia, pediatri a pokúsili sa vtlačiť jej srdce späť do hrudníka. Potom bolo potrebných viac operácií a v súčasnosti je srdce tam, kam patrí. Posledná operácia znamenala odobratie kože z podpazušia a presunutie na hrudníkovú časť. Keďže Vanellope nemala vyvinutú hrudnú kosť ani rebrá, lekári jej vytvorili sieť chrániacu srdce. Podľa týchto informácií dnes už musí mať viac ako tri roky.¹⁷⁴

¹⁷² Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

¹⁷³ RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, s. 97.

¹⁷⁴ <https://sputnik.zoznam.sk> 14.12.2017

Žasneme nad tým, aké pokroky robí medicína. Pred sto rokmi, keby sa narodilo dieťa, ktoré má srdce mimo tela, asi by neprežilo. Ale ten príbeh má ešte jednu rovinu a tá je symbolická. Okolo seba vidíte stav, ktorý pomenujete: srdce nie je na svojom mieste. Napríklad v rodine, kde je domáce násilie, alebo v manželstve, ktoré sa rozpadáva, alebo vo vzťahoch medzi dospievajúcimi deťmi, pubertákmi a rodičmi, keď sa vzťahy kryštalizujú a srdce už mnohokrát nie je na svojom mieste. Všade tam, kde chýba láska, úcta, služba, srdce nie je na svojom mieste, svet je chorý.

Bolo by treba takého „chirurga“, ktorý by vrátil srdce na svoje miesto a nastolil lásku a pokoj do duše. Tu začíname tušiť, o čom je sviatok Zjavenie Pána. Všemohúci Boh videl chorý stav ľudstva a urobil všetko, aby skrze svojho Syna, jeho život, myšlienky, skutky ukázal, že je možné žiť tak, aby srdce bolo na svojom mieste. Na najvyšší zákon je povýšená láska. Tento Boží prístup je odkrytý, zjavený, zdieľaný.

Sviatok Zjavenia Pána ponúka božský stav človeku. Ľudský stav symbolizovaný tým, že srdce je mimo tela, predstavuje jednu dimenziu bytia, ale je tu Božia chirurgia, ktorá ponúka iný stav človeku.

V evanjeliovej stati je príbeh o Herodesovi (porov. Mt 2, 1-12). Ide o typ človeka, ktorý je zahľadený do seba, stará sa iba o svoju slávu, má strach o svoju moc. To je ukážka skutočnosti, že srdce nie je na svojom mieste.

Naopak, udalosti narodenia nového kráľa sa venujú aj traja mudrci. Čítajú znamenia čias, vidia znaky na oblohe, preto putujú, obetujú sa a robia všetko, aby tie znaky rozlústili. Evanjelium tým chce povedať, že narodenie Ježiša Krista je veľký čin, veľká udalosť, preto si zaslúži úctu, zlato, kadidlo a myrhu. Traja králi reprezentujú celé ľudstvo, ktoré si uvedomuje, že chorý stav človeka potrebuje Božiu chirurgiu, aby sa dosiahol nový, zdravý stav. Ten sa realizuje v milujúcom postoji, v láske.¹⁷⁵

Svätý Ján Pavol II. napísal, že kto miluje, chce darovať seba samého. Kto nemiluje, ten sa stará iba o seba, je sebecký, zahľadený do seba. Ale kto miluje, chce sa darovať. Taký je Boh vo svojom konaní, preto sa ukazuje i vo vodách Jordánu pri Ježišovom krste alebo na svadbe v Káne Galilejskej ako dar vína pre prítomných. Aj v betlehemskej narodení v osobe Ježiša Krista je darom pre nás všetkých. Božia láska je nám zvestovaná a my sme si vedomí ho, že ju môžeme napodobňovať.

Ide o výzvu a pozvanie. Pri Vianociach, ako povedal Calvin Coolidge (1872 – 1933), americký prezident, nejde o obdobie, o čas od – do, Vianoce je stav mysle. Šírenie dobra, pokoja a vďaky je skutočným duchom Vianoc. Všetci ho môžeme mať, keď sa staráme, aby srdce bolo na svojom mieste. Bez ohľadu na to, či je január alebo december, stav našej mysle je vianočný.

Sme vďační za posolstvo, ktoré pochádza zo sviatku Zjavenia Pána, lebo nám pomáha hlbšie pochopiť na jednej strane choré ľudstvo, na druhej strane Boží dar na ozdravenie, ktorý spočíva v tom, že ponúka Boží stav človeku.

Rozpráva pani: Mala som šesťnásť, keď som dostala krásnu látku na blúzku. Zašla som k babičke, ktorá mi šila modely na tanečnú, a poprosila som, aby mi tú blúzku do nedele ušila. Chcela som v nej ísť na oslavu narodenín jednej kamarátky. Keď som si k babičke v nedeľu po ňu prišla, myslela som, že omdliem. Urobila mi iný golier. Ja som jej predsa podrobne vysvetlila, aký má mať blúzka výstrih, aký golier, a ona mi urobila niečo úplne iné. V šesťnástich som bola pekne rozmaznaná, nezvyknutá na to, aby mi babička niekedy nevyhovela. Preto som kričala, vyvádzať, nedala som sa utíšiť.

Na akciu mal prísť aj on, šesťnásťročný spolužiak. Zdalo sa mi, že keď ma uvidí v blúzke s tým nemožným golierom, nebudem mať u neho žiadnu šancu. Dnes sa nad tým usmievam,

¹⁷⁵ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické komentáre.html>.

ale vtedy som to brala ako katastrofu. Snívala som o tom, že sa spolužiak do mňa zamiluje. Ale dievča s takým nemožným golierom nikto predsa nemôže milovať. Babička sa ma snažila upokojiť, presviedčala ma, že jej golier je krajší, ale ja som vybehla od nej celá uplakaná, ani som sa s ňou nerozlúčila, ani som si tú skazenú blúzku neodniesla.

Keď som na druhý deň prišla zo školy, mama mi povedala, že babička je v nemocnici. Povedala mi, že babička má už roky choré srdce, a ja som si to vtedy ani nevšimla. V nemocnici naozaj zomrela. Dnes si hovorím: *Keby existoval stroj času, aby sa mohli udalosti vrátiť...* V nedeľu som si myslela, že nie je nič dôležitejšie ako blúzka, a v pondelok som pochopila, že nikto ma nemal tak rád ako babička. I keď mi mnohí vraveli, že ma milujú, ale nikto tak ako ona.¹⁷⁶

Žena, ktorá má nohy, ruky, žalúdok na svojom mieste, priznáva chvíľu v živote, keď ako šestnásťročná nemala srdce na svojom mieste. Telo máme dobre poukladané, ale corpus nášho správania je poukladaný správne? Úcta, láska, pochopenie, vzťah k Bohu, prejavy našej viery sú dobre poukladané? Zmysel pre modlitbu, ticho, rituály?

Bože, pomôž mi žiť tak, aby srdce bolo na svojom mieste, aby som Ťa mal rád, lebo som ako človek povolaný k tomu, aby som bol aj v Božom stave, nielen v ľudskom.

12. HODNOTOVÝ SVET

Mk 1, 7-11 Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie

Krst Pána B

Existuje kategória vtipov, ktoré sa volajú židovské. Sú o biznise, rodine a veľa aj o náboženstve. Vraj syn robil v New Yorku, vrátil sa domov a mama ho víta:

„Áron, syn môj, a ty už nemáš ani pajšle, aj bradu si si oholil?“

„No vieš, mamí, teraz je taká móda. V Amerike to už nikto nenosí!“

„Syn môj, a šábes, dúfam, zachovávaš.“

„Mami, v Amerike je kapitalizmus, biznis je to hlavné, nejaký šábes, nešábes, to už nie je dôležité...“

„Syn môj, a pri stravovaní dodržiavaš kóšer?“

„Mami, vieš dobre, že dnes je všade hamburger, kóšer sa nedá dodržiavať.“

Mama si nakoniec vzdychla: „Áron, syn môj, povedz mi pravdu, si ty ešte vôbec obrezaný?“¹⁷⁷

Obriezka vyjadruje príslušnosť k židovskému národu. Podobne je to v moslimskom náboženstve. V kresťanstve zase krst vyjadruje príslušnosť k Cirkvi. Vonkajšie znaky, či ide o jedlo, šaty, účes, vyjadrujú príslušnosť.

Nie je možné vybrať si príslušnosť. Nevyberáme si mamu, z ktorej sa narodíme, ani dátum, čas, storočie. Ani si nevyberáme jazyk, národ alebo štát. Čiže každý je príslušníkom nejakého útvaru, ale bez osobnej voľby. Človek sa narodí konkrétnej mame, a ak je katolíčka, odnesie dieťa do kostola na krst. Ak je mohamedánka alebo budhistka, riadi sa svojimi obradmi. Ľudia sa rôznia podľa krajín, rasy, zvykov i príslušnosti k náboženstvu.

Avšak tí istí ľudia, ktorí sú v niečom rôzni, sú v niečom aj totožní. Existuje svet, ktorý je nám spoločný, svet obsahový, hodnotový. Všetci si želáme pokoj a nie vojnu, rodinnú lásku a nie rozvody, zdravie a nie choroby. Bez ohľadu na to, aká je naša príslušnosť k náboženstvu, želáme si chuť do života a nie depresie. Tento vnútorný, obsahový svet, hodnotový je svet Boží. Vonkajší svet, obalový, ten sa rôzni, je to príslušnosť k národu alebo náboženstvu.

Samozrejme, že aj príslušnosť je dôležitá. Lebo ak niekto – ako v úvodnom vtipe – nič nezachováva, znamená to, že stráca svoju príslušnosť, a tým aj identitu. Obal má svoju dôležitosť, ale podstatný je obsah.

¹⁷⁶ MARTIN, E.: *Andělské vteřiny*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 2005, s. 89.

¹⁷⁷ ŠIMON, J.: *Ilustrované židovské anekdoty*. Praha : Grada 2017, s. 32.

Na tejto ceste poznania pomáha Ježiš z Nazareta a príbeh o jeho krste v Jordáne (porov. Mk 1, 9-11). Krst znamená ponorenie a vystúpenie z vody, je obrazom odumierania toho, čím sme boli, a otvárania sa pre nový život. Táto skutočnosť dáva človeku účasť na Božom živote, uvedomuje si nielen účasť na pozemských hodnotách, ale aj na obsahu, ktorý tvorí spiritualita. Čokoľvek robí z hľadiska duchovného, či je to svätá omša alebo modlitba, alebo iné úkony, vyjadruje svoju príslušnosť k spoločenstvu veriacich, Cirkvi, a zároveň sa hlási k svetu hodnôt, obsahu, ktorý dáva životu Boh. Krst nie je nejaká bezvýznamná zvyklosť alebo maličkosť. Ponára nás do Božej skutočnosti. A Boh je spravodlivý a verný.

Božia vernosť je vyjadrená aj v prisľúbeniach: Ty si môj milovaný Syn, Ty si môj miláčik, v Tebe mám zaľúbenie (porov. Mk 1, 11). Čiže mať účasť na náklonnosti Božej, to je vec krstu. Preto rodičia prinášajú dieťa na krst, lebo si uvedomujú, že to, čo mu môžu dať ako rodičia, je obalová stránka života. Ale dieťaťu treba aj svet hodnôt. Je to Boh, ktorý dáva svetlo, otvára oči poznania, podporuje spravodlivosť. Preto je oprávnené, že rodičia chcú ponoriť dieťa aj do týchto skutočností.

Tak ako každý pozná dátum narodenia, mal by sa dopátrať po dátume krstu. Lebo dáva človeku príslušnosť, niekam patrí a ponára ho aj do hodnotového sveta Trojjediného Boha. Od chvíle krstu môže počítať s Duchom Božím.

Rozpráva učiteľka v hudobnej škole, že medzi svojimi deťmi mala chlapca, volal sa Róbert. Zo začiatku roka aj chodil na vyučovanie, niekedy ho priviezla mama, iba zakývala z auta, s učiteľkou sa nerozprávala. Celé to išlo pomaly do stratena, lebo chlapec vyučovanie zanedbával. Bezmocná učiteľka si povedala: asi ho to prestalo baviť.

Až prišiel koniec školského roka a v pláne bol aj záverečný koncert, recitál. Zrazu sa spomínaný Róbert prihlásil, že aj on by chcel účinkovať. Učiteľka bola v rozpakoch: čo urobiť? Povedala si: zostavím program tak, aby Róbert išiel skoro na koniec. Po ňom budem hrať ešte ja a zachránim, aj keby niečo pokazil.

Keď vystúpil, učiteľka si vzdychla: „Aspoň sa mohol lepšie obliecť. A ten jeho účes...“ Potom chlapec oznámil, že bude hrať Mozartov koncert č. 21 C dur. Keď začal hrať, prsty sa pohybovali po klávesnici, skôr tancovali, a prechádzal z pianissima do fortissima, z allegro do virtuosa. Takto hrať Mozarta učiteľka ešte nikdy nepočula.

Po šiestich minútach celá sála tleskala a ona celá prekvapená objala chlapca, ktorý do mikrofónu pred všetkými povedal: „Pani učiteľka, pamätáte sa, vrazil som vám, že moja mama je chorá. Mala rakovinu. Dnes ráno zomrela. Bola hluchá, no dnes večer to bolo prvýkrát, čo ma počula hrať. Preto som chcel, aby to bolo výnimočné.“ Učiteľka končí príbeh slovami: „V ten deň nezostalo suché žiadne oko v sále. Ja som si myslela, že som učiteľka a on žiak, ale ukázalo sa, že ma obohatil: ja som žiačkou a on je učiteľ, lebo mi ukázal, čo je vytrvalosť, láska a dôvera v seba samého.“¹⁷⁸

Je to tak – obal života sa môže niekedy poukázať. Prídu choroby, komplikácie, starosti a všetko je inak. Ale obsah, hodnoty života – vytrvalosť, láska, dôvera, „Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie“ (Mk 1, 11), to sú skutočnosti, ktoré nás sprevádzajú a s ktorými môžeme pracovať. Ďakujeme za účasť na Božom živote skrze krst a za to, ku akým perspektívam nás volá Trojjediný Boh.

13. PREKONÁVANIE SEBASÚSTREDENOSTI

Mk 1, 12-15 Satan ho pokúšal a anjeli mu posluhovali

Prvá pôstna nedeľa B

Svokra vraj kričí: „Bože, prečo si poslal môjmu synáčkovi takú planú ženu?“ A nevesta odvrkla: „Za vašo hrichy, mamo!“

¹⁷⁸ HONOR, M.: Mildred Honor and her Piano Pupil Robby. In: <https://check4spam.com/mildred-piano-pupil-robbi-spam/5.maj2017>.

Medziľudské vzťahy sú komplikované. Aj medzi nevestou a svokrou i medzi manželom a manželkou, medzi rodičmi a deťmi, zamestnancami a zamestnávateľmi. Existuje v nich mnoho napätia. Keď hľadáme podstatný dôvod, zistíme, že každý uprednostňuje seba: ja chcem mať pravdu, aby sa plnila moja vôľa, aby bolo podľa môjho. Ale druhý chce to isté. Kvôli koncentrácii na seba vzniká napätie vyjadrené vetou: „To za vaše hrichy, mamo“.

Evanjelium nás učí a vychováva: nebyť sústredený na seba. Je o tom zmienka v Markovom evanjeliu: „Duch hnal Ježiša na púšť. Na púšti bol štyridsať dní a satan ho pokúšal. Bol medzi divou zverou a anjeli mu posluhovali.“ (Mk 1, 12) Z exegetického hľadiska zjavne Marek evanjelista, ktorý posolstvo vložil do jednej vety, nemal v úmysle opísať konkrétnu historickú udalosť, ale celý Ježišov život vložil do krátkeho záznamu, čo bolo pre neho typické a charakteristické.

To, že Ježiš z Nazareta nebol sústredený na seba a mal postoje, v ktorých neuprednostňoval seba, vyplýva z myšlienky: „Duch hnal Ježiša na púšť“ (Mk 1, 12). V našich krajinách, keď sa povie slovo púšť, napadne nám niečo romantické: slnko, piesok, teplo, niečo spojené s dovolenkou. Ale v biblických súvislostiach sa používa slovo anachoresis a to súvisí s ľuďmi bez koreňov, s prostredím, kde sú dlžníci, ktorí nevyriešili svoju ekonomickú situáciu vo vzťahu k daňovým úradom. Ide o slovo, ktoré sa viaže k nespokojencom so sociálnym stavom k spoločnosti, teda o prostredie nevzdelaných ľudí, otrokov, nezarađených, indivíduí, bezprizorných. Anachoresis znamená, že Ježiš celý život išiel k tým, ktorí boli núdzni, trpiaci, chorí. Púšť ľudskeho života je veľký symbol. Ježiš tým chcel povedať: Boh je solidárny s nami na púšti života, kráča s nami.

Všetci sa môžeme ocitnúť na púšti života a zakúsiť mnohé nedorozumenia. Ježiš sa nám snaží pomôcť vyjsť zo seba a iným spôsobom sa dívať na svet. To je umenie viery. Láska k Bohu nás obohacuje, lebo nám dáva nový pohľad na život. Oslobodzuje nás od zakuklenosti do seba.

Vždy nás ohrozuje nejaká sebadôležitosť, chuť viac vlastniť, mať moc, čiže pokušenie. Proti tomu je výzva byť viac darujúci než vlastníci. V tomto boji je námaha. Lebo je potrebné rozhodovať sa a rozlišovať priority.

Tak ako je lákavé byť synmi a dcérami všemohúceho Boha, Pána, tak je nepohodlné byť synmi a dcérami Boha služobníka, ktorý je láskou, službou a pokorou.¹⁷⁹ Týmto procesom rozlišovania musíme prejsť všetci, musíme to v sebe spracovať. V tom je napätie a pokušenie.

Skutočná viera a kresťanstvo sú v tom, že nechceme použiť Boha podľa našej vôle, ale dovoľujeme Bohu, aby nás použil podľa jeho vôle. Ľudské a jednoduchšie je, aby Boh poslúchal nás namiesto toho, aby sme my poslúchali jeho. Ale skutočný zrelý a kresťanský postoj je dopracovať sa k tomu, aby sa diala jeho vôľa s naším životom. Naša odovzdanosť a schopnosť vložiť do jeho rúk naše problémy je postoj múdry a nadčasový.¹⁸⁰

V tomto zmysle nás prvá pôstna nedeľa vyzýva k tomu, aby sme sa oslobodili od sebakoncentrácie, sebasústredenosti a prejavili to formou určitého pôstneho cvičenia.

Vraj sa raz stretli traja starkí, ktorí kedysi chodili do jednej školy, a zhovárali sa o svojich životoch. Z jedného sa stal vážený politik, druhý bol významný vedec a tretí obyčajný záhradník. Rozprávali si, čo by robili zajtra. „Ja by som použil čas na to, aby som si vypil čaj vo vzácnom čajovom servise, a ešte by som si zajazdil na koni v uniforme,“ vyhlásil politik. Vedec povedal: „Ja si zoberiem šálku voňavej čokolády a starú dobrú knihu a sadnem si do knižnice a budem čítať.“ A záhradník povedal: „Ja by som si zajtra chcel užiť pekný slnečný deň, počúvať zurkotanie potôčika, spev vtáčikov na oblohe a na stromoch obťažných ovocím.“

Ešte v tú noc postihlo krajinu silné zemetrasenie. Keď politik hľadal svoj porcelán, našiel z neho len črepiny a aj kôň zahynul pod múrom stajne, ktorá sa zrútila. Vedec si nemohol

¹⁷⁹ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

¹⁸⁰ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Marka. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2007, s. 27.

dopriať šálku čokolády ani čítať, lebo v dome nebola ani jedna šálka celá aj knižnica zhorela. Ale záhradník aj na ďalší deň si mohol užívať slnko, lebo ono zohrievало záhradu, mohol sa napiť čerstvej vody, lebo potôčik fungoval, a vtáky spievali ako každý deň.¹⁸¹

Tento príbeh nabáda človeka, aby nebol sústredený len na svoju prácu a starosti, lebo všetko je pominuteľné. Múdrejšie je položiť si otázku: čo zostane z toho, o čo sa starám? Slnko zostane, potôčik bude zurčať, vtáčiky budú spievať. Aj Pán Boh zostane so svojou láskou. Keď verím v dimenziu života s ním, to mi isto zostane. Preto sa neoplatí byť sústredený iba na seba, lebo to prináša mnohokrát nedorozumenie, hriech. Ale schopnosť byť sústredený na Boha nás pozdvihuje. Ďakujeme ti, Bože, že nám otváraš oči a dávaš nám nové poznanie do budúceho týždňa.

14. TRASFIGURAZIONE – SFIGURAZIONE

Mk 9, 2-10 Toto je môj milovaný Syn

Druhá pôstna nedeľa B

V taliančine existuje slovná hračka: trasfigurazione e sfigurazione. Obidve znamenajú premenenie, ale zatiaľ čo prvé znamená premenenie k dobrému, sfigurazione znamená znetvorenie, premenenie k zlému. Čiže pri premene treba dávať pozor, ktorým smerom sa ubera.¹⁸²

Všetci sme umiestnení v čase, nemôžeme sa z neho vytrhnúť, v ňom sa premieňame. Bud' urobíme niečo dobré, užitočné, alebo čas zneužijeme, znetvoríme náš život. Nedá sa čas nepremeniť, len je rozhodujúce, či premena našich dní je povýšenie, alebo znetvorenie. V závislosti od toho sa život stáva službou alebo sebestvom.

V Markovom evanjeliu čítame o tom, ako bol Ježiš z Nazareta premenený na vrchu Tábor (porov. Mk 9, 2-10). Ide o udalosť, ktorú treba čítať vo svetle vzkriesenia, čiže bola zapísaná neskôr, keď už bol Ježiš oslávený. Vtedy si apoštoli spomínali, čo zažili na vrchu Tábor.

Apoštoli vytušili, v čom bude budúca Ježišova sláva. Spomínajú na metamorfózu, premenu, lebo mu „odev zažiaril a bol taký biely, že by ho nijaký bielič na svete tak nevybielil“ (Mk 9, 3). Tým sa chce naznačiť, že Ježišovo premenenie nie je dôsledok ľudskej námahy, ale ovocie Božieho konania ako odpoveď na Ježišov záväzok voči ľudstvu. Čiže Ježiš v sebe nosí určité napätie, úctu k človeku, lásku, službu. Takému postoju Boh priradil slávu.

V ľudských podmienkach môže športovec alebo spevák, alebo umelec zažiť slávu na základe svojho výkonu, námahy. Podnikateľ, keď sa mu darí a má ekonomický úspech, môže zažiť určitú slávu. Ale to je druh slávy, ktorý s človekom zomiera. Lenže existuje iná sláva, ktorú nedáva človek, ale Boh. Nášmu konaniu v úcte a láske Boh pridáva slávu vzkriesenia. Čiže Božia sláva nezomiera s človekom. Toto súvisí s osobou Ježiša Krista. Ak čítame, že Ježiš žiaril, bolo to čosi nevypovedateľné.

Celosvetová pandémia, ktorú sme pred rokmi prežívali, nás tiež premieňala, ale negatívne, lebo cestovanie, stretávanie sa, práca z domu, škola, to všetko pôsobilo na nás obmedzujúco. Mnohým hrozilo, že premena nebude pozdvihnutím, ale znetvorením života, nie trasfigurazione, ale sfigurazione.

Lenže kto rozjíma nad Božím slovom, zaujíma sa o Božiu múdrosť, nájde si čas napríklad na krížovú cestu, na pôstne predsavzatie, môže s Božou pomocou premieňať sa k posilneniu, nie znetvoreniu. Ak je človek ponechaný na seba samého, hrozí mu, že bude mať život znetvorený.

Medzi veľké premeny v uplynulom storočí patrila emancipácia, postavenie ženy. Sir William Gerard Golding (1911 – 1993), anglický spisovateľ, nositeľ Nobelovej ceny, ktorého

¹⁸¹ FERRERO, B.: *Vždy príde Ďalší deň*. Bratislava : Don Bosco 2014, s. 36.

¹⁸² FAUSTI, S.: *Nad evanjeliem podľa Marka*. Porozumieť Božiu slovu. Praha : Paulínky 2007, s. 227.

diela vystihovali konflikt medzi ľudským barbarstvom a civilizujúcim vplyvom rozumu, napísal zaujímavý postreh: „Myslím, že ženy sú bláznivé, keď sa snažia vyrovnat' sa mužom. Sú totiž omnoho lepšie a vždycky boli. Čokoľvek dáš žene, vždy ti to urobí lepším. Ak jej dáš dom, urobí ti domov. Ak jej dáš potraviny, urobí ti jedlo. Ak jej dáš spermium, ona ti dá dieťa. Ak jej dáš úsmev, dá ti svoje srdce. Čokoľvek jej dáš, ona to znásobí a rozšíri. Ale ak sa k nej budeš chovať ako vôl, buď pripravený, že dostaneš kopu hnoja.“¹⁸³

Všetci uznávame, že ak muž má úctu k žene, urobí všetko, čo bude najlepšie pre nich obidvoch. A platí to, samozrejme, aj opačne. Ak žena dá úctu mužovi, všetko v ich spoločnom živote sa znásobí a rozšíri. Ide o premenenie našich dní, našu realizáciu v čase. Buď k povýšeniu, alebo znetvorenju.

A ak Bohu dáme svoj čas, svoje srdce, vari nám nedá požehnanie? Ak mu dáme svoju prosbu, nepomôže nám niešť ťažkosti, spracovať utrpenie? S jeho pomocou sa dá urobiť všetko lepším. Ak platí v medziľudských vzťahoch: čokoľvek žene dáš, vždy ti to robí lepším, znásobí a rozšíri, vari to neplatí vo vzťahu človeka k Bohu?

Preto sme vďační za rozjímanie nad premenením Pána na vrchu Tábor, lebo zisťujeme, aké veľké pozvanie je to pre každého z nás. Aj v budúcom týždni potrebujeme absolvovať premenu od zlovôle k dobrotivosti, od tvrdosti k miernosti, od vášnivosti k sebaovládaniu. Spolu s Kristom dokážeme realizovať trasfigurazione, a nie sfigurazione.

15. CHRÁM – IEROS A NAOS

Jn 2, 13-25 Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím

Tretia pôstna nedeľa B

Pred pár rokmi počas pandémie vírusu Covid-19 bolo aktuálnou témou v spoločnosti očkovanie, vakcína. Niektorí už boli zaočkovaní, niektorí boli registrovaní na očkovanie, iní čakatelia, niektorí váhajúci a niektorí antivaxeri. Vtedy vznikli aj vtipné postrehy, napríklad: „Britskí vedci zistili a americkí vedci to potvrdili, že vakcína najviac pomáha tým, ktorí ju predávajú.“

Isteže, okrem zdravotného hľadiska je v hre aj obchodné, biznis hľadisko. Pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta stál na nádvorí v Jeruzalemskom chráme a vyhnať predavačov, bankárov, peňazomencov (porov. Jn 2, 13-25), lebo robili dojem, že pomáhajú chrámu. No Ježiš videl, že najviac pomáhajú sebe. Služba chrámu bola potrebná: pútnici potrebovali obetné zvieratá aj zmeniť peniaze. Ale najviac na tom získavali tí, ktorí tam mali stánky. Toto Ježiš kritizoval, hovoril o tržnici a o lotrovskom pelechu (porov. Jn 2, 16).

Spoločným menovateľom medzi židovskou dobou Ježiša z Nazaretu a našou je náboženská výkonnosť. Aj vtedy si ľudia mysleli, že nábožnosť sa odvodzuje od výkonu: čo ja robím pre Boha, pre chrám, ako pomáham. Ježišovi sa to protivilo, lebo videl Boha ako Otca, z ktorého má človek úžitok, a nie opačne. Boh pomáha mne, nie ja Bohu. Ja mám úžitok z toho, že som v chráme, nie Boh.

Konkrétne to vidíme v našej dobe, lebo pri sčítaní obyvateľstva na Slovensku mnohí povedali: ja sa nehlásim k Cirkvi, nebudem podporovať klerikálnu inštitúciu, som slobodný človek. Ako keby sme mali pomáhať Pánu Bohu, aby fungoval alebo aby sa prejavoval.

Ale Boh nás nepotrebuje. My potrebujeme Pána Boha. A tým, že sa prihlásime k viere a úcte k Bohu, dávame najavo svoje postoje. Nie chrám potrebuje nás, ale my potrebujeme chrám.

O tom, ako ho potrebujeme a čo my máme z toho, že veríme v Boha, hovorí analýza textu, ktorý povedal Ježiš: „Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím... Hovoril o chráme svojho tela“ (Jn 2, 19; 31). Prečo mu nerozumela skupina ľudí, ktorá tam stála, Židia a farizeji? V čom bola chyba?

¹⁸³ <https://www.britannica.com/biography/William-Golding>.

Treba rozlišovať dve slová. Chrám sa v gréčtine dá napísať ako ieros, ale aj ako naos. Lebo celý posvätný priestor, budovy s obvodom 1500 metrov, veľké nádvorie ako hrad – to je hieron. Ale samotná svätyňa svätýň v chráme je naos, prítomnosť Boha, zdroj milosrdenstva a lásky.

Keď Ježiš hovoril o chráme svojho tela, myslel naos, nosil v sebe prítomnosť Božiu. Vedel, že toto sa ani smrťou, ani ukrižovaním nezničí. Ako keby chcel povedať: aj keby bol chrám zbúraný, ja ho postavím, lebo Božia prítomnosť vo mne, milosrdenstvo a láska, sú hodnoty, ktoré sa nedajú zničiť ľudským konaním.¹⁸⁴

Týmto postojom Ježiš ukázal, že v každom človeku, ak je milosrdný a súcitný, môže byť svätyňa Božia, naos. Ježiš nehovorí o stavbách, ale o prítomnosti Božej v človeku. Božia láska môže vyžarovať z každého človeka a toto sa nedá zbúrať.

V Ježišovom prípade sa smrť a ukrižovanie stali najvyšším zjavením Boha. Čo to znamená? Smrť, ktorú z nášho rozumového pohľadu vnímame ako koniec, ožobracenie, katastrofu, je nazeraná ako najvyššie obdarovanie Bohom, ako otvorená náruč Otca. Čiže nie chvíľa zničenia, ale znovuzrodenia. Ak na začiatku ma Boh obdaroval tým, že ma povolal k existencii, tak na konci mi otvára náruč, pozýva ma do novej dimenzie. Preto smrť je etapa, ktorú veriaci ľudia vidia ako najvyššie zjavenie Boha.

Koľkokrát sme rozmýšľali: „Bože, mohol by si sa mi ukázať?“ On si to odložil na poslednú chvíľu a raz sa ukáže. Tú chvíľu voláme smrť. Toto je veriaci prístup k životu aj jeho záverečným fázam. Ježišove slová: „Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím“ (Jn 2, 19), prinášajú pozitívne nazeranie na záver života a sú naplnené nádejou.

Oproti dobe, ktorú žijeme, spoločensky a zdravotne komplikovanej, naplňajúcej nás obavou a strachom, v hĺbke duše cítime, že sme pozvaní ísť pod povrch vecí a udalostí. V tichu môžeme rozjímať: Bože, príde čas, keď sa stretnem s tebou z tváre do tváre. Tú chvíľu si mi pripravil, bude to dar. Preto som si vedomý, že ja potrebujem teba, nie ty mňa! Potrebujem tvoj chrám a priestor, aby môj život mal zmysel, význam a perspektívu.

Jagiju Tadžijama, slávny mudrc, učiteľ samotného cisára, odmietol prijať medzi svojich žiakov jedného samuraja. Učil ich ovládať meč a strieľať z luku. Ľudia o samurajovi hovorili, že už od detstva sa cvičil v premýšľaní o vlastnej smrti a naučil sa svoje myšlienky zvládať.

„Čo iné dôležitejšie by som ťa mohol naučiť?“ povedal učiteľ, keď uchádzača odmietal. „Veď ty si dosiahol srdce múdrosti – v umení, ktoré ovládaš, je zahrnuté každé iné vrátane zvládnutia meča i streľby z luku. Lebo,“ dodal učiteľ obrátený k svojim žiakom, „kto sa vyzná v smrti, vyzná sa i v živote. A kto sa nestará o smrť, zanedbáva život.“¹⁸⁵

Každý potrebuje vyznať sa v živote aj smrti, lebo to je srdce múdrosti. Sme vďační za evanjeliový príbeh o Ježišovom konaní v Jeruzalemskom chráme, lebo sa nám prihovára aj v súčasnosti. Vyzýva nás prehĺbiť úctu k Bohu aj pôstne cvičenie a vydržať v ňom aj počas druhej polovičky pôstu.

16. DARY ZÍSKANÉ USKUTOČŇOVANÍM

Jn 3, 14-21 Boh poslal Syna, aby sa skrze neho svet spasil

Štvrtá pôstna nedeľa B

Hovorí sa taký vtíp, že za rabínom prišiel muž a povedal mu: „Veľmi túžim žiť večne, čo mám robiť?“ Rabín mu hovorí: „Ožeň sa!“ Muž nato: „A budem žiť večne?“ Rabín odpovedá: „Nie, ale tá túžba zmizne.“

Spolužitie je komplikované, potrebujeme jeden druhého znášať a odpúšťať si. Ale na druhej strane si uvedomujeme, že v každom z nás je túžba po peknom a zaujímavom živote. Táto túžba je veľmi dôležitá. Antoine de Saint-Exupéry (1900 – 1944) napísal, že všetko sa

¹⁸⁴ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

¹⁸⁵ FERRERO, B.: Příběhy pro potěchu duše. Praha: Portál 2012, s. 134.

začína túžbou. Je to veľká hodnota. Čím by bola veda a pokrok, keby nebolo túžby, ambície niečo objaviť? Kde by bolo umenie, keby nebolo túžby vyjadriť sa? Kde by bolo ľudstvo, keby v človeku nebola túžba vytvoriť pár, rodinu, spoločenstvo? Preto je dôležité nosiť v sebe túžbu zarobiť, podnikáť, niečo mať.

Mala by nás však sprevádzať ešte jedna túžba: byť dobrým človekom. V náboženskej oblasti sa to volá svätosť. V túžbe po peknom a zaujímavom živote by mala byť obsiahnutá aj druhá časť: ľudskosť.

V evanjeliu, ktoré napísal Ján, je Ježišov výrok: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život“ (Jn 3, 16). To znamená, že Ježiš Kristus sa predkladá ako ideál, vzor pre človeka, ideál ľudskosti. Je zobrazovaný na jednej strane ako jednorodený Boží Syn, ale Božím Synom je preto, lebo vo svojej ľudskej prirodzenosti zjavuje Boha. Zároveň je synom človeka, lebo predstavuje človeka v božskej prirodzenosti. To dáva dôstojnosť každému ľudskému bytiu. Preto v Ježišovi máme vzor ľudstva, ideál ľudskosti.

Na túto tému sa vyjadrovali mnohí a predkladali všelijaké ideály pre ľudskosť. Ale v Ježišových postojoch lásky, všímavosti, pozornosti vidíme, čo znamená byť dobrým človekom s prepojením na Boha. Ježiš vysvetlil, že kto verí, má večný život (porov. Jn 3, 18). Nemyslí na dĺžku, ale kvalitu života.

Pritom veľa závisí od toho, akú má človek predstavu o Bohu. Od nej odvodzuje aj predstavu o ľuďoch. V časoch, keď Ježiš z Nazareta rozprával, zákonníci, znalci Biblie a farizeji očakávali Boha ako sudcu, Pána, zákonodarcu, ktorý oddelí dobrých od zlých, hriešnikov od spravodlivých, nečistých od čistých. Ježiš sa nestotožnil s touto predstavou, lebo podľa neho Boh je láska (porov. 1Jn 4, 8). „Neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil“ (Jn 3, 17). Čiže Ježišovi bolo cudzie náboženstvo strachu a pesimizmu, pretože Boh je absolútna láska.

Keď má človek vieru a predstavu Boha lásky, rozumie aj vyzvaniu napodobňovať ho v každodennosti voči iným ľuďom. Takto sa formuje ľudskosť. Preto je dôležité mať vzor ľudskosti v Ježišovi ako v človeku a rozumieť Bohu ako absolútnej láske.

Z toho vyplýva ďalšia skutočnosť: Ježišove slová nielen počúvame, ale snažíme sa ich vo svojom živote realizovať. Jednoduchý výraz, ktorý napísal Ján, že Boh dal svojho syna (porov. Jn 3, 16), znamená iné dávanie ako ľudské. Keď človek dostane ľudský dar, tak ho prevezme. Jeden je dávajúci, druhý preberajúci. Ale pri Božích daroch je to ináč. Božie dary nezískavame prevzatím, ale uskutočňovaním. To znamená, že Božiu lásku nemôžem iba prevziať, ale vtedy ju mám, keď ju uskutočňujem voči blížnemu. Božiu múdrosť z Biblie nemôžem prevziať nejakým naučením sa, ale mám ju vtedy, ak slovo žijem a uskutočňujem.¹⁸⁶

Toto chcel Ježiš povedať slovami: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna“ (Jn 3, 16), a človek to má prevziať vo svojom uskutočňovaní. Vtedy sa formuje jeho kresťanstvo, jeho ľudské bytie, jeho viera. V takom ponímaní človek urobí veľký objav smerom k budúcnosti. Toto poznanie ovplyvňuje aj naše pôstne dni, keď sa snažíme oprášiť pôstne cvičenie a posunúť sa ďalej. Ide o spôsob preberania Božích darov a nasledovanie evanjeliového ideálu.

Vraj jeden muž mal štyroch synov. Veľmi chcel, aby sa naučili nevynášať rýchle súdy, preto poslal každého z nich pozorovať strom, ktorý rástol ďaleko od ich domova. Poslal ich po jednom, každého na tri mesiace.

Synovia poslúchli. Keď sa vrátil posledný, otec ich zvolal a požiadal, aby opisali, čo videli. Prvý syn referoval, že strom bol škaredý, krivý a poohýbaný. Druhý syn povedal, že strom bol obsypaný zelenými pukmi, prísľubom života. Tretí syn mal iný názor, povedal, že

¹⁸⁶ LUBICH, Ch. : Slovo života: Boh tak miloval svet. In: <http://focolare.sk/category/aspekty/spiritualita/slovo-zivota/>

strom bol v rozkvet, jeho kvety voňali a boli nádherné. Podľa neho to bolo najkrajšie, čo kedy videl. Štvrtý dodal: „Strom bol obťažovaný ovocím, prekypoval hojnosťou a bol najkrajší.“

Nato otec vysvetlil svojim synom: „Každý z vás má pravdu, lebo každý z vás videl strom v jednom ročnom období. Strom alebo človeka nemožno súdiť podľa jedného obdobia, lebo radosť, veselosť, láska sa spájajú s jednotlivými obdobiami života. Ale zmerať ich možno až na konci, keď sa završia všetky obdobia. Záver celého príbehu je v jednej vete: prežívaj každé svoje obdobie s radosťou a so silou nádeje.¹⁸⁷

S postojom vďačnosti si uvedomujeme, že Boh nám dal svojho Syna a my tento dar preberáme uskutočňovaním evanjelia v rôznych obdobiach, či sú smutné, alebo radostné.

17. LÁSKA AKO CIEĽ

Jn 12, 20-33 Ak pšeničné zrnó padne do zeme

Piata pôstna nedeľa B

Počas pandémie vírusu Covid-19 na niekoľko týždňov platil aj zákaz prechádzania z okresu do okresu. Vtedy koloval medzi ľuďmi vtip: Vraj dve lastovičky prileteli z teplých krajín, sedeli na drôtoch elektrického vedenia a hodnotili cestu. Jedna hovorí: „Cez more to bolo ľahké, najťažšie to bolo tu z okresu do okresu!“

Okrem duchaplnosti má v sebe toto rozprávanie aj veľa múdrosti, ktorá sa týka dosahovania cieľa. Vtáci idú za cieľom, na jeseň odlietajú, na jar sa zase vracajú, aby zahniezdili, starajú sa o nové potomstvo, cyklus sa opakuje. Prekonávajú tisíce kilometrov, aby naplnili svoj cieľ. Niečo podobné vidíme v botanike a v celom vesmíre: plánovitosť, inteligentnosť, zacielenie.

Človek sa nutne pýta: A môj život? Aký je jeho cieľ? Niektorí hovoria, že podobne ako vtáci máme vytvoriť pár, založiť rodinu, vykonať nejaké dielo. Nič iné už nie je zmyslom života?

Predtým než sa pokúsime sformulovať odpoveď, treba brať do úvahy, že každé učenie v každom storočí závisí od kultúrneho kontextu a historickej formulácie. Iný je jazyk osvietencov, iný politických revolucionárov a iný teológov. Ľudské učenia sú meniteľné zo storočia na storočie, lebo ľudia sa vyjadrujú slovami svojej doby aj o ciele života.

Ježiš z Nazareta zvolil univerzálny jazyk, jazyk lásky uznávaný na celom svete a počas všetkých storočí. Je uchopený v slovách: „Nadišla hodina, aby bol Syn človeka oslávený“ (Jn 12, 23). Rozpráva o potupnej smrti na kríži, a pritom to nazýva slávou. Hovorí o ukrižovaní, a pritom ide o zjavenie božskej prirodzenosti. Hovorí: „keď budem mŕtvý“, a dáva najavo, že vlastne až vtedy všetci pochopia jeho lásku. Vyjadruje sa obrazne, symbolom: „Ak pšeničné zrnó nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo“ (Jn 12, 24). Až keď zomrie, prinesie stonásobnú úrodu.

Týmito odpoveďami Ježiš urobil niečo, čím prekonal všetkých mysliteľov. Odpoveď na otázku, čo je cieľom života, je: láska, ak ju rozumieme po prvé ako dobrý život, po druhé ako službu a obeť a po tretie ako slávu Bohu, ktorú robíme tým, že sme milujúci ľudia. Všetky tri skutočnosti pomáhajú chápať cieľ života ako naplnenie láskou.

Nestačí iba humanizmus, povedať si: budem dobrý! Potrebný je aj náboženský postoj obsiahnutý v zákonitostiach pšeničného zrna. Ono má v sebe energiu, a keď nájde prostredie – teplo a vlhko, zbaví sa púť, šupky a premení sa na úrodu. Takisto v človeku sú možnosti a sily k službe a obetavosti. V závere života pri zomieraní smrť je to prostredie, ktoré nás zbaví púť pozemskosti a otvorí nás pre nové možnosti života. Viera, že Boh je láska, znamená, že smrť nás nespútava, ale oslobodzuje, že nás neohraničuje, ale otvára pre nové skutočnosti. Že nás nezničí, ale umožňuje nám rozkvitnúť. Toto dodáva človeku nádej.¹⁸⁸

¹⁸⁷ FERRERO, B.: Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014, s. 43.

¹⁸⁸ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

Čiže máme ciele, ktoré si kladieme na zemi, každodenné, ale máme aj cieľ a zmysel života v súvislosti s vyznávaním Trojjediného Boha. Preto sme vďační za evanjelium o princípe pšeničného zrna, lebo je nadčasové a univerzálne. Spolu s pôstnym cvičením dáva toto vyznanie viery jasnú charakteristiku každodennému životu kresťana.

Antoine de Saint-Exupéry (1900 – 1944) napísal, že povinnosť poznáš podľa toho, že si ju nemôžeš vybrať. Mama, ktorá má novonarodeniatko, nemôže si vybrať, či bude kojčiť, alebo nekojiť. Človek, ktorý je kresťan, verí v Ježiša Krista, nasleduje ho, pre neho je poslanstvo lásky povinnosťou, ktorú si nemôže vybrať. Tak ako ťah na bránu vo futbale, podobne ľudský život vďaka viere v Boha – lásku má správny ťah, zacielenie.

Vo filozoficko-literárnom príbehu sa hovorí, že pani smrť neúnavne pracovala na tkáčskom zariadení. Ťahala nitku za nitkou, ukladala jednu vedľa druhej. Prišiel človek a postupne votkával do sivej osnovy pani smrti farebné vlákna svojho života. Napríklad votkal farebné vlákno červené ako krv, vlákno lásky a túžby, červené ako oheň citov. Potom votkal modré vlákno hĺbky a živej vody, vlákno oblohy a mora, priestoru a vnútorného života. Inokedy votkal žlté vlákno radosti a dobrej nálady, žlté ako oslepujúce svetlo, ako vyprahnutá a spálená púšť. Niekedy votkal zelené vlákno prírody, pokoja, mieru, priateľstva, zdravia, vlákno zelené ako tráva, ktoré je nádejou. Inokedy človek votkal do osnovy pani smrti oranžové vlákno nehy, vlákno farby rodiaceho sa dňa. A niekedy čierne vlákno strachu a noci, čierne ako farba, ktorá bráni človeku prehovoriť.

Prišiel čas aj na biele vlákno, vlákno snehu, jednoty, všetkého dobra, ktoré je v nás, biele ako farba súladu. Pomocou týchto farieb človek vytvoril obraz, ktorý každý deň získaval nový farebný motív a postupne vyplňal sivú osnovu smrti. Keď bol obraz hotový, Stvoriteľ sa usmial a povedal: „Je dokonané.“ Život zatiahol posledný uzlík a nádherný koberec odovzdal do láskavých rúk Stvoriteľa.¹⁸⁹

Život je ako koberec a každý deň máme možnosť doň niečo votkať. Keď sa človeku podarí votkať postoj úcty a lásky, vtedy sa život obohacuje. Koberec života nevzniká náhodou, ale našim pričinením. Prosme Pána, aby sme naplnili dni do Veľkej noci každodennou službou a pamätali na vzorec, ktorý nám Ježiš zanechal: „Ak pšeničné zrnó neodumrie, ostane samo“ (porov. Jn 12, 24).

18. MASKOVANÁ LOŽ

Mk 14, 1-15, 47 Hľadali spôsob, ako podvodne chytiť Ježiša a zabiť

Palmová nedeľa B

Po vypočutí pašii si kladieme otázku: Kto vyhral? Čo vyhral Pilát a čo prehral? Čo prehral Ježiš a čo vyhral? Pilát sa prejavuje ako prvý demokrat, lebo nechal odhlasovať väčšinu, a čo odhlasovala väčšina na nádvorí, to platilo, na to sa odvolal, bolo to referendum. Vidíme, že ani referendum nemusí byť správne a spravodlivé riešenie. Vtedy sa zdalo, že Pilát vyhral, ale dnes vieme, že odsúdil nevinného, a preto prehral. Nedá sa odsúdiť človeka, a pritom vedieť, že to, čo robia všetci prítomní na nádvorí, je zamaskovaná lož. Jeho úlohou bolo demaskovať lož, z ktorej Ježiša obviňovali, ale on to neurobil. Preto zvykneme hovoriť: umýva si ruky ako Pilát.

Keď pozeráme na Ježiša z Nazareta, zoči-voči predstaviteľom moci prehral. Aj pred veľkňazmi, aj pred rímskymi vojakmi, aj pred štátnou mocou. Pritom neurobil nič zlé a vyhral v tom, že si zachoval vernosť v láske, neubližil ani tým, ktorí mu priamo ubližovali. Odovzdal svoj osud Otcovi a táto vernosť v nevinnosti a v láske priniesla zmŕtvychvstanie (porov. Mk 14, 1-15, 47).

¹⁸⁹ FERRERO, B.: Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014, s. 51.

Postoju, aký reprezentuje Pilát, Boh priradil zánik. Postoju, aký zachoval Ježiš, Boh priradil večnosť, zmŕtvychvstanie. Tu je odpoveď na otázku, kto čo vyhral a čo kto prehral. Udalosť sa opakuje, má iné osoby, iné obsadenie, ale princíp zostáva: lož sa vydáva za pravdu a mnohokrát je ťažké rozlíšiť ju. Všetci tento zápas poznáme.

Jean Leon Gerome (1824 – 1904), francúzsky maliar a sochár, zapísal legendu, ktorá sa rozpráva už niekoľko stáročí. Vraj sa stretla lož s pravdou. „Dobrý deň,“ povedala lož. „Dobrý deň,“ odpovedala pravda. „Nádherný deň,“ odpovedala lož. Pravda sa rozhliadla, aby sa presvedčila, či je to tak, a bolo. „Nádherný,“ odpovedala pravda. „Ešte krajšie je to jazero,“ povedala lož. Pravda sa znova rozhliadla, či je to tak, a súhlasila. Lož bežala k vode a povedala: „Voda je ešte úžasnejšia, poďme si zaplávať.“ Pravda sa dotkla vody svojimi prstami, voda bola naozaj skvelá, dôverovala lži. Obidve sa vyzliekli a pokojne plávali. Po chvíli lož vyšla von, obliekla si šaty pravdy a odišla. Pravda nebola schopná obliecť si šaty lži, a tak začala kráčať nahá. Všetci sa jej desili, keď ju uvideli. A tak sa stalo, že aj dnes ľudia radšej prijímú lož oblečenú za pravdu ako holú pravdu.¹⁹⁰

Pravda zostala vysmievaná, lebo je nahá, holá. Lož je praktizovaná, lebo je maskovaná. Preto prosme: „Bože, daj nám dar rozlišovania, daj nám poznať, čo je pravda, čo je lož, a pomáhaj nám zachovať si vernosť v láske.“

19. ÚŽITOK ZO SVÄTÉHO PRIJÍMANIA

Jn 13, 1-15 Miloval ich do krajnosti

Štvrtok Pánovej večere

Niektorí ľudia vstávajú ráno s úsmevom na tvári a nadšene hovoria: „Dobré ráno, Bože!“ Iní vstávajú s postojom unaveného: „Bóóže, dobré ráno!“

Prečo je to tak? Lebo je to vec postoja: keď sme ustarostení pre choroby, pre peniaze, spoločenské a rodinné záležitosti, vstávame ráno: „Bóóže, zase je ráno.“ Taký je náš svet.

Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi vedel, že to treba zmeniť. Človek má mať chuť do života aj schopnosť ďakovať za každý deň, aby vstával s vedomím: „Dobré ránko, Bože.“ Preto vymyslel niečo, čo by nám malo otvárať cestu pri tomto hľadaní.

Ak slávime Štvrtok Pánovej večere, pripomíname si sväté prijímanie, lebo ono je tou silou, ktorá nám na ceste hľadania môže pomôcť. S tým je však spojený aj znak umývania nôh, o ktorom sa číta v evanjeliu (porov. Jn 13, 1-15). Táto služba je nám všetkým vlastná, lebo každý z nás určitú obetavú službu robíme dennodenne.

Čo je však dôležité: služba očisťuje tých, ktorým „umývame nohy,“ slúžime im, a očisťuje aj nás samých. Nie náhodu Ježiš povedal: „A vy ste čistí, ale nie všetci“ (Jn 13, 10). Každá práca v domácnosti či v zamestnaní očisťuje nás pred Bohom tým, že preukazujeme službu. To je spôsob, ako urobiť, aby deň nebol otrávený, nudný a nemusel som vzdychať „Bóóže, zasa ráno“, ale aby som deň žil novým spôsobom.

Druhý zisk zo svätého prijímania: Ježiš nám dáva seba, aby sme mali silu pre informačnú psychohygienu. To znamená, že človek si musí vyberať a vedome si povedať: nechcem počúvať všetky informácie, lebo medzi nimi je veľa balastu a nepravdy. Musím si vedieť vyberať. Hygiena je nielen umyť si zuby alebo telo, ale človek sa musí snažiť o hygienu duše, čo počúva a čo na neho vplýva. Preto sa otvorene hovorí o informačnej hygiene. Keď prijímame Ježiša v znaku chleba, vstupuje do nás Božia múdrosť, máme Božieho ducha. Ten dáva svetlo poznania, čo je rozumné počúvať a čoho sa treba vzdať.

Tretí zisk zo svätého prijímania je posilnenie vzájomnej komunikácie. Dostávame toho istého Krista, sme bratia a sestry, spoločenstvo, v Božích očiach rovnakí a to nám pomáha komunikovať medzi sebou novým spôsobom, s väčšou úctou, láskavosťou, trpezlivosťou. Tak

¹⁹⁰ GEROME, J. L.: Pravda a lož 1896. In: <https://www.facebook.com/SaletiniRozkvet>

ako Boh komunikuje s nami. V každej rodine je čo vylepšovať, aby nás komunikácia obohacovala.

Následky pandémie a vojen sú strašné. Ale máme Krista vo svätom prijímaní, ktorý nás na všetko pripravuje a pomáha nám vnútorne sa zoceliť. Neoplatí sa obdarovať seba troma ziskami zo svätého prijímania?

Jeden mních tvrdil, že život treba písať čiernym, červeným a bielym atramentom. Dnes sa už atrament nepoužíva, nepotrebujeme ho, ale boli časy, keď sa písali knihy ručne. Prečo mních hovoril o čiernom, červenom a bielom atramente? Tvrdil, že všetko, čo je napísané čiernym atramentom, je pomimutéľné, rýchlo zmizne a vyprchá rovnako ako dym. Každý text bude o niekoľko storočí ležať niekde v tmavom a plesnivom kúte knižnice. A ani tam dlho nevydrží. To je čierny atrament.

Človek píše život aj červeným atramentom. Existuje krv obetí, utrpenia. Červenou farbou píšeme aj úprimné dôkazy lásky. To zostane napísané do posledného dňa, do súdneho dňa. Predstavuje to dôkaz viery poznačenej vzácnym znakom kríža. To je platobná karta spásy.

A čo píšeme bielym atramentom? Veď biely nevidno. Mních sa usmial: „Presne tak. To je atrament pokory, chudoby, duchovného detstva, milosti, čistoty. Čo sa napíše bielym atramentom, to vedia prečítať len v nebeskom kráľovstve a pretrvá to večnosť.“

Každý z nás píše život čiernym, červeným aj bielym atramentom. Preto ideme na sväté prijímanie, aby sme mali silu povzniesť sa nad všetky veci, ktoré nás zaťažujú a spôsobujú obavy a starosti. Život je veľká výzva pre každého z nás. Sme za ňu vďační a tešíme sa, že zajtra zasa povieme: „Dobré ráno, Bože!“

20. KONÁŤ BOŽÍM SPÔSOBOM

Jn 18, 1-19, 42 Ježiša chytili a zviazali

Piatok utrpenia Pána

V roku 2019 v talianskom Miláne sa vodič miestnej dopravy rozhodol uniesť autobus, ktorý šoféroval. Volal sa Ousseynou Sy, mal 47 rokov, pochádzal zo Senegalu, ale od roku 2004 mal talianske občianstvo, prácu, dobré referencie. Keď ale počúval, že taliansky minister vnútra Matteo Salvini nechce prijať loď s migrantmi, ktorí musia niekoľko týždňov čakať na mori, rozhodol sa uniesť autobus, ktorý šoféroval.

Mal pripravený kanister s benzínom. Viezol 51 detí na športovú akciu, odbočil z plánovanej cesty, deťom zobral mobily. Jeden z chlapcov ešte stihol zatelefonovať mame: „Pomoc, mami, on sa nám vyhráža.“ Kričal na všetkých: „Teraz ideme na letisko, nikto sa odtiaľ nedostane!“ A mával kanistrom s benzínom.

Jeden zo školákov si dokázal uvoľniť ruky, zavolať policajtov a tí na križovatke autobus zastavili. Deti zvnútra kričali a prosili o pomoc. „Spútal nám ruky, vyhrážal sa, povedal, že ak sa pohneme, rozleje benzín a zapáli ho. Stále hovoril, že v Afrike zomierajú ľudia a môže za to minister Salvini. Povedal, že prišiel o 3 deti, že mnoho detí zomrelo na mori, tak môžeme zomrieť tiež, že nás upáli. Báľ som sa, že by som mohol zomrieť,“ povedal 12-ročný chlapec pre taliansku televíziu.

Akciu nakoniec karabinieri ukončili mimoriadnym zásahom, zastavili autobus, rozbili okná, všetky deti dostali von. Do nemocnice priviezli 12 detí a 1 dospelého, ktorí sa nadýchali dymu. Ošetriť museli aj vodiča, ktorý utrpel popáleniny. Muž čelí obvineniam z únosu, z pokusu spáchať masovú vraždu, z podpaľáčstva a z kladenia odporu pri zatýkaní a možno aj z terorizmu.¹⁹¹

Keď také správy počúvame, kladieme si otázku: Kto má pravdu? Nemajú pravdu tí, ktorí utekajú z biedy a chudoby z Afriky, lebo tam niet ani pitnej vody? Nemajú pravdu tí, ktorí im za päťtisíc dolárov pomáhajú prejsť loďou z Líbye do Európy? Nemá pravdu Matteo Salvini,

¹⁹¹ <https://www.topky.sk/cl/11/1780769/Drama-v-Taliansku>. Muž bol odsúdený na 19 rokov väzenia.

keď ako minister v Taliansku hovorí: „Musí byť nejaký systém a poriadok pri prichádzaní a odchádzaní z krajiny, každý musí mať nejaký doklad.“ Nemá pravdu senegalský vodič Ousseynou, keď sa rozhodol protestovať proti tomu, aby loď na mori čakala, a hrozil únosom a podpálením autobusu? Keď môžu zomierať naše deti, môžu aj vaše!

Ďalší krok: Keby tých 51 detí v autobuse zahynulo, nenašiel by sa medzi rodičmi aspoň jeden, kto by zobral pomstu do vlastných rúk a šoféra zlikvidoval aj s celou jeho rodinou? A potomkovia šoféra by následne nevyvolali ďalšiu pomstu proti tým, ktorí by zabili jeho otca? Zlo v jednotnom čísle nejestvuje. Je to reťazová reakcia. V takom svete žijeme. Pomsta je spôsob, ako človek rieši problémy.

V piatok Pánovho utrpenia si uvedomujeme vklad Ježiša z Nazareta. Aj on sa dostal do ťažkej situácie, utrpenia, neprávosti, ale rozhodol sa, že prinesie Boží spôsob do tohto sveta. Konanie v mene Božom znamená: „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia“ (Lk 23, 34). Nastolil odpustenie namiesto pomsty. A to je nová vec.

Ak človek koná v tomto svete vo svojom mene, ľudsky, tak musí byť pomstychtivý. Ak koná v mene Božom, môže aj odpustiť, lebo odovzdal nepravosť do Božích rúk. Existuje námietka, že aj dnes sú teroristi, ktorí zakričia: „Allah akbar“ a v mene Božom zabíjajú. Je to úchylka, nie je to dovolené robiť v mene Božom, ale deje sa to z politických dôvodov. Náboženský predstavitelia s tým nesúhlasia.¹⁹²

Ježiš Kristus však koná v mene Božom v tom zmysle, že život dáva, nie berie; že je na strane života, obetuje sa, neubližuje. Boh toto konanie Ježišovo potvrdil, lebo napriek tomu, že zomrel, nechal ho vstať z mŕtvych.

Podstatné je, aby sme v našich okolnostiach života prijali Ježišov štýl. Lebo jedna vec je uznať to a druhá uskutočniť to v praxi. Tam, kde nastane rozpor medzi manželkou a manželom, kde vznikne problém medzi rodičmi a deťmi, kde je napätie medzi zamestnávateľom a zamestnancami, treba sa pýtať: ako teraz konať v Božom mene? Lebo konať vo svojom mene znamená odpovedať zlom na zlo. A to nikdy neskončí. Iba vtedy to pretneme, ak budeme konať v mene Ježišovom. V mene kríža, ktorému dnes vzdáme úctu a poklonu.

O jednom čínskom cisárovi sa hovorilo, že chcel dobiť krajinu nepriateľov, všetkých zničiť. Neskôr ho videli s nepriateľmi stolovať a žartovať. „Nechcel si ty vlastne zničiť svojich nepriateľov?“ pýtali sa ho. Odpovedal: „Zničil som ich. Urobil som si z nich svojich priateľov.“¹⁹³

To je postup, aký zvolil Kristus, metóda Božieho konania. Preto ti ďakujeme, Pane Ježišu, za tvoju obetavosť, schopnosť darovať život. Pomôž nám uveriť, že všetku nepravosť máme odovzdať do Božích rúk a viac konať v Božom mene ako vo svojom.

21. MENŠÍ A VÄČŠÍ NEPRIATEĽ

Mk 16, 1-8 Ukrižovaný Ježiš Nazaretský vstal z mŕtvych

Svätá sobota

Na spoločenskom večierku sa mladá pani vychvaľovala: „Môj manžel má 50 rokov! Medzi nami je 20-ročný rozdiel.“ Vtipálek vedľa poznamenal: „Celkom dobre vyzeráte na sedemdesiatničku.“

Všetko záleží na zornom uhle pohľadu, z ktorej strany sa na päťdesiatku dívame. Každý človek sa snaží byť mladý, zdravý, krásny, byť bez vrások. Hoci práve starnutie a pomínutelnosť sú zákonité. Ale spôsob určitej sebaobrany sa prejavuje v človeku celý život.

¹⁹² FRANTIŠEK, pápež: Dokument o ľudskom bratstve pre svetový mier a vzájomné spolunažívanie. In: <https://www.vaticannews.va/sk/svet/news/2019-02/papez-frantisek-abu-zabi-dokument-ludske-bratstvo>

¹⁹³ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998

Evanjelium Ježiša z Nazareta ukazuje nový pohľad na veci. To, čo bolo najväčším nepriateľom ľudstva v každom storočí, aj pred dvetisíc rokmi, bola predsa smrť. Ale Ježiš svojím zmŕtvychvstaním porazil smrť (porov. Mk 16, 6). Ak porazil najväčšieho nepriateľa, porazil aj menších nepriateľov.

Apoštolí zo začiatku neverili, považovali to za blúznenie (porov. Lk 24, 11), ale postupne sa im rozjasnievalo v poznaní. Uverili, že uprostred ich životných problémov existuje svetlo na konci tunela. Ak Ježiš porazil najväčšieho nepriateľa a tým porazil aj menších, znamená to, že láska môže víťaziť nad nenávisťou, spravodlivosť nad klamstvom, pravda nad lžou, pokoj nad vojnou. Naši menší nepriatelia: každodenné starosti, problémy, choroby, trápenia, spory; všetko, čo nám život komplikuje, môže byť z Kristovho pohľadu, z nového pohľadu videné ináč.

Úžitok veľkonočnej vigílie je nové videnie, nový zorný uhol nazerania. Nelipnúť na starom pohľade, racionalistickom a zvykovom. Ježišova výzva a jeho nasledovanie znamenajú, že človek sa oslobodí a zistí, že prísť do kostola alebo pomodliť sa, vykonať nábožný skutok znamená otvoriť sa novým možnostiam, novému pohľadu na seba, na druhých, na udalosti a aj na budúcnosť. Preto nás nemusí sprevádzať ani obava z menšieho nepriateľa, lebo ten najväčší a najhorší bol už porazený.

Rodina sa viezla v aute a oproti išlo pohrebné vozidlo. Samozrejme, deti navštevujúce materskú škôlku sa čudovali, prečo je celé čierne, také dlhé... Otec sa snažil vysvetľovať. Ale malička hovorí: „Takže mŕtvi idú do neba autom?“ Otec nato: „No nie, do neba idú bez neho.“ „Oco, a prečo ľudia zomierajú?“ „Lebo je to tak. Nikto sa tomu nevyhne, a tak je to správne.“ Potom chvíľu bolo ticho a znovu: „Oco, ale ja chcem žiť.“ „No, ale navždy to nejde.“ „A prečo?“ „No, lebo to nejde.“ „A prečo?“

Vtedy otec vymyslel prirovnanie: „Vieš, život je ako pizza. Všetci sa rodíme hladní a každý z nás dostane svoju pizzu. Počas života z nej deň čo deň ujedáme a nie je podstatné, aká veľká je tá pizza, ale len to, že nakoniec nemáš hlad, chápeš, čo tým myslím?“

Nato dieťa hovorí: „Ja si dám vždy pizzu so šunkou.“ Otec hovorí: „No a zakaždým polovicu necháš, lebo je veľká, a ty sa nasýtiš skôr, ako ju celú zješ. Aký zmysel má teda dať ti väčšiu pizzu, keď ju nikdy nedoješ?“ Chvíľu bolo ticho a potom: „Oco, a ty máš ešte stále hlad?“ „No, áno, a povedal by som, že dosť veľký.“ „A čo je na tvojej pizz?“ zisťovala. „No, je tam všetko, čo som si vybral,“ povedal. „Aj ja tam som?“ „Áno.“ „Aj mama, Veronika a Melánia?“ „Pravdaže.“ „Aha, to preto je na mojej pizzici celý svet, lebo ja mám ešte len štyri roky,“ filozofovala malá.¹⁹⁴

Podstatné je, že všetci máme k dispozícii koláč života a ujedáme z neho. Nový pohľad nesúvisí s tým, kto čo má na koláči, na pizzici života, a ako dlho. Nový pohľad znamená pochopiť vďačnosť za to, že mám účasť na Božom dare života.

Ďakujeme Pánovi za nádej, ktorú v sebe nosíme, za budúcnosť, ktorú vložil do nášho bytia, do nášho premýšľania, a za to, akým spôsobom nás sprevádza aj v týchto dňoch.

22. KRV ZMLUVY

Jn 20, 1-9 Že má podľa Písma vstať z mŕtvych

Veľkonočná nedeľa Pánovho zmŕtvychvstania

Pred pár rokmi v čase pandémie vírusu Covid-19 vznikali aj mnohé vtipné postrehy. Malé dievčatko sa pýta mamy: „Mami, a prečo už teraz nešiješ rúška?“ A mama na to: „Daj pokoj, neotravuj, teraz varím vakcínu!“

Vtipy svedčia o tom, že človek má záujem o život, zdravie, kvalitu dní. Okrem vakcíny z farmaceutického priemyslu potrebujeme vakcínu radosti, lásky, nádeje, každý deň vakcínu

¹⁹⁴ FERRERO, B. (editor): Posledný list.. Bratislava : Don Bosco 2019, s. 12.

milosrdenstva a odpustenia. Nemusíme čakať ako v rade na vakcínu, lebo Božiu vakcínu ponúkajú veľkonočné sviatky všetkým hneď.

Ježišov príbeh o smrti a zmŕtvychvstaní, ukrižovaní a vzkriesení (porov. Lk 23, 26; 24, 12) je nositeľom posolstva, ktoré náš život ozdravuje a obohacuje. Slávenie Veľkej noci v origináli po židovsky sa volá Pesach. V ďalších storočiach už kresťanských sa sviatok volá Pascha. V našich slovanských krajoch ho voláme Veľká noc. Prekladmi sa postupne posúval aj význam. Naše pomenovanie Veľká noc je pripomienkou toho, že noc bola veľkou vtedy, keď veriaci ľudia boli vyslobodení z otroctva v Egypte. Noc bola veľkou aj vtedy, keď suchou nohou prešli cez Červené more. Noc bola veľkou aj vtedy, keď Ježiš jedol s učeníkmi poslednú večeru, a noc bola veľkou aj vtedy, keď vstal z mŕtvych.

Pri Pesachu, keď Židia slávili veľkonočnú večeru, dávali dôraz na udalosti, ktoré súviseli s ich oslobodením z egyptského otroctva. Keď potom Ježiš ju slávil s učeníkmi, položil dôraz na niečo iné, posunul význam. Tak vznikla Pascha kresťanská, ktorá pozostáva tiež z nekvasených chlebov, macesu a pesachového vína. Čo chcel Ježiš povedať tým, že pri večeri používal, ako vtedy bolo zvykom, pesachové víno a povedal nad ním: Toto je krv novej zmluvy, toto robte na moju pamiatku?

Podľa biblistov krv nie je odkazom na baránka v Egypte, ale na krv zmluvy, lebo sa hovorí o krvi vyliatej, nie o krvi, ktorou boli pomazané veraje dverí. A preliata krv bola používaná v Sinajskej zmluve, keď Mojžiš uzatváral zmluvu medzi Bohom a ľuďmi. Na znak zmluvy vykonal obrad. Z Božej strany bol obrad znázornený kamenným oltárom, obetou býčkov, ktorých krv vyliali na rohy oltára. Ľud podpísal zmluvu tým, že bol pokropený, vyjadril súhlas. Zmluva potrebuje dve strany. Boh hovorí: Ja vás budem mať rád, na orlích krídlach vás budem niesť, chrániť ako orol mláďatá, privediem vás do zaslúbenej zeme. Budem pre vás požehnaním. Ľud zo svojej strany hovoril: Budeme zachovávať prikázania. Tak vzniklo Desatoro, dôležité puto medzi človekom a Bohom, vyjadrené zmluvou na Sinaji (porov. Ex 19, 3-8).

Ježiš hovorí: Toto je krv novej zmluvy! Uzatvára novú zmluvu, nie tú, ktorá bola na Sinaji. Lebo tá zo Sinaja bola mnohokrát zo strany ľudí porušovaná. Ježiš prichádza s postojom novej a večnej zmluvy. Chcel tým povedať: starú ste mohli porušovať, ale novú vám už nedovolím. Lebo ide o nový a večný postoj Boha, ktorý vás má rád a odpúšťa vám. Boh, ktorý je absolútne milosrdný. Starú zmluvu ste mohli narušiť svojím dielom, tak ako ste narušili ekológiu, dielo stvorenia a pokazili ste ho. Ale nové dielo, dielo vykúpenia, novú a večnú zmluvu, vám už nedovolím pouzdiť. Toto je krv novej a večnej zmluvy.

Pri Pasche na rozdiel od Pesachu ide o krv Ježišovu, ktorá sa vylieva. Dôraz sa nekladie na jeho smrť alebo obetu. Ide o niečo, čo sa dáva, lebo krv je znak života. Boží život sa dáva, vylieva na ľudí. Kňaz, ktorý pije, vylieva z kalicha, naznačuje, ako nás Boh živí svojím životom.

Aj pri Pesachu sa používal kalich ako symbol utrpenia, keďže víno vzniká prešovaním. Zároveň je víno symbolom radosti a jasia. Život je vždy taký: aj utrpenie, aj radosť. Preto mali veriaci Židia obrad požehnanja, dobrorečenia, Pesach.

Ale keď Ježiš dobrorečí, mení pesachové víno na krv zmluvy. Zatiaľ čo sviatok Pesach orientoval ľudí na minulosť, ktorá sa stala, pripomínali si ju, ďakovali za ňu, Ježiš svojím kalichom zmluvy nás orientuje na budúcnosť. Krv Krista je Boží život. Nepijeme krv obetnú, krv z obety ani krv z baránka v Egypte, pijeme krv zmluvy. To je zmluva života, Božieho života, ktorým sme živí.¹⁹⁵

V tomto zmysle sme na začiatku úvahy spomínali Božiu vakcínu, ktorej obsahom je láska, milosrdenstvo a nádej. Zmŕtvychvstanie je Božie konanie v ústrety človeku. Boh sa dotýka všetkého, čo zapácha smrťou, a zobúdzia to k životu. Pretvára aj to, čo je u nás

¹⁹⁵ Porov. ŠTRBA, B.: Veľkonočná večera – krv zmluvy. In: Katolícke noviny, roč. 136, č. 13 – 14, s. 8 – 9 (4. 2021)

nedokonalé, hriešne, smrteľné a nedostatočné. Teda vždy, keď slávime Eucharistiu, berieme do rúk kalich dobrorečenia, ktorý súvisí primárne s krvou zmluvy, nie s bičovaním a umučením. Boh náklonnosti voči nám je vyjadrený vo svätom prijímaní.

V triede sa udial zaujímavý príbeh. Katechéta rozprával o tom, ako Ježiš vstal z mŕtvych a žije navždy. Osemročný Andrej, malý nespratník, sa započúval, zamyslel nad tým, potom vyskočil a skríkol na celú triedu: „Ja som to pochopil. Nikdy nezmriem!“ Spolužiáci sa smiali, čo mu šibe, že tu vykrikuje? Katechéta hovorí: „Andrej, neviem, ako to myslíš, ale možno nám to vysvetlíš. Čo si z toho pochopil?“ Malý sa uderil do hrude a povedal: „Jasné, toto zomrie, ale čo je vo vnútri, to nezmrie. Lebo Ježiš je vo mne.“ A zase sa uderil do hrude: „Áno, telo zomrie, rovnako ako ostatné. Ale to, čo Ježiš vložil do môjho srdca, to nezmrie navždy.“¹⁹⁶

V tomto jednoduchom vyjadrení je veľká múdrosť. Nech vložíte čokoľvek do svojho života, zomrie to. Akákoľvek vakcína, ktorou sme zaočkovaní, pomôže na pár rokov. Ale ak vložíme do svojho života Ježiša, Boží život, môžeme mať nádej na zmŕtvychvstanie. To je nová a večná zmluva. Za ňu dnes na Veľkú noc ďakujeme.

23. ROZPRÁVAŤ O MILOSRDENSTVE

Jn 20, 19-31 O osem dní prišiel Ježiš

Druhá veľkonočná nedeľa

Humorista nakreslil vtip: nad krajinou letí bocian, v batohu má dieťa a rozmýšľa, komu ho daruje. A dieťa kričí: „Keď me puščíš na Slovensku, ta ci vytarham šicke pírka!“

Na Slovensku je zložitá hospodárska aj politická situácia. Ale je to aj v Čechách, aj v Poľsku, aj v iných krajinách. Ľudia štrajkujú aj vo Švajčiarsku. Lebo všade sú vysoké dane, vykorisťovanie, problémy so zamestnanosťou a choroby. Medzi ľuďmi je veľa sebeckta a vypočítavosti. Svet je nespravodlivý a disharmonický. V náboženskom slovníku sa to volalo dedičný hriech. Dnes to isté sa povie: svet rozpoltený, nespravodlivý. A to sme ešte radi, že nie sme v Etiópii v Tigraji, kde je vojnový stav, alebo v iných oblastiach sveta.

Toto zakladá dôvod, prečo je potrebné milosrdenstvo, Božia láska, odpustenie, keď je svet taký poškvrnený, zložitý a disharmonický. Aby bola rovnováha, je dôležité poznať, veriť a vyznávať Božie milosrdenstvo.

Sviatok, ktorý sa slávi na druhú veľkonočnú nedeľu, pripomína najkrajšiu Božiu vlastnosť. Lebo to, že Boh je dokonalý, spravodlivý, svätý, verný, pravdovravný, je pravda. Ale predsa najkrajšia Božia vlastnosť je milosrdenstvo. Význam slova v hebrejčine, židovskom jazyku, v origináli je *rachum*, v latinčine je to *misericordia*, po slovensky *milosrdenstvo*, po nemecky *barmhezigkeit*, v angličtine *merci*. V hebrejčine základom slova *rachum* je lono, teda miesto, kde sa formuje život, aby bol privedený k pôrodu. Z toho dôvodu význam Božieho milosrdenstva spočíva práve v motivácii Boha stvoriť a nanovo utvárať podmienky pre život. Osobitne pre tých, ktorí zápasia so životom, ktorí trpia alebo sú znevýhodnení.¹⁹⁷

Latinské slovo *misericordia* aj slovenské *milosrdenstvo*, ale aj nemecké *barmhezigkeit* majú vo svojom koreni srdce, milosť srdca. Dať srdce tomu, kto je v biede. To tiež vyjadruje myšlienku Božieho milosrdenstva podobne ako materinská túžba darovať život. Dokonca v hebrejčine sa slovo *rachum* používa aj pre otcovskú lásku, hoci slovo je založené na obraze ženského lona. V žalme čítame: „Ako sa otec zmilúva nad deťmi, tak sa Pán zmilúva nad tými, čo sa ho boja“ (Ž 103, 13).

Trochu iný význam má anglické *merci*, lebo súvisí skôr s priazňou, ktorú niekto dostáva, ak prosí o úľavu z dlhov. Vyjadruje blahosklonnosť kráľa alebo sudcu, ktorý udeľuje milosť a odpúšťa dlhy. William Shakespeare (1564 – 1616) prirovnal milosrdenstvo k jemnému dažďu

¹⁹⁶ FERRERO, B.: Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014, s. 80.

¹⁹⁷ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

z neba, ktorý až dvakrát požehnáva: požehná tomu, kto dáva, a požehná aj tomu, kto dostáva. Prinesie uvoľnenie pre mraky, ktoré dávajú, a požehnanie pre zem, ktorá dostáva.¹⁹⁸

Starodávne slovo milosrdenstvo je teda aj dnes moderné. Významovo blízke sú láska a odpustenie, ktoré korešpondujú s milosrdenstvom. Jedno bez druhého by nešlo. Tri slová: láska, odpustenie a milosrdenstvo tvoria skratku LOM. To znamená, že Božie milosrdenstvo môže zlomiť zlé časy, disharmonické, ktoré prežívame. Takto vidíme, že naša viera a úcta k Božiemu milosrdenstvu sú aktuálne.

V tento sviatok sa nedá obísť zakladateľka kultu Božieho milosrdenstva Faustína Kowalská (1905 – 1938). Vo svojom Denníčku opisuje rozhovory s Ježišom: „Vždy keď mi budeš chcieť urobiť radosť, hovor svet o mojom veľkom a nepochopiteľnom milosrdenstve.“

Keďže som vám chcel dnes urobiť radosť, rozprávam o milosrdenstve. A keď budete chcieť na budúci týždeň urobiť niekomu radosť, prejavte mu milosrdenstvo. To bude najkrajšia aplikácia Božieho slova do praktického života.

Vraj bol raz jeden prešibaný podvodník a zlodej, ktorého chytili a odsúdili na smrť. Ale on ako výmenu za svoj život ponúkol sudcom, že im prezradí veľké tajomstvo: naučí ich, ako sadiť stromy, ktoré rodia zlaté plody. Panovník sa o tom dopytal a povedal, že to chce vidieť. Zlodej požiadala, aby mu dali kúsok zlata a rýľ. Panovník súhlasil a dodal: „Ak to nie je pravda, skončíš v rukách kata!“

Na druhý deň ráno sa kráľ a celá dvorana zišli v záhrade. Zlodej sa hlboko poklonil a povedal: „Najmocnejší pane, uvidíš, je to celkom jednoduché. Vykopem v zemi malú jamku, vložím do nej kúsok zlata. Tri dni ju budem zalievat vedrom vody. Na tretí deň vyklíči strom. Dozrejú zlaté plody, budete ich môcť oberať a zasadiť znovu ďalšie stromy. Budete mať zlato.“ „Dobre, dobre“, povedal netrepežlivo kráľ, „o tri dni uvidím, či máš pravdu.“

Vtedy figliar povedal: „Veličenstvo, ale ja to nemôžem urobiť. Ono to funguje len vtedy, ak ruka, ktorá zlato zasadí, bude absolútne nevinná. Musí to byť ruka, ktorá sa nikdy nedopustila nepravosti. Určite chápeš, že to nemôžem byť ja. Ale ty, pane, si taký vznešený, dobrotivý, ty by si mohol.“

Kráľ chytil do ruky rýľ, ale vtom si spomenul, čo bolo počas poslednej vojny. Jeho ruky sa dopustili mnohých ukrutností. Preto povedal: „Bude lepšie, keď to skúsi niekto iný.“ Kývol na ministra financií, ale ten namiesto toho, aby pristúpil k nemu, urobil krok vzad. „Vaše veličenstvo, raz som bol v sieni s pokladom a stala sa mi nepríjemná vec: kúsok zlata zostal prichytený na mojej topánke...“ a už sa vyhováral. „Dobre“, zahundral kráľ, „rýľ sa ujme najvyšší sudca.“ Sudca sa uklonil a povedal: „Rád by som, ale v tejto chvíli začína dôležitý proces, pri ktorom je moja prítomnosť nevyhnutná, ospravedlňte ma!“ A utekal.

Kráľ sa otočil a videl, ako sa postupne vytrácajú radcovia, dvorania, ministri. Pustil sa do smiechu: „Dostal si ma, figliar jeden. Teraz viem, že nikto nie je bez viny, ani ja. Dal si nám lekciu. Vezmi si svoje zlato, nech ťa už nevidím.“¹⁹⁹

Jednoduchý príbeh veľa hovorí: Nikto nie je bez viny. Preto každý potrebuje Božie milosrdenstvo. Ďakujeme zaň a prosíme Pána o silu, aby sme v duchu tohto milosrdenstva vedeli prežívať aj budúci týždeň.

24. KOMU VERIŤ?

Lk 24, 35-48 Tak je napísané, že Mesiáš bude trpieť a tretieho dňa vstane z mŕtvych

Tretia veľkonočná nedeľa B

¹⁹⁸ SHAKESPEARE, W. Kupec benátsky, IV. dejstvo, 1 scéna.

¹⁹⁹ FERRERO, B.: Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014, s.54.

Každý týždeň prináša nejaké udalosti, smutné aj veselé. Medzi tie vtipné patrí výrok jedného právnika: „Ja nevlastním rúško. Oni mi ho chceli dať, tak mi ho poslali poštou. A keď som išiel na poštu, tak ma nepustili dnu, lebo nemám rúško.“

Sú ľudia, ktorí zdôvodňujú, prečo musíme byť počas pandémie vírusu Covid-19 opatrní, používať rúška, testy, home office. Na druhej strane sú ľudia, ktorí hovoria, že sa tým porušujú ľudské práva, a dávajú žaloby dokonca na medzinárodný súd v Haagu. Človek sa pýta: čomu mám veriť?

Platí to aj o vakcínach, očkovaní. Najprv sa niektorá odporúča, potom sa zistí, že spôsobuje krvnú zrazeninu. V niektorom štáte sa odporúča, v inom sa jej používanie zastavuje. Človek si hovorí: čomu mám veriť? Ocitáme sa v informačnom chaose.

Podobne sa mohli cítiť apoštoli pred dvetisíc rokmi. Na jednej strane videli, že Ježiša zajali, ukrižovali ho, a na strane druhej prišli ženy a povedali, že hrob je prázdny, On vstal z mŕtvych (porov. Lk 24, 6-9). Komu veriť?

Keď medzi nich prišiel Ježiš, zmätení a naľakaní si mysleli, že vidia ducha (porov. Lk 24, 37). Naozaj sa stalo, že Ježiš zomrel na kríži? Alebo ho vymenili, čiže namiesto Ježiša zavesili niekoho iného, a On, ako to vidíme vo filmoch, šikovne prežil? Komu veriť?

Evanjelista Lukáš dáva do tejto situácie cenné ukazovatele, z ktorých vyvodzujeme rozlíšenie. Existuje poznanie Boha zo zjavenia a poznanie Boha zo skúsenosti. Poznanie Boha zo zjavenia je z náuky, doktríny. Nemali by sme ho, keby nám Ježiš o tom nepovedal, keby to neodkryl. Napríklad poznanie, že Ježiš je Boží Syn, by sme nemali, keby to On sám pri istých príležitostiach nebol povedal.

Existuje však aj poznanie Boha zo skúsenosti a to je to, čo sa stalo po vzkriesení. Spoznali ho pri lámaní chleba. Mali skúsenosť, jedli s ním a vtedy zbadali, že je to Ježiš (porov. Lk 24, 35). Toto poznanie skúsenosťou utvrdzovalo ich vieru, zistili, že to je cesta, po ktorej treba ísť. Lámanie chleba bola skúsenosť lásky, ktorá je prijatá a zdieľaná, v ktorej sa vyjadruje Ježišova prítomnosť.

Niektoré malé biblické momenty to dokresľujú. Keď Ježiš prišiel k nim, postavil sa do stredu (porov. Lk 24, 36), čiže nie na okraj, lebo zo stredu bol ku každému rovnako vzdialený. Nebola tam hierarchia, dôležitosť, protekcia, ale ku každému rovnako. Ježiš v strede znamená, že všetkých prítomných za zatvorenými dverami mal rovnako rád. Všetkým rovnako prinášal pokoj do duše. Zároveň ich vyzýval, aby prijali a zdieľali Božiu lásku s inými, aby ona bola v strede ich života. Potom budú mať aj jeho prítomnosť medzi sebou.

Aby Ježiš zbavil apoštolov pochybností, ukázal im ruky a nohy, rany a stopy po klincoch (porov. Lk 24, 39). Dotknite sa, presvedčte sa, pozrite – tri imperatívy, ktorými jasne ukazuje, že je to On. Znaky, ktoré jasne hovoria, že prešiel cestou smrti. Nejde len o cestu ukrižovania v zmysle krvácania, to bol vonkajší znak. Ale On prešiel cestou lásky, to znamená, že zomrel sebecku, aby sa daroval druhým. Takto učeníci pochopili, čo majú robiť, ako žiť, aby mali skúsenosť s Bohom.²⁰⁰

Spoznať Ježiša pri lámaní chleba znamená byť ako chlieb, ísť cestou života tak, aby sme Božiu lásku prijímali, zdieľali ju s druhými v službe, v každodennej práci, v obetavosti. Takému postoju je prisľúbená Božia prítomnosť. Poznanie Boha zo zjavenia a poznanie Boha zo skúsenosti pôjdu ruka v ruku vždy, keď sa usilujeme o rovnováhu. Takýmto spôsobom čiastočne možno vyriešiť pochybnosť, komu a čomu veriť.

Je zaujímavé, že túto otázku si nepoložíme nikdy voči osobe, ktorá nás má rada. Lebo ak je voči nám niekto dobrý, milý, keď nám slúži, vtedy sa nepýtame, či mu veriť, alebo neveriť. Je pre nás hodnoverný, lebo je k nám dobrý. Otázku si kladieme v oblastiach, ktoré sa týkajú pseudovedeckých náuk a masmediálnych informácií. Ale nikdy nie, ak ide o lásku, ktorou sme zahrňaní alebo ju preukazujeme. Lebo v nej nikdy nemôžeme byť podvedení.

²⁰⁰ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

Vraj raz žil dobrý a svätý človek Dimitrij, ktorému v modlitbe bolo povedané, že stretne Ježiša v kostolíku na ceste do Kyjeva. Ponáhlal sa rozrušený, aby to stihol. Lenže na ceste stretol povozníka, ktorý s vozom skĺzol do potoka a žiadal o pomoc. Samozrejme, Dimitrij bol na pochybách, lebo nevedel, či má pomáhať, alebo má utekať na stretnutie s Ježišom. Ved' povozníkov bude ešte veľa. Nakoniec predsa len pomohol zdvihnúť voz. Muž, s ktorým sa stretol, mu poďakoval pohľadom.

Udychčaný, spotený pokračoval v ceste. Keď prišiel do spomínaného kostolíka, Ježiša tam nenašiel. Dimitrijovi pukalo srdce od sklamaní. Sadol si na kraj cesty a usedavo sa rozplakal. Po chvíli prichádzal s vozom spomínaný povozník. Keď ho uvidel takého skormúteného, pristavil sa, vytiahol z batôžteka chlebič, rozlomil ho, podal mu polovicu so slovami: „Dimitrij, vezmi a jedz!“ Zmätený Dimitrij pri pohľade na chlieb pochopil. Objal muža a plačúc od radosti, povedal: „To si bol ty, Ježišu? Ty si bol ten povozník? Išiel si mi naproti?“²⁰¹

Veta „Ježišu, ty si mi išiel naproti, ty si mi išiel v ústrety“ je podstatná. Nie sme len vyzývaní, aby sme boli ľuďmi služby, obetavosti, lásky. Každý deň nám Boh ide v ústrety. V udalostiach, ktoré nás čakajú, Boh nám ide v ústrety, ide naproti. Pri lámaní chleba je spoznávanie skúsenosťou. To je krásne na viere a náboženstve. Ďakujeme Ježišovi za stretnutie, ktoré urobil s učeníkmi, a za to, že ho môžeme aj my spoznávať pri lámaní chleba.

25. BLÍZKOSŤ

Jn 10, 11-18 Dobrý pastier položí svoj život za ovce

Štvrtá veľkonočná nedeľa B

Medzi vtípné postrehy našej doby patrí aj nasledujúci: Nebezpečenstvo číha všade. Preto poctivo dodržiuj vzdialenosť dva metre. Hlavne od chladničky!

Vzdialenosť dva metre a odstup sa zachovávala počas pandémie vírusu Covid-19 pri čakaní v rade a všade, kde by mohli byť chorí. Ale niekedy je situácia, že sa chceme vyhnúť ľuďom nie preto, že sú chorí, ale sú konfliktní, jedovatí. Je to relatívne: komu som blízky a komu vzdialený? Nejde o chorobu, ale o vzťahy a postoje.

Keby nás Boh hodnotil podľa toho, akí sme pyšní, sebeckí, leniví, musel by udržiavať odstup a vzdialenosť od nás. Ale On je iný. Všetkým ľuďom je prisľúbená Božia blízkosť a Božia prítomnosť. V Jánovom evanjeliu Ježiš podobenstvom vysvetlil, že Boh je iný. „Ja som dobrý pastier... aj svoj život položím za ovce“ (Jn 10, 14).

V tomto podobenstve je charakteristika Božieho postoja k človeku. Ochota dať život za nás nezávisí od nebezpečenstva, v ktorom by sme sa ocitli. Lebo pastier zasahuje až potom, keď hrozí nebezpečenstvo. Ale Ježiš predchádza svojím postojom našu situáciu. Jeho prítomnosť je nám prisľúbená vo vnútri spoločenstva. Ide o dynamiku prijatej a komunikovanej trojičnej Božej lásky. Čiže Boh nás má rád, je nám blízky, naklonený. Každý si vie predstaviť, ako pastier má na ramenách ovečku a túli si ju. Tak je každý človek na Božích ramenách.

Keď sa na celú vec pozeráme z hľadiska religionistiky, zistíme, že náboženstvo je dôležité po prvé ako „záplata“ na diery vo vedeckom poznaní (ak z prírodovedeckého hľadiska nevieme niečo vysvetliť), po druhé na vysvetlenie rôznych krízových situácií, nešťastí v prírode alebo chorôb a po tretie: náboženstvo je integrálnou silou a dáva zmysel životu. To sú pohľady z ľudskej strany smerom k Pánu Bohu.

Ale z Božieho pohľadu, ako to vyjadril Ježiš, je to inak. Boh nečaká a nechce byť záplatou na diery v poznaní. On nás má rád, pretože je láskou. To je jeho bytie, základná charakteristika. Nedeľa Dobrého pastiera nám pripomína úlohu kňazov: prestať vykladať iba religionistiku, Boha ako záplatu na diery v ľudskom poznaní a začať vykladať trojičný vzťah,

²⁰¹ FERRERO, B.: Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014, s. 68.

ktorý je v Ježišovi s Otcom a Duchom Svätým. Lebo zo vzťahov je človek živený. Práca kňazov – zvestovanie Božej lásky – je obohacujúca a je potrebná. Božia blízkosť je dôležitá.

Na podopretie toho, o čom uvažujeme, je v evanjeliu poznámka: Ježiš hovorí dobrý pastier, nie nádenník (porov. Jn 10, 13). Opakom dobrého pastiera nie je zlý pastier, ale nádenník. Lebo nádenník je orientovaný na zisk. Dobrý pastier je orientovaný na hodnotu. Nádenník má vymedzený pracovný čas, počas ktorého je dobrý pastier, ale keď pracovná zmena skončí, už sa nestará. Kdežto dobrý pastier je orientovaný na hodnotu, preto zachováva milujúci postoj stále.²⁰²

Podobenstvom chcel Ježiš vysvetliť, aký blízky je nám Boh. Nie je zlodej, ktorý rozmýšľa, čo by nám vzal. Nie sme Bohu ľahostajní ani nás nechce obrať o pokoj. Naopak, On je darujúci sa, žehná nám. Chiara Lubichová v tejto súvislosti hovorí: Ak by sme mali takú mieru lásky, akú mal Ježiš aspoň v úmysle, prestali by sme byť patinou kresťanstva, nastala by skoková zmena v úrovni kresťanského života. Prejavilo by sa to tým, že ľudia by boli priťahovaní Ježišom, jeho slovom. Stačí sa otvoriť výzve o Božej a ľudskej blízkosti.

Vraj muž sa stratil v krajine. Bolo veľmi horúco, slnko pálilo. Našiel opustený domček, pri ktorom bol ošarpaný žľab s ručným čerpadlom, pumpou. Začal pumpovať, ale čerpadlo vŕzgalo, nevyšla z neho ani kvapka vody. V tieni čerpadla zazrel sklenenú fľašu uzavretú korkovou zátkou, na ktorej bol lístok: Priateľu, ak chceš, aby čerpadlo fungovalo, najprv musíš doň naliať celý obsah fľaše. Prv než odídeš, nezabudni znova naplniť fľašu vodou.

Vtedy muž zaváhal: bol smädný, mal chuť vypiť všetku vodu z fľaše, a nie vlievať ju do starého čerpadla. A čo ak nebude fungovať? Nakoniec prekonal pokušenie, rýchlym pohybom vylial všetku vodu do čerpadla. Potom sa oprel do čerpadla a pumpoval zo všetkých síl. Čerpadlo niekoľkokrát zakašľalo a potom začalo chrliť čistou pramenitú vodu. „Ďakujem,“ zamrmľal muž, keď hasil svoj smäd a vodu nechal stekať po tvári. Pred odchodom naplnil fľašu vodou, dôkladne ju uzavrel zátkou a dopísal na lístok: funguje to, všetko vylej do čerpadla, vráti sa ti v hojnej miere.²⁰³

Príbeh overený životom – naša služba, darovanie sa, postoj lásky bude nám vrátený v hojnej miere. V Božom čase. To sú hodnoty, ktoré sa nezabúdajú. Preto ďakujeme dnes Ježišovi za všetko, čo vyjadril slovami: ja som dobrý pastier. Ďakujeme za jeho blízkosť napriek cudzote a vzdialenostiam, ktoré vo svete platia. Ďakujeme mu za to, že sme uistení o Božej náklonnosti.

26. PRIJAŤ A ODOVZDÁVAŤ

Jn 15, 1-8 Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia

Piata veľkonočná nedeľa B

Pani po niekoľkých rokoch manželstva vtipne poznamenáva: „Pozerám na seba v zrkadle, aká som pekná, príťažlivá, akoby som dvadsať rokov mala. V každom prípade si také víno ešte kúpim.“

Každému z nás dobre padne, keď je videný krajší ako v skutočnosti. Nezáleží na tom, či je to pravda, alebo je to skreslené. Hlavné je, že sa vidíme krajšími.

Keby sme si tento vtip chceli povedať v symbolickom význame, čiže nie telo, tvár, mäso stojí pred zrkadlom, ale duša, ja ako človek, a hovorí si: aký som pekný, láskavý, milosrdný, úslužný. Takého vína by bolo treba nakúpiť hojne. Lebo pravda o človeku znie: je lenivý, pyšný, pohodlný. Vnútorne, duchovný svet má aj trhliny, ktoré jasne pozná svedomie.

²⁰² Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

²⁰³ FERRERO, B.: Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014, s. 90.

V kontexte poznania seba samého rozumieme Jánovmu evanjeliu, kde sú zachytené Ježišove slová: „Ja som vinič, vy ste ratolesti“ (Jn 15, 5). Ježiš chce byť miazgou, lymfou, vnútornou energiou, Božou láskou života, aby nás posilnil. Vie totiž, akí sme nedokonalí.

Podobenstvo, ktoré Ježiš povedal, nezvolil náhodou. Niečo je v ňom primárne a niečo sekundárne. Hoci hovoril o viniči, jeho drevo nemá nijakú hodnotu. Na vidieku sa nepoužíva na nič. Z viniča sa nedá urobiť nábytok ani nástroj, ani porisko na lopatu, motyku, ani vyhrievaciu hodnotu nemá. Prečo teda Ježiš použil drevo viniča, prečo podobenstvo o viniči?

Pretože drevo viniča je sekundárne. Primárne je pretekanie miazgy, odovzdávanie vitálnej lymfy. Chcel tým povedať, že láska prijatá od Boha sa má premeniť na lásku preukázanú druhým ľuďom, čo znamená prinášať veľa ovocia. Toto si uvedomujeme, keď ideme na sväté prijímanie. Eucharistia, Ježiš v znaku chleba, je pozvaním stať sa chlebom života pre druhých mimo kostola. Vinič má zmysel, keď život pulzuje, prijíma sa a odovzdáva. Človek sa realizuje vždy, ak vie svoj život premeniť na dar, obetavosť, službu, nie vtedy, ak myslí len na seba samého. Ani vtedy nie, keď myslí na svoju dokonalosť, lebo môže sa klamať, mať ilúzie o sebe. Číže človek sa má sústrediť viac na darovanie sa, nie na svoju dokonalosť.²⁰⁴

Na ceste života nám Boh pomáha, lebo nás očisťuje. Ježiš to vystihol slovami: „Každú ratolesť, ktorá na mne neprináša ovocie, odrezáva, a každú, ktorá ovocie prináša, čistí, aby prinášala viac ovocia“ (Jn 15, 2). Číže s našimi chybami a hriechmi si Pán poradí, s očisťovaním pomôže. Na toto sa nesústred'ujeme, lebo ide o vlastnú dokonalosť. Sústreďme sa na to, či dokážeme pomôcť, poslúžiť, poradiť.

Byť sústredený na obetavosť, nezablokovať životodarnú energiu, ktorá nami prechádza, mať postoj lásky voči životu, to je to, čo sa stále učíme. Preto potrebujeme mať kontakt s ním, splynúť s ním. To je význam slov, ktoré sú v podobenstve: „Ostaňte vo mne a ja vo vás. Ako ratolesť nemôže prinášať ovocie sama od seba, ak neostane na viniči, tak ani vy, ak neostanete vo mne“ (Jn 15, 4). Spiritualita, kontakt, splynutie s Bohom je odôvodnené. Inak by sme ovocie neprinášali.

Jeden návrh na predsavzatie a cvičenie v mesiac máj je rodinná modlitba. Starší si spomínajú na májové pobožnosti Loretánskych litánií. Akákoľvek pobožnosť posilňuje spiritualitu, aby sme boli ako ratolesť na viniči, aby sa láska v našom živote prehlbovala a realizovala.

Vraj bol raz jeden svätý a kajúci mních, ktorý žil na úbočí hôr, ďaleko od sveta. Živil sa korienkami, pil kamenistú vodu. Mnoho ľudí k nemu chodilo, pretože sa za nich modlil, dával im požehnanie a múdro im poradil. V lese sa však rozmnožili myši, ktoré jedného dňa rozhrýzli jeho nohavice. Boli nepoužiteľné.

Keď prišli nábožní návštevníci, muž sa im post'azoval. Odporúčali mu účinný prostriedok proti myšiam: zaobstaráť si mačku. Hneď mu jednu priniesli, myši zmizli, lenže o mačku sa bolo treba starať. Tak mu priniesli kravu, lebo mačky majú rady mlieko. Ale starať sa treba aj o kravu. Musel ísť po nejaké seno na vhodnú lúku.

Odvtedy sa musel zaoberať lúkou, kravou a mačkou a na mnoho iných vecí sa nevedel ani sústrediť. Veriaci, ktorí za ním chodili, si všimli, že sa zmenil, že nemá čas ani na požehnanie, ani na modlitbu ako predtým. Múdry mních sa zastavil, dal stopku svojej činnosti, zatiahol ručnú brzdu. Lebo si uvedomil, že podiel práce nesmie prevýšiť podiel ticha a samoty. Vedel, čo znamená rovnováha.²⁰⁵

Problém rovnováhy je v každom z nás. Lebo mať aj lúku, aj kravu, aj mačku znamená mať stále viac, naše starosti rastú. A kedy sa to zastaví? Zrazu človek zistí, že nemá čas na ticho, samotu ani na kontakt a splynutie s Bohom. Potom si kladie otázku: aká som ratolesť, aké prinášam ovocie? A prichádza na to, že potrebuje zrevidovať svoje postoje.

²⁰⁴ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

²⁰⁵ FERRERO, B.: Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014, s. 85.

Ďakujeme za evanjeliové podobenstvo, jednoduché, ale múdre a nadčasové, lebo nám vracia životodarnú silu, aby sme boli ratolesťou na viniči Krista.

27. POSÚVAŤ HRANICE ĽUDSKOSTI

Jn 15, 9-17 Nik nemá väčšiu lásku

Šiesta veľkonočná nedeľa B

Belgický farmár pobavil verejnosť, keď mierne upravil hranicu svojej krajiny s Francúzskom. Jeden hraničný kameň označujúci francúzsko-belgické pomedzie, posunul o dva a pol metra. A dôvod? Hnevala ho prekážka stojaca v ceste jeho traktoru. Preto posunul kameň na francúzske územie. Nebol z toho, samozrejme, nijaký spor, ale pobavilo to. David Lawaux, starosta belgickej obce Erquelinnes, to komentoval tak, že zväčšil Belgicko, kým Francúzsko zmenšil, čo pre Belgičanov nie je zlá myšlienka.

Hranice medzi Belgickom a Francúzskom majú dĺžku 620 kilometrov a boli ustanovené Kortrijskou zmluvou v roku 1820 po Napoleonovej porážke pri Waterloo. Farmár nepočítal s tým, že jeden miestny nadšenec histórie si počas prechádzky lesom všimne, že kameň je posunutý.²⁰⁶

V oblasti vytýčenia štátnych hraníc je možný posun. Nestačí farmársky, potrebný je diplomatický. O posúvaní hraníc počujeme aj v športe. Ak atlét Ján Volko beží 100 metrov a snaží sa mať čo najlepší čas, novinári napíšu: posúva hranice. Každý športovec posúva hranice svojej výkonnosti.

Byť človekom znamená posúvať hranice svojej ľudskosti, lebo nik z nás nemusí byť zajtra taký, aký je dnes. Posun v ľudskosti má svoju dôležitosť.

Ak Ježiš v Jánovom evanjeliu hovorí: „Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom“ (Jn 15, 12), tým povedal: posúvaj sa v ľudskosti. Jeho výroky o prikázaniach nie sú preto, aby nás zaťažovali. Slovo zákon, uznesenie, vyhláška či nariadenie obyčajne prináša záťaž. Ale Ježiš nedáva prikázanie lásky preto, aby život skomplikoval, práve naopak, robí to preto, aby dodal životu zdroj radosti. „Toto som vám povedal, aby vo vás bola moja radosť a aby vaša radosť bola úplná“ (Jn 15, 11). To znamená, že bez lásky sa neposunieme smerom k otvorenému, srdečnému kresťanstvu, ale budeme mať len smutné kresťanstvo.

Radosť, ako jej my rozumieme, obyčajne závisí od životných udalostí. Keď sa nám darí, je nám dobre, povieme: máme radosť. Ale zajtra nemusí ísť všetko dobre, veci sa môžu vyvíjať inak. A už nebudeme šťastní?

Ježiš hovorí o inej radosti. Pochádza z toho, že si uvedomíme: život, moje bytie je súčasťou Božieho plánu. Otec sa o mňa stará a chráni tento plán lásky. Môj život je Bohom chcený, plánovaný a má perspektívu. Som v ochrane Božej – toto je zdroj radosti a pokoja. Preto mohol Ježiš povedať: „Toto som vám povedal, aby vo vás bola moja radosť“ (Jn 15, 11). Radosť zo vzťahu s Bohom nie je radosť z toho, či sa mi darí alebo nedarí. Ale keď má človek radosť zo vzťahu s Bohom, prežíva istú stabilitu.²⁰⁷

Posunúť nás môžu aj prekážky. Na jednom zábere z lesa bola odfotená čerešňa, ktorá dosiahla výšku až 30 metrov. Mohla tak vyrásť preto, lebo ju k tomu nútili okolité buky. Keby rástla sama na lúke, rástla by viac do šírky. Ale kvôli stromom v lese bola nútená ťahať sa hore. Podobne niektoré ťažkosti a problémy človeka posúvajú.

Pre posuny, ktoré s nami život robí, potrebujeme byť ukotvení v Božej láske, zachovať si schopnosť milovať za každých okolností. Ježiš povedal: „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov“ (Jn 15, 13). V Getsemanskej záhrade, keď Ježiša prišli zatknúť, mohol sa zachrániť, veď bol učiteľ, rabbi, určitý pán. Učeníci, žiaci boli sluhovia. Mohol to využiť, ale neurobil to. Povedal: „Keď teda mňa hľadáte, týchto nechajte odísť“ (Jn,

²⁰⁶ <https://www.zoznam.sk> 5. 5. 2021.

²⁰⁷ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

18, 8). Nežiada sluhov, aby ho bránili, hovorí o nich, že sú jeho priatelia. Nepotrebuje sluhov, lebo sa dáva do služby, On je sluha.

Tým je jasne vysvetlené, ako to Ježiš myslel, keď hovoril o láske. Lebo láska sa neodovzdáva prostredníctvom doktríny, náuky, ale službou, ktorá dáva život. Toto úzko súvisí s radosťou a pokojom v duši.

Pre nás to znamená výzvu k inovačnému nadšeniu v budúcich dňoch. Čaká nás totiž zajtra aj pozajtra tá istá práca, tí istí ľudia, úlohy, program, vzťahy. Ale evanjelium, ak mu rozumieme, nás posúva a vyzýva: „Aby vo vás bola moja radosť a aby vaša radosť bola úplná“ (Jn 15, 11). Všetko môže byť trochu inak, ak v nás bude Božia radosť. Mesiac máj sa dá prežívať dývaním sa na rozkvet okolo seba, ale je možné nosiť máj aj v sebe. V nás môže kvitnúť radosť, chuť, láskavosť.

Jindřich Šimon Baar (1869 – 1925) pred sto rokmi napísal príbeh chlapca, ktorý zmaturoval a išiel na vysokú školu, chcel sa stať kňazom. Študoval na teologickej fakulte. V kňazskom seminári našiel kus zeme, ktorá bola zanedbaná, zarastená. Poprosil rektora seminára, či by tam nemohol pestovať zeleninu. Keďže bol z dediny, vyznal sa v tom. Rektor mu dovolil. Po niekoľkých mesiacoch sa ukázalo, že dokázal vypestovať najchutnejšie paradajky a kapustu.

Raz sa stalo, že všetka zelenina zo záhradky zmizla. „Ukradli ti to?“ pýtali sa študenti. Odpovedal: „Obchodné tajomstvo. Kupec si neželal byť menovaný.“

Ale ktosi zazrel povozníka, ktorý tovar odnášal. Rektor sa nahneval, povedal si, že chlapec má byť kňazom, čo to bude za sluha Boží, taký biznismen!? Predvolal si chlapca aj povozníka, ktorý tovar odvážal. Pýtal sa:

„Pán Fort, naozaj vám študent Holoubek predal záhon zeleniny?“

„Nie, nepredal, on mi iba nariadil, aby som záhon večer po deviatej vytrhal a všetko odniesol.“

„A čo ste s tým urobili?“

„Odniesli ku mne a všetko položili na váhu.“

„Koľko ste mu za to dali?“

„On mi to nepredával. Naopak, dal mi zlatku, aby som o tom mlčal.“

„A čo sa s tým stalo?“

Povozník vykladal: „Ponížene prosím, povedal mi, aby moja žena kúpila za tú zlatku krkovičku, aby zobrala tých šesť hláv kapusty a odniesla to do chudobinca, nech si starency na tom pochutnajú.“

Rektor povedal: „To že vravel?“

„Áno, milosťpane. Moja manželka naozaj išla k mäsiarovi, kúpila bravčové a odniesla to babkám do azylu.“ Vtedy si rektor povedal: „Ten študent je svätec alebo blázon.“

Celý akademický rok sa ukazovalo, že nie je falošný, nepretvaruje sa, nerobí sa krajší, mal zlaté srdce. Neprevracia očami, keď sa modlí, ani afektovane nedrží ruky, niekedy cez modlitbu aj zaspí. Ale je najúprimnejší študent z celého ročníka.²⁰⁸

Na študentovi vidieť, ako posúval hranice svojej ľudskosti. Pod povrchom všednosti vidíme to, čo sa volá zlaté srdce. Realizoval Ježišovo: „Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás“ (Jn 15, 12). Prosme Pána, aby sme v sebe zažili radosť, ktorá nám bola prisľúbená.

28. NATAHOVAŤ K NEBU RUKU

Mt 28, 16-20 Krstite ich v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého

Nanebovystúpenie Pána B

²⁰⁸ BAAR, J.Š.: Holoubek. Praha : Vyšehrad 1969, s. 23.

Každý rok 16. mája slávime sviatok Jána Nepomuckého (1345 – 1393). Pranostiky hovoria: „Svätý Ján z Nepomuku naťahuje k létu ruku.“ Polovička jari prešla, čakajú sa dni teplé, slnečné, takže všetci naťahujeme k létu ruku.

Ak pranostiku upravíme a namiesto leto napíšeme nebo, vznikne teologický význam vety: Svätý Ján z Nepomuku naťahuje k nebu ruku. Dokázal to svojím životom, lebo bol zameraný na nebo. Pôvodne bol notárom, neskôr sa stal kňazom, generálnym vikárom pražského arcibiskupa a kanonikom Vyšehradskej kapituly. Pri obhajobe cirkevných záležitostí v spore s kráľom položil život za vieru.²⁰⁹

Hodnoty, ktoré prijal za svoje, boli Ježišove. Naťahoval k nebu ruku – vedel, že život musí mať nejaký cieľ. Od cieľa odvodzujeme aj život na zemi: všetci sme synmi a dcérami nebeského Otca, bratmi a sestrami Ježiša Krista, teda s úctou by sme mali prežívať pozemské dni jeden voči druhému.

Nebo a nanebovystúpenie Pána nie sú maličkosti, ktoré by mohli byť zanedbateľné. Lebo mať nádej, budúcnosť je hybná sila. Študent, ktorý píše maturitnú písomku, má nádej, že skúšku urobí. Človek, ktorý je v nemocnici, čaká na operáciu, má nádej, že sa uzdraví. Nezamestnaný žije v nádeji, že si nájde prácu. Vždy sa môže život zmeniť k lepšiemu, preto nádej je veľká vec. Kto žije bez nádeje, žije vo veľkom smútku a bez zmyslu. Pre nás je veľkým pozhnaním, že nám rodičia a Cirkev odovzdali myšlienku neba ako cieľa života.

Zaujímavé je, ako nebo pochopili učeníci vo svojom čase, keď boli s Ježišom, a neskôr, keď sa pred ich očami vzdialil do neba. Keď Lukáš opisuje túto udalosť, končí ju vetou: „... a s veľkou radosťou sa vrátili do Jeruzalema“ (Lk 24, 52). Je to paradoxné: čakali by sme, že keď niekto odišiel, zostaneme smutní. Prečo neboli smutní, keď Ježiš od nich odišiel, ale s radosťou sa vrátili do Jeruzalema?

Lebo mali staré aj nové poznanie. Najprv ho videli, ako stroskotal, zomrel, ale neskôr s ním stolovali a na vrchu v Betánii zažili aj jeho triumf. Čiže Boh nedal za pravdu ani Kajfášovi, ani Pilátovi, ani Annášovi, ale Ježišovi. Z toho mali učeníci radosť, že zvíťazila múdrosť Božia. Ona má definitívne slovo a nie politická moc a podvody, ktoré robili ľudia. Preto sa učeníci necítili opustení, lebo v Ježišovi bola Božia blízkosť.

Ak sme údmi jeho tajomného tela (porov. 1Kor 12, 12), potom tento sviatok nie je o odchode Ježiša, ale o novej dimenzii jeho prítomnosti medzi nami. Je to posolstvo o Božej blízkosti. Preto pri každej omši hovoríme: hore srdcia. Človek, uvedom si, že si stvorený pre vyššie hodnoty. Tvojou mierou je výška Boha. Starosť o každodenné veci i vlastná nedostatočnosť, ba ani hriechy ti nesmú prekážať v tomto zacielení bytia. To, čo máme dnes urobiť, je pravdu o nebi spojiť s pravdou o našom ľudskom bytí. Jedno druhé dopĺňa.

Dievča, ktoré chodilo na univerzitu, začalo užívať drogy. Náhodne sa dostala na rozhovor s kňazom, ktorý píše: „Každé jej slovo sprevádzala nadávka. Musím priznať, že v tej chvíli som si kládol otázku, či jedáva tými istými ústami, ktorými rozpráva. Šokovali ma veci, ktoré opisovala pri našom sedení.“ Snažil sa dievča zmeniť jemným a jasným povzbudzovaním, ale veľmi sa mu to nedarilo.

Potom prišli prázdniny, a keď sa po prázdninách pýtal jej spolužiačok, kde je, tak mu vraveli: „Ona sa veľmi zmenila. Teraz žije v kresťanskom spoločenstve niekde na severe a píše listy ako rehoľná sestra.“ Kňaz skoro stratil reč, toto nečakal. O niekoľko mesiacov ich dievčina prišla pozrieť, pozdraviť všetkých a bolo vidno, že sa zmenila. Kňaz sa pýtal, ako došlo k obráteniu, či rozhovory s ním jej pomohli. A ona hovorí: „Nie, nie. Vy ste so mnou zaobchádzali ako v rukavičkách. Ale kuchár z pizzerie, v ktorej som v lete brigádovala, ten mal celkom iné spôsoby. Viackrát mi povedal: „To je jasné, že si smutná. Prečo nedovolíš Ježišovi, aby vstúpil do tvojho života? Dovoľ Ježišovi, aby vyšiel zo stránok Biblie a vstúpil do tvojho života.““

²⁰⁹ ONDRUŠ, R.: Blízki Bohu i ľuďom. Cambridge Ontario : Dobrá kniha 1982, s.41.

Dievča pokračuje: „Kuchárovi z pizzerie som povedala: ‚Prestaň s tými blbosťami.‘ Ale potajomky večer som sa aj modlila, aj čítala Písmo. A raz večer Ježiš naozaj vystúpil zo stránok Biblie a vstúpil do môjho života.“²¹⁰

Máme tu dve ponaučenia. Po prvé: šikovného kňaza, profesora i so všetkými akademickými titulmi prevalcoval kuchár z pizzerie. Po druhé: dovoľme Ježišovi Kristovi, aby z Biblie vystúpil a vstúpil do nášho života. Lebo tam, kde je Kristus, tam je nebo, v ňom je Božia blízkosť.

29. PROTOKOL BYTIA

Jn 17, 11-19 Aby boli jedno ako my

Siedma veľkonočná nedeľa B

Experti na vojnové záležitosti, ktorí skúmajú vzťah vedy a zbraní, hovoria, že ovocím vojny nie sú len materiálne škody, zbombardované mestá, ale aj ľudské osudy. V Kalifornii sa robil výskum s ľuďmi, ktorí dávno pred 50 rokmi prežili vojnu a s tým spojené ťažkosti: strach, zlo, úzkosť, násilie, ublíženie. Zistilo sa, že túto traumatu potom preniesli medzi nasledujúce generácie. Podľa výskumníkov je to preto, lebo existuje DNA, čiže genetický kód. V ňom je zachované aj to, že prastarý otec prežil vojnu, traumatu, a niečo z toho sa potom ocitá aj v otcovi, aj vo vnukovi. Vieme, aké ťažké je potom uzdraviť dušu.²¹¹

Ale keď toto platí, potom musí platiť aj niečo iné: keď sa šíri dobro, láska, pokoj, tak vďaka DNA sa to prenáša na ďalších. Prenos genetických informácií predsa funguje. V týchto súvislostiach sa dá pochopiť Ježišova modlitba: „Otče, zachovaj ich vo svojom mene, ktoré si ty dal mne, aby boli jedno ako my“ (Jn 17, 11).

Čo znamená: zachovaj ich vo svojom mene? Otče, zachovaj ich v tom štýle života, ktorý je Boží. Nestačí len ten ľudský, sebecký, pohodlný, vojnový, ubližujúci. O tom, aký je Boží štýl života, napísal apoštol Ján: „Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom“ (1Jn 4, 16). Boží štýl života je darovať sa. Keď Ježiš prosí: zachovaj ich vo svojom mene, tak prosí o štýl života milujúcich, darujúcich sa ľuďí, ktorí tvoria pokoj a lásku. Vďaka DNA sa bude prenášať na ďalších, aby svet bol zdravý, nie taký, aký je v súčasnosti.

Výstižne sa k tomu vyjadril aj súčasný pápež František: „Rieky nepijú vlastnú vodu, stromy nejedia vlastné ovocie, slnko nesvieti na seba a kvety nekvitnú pre seba. Lebo existuje pravidlo prírody, a to znie: byť pre iných, život pre ostatných.“

Na to sme sa narodili, aby sme si vzájomne pomáhali, boli ľuďmi slúžiacimi a darujúcimi sa. Snívame o živote dobrom, zdravom, zaujímavom. Chceme byť šťastní. Ale ešte lepší život budeme mať, keď tí okolo nás budú šťastní. Toto je aplikácia biblických slov: „Boh je láska. Kto ostáva v láske, ostáva v Bohu“ (1Jn 4, 16). Ak človek vyznáva Ježiša ako ideál, nezabúda na ľudí okolo seba, jeho život sa stáva zmysluplným.

K tejto téme sa odborne vyjadril aj viedenský psychiater Viktor Emil Frankl (1905 – 1997) asi pred 50 rokmi. Hovorí o živote ako o presýpacích hodinách, lebo v nich sa nič nestratí, iba sa jedno presype do druhého. Platí to o živote. To, čo máme teraz, sa stane minulosťou, ale nestratí sa, nezanikne, iba sa to dostáva do inej polohy. Lebo čo sme vytvorili, uskutočnili, to jestvuje. Nám sa iba zdá, že niečo je pomimuteľné alebo že neplatí, je to minulé. Ale ak sme raz urobili dobro, skutok, ktorý je osožný, uviedli sme do času nejakú realitu, ktorá sa nikdy nestratí, je v Božej pamäti. Nemusíme sa teda starať, píše Frankl, ako bude niečo zvečnené, lebo toto nie je naša starosť. Naša zodpovednosť je za to, čo sme uviedli do času.

Z nášho konania vzniká protokol sveta, protokol dejín, protokol ľudského bytia. To je niečo, čo sa nedá zahodiť alebo vymazať. Každý človek si vytvára protokol. Samozrejme,

²¹⁰ FERRERO, B.: A kvety jednoducho kvitnú. Bratislava : Don Bosco 2008, s. 54.

²¹¹ ZIMMERMANOVÁ, R.: Odráža sa aj v našich génoch. Čo je medzigeneračná trauma a ako si ju vzájomne odovzdávame. *The Washington Post*. 16. júna 2023. In: <https://dennikn.sk/3426454>.

človek má pocit, že vidí okolo seba iba strnisko budúcnosti, ale prehliada, že existujú plné stodoly minulosti. Tým, že sa niečo stalo minulým, nie je nenávratne stratené. Oveľa viac je všetko nestratiteľné uchované. Nedá sa nič odstrániť zo sveta, čo sa raz stalo. Nezáleží potom na tom, čo bolo vo svete vytvorené?²¹²

Tieto postoje potvrdzujú, aké je dôležité oprášiť ochotu vyznávať Božie meno, hlásiť sa k nemu, lebo „Boh je láska, a kto ostáva v láske, ten ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom“ (1Jn 4, 16).

Taxikár mal ráno prvú zákazku, zavolala staršia pani, pomohol jej s kufrom do auta. Oznámila adresu a povedala. „Mohli by sme ísť cez centrum?“ „Ale to nie je najkratšia cesta do cieľa,“ namietal taxikár. „To nič, ja sa neponáhľam, idem do domova dôchodcov.“ Vtedy taxikárovi svitlo. Pozrel do spätného zrkadla a v jej očiach zbadal slzy. „Nemám rodinu,“ pokračovala, „a lekár povedal, že mi už nezostáva veľa času.“

Taxikár sa rozhodol. Vypol taxameter. Dve hodiny jazdil po meste, starká mu ukazovala budovu, kde pracovala ako operátorka výťahov, potom kde bývala s manželom, potom obchod s nábytkom, kde bola kedysi tanečná sála a kde chodievala ako mladé dievča tancovať, potom zase inú budovu, pri ktorej starká vysvetľovala svoj príbeh. Prešli mnohé časti mesta, až starká povedala: „Som unavená, poďme na adresu.“

Keď došli, dvaja ošetrovatelia ju už čakali. Taxikár odniesol batožinu k bráne. „Koľko vám dlhujem?“ opýtala sa pani. Odpovedal: „Nič.“ „Ale veď z niečoho musíte žiť!“ Odpovedal jej: „Budú ďalší zákazníci.“ A bez dlhého rozmýšľania ju objal. Povedala: „Potrebovala som, aby ma niekto objal.“ Stisla mu ruku, otočila sa, brána sa zavrela. Taxikár píše: „Bolo to ako zvuk zakončeného života. V ten deň som nevzal žiadneho zákazníka a bezcieľne som sa vozil po meste. Myslím, že nikdy v živote som neurobil nič významnejšie.“²¹³

V príbehu treba poďčiarknuť slová: „Potrebovala som, aby ma niekto objal.“ A aj to, čo urobil taxikár: vypol taxameter a dve hodiny slúžil. Hodnotí to slovami: „Nikdy v živote som neurobil nič významnejšie.“ Lebo pomohol, daroval sa. Vtedy sa v jeho konaní prejavil Boží štýl života. Ďakujeme Pánovi za evanjelium, ktoré nás k takým postojom inšpiruje.

30. ĽUDSKÝ A BOŽÍ DUCH

Jn 15, 26-27 Duch pravdy vás uvedie do plnej pravdy

Zoslanie Ducha Svätého

Na lavičke v parku sedí dedko s babkou a držia sa za ruky. Humorista pod obrázok napísal: žijú spolu 60 rokov šťastne a dlho, presnejšie 3 roky šťastne a 57 rokov dlho.

Nikomu z nás nestačí len kvantita rokov, každý potrebuje aj kvalitu. Veľakrát si priznávame, že sme ustarostení o peniaze, veci, zdravie. Niekedy sme aj trochu šťastní. Koľko z tých 60 rokov bolo utrápených a koľko šťastných? Kvalitu života vytvárajú vzťahy, duch, nálada, ktoré v sebe nosíme, schopnosť odpúšťať, tolerovať, jeden druhého znášať. Je to celoživotná práca.

Ježiš z Nazareta sa staral, aby učeníci mali kvalitu života v sebe. Preto povedal: „Keď príde Tešiteľ, ktorého vám ja pošlem od Otca“ (Jn 15, 26), čiže budete mať v sebe Božiu náladu, tvorivú silu. „Keď príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy“ (Jn 16, 13). Naplnenie tohto prísľubu apoštoli na sebe skúsili a v mene Božieho Ducha účinkovali v nasledujúcich rokoch.

Dôležitosť ducha v našom ľudskom bytí nikto nespochybňuje. Jedna časť ľudského bytia je duchovno – túžby, sny, myšlienky, vnútorný svet, ktorý je neviditeľný. Druhá časť je materiálna – život na zemi a všetko, čo s tým súvisí. Sme bytosť telesná aj duchovná zároveň.

²¹² Porov. FRANKL, V.: *Vôľa k zmyslu. Myšlienky Viktora Frankla*. Bratislava : Lúč 2007.

²¹³ FERRERO, B. (editor): *Ladovec a piesková duna*. Bratislava : Don Bosco 2016, s. 12.

Žijeme na zemi, ale zmysel života je prebývanie v nebi. Človek je hmota, ktorá aj myslí, cíti, miluje, žasne, teda je niečo viac ako hmota.

Šalamún, keď si mal niečo želať, tak si nežiadal ani krásu, ani dlhý život, kvantitu, ale povedal: „Daj mi teda múdrosti a vedomosti, aby som vedel, ako sa správať pred týmto ľudom“ (2Krn 1, 10). Čiže nech dychom môjho života je tvoja múdrosť, Bože. Nech to vo mne dýcha múdrosťou. Toto dáva životu kvalitu, robí ho zaujímavým, tvorivým.

V Novom zákone sa slovo duch, po grécky pneuma, používa v štyroch významoch. Prvý význam je duch Boží, druhý duch človeka, tretí duch sveta a štvrtý Boží ničivý duch, ktorý sa vzťahuje na Starý zákon. Ale vo väčšine nie je možné určiť, či hovoríme o Duchu s veľkým D alebo o duchu s malým d: ľudskom. A tým sa vlastne chce povedať, že medzi Duchom s veľkým D – Božím a duchom ľudským je veľká súvislosť. Biblický autor chcel naznačiť, že Boží duch koná a sprítomňuje sa v duchu ľudskej bytosti. Každá ľudská bytosť je pole, ktoré vyjadruje Božieho ducha. Každá ľudská bytosť je stopa po Bohu. Nie náhodou hovoríme, že každá ľudská bytosť je stvorená na obraz Boží (porov. Gn 1, 26). Kúsok z Boha prebýva v každom z nás, pretože máme Ducha.²¹⁴

Dôsledkom je skutočnosť, že keď ľudský duch pracuje a usiluje sa o pokoj, svornosť, porozumenie, pochopenie, odstránenie nerovností, môžeme povedať, že máme Ducha Božieho. Lebo Duch Boží nás vedie, sprevádza, posilňuje. V priestore ľudského ducha sa realizuje Božia múdrosť. Preto sa na Turíce v sekvencii spieva: Príď, Duchu Svätý! Príď, Božia tvorivá sila do našich dní, aby boli naplnené tým, čo nevyhnutne potrebujeme, ale aj tým, čo dá životu určitú zaujímavosť.

Vraj bol raz jeden muž, ktorý mal také veľké ruky a nohy, že si všetci mysleli, že je to obor. Ale bol smutný, človek by sa pri ňom rozplakal. Celý deň nepovedal ani slovo. Jeho dcérka plakala: „Prečo môj ocko je taký veľký a prečo nikdy nepovie ani slovíčko?“ Dievčatko z lesa nosilo kytice, zo školy dobré známky, a otec nikdy nič nepovedal.

Raz sa dcérka opýtala tety Alice, susedy: „Prečo môj ocko nikdy nerozpráva? Nenaučil sa to alebo už povedal všetky slová?“ A pani suseda si vzdychla: „Dieťa moje, tvoj otec veľa rozprával aj sa smial, aj s mamou chodievali v nedeľu tancovať. Lenže v deň, keď si sa ty narodila, tvoja mama zomrela a tvoj otec onemel. Hovorí sa, že všetky svoje slová a všetok svoj smiech vložil do prúteného košíka a košík hodil do rybníka.“

V to popoludnie sa dievčatko vybralo k rybníku hľadať košík. Rybník bol však široký, a tak nevedelo, kam má ísť. Opýtalo sa starého kapra so sivými šupinami: „Nevidel si košík plný smiechu a slov?“ Kapor odpovedal: „Košík je na dne rybníka.“ Hlávka dievčatka sa ponorila pod hladinu, našla košík, odrazila sa od dna, ale s košíkom sa jej plávalo ťažko. Steblá, trstie a lekná sa jej začali ovíjať okolo nôh. Čoskoro bola taká unavená, že namiesto toho, aby stúpala hore, začala sa ponárať.

Vtedy pribehol obor, ktorý chodil na rybník loviť ryby. Prudkým švihnutím hodil sieť až ku dnu rybníka, a keď ju vytiahol hore, bola v nej jeho dcéra. Nehovoriaci muž ju vybral na čln s vypätím síl. Keď dievčatko otvorilo oči a uvidelo otcovu tvár, ako sa k nej skláňa, rýchlo otvorilo košík a slová vyšli z košíka. Muž povedal: „Našťastie sa mi podarilo vytiahnuť moje dievčatko. Ešte chvíľu a ostal by som sám. A komu by som sa potom prihováral? Je toho toľko, čo ti chcem povedať.“²¹⁵

Rozprávkový príbeh obsahuje nadčasovú múdrosť: každý človek je niekedy ako rozprávkový obor. Ak jeho duch je smutný, zranený, je ako nemý. Niekedy je ťažké vypovedať slová lásky, uznania, ocenenia. Preto potrebujeme volať: Príď, Duchu Svätý, vlož do nás pokoj a radosť, aby sme vedeli komunikovať s druhými. Aby sme Božie slová, slová lásky, vedeli odovzdať druhým ľuďom.

²¹⁴ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

²¹⁵ FERRERO, B. (editor): Ladovec a piesková duna. Bratislava : Don Bosco 2016, s. 33.

31. BOŽIA ŠTRUKTÚRA

Mt 28, 16-20 Krstite ich v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého

Slávnosť Najsvätejšej Trojice B

Príde muž z práce domov a pýta sa manželky:

„Dnes tu bola na návšteve tvoja mama?“

„Áno, ako to vieš?“

„Lebo som opľutý na svadobnej fotografii.“

Vtipy o svokre a zaťovi sú od nepamäti. Ale sú aj iné svokry, ktoré povedia: „Ja mám zlatého zaťa!“ A sú aj takí zaťovia, ktorí povedia: „Ja mám zlatú svokru.“ To znamená, že nie všetci na seba pľujú. Sú aj takí, ktorí sa vedia oceniť. Všetko záleží na vzťahoch, postojoch, názoroch, čiže na štruktúre spolužitia. A štruktúra spolužitia sa odvíja od skutkov.

Na sviatok Najsvätejšej Trojice nás Cirkev pozýva do Božieho spoločenstva. Predkladá nám úvahu nie nad ľudskou rodinou, jej štruktúrou, vzťahmi, tým rozumieme. Ale sme pozvaní nazrieť do Božej rodiny, do štruktúry vzťahov, ktoré sú v Najsvätejšej Trojici. Lebo Trojica je vzťahová štruktúra Božia.

Ježiš z Nazareta povedal niečo o vnútornom Božom živote, odkryl ho. Matúš to v náznakoch napísal slovami. „Chod'te teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého“ (Mt 28, 19). Mohli by sme povedať: Chod'te medzi všetky národy a robte z ľudí učeníkov a ponárajte ich do štýlu Božieho života. Ponárajte ich do mena Otca, Syna i Svätého Ducha, čiže ponárajte ich do lásky Božej. Lebo krstiť (grécky baptizeo) znamená ponárať.

Otázka: V čo verím, keď verím v Trojicu? vyžaduje najprv opraviť doterajšie vedomosti. Boh, v ktorého veríme, nie je moc, ktorá sa vnucuje, ale niekto, kto ponúka láskavú dobrotu. Otec dal o sebe vedieť v ľudskej bytosti. V Ježišovi, ktorý sa volá Syn. Čiže Ježiš zjavuje hlboko ľudského otca a je blízky všetkým ľudským bytostiam.

Pre nás ľudí hľadajúcich, rozmyšľajúcich, špekulujúcich je to dôležité. Pretože Ježišov život ponúka orientáciu v našich časoch. To znamená, že Trojica ako pravda viery odkrýva skúsenosť, ktorú mal Ježiš v sebe. Nerozprával o tom veľa, ale cítil sa milovaný od Otca a chcel milovať druhých ľudí. Čiže čo od Otca dostával, druhým odovzdával. Nechcel proces lásky v sebe zablokovať, iba brať a nedávať. Ale chcel, aby sa láska rozvíjala aj medzi ľuďmi. Tej láske dal telo, čiže bolo to viditeľné na skutkoch.

Pôsobenie Božej lásky v dejinách nikdy nechýbalo. V náboženskom slovníku to voláme duch Boží, Duch Svätý. Preto ani sa nedá veriť ináč, iba tak, že Boh je Trojica. Nie preto, že to učí autorita Cirkvi, ale preto, že ak má byť viera komplexná a zmysluplná, je potrebné priznať, že štruktúra Božieho života je spoločenstvo v láske na celú večnosť. Byť Bohom znamená: vzťahová štruktúra v absolútnej láske. To je pre ľudské spoločenstvo dôležitý ideál.

A teraz keď prejdeme o krok ďalej, aký zmysel to má pre dnešnú dobu, čiže ako slovo života „chod'te, učte všetky národy a krstite ich, ponárajte do Božieho života“ sa dá uskutočniť v našom budúcom týždni? Pomôžeme si zase slovami, ktoré sme počuli: „Jedenásti učenici odišli do Galiley na vrch, kam im Ježiš rozkázal“ (Mt 28, 16). Galilea má mnoho vrchov. Prečo neuviedol konkrétny? Lebo tým chcel povedať: kto to bude riešiť zemepisne, pre toho veta nemá zmysel.

Matúš v evanjeliu slovo vrch používa dvakrát. Prvý raz, keď hovorí o vrchu blahoslavenstiev, druhý raz vrch v Galiley pri Ježišovom odchode do neba. Pri druhom Ježiš pozýva k prvému, na Vrch Blahoslavenstiev, tam, kde počuli, ako sa postarať o dobro druhých, ako dovoliť Bohu, aby sa postaral o nich. Blahoslavený je, kto má viditeľnú skúsenosť s Bohom. To je význam slov: odišli do Galiley na vrch – ísť k téme Blahoslavenstiev.²¹⁶

²¹⁶ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické komentáre.html>.

Na konci mája nie je krajšia rada pre spiritualitu, ako ísť tento týždeň na vrch. Každý potrebuje pohyb, byť zdravý, príroda je krásna. Boli by sme nemúdri, keby sme na vrch nešli. Ale vieme aj to, čo znamená ísť na Vrch Blahoslavenstiev: vložiť sa, ponoriť sa do takého štýlu života, ktorý nás privedie k väčšej jednote s Kristom a vŕahuje nás do života Najsvätejšej Trojice.

Vraj bol raz jeden mandarín v Mongolskej ríši, ktorý sa zaujímal o náboženstvá západu, a tak mu priviedli troch misionárov: jeden katolícky, jeden protestantský, jeden pravoslávny. Celé mesiace mu vykladali kresťanské náboženstvo a vysvetľovali pravidlá cirkevného spolunažívania. Keď výklad skončil, dal si ich zavolať, poďakoval sa, každému ponúkol zlatú skrinku vykladanú drahými kameňmi. Vyprevadil ich von z mesta.

Muži sa vydali hrboľatými chodníkmi cez hory Chingan k rieke Amur. Večerný program si rozdelili: každý z nich sa modlil podľa svojho zvyku k tomu istému Pánovi. Spolu toho veľa nenahovorili, lebo jemný závan žiarlivosti bol v každom z nich. Aby sa nerozpútali medzi nimi hádky a spory, dohodli sa, že nikdy neotvorí svoje zlaté skrinky, až kým neprídu do svojej vlasti.

Cesta pokračovala celkom dobre, ale keď prišli k rieke Amur, zistili, že sú veľké vlny, uvedomili si, že sú unavení a na konci so silami. Nemajú šancu dostať sa na druhý breh. Prišla búrka a došli im zásoby jedla. To bola najhoršia chvíľa. Zomrieť od hladu niekoľko krokov od rieky Amur, ktorá oplývala jesetermi, pstruhmi a húfmi rýb, to by bol krutý žart. „Keby sme ulovili nejakú rybu, mohli by sme to zvládnuť,“ hovorili si. Pokúšali sa nahnúť, ale hrozilo, že neúprosný prúd ich pohltí. Skúšali to kameňmi, drevom, nedarilo sa. Nedalo sa nič robiť. Vo svojich prístreškoch z prútia klesali na mysli a márne čakali na záchranu, ktorá neprišla.

Nasledujúce leto prišlo na breh Amuru niekoľko drsných kirgizských pastierov. Našli kostry troch neznámych pútníkov vedľa vzácnych skriniek zo zlata. Otvorili prvú, najväčšiu, a našli v nej rybársku udicu z bambusu pospájaného zlatom, ktorá sa skladala z piatich kusov. V druhej bol rybársky vlasce z čistého hodvábu. A v tretej pevný rybársky háčik zo striebra. Keby tí traja nešťastníci nežiarlili jeden na druhého a boli by sa dali dokopy, pravdepodobne by boli ešte žili a chytali ryby. Lebo spolu môžeme robiť zázraky.²¹⁷

Spolu môžeme robiť zázraky – na sviatok Najsvätejšej Trojice sme ponorení do tejto pravdy. Nie sme povolaní k tomu, aby sme na seba pľuli, ubližovali si, ale aby sme mali úctu a vzájomnú lásku. To je štruktúra Božieho života.

32. NAJPRV POSLAŤ SRDCE

Mk 14, 12-16 Toto je moje telo

Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi B

V orientálnej múdrosti sa hovorí príbeh o pustovníkovi, ktorý mal svoju pustovňu vysoko v horách v Himalájach. Chcel sa tam vrátiť. Lenže hostinský ho dolu upozorňoval: „Teraz je obdobie dažďov. Ako sa tam chcete v tomto nečase dostať?“ Vtedy mu starý muž odpovedal: „Moje srdce už tam dorazilo a zvyšok môjho ja ho už tam len nasleduje.“²¹⁸

Každý, kto má rád turistiku a chce vyjsť na Kriváň, musí tam poslať najprv svoje srdce. Nohy, ruky ho tam už len nasledujú. Ale keby sme mali vyjsť na Kriváň len z povinnosti, celú cestu budeme dudrať, potiť sa, nič nebude dobré. Lebo sa ide len z povinnosti. Preto je veľký rozdiel konať z lásky a konať z povinnosti. Kto pošle srdce do kostola, ľahko príde na omšu. Kto tam chodí len z povinnosti, tomu sa ťažko ide. Taký je ľudský život: ťahá nás to tam, kam sme poslali svoje srdce.

Pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta videl okolo seba veriacich ľudí, ale videl mnohokrát náboženské konanie iba z povinnosti. A to sa Ježišovi nepáčilo. On chcel, aby

²¹⁷ FERRERO, B. (editor): *Ladovec a piesková duna*. Bratislava : Don Bosco 2016, s. 48.

²¹⁸ MELLO, A.(editor): *Modlitba žaby* I. Brno : Cesta 1995, s. 234.

človek konal z lásky k Bohu, aby ho to k Bohu ťahalo ako k Otcovi, pretože „Boh je láska“ (1Jn 4, 16). Aby zmenil predstavu ľudí o Bohu, robil všetko, aby ukázal na vlastnom živote, aké by malo byť náboženské konanie.

Keď podával apoštolom chlieb so slovami: „Vezmite, toto je moje telo“ (Mk 14, 22), každému poslal najprv svoje srdce, prejavil postoj lásky. Toto som ja, kto sa obetuje za vás. „Toto robte na moju pamiatku“ (1Kor 11, 24). Tak ako som ja chlebom, silou lásky pre vás, tak vy buďte chlebom pre druhých. Do každého mesta a dediny, do každej rodiny, do každého štátu najprv treba poslať svoje srdce, až potom ohlasovať dielo vykúpenia. Eucharistia je pokrm pre lásku.

Ak by sme hľadali odpoveď na otázku, aká je Ježišova definícia lásky, pomôžeme si vetou z Jánovho evanjelia: „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov“ (Jn 15, 13). Milovať znamená dávať život, slúžiť, obetovať sa. K tomuto postoju nás chce posilniť Eucharistia, aby dobro druhých bolo v centre našej pozornosti.

Nie je to ľahké, lebo všetci v sebe nosíme zákon egoizmu. A je ťažké sa ho zbaviť. Ale sme si vedomí princípu, ktorý platí: iba ten, kto lásku dáva, nadobúda schopnosť milovať.

Všetci túžime byť milovaní a milujúci. Ale za tým musí byť darovanie sa v službe, obetavosť. V človeku sú tri najdôležitejšie mohutnosti: rozum, vôľa, city. Láska nie je len rozumová záležitosť, teoretická či špekulatívna. A nie je ani otázkou iba citu a nadšenia. Láska je otázkou vôle, rozhodovania sa. To znamená, že keď mám na zreteli skutky vykonané v službe a obetavosti, opakujem eucharistický aspekt: „Toto robte na moju pamiatku“ (1Kor 11, 24). Takéto prežívanie je zápas, celoživotné úsilie, ktorého nikto nikdy nebude zbavený. Preto je Eucharistia jedlo celoživotné.

V Jánovom evanjeliu je ešte jedna myšlienka: „Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie“ (Jn 15, 16). Čiže kresťan nie je ten, kto čaká, kým ho niekto poprosí o službu, o nejaký prejav lásky. Ježiš hovorí, „aby ste išli“, aby ste boli iniciatívni, aby ste boli prví, ktorí sú ochotní dávať. Potom sa nadobúda schopnosť byť milujúcimi ľuďmi. To nás zaväzuje, ale k tomu aj dostávame posilu v Eucharistii. Pri svätom prijímaní Ježiš posielal svoje srdce mne, aby som ho ja poslal druhým ľuďom.

Pani z Afriky zo štátu Burundi napísala: „Jedného dňa sa v našej štvrti minula voda. Museli sme po ňu chodiť do vedľajšej štvrte. Tam nás bolo veľa, dlhočizný zástup, a keďže niektorí z nás sme prišli z veľkej diaľky, žiadali sme, aby nás domáci pustili pred seba, lebo sa nám ešte bolo treba vrátiť ďaleko domov. Lenže na našu prosbu nikto nebral ohľad.

Onedlho prišlo dieťa s kanistrom v rukách a poprosilo ma, či by som mu nemohla prepustiť svoje miesto. A ja som to dieťa zobrala k sebe a pocítila v srdci veľkú radosť.

Vzápätí zo susedstva prišla iná pani a povedala: „Keďže je vás tu v tom rade veľmi veľa, môžete prísť nabráť si vodu do nášho domu.“ Tú chvíľu som prežívala ako odmenu od Boha za to, že som dieťaťu poskytla svoje miesto, aby prišlo do radu ku mne a nabralo si vodu.²¹⁹

U nás nemáme africký problém. V každom byte otočíme vodovodným kohútikom a vody máme nadostač. Ale potrebujeme sa podeliť s úsmevom, pochopením, vypočutím. To bude znak, že sme pochopili Ježišov výrok: „Toto robte na moju pamiatku“ (1Kor 11, 24). Ďakujeme Bohu, že nás v Eucharistii učí posielat najprv srdce, ostatné príde za ním.

33. PRÍŤAŽLIVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Jn 1, 35-42 Videli, kde býva, a zostali u neho

Druhá cezročná nedeľa B

Úspešná americká filmová herečka Liz Taylorová (1932 – 2011) sa dožila vysokého veku 79 rokov. Získala dvoch Oscarov. Jej bohatstvo – dom v Kalifornii a množstvo šperkov po jej smrti išlo do dražby. Za milióny dolárov sa predali náramky, náušnice, prstene a všetko,

²¹⁹ ZAMBONIOVÁ, D.: Keď zasiahne Boh. Bratislava : Nové mesto 2004, s. 81.

čo potrebovala, aby upútala svojou krásou i vo vysokom veku. Osemkrát bola vydatá. Keď taký životopis čítame, povieme si: jej životný štýl bol ako rieka, ktorá sa stratí v mori. Reprezentuje štýl sústredený na svoj úspech, krásu.²²⁰

Existuje však aj opačný životný štýl, o ktorom hovorí evanjelium Ježiša z Nazareta. Učeníci sa ho pýtali: „Učiteľ, kde bývaš?“ (Jn 1, 38). Nepýtali si adresu a číslo, ale výraz „kde bývaš“ znamená: aký životný štýl vedieš? On odpovedá: „Podťe a uvidíte“ (Jn 1, 39).

V tej dobe byť učiteľom a byť žiakom znamenalo nielen vypočuť si nejakú prednášku, ale spolu tráviť viac času. Aj jesť spolu, aj putovať, pomáhať si. To znamená byť s ním, byť s učiteľom. Učeníci čosi pochopili, lebo zostali u neho (porov. Jn 1, 39). To, čo pochopili a čo ich priťahovalo, je práve iný životný štýl, ktorý znamenal, že Ježiš nebol sústredený na seba. Lebo existujú aj škandalózne životné štýly, ale Ježišov bol prítiažlivý.

Keď zostali s ním, pochopili z jeho rozprávania, že pre život nie sú dôležité slová, ale svedectvo. Ježišov postoj by sa dal vyjadriť slovami: apoštoli moji, nie vaše kázne, ale vaše skutky obrátia svet. Platí to zo storočia na storočie, je to výzva nielen pre život náboženský, ale aj pre rodinný, spoločenský, pracovný. Je to veľmi jednoduché, ale pravdivé. Takže výrok „našli sme Mesiáša“ (Jn 1, 41) znamená: pravdivý životný štýl, ktorý nás napĺňa a je prítiažlivý.

Počas pandémie vírusu Covid-19 sa 23 kňazov Košickej arcidiecézy stalo dobrovoľníkmi a pracovali v nemocniciach. Pomáhali buď v administratíve, alebo na oddelení ako sociálni pracovníci, alebo robili duchovnú službu, spovedali, vysluhovali sviatosti, vypočuli ľudí v ťažkej situácii. V nemocnici bolo ťažké ich spoznať, pretože boli v ochrannom odeve, snád iba podľa toho, že mali krížik na svojom odeve. Svedčili viac skutkami ako slovami.

Štýl života, ktorý nás nesústredzuje na seba, ale na lásku k Bohu a k blížnemu, podporujú aj slová evanjelia: „Ježiš sa naňho zahľadel a povedal: Ty si Šimon, syn Jánov, ale budeš sa volať Kéfas, čo v preklade znamená Peter“ (Jn 1, 42). Zahľadel sa nielen očami, ale išiel do vnútra, vstúpil do hodnotového sveta druhého človeka. Vtedy sa začína pochopenie druhého.

V indiánskom prostredí sa rozpráva príbeh o fazuľovom kríku. Rastie na brehoch riek, v prériách i na okrajoch veľkých lesov. Keď nenájde oporu, po ktorej by sa šplhal do výšky, rozprestrú sa jeho vetvičky v spleti úponkov a slučiek po zemi. Vtedy vyženie krík struky s jedinou velikánskou fazuľou do zeme. Indiánom tieto fazule mimoriadne chutia, a keď si ich ešte upravia, rozmliaždia, pomiešajú s troškou mäsa, sú pochúťkou. Preto sa Indiánky na jeseň usilujú nazbierať čo najviac týchto fazuliek.

Samozrejme, mamy touto úlohou poverujú aj deti. Ale deti sú šikovné, všimli si, že fazule chutia tiež lúčnej myši. Preto deti tú myš volajú fazuľová. Zistili, že aj ona si robí zásoby v podzemných chodbičkách, aby ju zima neprekvapila. Preto indiánske deti, túlajúc sa po brehoch riek a na okraji lesov, pozorujú fazuľovú myš a vklznu do jej zásobárne v zemi, strčia ruku do dutiny v zemi a vytiahnu plnú hrst fazuliek. Kto si však myslí, že malí Indiáni sú hrdí a šťastní, keď pohodlne získajú vytúžené fazule, mylí sa. V očiach Indiánov by to bola zlomyseľnosť, keby vyrabovali bezbranné zviera. Preto deti hovoria: fazuľové myši sú veľkí pracanti, pomáhajú aj nám ľuďom. Nepribližujú sa k nim ako zbojníci, ale s úmyslom podeliť sa. Nikdy im nezoberú všetky zásoby a neprichádzajú s prázdnyimi rukami. Namiesto fazuliek položia do zásobárni myši kukuricu a robia to veľmi opatrne, aby nič nenarušili, lebo hľadajú aj na prácu myšky s údivom a s úctou.²²¹

Tento príbeh svedčí o určitom životnom štýle. Každý si musí dať odpoveď na otázku: čo hľadám, za čím idem a či sa viem zahľadiť a vidieť aj dovnútra. Lebo zobrať a dať musí byť v rovnováhe. Ďakujeme za evanjelium, ktoré nás zbavuje povrchnosti, lebo nám umožňuje ísť za Ježišom a byť s ním ako jeho učeníci.

²²⁰ <https://www.topky.sk/cl/15/1251511/Zosnula-Liz-Taylor--Meskala-na-vlastny-pohreb>.

²²¹ RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, s. 130.

34. RETRO

Mk 1, 14-20 Kajajte sa a verte evanjeliu

Tretia cezročná nedeľa B

Retro umožňuje zaspomínať si na hudobné hity v sedemdesiatych alebo osemdesiatych rokoch minulého storočia. Existuje aj retro nábytok, retro bar alebo retro reštaurácia. Ktosi múdro napísal: „Keď je teraz retro tak in, dúfajme, že sa do módy vráti aj morálka, etika, inteligencia, múdrosť, úcta, pokora a vzdelanosť.“ Nie je škoda, že hodnoty sú akoby minulosťou?

Čo kraluje prítomnosti? Mnohokrát strach, obavy, neistota, depresie. Človek si kladie otázku: nie je potrebné niečo zmeniť, čiže vrátiť hodnoty tam, kam patria? Ide o retro hodnotové.

Marek v evanjeliu zapísal, ako Ježiš začínal verejné účinkovanie: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajajte sa a verte evanjeliu“ (Mk 1, 15). V gréčtine slovo kajajte sa, pokánie, je označené ako metanoia a neznamená len náboženské skutky, ľútosť nad hriechmi, súbor modlitieb, ale má skôr sociologický význam. Ide o zmenu mentality, niečoho, čo zasahuje do správania sa človeka, odmietanie nespravodlivosti, nasmerovanie života pre dobro druhých. Teda retro smerom k zanechaným hodnotám.

Evanjelium je aktuálne, lebo aj dnes je dôležité objaviť svet hodnôt, aké prináša Ježišovo posolstvo a Božie slovo. Svedčia o tom aj listy, ktoré napísal Albert Einstein (1879 – 1955). Po jeho smrti dcéra Lieserl darovala Hebrejskej univerzite 1400 listov. Podmienkou darovania bolo, že ich budú publikovať až neskôr. V jednom z listov Einstein písal: „Existuje extrémne veľká sila, pre ktorú zatiaľ veda neobjavila formálne vysvetlenie. Je to sila, ktorá zahŕňa a riadi všetky ostatné sily, dokonca je obsiahnutá vo všetkých javoch, ktoré operujú vo vesmíre, a preto sme ju nedokázali identifikovať. Táto univerzálna sila je všeobjímajúca láska.

Keď vedci hľadali zjednocujúcu teóriu vesmíru, zabudli na najmocnejšiu, neviditeľnú silu. Lebo láska je svetlo, ktoré osvetľuje tých, ktorí ju dávajú i dostávajú. Láska je gravitácia, pretože spôsobuje, že jeden druhého priťahujeme. Láska je sila, pretože násobí to, čo je v nás najlepšie. A to dovoľuje ľuďstvu nevyčerpať sa svojím slepým sebecstvom. Láska odkrýva a odhaľuje. Pre lásku žijeme a umierame. Láska je Boh a Boh je Láska. Táto láska všetko vysvetľuje a dáva životu zmysel. Je to premenná, ktorú sme príliš dlho ignorovali možno preto, že sa lásky bojíme, pretože je to jediná energia vo vesmíre, ktorú človek nemohol podriaadiť svojej vôli. Aby som lásku urobil viditeľnou, zamenil som hodnotu vo svojej rovnici. Keby by sme namiesto $E = mc^2$ akceptovali, že energia na vyliečenie sveta môže byť získaná skrze lásku násobenú štvorcom rýchlosti svetla, došli by sme k záveru, že láska je najsilnejšia existujúca sila, pretože nemá žiadne limity.

Pretože ľudstvo zlyháva vo svojej snahe kontrolovať ostatné sily vesmíru, ktoré sa aj tak otočili proti nám, je veľmi urgentné, aby sme sami naplnili seba iným druhom energie. Ak chceme, aby náš ľudský druh prežil, ak chceme nájsť zmysel života, ak chceme zachrániť ľudí a svet a každú živú bytosť, láska je jedinou odpoveďou. Možno nateraz nie sme schopní zostrojiť bombu lásky, zariadenie silné na zničenie všetkej nenávisti, sebecstva, chamtivosti a vlastností, čo devastujú planétu. Ale napriek tomu každá individualita vo svojom vnútri nosí generátor lásky, ktorého energia čaká na vypustenie do sveta.

Pokiaľ sa naučíme túto energiu dávať a dostávať, drahá Lieserl, potvrdíme tak, že láska zvíťazí nad všetkým, je schopná presiahnuť všetko, pretože je podstatou života. Drahá Lieserl, hlboko ľutujem neschopnosť vyjadriť to, čo je v mojom srdci, ktoré pre teba bije po celý môj život. Tvoj otec Albert Einstein.²²²

²²² <https://www.psychosom.cz/2-uncategorised/109-at-vero-eos-et-accusamus-et-iusto>.

Z listu je jasný postoj fyzika a vedca Alberta Einsteina k životu a hodnotám. Kto by nesúhlasil s tým, že je urgentné naplniť sa iným druhom energie – prítomnosťou Božou, ktorá nás pobáda k tomu, aby sme našli a objavili zmysel života? V každom z nás je generátor lásky, každé ľudské individuum ho v sebe nosí, v smere lásky môže pracovať.

Vraj raz jeden kráľ sa rozhodol postaviť katedrálu, ale povedal si, že nikto iný sa nebude zúčastňovať na stavbe, iba on uhradí všetky náklady. Bude to jeho katedrála. Keď už bola pred dokončením, pripravili veľkú tabuľu, kde malo byť zlatými písmenami vyryté: „Tento krásny Boží dom je dielom samého kráľa.“ Ale na druhý deň zistili, že do tabule je pripísané aj meno chudobnej ženy. Remeselníci sa okamžite museli pustiť do práce a tabuľu prepísať, aby znovu svietilo iba meno samého kráľa. Ale aj na ďalší deň sa tam objavilo meno chudobnej ženy, starenky. Nevedeli si to vysvetliť. Kráľ si ju dal zavolať: „Darovala si niečo na stavbu tejto katedrály?“ Priznala sa: „Pracujem ťažko s vretenami v rukách, ale ušetrila som niečo, čo som chcela darovať na Božiu chválu. Poznala som tvoj zákaz a bála som sa trestu, preto som kúpila trochu sena a dala ho volom, ktoré ťahali vozy s kameňmi na túto krásnu stavbu. Týmto činom som splnila svoju túžbu, a pritom som neprekročila tvoj zákon.“ Kráľ pochopil svoju hlúposť, že nestaval len na Božiu slávu, ale aj na svoju. Starenkú štedro odmenil.²²³

Aj trochu sena volom, ktoré ťahajú vozy, je pozornosť a pochádza z generátora lásky, ktorý nosíme všetci v sebe. Ďakujeme Ježišovi, že aj nám dnes zaznievajú slová: „Poďte za mnou“ (Mk 1, 17). Retro k evanjeliu má pre nás cenu.

35. EXORCIZMUS

Mk 1, 21-28 Učil ich ako ten, čo má moc

Štvrtá cezročná nedeľa B

Starký mal na starosti dvoch školopovinných chlapcov. Chcel si prečítať noviny, rozmýšľal, ako ich zamestnať. Ponúkol každému desaťeurovku, aby ju držali nosom na stene. Kto udrží dlhšie, vyhráva obidve.

Nie je podstatné, ako sa to skončilo. Dôležitý je nápad: využiť súťaživosť v človeku, jeho dravosť, energiu, ktorú voláme duch. Chlapci mali zdravého ducha.

Lenže nie všetci ľudia majú zdravého ducha. Niektorí sú od narodenia s mentálnym alebo fyzickým postihnutím. Niektorí sa takí stali pre závislosti, napríklad alkoholicy alebo gambleri. Ich vnútorná sila ochabla následkom zlovykov. Niekedy sa môže stať, že vnútorné sily v človeku ochabnú pre bolestnú skúsenosť, ktorú nevie spracovať, a preto psychicky ochorie. Ak nosíme v sebe zdravého ducha, zdravú energiu, silu, je to veľká hodnota.

Ježiš z Nazareta už pred dvetisíc rokmi stretával ľudí, ktorí boli psychicky chorí. Keď prišiel do synagógy v Kafarnaume, bol tam človek s nečistým duchom, Ježiš mu povedal: „Mlč a vyjdí z neho“ (Mk 1, 25) a uzdravil ho. S uvoľnenou fantáziou si vieme predstaviť seba v synagóge: vidíme, ako ten človek vykrikuje, sliny mu tečú dolu bradou, hádže sa o zem. Očividne si povieme, že „nemá to v hlave v poriadku“.

Podľa vtedajšej teórie, ak duch pochádza od Boha, voláme ho svätý, lebo oddeľuje človeka od sféry temnôt a hriechu. Keď duch človeka pochádza zo skutočností, ktoré sú v rozpore s Bohom, nazýva sa nečistý a drží človeka v tme a hriechu. Táto formulácia svojím spôsobom platí stále.

Ak necháme na seba pôsobiť skutočnosti, ktoré sú v rozpore s Bohom, náš duch sa stane nakoniec nečistý. V rozpore s Bohom je naše sebecko, žiadostivosť, lenivosť, pýcha, klamstvo, podvádzanie, nespravodlivosť. Pod zámienkou šťastia všetko, čo je v rozpore s Bohom, nakoniec drží človeka v tme a hriechu. Výsledkom je sklamanie a človek prežíva rozpor aj sám so sebou. Preto sa satan nazýva otcom lži.

²²³ WOJTOWICZ, K.: O kázni a dáždňikoch. Bratislava : Lúč 1991, s. 126.

Nemať v poriadku ducha, čiže mať nečistého ducha, nie je niečo, čo by bolo rozprávkové, mimo nás. Sú to skutočnosti, s ktorými sa v živote stretávame. Lebo zdravá energia, zdravá sila v človeku, je dôležitá vec.

Rozmýšľame nad tým, ako by sa to malo riešiť? Odborne sa tomu hovorí exorcizmus – vyhánanie zlého ducha. Existujú kňazi, ktorí majú poverenie od biskupa a môžu ľuďom, ktorí sa na nich obrátia, vkladáním rúk a modlitbou pomôcť k uzdraveniu z danej situácie.

Ako sa dotýka exorcizmus ľudí so zdravým duchom? Marek, evanjelista, symbolizuje dôležitú skutočnosť, že najdôležitejší exorcizmus, najdôležitejšie vyhánanie zlého ducha nastalo v Ježišovej smrti na kríži. Ježišova porazenecká smrť z lásky k tomu, kto ho zabíja, je definitívny exorcizmus. Je to zjavenie toho, kto je Boh pre človeka, lebo porazí definitívne satanovu lož.²²⁴

Čiže exorcizmus sa dá rozumieť nielen ako vyhánanie zlého ducha z niekoho druhého, ale aj náš každodenný životný zápas: vyhánanie sebecka, zloby, pohodlia, lenivosti a pýchy. Tí, ktorí zabili Ježiša, si mysleli, že vyhrali a že Ježiš je na kríži slabý. Ale nakoniec sa ukázalo, že slabosť v Božej láske je sila zmŕtvychvstania, a to je oslávené. Toto je vrchol, definitívny exorcizmus, čiže vyhnatie, porážka zlého. Ide o zjavenie absolútnej Božej lásky.

Vierou sme na túto Božiu silu napojení od krstu. Aj dnes, keď sa modlíme, otvárame sa pre toto Božie pôsobenie, aby v nás účinkovala jeho láska voči tým, ktorí nám nejakým spôsobom ubližujú, zapríčiňujú ťažkosti, komplikujú život. Takto praktizujeme každodenný exorcizmus, lebo pôsobíme Ježišovým odpustením, toleranciou, milosrdenstvom.

Vo Viedni sa stala kuriózna situácia. Peniaze v hodnote 950-tisíc eur znehodnotila 85-ročná dôchodkyňa s evidentným zámerom spraviť napriek svojim dedičom. Podľa prokuratúry nemenovaná žena rozstihala peniaze aj vkladné knižky na drobné kúsky, ktoré našli na jej posteli potom, ako zomrela v dome pre seniorov. Informoval o tom rakúsky denník Kurier. Prokurátor Erich Habitzl oznámil, že príbuzným v tejto veci nemôže nijako pomôcť, keďže poškodenie peňazí vo vlastníctve zosnulej ženy nespadá pod trestné záležitosti, a preto nie je možné ani začať akékoľvek vyšetrovanie.

Teda pozostalí by vyšli naprázdno, ale Rakúska centrálna banka oznámila, že ak dedičia disponujú zdraťmi peňazí, ich pôvod sa dá dokázať, dá sa to celé poskladať a potom sa môže hotovosť nahradiť. Banka píše: „Ak by sme tieto peniaze nevyplatili, potrestali by sme tých nesprávnych ľudí.“²²⁵

Tak ako zo zdraťov peňazí vie banka poskladať dedičstvo a vyplatiť ho, podobne v každom z nás sebecko roztrhá život na zdrať. Ale Boh vo svojej láske aj zo zdraťov života vie urobiť večnosť. To je naša nádej. Aj to, čo zapríčinilo sebecko, aj to, čo urobil zlý duch a pokušenie, sa dá poskladať do nového celku.

Veríme Ježišovi a ďakujeme mu za to, že uzdravil chorého človeka v Kafarnaume, že hovoril autoritou Božou a slová „Mlč a vyjdi z neho“ (Mk 1, 25) sú aj pre naše rozjímajie osožné.

36. DOKTOR VO MNE

Mk 1, 29-39 Uzdravil mnohých, ktorých trápili rozličné neduhy

Piata cezročná nedeľa B

Na tému zdravotníctva je veľa vtipov. Senior prišiel k doktorovi, ktorý mu dal krabičku s tabletkami: „Každý deň jednu a už až do konca života.“ „Pán doktor, veď sú tu len tri.“ „A čo na tom nechápate?“

Všetci používame tabletky, infúzie, vakcíny a je to pre nás užitočné, lebo upevňujeme zdravie. Lenže lekár nie je len osoba v bielom plášti, existuje aj lekár v nás. Okrem doktora

²²⁴ Porov. FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Marka. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2007, s. 40.

²²⁵ <https://svet.sme.sk/c/8063595/rakuska-dochodkyna-rozstihala-milion-eur-aby-sa-nedostal-k-dedicom.html>.

zamestnaného v nemocnici existuje doktor, ktorého nosím v sebe. Ten nám bol darovaný a máme ho celé svoje ľudské bytie, mohli by sme ho nazvať: rozum a svedomie. Vyštudovaný doktor medicíny nám z lekárskeho pohľadu povie, aké lieky potrebujeme. Doktor v nás, rozum a svedomie, hovorí niečo o starnutí, opotrebovateľnosti, pominuteľnosti a zomieraní. Múdro hovoril lekár: „Čo na tom nechápete?“ Ako keby povedal: prečo nepočúvate aj druhého doktora, ktorého nosíte v sebe?

K takémuto rozjímaniu nás privádza evanjeliový príbeh o uzdravení Šimonovej svokry. Večer prinášali k Ježišovi mnohých chorých pred dvere a on ich uzdravoval (porov. Mk 1, 29-39). Ježiš ako Boží uzdravovateľ chce každého z nás upozorniť: Pozor, medicína a lekárstvo je jedna skutočnosť, tá vonkajšia, materiálna, konkrétna, ktorú používate. Ale nezastavte sa pri tom. Rozmýšľajte ďalej a zapojte do svojho uzdravovania aj druhého doktora, ktorý vám bol darovaný a ktorého nosíte v sebe.

Pri uzdravení Šimonovej svokry sú symboly, ktoré je vhodné si všimnúť, lebo vyjadrujú komplexnosť procesu. Ležala v horúčke – horúčka je obraz človeka, ktorý je neschopný slúžiť. Je nútený nechať sa obsluhovať. Horúčka oslabuje, nedovoľuje stáť na nohách. Ide o symbol sebeckta, ktoré nás znehybňuje a každého človeka blokuje. Blokuje jeho schopnosť milovať a slúžiť a potom sa v ňom rozvíja schopnosť zotročovať druhých. Lebo sebeckto sa vyjadruje tým, že si dávame posluhovať, a to vedie k vzájomnému zotročovaniu.

Druhý malý postreh: Ježiš uzdravil nielen ženu, ktorá mala horúčku, ale zároveň si všimol aj Jakuba, Jána, Petra a ich „horúčky“. Snívali: keď je Ježiš taký uzdravovateľ, akí budeme my? Kto z nás bude väčší? (Mk 10, 35-45). Ježiš videl ich horúčku po sláve, moci, vládnutí a úspechu, čo sa neskôr aj prejavilo. Bolo treba veľa času, kým z toho ozdraveli.

Tretia skutočnosť: Šimonova svokra vstala a obsluhovala ich, po grécky diakonia (porov. Mk 1, 31). Diakon je ten, kto dobrovoľne slúži. Toto slovíčko Marek používa ešte na inom mieste v evanjeliu, a síce v kapitole, kde hovorí o Ježišovi, že bol pokúšaný na púšti. Keď prekonal pokušenie, Satan odišiel, prišli anjeli a posluhovali mu. Tam je diakonia. Čiže prirovnal úlohu ženy s úlohou, akú majú anjeli v nebi, bytosti najbližšie Bohu. Teda žena, ktorá bola v židovskom chápaní vtedy obradne nečistá, lebo bola chorá a mala byť najvzdialenejšia od Boha, podľa evanjelistu sa stáva najbližšou k Bohu skrze službu, ktorú koná. Celé evanjelium sa dá prerozjímať v tom zmysle, že Ježiš uzdravuje všetkých smerom k láske, ktorá sa potom uskutočňuje v službe.²²⁶

To je uzdravenie, ktoré sa nás dotýka. Nejde o nejakú inú osobu, niekoho iného, ide o každého z nás, pretože každý z nás s tým v živote zápasí a musí sa prekonávať znovu a znovu každý deň. Čiže aj na budúci týždeň máme oblasť činností, v ktorých toto budeme môcť uplatňovať. Preto sme vďační za evanjelium, ktoré čítame.

A ešte môžeme pokračovať a nechať hovoriť aj druhého doktora, ktorého nosíme v sebe a ktorý nás upozorňuje na našu pominuteľnosť – rozum a svedomie. Podporuje to aj evanjeliová poznámka: „Keď sa zvečeralo, po západe slnka, prinášali k nemu všetkých chorých“ (Mk 1, 32). Deň je čas na činnosť. Noc je čas nepoužiteľný, mŕtvy. Znamená osudový pokoj. Tam zakotví každý človek. Zaniknú všetky nároky, rozplynú sa všetky očakávania. Je to chvíľa, keď každý povie: už dosť. To je hodina pravdy, pri ktorej zistíme, že sme smrteľní. A po dosiahnutí týchto limitov namiesto toho, aby sme upadli do prázdna, skončíme v Božom náručí. Boh má pre nás dar aj v zomieraní. Preto Ježiš uzdravoval večer, lebo večer je chvíľa Božej činnosti. Cez deň Ježiš vykonal jeden zázrak – Šimonova svokra, ale večer to bol ohňostrojom divov. Lebo Ježiš je Boží lekár, On uzdravuje naše tmy (porov. Mk 1, 34).

Bohatý turista chcel prenocovať v kláštore kartuziánov. Prekvapený jednoduchým zariadením v izbe opýtal sa mnícha, ktorý ho sprevádzal: „A kde máte nábytok?“ Mních

²²⁶ Porov. MAGGI, A.: Studii biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

pohotovo odpovedal: „A vy kde máte svoj nábytok?“ Turista hovorí: „Ved' ja tadiaľ len prechádzam.“ Nato mu mních hovorí: „Ved' aj my životom len prechádzame.“²²⁷

Toto nám diktuje doktor z vnútra: životom iba prechádzaš. Najdôležitejšie tvoje zariadenie nech je dobro a láska, lebo to sú hodnoty, ktoré ťa sprevádzajú a ktoré s tebou pôjdu až na večnosť. Ďakujeme za všetko, čo vnímame okolo seba, a prosíme Pána, aby sme mali silu v budúcich dňoch realizovať evanjelium a tešiť sa zo skutočnosti, že Ježiš je Boží lekár nášho uzdravenia.

37. ODCHOD Z PESIMIZMU

Mk 1, 40-45 Malomocenstvo z neho zmizlo a bol čistý

Šiesta cezročná nedeľa B

Všetky vtipy odrážajú dobu, v ktorej žijeme. Vraj taxikár sa ospravedlňoval zákazníkov: „Prepáčte ten smrad, viete, z tej dezinfekcie...“ Zákazník hovorí: „V pohode, ja už dva dni nič necítim.“ Taký vtip nemohol vzniknúť v minulosti, lebo je zrejmosťou reakciou na problémy s pandémiou vírusu Covid-19.

Je prirodzené, že sa usilujeme byť zdraví, mať zdravý zrak, sluch, čuch. Chápeme, že ak to niekto nemá, túži po uzdravení. To bola starosť ľudí aj pred dvetisíc rokmi. Zaujímavé je, že človek, ktorý stretol Ježiša, nepovedal: „Pane, prosím ťa, uzdrav ma,“ ale povedal: „Ak chceš, môžeš ma očistiť“ (Mk 1, 40). Ved' normálne by bolo: „Ak chceš, môžeš ma uzdraviť,“ medicínsky mal teda pýtať uzdravenie z choroby a nemal hovoriť o očistení. Za tým musí byť nejaký dôvod, pre ktorý to evanjelista Marek takto zapísal.

Podľa náboženského učenia, myslenia ľudí pred dvetisíc rokmi a špekulatívneho rabínskeho výkladu, niektorí pre svoj životný štýl a sebecké správanie sa boli nečistí, odlúčení od Boha. Vo svojej nečistote sa na Boha nemohli obrátiť, napríklad tým, že by boli išli do chrámu. Jediný, kto bol schopný ich nečistoty zbaviť, bol Boh, ale oni sa na neho nemohli obrátiť. Tak vznikla situácia, ktorá nemala riešenie, bola bezvýchodisková. Preto vznikla sprostredkujúca inštitúcia, ktorá mohla pomôcť – kňazi s ponukou obradu očistenia.

Aj dnes, ak niekto prepadne drogám alebo alkoholu, povieme: je závislý, môže si za to sám! Ide o zlyhanie vo vôli. Tu je dôvod, pre ktorý človek so znakom hanby hovorí: „Ak chceš, môžeš ma očistiť“ (Mk 1, 40). Môžeš zo mňa sňať znak hanby, aby som mohol komunikovať s Bohom. Zbav ma zamotaného kruhu, do ktorého som sa dostal.

Toto náboženské učenie a myslenie Ježiš nevyznáva. Naopak, prichádza preto, aby ukázal, že Boh vo svojej láske a nežnosti je otvorený voči všetkým i v chorobe, i v hriechu. Prekonáva myslenie, ktoré vtedy ľudia mali.

V evanjeliomom texte je zaujímavá poznámka: „Poslal ho preč“ (Mk 1, 43). Dá sa to rozumieť asi tak: odíď preč z tých myšlienok, z toho prostredia, kde nečistý je odlúčený od Boha. Ver, že nik ťa nevytlúčil z Božej lásky. Odíď z toho myslenia, že Boh ťa nemá rád.²²⁸

Posolstvo pred dvetisíc rokov je aktuálne aj dnes. Prepadávame smútku, pesimizmu, depresii a musíme si znovu pripomínať: odíď z myšlienok a prostredia, ktoré ti nahovárajú, že Boh ťa vylúčil zo svojej lásky. Čiže napriek tomu, čo prežívame v domácnosti, v zamestnaní, v škole, v politike, v správach, môžeme veriť, že sme Bohom milovaní, nikdy nás nevytlúčil zo svojej lásky.

Aj cvičenie, predsavzatie na budúci týždeň, by malo byť také, aby nám pripomínalo Božiu náklonnosť a nežnosť. Môže to byť aj modlitba alebo nejaká povinnosť, ktorú vykonávame – konať ju v novom duchu. Dôležitým znakom tohto cvičenia by mohlo byť – ako mňa Pán Boh má rád! V takomto myšlienkovom svete sa nám bude viac dariť.

²²⁷ WOJTOWICZ, K.: O kázni a dáždňikoch. Bratislava : Lúč 1991, s. 65.

²²⁸ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

Ilustruje to aj nasledujúci príbeh: „Keď sa v myšlienkach vraciam do detstva, najkrajšie spomienky sú návraty môjho otca z práce o pol siedmej večer. Ja a môj brat sme vždy čakali, ako bude zo žartu dlho zvonieť pri dverách, až kým mu jeden z nás nepríde otvoriť. Zvyčajne sme boli v kuchyni a robili sme si úlohy alebo sme pozerali televízor. Keď sme ho počuli vyzvárať, nadšene sme kričali. Zleteli sme dole schodmi, otvorili sme dvere dokorán a vtedy on povedal: „Hej, kde ste toľko?“ Keď sa vracal domov, bola to najkrajšia chvíľa z celého dňa.

Potom mám ešte jednu spomienku, ktorá sa mi neustále vracia. Spája sa s každodenným zvykom pri večeri. Všetci spolu sme si posadali k stolu a on objal mamu okolo pliec a povedal: „Vy dvaja, viete, že máte tú najlepšiu mamu na svete?“ Túto vetu s obľubou opakoval každý večer. Príbeh končí slovami: Zvyky sú cvičením srdca.“²²⁹

Keďže zvyk je cvičením srdca, máme si pripomínať, ako nás Boh má rád, ako nás majú radi ľudia, s ktorými sme rodina. Takéto myšlienky a prostredie si treba zachovať a chrániť.

Ďakujeme za uzdravenie malomocného jednak v jeho historickom kontexte, ale aj v symboloch, ktoré sa nám prihovárajú aj dnes. Ďakujeme za to, že obdobie, ktoré máme pred sebou, budeme môcť prežívať v duchu Božej lásky a náklonnosti.

38. ODPUSTENIE – BOŽIA MOC

Mk 2, 1-12 Syn človeka má na zemi moc odpúšťať hriechy

Siedma nedeľa cez rok B

Veľa žartov je z medicínskeho prostredia. Vraj sa raz lekári radili nad pacientom a nakoniec sa rozhodli pre operáciu. Ale muž na lôžku protestoval: „Radšej zomriem, než by som sa dal operovať.“ A primár hovorí: „Len sa nerozčuľujte, oboje sa dá krásne zvládnuť.“

Toto ironické vyjadrenie obsahuje pravdu o živote: ťažké je zvládnuť chorobu, ťažké je zvládať starnutie i zomieranie. Ťažkosti majú lekári aj my všetci. Nevedeli to zvládnuť ani ľudia pre dvetisíc rokmi a práve o tom svedčí príbeh z Markovho evanjelia o uzdravení ochrnutého muža, ktorého cez otvor v streche spustili pred Ježiša (porov. Mk 2, 1-12). Z viditeľného zázraku Ježiš robí znak neviditeľnej skutočnosti, ktorá je vážnejšia a hlbšia. Pre človeka sú obidve skutočnosti nemožné: aj odpustiť hriechy, aj uzdraviť ochrnutého.

Centrom teologického posolstva v príbehu je odpustenie hriechov, ktoré nemôže dať žiadna psychoterapia ani svedomie. Ide o tri skutočnosti: po prvé o správny obraz o Bohu, ktorý je milosrdenstvom a odpustením; po druhé o božstvo Ježiša, ktorý má moc odpúšťať hriechy; po tretie o spásu človeka, ktorý vie, že je bezpodmienečne milovaný.

Boh, počiatok života, je jediný, kto môže premôcť chaos a disharmóniu hriechu, čo je počiatok smrti. Iba Stvoriteľ môže znovu stvoriť to, čo hriech znetvoril. Ak milovať znamená dávať život, potom odpúšťať znamená kriesiť mŕtveho. To nemôže nik iný iba Tvorca života.

Grécke slovo *exúsia* označuje Božiu moc. V sebeckve ľudská moc život ničí, Božia moc je odpúšťať a podnecovať život. Táto moc je odlišná od našej. Ak je príkaz milovať Boha (porov. Dt 6, 4), tak iba jeho odpustenie a objavenie jeho nezištnej lásky nás uschopní milovať tak, ako sme milovaní. Preto Ježišova moc je moc Božia: odpúšťať.

Učítelia Zákona obviňujú Ježiša, že odpúšťa hriechy a robí sa Bohom (porov. Mk 2, 7). Nevidia, že skutočné rúhanie je ich falošný obraz o Bohu, ktorý sa podobá na človeka, čo neodpúšťa. Ježiš zabitý pre rúhanie (porov. Jn 19, 7) ukazuje, kto je Boh, a sám preukáže, že je Bohom (porov. Mk 15, 39). Za to, že nám daroval odpustenie, prijíma odsúdenie, ktoré mu dávame.²³⁰

Čo nám môže tento príbeh povedať dnes? Evanjelium je radostnou zvesťou, že Boh nie je len zákon, nie je iba svedomie alebo len psychoterapeut, ale je väčší ako naše srdce (porov. 1 Jn 3, 20). Je čistá, absolútna láska a milosť, ujíma sa našej choroby a smrti. Namiesto toho,

²²⁹ FERRERO, B. (editor): Ale veď máme krídla. Bratislava : Don Bosco 2006, s. 60.

²³⁰ Porov. FAUSTI, S.: Nad evanjeliem podľa Marka. Porozumieť Božiemu slovu. Praha : Paulínky 2007, s. 62.

aby nás vylúčil, dotýka sa nás ako malomocných. Namiesto odsúdenia nám odpúšťa ako ochrnutému. Týmto spôsobom nás uzdravuje z toho, čo nám bráni ísť cestou dobra a života.

Svedčí o tom rozprávanie súčasnej ženy. „Kamarátka mi povedala, že som ‚kaviarenská katolíčka‘. Spýtala som sa, ako to myslí. ‚Kaviarenská katolíčka je niekto, kto dodržiava len tie cirkevné predpisy, s ktorými súhlasí, a zvyšok vynecháva.‘

Uvažovala som o tom celé mesiace a medzitým som otehotnela. To ma veľmi ovplyvnilo. Budem učiť svoje deti, aby boli kaviarenskými katolíkmi? Bolelo ma srdce, úzkosť rástla, a preto som sa rozhodla ísť na spoveď.

Bála som sa. Všetko som si napísala, čo sa mi vybavilo v myslí. Napríklad mojím nesprávnym postojom a najväčším hriechom bolo, že môj manžel a ja sme celé roky používali antikoncepciu dávno pred svadbou. Myslela som si, že stačí, že som verná.

Pri spovedi som povedala kňazovi, že som už dlho nebola na spovedi a že som napísala celý zoznam hriechov. Povedal mi: začnime modlitbou. Pomodlili sme sa a to ma upokojilo. Všetko som prečítala a priznala. Nepovedal mi, že som zlá, ani ma nenazval veľkou hriešnicou. Povedal mi: ‚Obrátili ste sa. Boh vás priviedol bližšie k sebe a váš život sa zmení k lepšiemu.‘ Pocítila som takú úľavu, že som sa začala smiať, a bola som šťastná. V ten deň sa môj život zmenil. Vzdávam Bohu vďaku a chválu za kamarátku i za spovedníka.²³¹

Ďakujeme za evanjelium, z ktorého sa dozvedáme, že vtedy Ježiš uzdravoval ochrnutého a dnes nás, kaviarenských katolíkov. Obidva procesy sa dejú vďaka Božiemu milosrdenstvu a odpúšťaniu.

39. ZÁSLUHY ALEBO NAŠE POTREBY?

Mk 2, 18-22 Ženích je s nimi

Ôsma cezročná nedeľa B

Každú stredu na Námestí sv. Petra v Ríme sa koná audiencia za účasti tisícov ľudí z celého sveta, na ktorej má pápež krátky prejav, katechézu a pozdravy. V roku 2018 pri jednej príležitosti Svätý Otec František povedal, že kázeň v omši má byť 10 minút. Postavil sa na stranu veriacich proti kazateľom. Citoval Augustína Aurelia (354 – 430), ktorý učil: „Evanjelium sú Kristove ústa... Kristus kraluje síce v nebi, ale hovorí na zemi v liturgickom zhromaždení.“

Svätý Otec vysvetlil, že homília, kázeň, má ísť cez uši k srdcu poslucháča a skončiť pri rukách, pri skutkoch. Čiže homília skončí svoju púť, ak sa dotkne uší, stabilizuje v srdci a prejaví v každodennom živote v skutkoch.

A povedal aj jeden vtip: Keď sa ako mladý kňaz raz vrátil do svojej rodnej farnosti, stretol kamaráta zo školy a ten celý nadšený mu oznámil: „Predstav si, našli sme jeden kostol, kde nie je kázeň! Tam chodí najviac chlapov!“

V 60. rokoch minulého storočia boli omše ešte latinské. Pred omšou bola kázeň, polhodinová, potom kňaz vyšiel k oltáru a slúžil sv. omšu. V 70. rokoch sa to zmenilo, sv. omše sa už začali slúžiť v slovenčine, kázeň už bola v omši, 15-minútová.

V súčasnosti má byť 10-minútová a vzniká otázka: kam to pôjde ďalej? Odpoveď je jednoduchá: od doktríny k vzťahu, od teórie k svedectvu, od formalizmu k podstate.

V dobe farizejov a zákonníkov sa za náboženstvo vyhlasovalo zachovávanie pôstov, svätenie šabatu a sviatkov, predpisy o jedle, vykonanie predpísaného počtu modlitieb i účasť na obradoch v chráme. Dokazuje to aj otázka, ktorú kládli Ježišovi: „Prečo sa učenici farizejov postia a tvoji učenici sa nepostia?“ (Mk 2, 18)

Z Ježišovho pohľadu podstatné na náboženstve nebola doktrína, ale vzťah, živý osobný vzťah k Bohu ako Otcovi. Pripodobnil ho k svadbe, ktorá je vždy oslavou vzťahu. „Vari sa

²³¹ PROCTOROVÁ, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 6. Bratislava : Lúč 2008, str. 11.

môžu svadobní hostia postiť, kým je ženích s nimi? Dokiaľ majú medzi sebou ženícha, nemôžu sa postiť“ (Mk 2, 19).

Podľa Mojžišovho zákona Boh bol ľuďom prinášaný skrze doktrínu, Bibliu, chrám, obrady. Ježiš prichádza s novou vecou: Boh sa zjavuje prostredníctvom lásky a nie prostredníctvom doktríny. Nežnosť, náklonnosť Božia, je jazyk, ktorému môžeme všetci rozumieť. Preto sa na neho môžeme aj obrátiť. Teda Ježiš nevyzýval na dodržiavanie Mojžišovho zákona, ale na prijatie Božej lásky. Lebo Boh nás neuzdravuje kvôli našim zásluhám, ale pretože vidí našu potrebu. Toto bolo „nové víno do nových mechov“ (Mk 2, 22).

Aj dnes máme z tohto evanjelia úžitok. Lebo hoci prešlo dvetisíc rokov, stále si potrebujeme uvedomovať, že Boh nás má rád nie pre naše zásluhy, ale pre naše potreby, a tak ide v ústrety nášmu životu. Božie slovo nás v prvom rade upozorňuje na potrebu pestovať svoj osobný vzťah s ním najmä bezvýhradným prijímaním jeho lásky a milosrdenstva. Táto láska nikdy nie je odtrhnutá od lásky k blížnemu, preto keď napodobňujeme Boha Otca v konkrétnej láske ku každému bratovi a sestre, zvlášť k tým posledným, odvrhnutým a najosamejším, začneme vnímať jeho prítomnosť v našom každodennom živote.

Keď Chiaru Lubichovú pozvali, aby poskytla svoju kresťanskú skúsenosť zhromaždeniu budhistov, zhrnula ju takto: „Celé jadro mojej skúsenosti spočíva v tomto: čím viac milujeme človeka, tým viac nachádzame Boha. Čím viac človek nachádza Boha, tým viac miluje človeka.“²³²

Dospievajúca dcéra mala zlú náladu. Bola naježená ako dikobraz, keď naňho zaútočí pes. Lebo doma bolo veľa práce a matka jej stále dohovára, nakazuje, posudzuje, vysvetľuje a odporúča. Keď sa to stalo znova, sčervenela, pozrela sa mame priamo do očí a spustila: „Mami, som unavená. Mám dosť tvojho večného kázania. Prečo ma niekedy nevezmeš do náručia a neobjímeš ma? Všetky tvoje rady sú mi nanič!“

Prekvapená matka zostala stáť. Dcéru ju očami prosila o objatie. Matke bolo do plaču, triasol sa jej hlas: „Ty chceš, aby som ťa objala? Vieš, že aj ja túžim po tom, aby si ma objala ty?“ Chytila dcéru do náručia a pritlačila k sebe ako malé dievčatko.²³³

Všetci potrebujeme milovať a byť milovaní. Často sme príliš uzatvorení a bojíme sa prejavovať svoje city. Bojíme sa, že niekto odhalí, akí sme zraniteľní vo vzťahu k iným. Odzrkadľuje to aj náš strnulý vzťah k Bohu. Ďakujme za evanjelium, ktoré nám pomáha posunúť sa od náboženstva zvykov k osobnému vzťahu s Bohom, lebo človek je živý zo vzťahu.

40. KALENDÁRNY ŠABAT

Mk 2, 23-28 Syn človeka je pánom aj nad sobotou

Deviata cezročná nedeľa B

Deväťsto rokov pred Kristom za čias Šalamúna budovali v Jeruzaleme chrám. Pri jeho stavbe sa uplatňoval zaujímavý predpis, ktorý sa týkal nedele, sviatku, oni to volali šabat. Bolo zakázané konať 1521 činností. Vzniklo to tak, že pri stavbe chrámu bolo 39 druhov prác, povedzme kamenári alebo tesári atď., každý druh práce obsahoval v sebe ešte 39 čiastkových činností, takže $39 \times 39 = 1521$ zakázaných činností každý šabat.

Iný dôvod, prečo mali veriaci Židia vo veľkej úcte šabat, bol stvoriteľský, lebo „na siedmy deň Boh odpočíval“ (porov. Gn 1, 1-2; Ex 20, 8-11). Človek mal čerpať z prameňa, z ktorého vzišiel. Príkazov v Thóre bolo veľa, ale šabat bol jediný príkaz, ktorý zachovával aj Boh sám.

Okrem toho sa v šabate slávi spomienka na vyslobodenie z Egypta (porov. Dt 5, 13-15) a anticípuje sa definitívne oslobodenie od všetkého zla. Stvorenie dosahuje svoj cieľ.

²³² VANDELEENE, M.: *Io, il fratello, Dio nel pensiero di Chiara Lubich*, Città Nuova, Rím 1999, s. 252.

²³³ FERRERO, B.: (editor) *Příběhy pro potěchu duše*. Praha : Portál 2012, s. 38.

V tejto súvislosti odmietanie práce v sobotu bolo zdôvodnené aj tým, že je to deň Boha, v ktorom iba On sám pracuje výsostne svojím odpočinkom, keď dáva človeku dopredu zakúsiť radosť zo završenia stvorenia.²³⁴

V tomto kontexte treba rozumieť trhanie klasov učeníkmi. Farizeji povedali Ježišovi: „Pozri, prečo robia v sobotu, čo neslobodno?“ (Mk 2, 24) Z Ježišovho pohľadu však konajú a jedia v sobotu ako Boh. Ide o hostinu, lebo s ním máme spoločný život. To je definitívny dar, ktorý dáva Syn človeka. To, že Ježiš a učeníci prestupujú Zákon, ukazuje na novosť Kráľovstva, na prechod od zasľúbenia k naplneniu, ktoré sa v ňom stalo skutočnosťou.

Šabat je deň Pána, ktorý je cieľom a odpočinkom človeka a každého jeho dňa. V tomto zmysle by mal človek pracovať pre šabat. Ale pretože nie je toho schopný pre svoj egoizmus, sám šabat mu prichádza v ústrety. Šabat ako symbol niečoho Božieho prichádza kalendárnym spôsobom ako dar pre toho, kto sa Bohu odcudzil.

Medzi zakázané činnosti patrilo napríklad aj navštevovanie, cestovanie, starostlivosť o chorých; aj uzdravovanie, ktoré Ježiš vykonal, keď v synagóge povedal človeku s vyschnutou rukou: „Vystri ruku. On ju vystrel a ruka mu ozdravela“ (Mk 3, 5). Neurobil to náhodou ani z opovrhovania šabatom. Jeho sobotná činnosť ukazuje, že čas sa naplnil a celé dejiny dospeli k svojmu cieľu: k Bohu a jeho odpočinku. Ježiš neprestúpil sobotný predpis, ale prináša sobotu človeku. „Sobota bola ustanovená pre človeka, a nie človek pre sobotu. A tak je Syn človeka pánom aj nad sobotou“ (Mk 2, 27-28). Kresťania už neslávili sviatok šabatu, ktorý je na konci týždňa, ale nedeľu, prvý deň týždňa, lebo v duši je sviatok stále.

Ježiš preukázal odvahu, keď sa mal rozhodnúť medzi zachovávaním Biblie, Mojžišovho zákona, a človekom, ktorý potreboval pomoc. On sa rozhodol pre človeka a nie pre Zákon.

Ježišov postoj k chorým korešponduje s tým, čo napísal prorok Ezechiel: „Slabé ste neposilňovali, choré ste neliečili, ranené ste neobviavali, rozpráchnuté ste nezavrátili ani stratené ste nehľadali, ale násilím a hrôzou ste panovali nad nimi“ (Ez 34, 4). Z toho vidieť, že nejde len o chorobu v zmysle medicínskom, ale o ľud utláčaný jeho pastiermi. Vykladači Mojžišovho zákona, právnici a kňazská vetva svojím panovaním mnohokrát utláčali ľud. Ježiš uzdravuje chorých aj v tom zmysle, že oslobodzuje ľudí.

Novosť Ježišovho prístupu vidieť aj z toho, že učil inak ako rabíni. Učiť vtedy znamenalo byť v synagóge a vykladať text, čiže otvoriť Mojžišove knihy. Ježiš toto prestal robiť, neopiera sa o text Písma, lebo sa chce oslobodiť od tradície. S ním Starý zákon stráca platnosť a nastupuje nový, ktorý je zákonom lásky. To znamená, že bez opierania sa o tradície z minulosti priniesol nové poslanstvo, že Pán nás má rád a všetci sme jeho deti pozvané k životu.

Toto evanjelium je pre nás pozvaním, aby sme sa nebáli vyjsť zo svojich zlovykov, z toho, čo nás blokuje v živote, pretože sme pozvaní k slobode. Všetci sme pozvaní k tomu, aby sme nasledovali Ježišov štýl života, aby sme napodobňovali Boha.

Drevorubač vychádzal z lesa a rozpútala sa hrozná búrka. Domov bol vzdialený mnoho kilometrov, preto sa skryl pod jedným dubom. Zrazu do stromu uderil blesk a rozštíepil ho. Na muža padali konáre, preto utekal preč, rameno a ruka mu krvácali. Utekal pred krupobitím, chrániac si hlavu rukami. Spadol na úpäť veľkej skaly a ležiaci na zemi, premočený od dažďa, dotlčený od krupobitia a premrznutý stratil poslednú nádej.

Vtedy začul nejaký bľakot. To ho prebralo zo smrteľného spánku, bol to výkrik do tmy. Zdalo sa mu, že je to blízko, potom zase, že je to zďaleka. Že by aj baránok sa zľakol búrky? Hoci zomierajúci muž nemal silu ani vôľu niečo robiť, baránok potreboval jeho pomoc. Mužovi znel ten bľachavý zvuk ako úpenlivá prosba. Preto ho nasledoval.

Padajúce krúpy mu bičovali tvár, ale zbadal dieru v skale, bľakot sa ozýval odtiaľ. Dotackal sa až tam a v kaluži vody našiel ležať zraneného baránka. Zodvihol ho, odniesol

²³⁴ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Marka. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2007, s. 81.

trochu hlbšie do jaskyne do sucha, privinul si ho na hrud', aby ho zohrial, a zistil, že vlastne baránok zohrieva jeho, že mu vracia život. A tak spolu v teple prežili noc.

Ráno prenikli do jaskyne slnečné lúče a zobudili muža i baránka. Muž baránka pohladil a cítil, že baránok je hladný. Aj on pocítil hlad. Ale hlavne pocítil nekonečnú chuť žiť.

Človek by nemal prepadať bezmocnosti, lebo je v ňom vôľa k bytiu. Tým, že pomôže, zistí, že mu bola podaná pomoc. Ak opustí určitú situáciu, zlozvyky, postoje, začne kráčať k slobode. Šabat je pravidelne sa opakujúci Boží dar pre nás.

41. MUCHA AKO BOŽSTVO

Mk 3, 20-35 So Satanom je koniec

Desiata cezročná nedeľa B

Inkvizítor sa pýta ženy: „Ste čarodejnica?“ A žena odpovedá: „Áno, ale ruku do ohňa by som za to nedala.“²³⁵

Povieme si: aká čarodejnica, keď nevie pomôcť ani sama sebe, nieto druhým? Pravda je taká, že odkedy je ľudstvo, čiže od nepamäti, je aj čarodejníctvo. Ľudia sa vždy obracali na tajomné vyššie sily, hľadali odpovede a snažili sa svoje problémy riešiť pomocou démonických síl. Mnohokrát sa dopúšťali kliatob, žičenia zla. Rozprávanie o týchto primitívnych formách spolu s kúzлами, čarodejníctvom, horoskopmi, mágiou sú nezlučiteľné s kresťanstvom, je to proti prvému Božiemu prikázaniu, lebo ide o modlárstvo.

Tejto téme sa nevyhol ani Ježiš z Nazareta. Obžalovali ho, že „mocou kniežat'a zlých duchov vyháňa zlých duchov“ (Mk 3, 22), že je posadnutý, pomätený.

Všimnime si, v akom kontexte boli napísané tieto slová. Vedľa Palestíny bol štát Filištínsko a v ňom mesto Ekron, dnešné Akaron, kde bola veľká úcta k božstvu, ktoré sa volalo Belzebul. Exegéti na základe etymológie slova vysvetľujú, že to bolo božstvo múch. Keď išlo mesto do boja, na zástavách mali znak, symbol. V Akarone mali komára, lebo keď príde pliaga komárov alebo kobyliiek, zničia všetko. To predstavuje určitú silu.

Druhý spôsob výkladu: slovo baal znamená pán vysokého domu, pán vznešeného obydľia, ktoré poskytuje ochranu a lieči pred muchami, ktoré mohli uštipnúť a byť nebezpečné. Ide o božstvo, ktorým sa vzdáva úcta akejsi sile.

Farizeji a zákonníci, aby zosmiešnili Ježiša, využili jazykovú skomoleninu. Je rozdiel povedať Belzebul alebo Belzebub na konci s b. V pôvodnom jazyku sa tak zmení význam z pána vznešeného obydľia, čiže božstva, ktoré je silné a vie liečiť, na pána kopy hnoja, pána špiny. Tým chceli povedať, že Ježiš nielenže neuzdravuje, ale ešte aj priťahuje muchy, roznáša infekciu. Ide o rafinované obvinenie: Ježišu, ty ich ešte viac nakazíš.²³⁶

Opakom božského, vznešeného obydľia, je hnojisko. Na jednej strane je sila, ktorá je liečivá, na druhej strane sila, ktorá infikuje, zabíja. Farizeji a zákonníci videli, že Ježiš robí zázraky a lieči, nemohli to poprieť, tak to potrebovali aspoň zosmiešniť.

Podobnú metódu použili aj pri daňovej minci, keď sa ho pýtali, či slobodno platiť cisárovi daň (porov. Mt 22, 17), alebo pri prikázaniach, keď sa pýtali, ktoré je najdôležitejšie (porov. Mk 12, 28), alebo keď chceli vedieť, čiou manželkou bude po vzkriesení žena, keď žena mala sedem mužov... (porov. Lk 20, 27) Išlo o spôsoby, ako zosmiešniť Ježiša.

Farizeji a zákonníci nazývajú dobro zlom a niekedy zlo nazývajú dobrom. To je to, čo sa volá diabolské, satanské, lebo zlo je zamaskované. Neznesú, že ich moc a prestíž klesajú a Ježišova popularita stúpa. Preto ho potrebovali zosmiešniť nejakým spôsobom, aspoň slovami, keď sa inak nedalo.

²³⁵ Vtipovisko. In: Teleplus 9/2021 s.18.

²³⁶ Porov. DONAHUE, J. R.- HARRINGTON, D.J.: *Evangelium podle Marka. Sacra Pagina*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, s. 143.

Táto metóda sa neustále opakuje zo storočia na storočie. Kedy nebolo náboženstvo marginalizované, zosmiešňované, prevracané? Kedy nebolo dobro nazývané zlom a opačne zlo zamaskované za dobro? Umenie je rozlišovať.

Spiritualita je hodnota – veriť, že Ježiš je ideál. Stavíme Boha do stredu života. Nie je v našom živote zosmiešnený a vedľajší. Má svoju dôležitosť. Ježiš k tomu povedal: „Kto plní vôľu môjho Otca, ten mi je bratom, sestrou, matkou“ (Mk 3, 35). Hrdosť na Boha, vieru a náboženstvo nech korešponduje s každodennou činnosťou. Viera a náboženstvo nie sú čarodejníctvo, ale správne zacielenie života.

V jednom príbehu sa hovorí o učiteľovi, ktorý okrem toho, že bol múdry, bol aj športovec. Disciplína, v ktorej vynikal, bola lukostreľba. Raz ráno pozval žiaka, aby sa prišiel pozrieť na jeho ukážku. Žiak ho videl strieľať už tisíckrát, no aj tak poslúchol majstra.

Vybrali sa do lesa vedľa kláštora, zastavili sa pri jednom dube. Učiteľ vzal kvet, ktorý mal zastoknutý za opaskom, položil ho na konár, otvoril kapsu, vytiahol z nej tri predmety – luk zo vzácneho dreva, jeden biely šíp a bielu vyšívanú šatku. Potom odmeral sto krokov od miesta, kde položil kvet, a požiadal žiaka, aby mu poriadne zaviazal oči vyšívanou šatkou. Žiak to urobil.

„Koľkokrát si ma videl venovať sa tomuto starobylému lukostreleckému športu?“ opýtal sa majster. „Každý deň,“ odpovedal žiak. „A vždy sa mi podarilo trafiť terč do stredu zo sto krokov?“ „Pravdaže.“ Majster sa so zaviazanými očami pevne zaprel nohami do zeme, zo všetkých síl potiahol tetivu, vystrelil, šíp zasvišťal vo vzduchu, ale terč netrafil. „Trafil som?“ pýtal sa majster. Stiahol si šatku z očí. „Nie, išlo to úplne mimo,“ odvetil žiak. A pokračoval: „Myslel som si, že mi chcete ukázať silu myšlienky a potvrdiť schopnosť čarovať.“ Vtedy povedal učiteľ: „Práve som ti ukázal najdôležitejšiu lekciiu o sile myšlienky. Keď chceš dosiahnuť nejaký cieľ, sústreď sa naň, lebo nikto nikdy nemôže trafiť terč, ktorý nevidí.“²³⁷

Nikto nikdy nemôže trafiť terč, ktorý nevidí, preto sa snaž sústreďiť na cieľ – to je poučenie z príbehu. Viera a náboženstvo sústreďujú naše sily na ideál Ježiša Krista, koncentrujú nás na to, čo je v živote dôležité. Právom môžeme byť na to hrdí. Ďakujeme Ježišovi, že nás nazýva bratmi, sestrami, matkou a robí si z nás svojich príbuzných.

42. POHYB

Mk 4, 26-34 Je najmenšie zo všetkých semien

Jedenásta nedeľa cez rok B

Výstižný fejtón o našej dobe napísal profesor Eugène Zounmenou: Cyklistika je pomalá smrť planéty. Generálny riaditeľ Euro Exim Bank prinútil ekonómov rozmýšľať, keď im povedal: Cyklistika je katastrofa pre ekonomiku krajiny. Cyklista si nekúpi auto, neberie si pôžičku, nekupuje poistku na auto. Cyklista nekupuje palivo, neposiela auto na údržbu ani opravy. Nepoužíva platené parkovanie. Nespôsobuje veľké nehody. Cyklista nevyžaduje viacpruhové diaľnice a nestáva sa obézny. Zdraví ľudia nie sú potrební pre ekonomiku, nekupujú lieky, nechodia do nemocníc, nepotrebujú lekárov, nič nepridávajú na HDP krajiny.

Naopak, každý nový nápad z McDonald's vytvorí aspoň 30 pracovných miest – 10 kardiológov, 10 zubárov a 10 odborníkov na chudnutie. Vyberajte preto rozumne. Potrebujeme cyklistiku alebo McDonald's? Oplatí sa nad tým zamyslieť. A posledná veta profesora Eugènea Zounmenoua: A chodenie je ešte horšie. Chodec si ani bicykel nekúpi.²³⁸

Toto ironické vyjadrenie podporuje myšlienku, že pre zdravý životný štýl je nevyhnutný pohyb. Tak ako pre telo je dôležitý pohyb, tak pre psychiku človeka je dôležitá viera v Božiu lásku, v jeho prítomnosť v našom srdci.

²³⁷ FERRERO, B. (editor): Ladovec a piesková duna. Bratislava : Don Bosco 2016, s. 73.

²³⁸ <https://www.afro.who.int/fr/news/le-benin-organise-les-premieres-journees-scientifiques-sur-la-tuberculose-les-chercheurs-ont>

Vo svojej dobe sa k tejto téme vyjadroval aj Ježiš z Nazareta, keď hovoril o Božom kráľovstve. Myslel tým energiu Božej lásky, ktorej sa človek otvára vierou, a je obdarený prítomnosťou Boha vo svojom srdci. Dá sa povedať, že ide tiež o pohyb, lebo sa naštartuje Boží pohyb v človeku. Sebeckto je stagnácia, ale viera v Boha posúva človeka k láske, to je pohyb od seba k blížnemu, od seba k Bohu. Pohyb, ktorý je normálny pre zdravý životný štýl, je dôležitý v spiritualite človeka, aby život bol vydatený a zmysluplný.

Nie náhodou Ježiš prirovnal Božie kráľovstvo k semenu, lebo v semienku je pohyb. Hoci nám sa zdá, že sa tam nič nedeje, pri troche fantázie si vieme predstaviť steblo, klas, zrno, zrelosť. Všetko je tam. A tak ako semeno a pôda patria k sebe, podobne človek a nadčasová Božia múdrosť, čiže Božia sláva, patria k sebe. Ak sa nestretnú, človek zostane sterilný, sebecký, neužitočný. Dokazuje to stav okolo nás, keď stretávame ľudí, ktorí žijú bez cieľa, sklamaní, zranení, depresívni a pýtajú sa na zmysel života.

Psychológovia hovoria, že štruktúra zmyslu života je tvorená šiestimi elementmi: 1. afirmácia, 2. akceptácia, 3. cieľ, 4. sloboda, 5. hodnotenie budúcnosti a 6. postoj k smrti. Čiže aby život mal zmysel, tak je dôležité po prvé pritakať životu, to znamená mať chuť žiť. Po druhé: akceptácia, prijatie, lebo všetko sa zmeniť nedá a s mnohými vecami je potrebné zmieriť sa. Toto seba-prijatie dáva otvorenosť Božej láske. Po tretie: cieľ – lebo viera a náboženstvo prinášajú zacielenie. Je to úžasná skutočnosť, že človek vie plánovať, projektovať, myslieť dopredu, koncepcne. Po štvrté: sloboda – to je to, čo nás oddeľuje od zvierat. Dáva nám vedomie, že ja som ja a môžem sa rozhodovať. Piate je hodnotenie budúcnosti, po starom sa to v náboženstve volá viera vo večný život. Komu chýba viera v nebo, jeho život je ako telo bez pohybu. A posledná vec je postoj k smrti. Otvorenosť pre Boha dáva nádej, že aj za hranicami smutných skutočností je náruč Otca.²³⁹

Súhrne povedané: psychológovia potvrdzujú, že pre štruktúru zmyslu života je dôležitá viera v Božiu lásku prítomnú v srdci človeka. Taký pohyb v duši je pre nás požehnaním.

Nasledujúci príbeh ukáže, čo sa stane, ak existuje prítomnosť Božia v srdci človeka, a čo v prípade jej absencie. V júni 2021 bola vyhlásená za blahoslavenú rehoľná sestra Maria Laura Mainettiová. Prečo ju vyhlásili za blahoslavenú? Lebo pred dvadsiatimi rokmi sa stalo, že pubertiačky, pätnásťročné dievčatá praktizujúce satanizmus, v bare pri pive sa z nudy dohodli, že vykonajú satanistický obrad „zmluva krvi“. Dohovorili sa, že vykonajú vraždu. Vymysleli to tak, že jedna z nich telefonovala do kláštora, že bola znásilnená a zostala tehotná, rodina ju odvrhla a súrne potrebuje pomoc. Keď sestru takto vylákali z kláštora, dievčatá ju v tmavej uličke omráčili úderom do hlavy a zavraždili 19 bodnými ranami nožom. Páchateľky neskôr pred súdom priznali, že sestra počas umierania prosila Boha, aby im odpustil ich hriech.

V spisoch sestry Marie Laury Mainettiovej sú aj tieto slová: Existujú konštanty, ktoré ma vždy sprevádzali: hlboká radosť idúca ponad ťažkosti; istota, že Kristus ma miluje, odpúšťa mi, obnovuje ma a nikdy neopúšťa; a láska ku každej osobe ako takej, keďže je Kristovým vtelením, osobitne k tým najmenej milovaným. To boli konštanty rehoľnej sestry.²⁴⁰

Z príbehu vidno, čo robí prítomnosť Boha v srdci ženy, ktorá sa každý deň modlí, a čo robí absencia Boha v srdci pubertiačok, ktoré sa rozhodnú pre satanistický obrad. Ďakujme za evanjeliové posolstvo o Božom kráľovstve ako semienku. Dovoľme, aby v nás pôsobilo, lebo to dá nášmu životu pohyb, za ktorý budeme vďační.

43. DÔLEŽITOSŤ VIERY

Mk 4, 35-41 Kto je to, že ho i vietor, i more poslúchajú

Dvanásťročná nedeľa B

²³⁹ Porov. FABIAN, A.: Spiritualita a religiozita – opora pri hľadaní zmyslu života. IN: Zmysel života adolescentov. Košice, UPJŠ, 2014. s. 43-63.

²⁴⁰ In: Katolícke noviny

Vraj na psychiatrickom oddelení sedel pacient v hojdacom kresle. Celý deň si pospevoval "Lulu, Lulu ..." Host', ktorý to videl, pýtal sa doktora: „Čo sa mu stalo?" „Viete,“ odpovedá doktor, „Lulu bolo dievča, ktoré mu dalo košom!" Host' súcitne pokýval hlavou. Pokračovali v prehliadke. Na druhom poschodí host' videl miestnosť obloženú matracmi, v ktorej iný pacient búchal hlavou do múra a volal: „Lulu, Lulu..." „Aj ten má problémy s Lulu?" pýtal sa host'. „Áno,“ odpovedal doktor, „to je ten, ktorý sa s Lulu oženil!"²⁴¹

Ľudské vzťahy sú zložité. Jeden plače preto, že ženu nemá, a druhý plače preto, že tú istú ženu má. Niektorý celý život ďakuje Bohu za manželského partnera a iný udiera hlavou o múr a ľutuje tú chvíľu, keď dal druhému dôveru.

Je to dané tým, že na začiatku každého vzťahu je „skok do tmy.“ Veriť a dôverovať človeku znamená vložiť seba i svoj osud do jeho rúk. Pritom nie je možné s istotou dopredu vedieť, čo z toho bude, či to prinesie šťastie alebo smútok. Až po rokoch sa ukáže, či ten, komu bola udelená dôvera, opätovoľ vzťah.

Človek má však schopnosť prejaviť vieru a dôveru aj voči Trojjedinému Bohu. Vie uznať jeho existenciu a vložiť svoj život do jeho rúk. Význam takejto viery verifikujú rôzne okolnosti života.

Búrka na mori, o ktorej čítame v Markovom evanjeliu (porov. Mk 4, 35-41), je symbolom života, ktorý sa topí v ťažkostiach. Lebo následok sebeckta, podvodu, klamstva, pýchy či drzosti je smutný život v sebe a slzy v očiach blízkych ľudí. Vari nevieme, ako to skončí, keď sa niekto vloží do alkoholizmu alebo lakomstva, alebo karierizmu?

Inokedy sme ponorení do záplavy bolesti nie vlastnou vinou, ale pre civilizačné ochorenia. A znova sa topíme v neistote. Ubíja nás vojna alebo prírodné živelné pohromy, následky neekologického správania sa človeka.

Vo viere sa nám ponúka milosrdná a zachraňujúca Božia láska, ktorá nás chce vytrhnúť z mora našej biedy. Z našej strany sa žiada zaujať postoj: Ježišu, verím ti! Ježišu, dôverujem ti!

O význame takejto viery a dôvery v Boha píše aj ruský spisovateľ Lev Nikolajevič Tolstoj: „Jedného jarného dňa som bol sám v lese a počúval šumenie stromov. Myslel som na nepokoj, ktorý ma trápil už tri roky, na moje hľadanie Boha, na stále kolísanie medzi radosťou a zúfalstvom.

Zrazu som si uvedomil, že som skutočne žil iba vtedy, keď som myslel na Boha. Len keď som v neho veril, prúdili mojím vnútrom radosné vlny života. Všetko okolo mňa ožilo a dostalo zmysel.

Keď som však prestal v neho veriť, akoby sa náhle zastavil život. „Čo teda ešte hľadám?“ ozval sa vo mne hlas. Ved' to je On, bez ktorého sa nedá žiť. Boha poznať rovná sa žiť. Boh je život. Od tej doby ma toto svetlo nikdy neopustilo."²⁴²

Táto pevná viera sa stala Tolstojovi najvzácnejšou oporou jeho stareckého a osamelého života a pomohla mu natrvalo prekonať dlhé kolísanie medzi radosťou a zúfalstvom, pripomínajúcim búrku na mori.

To platí aj o našom živote: kým sme zakotvení v Ježišovi, sme pánmi nad búrkami života, či sú to choroby, sklamanie, neúspechy, alebo pocity menejcennosti. Aj nad našimi okolnosťami Ježiš hovorí: „Mlč, utíš sa!“ (Mk 4, 39) Keby sme však dovolili, aby nám búrky zakryli pohľad na Ježiša, začneme kolísať a padať. Preto je dôležitý pohľad koncentrovaný na Ježiša.

Žitá viera privádza človeka k zaujímavým objavom a skúsenostiam. Študent vysokoškola napísal: Súčasťou môjho študijného programu bola aj letná prázdninová prax. Pre študentov nebolo ľahké nájsť si dobré miesto. Na jar mi jeden z profesorov ponúkol

²⁴¹ MELLO Anthony de, Modlitba žáby, Cesta, Brno 1996, s. 101.

²⁴² NIGG Walter, Lesebuch für Christen, Herderbucherei č. 650, s. 44.

pracovisko vo Washingtone. Bola to najlepšia ponuka, akú si študent v mojom odbore mohol želať. Mal som reálne šance dostať štipendium na tento pobyt.

Keď som si zapisoval termín nástupu, zistil som, že sa prekrýva s dátumom Svetového dňa mládeže v Denveri, kde bol prítomný Svätý Otec. Musel som si voliť medzi dvomi možnosťami a vybrať iba jednu z nich. Uvedomil som si, že ide o to, či dám prednosť Bohu a stretnutiam duchovným pred úspechmi v štúdiu. Ťažko mi padlo rozhodnúť sa, lebo som sníval o tom, že strávim leto vo Washingtone. Nakoniec som sa rozhodol postaviť Boha na prvé miesto a ísť na Svätého Otca a nie do Washingtonu.

Keď som to oznámil profesorovi, veľmi sa rozčúlil. Moje rozhodnutie označil za hlúpe. Ale ja som v srdci cítil, že som konal správne. Deň pred odchodom na letné prázdniny ma profesor zavolať, aby sa mi ospravedlnil, že sa nechal uniesť hnevom, a dodal, že ma odporučí, aby som dostal iné štipendium, ktoré by mi umožnilo sprevádzať ho s niekoľkými ďalšími študentmi v januári nasledujúceho roka do Nemecka. Bol som šťastný. Profesor mi nakoniec povedal, že si ma váži pre moju schopnosť uprednostniť vieru pred všetkým ostatným.²⁴³

Kto by nepoznal búrky študentského života? Koľkokrát je študent nesený na vlnách neistoty, kolísania a rozhodovania? Ale mať oči upreté na Ježiša a postaviť ho na prvé miesto sa mnohonásobne vyplatí. Veď jeho „vietor i more poslúchajú“ (Mk 4, 41). Kiež by sme s vďačným srdcom vedeli povedať Bohu: Verím ti a dôverujem tvojmu vedeniu!

44. NÁBOŽENSTVO DOBROTY

Mk 5, 21-43 Dievča, hovorím ti vstaň

Trinásta cezročná nedeľa B

Mladý muž uverejnil inzerát: Dostal som lístok na finále majstrovstiev Európy, ale v rovnaký deň sa mám ženit. Nájde sa niekto, kto by chcel ísť namiesto mňa? Bude to v Komjaticiach o 15.00 h, nevesta sa volá Niki.

Šport, voľný čas, zábava sú radostné životné udalosti. Aj svadba ako príslub šťastia patrí medzi radostné životné udalosti. Ale je život poskladaný iba z radostných udalostí? Sú aj ťažké.

Niekedy počúvame správy o tornáde, supercele, za minútu človek príde o strechu nad hlavou alebo aj o život. Niekedy sa stane autonehoda, úraz, následky sú na celý život. Niekto príde o prácu alebo rozpadnú sa vzťahy v rodine, inokedy je zemetrasenie, požiar, povodne. Život je mozaika radostných aj ťažkých situácií. Potom veľa záleží od toho, aký prístup a postoj zaujmeme.

Evanjelium nám pomáha aj nás vychováva. Ilustráciou je príbeh z Markovho evanjelia, pretože aj Jairus ako predstaviteľ synagógy, aj žena, ktorá dvanásť rokov trpela na krvotok, boli v ťažkej životnej situácii (porov. Mk 5, 21-43). Prečo to Marek napísal?

V židovskej kultúre krv znamená život, strata krvi stratu života. Ale čo je najhoršie: strata krvi ju urobila nečistou. To je dramatická situácia pre ženu. Keď je nečistá, ako keby bola malomocná, nikto sa jej nemôže dotknúť. Ani ona nikoho. Ak je slobodná, určite sa nemôže vydať; ak je vydatá, nemôže mať intímny vzťah so svojím manželom, je odsúdená na sterilitu, ocitá sa v beznádejnej situácii. Jediný, kto by ju mohol zachrániť, je Boh, ale je nečistá, teda nemôže ísť do chrámu a obrátiť sa na Boha. Preto je to pre ňu dramatická situácia. Taký človek je vylúčený ešte aj z pôsobenia Boha.

Ale žena vyťuší, že Ježiš je iný. Prezentoval Boha ako Otca, ktorý neudeluje svoju lásku na základe zásluh človeka, ale pre jeho potreby, pretože On je dobrý. Žena sa dopustí priestupku, lebo sa dotkne človeka, Ježiša, a to bolo ako svätokrádež, lebo prenáša na neho

²⁴³ N. A. „Študentský život“ in Nové Mesto V (1996) č. 6, s. 15.

svoju nečistotu. Tým prestúpila Zákon. Tento čin paradoxne nepriniesol potrestanie, ale požehnanie a uzdravenie.

Zostala vystrašená s očakávaním, aký bude trest. Ježiš ako správny rabín by ju mal napomenúť a vyhrešiť. Namiesto toho jej povedal: „Dcéra moja, tvoja viera ťa zachránila.“ (Mk 5, 34). A ani ju neposlal do chrámu, nemusí obetovať Bohu, lebo Boh sa jej ponúkol a daroval jej spásu a život.²⁴⁴

Celý príbeh je jednoduchý, ale poučný pre nás aj dnes. Rozprávania o zázrakoch v kultúre antického sveta neboli považované za vedecké informácie z oblasti medicíny či biológie. Boli literárnymi formami a vyjadrovali fakty spojené s náboženstvom. V Ježišovom evanjeliu nie sú použité kvôli tomu, aby oslávili náboženskú moc, ale aby oslávili náboženskú dobrotu, ľudskú dobrotu Boha. Ježišovi nešlo ani tak o náboženskú moc, autority, farizejov, zákonníkov, znalcov. Išlo mu o náboženstvo dobroty.

A tu je spoločný menovateľ s našou dobou. Sme vyzvaní nedávať pociťovať druhým svoju moc, ale naše dobro a lásku; pochopiť evanjelium a náboženstvo nie ako náboženstvo moci, Boha, pána, sudcu, tyrana, vládcu, ale Boha, ktorý nás nekonečne miluje a uzdravuje.

Z tohto zorného uhla sa modeluje aj prístup na riešenie ťažkej životnej situácie, nech by bola akákoľvek. Boh je prvý, kto so mnou trpí, posilňuje ma v zložitých okolnostiach. Evanjelium je výzvou uveriť nie v náboženstvo moci, ale v náboženstvo dobroty.

Oriol Vall sa staral v barcelonskej nemocnici o novorodencov. Hovorí, že prvým gestom človeka je objatie. Len čo dieťať príde na svet, natiahne ručičky nahor, ako keby niekoho hľadálo. Lekári, ktorí sa starajú o zomierajúcich, tvrdia, že zomierajúci človek sa tiež snaží dvihnúť ruky nahor akoby k poslednému objatiu. Toto jednoduché gesto vystihuje všetko. Celý život sa zredukuje na jediné gesto. Celý život je cesta medzi dvoma objatiami.²⁴⁵

Dnešný deň je pre nás nedeľou Božieho objatia na ceste medzi dvoma životnými objatiami. Ďakujeme za náboženstvo dobra, ktoré sa realizuje v každodennosti.

45. NÁBOŽENSKÉ VERKLÍKOVANIE

Mk 6, 1-6 Proroka si všade uctia, len nie v jeho vlasti

Štrnásť nedeľ cez rok B

V slovenskom spoločenskom živote platí nová riekanka: „Povedali vaši našim, aby zatkli naši vašich. Ak nezatknú naši našich, potom zatknú naši vašich.“

Odráža to stav spoločnosti, v ktorej žijeme. Ľudia, ktorí kedysi spolu pracovali na jednom úrade, ministerstve, chodili spolu na pivo, spoločne brali úplatky, sa zrazu zmenili. Jeden chodí ďalej do práce v obleku a kravate a druhý vo väzenskej rovnošate. Z priateľov sa stávajú odcudzení ľudia. Kedysi boli svoji, naši, dnes sú cudzí.

To, čo sa deje vo svete politiky, je prítomné aj v rodinnom živote: rozvod ako následok odcudzenia. Alebo to vidíme medzi národmi: konflikty na hraniciach a dlhotrvajúca vojna. Kedysi boli svoji a teraz vojna. Mohli by sme pokračovať ďalej, v mnohých oblastiach identifikujeme, kto je môj a kto cudzí. Ak si človek nedá pozor, odcudzenie je za dverami.

Aj Ježiš v Nazarete pred dvetisíc rokmi mal s tým skúsenosť. Na začiatku Marek píše, že prišiel do svojej vlasti aj s učeníkmi, čiže prišiel medzi svojich, to boli „naši.“ Na konci však sa už čudovali, lebo medzitým nastalo odcudzenie: „Skadiaľ to má tento? ... Vari to nie je tesár, syn Márie?“ (Mk 6, 2-3)

Prečo sa z „našich“ stali „cudzí“? Ježiš predovšetkým v sobotu nevysvetľoval Thóru ako iní znalci Zákona, ktorí iba opakovali, čo už bolo povedané, verklíkovali Desatoro. Ježiš hovoril o ponuke nového vzťahu s Bohom. Nový vzťah sa nezakladá iba na zachovávaní

²⁴⁴ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

²⁴⁵ FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 68.

a poslušnosti Zákonu, ale na prijatí Božej lásky, na otvorenosti voči nej. A toto pre nich znamenalo zmätok; prvá skutočnosť, ktorá ich znepokojila.

Potom druhá – odkiaľ to má? To nemôže pochádzať od Boha, lebo čo je od Boha, to je nám jasné. Máme na to vzdelanie a úrad. Sme kompetentní. To, čo učí a robí Ježiš, musí byť magické, čarodejnícke. Preto diskreditovali Ježiša a považovali ho za mága.

A tretia skutočnosť: Keď je niekto niečí syn, tak v židovskej kultúre sa povie „syn otca“. A oni sa pýtajú: „Vari to nie je tesár, syn Márie?“ (Mk 6, 3) Chceli ho uraziť, škandalizovať, nevedeli mu prísť ani na meno. Znakom opovrhnutia bola veta: či to nie je syn Márie, hoci sa v ich kultúre nespomína „syn matky“, ale „syn otca“.²⁴⁶

Z analýzy textu evanjelia vidíme, čo znamená pre nás aj po dvetisíc rokoch. Ježišovo vystupovanie by sme mohli zhrnúť slovami: neopakoval to, čo opakovali iní učitelia, ale učil prijívať Božiu lásku novým spôsobom a nechať sa inšpirovať pre svoj život Božími vnuknutiami.

Budú prázdniny a plánujeme si čas pre seba, pre druhých, relax. Dôležité je naplánovať si aj čas pre Boha. Táto schopnosť človeka, projektovanie, je významná aj v spiritualite, nielen vo veciach každodenných. Potom nám viera a náboženstvo nezovšednejú, nebudeme verklíkovať, ale všetko, čo sa týka viery a náboženstva, nám bude pripadať zaujímavé a nové.

A hoci bude zajtra slnko svietiť tak ako predtým, potešíme sa, že je nové slnko. Aj dážď a búrka môžu byť zajtra také, aké boli predtým, a bude to pre nás nové. Čím to je, že ráno vstaneme a ďakujeme Bohu za nový deň? Otvorenosťou, projektovaním. Život nie je opakovaním, ale otváraním sa novým príležitostiam. Život nie je verklíkovaním, ale otvorenosťou voči všetkému, čo je nám darované. Každá modlitba, svätá omša, prejav lásky nebude pre nás náboženskou repetíciou, ale novým činom, ktorý nás posúva ďalej.

Vraj chudobný muž sa raz opýtal Pána Boha: „Prečo som taký chudobný?“ Boh mu odvetil: „Si chudobný, lebo nedávaš.“ „A čo mám dávať, keď nič nemám?“ horekovo pobúrený muž. Boh riekol: „Máš päť veľkých pokladov, o ktoré sa môžeš podeliť s inými.“ „Ja päť pokladov? Kde sú?“ „Syn môj, prvým pokladom je tvoja tvár. Môžeš sa podeliť o svoj úsmev, nič nestojí, je nádherný a má účinok na druhých. Po druhé tvoje oči – môžeš nimi pozrieť pohľadom lásky a dobrá a druhí budú šťastní. Po tretie máš ústa – môžeš sa prihovárať vľúdnyimi slovami a môžeš okolo seba šíriť radosť. Po štvrté máš srdce – môžeš dopriať šťastie iným, môžeš dať druhým pocítiť svoju žičlivú prítomnosť, dotýkať sa iných s úctou. A po piate: posledným darom, ktorý máš, je tvoja postava – ňou môžeš druhým urobiť veľa dobrého, pomáhať ľuďom, ktorí to potrebujú. Nemusíš pomáhať len peniazmi, aj drobný skutok dokáže liečiť a prežiarť život, uzdraviť zranenia a ubolené srdce. Vidíš, si boháč!“²⁴⁷

Každý môže takto rozumieť životu. Stačí zostať otvorený pre Božie dary, pre svet, ktorý je okolo nás, a nemať postoj farizejského verklíkovania. Vedomie, že Boh je zaujímavý a je Otec, ktorý nás má rád, nech bude inšpiráciou pre náš život aj v budúcom týždni.

46. PO DVOCH

Mk 6, 7-13 Začal ich posielat'

Pätnásta nedeľa cez rok B

Každý rok je na začiatku júla štátny sviatok svätých Cyrila a Metoda. Objavila sa k tomu vtipná poznámka: keby prišli Cyril a Metod po jednom, mohli sme mať dva voľné dni.

Iná je logika sveta, diplomacie, a iná logika Biblie. V evanjeliu čítame: Ježiš poslal učeníkov po dvoch (porov. Mk 6, 7). To nie je maličkosť ani náhoda. Ani to, že Cyril a Metod prišli dvaja spolu, nie je náhoda. „Poslať po dvoch“ znamená v spoločenstve vyjadriť posolstvo. Kde sú dvaja, musia sa znášať, odpúšťať si, tolerovať sa. Ak dvaja ukážu, že majú

²⁴⁶ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

²⁴⁷ FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 19.

medzi sebou lásku, ich spoločenstvo vyjadri posolstvo. Ježiš nediktuje, čo majú hovoriť, ale akí majú byť. V spoločenstve lásky je vyjadrený obsah, ktorý nazývame evanjeliom.

Obsah poslania by sme mohli zhrnúť do troch oblastí. V evanjeliu sa píše, že išli a ohlasovali pokánie; po druhé vyhнали mnoho zlých duchov a po tretie mnohých uzdravili, pomazali olejom (porov. Mk 6, 7-13).

Pokánie, po grécky metanoia, je zmena zmýšľania, to je posun od sebeckta k láske. To je úloha na celý život, nikto nie je hotový.

Vyhнали mnoho zlých duchov. Ak niekto začne brať drogy, nemá do činenia so zlom? Dnes to nazývame závislosť, po starom v Biblii že má zlého ducha. Ak niekto prepadne alkoholu, drogám, nemá do činenia so zlom, netreba ho oslobodiť od závislosti, vyhnat' z neho zlého ducha? A mohli by sme pokračovať: internet, mobily, patologické hráčstvo, pornografia. Oslobodenie od zla je rovnako aktuálne ako v minulosti. Preto poslanie, ktoré dostali apoštoli, je nadčasové.

Pomazali olejom chorých a uzdravovali. Ide o prejav zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Ľudsky je dôležité zapájať rozum do vývoja, vedy a techniky, usilovať sa byť nápomocný aj v zdravotníckom sektore.

Je zvláštne, že pri rozposlaní apoštolov sa nespomína modlitba, a pritom ide o náboženstvo. Nespomína sa kostol, neposiela ich budovať kostoly, neposiela ich rozširovať kult, nezavádza nijaké nové obrady. Prečo?

Lebo toto všetko bolo dobre vypracované vtedy a je aj dnes. Na modlitby, obrady, kostoly sme špecialisti, vieme to robiť. Už nám chýba len láska, súcitiť, milosrdenstvo. To je na náboženstve najťažšie. Preto Ježiš posielal: id'te, rozprávajte, pomáhajte ku spiritualite, ku vzťahom.

Matúš, Ján, Marek a ďalší boli Ježišovi súčasníci. Od neho veľa počuli a veľa s ním prežili. Ale o niekoľko desaťročí neskôr apoštol Pavol, ktorý bol od nich mladší, v Liste Efezanom napísal: „Nech je zvelebený Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás v Kristovi požehnal... aby sme sa skrze Ježiša Krista stali jeho adoptovanými synmi“ (Ef, 1 3-5). Pavol pochopil, čo je obsahom ohlasovania. Adopcia, ktorá sa tam spomína, nie je inštitút, ktorým rodičia prijímajú dieťa do svojej rodiny. Vtedy slovo adopcia znamenalo, že išlo o právnu inštitúciu, akú používali rímski cisári. Keď sa blížil koniec ich života, nenechávali svoje kráľovstvo jednému zo synov, ale medzi dôstojníkmi a generálmi si vybrali toho, koho považovali za najschopnejšieho viesť ríšu. Mnoho cisárov bolo adoptovaných – od Tiberia, Augusta, Marka Aurelia, Trajána, Hadriána a ďalších. Adoptovaní cisári boli najprv vojaci, velitelia, generáli.²⁴⁸

Keď Pavol píše, že sme adoptované Božie deti, v kontexte doby to znamená, že Boh na nás myslí, má nás rád, sme v jeho pláne, dôveruje nám, vkladá do nás nádej, považuje nás za schopných spolupracovať s ním na diele stvorenia. Tak ako považoval starnúci cisár niektorého generála za schopného viesť ríšu.

Ide o hodnotu, ku ktorej sme povolani: komunikovať život. Sme milovaní, aby prostredníctvom našej lásky sme uschopnili druhých prijať lásku. To, že Ježiš poslal učeníkov po dvoch, aby ohlasovali radostnú zvesť, nie je len nejaký údaj, informácia, ale súčasť kresťanského posolstva, ktoré mení a pretvára svet.

Tretiačka Tracy si raz všimla, že deti zo štvrte, v ktorej bývala, hádzajú do mraveniska horiace zápalky. Pobúrilo ju to, no ešte viac ju rozrušilo čosi, čo ostatní nevideli, alebo sa tvárili, že nevidia, a navždy sa jej to vrylo do pamäti. Keď mravce zacítili oheň, začali sa spájať do dvojíc. V pevne spojených dvojiciach čakali aj na smrť.²⁴⁹

²⁴⁸ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>.

²⁴⁹ FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 11.

Dôležité je mať sociálnu oporu, mať dvojicu i v ťažkej životnej situácii. Posolstvo evanjelia sa prihovára nášmu srdcu. Nech je pre nás povzbudením, že sme Bohom milovaní a že sme jeho adoptívne deti.

47. ZVNÚTORNENIE

Mk 6, 30-34 Boli ako ovce bez pastiera

Šestnásta cezročná nedeľa B

Vtipne poznamenal jeden pán: Všetci ma kritizujú, že ráno meškám pätnásť minút do práce, ale nikto si nevšimne, že odchádzam z roboty každý deň polhodinu skôr.

Niektorí majú ľahostajný postoj k práci: chodí neskoro, je nedbalý, odflákne, čo sa dá, uteká z roboty. Ale nie všetci sú takí. Existuje aj iná skupina ľudí, ktorí robia svoju robotu uvažene, snažia sa byť poctiví, statoční. A existuje aj extrémna skupina – workoholici. Nielenže prídu do práce skôr, ale aj zostávajú v nej dlho do noci.

Celý pracovný výkon súvisí so spiritualitou, ktorú človek vyznáva. Je o tom reč aj v evanjeliu, keď Ježiš pozýva učeníkov, aby išli do ústrania, do ticha, pretože stále prichádzalo veľa ľudí a oni sa ani nemali kedy najesť (porov. Mk 6, 30-34). Stále boli v službe.

Dôležité je však prežívať vyváženosť medzi vonkajšou aktivitou a vnútorným relaxom, rovnováhu medzi zamestnaním a dovolenkou, primeranosť medzi prácou a odpočinkom. Preto je v evanjeliu veta: „Poďte aj vy sami do ústrania na pusté miesto a trochu si odpočinite“ (Mk 6, 31). Ide o pozvanie do ticha, samoty, k modlitbe, rozjímaniu, meditácii. Nie je to únik od služby, ale čas na zvnútornenie.

Základným problémom života je produkcia, konanie mnohých skutkov, ktoré z nás robia ľudí vonkajších, čiže sa „zvonkajšujeme“. Lenže tak ako sa „zvonkajšujeme“, mali by sme sa aj zvnútorňovať. A zvnútornenie nastáva vtedy, keď sa ponárame do hĺbok bytia, rozmyšľame o tom, načo sme na svete; keď sa pýtame, odkiaľ som prišiel, kam smerujem, prečo je na svete zlo. Kladenie si základných filozofických a teologických otázok o zmysle ľudského života nás zvnútorňuje.

Nestačí pracovať len na svojom zovňajšku, ale aj na svojom zvnútornení. Keď dievčatá modelky idú na súťaž krásy, musia pracovať na svojom „zvonkajšovaní“, aby pekne vyzerali. Ale okrem toho každý človek musí pracovať aj na svojom zvnútornení, aby bol dobrý, dalo sa s ním žiť a pracovať.

O rovnováhe medzi prácou a odpočinkom hovoril pápež Lev XIII. (1810 – 1903) pred viac ako sto rokmi v encyklike *Rerum Novarum* (O nových veciach, 1891). Píše: „V súčasnosti sme svedkami toho, ako sa práca stáva priam zotročujúcim nástrojom na získavanie modly peňazí. Boh chcel, aby stredobodom sveta nebola modla, ale človek ako muž a žena, ktorí budú udržiavať svet svojou prácou. Ale teraz, keď žijeme v systéme bez etiky, stojí v centre sveta modla a svet sa stal uctievačom tohto ‚bôžika peňazí‘.“

Keď v centre záujmu sú peniaze, rodičia pracujú od vidím do nevidím, nemajú dostatok času na rodinu a výchovu detí. Nastupuje televízia a internet a časom sa ukáže, že to bolo zavádzajúce. Práca je dôležitá, ale nie je najdôležitejšia. Práca má stáť v službe rodiny, lebo človek je dôležitý. Systém rovnováhy sa potom prejaví v rozličných okolnostiach života.

Svedčí o tom aj príbeh doktora Silvestra Krčméryho (1924 – 2013) z 50. rokov minulého storočia. Bol to lekár v Bratislave, dnes ho považujeme aj za veľkého disidenta a bojovníka proti komunizmu. V roku 1954, keď bol proti nemu vedený proces, pretože bol komunistami zatknutý, naučil sa vo väzení jedno evanjelium naspamäť. V ťažkých časoch bol živý z evanjelia. Samozrejme, že žil z modlitby a snažil sa zvnútorniť život.

Preslávil sa tým, že keď bol vo väzení, na súde povedal historickú vetu: „Vy máte moc, ale my máme pravdu.“ Toto mu pomohlo prežiť aj ťažké chvíle vo väzení. Komunisti mu niekoľkokrát ponúkali amnestiu. Trikrát ju odmietol, lebo keby ju prijal, znamenalo by to, že

priznáva spáchanie trestného činu. Ale on nič nespáchal, preto nepotreboval odpustenie. Po štrnástich rokoch väzenia chodieval každý deň na sv. omšu, žil z Božieho slova. Jeho život bol „zvonkajšený“ lekárskou prácou, ale bol aj zvnútornený skrze modlitbu a vzťah s Bohom.

Ďakujeme za evanjelium, v ktorom nás Ježiš pozýva: „Poďte aj vy sami do ústrania“ (Mk 6, 31), poďte do ticha, v ktorom život bude zvnútornievať. Vzťah s Bohom dodáva človeku silu, aby aj v ťažkej životnej situácii obstál.

48. PROBLÉM NAKÚPIŤ

Jn 6, 1-15 Rozdával sediacim, koľko chceli

Sedemnásť cezročná nedeľa B

Ktosi múdry povedal nasledujúcu myšlienku: Nehovor Bohu, aké veľké problémy máš. Povedz svojim problémom, aký veľký je tvoj Boh.

Aj pred dvetisíc rokmi mnohí nasledovali Ježiša, lebo mu chceli povedať, aké majú veľké problémy. Jeden hovorí: Som chromý, nemôžem chodiť, Ježišu, pomôž mi! Druhý: Nevidím, Pane, daj, aby som videl! Tretí sa sťažoval na rodinu atď. Každý hovoril Bohu o svojich problémoch skrze Ježiša, pretože v ňom videli Božieho muža.

Čo urobil Ježiš? Pokúsil sa priviesť ľudí k zmene: Nehovorte Bohu o veľkých problémoch, ktoré máte. Povedzte vašim problémom, aký veľký je Boh. Aby dosiahol túto zmenu, bolo potrebné niečo urobiť. Ján napísal v evanjeliu, že ich viedol na druhý breh (porov. Jn 6, 1). Básnicky povedané: priviedol ich do iného sveta, na iné myšlienky.

Podčiarknime si tri kľúčové myšlienky z evanjelia. „Nakúpiť“, lebo Ježiš sa spýtal, „kde nakúpime chleba“; druhé „usadte ľudí“ a tretie „chlapec, čo ponúkol dve ryby“ (porov. Jn 6, 1-15). Z analýzy troch kľúčových myšlienok zbadáme, ako sa Ježišovi podarilo upriamiť pozornosť ľudí na skutočnosť, že Boh, ktorému veria, je Otec, ktorý ich má rád. To, čo je potrebné, je zmena v postoji.

Otázku „kde nakúpime chleba?“ (Jn 6, 5) povedal Ježiš preto, aby Filipa a ostatných skúšal. Slovo „nakúpiť“ súvisí s našou ľudskou mentalitou, lebo kupujeme, predávame, snažíme sa niečo mať, vlastniť, zbohatnúť, niekedy skrachujeme. Každopádne je to mentalita sveta, ktorá je nám vlastná, prirodzená, je to v nás zakódované, ale je to ďaleko od mentality Božích synov a dcér. Premýšľame ako ľudia tohto sveta a Ježiš chcel priviesť učeníkov k tomu, aby premýšľali ako Boh. Zmeniť mentalitu nie je vôbec jednoduché.

Marko Ivan Rupnik píše, že keď sa snažíme zachrániť a máme strach zo smrti, využívame všelijaké poistky na život. Naše úsilie je koncentrované na seba, preto je naša mentalita individualistická a egoistická. Život ako spoločenstvo nás zaujíma menej. Tak to bolo aj s tými, ktorí chodili okolo Ježiša. Preto prvé, čo chcel Ježiš, je pomôcť zmeniť ich zmýšľanie, aby premýšľali ako Boh, ako synovia a dcéry, aby boli empatickí, a nie iba sústredení na seba. Toto prezrádza veta: „Kde nakúpime chleba?“ Kupovanie bolo mentalitou ľudí žijúcich na rovine, mentalita pohanov, kdežto mentalita veriacich súvisí s uctievaním Boha, a to sa dialo na kopci.

Druhá skutočnosť, ktorá je v evanjeliiovom úryvku zaujímavá, je „usadte ľudí“ (Jn 6, 10). Dalo by sa to preložiť: nech si ľahnú do trávy, ktorá tam bola. Vtedy v gréckom a rímskom svete sa jedávalo pri hostinách tak, že páni skôr ležali ako sedeli. Keď niekto leží, musí mať sluhu, aby sa najedol. Kto leží, je obsluhovaný, pán.

Keď Ježiš povedal, nech si ľahnú, usadia sa, chcel im dať pocítiť, že oni sú páni. To znamená, že On je služobník. Dimenzia služby a panstva je prítomná spolu v Ježišovej osobe. Berie chlieb, modlí sa nad ním ako pán a rozdáva ho ako sluha. Nejde tak o rozmnoženie chleba, ale skôr o rozdelenie sa.

Ježiš je postavený do situácie sluhu, aby si každý človek uvedomil hodnotu Božieho dieťaťa, lebo svojím sebestvom sme ju stratili. Posilňuje naše vedomie, kým sme, že Boh nás má rád, slúži, nepanuje nad nami, ale zahŕňa nás svojou láskou. Toto je poznanie, ku ktorému sa máme vrátiť, je zhrnuté v slovách: nech si ľahnú do trávy.

Tretia skutočnosť hovorí o chlapcovi, ktorý tam bol a mal dve ryby (porov. Jn 6, 9). Tým, že ich odovzdal Kristovi, došlo k tomu, že sa všetci najedli. Tu je odpoveď na otázku, ktorú riešime dnes v sociológii, sociálnej práci, politológii a politike. Lebo všetci chcú vytvoriť raj na zemi, dosiahnuť sociálnu spravodlivosť. Metóda, akou sa to má dosiahnuť, je prerozdeliť prostriedky, dobrá zeme, ktoré máme. Od osvietenstva sa o to ľudstvo snaží tri storočia, a úspech žiadny. Stále sú priepasti medzi chudobnými a bohatými. Táto metóda problém nerieši, ľudia sú iba klamaní.

Kresťanská spiritualita učí, že problém sa vyrieši, keď dobrá zeme budú prechádzať Kristovými rukami, keď sa stvorenie vráti ku Kristovi. Ako ten malý chlapec, ktorý ponúkol dve ryby. Neponúkol ich susedovi, ale Bohu, Kristovi. V Kristových rukách svet, stvorenie, dobrá zeme sa vracajú k tomu, čím boli podľa pôvodnej Božej vízie. Nám sa vracajú naspäť, ale v inej kvalite a kvantite.

Zmena, ktorá nastáva v Kristových rukách, je očistenie sveta a hmoty. Očistenie od iba vlastníctva, ktoré používame s vášňou, očistenie od sebestva. Preto musia byť naše ruky vyprázdnené. Nestačí dávať niekomu, je potrebné dávať Kristovi. V tom je to tajomstvo: riešenie spoločenských problémov očami sveta, očami rozumu, je v tom, že dávame iným. Očami viery je dať Kristovi a cez Krista dať iným – čokoľvek.

Odovzdať Kristovi prácu, cestovanie, námahy, faktúry zaplatené alebo nezaplatené, starosti či bolesti – to znamená premýšľať životné okolnosti s Kristom. Naučiť sa povedať: Ježišu, odovzdávam ti moju starosť, pomôž mi s ňou. Cez Krista sa odovzdáva všetko do služieb iných ľudí. Nevzdáľujeme sa tým od sveta, ale iným spôsobom pristupujeme, iný postoj zaujímame k hodnotám života a sveta. Svet sa inak sociálne usporiada skrze vnútornú cestu, očistenie, cez zmenu mentality, ku ktorej nás evanjelium vyzýva.

Rabín, o ktorom bolo známe, že bol veľmi skúpy, nikomu nič nedaroval, staral sa iba sám o seba, raz stretol sedliaka, ktorému na ceste zapadol voz do priekopy. Zľutoval sa nad ním, pomohol mu, voz vytlačili z blata na cestu. Sedliak sa práve chystal sláviť šabat, obrad, ale sa zašpinil od blata pri vyťahovaní voza. Keď to videl rabín, znova mu pomohol, očistil jeho rúcho od blata.

Keď rabín prišiel na posledný súd, nenašli nič dobrého, ale na poslednom riadku bolo zaznamenané, že kedysi pomohol chudobnému človeku nielenže s vozom, ale hlavne očistiť rúcho od blata, keď sa chystal sláviť bohoslužbu. Tento skutok záchrany rabína oslobodil.²⁵⁰

Vymyslený príbeh je veľmi múdry, lebo každé naše konanie má hodnotu, význam, ak ho odovzdávame do Božích rúk, ak svoj život zameriavame na hodnoty večné a na Pána Boha. Ďakujeme teda za dar Eucharistie, za sväté prijímanie, ku ktorému môžeme stále pristupovať; za silu, ktorú z nej čerpáme, a za to, že aj my sme vedení Ježišom k tomu, aby sme nielen rozprávali Bohu o našich veľkých problémoch, ale aby sme vyznávali životom, aký veľký je náš Boh.

49. EUCHARISTICKÉ MYSLENIE

Jn 6, 24-35 Kto prichádza ku mne, nikdy nebude hladovať

Osemnásta nedeľa cez rok B

V jeseni 2021 navštívil Slovensko pápež František a pred jeho príchodom kolovali na internete rozličné postrehy. „Zaočkovaní sa budú môcť stretnúť s pápežom Františkom a nezaočkovaní s pápežom Jánom Pavlom II.“

²⁵⁰ FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 76.

Sarkastický humor potvrdzuje skutočnosť, že ľudia sa stále delia: v politike na ľavicových a pravicových, v sociálnej sfére na chudobných a bohatých, z hľadiska školstva na negramotných a vzdelaných, z hľadiska zdravotníctva na zaočkovaných a nezaočkovaných. A delenie je aj v náboženskej oblasti.

Toto videl aj Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi, keď sa pozeral na zástup ľudí, ktorí sa niekoľko dní predtým zúčastnili na rozmnožení chlebov, nasýtili sa a potom ho znovu hľadali. Ježiš im vyčíta: „Nehľadáte ma preto, že ste videli znamenia, ale preto, že ste jedli z chlebov a nasýtili ste sa“ (Jn 6, 26). Ježiš ich chcel priviesť k eucharistickému mysleniu, to znamená byť chlebom pre druhých, a oni stále hľadali chlieb pre seba. Preto išli za Ježišom, aby sa nasýtili. Pre Ježiša to bolo nedostatočné, vedel, že život má vtedy význam a zmysel, ak človek sa stane chlebom pre druhých.

Rozmnoženie chleba pre všetkých malo byť znamením, znakom, ale ľudia ho neprečítali ako znak Božej lásky, ale ako senzáciu a príležitosť nič nerobiť a najesť sa. Dôsledok nepochopenia je delenie sa na tých, ktorých viera je osobná, zrelá s eucharistickým myslením, a na tých, ktorí veria povrchné a tradične.

Existuje skupina ľudí, pre ktorých náboženstvo je výkon, čo sa robí pre Boha. To Ježiš nechcel, lebo jeho náboženstvo nespočíva vo výkone pre Boha (súbor modlitieb, pôstov, sviatkov, obetí), ale v otvorenosti voči tomu, čo Boh robí pre mňa. Čítať v znakoch prírody, na tvárach detí, čítať Božiu lásku k nám v udalostiach, toto nás učí Eucharistia.

Preto vidíme, že aj po rozmnožení chlebov sa ľudia delili na tých, ktorí pochopili Ježiša, čo znamená byť chlebom pre druhého, mať eucharistické myslenie; a na druhú skupinu, ktorí si mysleli, že sú nábožní, ale ich nábožnosť spočívala len vo výkonoch pre Boha.²⁵¹

Po dvetisíc rokoch by sme mohli aplikáciu posolstva zhrnúť do slov: Bože, zbav ma vonkajškovosti, povrchnosti, a pomôž mi nadobudnúť eucharistické myslenie. Skoro rúhavo znie veta: Bože, zbav ma myslenia náboženského a daj mi eucharistické! Zvykové náboženstvo môže človeka pomýliť, ale eucharistické myslenie vedie k inému životu. Preto idem na prijímanie, preto Boh je pokrmom pre mňa, aby som ja bol chlebom pre druhého.

Ježiš povedal: „Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život“ (Jn 6, 54). V gréčtine sú dva výrazy pre život. Niečo iné je bios a niečo iné zoe. Bios – učili sme sa biológiu, je život buniek, život mäsa, život prirodzený. Zoe je život vzťahový, synovstvo, rodičovstvo, personálny život. Boh nás má rád, má vzťah k nám, preto aj my máme rozvíjať vzťah k nemu. Zoe je život zo vzťahov. K tomu chce Ježiš privádzať ľudí.

Výsledkom tejto úvahy nemá byť konklúzia: Netreba sa už ani modliť, ani do kostola chodiť, lebo hlavné je, že sa otvorím Božej láske a poznám, aký je Boh dobrý, a hotovo. Ale celá pravda spočíva v tom, že otvoriac sa Božej láske, uznáme jeho veľkosť. Potom v duchu eucharistického myslenia začneme sa viac a úprimnejšie modliť aj postiť, aj svedeať, aj na púť pôjdeme a všetky náboženské úkony budeme konať v novom duchu. Bude to postoj kresťana, ktorý úprimne hľadá Boha a spozná, že nie je dôležité, čo on robí pre Boha, ale d'akuje za to, čo On urobil pre neho.

Bol piatok ráno a mladý muž zamestnaný vo veľkom podniku odhodlal sa požiadať svojho šéfa o zvýšenie platu. Pred odchodom z domu povedal manželke, čo sa chystá urobiť. Celý deň bol nervózny a nespokojný, až poobede pozbieral odvahu a išiel za zamestnávateľom. Na jeho veľké prekvapenie so zvýšením platu súhlasil.

Nadšený muž prišiel domov a už ho čakal prestretý stôl, najlepší porcelán, zapálené sviečky. Čítil vôňu jedla a pomyslel si, že niekto už telefonoval z roboty manželke a oznámil dobrú správu. Našiel ju v kuchyni, objali sa, skoro tancovali. Sadli si k stolu ku skvelej večeri, ktorú žena pripravila, a vedľa tanierika našiel lístok: „Gratulujem ti, miláčik, verila som, že uspeješ, pripravila som ti večeru, aby si vedel, ako veľmi ťa ľúbim.“

²⁵¹ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

Všetko prebehlo, ako malo. Keď potom pomáhal umývať riad, všimol si, že v odpadkovom koši leží iný, pokrčený lístok. Vybral ho, otvoril a na ňom bolo napísané: „Netráp sa, že si neuspel, určite si si zvýšenie zaslúžil. Pripravila som ti večeru, aby si vedel, ako veľmi Ťa ľúbim.“²⁵²

Manželka bola pripravená na jednu možnosť i na druhú. Zostalo len otázkou, ktorý lístok treba položiť na stôl, lebo ľubiť máme ľudí, a nie veci. Tu je vidieť zrelosť, keď človek pochopí, že Boh sa stáva pokrmom pre mňa, aby som ja bol pokrmom pre druhého. Je to veľká vec čítať Božie dary v novom svetle a snažiť sa, aby naša viera bola postojom eucharistického myslenia.

50. CHLIEB – BOŽIA ĽUDSKOSŤ

Jn 6, 41-51 Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba

Devätnásta cezročná nedeľa B

Dvaja starší páni filozofovali nad životom a jeden hovorí: „Doktor mi povolil dve deci vína denne.“ Druhý sa pýta: „A ako to zvládaš?“ „No, už som v roku 2043.“

Starostlivosť o zdravie patrí k základným skutočnostiam života. Pohyb, fitness, strava, pitný režim – v lete na ulici vidno ľudí s fľaškou vody v ruke.

Lenže život má aj iný rozmer. Nestačí v človeku živiť život buniek, lebo je potrebné aj živiť život vzťahov. A zatiaľ čo život buniek funguje na základe prijímania, vylučovania a rozmnožovania, život vzťahov sa rozvíja na základe sebadarovania.

V tejto súvislosti rozumieme Ježišovej vete: „Ja som chlieb života“ (Jn 6, 48). Myslel na skutočnosť, ktorú treba v nás posilňovať, rozvíjať, a to je život zo vzťahov. Dynamiku vzťahov rozvíja to, keď dovoľíme Bohu, aby vstupoval svojou láskou do našich každodenných udalostí.

Jednoduchý výrok „Ja som chlieb života“, má v sebe veľké bohatstvo. Už prvé „ja som“ znelo vtedy poslucháčom inak ako nám. Lebo keď sa Mojžiš stretol s Pánom v horiacom kríku, Boh sa mu predstavil: „Ja som, ktorý som!“ (Ex 3, 14) Čiže „Ja Som“ bolo pre Žida, veriaceho človeka, Božie meno, prítomnosť Boha. Tým Ježiš poukazoval na božský stav, božskú autoritu.

Pri slovách „ja som chlieb“, napadne nám pečenie, krájanie, pšeničný alebo grahamový, akýkoľvek chlieb, ktorým sme živí. Ale Ježišovi poslucháči vedeli veľmi dobre, že chlieb v náboženskom význame znamená Thóru, päť Mojžišových kníh, začiatok Biblie, Božie slovo. Každý je živý Božím slovom. Toto Božie slovo považovali za chlieb pre život.

Aj dnes sa povie: „Čítal som knižku a zhltnú som ju.“ Každé slovo sa dá hltáť. Aj Jeremiáš napísal: „Našli sa tvoje slová a ja som ich zjedol. Tvoje slová sú mi slasťou a radosťou srdca“ (Jer 15, 16). Čiže aj slovo života môže byť chlebom.²⁵³

Poslucháči a Ježišov výklad narazili na seba preto, lebo im nešla do hlavy Ježišova božská ľudskosť. To je vždy problém. Na jednej strane je tu jeho veľká ľudskosť a empatia a na druhej strane je tu božská ľudskosť.

Niečo z toho sa dá pochopiť z textov omše. Ježiš hovorí: „Vezmite a jedzte, toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás.“ To „telo“ je mäso. Mäso ako znak slabej ľudskej prirodzenosti, lebo sa vie pokaziť. Lebo mäso označuje človeka v jeho slabosti. Podlieha limitom, starneme, sme chorí. Na športovcoch vidíme určitú dokonalosť, ale zároveň vieme, ako mäso súvisí so slabou ľudskou prirodzenosťou. Ide o vyjadrenie ľudskej situácie.

Keď Ježiš povedal: vezmite a jedzte, toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás, vtedy do ľudskej prirodzenosti vstupuje Boh so svojou múdrosťou a perspektívou. Toto je Eucharistia,

²⁵² FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 69.

²⁵³ Porov. CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

sväté prijímanie. Do ľudskej situácie rodinnej, pracovnej, každodennej, osobnej vstupuje Boh a vytvára požehnanie.

Tento evanjeliový úryvok nám pomáha ukotviť sa v našej ľudskej prirodzenosti, ale zároveň vidieť perspektívu účasti na božskej ľudskosti. To, čo prežil Ježiš, je aj našou cestou. Keď v nás žije Boží život, Božia láska, je to nezničiteľná skutočnosť, ktorú ani slabá ľudská prirodzenosť, ani choroba, ani smrť nevie zničiť. Božiu lásku v nás nemožno zničiť. Naše kosti, slabosti, všetko podlieha skaze, ale nezničiteľné v nás je to, čo je Božie.

Túto hodnotu dostávame do seba každým svätým prijímaním. Preto slová „ja som chlieb života“ sú úžasné. Sme vďační, že môžeme byť účastní na akcii Božieho sebazdieľania. Často si môžeme opakovať vetu: Pane, buď pre mňa chlebom života.

Vraj v Kolumbii jeden muž mal možnosť pozorovať svet, ale nie zo zeme smerom hore, ale zhora smerom nadol. Ľudia mu pripadali ako more ohňov. Každý z nich žiaril vlastným plameňom. Nejestvujú dva rovnaké ohne. Sú veľké a malé ohne, ohne všetkých farieb. Sú ľudia, ktorí horia pokojným plameňom a nepoznajú vietor, sú ľudia s bláznivým ohňom, z ktorého vyletujú iskry, a niektoré ohne iba tlejú, nepália, zatiaľ čo iné horia tak silno, že sa k nim nemôžeme priblížiť.²⁵⁴

Toto jednoduché vyjadrenie svedčí o mnohých skutočnostiach. Každý z nás je ako jeden ohník a sme rôzni. Naša ľudskosť je základ, aby sme sa rozvinuli, aby sme mali účasť na Ježišovej božskej ľudskosti.

51. Z PALICE FLAUTA

Jn 6, 51-58 Moje telo je pravý pokrm

Dvadsaťročná nedeľa B

Ako malí chlapci sme sa hrávali pri potoku, kde rástli vrbý. Na jar, keď vrba oživala, lebo pracovala miazga, sme si z konárikov robili píšťalky. Tak sme paličku premenili na flautu. Niektorú kratšiu, niektorú dlhšiu, rôznosť tónov vytvárala zábavu.

Z tejto jednoduchej činnosti sa zrodila prastará ľudová múdrosť, ktorá hovorí o tom, že ak je palica milovaná, premení sa na flautu. Keď je dievča milované, premení sa na princeznú, hoci je chudobná. Keď je muž, chlapec, milovaný, premení sa na kráľa. Lebo palica, ktorá je milovaná, stáva sa flautou.²⁵⁵

Básnický obraz môže pomôcť aj pre duchovný život. Lebo človek si môže byť vedomý svojich nedostatkov a jednoduchosti ako palica, ale je Bohom milovaný. To mu dáva perspektívu flauty, dobrého človeka.

Ak pred dvetisíc rokmi ľudia šomrali na Ježiša (porov. Jn 6, 51-58), robili tak preto, lebo nepochopili základnú vec, ktorú Ježiš prišiel odovzdať: náklonnosť Božiu k človeku. To, že náboženské autority šomrali na Ježiša, je pochopiteľné. Ale v určitej situácii aj zástup, ktorý s ním šiel a ktorý mu inokedy fandil, tleskal, teraz začína šomrať. To znamená, že musel povedať niečo, čo ich podráždilo.

To, čo ich vyviedlo z miery, boli Ježišove slová: „Ja som chlieb života“ (Jn 6, 48). Vedeli a verili, že skutočným chlebom života, ktorým sa živíme, je Božie slovo, múdrosť schovaná v Biblii, Mojžišov zákon. Ale teraz prišiel niekto, kto hovorí inak, tvrdí, že on je chlieb života, nárokuje si na božský stav, preto šomrali.

Šomranie vychádza aj zo skutočnosti, že Ježiš prezentoval božskú ľudskosť. Náboženským autoritám sa to nepáčilo, lebo oni oddeľovali človeka od Boha. Človek je hriešny, nedostatočný, Boh je svätý, nedostihnuteľný, a my – náboženská autorita – sme prostredníci. Seba dosadzovali do tej priepasti, ktorá je medzi človekom a Bohom.

²⁵⁴254 FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 66.

²⁵⁵255 YOKO ONO: Z milovanej paličky. In: Výber Reader's Digest, apríl 2015

Ježiš však postupoval inak. Nehovoril o priepasti medzi človekom a Bohom, ale o moste lásky. Vykladal Boha ako Otca, ktorý nás má rád, je nám naklonený. Boh stojí na strane človeka, pre Ježiša Boh bol Otec, ktorý je spojenec človeka. Preto povedal vetu: „Nik nemôže prísť ku mne, ak ho nepritiahne Otec“ (Jn 6, 44). Čiže náboženským autoritám nešlo ani tak o dobro človeka ako o osobnú prestíž. Kdežto Ježiš tu ukazuje novú skutočnosť: božskú ľudskosť. Preto šomrali na neho.²⁵⁶

A nový pohľad neprinášal len na vzťah Boha k človeku, ale aj na postoj človeka k Bohu. Nazývame ho vierou, ktorá je spojená s kultom, napr. eucharistickým. Pri vete „Ja som chlieb života“ (Jn 6, 48), obyčajne myslíme na to, že Eucharistia je svätá vec, lokalizovaná Božia prítomnosť, niečo prítomné v bohostánku, pred čím si kľakneme a zaujímame určitý náboženský postoj. Takéto chápanie Eucharistie je určitý redukcionizmus, zmenšuje jej hodnotu na niečo, čo súvisí s náboženským kultom, ale je nedostatočné.

V Ježišových slovách „Ja som chlieb života“ (Jn 6, 48) treba rozlišovať chlieb pre život a chlieb života. Chlieb pre život nájdeme v obchode, ale chlieb života je niečo, čím sytíme seba aj iných; je to niečo, čo oživuje, niečo, z čoho sme živení. Lebo človek nie je živý iba z chleba, ale aj z módy, športu, z voľného času, zábavy, človek je živý z lásky k rodine atď. Preto nestačí chlieb pre život, ale treba chlieb života.

Ježiš zašiel ešte ďalej, keď použil slovo, ktoré v gréčtine znamená *mäso*. Čiže: kto je moje telo v zmysle mäso. To preto, aby sme na ľudskú situáciu, v ktorej sa nachádzame, ináč nazerali, aby sme ju videli ako božskú ľudskosť. Pre Boha nie je komplikovaná naša situácia ani naše nedostatky, chyby, zlozvyky ani naše hriechy. On nás má rád. Živí nás takých, akí sme. To všetko preto, aby palicu premenil na flautu.

Nádherne to vyjadril Nikolaos Kabasilas (1319 – 1391), byzantský pravoslávny mystik, že keď ideme na sväté prijímanie, stávame sa telom tela, krvou jeho krvi. Mení to náš život. My sme si zvykli, že pokrm živí telo. Ale Boží život, ktorým je láska, živí v nás láskavosť. Moje telo bude žiť vtedy, keď budem prijímať potravu, ale duch, moje ľudské bytie, bude žiť vtedy, keď sa darujem. Existencia je zabezpečená vtedy, keď telo prijíma jedlo, ale ľudské bytie sa musí darovať v službe druhým. Inak život nebude vyrovnaný. A preto sú v kostole viaceré stoly. Jeden eucharistický, oltár, z ktorého jeme Kristovo telo, a iný by mal byť charitatívny. Pretože nie je možné jesť Eucharistiu a nestať sa tým, čo sa je.

Chápeme, že keď Ježiš vykladal svojim súčasníkom: „ja som chlieb života“ (Jn 6, 48), nedorozumie vzniklo z toho, že oni to mali v hlave ináč poukladané. A ťažko sa pretvárali. Lebo ich predstavy o Bohu a náboženstve boli iné ako Ježišove. Popudil ich a šomrali aj preto, lebo povedal vetu: „Vaši otcovi jedli na púšti mannu a pomreli“ (Jn 6, 49). Ako keby povedal: Exodus, o ktorý sa opierate, odchod z egyptského otroctva a príchod do zaslúbenej zeme, všetko už stratilo význam. Vy to považujete za veľký úspech, ale nikto z tých, čo vyšiel z Egypta, nedošiel do zaslúbenej zeme. Ani Mojžiš to nedokázal, lebo na ceste všetci zomreli, až nasledujúca generácia prišla do zaslúbenej zeme. Tým chcel Ježiš povedať: lebo tak ako vtedy generácia zomrela, keďže nepočúvali Boží hlas, tak aj vy riskujete, že nevstúpíte do plnosti slobody, ak nebudete počúvať tento hlas.

Vraj malé dieťa chcelo poznať Boha. Vedelo, že to bude dlhá cesta, a tak si do batoha zabalilo žemle a trochu ovocnej šťavy. Nadšene sa vydalo na cestu. Keď obišlo takmer tri bloky, stretlo v parku starenku. Sedela na lavičke a pozorovala holuby. Dieťa sa posadilo vedľa nej a otvorilo batoh. Práve sa chystalo vypiť trochu ovocnej šťavy, keď si všimlo, že starenka vyzerá vyhladnuto. Ponúklo jej jednu žemľu a ona ju vďačne prijala. Mala taký krásny úsmev, že ho dieťa zatúžilo znovu vidieť. A tak ponúklo trochu šťavy. Starenka mu znovu venovala nádherný úsmev. Dieťa bolo šťastné.

²⁵⁶ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

Lenže začalo sa stmievať, bolo treba ísť domov a skôr, ako sa vydalo na cestu, otočilo sa k stareнке a objalo ju. Ona obdarovala dieťa najširším a najkrajším úsmevom. Keď prišlo dieťa domov, prekvapilo matku šťastím, ktoré z neho vyžarovalo. Spýtala sa na dôvod radosti a dieťa odpovedalo: „Jedla som s Bohom a predstav si, že má ten najkrajší úsmev na svete.“

Medzitým sa vrátila domov aj stareнка a prekvapila svojho syna pokojom, ktorý sa rozlieval po jej tvári. Spýtal sa jej: „Mami, čo si dnes robila, že si taká šťastná?“ Žena odpovedala: „Jedla som v parku žemle s Bohom a predstav si, že je mladší, ako som čakala.“²⁵⁷

Vždy má význam podeliť sa. Lebo schopnosť podelenia sa má čosi do činenia s Bohom. Keď človek prestane sýtiť len seba a má na zreteli aj to, čím má sýtiť, poslúžiť, iným, vtedy sa stáva chlebom pre druhých a život nadobúda skutočný zmysel a hodnotu. Tak sa z palice života, nech je akýkoľvek, stáva flauta.

52. CHLIEB, KTORÝ SA NEODMIETA

Jn 6, 60-69 Ku komu by sme išli? Ty máš slová večného života

Dvadsať prvá nedeľa cez rok B

Rabín videl mladého muža prebehovať z jednej strany cesty na druhú bez toho, aby sa predtým rozhladol, či nejdú autá. Opýtal sa ho: „Prečo tak bežíš?“ „Naháňam šťastie,“ odvetil muž. Rabín povedal: „A ako vieš, že beží pred tebou a ty ho máš naháňať? Možno ho máš za chrbtom, stačí, aby si zastal a počkal. Ale ty pred ním utekáš.“²⁵⁸

Kto by nešiel za šťastím? Vidina šťastia je v rozličných hodnotách. Kto sa v jeseni bude ženiť, nejde za šťastím? Kto ide na dovolenku, zarába peniaze, uzatvára obchody, nejde za šťastím? Ale čo ak šťastie ide za nami a stačilo by počkať?

V tejto súvislosti je jasné, že konanie a rozprávanie Ježiša z Nazareta vždy smerovalo k šťastiu človeka. Ako je teda možné, že niektorí boli v pokušení odísť od neho, šomrali na jeho eucharistickú reč. Evanjelista Ján píše: „Tvrdá je to reč! Kto to môže počúvať!“ (Jn 6, 60) A o pár riadkov ďalej: „Vtedy ho mnohí z jeho učeníkov opustili a viac s ním nechodili“ (Jn 6, 66). Vari ich šťastie nezaujímalo?

Ide o dve protikladné predstavy Boha a človeka. Učeníci – a s nimi aj my dnes podobne ako biblický Adam – chceme byť podobní Bohu, do ktorého si premietame svoje sebecko, túžbu po vlastníctve, moci a vonkajšom dojme. Lenže Boh má tvár lásky: delí sa, slúži a je pokorný. My by sme chceli Boha na svoj obraz a podobu nášho tela, ktoré sa vo svojej nedostatočnosti usiluje o sebestačnosť. Ale k šťastiu, aj večnému, sa prichádza tak, že telo sa stane obrazom a podobou toho, kto sa daroval až na smrť.

Preto Ježiš o sebe povedal: „Moje telo je pravý pokrm“ (Jn 6, 54). Kto ho prijme, poznáva, kto je Pán, a nachádza pravdu o sebe. Kto ho neprijme, vzdiali sa od života a upadne do neautentickejšti. Naháňa šťastie, ale vlastne pred ním uteká. Tu je veľké tajomstvo: kto ho odmieta, vyrába si „svoj“ chlieb, ale zostáva stále hladný.

Obetavosť je centrálnym bodom šťastia pre človeka. Preto k Ježišovi patrí aj kríž. Ale podľa nás je kríž zlyhaním. Učeníci chceli Mesiáša, ktorý má všetko a všetkých v rukách, zatiaľ čo Ježiš sa vydáva do rúk všetkých ako chlieb. Namiesto aby vládol, dáva sa do služby, realizuje sa tým, že je zabitý. Metodologicky vzaté: jeho prístup k šťastiu človeka bol iný, než mali poslucháči.²⁵⁹

To, čo hrozí nám po dvetisíc rokoch, je nepochopenie obradu. Môžeme sláviť Eucharistiu ako krásny rituál, klaňať sa, pasívne sedieť a dívať sa. Nemusíme v ňom poznávať Pánovo telo, ak sa mu nepripodobňujeme. No bez neho nemáme vo svojom tele jeho Ducha,

²⁵⁷ BERMEJO, J. C.: Ďalšie príbehy na uzdravenie duše. Bratislava : Karmelitánske nakladateľstvo 2012, s. 34.

²⁵⁸ FERRERO, B. (editor): Hviezdy vidno v noci. Bratislava : Don Bosco 2013, s. 46.

²⁵⁹ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Jana. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2014, s. 176.

utekáme pred večným šťastím. Kresťanská spiritualita je výzvou byť jeho Telo, stávať sa chlebom pre druhých a na tejto ceste objaviť pozvanie k šťastiu človeka.

V jednej ďalekej krajine žila chudobná vdova. Zarábala si na chlieb službou u bohatej tajomnej panej, ktorá bývala sama v pochmúrnom dome, skrytom uprostred lesa. Dobrá vdova si poctivo a zodpovedne vykonávala svoju prácu a pani ju jedného dňa nečakane obdarila. Dala jej vzácny prsteň. „Keď tento prsteň dva razy otočíš okolo prsta, zmeníš sa, na čo si len zmyslíš,“ vysvetlila jej čudácka pani.

Vdova tomu nepripisovala dôležitosť. Keď však v krajine zavládol veľký hlad, spomenula si na prsteň. Otočila ho dva razy okolo prsta a sama sa premenila na obrovský voňavý peceň chleba.

Keď sa syn vrátil domov a uvidel obrovský bochník, s chuťou sa doň pustil. Bol to len chlieb, ale zasýtil zázračným spôsobom. Kým s chuťou prežúval, zbadal okolo domu prechádzať suseda, s ktorým mal mnoho sporov a ktorý v ňom vzbudzoval veľkú nevôľu. Bol rozhodnutý, že si ho nebude všimáť, ale stisnutie srdca ho prinútilo, aby ho pozval a ponúkol mu z toho zázračného chleba.

Chýr o chlebe sa rozniesol po celej dedine a zbehli sa všetci ľudia – veľkí i malí, mladí i starí, chorí i zdraví, všetci zúfalí a ustarostení. Zdalo sa, že chlieb sa nikdy neminie. Nielenže zahnal hlad, ale naplňoval ľudí radosťou a túžbou po pokoji, pocitom dobra a telesného zdravia. Nepriatelia si odpúšťali a tí, ktorí boli voči sebe ľahostajní, sa na seba srdečne usmievali.

Každú noc sa posledná omrvinka chleba znovu premenila na šľachetnú vdovu. Každé ráno sa žena znovu premenila na obrovský voňavý a chutný peceň, ktorý sýtil telo a ducha obyvateľov dediny.

Tak to bolo do novej žatvy. Vtedy dedinčania usporiadali veľkú slávnosť. Samozrejme, zúčastnila sa na nej aj vdova. Každý, kto sa k nej priblížil, pocítil čosi zvláštne. Žena voňala ako čerstvo upečený chlieb.²⁶⁰

Zmysel rozprávky je veľavravný. Láskový človek každému vonia, sebec zapácha. V službe a obetavosti sme pre druhých chlebom. Zároveň je to naša cesta za šťastím.

53. PREDSTIERANIE

Mk 7, 1-23 Božie prikázania opúšťate

Dvadsať druhá cezročná nedeľa B

Stretnú sa dvaja kamaráti: „Kam ideš?“ „Na skúšku spevokolu.“ „A čo tam robíte?“ „Hráme karty, pijeme pivo, borovičku...“ „A kedy spievate?“ „Keď ideme domov.“

Aj opera je spev, aj pieseň z rozhlasu je spev i cesta z krčmy je spev. Všetko je spev, ale s veľkým rozdielom. Ten je v kvalite. Niečo podobné sa dá hovoriť o nábožnosti. Videl to už Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi. I tí, čo čítajú Bibliu, i tamtí, čo chodia do synagógy; všetci hovoria, že veria, ale rozdiel je v kvalite. Preto potom kritizoval: „Božie prikázania opúšťate a držíte sa ľudských obyčajov“ (Mk 7, 8) a vyčítal farizejom a zákonníkom ich dvojtvornosť, pretvarovanie sa, predstieranie.

Ťažisko farizejstva sa už dnes posunulo. Už je menej v náboženstve, ale oveľa viac v spoločenskom živote, v politike. Podnikateľ musí dávať pozor na toho, s kým podniká, aby obchodný partner niečo nepredstieral. Pri nakupovaní tiež človek môže byť podvedený nekvalitným tovarom. Aj v rodinnom živote je pretváрка. Problém dvojtvornosti a farizejstva teda už nie je tak veľmi prítomný v duchovnom živote, ale zničujúco pôsobí zvonku, dýchame ho ako vzduch. Zmenilo sa názvoslovie: hovoríme mu diplomacia namiesto farizejstva.

Keď je niekde vojna, ľudia utekajú, snažia sa zachrániť si holé životy, či z Afriky, arabského sveta, Európy, alebo Ázie. Pritom útočníci informujú: zostaňte, nič sa vám nestane,

²⁶⁰260 FERRERO, B.: A kvety jednoducho kvitnú. Bratislava : Don Bosco 2008, s. 42.

to zahraničné sily sú nepriateľské (ktoré tam nie sú prítomné). Človek si kladie otázku: Je to možné? Tisíce ľudí utekajú len tak? Najprv sa vedie vojna informačná (zavádzanie, klamanie), neskôr so zbraňami.

V politike je nadmieru korupcie, dvojtvárnosti, predstierania, pretvarovania sa. Nemáme v moci druhých, ale máme seba, a tak s vierou, že Božie slovo očisťuje svet aj dnes, hovoríme: Zbav nás predstierania, pretvácky, lebo to, čo robia vlády v hlavných mestách sveta, nás formuje a determinuje. Nedaj nám prepadnúť strachu. Pomôž nám rozlišovať, kde je pravda, aby sme nenaleteli predstaviteľom moci.

Pri tejto téme pomôže Augustín Aurelius (354 – 430). Už okolo roku 400 napísal: „Toľko dobrého v kostole počúvate, a pritom by ste dobro nerobili?“ Lebo počúvanie je sejbá, ale konanie je ovocie semena, ako sme to dnes počuli aj v druhom čítaní. Augustín dodáva: „Nejde o to, aby sa Bohu na nás niečo páčilo, aby sme boli nejakí dokonalí, lebo náš život sa mu páči nie preto, čo sme my robili, ale preto, čo on urobil v nás. To sa mu v nás páči a to nás zachraňuje.“²⁶¹

Čiže z našej strany je potrebné otvoriť sa pre Božieho ducha: Bože, zbav nás predstierania, pretvácky, pomáhaj nám žiť nanovo oveľa slobodnejšie a radostnejšie. Ďakujeme ti za evanjelium, ktoré počúvame, a porovnávame náboženský a spoločenský život okolo seba. Pomáhaš nám vytvárať si správny a pravdivý úsudok o veciach.

V roku 2021 na odpustovej slávnosti na hore Butkov pri Považskej Bystrici vystúpil Jozef Ráž, dnes už 70-ročný pán, populárny spevák z Elánu a zaspieval Ave Maria. Skladbu pripravil už pred tridsiatimi rokmi dlhoročný spolupracovník skupiny Elán Pavol Jursa. Keď spevák vystúpenie dokončil, povedal pár slov na záver: „Vtedy som žil dosť búrlivý rockerský život so všetkým, čo k tomu patrí. Necítil som, že by bola vhodná doba na to, aby sme ju zverejnili,“ spomenul Jožo Ráž. „Teraz je situácia veľmi vážna, ba až kritická a mám pocit, že teraz je vhodná doba sa modliť,“ dodal.²⁶²

Modliť sa znamená – nemôžeš pred Bohom nič predstierať. Môžeš len povedať: Zahal' nás svojím milosrdenstvom, svojou láskou a zbav nás akejkolvek pretvácky, dvojtvárnosti, predstierania, ku ktorému nás vychováva svet, v ktorom žijeme. Ďakujeme ti, Pane, za evanjelium, aj za napomenutia, ktoré sú nadčasové.

54. KOMUNIKOVAŤ LÁSKU, NIELEN INFORMÁCIU

Mk 7, 31-37 Hluchým dáva sluch a nemým reč

Dvadsať tretia cezročná nedeľa B

Žijeme v dobe, keď vznikajú vtipy, ktoré pred sto rokmi byť nemohli, napríklad o mobiloch a počítačoch. Vraj poľskí lekári objavili a začali liečiť novú diagnózu: magor SMS. Na každom kroku stretávame ľudí, o ktorých platí „ta to magor esemeskový.“

Svet nás determinuje aj vo vnútri, vzniká dojem, že navzájom komunikujeme, no v skutočnosti si iba odovzdávame informácie. Kvôli povrchnej komunikácii sú ľudia osamelí, hoci nejakým spôsobom si píšú. Lebo je rozdiel komunikovať život, lásku alebo len informáciu.

Do tejto témy nás vhodne uvádza evanjelium, lebo uzdravenie hluchonemého končí vetami, ktoré Marek napísal: „Dobre robí všetko: aj hluchým dáva sluch, aj nemým reč“ (Mk 7, 37). Čiže Ježiš pomáha tým, čo nekomunikovali, aby začali komunikovať.

Stojíme pred tromi vrstvami rozjímania. Prvá – rozjímať nad evanjeliom takpovediac medicínsky; druhá z hľadiska teórie komunikácie; tretia – nacionalistické predsudky. Ide o tri aspekty, akoby zoškrabovanie fresky zo steny a pod ňou sa dá nájsť niečo iné, vždy obdivuhodné. Evanjelium je inšpiratívne.

²⁶¹ AUGUSTINUS, A.: Sermo 23 A, 1-4; CCL 41, 321-323. In: Liturgia hodín IV. Roma : Typis Polyglottis Vaticanis 1992, s. 150.

²⁶² <https://kultura.pravda.sk/hudba/clanok/599117-jozo-raz-predstavil-novu-skladbu-ave-maria/>

Z hľadiska divania sa na evanjelium medicínsky treba povedať, že je obdivuhodné, lebo Ježiš vystupuje ako divotvorca. Človeku, ktorému nefungoval orgán sluchu alebo ústa a jazyk, daroval zdravie. To je obdivuhodné.

Keď sa na evanjelium pozrieme z hľadiska teórie komunikácie, Ježiš pomohol človeku nielen odovzdávať informácie, ale aj zdieľať život, lásku, čiže komunikovať. Prečo sa to musí tak zdôrazňovať?

Lebo ako bolo spomínané na začiatku, rozvinuté komunikačné technológie, v ktorých žijeme, dávajú nám možnosť posielat' si informácie, ale je to povrchná komunikácia. Často aj ochudobňuje ľudí medzi sebou. Niekedy vidno dvoch, ktorí sedia vedľa seba, ale každý posielal esemesku niekde inde, cudzím ľuďom, a hovoríme o nich, že komunikujú, ale čosi im chýba. Technológie nás naplňajú správami, ale nezdieľajú život.

Predovšetkým oddeľujú ľudí od ich problémov, bolesti, radosti, ktoré prežívajú. Ako píše Jürgen Habermas: „O druhých veľa vieme, ale ich nepoznáme, lebo skutočné problémy nás nezaujímajú alebo ich nevnímame, alebo nám je to jedno. Preto sa prežíva osamelosť a depresia. A tak sa ľudia stávajú aj viac individualistickí. Čiže nie vždy komunikácia informácií je aj komunikáciou lásky.“²⁶³

Informáciu odovzdáva aj šéf podriadenému, lebo dáva príkaz. Ale keď Ježiš uzdravil hluchonemého, priniesol Božiu informáciu o láske a nádeji. Ona vytvára dôverné spoločenstvo medzi človekom a Bohom, voláme to viera. Takáto komunikácia s Bohom je požehnaním, je to veľká vec. Čiže Ježiš učil ľudí komunikovať s Bohom a komunikovať medzi sebou, aby sa život budoval, aby bola láska.

Zaujímavé na evanjeliu je aj búranie nacionalistických predsudkov, tretí aspekt nášho rozjímania. Nielen človek bol hluchonemý, ale aj učeníci a apoštoli, lebo v nich bol odpor proti tomu, čo Ježiš chcel. Ježiš bol univerzálny, aj pohanom treba hovoriť dobrú zvesť. Oni boli židovskí nacionalisti: len ich má Pán Boh rád. Búrať takéto predsudky nebolo ľahké. Preto: „Effeta, otvor sa“ (Mk 7, 34), znamenalo výzvu z Ježišovej strany: otvorte sa a rozmyšľajte s nadhľadom, nielen úzkoprso a nacionalisticky.²⁶⁴

Všetky tri pohľady pomáhajú pochopiť Ježišovú otázku, ktorá sa dotýka aj nás: „Aj vy chcete odísť?“ (Jn 6, 67) Ako Peter môžeme odpovedať: „Pane, ku komu pôjdeme, ty máš slová večného života“. Pochopili sme, že Ježiš dáva nielen informácie, ale učí nás komunikovať s Bohom a medzi sebou navzájom v láske.

Dvaja muži po svätej omši zamierili domov a jeden z nich nadšene hovoril o veciach, ktoré považoval za dôležité. Hovoril o kázni v kostole, potom prešiel na politiku, prácu, hovoril o modlitbe, spokojnosti, vysvetľoval priateľovi, ako dobre, že sa dnes stretli, atď. Predtým sa cítil sám a teraz mal chvíľu spoločnosť. Hovoril s určitým nadšením.

Priateľ ho mlčky počúval, potom sa poďakoval a odišiel, rozišli sa. A radosť rozprávajúceho muža zrazu zmizla. Vo svojom zápale si totiž neuvedomil, že svojho priateľa vôbec nevypočul. Otočil sa a všetky svoje slová uvidel rozhádzané po ceste.²⁶⁵

Je to skôr filozofická úvaha. Keď odovzdávame druhým informácie a nepočúvame ich, iba hádzeme slová, ktoré zostanú na ceste. Ak chceme, aby naše slová zostali v duši druhého, musíte ho mať radi. Iba slová lásky zostanú v srdci druhého, všetky ostatné na ceste. Aj doma je ich na podlahe porozhadzované mnoho. Lebo je rozdiel medzi odovzdávaním informácie a komunikáciou života. Ďakujme za evanjelium, ktoré nás posúva, aby sme vo vzťahoch rástli a pred Bohom v pravde naplňali svoje dni.

²⁶³ HABERMAS, J.: Komunikácia (psychológia). In: [https://sk.wikipedia.org/wiki/Komunikacia_\(psychologia\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Komunikacia_(psychologia))

²⁶⁴ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

²⁶⁵ FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 26.

55. KVET SA NEOTVÁRA KLIEŠŤAMI

Mk 8, 27-35 Ty si Mesiáš... Syn človeka musí mnoho trpieť

Dvadsať štvrtá cezročná nedeľa B

Spomína pán, ktorý sa vracal na Slovensko, a v jednej nemeckej dedine bol radar, odfoťili ho. Uvedomil si, že asi prekročil rýchlosť. Spamätal sa, vrátil sa a išiel ešte raz. Ale opäť radar blysol, zase ho odfoťili. Nešlo mu to do hlavy, veď už išiel pomaly. Vrátil sa ešte raz a už išiel len dvadsiatkou. A radar ho znovu sfotil. Kývol rukou, nechal všetko tak, vrátil sa na Slovensko. Po mesiaci dostal upomienku s pokutou 120 eur a v liste bolo napísané: trikrát ste išli cez obec a trikrát ste nemali zapnutý pás.

Niečo iné si myslel a niečo iné bola objektívna pravda. V prvej chvíli myslel na rýchlosť a zabudol, že to môže byť aj inak. Mal svoju predstavu, ale skutočnosť, ktorá bola predmetom skúmania, bola iná. Ľahko sa dá pomýliť.

Ale to neplatí len pri cestovaní. Omylu sa dopúšťame aj v pracovných záležitostiach, rodinných, v osobnej komunikácii. Existujú omyly aj v náboženských veciach. V Markovom evanjeliu čítame dve predstavy o Bohu. Prvá je vo vyznaní, ktoré urobil Peter o Ježišovi. Druhá v tom, čo o sebe povedal Ježiš. Peter sa dopustil omylu, ktorý neskôr vo svojom živote opravil, ale prešlo mnoho rokov, kým dozrel. V čom bola podstata?

Keď Peter rozmýšľal o Ježišovi, hovorí: Ty si Mesiáš, nastolíš Božie kráľovstvo mocou, násilím, zavedieš poriadok a my budeme tvoji ministri. No keď Ježiš hovorí vyznanie o sebe, povie: „Syn človeka musí mnoho trpieť, starší, veľkňazi a zákonníci ho zavrhnú, zabijú ho, ale on po troch dňoch vstane z mŕtvych“ (Mk 8, 31). Hovorí o tom, že v človeku musí byť láska k druhému a trpezlivosť a že svet sa má prerábať zvnútra, a nie zvonku násilím a zbraňami.

Ježiš to hovorí preto, lebo verí, že Boh je Otec, ktorý nás má všetkých rád a čaká, kým dozrieme. Boh nezakladá svoje kráľovstvo takým spôsobom, ako to robia ľudia. Kým toto Peter pochopil, spoznal svoj omyl, trvalo to nejaký čas.

Vidieť veci zvnútra a vidieť veci zvonku pretrvávajú aj po dvetisíc rokoch. Lebo ľudia namiesto toho, aby sa držali objektívnej pravdy, mnohokrát sa držia iba svojej predstavy o Bohu, náboženstve, pričom ich predstava môže byť často aj fanatická. Každý september si pripomíname výročie smutnej udalosti, keď lietadlá narazili do mrakodrapov v New Yorku a zahynulo veľa ľudí. Všetko preto, lebo islamskí bojovníci sa posadili ako piloti do lietadla a narazili do mrakodrapov. Naháňajú strach v mene Božom: Alláh akbar!

Pilot v kokpite lietadla sa modlí, aby dosiahol cieľ, a vzadu v lietadle sa iný modlí: Otče náš, ktorý si na nebesiach... Tým dostalo náboženstvo veľkú facku. Každý normálny človek sa pýta: ktorý Boh je pravý? Odpoveď: asi nijaký. Zámer šíriť Božie kráľovstvo zbraňami a mocou dosiahol opačný efekt, lebo ono sa násilím šíriť nedá.

Svet, ako aj človek, sa má meniť zvnútra, nie zvonku. Pre nás je to výzva do budúceho týždňa. Všade treba zachovať princíp, ktorý učil salezián Andrej Dermek (1914 – 2003): kvet sa neotvára kliešťami, ale teplom slnka.²⁶⁶ Druhého človeka zmeníš milotou, tvojou láskou, a nie tvojimi hrozbami. Preto Ježiš hovoril: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“ (Mk 8, 34). Radšej obetoval svoj život, než by niekomu ublížil.

Súčasný pápež František nás vyzýva, aby sme sa nedali v tomto svete znechutiť všelijakými subjektívnymi predstavami ľudí, ktorí v mene Božom realizujú svoje politické predstavy a zmeny a zaťahujú náboženstvo do sfér, kam nepatrí, ale aby sme pochopili základnú vec, ktorú od nás Kristus chce: „Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho“ (Mk 8, 35). Hodnota Božieho kráľovstva je v duši, v kráľovstve lásky, pokoja, tolerance, nie vo vonkajších zásahoch, ktoré vidíme okolo seba.

²⁶⁶ <https://citaty-slavnych.sk/citaty/272350-andrej-dermek>

Vraj bol raz murár, ktorý od detstva staval domy. Keď dovŕšil 18 rokov, povolali ho do vojenskej služby. Zaradili ho k delostrelcom. Jedného dňa, keď ho učili strieľať z kanóna, prikázali mu strieľať na prázdny dom, ktorý stál osamelý uprostred poľa. Naučili ho zamerať, ale on vystreliť nedokázal. Kričali na neho, opakovali mu rozkaz, a on nevystrelil. Prečo?

Lebo dovtedy postavil veľa domov. Vedel by rozprávať o tom, že dom má nohy zapustené do zeme, tvár ako na detských obrázkoch; okná sú oči, dvere zas ústa; že v jeho vnútri je duša, ktorú tam nechal ten, čo ho postavil, a spomienky, ktoré v ňom žili. Vojak mohol toto všetko rozprávať, ale nepovedal ani slovo. Stuhnutý stál nehybne so zovretými perami, nemohol splniť rozkaz, radšej odišiel na pár dní do vojenského väzenia za nesplnenie rozkazu.²⁶⁷

Niečo iné je dívať sa na dom zvonku a zvnútra. Zvonku sa dívame, keď ho považujeme za nepriateľa. Zvnútra, keď ho postavíme vlastnými rukami a žijeme v ňom, lebo má dušu. Zvonku sa dívame, keď hľadáme silou moci, zbrani, vlády. Zvnútra, keď ho vidíme v Ježišovom štýle: „Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi“ (Mt 18, 20).

Ďakujeme Pánovi, že nás dnes volá, aby sme ho nasledovali a nedopúšťali sa lacného, povrchného omylu, ktorý spočíva v tom, že nedomyslíme naše konanie. Prosme o osvetlenie našej mysle, o nové poznanie, ale aj o silu pre našu vôľu, aby sme v tomto duchu aj konali.

NESLÚŽIŤ SI DRUHÝM, ALE DRUHÉMU

Mk 9, 30-37 Syn človeka bude vydaný... kto chce byť prvý

56. Dvadsať piata cezročná nedeľa B

Zo zoológie vieme, že slabšiu šelmu možno premôcť silnejšou šelmou. Spomína pani, ktorá bývala na dedine, že v kuchyni sa objavila myš. Samozrejme, že spanikáрила, a manžel s pokojom Angličana povedal: „Počkaj.“ Doniesol mačku, a kým prišli zo záhrady, bolo po myši. Lebo ak sa nasadí silnejšia šelma na slabšiu, výsledok je jasný.

Horšie to je, keď sa niečo podobné deje v oblasti spoločenskej. Keď chcú niekoho v politike odstaviť, nasadia na neho väčšiu šelmu, médiá alebo kontrolný úrad atď. Taká je mentalita sveta, v ktorom žijeme. Platí zákon dravosti, túžba byť prvý, dôležitý, rozhodovať o väčších peniazoch. Oproti tomu existuje mentalita Kristova, ktorá je založená na iných princípoch: službe, láske, obetavosti, milosrdenstve.

Tento problém nie je dnešný, už apoštoli boli takí, že túžili po moci a sláve. V evanjeliu čítame, ako sa cestou zhovárali, kto z nich je väčší. Ježiš im potom dáva lekciu, keď vysvetľuje: „Kto chce byť prvý, nech je posledný zo všetkých a služobník všetkých“ (Mk 9, 35).

Na tomto texte sú zaujímavé tri slová: prvé je *cesta*, druhé slovo *zavolať* a tretie *dietä*. Prečo Marek ako evanjelista napísal, že cestou sa hádali? Chcel poukázať na iný text, v ktorom píše o rozsievачovi, keď hádže semená po poli; a niektoré spadlo na kraj cesty, prišli vtáci a vyzobali ho (porov. Mt 13, 1-23). Literárny význam je, že na ceste je zbytočné siať. Čiže: zbytočne otvárate takú tému, je to márne strávený čas. Otázka veľkosti, túžby po moci, je niečo, čo nepatrí do Ježišovej etiky, je to mentalita sveta.

Druhé slovo: Zavolať Dvanástich, keď boli v Kafarnaume. Domy v Palestíne boli malé. Keď Ježiš a apoštoli boli v miestnosti, koho bolo treba a kam volať? Všetci sa navzájom videli a počuli. Veta dáva zmysel iba tak, že Dvanásti síce telom tam boli, ale myslením boli úplne inde. Nasledovali Ježiša, ale vnútorne pri ňom neboli. Ich mysle boli od neho vzdialené. Dokazuje to skutočnosť, že sa hádali, kto z nich bude väčší. Zavolať ich, aby boli bližšie k nemu. Byť bližšie k Ježišovi znamená prisvojiť si myšlienku, že neprišiel kvôli tomu, aby bol

²⁶⁷ FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 65.

obsluhovaný, ale aby slúžil. Preto ich musel zavolať, lebo boli hlavou príliš ďaleko od neho. Pre kresťanskú komunitu neplatí idea veľkosti, ale blízkosti s Ježišom.²⁶⁸

A prichádzame k tretiemu slovu: dieťa. „Potom vzal dieťa, postavil ho medzi nich, objal ho a povedal im...“ (Mk 9, 36). Po grécky je to paidagógos a od toho máme pedagogiku. Ježišova pedagogika bola veľmi jednoduchá. Zobral dieťa, objal ho alebo ho pohladil, čiže to dieťa bolo najbližšie k Ježišovi. Skutočná veľkosť a dôležitosť človeka je v blízkosti k Bohu a nie v prezentácii sa pred svetom. Preto je tu dieťa dôležité. Keď človek zasväti svoje sily aj službe druhým, je cez neho zjavovaná Božia láska, človek sa stáva svätynou Boha.

Necháme literatúru, Bibliu, gréčtinu a prejdeme do našej situácie. Prečo človek má ambíciu byť dôležitý, prečo je v nás túžba byť prvý?

Ľudská túžba môže byť zneužitá aj využitá. Zneužitá je u tých ľudí, ktorí sa necítia byť milovaní, nevedia prijať samých seba, nevedia prijať ani druhých, a tak sa snažia byť odlišní, trochu vyššie ako ostatní, aby boli sami sebe znesiteľní. Jadrom je iluzórna realizácia, chuť robiť dojem na iných.

Svätá Terézia Ávilská (1515 – 1582) hovorí, že túžba po moci môže byť pre človeka trýznou, sám seba utrápi. Oproti tomu v náboženstve sme pozvaní veriť v Boha, ktorý nemusí sám seba potvrdiť na úkor druhého, ale umožňuje druhému rozvoj. Boh si neslúži druhým, ale slúži druhému. Toto prišiel Kristus oznámiť: neslúžiť si druhým, ale slúžiť druhému. Nepripravujem druhého o to, čo má, ale zriekam sa v jeho prospech všetkého, aj seba.

Podľa svätého Františka (1181 – 1226) pokora, jednoduchosť, malosť, sú najvyššie ľudské hodnoty a plné zjavenie Božieho tajomstva, charakteristika Boha. Je to paradoxné, lebo malosť považujeme za čosi bezvýznamné, a ono to môže byť nakoniec najdôležitejšia hodnota. Tu sa mentalita sveta, čiže konkurenčný boj, nahrádza službou, inou kvalitou života.

Goethe (1749 – 1832) povedal: „Ak nechceš, aby okolo tvojej hlavy krákali vrany, nesnaž sa byť vrcholom kostolnej veže. Ak zo seba robíš kostolnú vežu, tak sa nečuduj, že okolo teba krákajú vrany.“²⁶⁹ Tým jasne vysvetlil, ako by mal človek svoju dôležitosť premieňať na službu. Potom by svet inak vyzeral aj v rodinnom, aj v pracovnom prostredí. Nie je to ani poníženie, ani zatratenie, ale nová kvalita na základe blízkosti k Bohu.

Arabská legenda hovorí, že mladík navštívil mudrca a prosil ho, aby ho naučil, čo je v živote najdôležitejšie. Múdry starec otvoril ústa a povedal mladíkovi, aby sa pozrel do jeho úst. Pýtal sa ho: „Mám tam jazyk?“ Mladík hovorí: „Samozrejme.“ „A mám tam ešte aj zuby?“ Mladík odpovedá: „Nie.“ Starec sa pýta: „Vieš, prečo jazyk vydrží dlhšie ako zuby? Lebo je mäkký a pružný. Zuby vypadnú skôr, lebo sú tvrdé. Teraz som ti povedal všetko, čo pre život treba vedieť. Nemám ti už čo povedať,“ dokončil mudrc.²⁷⁰

Kto cerí zuby na druhého, je tvrdý, presadzuje seba, robí dojem a žije v ilúziách, nakoniec sa mu všetko vráti. Hodnotou je, keď v komunikácii s druhými sme pružní, keď tam vieme zacomponovať aj milosrdenstvo, službu, obeť pre druhých, lebo táto cesta je blízko Ježišovi. Ďakujme za evanjelium, nech nám Pán dá silu, aby sme dni budúceho týždňa využili na uskutočňovanie tejto pravdy.

57. KVALITA ŽIVOTA SKRZE ÚMYSEL

Mk 9, 38-43 Ak by ťa zvädzala na hriech tvoja ruka

Dvadsať šiesta cezročná nedeľa B

„Feri, posledný raz še ce pýtam, kedy mi vraciš tote peňeži?“

„Joj, Jožku, taky som rad, že še pýtaš posledný raz!“

²⁶⁸ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické komentáre.html>

²⁶⁹ <https://citaty-slavy-nych.sk/autori/johann-wolfgang-von-goethe/>

²⁷⁰ LUCIANI, A.: Veľké pravdy v malých príbehoch. Bratislava : Lúč 2005, s. 133.

Nikto z nás nemá rád upomienky. Ani to, čo dlhujeme, ani upomienku z vodární, elektrární alebo z poisťovne. Ak nám niekto pripomína naše dlžoby, snažíme sa vyhovoriť.

Ale okrem upomienok na dlhy existujú aj upomienky na štýl života. Napríklad z Organizácie Spojených národov pochádza upomienka, že vo svete je 14-tisíc jadrových zbraní, čo predstavuje hrozbu. Atómová vojna môže mať veľké následky pre zemeguľu.

Upomienky ako znečistená voda, vzduch, životné prostredie, civilizačné choroby, odpadové hospodárstvo, ktoré prichádzajú zo sveta okolo nás, nás upozorňujú: Pozor, človek, niečo robíš zle! Dlhuješ spravodlivosť aj kvetinám, aj zvieratám, aj nerastnému bohatstvu, lebo pre zisk si nemôžeš robiť, čo chceš. A tu je jadro problému. Preto upomienky prijímame ako rozumné.

Pred dvetisíc rokmi z úst Ježiša z Nazareta prichádzali tiež upomienky. Dnes používame iný slovník, ale podstata je tá istá. Ježiš to vyjadril slovami: „Ak by ťa zvädzala na hriech tvoja ruka, odtni ju: je pre teba lepšie, keď vojdeš do života zmrzačený...“ (Mk 9, 43). Samozrejme, že tieto slová rozumieme metaforicky, lebo Ježiš nehovoril o amputácii, o chirurgii. Ide o význam v zmysle: čo prekáža človeku, čo môže zmeniť štýl života tak, že si ublíži.

Pri analýze textu zisťujeme, že každá ľudská činnosť nadobúda kvalitu skrze úmysel. To znamená, že nohy, ruky, oko sú už len výkonné orgány, ktoré robia to, čo človek chce, ale predtým to bolo vo svedomí, v úmysle. Vnútorňý svet dáva kvalitu životu skrze vonkajšie orgány. Keď je ruka vlastnícka a zovretá namiesto toho, aby bola otvorená pre dar, chradne ľudskosť. Ak by človek mal aj sto rúk, ale všetky pre zbrane a ani jednu pre dávanie, ako to môže dopadnúť?

V gréckej mytológii existuje obor Briareós, ktorý bol storuký. Vraj pomohol Diovi v boji proti titanom tým, že na nich vrhal kamene.²⁷¹ Už v gréckej mytológii mali guľomet, lebo vrhal kamene so sto rukami. Tým je vyjadrená podstata: na vyrábanie zla je človek akoby storuký. Ale je storuký, aj keď treba robiť dobro?

Zmyslom Ježišovho napomínania je otázka: Kam kráčajú tvoje nohy? Aké nádeje hýbu твоjim životom? Nasledujú tvoje nohy Ježiša alebo máš tisíc nôh, ktoré ťa nesú iným smerom?

Oko je ako túžba, nesie so sebou srdce a určuje ciele, ku ktorým chcú doraziť nohy i ruky. Chcú niečo uchopiť. Človek musí stratiť tisíc očí pre márnosť a uchovať si oko pre Pána. To oko sa volá viera, ktorá ukazuje Ježiša. Takže treba si uchovať nohy nádeje, ktoré vedú k nasledovaniu; ruky lásky, ktoré umožňujú dotknúť sa Ježiša.

Všetko o viere, nádeji, láske je tu povedané symbolicky: láska – ruky, nádej – nohy, viera – oko. Napomínanie, ktorá prichádza od Ježiša, nie je kvôli tomu, aby nás zatracoval a robil kázanie, ale aby nás upozornil, že úmysly sú dôležité. Kvalita života sa mení podľa toho, ako pracuje svedomie a úmysly.

Predstavme si situáciu v lekárni. Chudobnejšia pani s dieťaťom na rukách dostávala lieky, ale za jeden bolo treba zaplatiť až 10 eur. Keďže nemala toľko peňazí, liek odmietla. Za ňou stála iná pani, očividne bolo vidieť podľa oblečenia, že je na tom finančne lepšie, ktorá povedala: „Ja to zaplatím.“ Dala lekárníčke peniaze, potom dieťaťu na čelo krížik, chudobnejšej žene zakúpil liek a rozlúčili sa.

Z príbehu vidieť, čo znamená mať ruky nie vlastnicke, ale ruky ako dar. Kvalitu života určuje úmysel, ktorý predchádza to, čo vonkajšie orgány konajú. Preto Ježišovo napomínanie je láskavá výzva a dôležité upozornenie na rozvoj nášho života.

Ďakujme mu za evanjelium, ktoré nás posúva ďalej. Ďakujme mu za možnosti, ktoré prinesie budúci týždeň. To, čo sa v ňom udeje, môže byť aj na slávu Božiu, aj pre naše dobro.

58. MANŽELSTVO – SLOVESO A NIE PODSTATNÉ MENO

Mk 10, 2-16 Čo Boh spojil, nech človek nerozlučuje

Dvadsať siedma cezročná nedeľa B

²⁷¹ <https://cs.wikipedia.org/wiki/Briareos>.

Novinár sa pýtal jedného pána: „Ako ste sa stali milionárom?“ Odpovedal: „Vďaka mojej žene.“ „Hm, to ako?“ „No ako slobodný som bol miliardár.“

Vtipy na túto tému nikdy neprestávajú a je zjavné, že človek vstupuje do manželstva preto, aby niečo získal. Nikto nevstupuje do manželstva preto, aby sa ochudobnil, ale naopak, aby svoj život obohatil. V každom človeku je túžba, nádej: budeme si oporou, vytvoríme pár, prijmem, vychováme deti; budeme rodina. Existuje túžba a nádej na to, že sa prekoná osamelosť. Všetky tieto predstavy sú oprávnené a múdre, lebo pomáhajú naplňať život. Väčšine ľudí sa to aj podarí, hoci nejaké percento končí aj rozvodom.

Táto téma bola diskutovaná aj pred dvetisíc rokmi v rozhovore farizejov s Ježišom (porov. Mk 10, 2-16). On posúva otázku ešte ďalej do minulosti 1250 rokov pred Kristom do čias Mojžiša. Aj vtedy ľudia debatovali na tému rozvod. O sebe hovoríme, že sme moderní, o nich, že boli zaostalí. A problém je ten istý. Kam sme sa posunuli?

Dôvod, pre ktorý niektorým spolužitie nevyšlo, je obsiahnutý v Ježišových slovách: „Pre tvrdosť vášho srdca...“ (Mk 10, 5). Čiže bolo obdobie, keď dvaja mali srdce jemné, úctivé, ale potom sa stalo, že srdce stvrdlo. Lebo začali žiť pohodlne, egoisticky, prišli nahromadené neodpustenia a srdce stvrdlo. Výsledkom sú poranení manželia a ešte viac poranené deti.

A preto je odôvodnené, že hľadáme riešenie, a Ježiš naň poukazuje. Vyzýva vrátiť sa k Božiemu projektu na začiatku, k Božiemu snívaniu o šťastí pre človeka. Tento Boží sen o šťastí pre človeka je v úvodnej biblickej básni o Adamovi, Eve a raji (porov. Gn 2, 18-25). Tam sa hovorí, že celý človek nie je muž ani žena, ale muž plus žena je celý človek. Ježiš hovorí: „Preto muž opustí svojho otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele... Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje“ (Mk 10, 7-9). Toto pripojenie muža k žene a ženy k mužovi treba čítať ako znak, Boží projekt pre človeka.

Vznikajú dve možnosti: buď prijmem Boží projekt a budeme nazerať jeden na druhého v manželstve ako na Boží dar, vtedy je to sviatosť, znak Božej lásky; alebo si povieme, že manželstvo je ľudský výrobok, ľudská ustanovizeň, to znamená, že v určitej dobe muži si podrobili ženy, a tak vzniklo manželstvo. Keďže je to ľudská ustanovizeň, tak možno aj rozvádzať a robiť si s tým, čo ľudstvo chce, aj ho marginalizovať alebo ignorovať.

Veľa teda závisí od toho, ako čítame postavu človeka. Či ako znak Božej lásky pre seba, keď vytvárame spolužitie, alebo či čítame druhého ako samozrejmosť prírody, s ktorou môžeme narábať podľa svojej vôle. Preto je dôležité Ježišovo napomenutie aj povzbudenie, lebo nás chce vrátiť k začiatkom, keď nebolo srdce tvrdé. Tam to všetko začína aj končí. Od toho sa všetko odvíja.

Barbara De Angelis (nar. 1951) hovorí, že manželstvo je skutočná práca, a navrhuje, že by to nemalo byť podstatné meno, ale sloveso. Podstatné mená sú konzervy, ale slovesá sú kolesá prejavu. To znamená, že človek, muž i žena, je stávajúci sa; ten, kto sa stáva, kto sa deje; kto každý deň znovu miluje, obetuje sa, slúži, ten skutočne prežíva manželstvo. Manželstvo nie je vec, ktorú kúpiš raz a navždy. Ono je krehké. Skôr by sme sa mali usilovať manželstvovať. Nejde iba o inštitúciu, ale prácu srdca.

Ide o veľké požehnanie, ak človek nájde a vytvorí spoločenstvo s niekým, s kým si rozumie. Elizabeth Gilbert (nar. 1969), americká novinárka a spisovateľka, napísala: Ak vás niekto vidí so všetkými prednosťami aj chybami a napriek tomu vás miluje, takého neopúšťajte, ale pestujte si ho. Lebo byť niekým úplne videný a napriek tomu milovaný, to je zázrak.

Tento pohľad má Boh na každého z nás. Vidí nás úplne do hĺbky a napriek tomu nás miluje. A manželstvo nám pripomína iba milióntinu z toho, ako nás Boh miluje. Preto sme vďační za to, čo čítame v evanjeliu.

Ktosi vymyslel príbeh s názvom Sladké pohladenia. Vraj kedysi dávno bola krajina, kde sa ľudia mali radi. Hrávali sa spolu, navzájom si pomáhali; boli milí, starostliví, srdeční aj na ulici, aj keď museli stáť v rade pred poštou či na školskom dvore. A bolo za tým jedno

tajomstvo: keď sa v tej krajine narodilo dieťa, vždy dostalo vrecúško plné sladkých pohladení. Každý, kto ich dostal, cítil plnosť nehy a vrúcnej sympatie. Tí, čo nedostali sladké pohladenia, začali trpieť bolesťami, chradli a niekedy aj umreli. Keď niekto po nich zatúžil, zašiel za iným človekom a požiadal ho: chcel by som jedno sladké pohladenie. Ten siahol do svojho vrecúška, vytiahol jedno sladké pohladenie, a kto ho dostal, jemne si ho rozotrel po lícach alebo ramenách. A hneď zakúsil príval tepla a cítil sa príjemne na tele i na duši.

Ale bol tu niekto, komu sa to nepáčiло. Zákerná, stále nahnevaná ježibaba vymyslela diabolský plán. Raz ráno sa votrela k jednej rodine, posadila sa k otcovi, ktorý čítal noviny, a ukázala na jeho manželku, ktorá práve láskala najmladšiu dcéru. „Pozri, koľko sladkých pohladení venuje tvoja žena dieťaťu. Ak s tým neprestane, pre teba už nič nezostane,“ zasyčala. Muž sa znepokojil: „Chceš tým povedať, že keď rozdáme svoje sladké pohladenia iným, vo vrecúšku nič nezostane?“ „Pravdaže,“ odvetila ježibaba, „v jednej chvíli sa minú a koniec.“ Potom sa s rehotom posadila na svoju turbometlu a už jej nebolo.

Otec vzal slová ježibaby vážne a odvtedy vždy, keď videl svoju manželku láskat' deti, zosmutnel a znervóznel. Čo ak mala ježibaba pravdu? Povedal to manželke, aj ona sa zľakla, budú musieť šetriť svojimi pohladeniami. Muži a ženy sa prestali usmievať, byť k sebe láskaví a prestali si navzájom pomáhať.

Stalo sa však čosi čudné. Do smutnej krajiny prišlo dievčatko, zdalo sa, že o zákernej ježibabe nič nevedelo, a bez strachu, bez toho, že by sa bálo, začalo nezištne dávať sladké pohladenia. Veľkí politici vydali zákon, ktorým sa zakazovalo mrhať sladkými pohladeniami a rozdávať ich na všetky strany. Deti však neposlúchli a pokračovali v rozdávaní sladkých pohladení. A keďže detí je viac ako dospelých, možno sa im nakoniec podarí zvíťaziť. Chcete vedieť, ako to dopadlo? Stačí sa pozrieť okolo seba.²⁷²

Mali by sme dnes ďakovať Bohu za to, že sme schopní dávať sladké pohladenia, a prosíme ho: „Pane, daj, aby nám nikdy nestvrdlo srdce!“

59. BOŽIE NASLEDOVANIE JE ĽUDSKÉ PODELENIE SA

Mk 10, 17-30 Predaj všetko, čo máš, a nasleduj ma!

Dvadsať ôsma cezročná nedeľa B

Rozprávali sa dve staršie vdovy: „A ty kde držíš peniaze: doma či v banke?“ Druhá odpovedá: „Ja v spomienkach.“

Asi je nás takých viac, že už nedržíme peniaze ani v banke, ani doma, ale v spomienkach. Lebo život prináša obdobia, keď sa nám darí, inokedy menej, a stále sa zaoberáme tým, koľko zarobíme, na čo peniaze minieme, atď.

Aj v evanjeliu je príbeh mladíka, ktorý išiel za Ježišom a pýtal sa: „Učiteľ dobrý, čo mám robiť, aby som obsiahol večný život?“ (Mk 10, 17) Celý príbeh končí tým, že odišiel smutný, lebo mal veľa majetku.

Tento príbeh je zaujímavý, najprv literárne a potom významovo. Z hľadiska literárneho sú tu tri jednoduché slová.

Keď sa vydával „na cestu“ (porov. Mk 10, 17). Evanjelista Marek keď napíše „na cestu“, prvá literárna maličkosť, odkazuje to na rozsievачa. Zrno, čo spadne na cestu, neprinesie žiadnu úrodu, je neplodné, prichádzajú vtáci, všetko pozobú. Čiže ten príbeh bude o ničom, nemá úspešný koniec.

Druhá literárna maličkosť: bohatý mladík „bežal“ za Ježišom. Kapitola predtým je o uzdravení posadnutého a iná kapitola predtým o uzdravení malomocného. Bežať – to je osoba, ktorá uteká; chcel tým povedať, že je niečo silnejšie v človeku, než je on sám; niečo, čo

²⁷² FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 31.

ho ženie. Marek tým naznačil, že bohatý, ktorého niečo ženie, je na tom horšie ako ten posadnutý.

Tretia literárna maličkosť je, že si „kľakol“ pred Ježišom. To urobil aj malomocný, čím vyznával, že je vylúčený z komunity. Evanjelista Marek, keď o bohatom napísal, že si pred Ježišom kľakol, vyjadril tým, že malomocný je na tom lepšie ako bohatý so svojím postojom. Tri jednoduché slová: cesta, bežanie a pokľaknutie ukazujú, aký literát je Marek (porov. Mk 10, 17-30).

Čo sa týka podstaty, významu, keď bohatý mladík ide za Ježišom, dvanásti apoštoli museli ostať zarazení. Prišiel za nimi sponzor, konečne niekto, kto ekonomicky je na tom dobre, konečne niekto, kto má peniaze, a ty, Ježišu, namiesto toho, aby si ho získal, pozval na dobrú večeru, porozprával sa s ním, povieš mu: „Chod', predaj všetko, čo máš, rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi, potom príď a nasleduj ma!“ (Mk 10, 21) Veď si ho vlastne odplašil. Keby bol bohatý medzi nami, mohli by sme sa lepšie obliekať, lepšie bývať, stravovať sa, a my tu ostávame ako potulní chudobní.

Dôvod je nasledujúci: tajomstvo nie je v majetku ani v peniazoch. Je v nasledovaní, čiže Boh nás má rád všetkých, či sme v tejto chvíli zdraví alebo chorí, chudobní alebo bohatí, mladí alebo starí. Božia láska sa rozlieva na všetkých ľuďoch. Ale postoj ľudí k Pánu Bohu už nie je rovnaký, je diferencovaný. Aké by malo byť nasledovanie, aby bolo Božie?

Ježiš chcel ukázať, že vtedy je nasledovanie Božie, keď je ľudsky podelené. Preto povedal: „Chod', predaj, čo máš“, podel' sa s druhými a potom pochopíš, že ty budeš šťastný, keď urobíš druhých šťastnými. Ak sa nepodelíš, zatvrdneš; nikdy nebudeš mať dosť, pretože chudák nie je ten, kto má málo, ale ten, kto nikdy nemá dosť. Keď sa nenaučíš podeliť sa, zostaneš zahľadený do seba.

A tu je to tajomstvo nasledovania Boha. Na otázku, ako dosiahnuť večný život, Ježiš nedáva rady ohľadom nasledovania Boha, ale povie mu: chod' a podel' sa s ľuďmi. To bola novosť, že na tomto svete sa človek približuje k Božej láske a rozvíja duchovný život vtedy, keď sa vie podeliť s druhými.

Ak sa tak nestane, potom nie človek vlastní bohatstvo, ale bohatstvo vlastní človeka, stáva sa ustarostený, zaoberá sa iba sebou a nemá miesto pre Boha ani pre hodnoty, ani pre ľudí. Čiže na rozdiel od ľudí, ktorí vidia zabezpečenie seba v hromadení, podľa Ježiša spočíva v zdieľaní.²⁷³

Preto nasledovať Ježiša znamená mať zmysel pre lásku k blížnemu, aby sa naplnila láska k Bohu. Evanjelium nikomu nesiahna na majetok, ale vychováva naše postoje, našu slobodu, schopnosť nasledovať Boha tým, že máme mať oči otvorené okolo seba.

Vraj jeden muž zbadal cez okno mnícha, ktorý prechádzal dedinou. Vybehol z domu, schmatol mnícha za golier a kričal: „Daj mi ho, daj mi ho, daj mi ten kameň!“ Mních zostal prekvapený: „O čom to hovoríš?“ „V noci sa mi snívalo, že zajtra pôjde cez dedinu muž, a ak mi dá kameň, ktorý má v kapse, budem najbohatším človekom na svete.“

Mních siahol do kapsy, vytiahol najväčší kameň, aký mal, a bol to diamant. „Toto je ten kameň, ktorý chceš? Je veľký ako päť. Ja som ho našiel v lese, vezmi si, ak chceš.“ Muž schmatol kameň a utekal domov.

Ale v noci nedokázal zaspáť. Ráno vyhládal mnícha, ktorý spal pod stromom, zobudil ho a povedal mu: „Vieš čo, vezmi si ten kameň naspáť. Daj mi bohatstvo, ktoré ti dovolilo zrieknuť sa takého diamantu.“²⁷⁴

Jeden druh bohatstva je mať peniaze v kapse, iný je mať postoj slobody a môcť v noci spať. Ďakujeme za evanjelium, ktoré nás učí kráčať životom tak, aby sme nasledovali Božiu cestu.

²⁷³ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické komentáre.html>.

²⁷⁴ FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 57.

60. DRAVOŠŤ A SLUŽBA

Mk 10, 35-45 Syn človeka prišiel, aby položil svoj život

Dvadsať deväť cezročná nedeľa B

Hovorí sa pekný židovský vtip. Vraj v Krakove na jednej uličke boli vedľa seba tri židovské obchody s obuvou, samozrejme, že konkurenčné. Majitelia si lámali hlavu, ako sa z toho dostať. V jeden deň sa objavil na jednom obchode nápis: Predaj najmodernejšej obuvi. O pár dní na vedľajšom obchode bol nápis: Najlacnejšie topánky z dovozu. A následne o niekoľko dní v strede medzi tými dvomi obchodmi bol nápis: Hlavný vchod.

V obchodovaní funguje určitá dravosť, ambicióznosť, niečo dokázať, znamenať, chceme byť lepší ako tí vedľa nás, viac zarobiť atď. Vďaka tejto energii v nás existuje vo svete pokrok, veda, rozvoj. Dravosť v človeku je hodnota.

Na druhej strane pozorujeme každý v sebe aj láskavosť, mierumilovnosť, empatiu, milosrdenstvo, lebo to vyžaduje spolužitie. Sme predsa na jednom svete jeden vedľa druhého. A ide o to: medzi dravosťou a láskavosťou nájsť hranicu. Do akej miery môžeme byť draví a do akej láskaví?

Aj pred dvetisíc rokmi mali apoštoli tento problém: kto z nich je najväčší? (porov. Mk 10, 35-45). Bola to realita, nie nejaká symbolická, básnická reč. Naozaj išli do Jeruzalema a mysleli si ako partizáni, že Ježiš urobí povstanie, zhodí vládu a budeme pri moci, pomínú Rimania a môžeme sedieť jeden po pravici, druhý po ľavici. Z toho vznikla téma, ktorú opisuje Marek v evanjeliu.

Mohli by sme sa pýtať, podľa akého kritéria chceli apoštoli posudzovať, kto je medzi nimi najväčší. Podľa toho, kto má najviac peňazí? Či najväčší je ten, kto je najvýrečnejší? Alebo kto je najmúdrejší? Či ten, kto je najkrajší, najsvätnejší? Alebo ten, kto je najzručnejší? Teda nie je to také jednoduché.

Ježiš všetko zmietol zo stola a obrátil ich pozornosť inde: Pozrite sa dookola po okolitých štátoch, pozrite sa, ako je to v Ríme, ako v Egypte, všade je vládár, ktorý dáva pociťovať svoju moc. Ale medzi vami to tak nebude. Nebudete dávať pociťovať moc, ale službu, lásku, v tom buďte veľkí (porov. Mk 10, 43).

Lebo nepriateľom Boha nie je hriech, Boh hriech vie odpustiť, s hriechom si Boh poradí. Nepriateľom Boha je moc, lebo Boh je láska, dáva sa do služby človeku, ale moc je nadvláda, ktorá si podmaňuje, zotročuje človeka. Keď sa človek chytí moci, potom ubližuje človeku. To je dôvod, pre ktorý Ježiš povedal: „Ale kto sa bude chcieť stať medzi vami veľkým, bude vašim služobníkom“ (Mk 10, 43). Nejde o to eliminovať dravosť, ale dať ju do služby ostatným. Vyžaduje to ľudské spolužitie. Byť s druhými, a pritom niečo dokázať, byť ambicióznym.

V prvom storočí sa veriaci Židia schádzali na zhromaždení šabat (ako naša nedeľa) a spomedzi nich sa začala vylučovať skupina sympatizantov Ježiša Krista. Volali ich Stúpenci cesty. Ľudia, ktorí pochopili, že žiť znamená byť na ceste, zdokonaľovať sa i v poznaní, i v konaní. Neboli stúpecami hotového sveta, nejakej dokonalosti, ale stúpecami cesty. To bolo v protiklade s tým, čo prežívali vtedajší Židia, sebavedomí, stabilní, ktorí mali Zákon, Boha, na svojej strane. A zrazu vznikla skupinka nadšených veriacich v Ježiša Krista, ktorí išli svojou cestou. Preto boli stúpenci cesty.²⁷⁵

Byť na ceste sa po grécky povie synódos, sú to dve slová: syn a ódos. Synódos znamená byť s niekým na ceste, kráčať, pomôcť mu, sprevádzať. Synodalita znamená taký štýl života, pri ktorom sa spolu rozhodujeme, rozmyšľame, kráčame spolu na ceste.

Samozrejme, že túžba po kreslách, moci, funkciách sa prenáša zo storočia na storočie. Kresťanské riešenie je kráčať spolu: chcieť poslúžiť druhému na jeho ceste, aby aj on poslúžil

²⁷⁵ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

mne. Toto je potrebné prerozjímať, aby sa nám život vrátil do normálnych koľají. Podstatné je jedno: vložiť sily do služby evanjelia, aby bolo pre nás požehnaním.

Vrana poletovala medzi domami a hľadala si pokrm. V nádobe na odpadky pri reštaurácii našla pekný kúsok mäsa. Vzala ho do zobáka, vzlietla s úmyslom nájsť si nejaký pokojný kútik, kde mäso zožerie. Cestu jej zahatali zobáky iných vrán, ktoré s nadšeným krákaním chystali sa obráť ju o korisť. Vo vzduchu sa strhla bitka. Ale vrana sa jej nezúčastnila. Otvorila zobák, pustila svoj kus mäsa pažravým príbuzným, potom vzlietla a povedala si: „Konečne mám celé nebo pre seba.“²⁷⁶

Jednoduchý príbeh chce povedať: na živote sa nebudem zúčastňovať panovaním, bitkou, ruvačkou o kus mäsa. Spoluúčasť na živote je výzvou dať sily do služby. Ďakujeme Ti, Bože, že nás evanjeliom pozývaš k prehĺbeniu osobnej spirituality a k synodalite.

61. POČUŤ A VIDIEŤ

Mk 10, 46-52 Rabboni, urob, aby som videl

Tridsiata cezročná nedeľa B

V zemplínskom nárečí sa používa veta: Nevidzel ťi, čo mi ci hutorel? Po slovensky povedané: Nepočul si, čo som ti vravel? Slovenskému uchu znie úsmevne: nevidziš, čo ci hutorim? Ako sa dá vidieť, čo mi hovoríš?

Vzťah medzi počutým a videným je témou evanjeliového úryvku, ktorý napísal Marek a súvisí s uzdravením slepca Bartimeja pri Jerichu (porov. Mk 10, 46-52). Ak máme pochopiť podstatu príbehu, treba nám vedieť, že Marek nechcel dokumentovať históriu, chcel hovoriť o viere ľudu. Nemal záujem o zázrak, chcel poukázať na význam. A význam je rozdielne videnie reality života – svojho, druhých, i náboženského, mnohokrát falošné interpretácie Božieho sveta.

Dokazujú to nasledujúce momenty: spomína sa Timeov syn Bartimej. Nie je to meno v zmysle ako Peter, Juraj, Ján, ale je to veľký symbol. Time po grécky je vznešenosť, úcta, honor, dôležitosť. Bar-time by bol syn vznešeného, dôležitého. Ide o typ ľudí, ktorí sa hrajú na dôležitých, vládnucich, riaditeľov.

Že je to tak, dokazuje kapitola predtým. Marek píše o Jakubovi a Jánovi, ktorí žiadali Ježiša: „Daj, aby sme po tvojej pravici sedeli jeden sprava, druhý zľava (porov. Mk 10, 35-45). Akoby nestačil jeden príbeh, Marek za tým napíše ďalší. Chcel tým povedať: slepý je každý, kto pohŕda druhým, keď je v núdzi, kto sa hrá na dôležitého. Syn znamená podobnosť sa na otca. Kto sa podobá na honor, pýchu, je slepý vo svojom živote.

Dôkaz je aj v tom, že Bartimej kričal: „Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ (Mk 10, 48) Keby povedal Syn Boží, bolo by to niečo iné. Ale je zaťažený židovskou predstavou o Bohu, preto povedal: Syn Dávidov. Kto bol Dávid pre Židov? Veľký kráľ, násilím, krvou, vojskom zjednotil dvanásť kmeňov a upevnil štát. Nesnívajúc ľudia stále o tom? Aj Židia, aj Rusi, aj Američania snívajú o tom, že založia svetovládu a budú mocní. Toto znamená symbol: Syn Dávidov.

Ježiš sa s tým nestotožňuje, dištancuje sa od toho. To, že predchádzajúca kapitola o túžbe po moci a kapitola o slepcovi spolu súvisia, je zjavné aj z toho, že evanjelista Marek i v predchádzajúcej kapitole napísal: „Čo chcete, aby som vám urobil?“ (Mk 10, 36) Aj tu sa slepca pýta: „Čo chceš, aby som ti urobil?“ (Mk 10, 51)

O Bartimejovi sa ďalej píše, že odhodil plášť (porov. Mk 10, 50). Plášť je prejav osoby. Mať plášť poukazuje na stupeň sociálneho postavenia podľa toho, kto čo nosí. Niečo iné nosili vojaci, niečo iné kráľi, niečo iné obyčajní ľudia. Odhodiť plášť znamená, že ten človek odhodil svoj doterajší životný príbeh, čím bol. Nedokázali to ani učeníci, ani apoštoli, nedokázali to ani

²⁷⁶ FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021, s. 56.

farizeji a zákonníci. Nedokázali odhodit' svoju minulosť, zaťaženosť z toho, čo vedeli z rodiny, z náboženstva. Nebolo ľahké ísť slobodne za Ježišom, lebo stále nosili v sebe minulé predstavy o Bohu. O slepcovi sa píše: odhodil plášť, čiže zahodil minulosť, ostáva pred Ježišom taký, aký je, a nasleduje ho. Ježiš mu hovorí: tvoja viera ťa uzdravila (Mk 10, 52).

Nastalo to, čo by sme mohli nazvať prechod od ucha k oku. Prechod od počutého k videnému. Prechod od starého zákona k novému zákonu lásky. Človek mal v sebe veľa počutého, zvykového, ako sa modliť, ako sa správať. Ježiš ho oslobodil od zvyku, preto sa stáva slobodný a začína nanovo vidieť podstatu vecí.

Dôkazom toho je aj používanie rabboni namiesto rabbi. Lebo rabbi sa používa pre oslovenie učiteľa, rabboni je oslovenie pre Boha, to znamená, že Ježiša oslovil ako Božieho Syna.

Čo pre nás po dvetisíc rokoch znamená príbeh plný symbolov? Každému z nás treba prejsť od počutého, od toho, čo je v nás naskladané z minulosti, k videniu podstaty života a evanjelia. Oslobodiť sa nie je ľahké. Kňazi naskladali do veriach – podobne ako Židia v Starom zákone – že choroba je Boží trest za hriechy; alebo predstavu, že Boh je spravodlivý sudca, dobrých odmeňuje a zlých trestá. Spoločnosť nás naučila pohrdať tými, čo nemajú vysoké ekonomické postavenie. Od toho všetkého sa treba oslobodiť.

Evanjelium pomáha k prechodu od počutého, čo je v nás naskladané, minulé, k tomu, čo má byť v nás nové. Nepohrdať inými len preto, že sú inak veriaci. Príbeh o slepcovi je oveľa viac než lekárska záležitosť videnia očami. Marek vidí slepotu ducha, slepotu duše v tých, ktorí by chceli inými pohrdať a vládnuť nad nimi, ovládať ich. Evanjelium nás oslobodzuje zo stavu egoistov a vracia nám dôstojnosť človeka.

V Košiciach sa 30. októbra 1978 vykoľajila električka. Nehodu prežila pani Dvorožňáková, ktorá píše: „Je neuveriteľné, že moja malá dcérka vyliezla z prevráteného vozňa električky prakticky bez zranení. Školskú tašku mala síce plnú krvi, no prežila. Prvé, čo uvidela na chodníku, bolo dievčenské telo bez hlavy. Celé mesiace na ten strašný obraz nemohla zabudnúť a ešte dlho po nehode ju v noci trápili zlé sny.

Chvíľu sa motala okolo električky, potom ju vraj niekto chytil, naložil do auta a odviezol do nemocnice na ošetrovanie. Odtiaľ neskôr dali vedieť môjmu manželovi, čo sa stalo. Ja som sa z traumatického šoku prebrala v nemocnici Louisa Pasteura až po niekoľkých dňoch. Zobudili ma bolestné výkriky jedného zo spolucestujúcich, ktorý ležal v izbe spolu so mnou. Zo začiatku som ani poriadne nevedela, kto som. Sestričky sa ma museli azda stokrát pýtať na meno. Trvalo mi veľmi dlho, kým som sa aspoň približne zorientovala.“

Keď si pani Dvorožňáková vypočula desivý zoznam všetkých poranení, ktoré jej lekári diagnostikovali, takmer stuhla od hrôzy: amputácia ľavej ruky, rozbitá čeľusť, odtrhnutá náušnica, komplikovaná zlomenina pravej ruky, rozdrvený lakeť, čiastočná strata sluchu a poškodený mozog. „Nakoniec mi povedali, že v mojom prípade došlo aj k skalpácii vlasovej pokrývky. Netušila som, čo to znamená. Predtým som o skalpácii počula iba vo filmoch o Indiánoch a vedela som, že koho divosi oskalpovali, ten už dlho nežil. Bola som si istá, že aj ja mám pred sebou iba pár hodín života, a prosila som lekárov, aby mi zavolali kňaza. Oni mi však priviedli manžela a deti, aby ma aspoň trochu povzbudili a utešili. Moji blízki to niesli veľmi statočne. Vravali mi, aby som sa netrápila nad stratou ruky. Hlavné je vraj to, že žijem. Podobne sa navzájom utešovali aj ostatní zranení.

Bolo nás tam strašne veľa a hoci sa lekári a sestričky o každého starali naozaj obetavo, všetko stihnúť nemohli, občas sme si museli pomôcť sami. Jedna pani, ktorá v električke takisto prišla o ruku, ma vtedy chodila krmiť, ďalší mi pomáhali pri umývaní, nohy sa mi triasli, bol na mňa žalostný pohľad. No nevzdala som sa.“

Po niekoľkých mesiacoch sa Anna Dvorožňáková zotavila natoľko, že si mohla trúfnuť i na dlhšie prechádzky. Pomaly sa začala zmierovať so svojím osudom a verila, že sa jej raz zahoja nielen jazvy na tele, ale aj na duši.

„Keď som dozvedela, že Odbor zdravotníctva pri košickom KNV zohnal pre bezruké obeť nehody elektronické protézy z Rakúska, mala som ohromnú radosť. Myslela som si, že vďaka špeciálnej protéze budem môcť žiť takmer rovnako, ako som žila pred nehodou. No ukázalo sa, že môj kýpeť je príliš krátky na to, aby na ňom mohla elektronická ruka správne fungovať. Prejavilo sa to už počas osláv MDŽ, keď som sa prvýkrát chcela znova ukázať na verejnosti. Vyparádila som sa, nasadila som si elektronickú protézu a vyšla von. Počas jazdy električkou sa však moja krásna protéza zasekla a zostala vystretá. Nevedela som, či sa mám smiať alebo plakať. Musela som sa vrátiť domov a nasadiť si klasickú mechanickú protézu, ktorú nosím dodnes.“²⁷⁷

Veľa vecí sa zmení vtedy, keď si človek uvedomí, v akej je situácii: ako sa osprchujem bez ruky, ako budem variť, ako budem prať? Obrat postaví človeka pred otázku: aký zmysel má môj život? Podobne ako slepému Bartimejovi nech je nám pri každej životnej ťažkosti útechou viera v Prozreteľnosť, ktorá nás cez všetko prevedie k životu a vzkrieseniu.

Ďakujeme za evanjelium, ktoré nás učí vidieť.

62. TECHNICKÁ A SOCIÁLNA INTELIGENCIA

Mk 12, 28-34 Milovať budeš Pána, svojho Boha

Tridsiata prvá cezročná nedeľa B

Snúbenci prišli na faru spísať sobášnu zápisnicu. Medzi iným sa ich pán farár pýtal: „Ako si predstavujete svoje manželstvo?“ Odpovedala nevesta: „Keď sa vezmeme, budem znášať s Milanom všetky jeho starosti.“ Snúbenec sa bránil: „Nemám nijaké starosti.“ „Drahý, veď hovorím, že až sa vezmeme.“²⁷⁸

Nikto nepochybuje, že znášať s druhým starosti je prejav lásky. Ale niekedy starosti druhému vyrábame. Lebo s láskou je to zložitejšie, je to stále aktuálna téma, ktorá sa nedá vyriešiť čarovným prúťkom. Ani nemá riešenie raz a navždy, ale každý deň znova a znova potrebujeme byť kreatívni, vytvárať postoj lásky a nielen o nej rozprávať.

Aj pred dvetisíc rokmi sa na túto tému pýtali Ježiša z Nazaretu. Zákonníci kladú otázku: Ktoré prikázanie zo všetkých je prvé? (porov. Mk 12, 28) Pretože ak povieme prvé z hľadiska biblického, je to niečo iné ako prvé z hľadiska hodnotového, významového. Z hľadiska biblického je na začiatku reč o stvorení sveta za šesť dní, siedmy deň Boh odpočíval. Teda aj Boh zachováva prikázanie odpočinku, čiže prvé prikázanie podľa Židov je šabat: zachovávať sviatočný deň. Dnes by sme povedali: zachovávať nedeľu a ísť na svätú omšu, to je prvé prikázanie.

Lenže Ježiš bol šikovnejší. Neberie to literárno-biblicky, ale z hľadiska hodnotového, čo je významné, dôležité v živote. A v živote je najdôležitejšia láska. Preto preskočil až do Piatej Mojžišovej knihy, v šiestej kapitole je napísané: „Počuj, Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný! A ty budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou“ (Dt 6, 4-5).

Nie náhodou ukázal Ježiš, že centrom všetkých prikázaní je láska. Lenže slovo milovať je až v druhej vete. Prečo je to prvé prikázanie? Odkazuje to na príbeh o Abrahámovi. Lebo u Abraháma ako praotca viery nachádzame to, že počuje Božie volanie a odchádza z krajiny tam, kam ho Boh volá (porov. Gn 12, 1-4). Lebo počúvať znamená prijať toho, kto hovorí v našom svedomí. Počúvaj, Izrael, to je ako prijmi Izrael Boha. Počúvať znamená: uver Izrael tomu Bohu, ktorý hovorí v tvojom svedomí, v tvojom vnútri. Počúvaj, človek, čítaj seba samého vo svetle toho, kto ťa povoláva. Skús pochopiť seba, ale začni od toho, kto ťa volá.

Príbeh o Abrahámovi slúži na pochopenie, čo to znamená a aké dôležité je židovské prikázanie: Šemá, Izrael, počúvaj, Izrael, Pán, náš Boh, je jediný. Odtiaľ potom pramení druhá

²⁷⁷ <https://www.kosiceonline.sk/bezny-den-narusila-tragedia>.

²⁷⁸ Keby Pán Boh nerozumel žartu. Nitra : Gorazd 2018, s. 55.

polovica: Abrahámová pohostinnosť. Lebo z počúvania, čiže z uverenia, z prijatia, vyplýva určité vyjadrenie ľudskej osoby, a to v láske.²⁷⁹

Vladimír Solovjev (1853 – 1900) napísal, že láska je jediná skutočnosť, ktorá zapája a integruje celú osobu. Byť človekom, byť osobou, to znamená byť v láske. Čiže neexistuje alternatíva: láska k Bohu a láska k človeku. To je schizma, dôsledok sebeckého človeka. V skutočnosti to, čo jestvuje, je po prvé: počutie, čiže prijatie Boha ako Otca ako ideál pre život, a po druhé: konanie v láske i voči ľuďom.

To znamená, že viera mení človeka a učí ho vyjadriť sa životom lásky. Prijatie Krista robí človeka schopným milovať ako Boh, lebo keď sme synmi a dcérami, znamená to, že máme Boha za Otca. Syn je ten, kto sa na otca podobá. Preto uveriť Kristovi znamená mať silu milovať, byť milujúci a napodobňovať Boha.

Tu je význam Ježišovej odpovede na otázku, ktoré prikázanie je prvé. To, čo humanizuje človeka, robí ho ľudským, má prvenstvo, preto je to dôležité prikázanie.

Dokazujú to aj výskumy, ktoré sa v minulom a našom storočí udiali o vývoji človeka. Zo školy si pamätáme človeka Homo ergaster, ktorý mohol žiť asi pred 1,5 miliónmi rokov v Afrike. Neskôr Homo heidelbergensis alebo homo neandertálec, človek, ktorý žil v Európe. Vo vývoji sveta a ľudstva z primátov na ľudí došlo k veľkým zmenám. Čo je zaujímavé? Homo ergaster mal také isté telo, končatiny, ako homo heidelbergensis, rozdiel je iba vo veľkosti mozgu. Homo ergaster sa rozumie ako človek konajúci, pracujúci, ktorý mal technologickú inteligenciu, bol schopný vyrábať sekery, kladivá, kince atď. Homo heidelbergensis má už mozog väčší, asi 1200 kubických centimetrov.

Vedci sa pýtali, prečo mozog narástol, zatiaľ čo telo, mäso, končatiny zostali také isté. Odpoveď priniesli archeologické objavy v Španielsku, kde sa našli pozostatky, dôkazy, fosílie, že ľudia Homo heidelbergensis so svojimi veľkými mozgami sa starali o osoby so zdravotným postihnutím. Teda existujú dôkazy, že komunikovali medzi sebou prostredníctvom hovorového jazyka. Už nemali iba technickú inteligenciu, ale aj sociálnu. Technologická inteligencia je vyrábanie, ale sociálna inteligencia znamená lásku, priateľstvo, sympatie, city a schopnosť komunikovať.²⁸⁰

Pokrok vo vývoji ľudstva, to, čo robí človeka človekom, čo ho humanizuje, je práve sociálna inteligencia, láska, služba. Preto to Ježiš zdôrazňuje ako prvé a najdôležitejšie prikázanie. Mať zmysel pre službu, pre obetavosť voči druhým, to je vnútorná sila v človeku, ktorá nás spája s druhými, spája nás aj s Bohom a robí nás inteligentnými.

Jeden mních sa raz rozhodol, že pomôže ľuďom tým, že vydá Bibliu, ale nemal na to peniaze. Začal prechádzať krajom a zbierať peniaze na svoj projekt. Niektorí ľudia mu dávali aj sto dukátov, ale väčšinou dostal od sedliakov len pár drobných mincí. Každému poďakoval. Po desiatich rokoch putovania konečne nazbieral peniaze, ale v tom čase sa vyliala rieka a tisíce ľudí bolo bez jedla a strechy nad hlavou. Mních svoje nazbierané peniaze dal chudobným.

Keďže chcel vydať Bibliu, začal znova. Zase to trvalo niekoľko rokov, až mal potrebnú sumu na tlač. Ale vtedy na zemi prepukla epidémia a on dal peniaze na pomoc obetiam. Tretíkrát v živote začal so zbierkou a po 20 rokoch sa mu splnil sen, mohol Bibliu vydať. Ľudia rozprávali svojim deťom, že múdry mních vydal Bibliu trikrát. Len prvé dve vydania sú neviditeľné, ale sú oveľa cennejšie ako to tretie.²⁸¹

Príbeh ukazuje, že láska môže byť aj neviditeľná hodnota. Ale prejavy lásky sú viditeľné. Naša schopnosť byť milujúcimi ľuďmi je veľká hodnota, ktorú v sebe nosíme. Ďakujeme za ňu Pánovi a prosíme, aby sme každý deň nevyužívali len svoju technologickú inteligenciu, ale aby sme rástli aj v inteligencii sociálnej.

²⁷⁹ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

²⁸⁰ Porov. Ignacio Martínez, JL Arsuaga, ME Raichle

²⁸¹ RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, s. 46.

63. UPÚTAŤ POZORNOSŤ

Mk 12, 38-44 Táto chudobná vdova vhodila viac

Tridsiata druhá cezročná nedeľa B

Používanie masla v kuchyni na pečenie a varenie je samozrejmosť. Kuriozitou je však tetovacie maslo. Hustle Butter DLX je druh masla, krému, a používajú ho tí, čo pracujú s tetovaním. Pomáha hojeniu nového tetovania, znižuje podráždenie, začervenanie pokožky, nanáša sa drevenými špachtľami.

Tetovaním upozorňuje človek na seba. Keď má niečo na krku alebo na rukách, púta našu pozornosť, nedá sa to nevidieť. Niečo podobné sa dosahuje nagélovanými nechtami alebo strihom vlasov, piercingom na očiach, nose, na perách. Móda a obliekanie, to všetko slúži jednému účelu: upútať pozornosť na seba.

Nevidíme, čo človek prežíva, či je radostný alebo smutný, či má alebo nemá zmysel života, ale vidíme niečo, čím upútava pozornosť na seba.

V evanjeliu čítame príbeh, ktorý hovorí o opačnom štýle života. Ježiš hovorí o zabúdaní na seba a uprednostňovaní druhého. Je to príbeh chudobnej vdovy, ktorá vhodila do chrámovej pokladnice dve drobné mince, hoci nevedela, za čo si zajtra kúpi jedlo. Bohu dala prednosť (porov. Mk 12, 38-44).

Farizejov a zákonníkov v tejto súvislosti Ježiš kritizuje nie preto, že mali poznanie o Bohu, ale preto, že púťali pozornosť na seba. Modlitebné remienky, dlhé šaty, pozdravy na námestiach, prvé miesta v synagógach (porov. Mk 12, 38-39), všetko bolo púťanie pozornosti na seba a nie na Boha.

Tento štýl sústredenia na seba – som dobrý, zbožný, modlím sa, postím sa, dávam desiatky – neprináša lásku ani k Bohu, ani k ľuďom. Preto sú Ježišom kritizovaní učitelia Božieho Zákona, Biblie, lebo sa klaňajú vlastnému obrazu. Milujú celým srdcom, ale všetkým si slúžia, ešte aj Bohom a jeho slovami, aby mohli vynikať. Preto sú prototypom základného hriechu, ktorý sídli v srdci každého človeka: chcieť hrať najdôležitejšiu úlohu, klásť seba na miesto, ktoré patrí Bohu. Egocentrizmus, sebastrednosť, je tichý zabijak života, rodinných vzťahov, pracovných a celého ľudského spolužitia.

Opačný štýl života je podľa evanjelia zabudnúť na seba a mať oči otvorené aj pre druhého. Tento štýl je pre človeka požehnaním. Najlepšie myslí na seba ten, kto na seba zabúda. Lebo koncentrácia na seba spôsobuje nárast sebecka, zatiaľ čo zabúdanie na seba spôsobuje rast lásky. Všetci máme v sebe túžbu, aby doma bolo prostredie láskavé, šťastné, veselé. Lenže hoci lásku a šťastie chceme, na seba zabúdať nechceme. Evanjelium je vynikajúci spôsob, ako usporiadať náš život smerom k vnútornému pokroku.

V jednom príbehu z orientálnej múdrosti sa hovorí o čínskom vojakovi, ktorý zahliadol krásnu princeznú. Bleskový pohľad cez záclonku, keď prechádzala mestom, zmenil jeho život, lebo sa beznádejne zaľúbil. Ale čo môže robiť chudák obyčajný vojak, keď sa zamiluje do princeznej? Aké má možnosti?

Rozhodol sa, že pôjde do paláca. Vyčkal príležitosť, aby ju mohol uvidieť, a čakal pod veľkým schodiskom. Keď ju videl zostupovať pomalým a vznešeným krokom, padol jej k nohám a vyznal svoje city. Stráža sa na neho okamžite vrhli, aby ho zviazali. Ale princezná ich zastavila a s jemným úsmevom zašepkala: „Tak počúvaj, vojak, ak ma tak veľmi chceš, dovoľm ti zostať pod podmienkou, že budeš pod mojimi oknami 100 dní a 100 nocí. Ak to dokážeš, budem tvoja.“ Stráža a celý sprievod sa rozosmiali. Ale vojak nepohol ani obrvou.

Išiel do záhrad princeznej, sadol si pod jej okná a zostal tam. Pálilo slnko, dážď zmáčal jeho kožu, dobrí ľudia mu nosili jesť a piť, on bol stále tam. Neopustil svoje miesto mesiac, dva, tri. Hoci bol úplne vyčerpaný, nevzdával sa. Noc sa pre neho stala dňom, deň sa stal nocou, ale bol tam. A bol tam, aj keď prišiel 99. deň. Keď prišiel 100. deň a princezná mala splniť svoj

sľub, ráno sa poslednýkrát zahľadel na okná svojej milovanej, otočil sa a odišiel. Odvtedy ho už nikto nikdy nevidel ani o ňom nepočul.²⁸²

Rozprávkový príbeh má v sebe nadčasovú múdrosť. Po prvé v tom, že žiaden vzťah nemôže byť jednostranný, lebo chýba vzájomnosť. Nikdy nestačí, aby sa jeden obetoval pre druhého. Druhá veľká pravda schovaná v tomto príbehu je, že celý život sme pozvaní búrať múr svojho ega. Ak to robí len jeden, vzťah sa neudrží.

Dakujeme za evanjeliový príbeh, ktorý nás učí Božiemu štýlu: každý deň znovu a znovu zabúdať na seba a uprednostniť druhého.

64. HVIEZDY BUDÚ PADAŤ

Mk 13, 24-32 Zhromaždí svojich vyvolených

Tridsiata tretia cezročná nedeľa B

V minulom storočí sa počas socializmu rozprával vtip: Predseda Komunistickej strany sa pýtal: „Dežo, prečo si nebol na poslednej straníckej schôdzi?“ Odpovedal: „To bola posledná? Keby som vedel, že je posledná, určite by som bol na ňu prišiel.“

Takýto vtip nebolo možné povedať nahlas ani publikovať, lebo na druhý deň by kňaza vyšetrovala Štátna bezpečnosť a na Okresnom národnom výbore by proticirkevný tajomník dostal za úlohu odňať štátny súhlas účinkovať v kostole kňazovi, ktorý by si takýto vtip dovoľil.

Sme radi, že tento útlak máme za sebou. Ale vtip obsahuje aj veľkú pravdu, že všetko je raz posledné. I schôdza komunistov, i každá moc kráľov, každá vláda, bohatstvo. Človek si uvedomuje pominuteľnosť, konečnosť, ktorá charakterizuje náš svet.

V Písme čítame, ako apoštol Marek opisuje z vyjadrenia Ježiša čosi o konečnosti, a využíva na to vtedy známe obrazy, symboly. „Slnko sa zatmie, mesiac nevydá svoj jas“ (Mk 13, 24). Vtedy vo vtedajšej kultúre slnko a mesiac boli božstvá, ktoré si uctievali pohanovia. Veriaci ľudia, Židia, neuctievali ani hviezdy, ani slnko, ani mesiac, lebo vyznávali Boha, ktorý je nad všetkým a nestotožňuje sa so slnkom alebo mesiacom. To znamená, že viera ľudí sa opierala o niečo iné, nie o pohanskú predstavu. Pretože slnko a mesiac pre pohanov znamenali statické súradnice.

Keď Ježiš povedal, že slnko sa zatmie, naznačil tým, že celá pohanská, ateistická ideológia stratí svoje svetlo. Iba ohlasovanie dobrej noviny, ktorá odráža svetlo Božej nadčasovej múdrosti, zostane a zatieni falošné božstvá. Čiže obraz zatmenia slnka a mesiaca vystihuje viac ako iba astronomický úkaz.

Keď analyzujeme vetu: „Hviezdy budú padať z neba“ (Mk 13, 25), pýtame sa, čo tým evanjelista myslel. V každej dobe boli pri moci králi, cisári, faraóni, ktorí sa považovali za božstvá, preto metaforicky sídlili na nebesiach, čiže boli považovaní za hviezdy, star, superstar. A Ježiš prostredníctvom evanjelistu hovorí, že všetky režimy, mocnári, vladári stratia svoje svetlo ako hviezdy a jeden po druhom začnú padať. Dnes sme svedkami tohto dejinného vývoja.²⁸³

Máme dočinenia s krehkosťou dejín. Tento svet sa rodí v pôrodných bolestiach. Keď strom rastie, kôra praská. Nakoniec zisťujeme, že jediná vec, ktorá vydrží, obstojí vo vývoji sveta, je spoločenstvo s Bohom, dôvera v neho ako v Otca. Všetko ostatné v tomto svete padá, rúca sa. Aj myšlienky, ideológie, aj štáty, aj vesmír. Len láska zostáva ako hodnota. Sme si vedomí, že spoločenstvo s Bohom, ktoré máme vo viere, je veľká vec. To, že sme pred Bohom ako synovia a dcéry, je hodnota, ktorú treba rozvíjať.

²⁸² FERRERO, B. (editor): Eadovec a piesková duna. Bratislava : Don Bosco 2016, ss. 20.

²⁸³ Porov. MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

V rámci krehkosti dejín zisťujeme, že Boh zľudštený v Ježišovi sa sprítomňuje medzi ľuďmi dovtedy, kým nepoľudští tento svet tak, že ho oslobodí od všetkého, čo robí svet neľudským. Aby ho oslobodil od toho, čo spôsobuje utrpenie a útlak. Toto je veľkolepý proces, ktorý je u Marka naznačený literárnym jazykom, pádom slnka, mesiaca a hviezd. Ako keby chcel potvrdiť, že vývoj smeruje k poľudšteniu sveta cez pád všetkých impérií, a chcel dať kresťanom nádej, že každý útlak postupne zoslabne. Pomaly sa nastolí spravodlivosť a solidarita.

Hovoríme o vzbudzovaní nádeje, nie strachu. Na vyvolávanie strachu dnes máme hororové filmy, televízne správy, nemocnice. Kostol nie je kvôli strachu, ale kvôli nádeji, že celý proces smeruje k poľudšteniu jednotlivcov, skupín, inštitúcií aj národov. Táto úloha zostáva aj nám.

Vo všetkých oblastiach, kde žijeme, môžeme sa ako veriaci ľudia pričiniť, aby svet bol zrelší. Ľudskejšie neznamená len byť dobrí, láskaví a trpezliví, ale znamená to, že vnútorným pohľadom odkrývame zmysel a význam dejín, vidíme hodnotu Božej trvácnosti oproti našej pomínutelnosti.

Vraj na horu Karmel kráčali dvaja zbožní Židia, zajatci, a za nimi išiel ich premožiteľ. „Vidíš tú ťavu vpredu?“ povedal jeden zo Židov. „Je na jedno oko slepá.“ Druhý zajatec hovorí: „A ty vidíš tamtie dva sudy, ktoré má na chrbte? Jeden je plný vína a druhý plný oleja.“ „No a pozri sa,“ hovorí zase jeden z nich, „pozri na tých mužov, ktorí vedú ťavu. Jeden je Žid a druhý nie je.“

Premožiteľ, ktorý viedol zajatcov, si to vypočul a zaujalo ho to. „Počúvajte, vy si tu debatujete a zaostávame sto krokov za ťavou. Ako môžete vedieť, že to, čo hovoríte, je pravda?“ Žid hovorí: „Nielenže sa nemýlime, my to môžeme aj dokázať.“ A premožiteľ vraví: „Ak to dokážete, prepustím vás na slobodu.“

Zajatci sa pozreli na seba, usmiali sa a jeden z nich hovorí: „Pozri sa na tú ťavu, žerie trávu iba na jednej strane cesty, a to preto, že vidí len na jedno oko. Druhú stranu cesty nevidí. A teraz sa pozri na tie sudy. Z obidvoch kvapká nejaká tekutina. Víno, ktoré uniká z jedného suda, rýchlo vsiakne do zeme. Olej, ktorý uniká z druhého, necháva na zemi kropaje. Pozri sa k svojim nohám a zbadáš.“ Premožiteľ uznal, že majú pravdu.

„Ale ako môžete vedieť, že jeden z tých mužov je Žid a druhý nie je?“ Zajatec vysvetlil: „Všimni si, ten, čo nie je veriaci Žid, vykonáva svoju potrebu na ceste, zatiaľ čo Žid urobí pár krokov stranou, aby mal súkromie.“ Premožiteľ sa rozbehol dopredu, aby preskúmal ťavu i obidvoch mužov, a zistil, že zajatci hovoria pravdu. Povzdychol si, oslobodil ich, pobožkal na čelo a pozval ich do svojho domu na hostinu na ich počesť. A na tej hostine potom predniesol prípitok: „Nech je požehnaný Boh Abrahámov, keď dal ľuďom takúto schopnosť prenikavého poznania.“²⁸⁴

Príbeh pochádza z Talmudu a veriaci si ho rozprávali, lebo vyzdvihuje inteligenciu viery. Kto má také poznanie, že preniká k podstate vecí, vie byť ľudskejší a prispieva k rozvoju.

Všetci sme pozvaní, aby sme krehkosť dejín prenikli svojím poznaním a odhaľovali význam pomínutelných udalostí. Nech nás to povzbudzuje k ľudskosti, ktorá bude odrazom nášho poznania, že sme synovia a dcéry pred Bohom. Ďakujeme za evanjelium plné nádeje.

65. MAŤ A BYŤ V PRAVDE

Jn 18, 33-37 Sám hovoríš, že som kráľ

Tridsiata štvrtá cezročná nedeľa B
Slávnosť Krista Kráľa

²⁸⁴ BLEEFELD, B., R.: Příběhy z talmudu. Praha : Portál 1999, s. 125.

V jednom aforizme sa hovorí: „Silný nie je ten, kto zdvihne činku, ale ten, kto ju po tréningu odloží na miesto.“ Sila nie je len vo svaloch. Aj ohľaduplnosť, služba, láska, tolerancia sú prejavom sily vôle. Ide o dve oblasti života: jedna sa dá nazvať kráľovstvo moci a druhá kráľovstvo lásky. Kráľovstvo moci vždy znamená dominanciu a prináša človeku smrť. Kdežto kráľovstvo lásky komunikuje život.

V evanjeliu je to prezentované na dvoch postavách: Pilát ako reprezentant kráľovstva moci a Ježiš ako reprezentant kráľovstva lásky. Zo skúsenosti vieme, že obyčajne moc prevalcuje lásku. Ale z pohľadu náboženského, nadčasového to môže byť aj inak.

Na rozdiel od našich súdov, kde sudca kladie otázku a obvinený odpovedá, v evanjeliu to bolo naopak, obvinený kladie otázku: „Hovoríš to sám od seba alebo ti to iní povedali o mne?“ (Jn 18, 34) Pri civilných súdoch sudca hovorí výrok, no v evanjeliu poslednú vetu mal Ježiš, ktorý vynáša výrok a povie: „Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas“ (Jn 18, 37).

Emet po židovsky je pravda, vernosť Bohu, odovzdanie sa jeho slovu, skoro ako prísaha. To je pravda. Ale v oblasti okolo Stredozemného mora v ríši Rímskej, predtým Gréckej, slovo pravda malo iný zvuk. Pre Grékov a Rimanov to bola filozofická otázka: pravda ako súlad medzi tým, čo vidím a čo poznávam rozumom. Právny systém mali Rimania, systém poznania mali Gréci.

Tak sa vo vývoji dejín stalo, že pravda bola katapultovaná do sféry filozofie a práva. A postupne do experimentálnej vedy, až v prechádzajúcom a našom storočí sa stalo, že niektorí povedia: iba to je pravda, čo je merateľné, vážiteľné, zapisovateľné do čísel, čo je zosystematizované. Všetko, čo je mimo toho, sú rozprávky.

Dostávame sa k otázke, čo je pravda, ktorú hovorí Pilát, a sme svedkami novej skutočnosti, že ak chceme byť slušní a máme rozdielne názory, treba uznať záver: nech má každý svoju pravdu.

Aby sa človek naučil rozlišovať, pomáha si originálnym jazykom: emet. Ježiš nehovorí, kto má pravdu, ale kto je z pravdy. Lebo podľa neho pravda nie je vlastníctvo doktríny, ale postoj, ktorý charakterizuje veriaceho človeka, postoj tlmočený do skutkov a skutky prinášajú iným život. Čiže nejde o to, kto má pravdu, ale o to, kto koná, kráča v pravde.²⁸⁵

Teda v hebrejčine ide o pravdu ako hodnotu. Lebo kto iba vlastní pravdu na úrovni doktríny, oddeľuje sa od druhých a posudzuje ich. Existuje pravda metafyzická a pravda hodnotová. Metafyzická pravda je špekulatívna: teória, argumenty, obrana, zdôvodňovanie. Ale pravda hodnotová je konaním v službe a láske.

Vtedy máš pravdu, keď kráčaš v láske. Tvoj postoj voči druhému sa nezakladá na presviedčaní. Lebo keď začneš niekoho presviedčať, on začne špekulovať a presviedčať teba, nikdy sa nedohodnete. Špekulatívna pravda ľudí rozbíja.

Pravda ako hodnota je niečo iné. Ona je životom, konaním, nie náukou, ale postojom úcty, lásky a služby. Preto platí, čo bolo začiatku: vtedy si silný, keď upraceš činky, a nie keď ich zdvihneš. Toto Ježiš zdôrazňoval: vernosť životu, Bohu, človeku, keď sa žije v láske.

Na sviatok Krista Kráľa vidíme, že Boh sa nepotrebuje ukazovať ako mocný a silný, ale je múdry, veľký a večný vo svojom postoji milosrdenstva a lásky.

Vraj raz jeden poľovník zranil stehlíkovi krídlo. Stehlík už nemohol lietať tak ako predtým a prichádzala zima. Našiel však strašiaka, ktorý mal namiesto hlavy veľkú oranžovú tekvicu, zuby z kukurice, namiesto nosa mrkvu, dva orechy ako oči. „Ako žiješ, stehlíček?“ spýtal sa strašiak zdvorivo. „Je to zlé,“ vzdychol si stehlík: „Mrznem, nemám sa kam schovať, o jedle ani nehovorím. Možno ani nedožijem do jari.“ „Neboj sa,“ povedal strašiak, „schovaj sa mi pod kabát. Čaká ťa tam suchá a teplá slama.“

²⁸⁵ Porov. MAGGI, A.: Studii biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

Tak si stehlík našiel úkryt v slamenom srdci strašiaka. Ale čo s jedlom? Čím ďalej, tým ťažšie bolo nájsť nejaké jedlo. Strašiak povedal: „Stehlíček, zjedz moje zuby. Sú to najlepšie kukuričné zrná.“ „Ale ty zostaneš bez úst.“ „Aspoň budem vyzerat' múdrejšie,“ povedal strašiak. Tak prišiel strašiak o ústa, ale bol rád, že jeho malý priateľ žije, a usmieval sa naň orechovými očami.

Po istom čase ponúkol stehlíkovi aj svoj nos z mrkvy. „Zjedz ho, je bohatý na vitamíny, len sa doň pusti.“ A potom prišiel rad aj na orechy, ktoré mu slúžili ako oči. „Bude mi stačiť, keď mi budeš spievať,“ povzbudzoval ho. Nakoniec ponúkol stehlíkovi aj tekvicu, ktorú mal namiesto hlavy. Keď prišla jar, nebolo po strašiakovi ani stopy, ale stehlík zimu prežil a vzlietol k belasému nebu.²⁸⁶

Všetci rozumieme, aké dôležité je sebadarovanie. To je život v pravde, kráčanie v pravde. Lebo hádať sa s druhým, so svetom, hádať sa so zlom, prečo je niečo tak, ako to je, špekulovať, argumentovať, teda mať pravdu – to nám nikdy chýbať nebude. Ale mať postoj lásky a hodnoty, poslúžiť a darovať sa, to je sila, ktorú si prosíme od Krista Kráľa.

66. SYN ČLOVEKA V BOŽOM STAVE

Mt 16, 13-19 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva

Sv. Petra a Pavla

Vtipne sa vyjadrila pani, keď povedala: Modlila som sa za dobrého muža, tak som dostala lepšieho muža. On sa nemodlil, tak dostal mňa.

Samozrejme, že sa to dá povedať aj opačne: Modlil som sa za dobrú ženu, tak som dostal lepšiu. Ona sa nemodlila, tak dostala mňa.

Aj vtipom sa dá povedať určitá nadčasová múdrosť, ktorá spočíva v tom, že stav človeka je nedokonalý, každý z nás je v čase dozrievania. Nezáleží na veku, nikto nie je dokonalý. Preto vyjadrenie: dostala takého, ako som ja, hovorí o našej realite.

Pri skúmaní Ježiša z Nazaretu prichádzame k ďalšiemu poznaniu. Ježiš sa pýta učeníkov: „Za koho ma pokladajú ľudia?“ A dostáva odpoveď: „Ty si Mesiáš, syn živého Boha.“ Nemá námietky, neprotirečí, ale chápe to inak ako apoštoli. Ježiš prežíval svoj život ako Syn Boží v ľudskom stave. A opačne: je synom človeka v stave Božom. Byť Boží Syn v ľudskom stave znamená prijať všetko, čo k ľudskosti patrí: pominuteľnosť, choroby, únavu, limity, slabosť. To všetko aj u Ježiša vidíme.

Ale druhá polovica je: syn človeka v stave Božom. A to sa dotýka každého z nás. Pretože v každom z nás je duch lásky, duch Boží. Je v nás stopa Božieho stavu. Miera tohto stavu v nás nie je veľká ani úplná. Ale začiatky Božieho stavu v sebe máme. Takže o sebe môžeme povedať: som syn človeka v Božom stave v zmysle viery a nádeje, ktorú v sebe nosím.

Otázka kto je Ježiš a kto som ja, človek, znamená porozumieť, v akom stave sa nachádzame. Máme čas a priestor, aby sme svoju ľudskosť zdokonaľovali. Robíme tak dnes a vždy, keď si uvedomujeme dôležitosť Boha a kladieme ho na prvé miesto.

Predstava byť synom človeka v Božom stave môže byť aj falošná a začína vtedy, keď si Boží stav predstavujeme ako stav moci, nadvlády, rozkazovania a terorizovania druhých. Lebo Boží stav je absolútne milosrdenstvo, ochota dať život, ochota slúžiť. Toto mal Ježiš na mysli pri slovách: „Ty si Mesiáš, syn živého Boha“ (Mt 16, 16). Prišiel, aby slúžil a dal život za ostatných. Dnešný sviatok nás pozýva oprášiť našu predstavu o Bohu, lebo od toho závisí aj to, v akom stave sa budeme nachádzať.

Mladý študujúci človek mal problém s Božou existenciou, preto išiel za rabínom a pýtal sa: „Kto je Boh a kde je?“ Rabín mlčal. Keď druhýkrát, tretíkrát položil tú istú otázku, zdvihol hlavu a povedal: „On je jasne tu a okrem neho tu nič nie je jasné.“

²⁸⁶ FERRERO, B.: Kruhy na vode. Bratislava : Don Bosco 2002, s. 41.

Nám by sa na prvý pohľad zdalo, že táto rabínova odpoveď nie je správna. Lebo podľa nás jasné je všetko, čo je tu, len Boh je nejasný. Ale keď porozumiete tomu, čo hovoríme, a začneme správne čítať stopy po Bohu v knihe prírody, v tvári človeka, vo vesmíre a vidíme, ako je všetko premenlivé a pominuteľné, prideme k záveru, že je rozumné a odôvodnené veriť v Boha.

Sviatok apoštolov Petra a Pavla nás posúva ďalej vo viere. Pomáha nám mať takú predstavu o Bohu, akú mal Ježiš z Nazareta, a účasť na stave, ktorý začína v našej nedokonalosti, ale je zameraný na Absolútno.

67. MISIA A KULTÚRA

Mt 26, 16-20 Chod'te a učte všetky národy

Slávnosť sv. Cyrila a Metoda

Pýtali sa malého chlapca: „Do ktorej triedy chodíš?“ „Do tretej.“ „Aký je tvoj obľúbený predmet?“ „Mobil.“

Každý dopraje dieťaťu, aby sa aj hralo. Ale neželáme si, aby aj dozrievalo, vzdelávalo sa, mocnelo na tele i na duchu? Lebo v človeku sú mohutnosti: rozum, vôľa, city. Je potrebné, aby sa rozvíjalo poznanie – rozumové schopnosti, vôľa, chcenie, a aby pokročilo aj v citovej oblasti. Lebo čo z toho, že dozreje telo, ak nedozreje vôľa, napríklad keď potom nevie odolať droge? Alebo dozreje telo, ale nedozreje emócia a potom je nestály vo vzťahoch? Preto patrí k dieťaťu hravosť, ale rovnako aj dozrievanie.

Ľudské spoločenstvo takisto dozrieva. Aj cirkevné: po grécky *ecclesia*. Panovníci v minulosti prejavovali starostlivosť o územie, ktoré mali zverené. Snažili sa, aby sa na území žilo podľa kresťanských zásad: Desatora Božích prikázaní, Ježišových ideálov. Preto je pochopiteľné, že Rastislav na naše územie povolal v roku 863 z Byzantskej ríše diplomatickú misiu, na čele ktorej stál sv. Metod.

Aj toto územie bolo treba civilizovať. Niečo tu bolo stabilné a niečo meniteľné. Stále je tu rieka Dunaj, hory Tatry, polia, lúky. Meniteľné sú ríše, panovníci, kmene, národy, ktoré tu žili. To všetko sa počas storočí a tisícročí vymenilo.

Dávno predtým, než prišli Cyril a Metod, tu bolo kresťanstvo. V časoch, keď žil Kristus, teda pred dvetisíc rokmi, kde je Dunaj a Tatry, bola Panónia, severná časť Rímskej ríše, žili tam Kelti a Ilýrovia. Rimania sa snažili túto časť romanizovať. S vojakmi prichádzali aj kresťanské vplyvy. Trvalo to niekoľko storočí, dokazuje to nápis na hradnej skale v Trenčíne z roku 179.

V 4. storočí, z dejepisu vieme o sťahovaní národov, cez naše územie prešli Avari, Huni, Attila, Longobardi. To trvalo niekoľko storočí. Potom v 6. storočí prišli Vinidi, čiže Slovania, pamätáme si Samovu ríšu. Keďže pod nami je Dalmácia a Grécko a tam už kresťanstvo bolo, samozrejme, že kresťanské vplyvy prenikali skrze obchodníkov a vojakov aj z juhu.

Že tu bolo kresťanstvo, vidieť aj z toho, že pred Cyrilom a Metodom už v roku 828 dal knieža Pribina posvätiť v Nitre kresťanský Kostol sv. Emeráma. Posvätil ho salzburský biskup Adalram. Ako by bolo teda možné požehnať kostol, keby tu nebolo kresťanstvo? Čiže Cyril a Metod upevnili a rozvíjali kresťanské základy, ktoré tu už boli.

O cirkevnú inštitúciu sa vtedy starali misionári zo západu: franskí, írsko-škótski, germánski. Robili to však v nezrozumiteľnej reči, lebo na území sa vtedy užívala staroslovienčina, keďže tu žili slovanské národy. V čase, keď prišli Cyril a Metod, tu boli dve veľké kniežatstvá: Veľkomoravské a pod ním, ako je Balaton, bolo Blatenské kniežatstvo.

Je pochopiteľné, že niečo tu bolo stabilné a niečo sa mení. Od 10. storočia potom maďarské kmene rozdelili Slovanov na severných a južných, tak vznikol Uhorský štát a ten trval tisíc rokov.

Hovoríme o tom, lebo do tohto sveta prišli Cyril a Metod. Cyril ako vysokoškolský profesor, Metod ako právnik. Veľmi dobre vedeli, čo je tu potrebné. Mali koncepciu, boli to ľudia, ktorí vedeli projektovať. Nebolo to tak, že niečo im napadlo a to urobili. Oni s predvídavosťou vedeli, že je potrebné vytvoriť písmo, aby sa jazyk, reč a kultúra mohli rozvíjať.

Postarali sa o to, aby sa staroslovienska reč stala bohoslužobnou, to znamená Boha možno chváliť nielen v hebrejčine, gréčtine, latinčine, ale aj v staroslovienčine. Latinský obrad, omšu, preložili do staroslovienčiny, pápež dal k tomu súhlas. Postarali sa o preklad Biblie, liturgických omšových kníh. Založili školu, vychovali žiakov, v Ríme predstavili pápežovi 300 kandidátov, aby ich vysvätil za kňazov. Je zjavné, že mali koncepciu, vedeli, čo robia, aby civilizácia a kultúra na našom území rástli. A postupne to dozrelo k tomu, že v Nitre už v roku 880 vzniklo aj biskupstvo.

Neskôr došlo k zmenám, lebo na našom území v tom čase bola aj opozícia. Nie všetci súhlasili so staroslovienčinou. Patril k nim aj Viching, ktorý keď sa stal nitrianskym biskupom, postaral sa, aby boli žiaci Cyrila a Metoda z Veľkej Moravy vyhnaní. Museli sa stiahnuť až na územie dnešného Macedónska a Bulharska k Ochridskému jazeru (Cyril Ochridský).

Uvedomujeme si, že aj vtedy boli komplikované časy, ale podstatné poslanstvo zostáva. Je nadčasové pre nás aj dnes, stačí otvoriť List sv. Pavla Efezanom: „Preto vás prosím ja, väzeň v Pánovi, aby ste žili dôstojne podľa povolania, ktorého sa vám dostalo, so všetkou pokorou, miernosťou a zhovievavosťou. Znášajte sa navzájom v láske a usilujte sa zachovať jednotu ducha vo zväzku pokoja“ (Ef 4, 1-3).

To, čo napísal Pavol v prvom storočí, opakovali Cyril a Metod v 8. a 9. storočí a je to aktuálne pre nás aj dnes. Sú to tri veci: a) znášajte sa navzájom v láske; b) usilujte sa zachovať jednotu ducha; c) aby to bolo vo zväzku pokoja. V každom rodinnom spoločenstve treba zachovať jednotu ducha, to znamená jednotu hodnôt, ktoré sa vyznávajú. A treba sa tolerovať a odpúšťať si.

Vidíme, aké múdre a nadčasové je kresťanské poslanstvo. A tu je aj dôvod, prečo sa Cyril a Metod zapojili do tejto misie. To, čo konali, bolo vo svojej dobe veľmi dôležité a významné. Ďakujeme Pánovi, že sme účastní na tomto Božom diele, na tejto misii. A prosíme, aby sme dokázali Božie slovo a Božiu múdrosť odovzdávať ďalej.

68. OTVORENOSŤ PRE BUDÚCNOSŤ

Lk 1, 39-56 Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný

Nanebovzatie Panny Márie

Keď sa ráno otvorili dvere do cely, vošiel dozorca a väzňovi povedal, že mu má splniť každé želanie. Väzeň bol totiž odsúdený a v ten deň ho mali popraviť. „Naozaj mi splníte želanie skôr, ako ma popravíte? Prial by som si šampanské ročník 2040.“

Šampanské 2040 je symbolom budúcnosti. Väzeň naznačil: prial by som si budúcnosť. Lebo ak bude popravený, nebude mať život, čo má teda zo všetkého ostatného? Želaním človeka je ísť v ústrety budúcnosti.

Kým sme tu na zemi, čas je nadradený priestoru. Ale v určitej chvíli sa to obráti, vzťah sa zmení a priestor bude nadradený v čase. Čo to znamená? Dnes môžeme jestvovať preto, že máme k dispozícii čas. Ak by sme nemali čas, ako by sme mohli byť tu? Vďaka tomu, že sme ponorení do času, máme aj priestor, ľudské bytie.

Lenže príde chvíľa, keď sa to obráti, a Boží priestor bude nadčasový, pretože Boh je večnosť. U Neho čas nehrá rolu. Nie je ani nad Ním, ani pod Ním, je mimo času. Táto nadčasovosť Božia bude aj našou. Príde chvíľa, keď zaujmeme Boží priestor. Odídeme z nášho ľudského priestoru, z tejto dimenzie, ale len preto, aby sme vstúpili do dimenzie Božej. A Božia

dimenzia je nadčasová. Človek už nebude viac podriadený času. Dôkazom tejto skutočnosti je Mária Nanebovzatá.

Jej otvorenosť pre budúcnosť je vyjadrená aj biblicky. Nie náhodou na slávnosť nanebovzatia čítame príbeh o Márii, ktorá ide na brigádu k Alžbete (porov. Lk 1, 39-56). Nevieme, či sa v Alžbetinom dome svietilo. Netušíme, aké domy, okná, osvetlenie používali vtedy. Ale isté je, že v duši Alžbety sa svietilo. Lebo horela nadšením. Dieťa v jej lone sa zachvelo (porov. Lk 1, 41). Žena vo vyššom veku a požehnaná dieťaťom prežívala radosť. A to svieti z tváre. Podobne sa dá hovoriť o Márii, že v nej bolo svetlo, ktoré vyžarovalo z jej tváre, keď išla poslúžiť svojej príbuznej. Vidieť to z toho, že Mária spieva Magnificat (porov. Lk 1, 46).

V Lukášovom príbehu o tom, ako Mária ide k Alžbete do Ain Karim, je veľa vecí pozoruhodných.

Ako sa mohlo 13-ročné dievča vydať na cestu samo? Nepridalo sa k žiadnej karaváne, nesprevádzal ju manžel. Ved' to bolo nebezpečné, mohli ju uniesť, okradnúť.

A ako to, že nekonzultovala svoje rozhodnutie s manželom? Ved' to bolo vo vtedajšej spoločnosti neprípustné. Prečo sa Lukáš o tom nezmieňuje?

A prečo ide cez Samáriu? Ved' medzi Samaritánmi a Judskom bola rivalita, bolo to nebezpečné. Pútnici chodili pokojnejšou cestou údolím Jordánu. Bola dlhšia, ale pokojnejšia.

A ako to, že keď Mária došla k Alžbete, nepozdravila pána domu Zachariáša, ale Alžbetu?

Zdá sa, že Lukáš čosi ignoruje. A to preto, aby nás pozval pozrieť sa na niečo iné. To iné je poslanstvo a to je podstatné. Opisy sledujúce historický rámec udalostí sú sekundárne.

Keď vidíme takto vystupovať Máriu, ukazuje sa, čo nám Lukáš chcel o nej povedať. Mária je žena slobodná, nezávislá; žena, ktorá má svoju dôstojnosť, talenty; emancipovaná. Nemusi sa podriaďovať patriarchátu svojej doby. Žena, ktorá riskovala aj svoj život. Poslušnosť voči Bohu a postoj „nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38), neznamená, že bude sedieť doma v kúte. Vidíme ju vystupovať ako plnohodnotného človeka, ktorý svoje talenty rozvíja a Boh ju oslavuje nanebovzatím.

Otvorenosť voči Bohu každého z nás povyšuje, nedegraduje, prináša požehnanie. Nie náhodou sa v evanjeliovom úryvku viackrát hovorí: „Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod tvojho života“ (Lk 1, 42).

V Starom zákone – Lukáš ako spisovateľ to vedel – požehnanie sa nachádza v Knihe Deuteronomium a vzťahuje sa na muža. Židovským mužom, ktorí boli verní zmluve, sa dávalo požehnanie plodu ich vnútorností. Aby si ty, muž, bol vo vnútri zdravý, bolo základné biblické požehnanie (porov. Dt 7, 13). A Lukáš to privlastní žene.²⁸⁷

Rozjímanie nad biblickými slovami nám pomáha pochopiť, že požehnanie sa vzťahuje na zdravé vnútro každého z nás, či sme muži, alebo ženy. Lebo zdravé vnútro prináša plody života. A plodom života má byť dobro, láska, úsmev. Ak niekde príde terorista, postrieľa ľudí na námestí, plod jeho života nie je požehnaný. Jeho vnútro nie je nastavené správne. Iba otvorenosť Božej láske prináša požehnanie a zaslúži si oslávenie nanebovzatím.

Požehnanie korešponduje s postojom viery. „Blahoslavená je tá, ktorá uverila, že sa splní, čo jej povedal Pán“ (Lk 1, 45). Splní, čiže zavŕši, dovŕši sa v tebe. Lebo prijatie Božieho slova zo strany človeka vyžaduje spoluprácu. Teda Božie slovo neprinesie úrodu, keď nie je prijaté a pretransformované do každodennej reality zo strany človeka. Čiže blahoslavená, ktorá uverila v dovŕšenie toho, čo jej Pán povedal.

Nanebovzatiu predchádzalo všetko, čo píše Lukáš. Prináša obraz dvoch žien: dievča, ktoré sa neočakávane zrazu stane matkou, a v protiklade k tomu je neplodná žena v pokročilom

²⁸⁷ Porov. MAGGI, A.: Studii biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

veku, ktorá už neočakávala, že sa stane matkou. O Márii sa hovorí blahoslavená, ktorá uverila; v protiklade so Zachariášom, manželom Alžbety, ktorý v chráme neuveril, čo mu anjel povedal.

V týchto kontrastoch Lukáš odovzdáva veľkú a nadčasovú múdrosť, ktorá vyústi do nanebovzatia. Každý z nás má v sebe dovŕšiť, dokončiť dobré dielo, ku ktorému nás Boh povolal. Skrze neho budeme aj my požehnaní, blahoslavení a máme nádej na oslávenie v nebi. Lebo tu, kde sa nachádzame, nemôžeme zostať takí, akí sme. Čas nás núti ísť ďalej. Ale zavŕšiť, dokončiť dobré dielo, sa podarí iba vtedy, keď dovolíme Bohu, aby v nás účinkoval.

Ustarostený majiteľ malého obchodíka sa vybral za kňazom, aby sa mu postťažoval, že v susedstve otvorili supermarket. To ho pripraví o živnosť. Celé storočia patrila tento obchodík jeho rodine. Ak oňho príde, bude to koniec, čo iné má robiť?

Kňaz mu povedal: „Ak sa bojíš majiteľa supermarketu, začneš ho nenávidieť a nenávisť ťa zahubí.“ „Čo mám teda robiť?“ pýtal sa obchodník. Kňaz mu poradil: „Každé ráno vyjdi zo svojho obchodíka na chodník, požehnaj svoj obchod, popraj mu úspech. Potom sa otoč k supermarketu a požehnaj aj ten.“ „Ja mám požehnať konkurenta, aby ma zruinoval?“ Kňaz hovorí: „Každé požehnanie, ktoré mu dáš, obráti sa v tvoj prospech. Každé zlo, ktoré mu zaželaš, zničí teba.“

Prešli tri mesiace a obchodník sa vybral za kňazom, aby ho informoval. „Obchod som musel zavrieť, ale prijali ma do supermarketu a mám dobré miesto. Mám lepší plat, ako som mal predtým.“

Pravda: „žehnaj aj tým, ktorí sa ti zdajú nepriateľmi“, je pre náš život veľmi dôležitá. Mať v úcte druhého človeka znamená žiť v pravde. Potom má život budúcnosť, oslávenie v nebi. Každé iné konanie spôsobuje, že sa budúcnosti zbavujeme.

Ďakujeme za slávnosť Nanebovzatia Panny Márie a prosíme si kráľovstvo lásky, pokoja, milosrdenstva do našej duše.

69. POD KRÍŽOM AKO UČENÍČKA

Jn 19, 25-27 Ježiš povedal učeníkovi: „Hľa, tvoja matka!“

Sedembolestná Panna Mária

Okolo roku 1300 vznikla báseň Stabat Mater, Stála Matka bolestivá. Autorom je Jacopone da Todi (1230 – 1306). Postupne sa z nej stal liturgický, kostolný hymnus. Aj v slovenčine ho spievame pri krížovej ceste. V básni sa predstavuje Matka Božia ako Dolorosa, bolestná, alebo Lakrimosa, plačúca. Ťažisko je na materinskej láske, materinskom cite, lebo musela byť nešťastná, čo sa robí jej synovi. Tak vznikla tradícia hlboko ľudská a pochopiteľná. Aj dnes to prežívajú mnohé mamky napríklad na onkologickom oddelení pri svojich deťoch.

Lenže poslanstvo evanjelia je viacvrstvé. Predstavovať si biologickú matku Máriu pri Ježišovom kríži, to je akoby jedna vrstva obrazu. Ale skúsme dať túto vrstvu dolu a ísť hlbšie. Čo tým myslel apoštol Ján, keď napísal: „Pri Ježišovom kríži stála jeho matka“ (Jn 19, 25) . Môže to mať totiž aj iný význam.

Mária môže byť symbolom učeníkov a učeníčok, ktorí žijú Ježišov štýl života. Môže byť symbolom Cirkvi, spoločenstva veriacich. Namiesto Márie si každý z nás môže predstaviť sám seba. V rozjímaní je dovolené urobiť túto náhradu z nasledujúcich dôvodov.

Evanjelista neopisuje Máriu pri kríži ako bolestnú matku, ktorá smúti kvôli synovi, ale ako ženu, ktorá trpí so synom, s mužom bolesti. Je rozdiel trpieť kvôli niekomu a trpieť s niekým. V latinčine je *compaciente*, to je *spolubolest'*, *spolutrpiteľstvo*, *spoluvykupiteľstvo*. V evanjeliách nie je zmienka o matke bolestnej, to vzniklo z tradície. Bolest' poukazuje na sentiment, menej na aktívnu účasť Márie pri kríži.

Okrem toho treba brať do úvahy, že Mária stojí pod krížom, čo znamená, že sa tam neocitla náhodou zasiahnutá nejakými udalosťami. Ona je tam slobodne a dobrovoľne. Preto Ján nepredstavuje ženu premoženú smútkom, ktorá je blízko syna, hoci je odsúdený ako

zločinec. Skôr chce zdôrazniť odvážnu učeníčku, ktorá sa rozhodla nasledovať učiteľa napriek tomu, že jeho život je v ohrození. Lebo zatiaľ čo apoštoli horlili: sme ochotní zomrieť za teba, pôjdeme kamkoľvek, ale potom ho opustili a rozutekali sa; Mária ako učeníčka s ním zostala.

Je potrebné všimnúť si, že Mária stojí na strane obetí, a nie mocných. Podobne ako Ježiš prijíma fakt, že bude považovaná za odpad spoločnosti. Ale nezrádza svoje poslanie sprítomňovať Božiu lásku uprostred sveta. Podstatné je vidieť Máriu blízko kríža akoby ukrižovanú s učiteľom, lebo jeho hodnoty boli jej. Jeho štýl života bol jej štýlom.

Vo chvíli ukrižovania aj Mária urobila dôležité gesto: nahradila Boha židovského náboženstva Otcom, o ktorom rozprával Ježiš. A to nebolo ľahké. Od detstva ju vychovávali v židovskej tradícii a zrazu sa musela postaviť proti niektorým rodinným príslušníkom. Okrem toho, že Ježišovi neverili a považovali ho za blázna, Mária musela opustiť svoje náboženstvo, ktoré v osobe najvyššieho veľkňaza Ježiša exkomunikovalo. A musela sa postaviť aj proti politickej moci, ktorá vykonávala popravu Ježiša ako revolucionára.²⁸⁸

Keď rozmýšľame nad udalosťami spreď dvetisíc rokov, kladieme si otázku, čo to pre nás znamená, k čomu nás to pozýva? Tak ako Mária, aj my sme pozvaní stáť na strane odsúdených a nie na strane tých, čo odsudzujú. Lebo aj v mene Boha a zákona sa dá veľa odsúdiť. Ale Ježiš predstavuje Otca, ktorý nikoho nesúdi, ani Ježiš sa nesnažil nikoho súdiť, ale čo najviac odpúšťať. Predstavuje Boha, ktorý odpustil aj mýtnikom, stojí na strane hriešnikov, na strane väznených a nie väzňov. Toto je veľká láska, ku ktorej sme vyzvaní, aby sme ako Mária stáli pod Ježišovým krížom ako učeníci.

Daniel Macea rozpráva o svojom otcovi, volali ho papá. Pred 100 rokmi emigrovalo do Ameriky aj veľa Talianov. Boli to časy Kmotrov, mafie atď. Daniel rozpráva o otcovi, ktorý trpel rakovinou pečene a pľúc s metastázami. Doktori mu dávali len rok života. Papá povedal, že sa zomrieť nebojí, veď jeho žena tu už nie je a deti sú už dospelé.

Ale potom sa dozvedel, že jeho jediný syn Daniel sa stal otcom. Keď papá počul túto novinu, vstal a rozhodol sa: ja to dokážem. Trval na tom, že pôjde pozrieť svoju vnučku. Cesta autom 90 minút bola pre neho utrpením, lebo telo bolo zmučené chemoterapiou. Na vozíku ho dotlačili na novorodenecké oddelenie. Ruky papá boli natoľko zoslabnuté, že nedokázali udržať bábätko, preto mu Daniel pomáhal. Papá sa naklonil, pobožkal vnučku a povedal: „Dear Mery, starý ocko ťa veľmi miluje.“ O pár minút odpadol, odviezli ho naspäť a o niekoľko dní zomrel.

Čo je to za lásku, ktorá zvíťazí nad pokročilým vekom, je silnejšia ako spánok a vzdoruje smrti pre jeden bozk? Nie je to obeť Božej lásky? Čo je to za hodnotu, ktorú prežíval Kristus vo svojom poslaní? Čo je to za lásku, ktorú prežívala Mária ako učeníčka, a všetci ostatní?

Lebo napriek tomu, čo sa dialo s Kristom, je možné dôverovať Bohu. Nejde o to, čo sa stalo jemu, ale o to, čo urobí v nás, ak sme s ním. Ďakujeme za pravdu, ktorá znie na sviatok Sedembolestnej a v ktorú veríme: Bože, pomáhaj nám stáť ako Mária pod krížom ako učeníci.

70. ZVLÁDNUŤ TLAKY ZVONKA

Mt 5, 1-12 Radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi

Slávnosť Všetkých Svätých

Na území Ameriky sa v novembrovom období pripomína zvyk, ktorý sa volá Halloween. Je kuriózne, že na masky sa vynaložia asi 3 miliardy dolárov. A na cukríky, ktoré treba dať deťom strašidelníkom, 7 miliárd dolárov. Čiže ide o biznis za 10 miliárd dolárov.

Americký sviatok pochádza z Európy. V minulosti žili na území Írska Kelti, a keď sa na začiatku novembra blížila zima, zakladali si masku, lebo sa báli ducha zimy. Bol to spôsob obrany, aby ich duch zimy neprekvapil, nenašiel. Nešlo o strašenie, ako sa to dnes prezentuje. Človek sa chcel schovať, chrániť pred tlakom, ktorý pochádzal zvonku.

²⁸⁸ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Jana. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2014, s. 522.

Keď si keltský zvyk porovnáme s dnešnou situáciou, zistíme spoločného menovateľa. V spravodajstve sa hovorí o opatreniach na zníženie spotreby energie, keďže bude zima. Šetrí sa na ministerstvách, úradoch, v triedach a všade, kde sa treba báť zimy. Nebude treba masky, ale viac svetrov a termobielizé, lepšie sa obliecť. Číže vonkajšie tlaky, ktoré na nás doliehajú, neboli len v mýtiskej podobe vo forme zimy, lebo ten istý duch zimy straší aj nás.

Urobme však krok ďalej ku kresťanskému postoju. Sviatok Všetkých svätých chce povedať: Neboj sa tlakov, ktoré na teba pôsobia zvonku. Pred tebou to zvládlo veľa ľudí. Dnes sú v spoločenstve Božom, veríme v Cirkev oslávenú. Na ceste životom ich stretol aj hlad, aj smäd, aj prenasledovanie. Ale oni to zvládli, preto si zaslúžia našu úctu. Ich spoločensko-hospodárske okolnosti života boli iné ako naše, ale jedno máme spoločné: sme živí z evanjelia.

Ježiš z Nazareta na hore blahoslavlil smädných, hladných, prenasledovaných, lebo ich je nebeské kráľovstvo (porov. Mt 5, 1 – 12a). Platí totiž zásada: „Ten, kto bojuje za teba, je mocnejší ako všetko to, čo na teba útočí.“ Túto vieru mali svätí ľudia a máme ju aj my dnes. Boh, ktorý bojuje za teba, veriaceho človeka, je mocnejší ako to, čo na teba dennodenne útočí – tlaky zvonku. Úžitok zo vzťahu, o ktorý sa vo viere usilujeme, je istota, že Boh je na našej strane.

Ak sa treba niečoho báť, tak je to sebeckosť, kvôli ktorému by sme sa stali pôvodcami hladu, smädu, prenasledovania. Lebo kto nenasleduje Ježiša, nasleduje väčšinou sám seba. Tento egoizmus spôsobuje, že je vo svete hlad, plač, vojna, prenasledovanie. Z čoho to pochádza? Zo silného sebanasledovania svojho pohodlia, moci, dôležitosti. Tohto konania sa treba báť.²⁸⁹

Ježiš mal pravdu, keď blahoslavlil prenasledovaných, hladných, plačúcich. V pozadí týchto blahoslavenstiev ale čítame výzvu: nebyť pôvodcom týchto javov. Číže svätosť je opak sebanasledovania. To nás naplňa optimizmom, lebo vo viere, že Boh je na našej strane, prichádzame k poznaniu, že Božia vôľa nás nikdy nezavedie tam, kde by nás nechránila jeho milosť. Stačí nasledovať Boha, jeho vôľu, poriadok, statočnosť, spravodlivosť. Túto skúsenosť mali svätci, preto sú dnes oslávení.

Mária Chiara, ako každý deň počas pandémie covidu, odložila svoj rehoľný habit a obliekla si plášť lekárky internej medicíny v Piacenze. Cez deň ju zamestnávala služba a večer sa jej premietalo hlavou, čo sa prihodilo. V ten deň priviezli staršiu pani, ktorá prišla na pohotovosť s ťažkým zápalom pľúc. Keďže bola epidémia, krátko nato zomrela. Jej syn, keď ju doprevádzal, ďakoval Márii Chiare. Počas služby dva alebo tri razy zavolať, aby išla za jeho matkou, ktorá už nevnímala, a poprosil ju, aby sa pri nej pomodlila jeden Zdravas a pošepkala jej, že syn na ňu myslí. Lekárka spomína: na vytrvalosť plačúceho syna nikdy nezabudnem.²⁹⁰

Jeden Zdravas pri posteli chorého nie je veľký výkon. Ale hodnota skutku je veľká. Stačí človeka v ťažkej životnej situácii podržať za ruku. V dnešný deň sa chodí na hroby na cintorín. Otčenáš, Zdravas je malý výkon, ale má veľkú hodnotu. Formuje nás to k zodpovednosti a posilňuje v spoločenstve svätých.

71. PRINCÍP PŠENIČNÉHO ZRNA

Jn 14, 1-6 V dome môjho Otca je mnoho príbytkov

Spomienka na všetkých zosnulých veriacich

Starý opát ležal na smrteľnej posteli, okolo neho sa zhromaždili rehoľní bratia, ktorí sa pýtali: „Učiteľ, keď zomrieš, postavíme na tvoj hrob veľký pomník! Čo chceš, aby sme naň

²⁸⁹ Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

²⁹⁰ FERRERO, B: V zlatej knihe života, Don Bosco, Bratislava 2022.

napísali?“ Starý múdry muž najprv mlčal, po chvíli sa usmial a povedal: „Napíšte: Neležim pod týmto kameňom.“²⁹¹

Miesto posledného odpočinku na cintoríne obsahuje kosti a bezduché telo, ale ľudské JA je v Božej dimenzii. Ježiš z Nazareta to vyjadril slovami: „V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?!“ (Jn 14, 2) Miesto človeka je Božom náručí a v hrobe sú len nefunkčné pozostatky.

Ježiš vysvetľuje skutočnosť smrti na zákonitostiach pšeničného zrna (porov. Jn 12, 24). Ono má v sebe energiu, ktorá potrebuje nájsť ideálne prostredie, aby sa uvoľnila, ako keby zbavila pút. Ak ostane pšeničné zrno samo, minie sa účinku. V každom človeku sú schopnosti milovať, darovať sa a slúžiť. Vtedy prinášame bohatú úrodu, čiže sme na správnom mieste.

Ide o životnú energiu, ktorá čaká na svoje zjavenie v novej forme, a smrť je ten moment, ktorý jej to umožní. Každý deň potrebujeme malú smrť vlastného sebecka a potom budeme pripravení na veľkú smrť. Lebo Ježiš nevidí smrť ako skutočnosť, ktorá spúta človeka, ale ako to, čo ho oslobodí. Podľa Ježiša smrť neohraničuje človeka, ale otvára nové možnosti. Smrť nie je hranicou pre ľudskú existenciu, ale rozšírením. Vďaka tejto nádeji, ktorú prináša Kristus, sa kresťanské poslanstvo ujalo vo svete a žijeme z neho dodnes.

Samozrejme, že Ježiš nedokázal zbaviť smrť negatívnych prvkov zničenia, ale zdôrazňuje princíp pšeničného zrna, čiže rozkvitnutie života. Preto mohol svoje myšlienky zhrnúť do vety: kto miluje vlastný život, čiže myslí iba na seba, tak ho stratí (porov. Jn 12, 25), lebo človek sa realizuje iba do takej miery, do akej je schopný darovať sa. A to neznamená strácať, ale získať. To je paradox: život vlastníme do takej miery, do akej ho dávame.

Vечný život Ježiš nechápe ako budúcu odmenu, ale ako prítomnú možnosť. To je ponuka pre nás všetkých. Povedal: „Kto ma nasleduje, toho otec poctí“ (Jn 12, 26). Čiže krížu, ktorý je najväčším zneuctením, zodpovedá najväčšia pocta. A ako si Otec uctí každého z nás? Tak že cez nás sa zjavuje jeho láska v tomto svete. Prítomnosť Otca cez naše konanie a našu službu je pre nás vyznamenaním.

Úspešný americký tenista Arthur Ashe povedal zaujímavú vetu: „Skutočné hrdinstvo nie je túžba za každú cenu prekonať druhého, ale túžba za každú cenu poslúžiť druhému.“²⁹² Kto nemyslí iba na seba a pochopil, že väčšie hrdinstvo je poslúžiť ako prekonať druhého, zjavuje Božiu lásku a rozvíja v sebe novú dimenziu života. Preto na jeho náhrobnom kameni môže byť veta: Neležim pod týmto kameňom.

72. BOH SA Z TEBA RADUJE

Lk 1, 26-38 Zdravas', milosti plná, Pán s tebou

Nepoškvrnené Počatie Panny Márie

Hovorí sa vtip o dvoch 5-ročných dievčatkách: „Dnes sa budem hrať na dospelú.“ Druhá sa pýta: „A to ako?“ „Celý deň som unavená.“

Deti odrážajú rozprávanie a správanie sa dospelých. Keďže máme vo zvyku povedať: som unavený, opakujú to aj deti, hoci ich vitalita je dostatočná. Príde však čas a postupne s vekom to, čo v detstve znelo paradoxne, v seniorskom veku sa stane pravdou.

Človek prirodzene hľadá zdroj sily proti únave. Ak by sme ho hľadali len v sebe, ťažko ho nájdeme. Ale ak ho budeme hľadať metódou Panny Márie, objavíme ho.

V evanjeliu je známy príbeh o zvestovaní anjela Gabriela Panne Márii (porov. Lk 1, 26-38), a keďže sa modlíme Anjel Pána, obsah poslania je jasný. Zdôrazňuje sa Máriino áno, ochota plniť Božiu vôľu.

Príbeh začína vetou „Zdravas, Mária, milosti plná,“ v latinčine Ave Mária. Najkrajšie to majú preložené gréckokatolíci: Raduj sa, Bohorodica. Ich preklad najviac vystihuje pravdu,

²⁹¹ FERRERO, B. (editor): Vždy príde ďalší deň. Bratislava : Don Bosco 2014, s. 42.

²⁹² Výber Reader's Digest, apríl 2015, s. 140.

ktorá je v stretnutí anjela s Máriou vyjadrená. Podstata myšlienky znie: raduj sa tak, ako sa raduje Boh.

O čo išlo pri zvestovaní? V Bohu jestvoval zamilovaný sen, ktorý sa teraz stáva realitou. Konečne z hlbín ľudstva, ktoré sa od neho vzdialilo, dvíha sa „áno“ k jeho zámerom. Čiže konečne sa mu dostáva objatia od tej, ktorú on miluje, a jeho ponuka dostáva ruky, ktoré ho prijímú.

Láska Božia je milovaná – to je význam stretnutia Márie s anjelom. Božia láska a iniciatíva našla dom, kde môže bývať. Dom, ktorý už prestáva byť opustený. Vtelenie má takpovediac vášnivý charakter. Zjavuje Božiu vášeň. Na konci Ježišovho života sa ukazuje, že je to silnejšie ako smrť. Tento krok vyžaduje prostredie Máriinej nepoškvrnenosti, presahuje limity dedičnej disharmónie.²⁹³

Teda: Raduj sa, Mária, ale tak, ako sa raduje Boh z toho, že našiel teba. Lebo Máriinu radosť – budeš mať Syna – vieme pochopiť, keďže sme ľudia. Absolútnu Božiu radosť ešte v súčasných podmienkach nevieme pochopiť. Ale vždy, keď sa modlíme Zdravas, Mária, môžeme si položiť otázku: radujem sa tak, ako sa raduje zo mňa Boh?

Potom môžeme hovoriť, že každý človek môže byť ako Mária. Lebo každý môže povedať áno na ponuku spásy, v každom sa môže Ježiš znovu realizovať, rozvíjať a Božia láska sa rozlieva cez naše účinkovanie v tomto svete. Podstatou je pochopiť, ako sa raduje Boh z tej chvíle, keď Mária povedala áno, a ako mohol byť uskutočnený v tomto svete.

V dejinách Cirkvi pápeži v rôznych obdobiach dávali Márii tituly, ktoré vyjadrovali to, čo Boží ľud už dávno veril, vyznával, praktizoval. Napríklad Mária ako Bohorodička, *Theotokos*, v roku 431 na Efezskom koncile; Mária ako slúžiaca, ktorá ide k Alžbete, Mária ako učeníčka, z čoho vznikol neskôr titul Mária, Matka Cirkvi; Mária bolestná pod krížom; Nepoškvrnená (1854); alebo oslávená Nanebovzatá (1950); Mária ako Kráľovná pokoja (1954).

Titul Nepoškvrnená nemá Panna Mária sama zo seba. Súvisí to s budúcimi vykupiteľskými zásluhami jej Syna. Mária preberá túto hodnotu zo vzťahu s Ježišom Kristom, z intimity, ktorú prežívala so svojím synom.

Túžba žiť Máriiným štýlom nám pomáha nájsť zdroj sily pre každodenný život. Potrebujeme ho proti únave. Zdroj sily, aby sme dokázali byť slúžiacimi, obetavými, trpezlivými. Lebo to od nás prax každodenného dňa vyžaduje.

Láska a rozchod raz uzavreli stávk. Stáli na kraji poľa, dívali sa na mladý pár a rozchod si mädlil ruky: „Stav sa, že ich rozlúčim.“ Láska hovorí: „Nechaj ma iba raz k nim prísť a potom si môžeš robiť, čo chceš.“ Rozchod súhlasil. Láska pristúpila k mladému páru, objala ich, pozrela každému z nich do očí a uvidela, ako medzi nimi preskočila iskra. Odstúpila od nich a povedala: „Teraz je raz na tebe.“ Rozchod povedal: „Teraz ešte nemôžem urobiť nič, ich srdcia sú naplnené láskou, zastavím sa u nich neskôr.“

Uplynul nejaký čas. Rozchod prišiel do ich domu a uvidel mladú mamičku s dieťaťom na rukách a otca. Dúfal, že láska už pominula. Ale keď pozrel do ich očí, zbadal vďačnosť. Pokrčil plecami: „No čo, prídem neskôr.“ Po rokoch sa u nich znova zastavil. V dome kričali deti, muž sa vracal unavený, matka ich tíšila. „Teraz sa to musí podariť, teraz ich odlúčim. Veď za tú dobu musela aj láska, aj vďačnosť dávno zmiznúť.“ Lenže keď nazrel do ich očí, uvidel úctu a porozumenie. „Tak neskôr,“ zavrčal rozchod.

A prišiel zas. Videl, že deti sú už dospelé, šediví rodičia im pomáhajú svojimi radami. Pozrel im do očí, vzdychol si a uvidel v nich dôveru. „No predtým mnou neutečiete,“ zavrčal rozchod a buchol dverami.

Po dlhšom čase prišiel rozchod do domu, po dome behali vnuci a pri krbe sedela stará babička. Rozchod sa zaradoval: „Tak predsa, teraz prišla moja chvíľa.“ Chcel nazrieť do jej očí, lenže ona náhle vstala a vyšla z domu. Rozchod sa ponáhľal za ňou. Starenka vyšla z domu

²⁹³ Porov. FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáše. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, s. 29.

a išla na cintorín, kde si sadla k jednému hrobu. Bol to hrob jej muža. „Zmeškal som to,“ zamrmľal rozchod. „Čas urobil svoju prácu za mňa.“ Pozrel ešte raz do očí starency. A uvidel spomienku na lásku, vďačnosť, úctu, porozumenie a dôveru.

Kto vymyslel tento príbeh, vedel veľmi dobre, ako sa čas života dá naplňať, a kým. A že je možné čas premeniť na hodnotu. Keď človek premení čas na úctu, porozumenie a dôveru, potom hodnota zostáva, aj keď čas sa zmení. Lebo čas je len tu teraz nadradený priestoru. Ale Božiemu priestoru bude podriadený. Iba hodnoty zostávajú.

Želáme si, aby sa náš život zaujímavo naplňal. Zdrojom sily nech je nám Zdravas, Mária: raduj sa tak, ako sa raduje Boh z teba!

Použitá literatúra

FONTY

AUGUSTINUS, A.: Sermo 23 A, 1-4; CCL 41, 321-323. In: Liturgia hodín IV. Roma : Typis Polyglottis Vaticanis 1992.

FRANTIŠEK, pápež: Dokument o ľudskom bratstve pre svetový mier a vzájomné spolunažívanie. In: <https://www.vaticannews.va/sk/svet/news/2019-02/papez-frantisek-abu-zabi-dokument-ludske-bratstvo>

BIBLIKUM A TEOLÓGIA - ODBORNÉ PUBLIKÁCIE

CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

DONAHUE, J. R.- HARRINGTON, D.J.: *Evangelium podle Marka. Sacra Pagina*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005.

FABIAN, A.: Spiritualita a religiozita – opora pri hľadaní zmyslu života. In: Zmysel života adolescentov. Košice, UPJŠ, 2014.

FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Marka. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2007.

Porov. FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáše. Porozumět Božímu slovu. Praha :

Paulínky 2011. FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Jana. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2014.

FRANKL, V.: *Vôľa k zmyslu. Myšlienky Viktora Frankla*. Bratislava : Lúč 2007.

LUBICH, Ch. : Slovo života: Boh tak miloval svet. In:

<http://focolare.sk/category/aspekty/spiritualita/slovo-zivota/>

MAGGI, A.: Studi biblici. In: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblické_komentáre.html.

ONDRUŠ, R.: Blízki Bohu i ľudom. Cambridge Ontario : Dobrá kniha 1982

PASCAL, B.: Myšlienky. Bratislava : Chronos 1995.

ŠTRBA, B.: Veľkonočná večera – krv zmluvy. In: Katolícke noviny, roč. 136, č. 13 – 14, s. 8 – 9 (4. 4. 2021)

VANDELEENE, M.: *Io, il fratello, Dio nel pensiero di Chiara Lubich*, Città Nuova, Rím 1999.

KAZATEĽSKÉ POMÔCKY

BERMEJO, J. C.: Ďalšie príbehy na uzdravenie duše. Bratislava : Karmelitánske nakladateľstvo 2012.

BLEEFELD, B., R.: Příběhy z talmudu. Praha : Portál 1999.

FERRERO, B.: Vždy přijde Další den. Bratislava : Don Bosco 2014.

FERRERO, B.: Příběhy pro potěchu duše. Praha: Portál 2012.

FERRERO, B. (editor): Posledný list.. Bratislava : Don Bosco 2019.

FERRERO, B.: A kvety jednoducho kvitnú. Bratislava : Don Bosco 2008.

FERRERO, B. (editor): Ľadovec a piesková duna. Bratislava : Don Bosco 2016.

FERRERO, B. (editor): Ale veď máme krídla. Bratislava : Don Bosco 2006.

FERRERO, B. (editor): Topánky pod posteľou. Bratislava : Don Bosco 2021.

FERRERO, B. (editor): Hviezdy vidno v noci. Bratislava : Don Bosco 2013.

FERRERO, B.: Kruhy na vode. Bratislava : Don Bosco 2002.

FERRERO, B: V zlatej knihe života, Don Bosco, Bratislava 2022.
 GEROME, J. L.: Pravda a lož 1896. In: <https://www.facebook.com/SaletiniRozkvet>
<https://citaty-slavnych.sk/citaty/272350-andrej-dermek>.
 Keby Pán Boh nerozumel žartu. Nitra : Gorazd 2018.
 LUCIANI, A.: Veľké pravdy v malých príbehoch. Bratislava : Lúč 2005.
 MARTIN, E.: *Andělské vteřiny*. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005.
 MELLO, A.(editor): *Modlitba žáby* I. Brno : Cesta 1995.
 MELLO, A.: *Modlitba žáby* II. Brno : Cesta 1996.
 NIGG Walter, Lesebuch für Cristen, Herderbucherei č. 650.
 PROCTOROVÁ, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 6. Bratislava : Lúč 2008.
 RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997.
 RICHTEROVÁ, M (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998.
 ŠIMON, J.: Ilustrované židovské anekdoty. Praha : Grada 2017.
 WOJTOWICZ, K.: O kázni a dáždňikoch. Bratislava : Lúč 1991.
 ZAMBONIOVÁ, D.: Keď zasiahne Boh. Bratislava : Nové mesto 2004.

INÉ BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

BAAR, J.Š.: Holoubek. Praha : Vyšehrad 1969.
 HONOR, M.: Mildred Honor and her Piano Pupil Robby. In:
 N. A. „Študentský život" in Nové Mesto V (1996) č. 6, s. 15
 Vtipovisko. In: Teleplus 9/2021.
 YOKO ONO: Z milovanej paličky. In: Výber Reader's Digest, apríl 2015.
 ZIMMERMANOVÁ, R.: Odráža sa aj v našich génoch. Čo je medzigeneračná trauma a ako
 si ju vzájomne odovzdávame. [The Washington Post](https://dennikn.sk/3426454). 16. júna 2023. In:
<https://dennikn.sk/3426454>.
<https://check4spam.com/mildred-piano-pupil-robbby-spam/5.maj2017>.
<https://www.cas.sk/tag/1036653/parizsky-magistrat/15.12.2020>
<https://naucechodniky.eu/naucechodnik-kavecany-hresna/>
[https://www.dobrenoviny.sk/c/120222/najkrajšie-novorocne-priania-](https://www.dobrenoviny.sk/c/120222/najkrajšie-novorocne-priania-https://sputnik.zoznam.sk)
<https://sputnik.zoznam.sk> 14.12.2017
<https://www.britannica.com/biography/William-Golding>.
<https://www.topky.sk/cl/11/1780769/Drama-v-Taliansku>. Muž bol odsúdený na 19 rokov
 väzenia.
<https://www.topky.sk/cl/15/1251511/Zosnula-Liz-Taylor--Meskala-na-vlastny-pohreb>.
<https://www.psychosom.cz/2-uncategorised/109-at-vero-eos-et-accusamus-et-iusto>.
[https://svet.sme.sk/c/8063595/rakuska-dochodkyna-rozstrihala-milion-eur-aby-sa-nedostal-k-](https://svet.sme.sk/c/8063595/rakuska-dochodkyna-rozstrihala-milion-eur-aby-sa-nedostal-k-dedicom.html)
[dedicom.html](https://www.afro.who.int/fr/news/le-benin-organise-les-premieres-journees-scientifiques-sur-la-tuberculose-les-chercheurs-ont).
[https://www.afro.who.int/fr/news/le-benin-organise-les-premieres-journees-scientifiques-sur-](https://www.afro.who.int/fr/news/le-benin-organise-les-premieres-journees-scientifiques-sur-la-tuberculose-les-chercheurs-ont)
[la-tuberculose-les-chercheurs-ont](https://kultura.pravda.sk/hudba/clanok/599117-jozo-raz-predstavil-novu-skladbu-ave-maria/)
<https://kultura.pravda.sk/hudba/clanok/599117-jozo-raz-predstavil-novu-skladbu-ave-maria/>
<https://www.kosiceonline.sk/bezny-den-narusila-tragedia>.
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Briareos>.
 Výber Reader's Digest, apríl 2015.

Okno a zrkadlo C

2024

Okno a zrkadlo C

Autor © Anton Fabian

Gramatické korektúry a štylistické úpravy Mária Sedláková

Technická spolupráca Denisa Ferková, Zuzana Petkáčová, Lenka Varechová

Návrh obálky Miriam Bérešová

Ilustrácie Ľudovít Bebjak

Vydal © Michal Vaško - Vydavateľstvo, Prešov 2024

ISBN

ÚVOD

Celý život som zasvätil evanjelizačnej činnosti, v zmysle rozvíjania hodnotového sveta okolo nás. Realizoval som ju spôsobom kostolným aj školským, mediálnym aj osobným, formou literárnou i hudobnou, v časoch demokratických i počas totality. Evanjelizácia ma stála veľa síl, ale bola mi zaujímavou náplňou života. Preto som sa rozhodol napísať knihy Vydarený život A (2010), B (2011), C (2012), neskôr Studňa a pavučina A (2016), B (2017), C (2018), a v ostatnom čase Okno a zrkadlo A (2022), B (2023), C (2024).

Mojím zámerom bolo intronizovať Bibliu, ktorú mám vo veľkej úcte, lebo predstavuje Slovo života. Inšpirácie, ktoré z nej pochádzajú, presahujú ľudské limity a budujú mosty k Nekonečnu. V nej je obsiahnutý Boží projekt o ľudskom šťastí, Ježišov životný štýl, kde činy komunikujú život. Opakom je svet, kde skutky komunikujú smrť. Je to svet chaosu, podvodov, dezinformácií a nepravostí, ktoré sa šíria okolo nás. Svetlom do tejto tmy je každonedeľné evanjeliové zamyslenie, vedené nadčasovými pravdami.

Veľkou oporou pri evanjelizácii dnes sú pre mňa biblické školy, inštitúty, výsledky vedecko - výskumných prác mnohých profesorov, ktoré pomáhajú pochopiť, že sa nemusíme obracať k Bohu, ako keby sme žili pre neho. On chce, aby sme žili z neho a s ním na tomto svete pre ľudí a v službe ľuďom. Toto je veľká zmena v smerovaní kresťanskej spirituality.

Ďakujem všetkým spolupracovníckam, lektorku, korektorom a vydavateľovi za to, že mi pomohli publikovať tieto knihy. Pozitívnu verifikáciu ich užitočnej práce sú odozvy od mnohých čitateľov na využitie kníh a osobné povzbudenie.

Ktosi napísal: „Boh ti dal tvár, ale usmievať sa už musíš sám!“ Podobne platí: držíš knihu, ale čítať musíš sám! Verím, že s ňou príde aj priazeň a láska dobrotivého Boha.

Autor
Košice 2024

1. ADVENT - POŽEHNANÝ ČAS

Lk 21, 25-28 Blíži sa vaše vykúpenie

Prvá adventná nedeľa C

Vtipne sa vyjadrila pani, keď povedala: „Nerada chodím v novembri na hroby, lebo vždy, keď zaparkujem pri cintoríne, navigácia mi povie: Došli ste do cieľa.“

Dôjsť do cieľa, je pre človeka užitočné, ak je ten cieľ pozitívny. Kto zmaturuje, urobí štátnice, teší sa na sobáš, došiel do cieľa. Keď však človeka prinesú na cintorín, síce tiež došiel do cieľa, ale poznanie rozumom diktuje, že ide o koniec, neistotu, tajomstvo, je to pre nás negatívny cieľ.

O ciele života hovorí aj evanjelium. Ježiš z Nazareta ho vidí v pozitívnom slova zmysle. Aj keď spomína, že budú znaky, zemetrasenia, znamenania na nebi, všetko končí slovami: „Zodvihnite hlavu, lebo sa blíži vaše vykúpenie“ (Lk 21, 28). Neľakajte sa toho všetkého, lebo to neznamená strašenie, ale oslobodenie.

Evanjeliový postoj je iný, ako spoločenský. Každodenný život prináša informácie, ktorých autormi sú klimatológovia, lekári, politici a ekonómovia. Robia to spôsobom, ktorý zasaňuje, zarmucuje, vedie k obavám a neistote. Ale evanjelium hovorí: blíži sa tvoje vykúpenie, blížiš sa k cieľu, čiže, Boh ťa má rád, má pre teba perspektívu, nádej.

Napriek ekologickým nedostatkom, Božia múdrosť je väčšia a prekoná aj to, čo človek pokazil. V minulých storočiach človek ukázal ako ovláda prírodné sily, vymyslel spaľovací motor, neskôr elektrický, koľajnice, lietadlá, rakety. Noviny sa hemžili článkami o úspechu ľudstva. Po sto, dvesto rokoch vidíme, že musíme byť skromnejší, lebo každý pokrok má aj odvrátenú stránku, každý liek aj nežiaduce účinky. Máme veľa roboty, aby sme sa s tým vyrovnali. Preto sme dnes opatrnejší a Ježišovo posolstvo znie dôveryhodnejšie: napriek tomu, čo sa deje okolo vás, dôverujte Božej múdrosti, ktorá je nad vami. Pre váš život to neznamená zánik, ale oslobodenie a vykúpenie.

V tejto súvislosti prijímame obdobie, ktoré začína – advent, ako požehnaný čas. Nepríde automaticky, človek si ho musí vyhradiť, zhmotniť nehmotné. Lebo čas pobeží, ale je potrebné do neho vložiť úkony, ktoré nám pripomenú Boží dar pre život. Latinské slovo adventus znamená príchod, Boží príchod, Božie prichádzanie, ktoré je dvojité – jednak historické v Ježišovom narodení a druhé bude v sláve, na konci sveta. Prvýkrát Boh prišiel, a ľudia ho súdili, ba ukrižovali. Druhýkrát Boh príde, a on bude sudcom. Túto pravdu viery si pripomíname ako múdru vec v pokore a jednoduchosti. Aktívne prežiť obdobie adventu, znamená dovoliť Bohu, aby nás obdaroval, lebo on svojím príchodom, prítomnosťou, je pre náš život požehnaním.

Vraj prišiel do neba človek a Peter ho sprevádzal. Priviedol ho do veľkého skladu, kde bolo veľa škatúl. Na každej bolo napísané ľudské meno. Čudoval sa: „Prečo je tu napísané moje meno?“ Peter hovorí: „Toto všetko sú dary Pána Boha pre teba, ktoré sme ti mali poslať, ale ty si bol zaneprázdnený!“

Každý deň má Boh dary pre nás, stačí, ak sa im otvárame a prijímame ich. Vytvoriť si priestor pre Boha, to je úloha adventu. Vždy, keď si vytvoríme chvíľu pre modlitbu, rozjímanie, meditáciu, liturgiu, preberáme jeden balík z neba. Božia láska a múdrosť je nám naklonená. Prajem si spolu s vami – nedajte si pokaziť advent.

2. ODVAHA PRE NOVÝ POHĽAD

Lk 3, 1-6 Každé telo uvidí Božiu spásu

Druhá adventná nedeľa C

Skladateľ a klavírista Anton Rubinstein usporiadal koncert vo vile veľkoknážnej Jely Pavlovny. Po koncerte sa veľkoknážná spýtala: „Milý pán Rubinstein, je pravda, že klavíristom sa musí človek narodiť?“ Duchaplný klavírista odvetil: „Áno, výsosť, keby sa nenarodil, určite by na klavíri nehral.“²⁹⁴

²⁹⁴BREZINA, J. (editor): Anekdoty o slávnych. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, s. 118.

1.7 *Stretli sme ľudí, ktorí tak pekne spievali, že sme si povedali: ty si sa s takým hlasom musel narodiť. Iné dieťa pekne tancuje: ty si sa s rytmom musel narodiť. Niektorí iní maľujú atď., rozličné talenty sú v prejavoch človeka.*

1.8 *Keby sme sa vrátili 2000 rokov dozadu a pýtali sa: Aký talent mal Ján Krstiteľ? – odpoveďou by bolo: odvahu pre Božie veci. To je talent, charisma, ktorú v sebe nosil Ján Krstiteľ. Čo je na ňom zvláštne a zaujímavé?*

1.9 *Jeho otcom bol Zachariáš, kňaz, ktorý slúžil v Jeruzalemskom chráme. Podľa tradície mal syn pokračovať v otcovej robote, ale Ján si nevybral kňazstvo, hoci tak mal urobiť. Odišiel na púšť a žil iným štýlom života. Vedel dobre, že Božie veci sa dejú v chráme, v kulte, pri obrade, tam, kde sú kňazi, a nie na púšti.*

1.10 *Prvá vec – odvaha zmeniť rodinné tradície. Druhá vec - odvaha zmeniť vtedajší spôsob vyznávania náboženstva. Každý vedel, že pokánie sa robí v Jeruzalemskom chráme: niečo sa pomodliť, priniesť obeť alebo vykonať pôsty. Na to boli predpísané obrady a ustanovení kňazi.*

1.11 *Naproti tomu Ján si dovoľí stáť na brehu Jordána a vyzývať: Zmeňte zmýšľanie, zmeňte spôsob videnia vecí. Na to je grécky výraz metanoia. Odpustenie hriechov neprichádza len cestou kultu v Jeruzalemskom chráme, skrze náboženské obrady, ale aj zmenou vlastnej existencie, zmenou života. Nemáme žiť pre seba, pre vlastné záujmy, egoistické potreby, ale máme sa zaujímať aj potreby a požiadavky iných. Takto si dovoľil Ján Krstiteľ rozvíjať vtedajšie vyznávanie viery, na základe nového pohľadu na náboženstvo.*

1.12 *Takéto konanie bolo provokatívne, dotýkalo sa autority. Všimli ste si, ako som pomaly čítal: „V pätnástom roku vlády cisára Tiberia, keď Poncius Pilát spravoval Judeu a Herodes bol tetrarchom v Galilei, jeho brat Filip tetrarchom v Itúrei a trachonitídskom kraji a Lyzaniáš tetrarchom v Abilíne, za veľkňazov Annáša a Kajfáša“ (Lk 3, 1-2), prečo to Lukáš takto napísal? Odpoveď je jednoznačná – Lukáš potreboval opísať sedem veľkých tohto sveta, ktorí seba považovali za Božích synov. Aj veľkňazi k tomu patrili. Mocní tohto sveta zastupovali Boha a cez nich mal zaznievať Boží hlas. A nič nezaznelo.*

1.13 *Boží hlas zaznel nad Krstiteľom na púšti, pri rieke Jordán. Toto chcel ukázať Lukáš – všetko môže byť inak! Autority boli dotknuté, lebo oni hlásali – nič netreba meniť, všetko nech je tak, ako bolo. Zmena je útok na ich vlastnú bezpečnosť, mohli by byť odvolaní. Nezáleží na tom, či hovoríme o autorite štátnej, alebo náboženskej, každá mala vždy hrôzu z nejakej zmeny. Odvoláva sa na vlastnú moc a na*

Boží hlas, a Lukáš ukazuje, že Boží hlas zaznieva inde. V existencii, v pokání, vo vnútri, v duši človeka. Treba sa otvoriť novému pohľadu na veci, ktorý je podstatný. ²⁹⁵

1.14 V súčasnosti Svätý Otec, pápež František, otvoril tému synodalít, lebo má odvahu pýtať sa všetkých: ako žijeme, ako vyznávame svoju vieru, ako vidíme spoločenstvo veriacich u nás doma, v našom prostredí, aj vo Vatikáne aj všade inde? Synodalita je o vyjadrení sa, o kráčaní spolu. Keby bol pápež feudál, tak by sa nikoho nič nepýtal, len by zdôrazňoval, že skrze neho zaznieva Boží hlas. Ale synodalita je o niečom inom, Boží hlas zaznieva zo spoločenstva veriacich.

1.15 Výsledok tohto procesu je vyjadrený jednou vetou: „Každé telo uvidí Božiu spásu“ (Lk 3,6). Každý človek uvidí Božiu lásku, Božiu náklonnosť. Každý, kto prijme nový pohľad na svoj život, metanoia, uvidí Božiu lásku. Také náboženské poslanstvo je optimistické.

1.16 Spoločenské poslanstvo je pesimistické: lekári hovorili, že keď nebudeme zaočkovaní, bude horšie, minister hospodárstva hovorí, že elektrina, plyn, energie budú drahšie. Politici hovoria, že prídu migranti z Afriky. Iba Biblia hovorí: Každé telo uvidí Božiu lásku. To je múdre a nadčasové poslanstvo, ktoré nás volá, aby sme sa s pokorou v duši aj dnes priznali k Bohu a ďakovali mu za cestu, po ktorej nás vedie.

Bohatý a mocný kráľ v Bengodi každé ráno prijímal svojich poddaných. Spolu s ostatnými prichádzal aj mlčanlivý žobrák a priniesol kráľovi jablko. Potom bez slova odišiel. Kráľ, zvyknutý na veľké dary, prijímal žobrákov dar s posmechom. Keď sa žobrák obrátil, celý dvor sa posmieval jablku. No žobráka to neodradilo. Prichádzal každé ráno.

Kráľ odkladal jablká do košíka pri tróne. Bolo ich už toľko, že začali z košíka vypadávať. Jedného dňa do vypadnutého jablka zahryzla kráľova opica, odplula, odhodila jablko na zem a vtedy kráľ zbadal v jablku žiarivú perlu. Dal rozkrájať všetky jablká a v každom našiel perlu. Vtedy si dal žobráka zavolať: „čo to znamená?“ A žobrák odpovedal: „Prinášal som ti dary, aby som ti ukázal, že život každé ráno ponúka dar, na ktorý zabúdaš a zahadzuješ ho. No ty si ponorený do vlastného bohatstva. Tým darom je deň, ktorý sa začína.“²⁹⁶

Múdrosť rozprávky je geniálna, lebo každý deň je Boží dar, ak je preberaný v duchu metanoie. Každé telo uvidí Božiu lásku, keď si osvojí nový pohľad na veci, ktoré nás obklopujú.

Na začiatku sme si povedali, že aj klavírista sa musí najprv narodiť. Aj nové videnie vecí, zmena zmýšľania sa v nás musia narodiť. Bude to najkrajšia príprava na Vianoce.

1.17

3. NERIEŠIŤ BOHA, ALE ČLOVEKA

Lk 3, 10-18 Čo máme robiť my?

Tretia adventná nedeľa C

Aj pred sto rokmi boli zavreté mnohé kostoly v Rusku, nie pre pandémiu, ale preto, že sa viedol veľký boj proti náboženstvu. Robili to boľševici, komunistická strana, na čele s Leninom, neskôr Stalinom a ďalšími. Náboženstvo sa považovalo za tmárstvo. Z tohto obdobia sa hovorí vtip: Učiteľka v triede vyzvala žiakov, aby nahlas hovorili: Boh neexistuje. Všetci

²⁹⁵Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

²⁹⁶FERRERO, B.: Kruhy na vode. Bratislava : Don Bosco 2002, s. 67.

teda kričali: „Boh neexistuje!“ Len vzadu malý židovský chlapec bol ticho. Učiteľka mu hovorí: „Icík, a ty prečo nehovoriš?“ S malý Icík na to: „No, ak tam hore nikto nie je, načo kričať? A ak tam hore niekto je, načo si pokaziť vzťahy?“

Tento vtíp vystihuje trojaký prístup k skutočnosti: 1. Ateistický, 2. Židovský, vypočítavý, 3. Kresťanský. Ateistický prístup je nám známy, každý musel prejsť pochybnosťami, či Boh existuje alebo nie. Stále nám bude vítať v hlave, či tam hore niekto je, alebo nie. Druhý prístup je židovský, vypočítavý, určitá poistka, ak tam niekto je. Tretí prístup, kresťanský, vidieť z diela Ježiša Krista. Spočíva na zásade: nerieš Boha, rieš človeka! Nemáš v moci Boha, máš v moci správanie sa voči človeku. Ty totiž nerozhoduješ o tom, či Boh jestvuje, alebo nejestvuje. On sa ťa ani pýtať nebude, či môže jestvovať, nepotrebuje tvoje dovoľenie. Čiže riešiť Boha je teória, špekulácia, ktorá nič nezmení na skutočnosti, či Boh jestvuje, alebo nie. Ale to, čo môžem riešiť a čo mám v moci, je moje správanie sa k ľuďom, moje postoje, tolerancia, ľudskosť.

Keď pred dvetisíc rokmi prišli zástupy k Jánovi a on ich krstil v rieke Jordán, tak na otázku: čo máme robiť, neodpovedá náboženstvom, ale hovorí sociálnymi záležitosťami: „Kto má dvoje šiat, nech dá tomu, čo nemá nijaké, a kto má jedlo, nech urobí podobne“ (Lk 3, 11). Od mýtnikov žiadal nevymáhať viac, ako určili, od vojakov žiada nikoho netrapiť, nikomu nekriviť. Nerieši nič náboženské, neradí o spiritualite. Prečo? Lebo Ján dobre vedel, že náboženské veci sú známe, dobre usporiadané. Biblia, obrady, kult v chráme sú stabilizované, čiže v tomto smere netreba nijaké veľké zmeny.

Zmeny treba v tom, čo prináša každý deň, čo vypláva na povrch, čo nás nazlostí, nahnevá, rozčúli, s čím sme nespokojní. To všetko má rozmer sociálny. Teda to, čo treba zmeniť, netýka sa Boha, ale správania sa k ľuďom.

Ak sme urazili Boha, potrebujeme sa s ním zmieriť. Ale existujú aj urážky voči človeku, potrebujeme zmierenie voči človeku. To nové čo prináša kresťanstvo je, že v Ježišovi Kristovi sa Boh stal človekom, a nastalo nové smerovanie ľudstva. Začiatok je aj v ohlasovaní Jána Krstiteľa. Nemusíme sa obracať k Bohu, ako keby sme žili pre Boha. Boh to nepotrebuje, aby sme žili pre neho, on chce, aby sme žili z neho a s ním na tomto svete pre ľudí a v službe ľuďom. Toto je veľká zmena v smerovaní. Boh nepotrebuje, aby som žil pre neho, ale z neho a pre ľudí.²⁹⁷

Samozrejme, že potrebujeme aj modlitbu, čítanie Písma, motiváciu, aj obrad, všetko náboženské, lebo to, čo Ján učil, nie je popieranie spirituality, ale jej posilnenie. Keď sa podelíš s tým, čo máš, plníš Božiu vôľu, a dobro zosilnieva. Boh sa vlastne prejavuje cez naše konanie, prostredníctvom našej lásky, ktorá sa stáva štedrou naším zdieľaním. Takže nejde o marginalizáciu, ani zníženie dôležitosti náboženstva, ale práve naopak. Kto sa usiluje byť dobrým človekom, pochopil, že musí byť zakorenený v Bohu.

Počas pandémie a zatvorených kostolov, sa ukázalo, že musíme byť tvoriví, pochopiť, že cez svet sociálnych vzťahov Boh je nám blízky. V domácich obradoch, aj cez internet možno nájsť rozličné texty modlitieb a piesní na primerané sviatky. Čo nám bráni zapáliť si sviečku, vytvoriť spoločenstvo modlitby? Len to treba chcieť a byť kreatívnymi.

V jednej reklame výstižne spieva Miro Žbirka:

„Nekupuj mi nové saká, nekupuj mi kravaty,
nie som žiadny krehký predmet, čo sa balí do vaty.
Nezháňaj mi nové svetre, obleky a košeľe,
vystačím aj s tými, čo mám, počkaj, kým ich zoderiem.
Nesnívaj už o kabáte najnovšieho strihu,
keď mi radosť urobiť chceš, kúp mi radšej knihu.

Kúp mi knihu“.²⁹⁸

Čiže: Daruj mi poznanie, lebo ono pomáha rozvíjať sa. Keď mi pomôžeš rozvinúť poznanie, pomôžeš mi rozvinúť aj nové správanie sa voči Bohu, aj sociálne vzťahy k druhým ľuďom. Preto je výstižné - kúp mi knihu, daj mi odpoveď na otázku: čo mám robiť?

Ďakujeme ti, Pane, za čas prípravy na vianočné sviatky, ďakujeme ti za Jána Krstiteľa, Ježišovho predchodcu, a prosíme ťa, aby si nás posilnil. Nech svojím životom s tebou a skrze teba dokážeme stvárať naše dni.

4. BOH SA ZJAVUJE V ĽUDSKEJ KOMUNIKÁCI

Lk 1, 39-45 Čím som si zaslúžila, že matka môjho Pána prichádza ku mne?

Štvrtá adventná nedeľa C

Pani Glenda Blackwellová si kúpila žreb, aby svojmu manželovi demonštrovala, že lotéria nie je ničím iným než mrhaním peňazí. A na ten žreb vyhrala milión dolárov. Chcela mu dokázať, že jeho návštevy kasína sú márnivou závislosťou. Dnes to voláme gamblerstvo, patologické hráčstvo a paradoxne, práve ona lotériu vyhrala.

Tento príbeh má stránku všednú aj neobyčajnú. Všedná, každodenná je v tom, že mnohokrát ju pochytila zlosť, hádky, vznikol konflikt. „Zas si tam bol, zas si minul peniaze!“ Nevšedná, náhodná situácia je výhra, ktorá zrazu vedie k vzájomnému objatiu.. Život je o všednosti i nevšednosti.

Aj biblický príbeh dvoch rodín - o ktorých Lukáš píše a my ich môžeme uchopiť iba na základe rozjímania nad textom - sa dotýka všedných i neobyčajných situácií. Na jednej strane Jozef s Máriou, ktorá mladá, možno iba štrnásťročná očakáva narodenie dieťaťa. Druhá rodina je starnúca Alžbeta a Zachariáš, ktorí sú prekvapení a ďakujú Bohu, že budú mať dieťa – Jána Krstiteľa (porov. Lk 1, 39-45). Na pozadí toho, čo sa v týchto dvoch rodinách deje, Lukáš Evanjelista vykresľuje, že Boh sa zjavuje v ľudských vzťahoch, v ľudskej komunikácii, tam, kde sa život odovzdáva.

Evanjelista chcel naznačiť, že obyčajne hovoríme o Bohu v súvislosti s náboženstvom, modlitbou, obetou, obradmi, pôstom. Ale tu sa Boh zjavuje v ľudských vzťahoch. A tie nie sú vždy romantické, ani v práci, ani v rodine, ani v spoločnosti, naopak sú komplikované, a také boli aj tie biblické. Z čoho to vidno?

Evanjelista píše: „V tých dňoch sa Mária vydala na cestu a ponáhľala sa do istého judejského mesta v hornatom kraji“ (Lk 1, 39). Ako keby sa vychytila a išla. Ani s Jozefom to nekonzultovala? On, ako starší muž, by jej iste povedal: Počkaj, dohodneme nejakú karavánu, alebo pôjdeš s obchodníkmi, nie sama cez kopce toľko kilometrov, veď je to riskantné. Prečo také čudné správanie Máriino?

Mária, ktorá mala vnútorný zážitok, chcela Boha zjavovať v ľudských vzťahoch. To bolo pre ňu posvätnéjšie ako tradícia a bežný poriadok, podriadenosť, ktorú by mala zachovať voči Jozefovi.

Dokresľuje to aj maličkosť vo vete: „Vošla do Zachariášovho domu a pozdravila Alžbetu.“ (Lk 1, 40). Lenže keď vošla do Zachariášovho domu, mala pozdraviť pána domu, Zachariáša, taký bol spoločenský poriadok. Pozdraviť niekoho, neznamenal povedať „ahoj“, ale obrad spojený napríklad s umývaním nôh, alebo podaním pohára vody. Ako to, že neberie ohľad na spoločenské zvyklosti? Zachariáš je v príbehu sekundárny a Mária sa rozpráva s Alžbetou. Nie je to čudné?

Lukáš opisuje tieto zvláštnosti preto, aby ukázal, že život nie je vždy ružový, môžu byť situácie, ktoré prinášajú aj nejaké rozpory, nezvyklosti. Napriek tomu Boh sa zjavuje vo vzťahoch a v komunikácii.

Príbeh je pozitívny, vidíme v ňom Máriu, ako slúži, obetuje sa, Alžbetu, ako hovorí biblické slová: „Požehnaná si medzi ženami...“ (Lk 1, 42). Ale je tam aj negatívne správanie sa Alžbety. Na konci povie: Blahoslavená si, Mária, lebo si uverila. A vidíš Zachariáša? Neuveril. Pozri sa, je nemý a trvá to celý rok. A ja som mu vravela, aby.... Ďalej si to vieme predstaviť.

²⁹⁸ŽBIRKA, Miro: Kúp mi knihu. In: sk.wikipedia.org › wiki › Zoznam_piesní_Mirolava_Žbirku

Tu vidieť ľudskosť Alžbety. Lukáš to tak nenapísal, ale dá sa to vytušiť z evanjelia. Napriek tomu, že ľudská komunikácia a vzťahy sa ukazujú niekedy ako komplikované, narušené, zjavuje sa v nich Boh.²⁹⁹

O čo išlo Lukášovi? Keď sa človek otvára Bohu a počíta s ním, zmení to kvalitu vzťahov, Boh dáva ľudskému životu nový rozmer, čiže vylepšuje naše vzťahy. Prináša pokoj, odpustenie, vytrvalosť. Podobne, ako Mária a Alžbeta, každý môže zažiť požehnanie. Snažíme sa o to, aby plod nášho života, našej práce, úsilia, aj dni a časy, ktoré prežívame, boli požehnané. A oni sa stávajú požehnanými vtedy, keď našu nepožehnanosť, nazlostenosť a nahnevanosť otvoríme Božiemu svetlu a Božej múdrosti.

Pekne o tom hovorí pieseň, ktorej text napísal Vlado Kraus a spieva ju Adam Ďurica.

*Končí rok, a svet sa zbláznil,
som celkom prázdny, na všetko sám.
Istý krok, odrazu kríva,
únavou zíva, strašný zhon mám.*

*Úplne zabudnem na všetko zlé,
keď si ťa darujem na Vianoce.
Možno na všetko zlé zabudneš tiež,
keď si ma na Vianoce daruješ.*

*Končí rok, každý ma súri
a tlačia múry, zo všetkých strán.
Neviem, čo sa na mňa rúti,
hlava sa krúti, asi to vzdám.*

*Úplne zabudnem na všetko zlé,
keď si ťa darujem na Vianoce.
Možno na všetko zlé zabudneš tiež,
keď si ma na Vianoce daruješ.³⁰⁰*

V týchto slovách autor vyjadril, aké sú vzťahy komplikované. Príde aj únava, kríza, ale je tu možnosť: ty mi na Vianoce daruješ teba, ja ti na Vianoce darujem seba. Tej službe, ktorá sa podobá Máriinej, je prisľúbená Božia prítomnosť. Opakuje sa to, o čom sme uvažovali na začiatku: Boh sa zjavuje v ľudských vzťahoch, v ľudskej komunikácii a tam, kde sa život odovzdáva, nie kde sa život blokuje.

Rozpráva pani, ktorá mala 50-tku a manžel sa domov nevrátil z práce, lebo nejaký opitý mladík v protismere spôsobil haváriu, pri ktorej jej manžel zomrel. V manželovom vrecku dve letenky na dovolenku pre svoju manželku na 50-tku. Tá sa však už neuskutočnila.

Na otázku redaktorky, ako to spracovala, ako to prežila, vysvetlila: „Dávno, keď sme sa vzali, som mu sľúbila, že nikdy neodídem z domu bez toho, aby som mu povedala, že ho mám rada a on sľúbil to isté. Či slovami, alebo gestom, objatím, to je jedno ako, ale dať to najavo. Tak sa ten zvyk stal našou spoločnou hrou. Keď prišli deti, bolo niekedy ťažké dodržať tento sľub. Pamätám sa, že niekedy som utekala po dvore, po príjazdovej ceste a so zubami zatátnymi od zlosti som povedala „mám ťa rada“. Niekedy som len v aute nechala na lístok odkaz. Bola to taká zvláštna hra, ale časom sa nazbieralo množstvo spomienok na to, ako sme si to každý deň manželstva opakovali.

V ten deň ráno mi v kuchyni nechal blahoželenie k narodeninám a vytratil sa z domu. Keď som videla naštartované auto, tak som si pomyslela „mňa neprekabátiš“. Išla som von, zabúchala som na okienko a povedala nahlas: „Pán Caret, dnes, na moje 50. narodeniny chcem

²⁹⁹Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibibliaci.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

³⁰⁰ ĎURICA, Adam - KRAUSZ Vladimír: In: <https://www.youtube.com/watch?v=zP5lnQt9cXE>

vojsť do dejín tým, že ti poviem: mám ťa rada.“ To boli posledné slová, ktoré som mu stihla povedať.“³⁰¹

Tento príbeh potvrdzuje našu skúsenosť, že ľudské vzťahy sú komplikované, ale Boh sa zjavuje práve v ľudských vzťahoch, v ľudskej komunikácii, tam, kde sa život odovzdáva. Stačí byť otvorený pre neho, a on nás požehná.

5. PRVÁ A DRUHÁ JEŽIŠOVA SPOLOČNOSŤ

Lk 2, 1-14 Dnes sa vám narodil Spasiteľ

Vianoce – omša v noci

V latinčine sa rehoľa jezuitov nazýva Societas Jesu, v slovenčine to znamená Spoločnosť Ježišova. Pred dvesto rokmi Heinrich Heine (1797-1856), nemecký básnik a spisovateľ cestoval dostavnikom, v ktorom už sedeli dvaja mnísi. Básnik sa predstavil, oni však nereagovali, preto ďalej už neprehovoril ani slovo. Až keď vystupovali, obrátil sa k mníchom a povedal: „Páni, ja som sa predstavil, a čakal som od vás to isté.“ Starší mních pootočil hlavu a len tak ponad plece povedal: „My sme členovia Spoločnosti Ježišovej. A Heine na to: „Smiem sa opýtať, z ktorej jeho spoločnosti ste – z prvej či z poslednej?“ „Ako to?“ začudoval sa mních. A Heine dodal: „No, prvá Ježišova spoločnosť bola vól a somár a posledná dvaja lotri.“³⁰²

Ako to súvisí s Vianocami? Prvá Ježišova spoločnosť bola vól a somár a o tridsaťtri rokov neskôr, posledná Ježišova spoločnosť - dvaja lotri. Vianoce sú meditáciou nad historickou udalosťou narodenia Ježiša Krista, pri ktorej si uvedomujeme veľkú hodnotu vtelenia. Prechod z dimenzie Božej do ľudskej môžeme pochopiť len na základe určitých prirovnaní.

Teológ, arcibiskup Fulton Sheen (1895-1979) napísal, že je to tak, ako keby sa človek mal vteliť do hada. Prinieslo by mu to mnohé obmedzenia, bolo by mu to nepríjemné, lebo telo hada by mu bránilo vyjadriť myšlienky a schopnosti, ktoré má ako človek. Čiže nie je také jednoduché prejsť z jednej dimenzie do druhej. A keď sa Boží Syn stal človekom, vstúpil do spoločenstva hriešnych ľudí. Zo spoločnosti Trojice, dokonalej, svätej a nevinnej, prijal spoločenstvo ľudí, ktorí klamú, podvádzajú, zabíjajú sa. Počúval ich slová, videl ich skutky, čiže prijal všetky ľudské obmedzenia. Svoju dokonalú Božskú múdrosť musel vyjadriť nedokonalými pojmami ľudskej reči. To je pravda o vtelení, o zostúpení k človeku, o zmene dimenzie Božej dokonalosti na nedokonalú ľudskú. S tým súvisia všetky paradoxy, o ktorých dnes rozjímame.

V Betleheme ho Mária zavinula do plienok, na Golgote ho zavinuli do bieleho plátna. Nechcený pri príchode na svet, odmietnutý pri odchode z neho. Na začiatku vložený do cudzích jasiel, na konci položený do cudzieho hrobu. Čo sa nepodarilo Herodesovi, to sa podarilo synovi Herodesa.³⁰³

Pravda o tom, že Boh sa stal človekom, a urobil krok v ústrety ľudstvu, súvisí s veľkou pokorou. Všetko neprijatie, chudoba, vyhnanstvo, kríž, ktorý nieslo bezmocné dieťa, stalo sa znakom Božej veľkosti v jednoduchosti pokory. Nebolo by to možné bez starostlivosti Márie a Jozefa, ktorí tiež predstavujú Ježišovú spoločnosť, ale takú, ktorá akceptovala Boží zámer.

Ak cesta Boha k nám bola cestou pokory a zostúpenia, naša cesta k nemu nemôže byť iná. Keďže žijeme vo svete, ktorý je dravý, v ktorom platí zákon moci, popularity, slávy, bohatstva, všetkých skutočností, ktoré sú opakom pokory, musíme zvážiť, ktoré hodnoty sú našou prioritou. Vianoce, rozjímanie nad tým, čo Boh urobil pre nás, sú pozvaním dôjsť

³⁰¹FERRERO, B.: Posledný list. Bratislava : Don Bosco 2019, s. 22.

³⁰²HEINRICH HEINE: Eseje o náboženstve a filozofii. In: <https://www.spolok-slovenskych-spisovatelov.sk/products/heinrich-heine-eseje-o-nabozenstve-a-filozofii/>

³⁰³FULTON SHEEN : *Life of Christ*, McGraw-Hill, 1958.

k poznaniu, aké majú byť naše kroky v čase, ktorý máme k dispozícii. Lebo zatiaľ žijeme dimenziu ľudskú, vesmírnu, ale to nie je jediný stav bytia. Zmena dimenzie, ktorá nás čaká, má byť našou slávou, ale vyžaduje dôveru, otvorenosť a pokoru, ktorú Boh prejavil voči nám.

Vianočná pravda nám teda pripomína Ježišovu spoločnosť na začiatku a na konci, ale kladie nám aj otázku, do ktorej spoločnosti patríme my dnes.

Chlapec dostal pod stromček veľkú škatuľu, pekne zabalenú, vysokú viac ako meter, širokú skoro pol metra. Vyzeralo to, že dostal pod stromček bicykel. Začal strhávať papiere, a keď odbalil aj kartón, z krabice vyšla postava. Jeho otec bol totiž profesionálny vojak a bol na misii v zahraničí. Dostal dovolenku a prišiel na Vianoce domov. Nasledovalo objatie: otec ako vianočný darček pre syna, syn ako vianočný darček pre otca, a mama, ktorá natáčala video.

Schopnosť znížiť sa do krabice a hrať sa na dieťa, urobiť sa maličkým, je znakom pokory, lebo kto miluje, vie byť aj pokorný. Láska je pokora. Všade tam, kde robíme kroky pokory, robíme aj kroky lásky, aby sme nasledovali Božieho Syna v jeho vianočnom posolstve.

6. VTIAHNUTÍ DO DEJA

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo, a prebývalo medzi nami

Narodenie Pána

Zaujímavá príhoda sa stala pred mesiacom, 25. novembra, na Katarínu, v Terni na fare. Podvečer zazvonil zvonček, a keď pán farár otvoril, uvidel dvoch malých chlapcov. „Čo je, chlapci?“ – pýtal sa ich. Odpovedali: „Prišli sme vám zavinšovať, lebo my na Vianoce budeme v Londýne!“

Vinšovaním sa nedá nič pokaziť. Každý je rád, keď mu druhý želá pokoj, dobro, lásku. Či to praje v novembri alebo decembri, či v januári – je sekundárne. Podelenie sa s dobrom sprítomňuje Božiu lásku vo svete. Vianočné sviatky ukazujú Boží vinš človeku. V narodenom dieťati čítame Boží záujem o nás, praje nám zdravie, pokoj a dobro.

Hlavná myšlienka dnešného sviatku je vyjadrená latinskou vetou *Et verbum caro factum est*, Slovo sa stalo telom, modlíme sa to v texte Anjel Pána: „A slovo telom sa stalo a prebývalo medzi nami“ (Jn 1, 14). Táto veta vysvetľuje, že Boh sa stal človekom, čiže Božia myšlienka sa stala telom, mäsom, Boží náčrt stal sa skutočnosťou. Podmienky neboli romantické ani vtedy, ani dnes. Ale dôležité je, že Boh prestal byť divákom, ale vstúpil do deja. Toto ukazujú Vianoce. Boh už nie je v pozícii niekoho, kto sa zvrchu díva na svet. Byť v deji na zemi, znamená precítiť osobnú blízkosť. Každý človek ju potrebuje, je dôležitou dimenziou života. Chceme prežívať blízkosť, potrebujeme lásku. Nestačia nám ukazovatele sociálne, zdravotné, ekonomické, hospodárske, nie sme sústavou dát, ani strojmi, ani číslami. Vianoce ukazujú, že Boh nás vníma s našou neodňateľnou dôstojnosťou. A preto ani dieťa v jasliach nie je virtuálnou realitou, ale skutočné Božské dieťa v ľudskom tele.

Toto pochopil aj František z Assisi, keď pred osemsto rokmi zaviedol Betlehem. V mestečku Greccio cez Vianoce s fľašou v ruke išiel do lesa. Nasledovalo ho veľké množstvo ľudí, až prišli na miesto, kde pripravil živý Betlehem, scénu narodenia Krista. Tam si všetci mohli pokľaknúť a pozorovať v chladnej noci udalosť skutočných ľudských peripetií. Niektorí prezentovali postavu pastiera, iný bol v pozícii Jozefa, Márie, ale všetci boli vtiahnutí do deja. Prestali byť divákmi vianočnej udalosti. Zrazu zakúsili, čo to znamená byť vyhnaní z mesta, byť neprijatí, opustení. Františkovi sa podarilo premeniť divácku ľahostajnosť na spolubývanie, spolu prežívanie.³⁰⁴

Dnes je nám jasné, že Vianoce sú sprítomnením Božej solidarity voči človeku, vzájomnosti s človekom. Vianoce sú Božie človečenstvo. Ale okrem toho sú aj výzvou prestať byť divákmi, rozjímať a meditovať, a stať sa účastníkmi, dať sa vtiahnuť do deja, čiže

³⁰⁴FRANTIŠEK, pápež: Admirabile signum (Nádherný obraz). Apoštolský list o zmysle a hodnote tradície betlehenských jaslí. 6. 12. 2019.

rozmyšľať ako Kristus, konať ako on, byť milujúci ako on. To je riešenie pre náš život, aj pre naše sviatočné dni, to je skutočné kresťanstvo.

Mladý študent sa so svojim bohatým strýkom prechádzal okolo rieky. Uvideli pár starých topánok, čo zrejme patrili chudobnému sedliakovi, pracujúcemu neďaleko na poli, ktorý sa práve umýval po práci v rieke. Študent povedal strýkovi: „Poďme, zažartujme si s tým mužom. Schováme mu topánky a z úkrytu budeme pozorovať, čo bude robiť. To sa nasmejeme!“ Strýko mu odpovedal: „Vieš čo, nikdy by sme si nemali robiť žarty z cudzieho nešťastia a problémov. Ale urobme iný vtip – do každej topánky mu dajme jednu zlatú mincu, potom sa schováme a budeme z krovia sledovať, ako bude reagovať on.“ Študentovi sa to zapáčilo, urobil tak. Obidvaja sa schovali za krovie. Sedliak prišiel na miesto, kde nechal topánky a kabát. Keď sa obul, cítil, že má niečo v topánke. Najprv si pomyslel, že kamienok, ale čoskoro zistil, že je to minca. Bol prekvapený, keď uvidel zlatý peniaz, rozhladol sa a na chvíľu bol celý zarazený. Opäť sa rozhladol okolo seba, ale znova nikoho nevidel. Dal si teda mincu do vrecka a začal si obúvať druhú topánku. Na svoje prekvapenie našiel ďalšiu mincu. Padol na kolená, zdvihol hlavu k nebu a začal sa modliť a ďakovať. V svojej modlitbe spomenul vážne chorú manželku, deti, ktoré nemajú čo jesť a ktoré teraz, vďaka tomuto zázraku, budú nakoniec zachránené. Študent stál bokom a jeho oči boli plné slz. Strýko sa ho spýtal: „Keby si si bol zavtipkoval tak, ako si ty chcel pred chvíľou, bol by si šťastnejší, ako si teraz?“ On odpovedal: „Dal si mi lekciu, na ktorú nikdy nezabudnem! Teraz už rozumiem slovám, ktorým som predtým nerozumel: „Lepšie je dávať, ako dostávať. Blaženejšie je dávať, ako dostávať.“³⁰⁵

Chcel byť divákom, tešiť sa a zabávať na cudzom nešťastí. Ale obrátilo sa to, a stal sa účastníkom. A keď sa stal účastníkom, zrazu sa všetko zmenilo.

Toto je dôležité porozumieť, lebo to je podstata Vianoc aj nášho života. Každý potrebuje prežívať osobnú blízkosť s druhým človekom a potrebujeme osobnú blízkosť vo vzťahu k Bohu. Preto nemôžeme zostať divákmi a sme radi, že nás Cirkev dnes vtáhuje do deja.

7. ÚRAD DIAKONA

Mt 10, 17-22 Pre mňa vás budú vláčiť pred vladárov a kráľov

Sviatok Svätého Štefana

Vtipne sa vyjadrila babka, ktorá bola na návšteve u lekára. Doktor jej hovorí: „No babko, bars še mi nepačice.“ A ona mu na to: „Ako keby oni, pán doktor, buli dajaky krasavec...“

Zo skúseností vieme, že niekto sa nám páči, a niekto nie. Na prvý pohľad poznávame iba tvár, postavu, zovňajšok, neskôr aj správanie človeka, jeho myslenie a vyjadrovanie. Jasne rozlišujeme, že niekedy sa nám páči exteriér, no keď zistíme interiér, tak lamentujeme.

Pred dvetisíc rokmi ľudia pozerali na Štefana. Veľkňazskej rade a zákonníkom sa nepáčil, lenže nie pre postavu, ale pre myšlienky, ktoré od neho pochádzali, pre názory, ktoré hlásal. Dovolil si tvrdiť o Ježišovi z Nazareta, že je prisľúbený Mesiáš. Funkcionári a hlavní náboženský predstavitelia mali úrad a autoritu, akú by sme dnes pripísali pápežovi alebo biskupom. Keď kompetentná autorita povedala, že Ježiš je zločinec, tak to platilo. Ako si dovoľí nejaký Štefan umiestniť Ježiša do neba?! „Vidím nebo otvorené a Syna človeka stáť po pravici Boha“ (Sk 7,56). Veď to je rúhanie. Mal syna človeka umiestniť do zatratenia, ako zločince tak, ako to urobili oni. Preto sa im nepáčil.

Toto vyjadrenie prezrádza, aký bol Štefan v svojom vnútri. Modlil sa aj za nepriateľov. To, že vydal svedectvo ako mučeník, nebolo len momentálnou záležitosťou. Jeho kvalita života sa formovala v procese dávno predtým, pretože, ako čítame v dejinách, v Skutkoch apoštolov, v prvej cirkvi zastával úlohu diakona. Bol výborný rečník.

³⁰⁵<https://m.facebook.com/p/Krásne-príbehy-zo-života-100064910381372/>

Úloha diakona vo vtedajšej situácii znamenala obsluhu pri stoloch. A tu môže byť nedorozumenie. Keď sa povie „obsluhuje pri stoloch“, zide nám na um čašník. Ale funkcia diakona nie je o čašníctve. Išlo o posvätný úrad. Mnohí ľudia, sympatizanti s Ježišom, prinášali dary, nadbytok k nohám apoštolov a bolo potrebné, aby majetok niekto spravoval a o komunitu sa staral. Dary sa kládli na stôl, preto sa používa výraz „obsluhoval pri stoloch.“ Z tejto služby komunite sa vyvinula posvätná ordinácia diakona. Filip, Nikanor, Štefan a ďalší boli ustanovení za diakonov pre kvalitu života, ktorú na nich bolo možné pozorovať: vedeli hospodáriť a prejavovať starostlivosť, lásku k ľuďom, k núdznym.³⁰⁶

Teda už v prvotnej Cirkvi vidieť tri činnosti, ktoré boli v osobe Štefana zjednotené. Po prvé martyria – svedectvo, po druhé leiturgia – modlitba, svätá omša, po tretie diakonia – služba núdznym. Tieto tri činnosti sú v Cirkvi na tej istej úrovni. Pápež Benedikt XVI.

v svojej encyklike z roku 2006 *Deus Caritas est* píše, že tak isto, ako je potrebné ohlasovať, svedčiť, tak je potrebné sa modliť a slúžiť. Všetky tri úrady sú rovnocenné. Diakonia, diakon neznamena nejakého náhradníka, zástupcu - keď nemáme kňaza, tak pošleme diakona. Ide o posvätný charakter služby, na ktorú bol vysvätený.

Aj po mnohých rokoch sa nás dotýkajú všetky tri činnosti. O evanjeliu po prvé možno rozprávať, po druhé možno sa k Bohu modliť, a po tretie možno evanjelium ukázať svojimi skutkami, službou. Všetci sme pozvaní k tomuto rozlišovaniu i napĺňaniu. Nestačí o evanjeliu rozprávať, treba ho ukázať. Niekedy sme v situácii, že o ňom ani nemôžeme rozprávať a používať náboženskú terminológiu, ale ukázať ho môžeme vždy, lebo vždy je priestor pre konanie dobra, lásky, pre vyjadrenie tolerance a úcty k druhým ľuďom.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Rozpráva pani: „Už štrnásť rokov dávam manželovi ten istý vianočný darček. Napíšem mu list, ktorý je ako projekt, čo budem robiť na manželovu počesť počas celého roka. Závisí od okolností, v ktorých sa nachádzame, napríklad v jednom roku som vyrábala tašky na osobnú hygienu pre ženy v sociálnych zariadeniach, ktoré prežili nejaké týranie. Povedala som mu, že je to preto, lebo som vďačná, že som vydatá za muža, ktorý je ku mne dobrý, správa sa ku mne ako ku kráľovnej a chcela som, aby aj ženy, prežívajúce krízu, vedeli, že niekomu na nich záleží. Nebolo to nič svetoborné, ale bolo to čosi, čo som dokázala urobiť.“

V inom roku som sa zase dozvedela o žene, ktorá mala v pestúnskej starostlivosti tri dcéry. Všetky mali AIDS. Ona sama práve zistila, že má rakovinu prsníka a chcela si dievčatá nechať, aby sa cítili bezpečne. V tom roku som pre každú z tejto trojice vytvorila na ich sviatok darčkový kôš, aby tá úžasná žena mala aspoň o jednu starosť menej.

A tak v priebehu rokov som robila veľa rôznych vecí. Niektoré sa aj opakovali. Nechcem, aby ste si mysleli, že sa chválim tým, čo som robila. Tí, ktorí sú mi blízki, vedia, že to robím pre svojho manžela na Vianoce.“³⁰⁷

Z takého rozprávania a svedectva zisťujeme, že po prvé: pani si uvedomila svoje vlastné zdroje, po druhé: rozhodla sa vykonať jednoduchý čin a po tretie: našla blížnych, ktorým mohla priniesť požehnanie. Toto je poslanstvo, ktoré sa nám páči.

Páčia sa nám takí ľudia, ktorí vedia ukázať evanjelium svojím životom. Aj my sa budeme isto páčiť iným, ktorým o evanjelium nebudeme len rozprávať, ale ho ukážeme skutkami.

Ďakujeme Všemohúcemu Bohu za sviatok svätého Štefana, za skúsenosť prvotnej cirkvi, za Božie dielo, tvorené v srdci každého človeka.

8. NOSITELIA BOŽEJ TVÁRE NA ZEMI

Lk2, 41-52 Rodičia našli Ježiša medzi učiteľmi

Svätej Rodiny

³⁰⁶ FABIAN, A.: Spiritualita v sociálnej práci. In: Svet sociálnej práce, Košice : UPJŠ 2014, s. 283.

³⁰⁷ MACOMBER Debbie: Moc obyčajného skutku. Christian Project Support. Bratislava 2022.

Rozprávali sa dve ženy: „Už si niečo vybrala manželovi pod stromček?“ Druhá na to: „Hej, peniaze z účtu.“

Slovo „vybrať“ má niekoľko rovín. Prvá – vybrať si nejaké veci, dary, druhá – vybrať si osobu. Pred rokmi si zvolila ona jeho a on ju. Urobili voľbu, ktorá je zložitejšia, ale aj kvalitatívne hodnotnejšia. Kto si vybral osobu, miluje a je milovaný, rád vyberie aj darček. Horšie je, keď niekto nezostane verný svojmu výberu, a po pár rokoch robí nový výber. Ľudia sa rozvádzajú. Niektorí aj tretí výber, a potom súd musí určiť, ako sa bude vyberať z účtu, kto bude komu koľko platiť. Kto si nevybral osobu, nemôže vyberať ani z účtu.

Tretia vrstva je vybrať si Boha ako ideál. Ak muž a žena si spolu vyberú tento ideál, potom si vyberajú aj z Božieho účtu. Boh je boháč na lásku a radosť na celú večnosť. Dvaja ľudia, ktorí sa majú radi, stávajú sa nositeľmi Božej tváre na zemi. Teologicky sa tomu v Cirkvi hovorí manželstvo ako sviatosť. Ak milujúci muž a milujúca manželka majú účtu jeden k druhému, keď si vedia odpustiť, ak vytvárajú harmonické spoločenstvo, stávajú sa nositeľmi Božej tváre na zemi.

Možno si pomyslíme: viac prevažuje tvár ustarostenosti. Nedarí sa nám biznis, podnikanie, chýbajú peniaze, máme problémy so zdravím, problémy s ľuďmi, korupcia v politike - človek má tvár ustarostenosti. Ale vďaka zvolenej Božej prítomnosti premieňame každodennú všednosť. Príbeh Mária a Jozefa o tom svedčí.

Keď bol dvanásťročný Ježiš v chráme, Mária zostala ustaraná: „Syn môj, čo si nám to urobil?“ (Lk 2, 48). Ale za tým príbehom treba vidieť čosi viac. V prvom rade – ak išli na púť do Jeruzalema, znamená to, že plnili vtedajšiu náboženskú zvyklosť, svätili náboženské sviatky, čiže Boh bol v ich živote ideálom. Chlapec Ježiš nadobúdal status dospelého, lebo už vedel rozlišovať dobro a zlo, vedel plniť Božiu vôľu, nasával Božiu múdrosť do svojho života. Bol to nový status, dovtedy bol dieťa, teraz má určitú dôstojnosť. Vidieť to z toho, že v chráme je medzi učiteľmi, pýta sa ich, rozpráva sa s nimi, vykladá. Mária musela byť hrdá, že má takého inteligentného syna. Čiže, ak je Boh ideálom života, človek má záujem o Božiu múdrosť, on ho naplňa a vedie ho.

Z literárnej štruktúry Lukášovho príbehu vidno, že tento úryvok je anticipáciou toho, čo bude o niekoľko rokov neskôr, keď bude 33-ročný. Všetko sa zopakuje. Tu sa stratil tri dni v chráme, tam bude tri dni medzi umčením a zmŕtvychvstaním. Teraz 12-ročný ide na púť do Jeruzalema, potom, keď bude dospelý, pôjde tiež na púť do Jeruzalema. Anticipácia spočíva v tom, že vystupuje v chráme, i tu i potom, farizeji a zákonníci budú na neho nahnevaní. Mnoho symbolov spolu súvisí a Lukáš to vidí ako anticipáciu Ježišovho putovania životom. Ide o napĺňanie Božieho synovstva, vysvetlenie jeho poslania a vyjadrovanie sa k Božej múdrosť.

Platí teda, že ak ľudia vytvárajú spoločenstvo v láske a zvolia si Boha, život sa naplňa novým spôsobom, stávajú sa nositeľmi Božej tváre na zemi. Skrze povolanie k rodinnému životu a manželstvu je to povolanie k svätosti. Vďaka tomu, že si v rodine, stal si sa svätým a vďaka tomu, že si bola vydatá, stala si sa svätou. Toto je povolanie, ktoré Božia múdrosť vložila do srdca človeka, a ktorému by sme mali zostať verní. Ak teda cirkev učí o manželstve že je sviatosť, znak Božej lásky, pripomína nám najhlbšiu pravdu o živote, ktorú sme vyzvaní uskutočniť.

Desaťročné dievčatko sa rozprávalo s otcom: „Keď si stretol mamu, ako si vedel, že to je mama?“

„Nerozumiem ti...“

„No, ako si vedel, že ju chceš ľúbiť?“

„Aha. No, stačilo na to desať minút, aby som si to uvedomil.“

„A podľa čoho si to pochopil?“

„Keď sme sa stretli prvý raz, stiahla si vlasy na hlavu a urobila si drdol bez gumičky. Len ich jednoducho zakrútila. Vtedy som pochopil, že zúfalo potrebuje gumičku na vlasy a ja že potrebujem jej vlasy.“

„A ty si mal gumičku?“

„Nie, ale kým mama na to prišla, už ma ľúbila.“

„Oco, ale veď ty si ju oklamal.“

„Možno trochu, ale dôležité je, že mama vo mne vyvolala túžbu hľadať gumičku na vlasy. Rozumieš, čo chcem povedať?“

Dievčatko sa chvíľu naňho pozeralo: „Tu máš, oci,“ povedalo a stiahlo si gumičku z vlasov, „takto sa ty a mama nerozídete.“³⁰⁸

Láska znamená všimnúť si, čo druhý potrebuje. Gumička alebo spona na vlasy je vonkajším, viditeľným znakom pozornosti. Každé manželstvo má svoj príbeh. Ďakujme Bohu za príležitosť vybrať si veci, vybrať si osobu a vybrať si jeho ako ideál pre život.

9. AJ ROK MÁ SVOJU TVÁR

Lk 2, 16-21 Našli Máriu a Jozefa i dieťa. Po ôsmich dňoch dali mu meno Ježiš.

Nový rok – Slávnosť Bohorodičky

Medzi vinšami, ktoré cirkulujú cez SMS-správy a sociálne siete, je aj jedna pekná myšlienka: Boh nám dal tvár, ale usmievať sa už musíme sami. Je to veľká pravda, lebo ide o spoluprácu medzi Božím darom a konaním človeka. Na ľudskej tvári totiž môže byť nielen úsmev, ale aj slzy a ustarostenosť. Všetko závisí od slobodného rozhodovania a spolupráce s Božím darom.

To, čo platí o ľudskej tvári, vzťahuje sa aj na 365 dní, ktoré máme pred sebou na začiatku roka. Ide o spoluprácu medzi Božím darom času a ľudským konaním. Človek je tým, kto rozhoduje, či jednotlivé dni života strávi užitočne, zmysluplne, teda aj radostne, alebo ich strávi unudene, lenivo a v smútku. Nielen postava má svoju tvár. Aj dni a rok majú svoju tvár. Dostanú ju podľa toho, ako v nich budeme konať.

Na počiatku nového občianskeho roka nás Cirkev pozýva v krátkom evanjeliovom úryvku pozrieť na niektoré biblické postavy a na ich tváre. Pri narodení Ježiša Krista sa spomínajú pastieri, ktorí sa „poponáhľali“ (Lk 2, 16). Ak sa niekto ponáhľal, tak je zvedavý. A aká je tvár zvedavého človeka? Predsa plná vitality. Potom je tam poznámka: „Našli Máriu a Jozefa i dieťa“ (Lk 2, 16). Keď niečo nájdete – aká je vaša tvár? Usmiata a radostná. Potom sa tam hovorí o tom, ako pastieri vyrozprávali, čo im bolo povedané anjelom, ešte keď boli pri košari, pri ovciach (Lk 2, 17). Hovorili o tom nadšene. To vidieť na tvári, že sa niečo stalo, že mali zážitok, že bolo niečo neočakávané. Ďalšia poznámka: „Všetci sa divili“ (Lk 2, 18). Keď sa divíte, myslíte si, že vaša tvár je smutná? Veď diviť sa, znamená žasnúť nad životom, nad bytím, úžas nad Božím jestvovaním, žasnúť nad prírodou. To na človeku vidno, že žasne. Posledná poznámka o pastieroch: keď sa vrátili, oslavovali a chválili Boha (Lk 2, 20). Aká musela byť ich tvár, keď oslavovali a chválili Boha? Čiže pastieri boli tí, ktorí sa nechali osloviť Božou múdrosťou, Božím posolstvom, a to sa odzrkadlilo aj na ich tvári.

Keď si všimneme Máriu, o nej je napísané: „Zachovávala všetky tieto slová v svojom srdci“ (Lk 2, 19), čiže ju to hrialo na duši. A keď vás niečo na duši hreje, vidieť to aj na vašej tvári. A veta: „premýšľala o nich“ (Lk 2, 19), reflektovala ich, znamená dávať do súvislosti minulosť aj budúcnosť. Výsledkom je obraz mamy s dieťaťom na rukách, ktorá žasne nad životom, je vďačná, rozmýšľa nad dobrotivosťou Boha.

³⁰⁸FERRERO, B.: O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020, s. 7.

Všeobecne možno povedať, že tvár, ktorou sa pozeráme na svet, vyžaruje to, čo prežívame, odzrkadľuje náš vnútorný stav. Preto je dôležité, aby z nášho konania vyplynul súlad, aby sme mali pekný vzťah k Bohu a k ľuďom, lebo sa to potom odzrkadlí na našej tvári.

Ako sme už naznačili, nielen postava má svoju tvár, nielen dni, kalendár má svoju tvár, ale aj Boh vtlačil svoju tvár do nášho života. Veríme tomu, že nás má rád, preto sme na svätej omši. Hlboko v sebe nosíme odtlačok Božej lásky. Sviatky, ktoré prežívame, voláme vtelenie. Boh sa stal človekom. Tak sa k nám priblížil, že už viac sa ani nedalo.

V dnešnej úradnej modlitbe Cirkvi, v Ranných chválach, sa v antifóne modlíme: „V Kristovi dve prirodzenosti sa spojili. Boh sa stal človekom. Ostáva, čím bol a vzal si to, čím nebol. A pritom ani nesplynul, ani sa nerozdvojil.“³⁰⁹ To, ako sa Boh stal človekom dokazuje, že zobral na seba ľudskú tvár, stal sa jedným z nás, a to je najväčším dôkazom jeho lásky. Chce nám tým povedať, že je s nami a my sme ním milovaní a vyzvaní, aby sme boli milujúcimi ľuďmi.

Ak sme na začiatku rozmýšľali nad vetou: Boh ti dal tvár, ale usmievať sa už musíš sám, tak na konci treba dodať: Boh ti dal tvár a ešte ti aj pomáha, aby si sa mohol usmievať, lebo svoju priazeň a lásku ti dokazuje každý deň. Preto sme na začiatku nového roka naplnení nádejou v dobrotivosť Božiu, ktorá nás bude sprevádzať celý rok.

V indiánskom kmeni Čerokézov sa slávi obrad pri príležitosti prechodu z obdobia dospievania do dospelosti. Keď chlapec dovŕši určený vek, otec ho odvedie do lesa, zaviaže mu oči, a potom ho nechá sedieť samého na kmeni stromu. Chlapec musí sedieť na pni celú noc. Nesmie si sňať šatku z očí až do rána. Nesmie požiadať nikoho o pomoc. Ak vydrží, na svitaní ho vyhlásia za muža.

Samozrejme, že chlapci sa toho obávajú, lebo počuť všelijaké zvuky, piskot, výzvanie, zakrádajúce sa zvieratá, vytie vlkov, šuchotanie, chrochtanie atď., z krovia sa ozýva všeličo. A chlapec je vyzbrojený len svojou odvahou. Zovreté päste, sediac na pni, srdce mu bláznivo bije. Napokon po tej noci vyjde slnko a chlapcovi je zložená šatka z očí. A vtedy zistí, že jeho otec je tam, blízko neho a celú noc sedel na vedľajšom pni. Otec neodchádza, celú noc zostane pri synovi, aby ho chránil pred každým možným nebezpečenstvom, len chlapec o tom nevie.

310

Uvedomujeme si, že každý deň je taký pník, na ktorom sedíme a prežívame všeličo – obavy spoločenské, rodinné, zdravotné. Ale je niekto, kto nás chráni, má nás rád. Preto začíname rok na svätej omši, aby sme prehĺbili svoju dôveru: Boh je otec, ktorý nás má rád a sprevádza nás, i keď si to neuvedomujeme. A tak ako Panna Mária, chceme nosiť jeho slová v svojom srdci a rozmýšľať o nich. Vinšujeme si uskutočnenie tejto nadčasovej múdrosti. Boh nám dal tvár a ešte nám aj pomáha, aby sme sa ňou mohli usmievať celý rok.

10. BOHA NETREBA HĽADAŤ, ALE PRIJAŤ

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo, a prebývalo medzi nami

Druhá nedeľa po Narodení Pána

Starogrécky filozof Diogenes sa raz opýtal mládenca: „Čo sa tak raduješ?“ Odpovedal mu: „Nevieš? Predsa som vyhral na olympiáde.“ Na to mu filozof vraví: „Teda ostatní boli slabší ako ty?“ „Prirodzene,“ hovorí mládenec, „som víťaz, dostal som vavrínový veniec!“ A filozof povedal poslednú vetu: „No, máš sa čím chváliť, premohol si len slabších!“³¹¹

Súťaživosť je človeku vlastná. Každý chce byť lepší ako iní, zmocniť sa určitej oblasti k dokonalosti. Pokiaľ je to šport, súťaženie je prirodzené. Horšie to je v oblasti spoločenskej. Poznáme kráľov, cisárov, generálov, prezidentov. V každom dejinnom období bolo snom

³⁰⁹Liturgia hodín I. Roma : TypisPolyglottisVaticanis 1986, s. 371.

³¹⁰FERRERO, B.: O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020, s. 12.

³¹¹BREZINA, J. (editor): Anekdoty o slávnych. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, s. 46.

mocných stať sa bohmi, povzniesť sa nad všetko. Už Izaiáš v 8. storočí pred Kristom napísal: „Vystúpim na nebesia, na Božie hviezdy si postavím trón,... rovný budem Najvyššiemu.“ ([Iz 14, 13-14](#)). Mocní si mysleli, že dosahujú Boha, aj sa tak nechali oslovovať: božský cisár. Malo sa tak stať hromadením moci a ovládaním druhých ľudí.

Ešte je tretia oblasť, v ktorej sa človek prejavuje ako ten, kto sa chce zmocniť nejakej dokonalosti. Je to mágia, lebo aj náboženstvo sa dá zneužiť. Pomocou túžby povzniesť sa, zduchovníť, mysticky splynúť s neviditeľným Bohom si ľudia mysleli, že dosahujú dokonalosť. K tomu majú nástroje - určitý počet modlitieb a obiet.

Vo všetkých troch prípadoch vidíme, že čím viac sa človek oddeľoval od druhých, aby sa stretol s Bohom, tým viac zistil, že sa od Boha vzdáľuje. Boh sa mu stal nedostupným. Celé ľudské hľadanie, aj túžba po blaženosti, aj chuť uchopiť ho, nevedli k cieľu, lebo Boh sa stal nedostupným.

Preto vzniká otázka, aká cesta teda vedie k Bohu? No tá, ktorá viedla Boha k človeku. A tu sme pri Vianociach, pri Narodení Pána, pri tom, že Slovo sa stalo telom (Jn 1, 14). Boh sa stal človekom. Lebo ako píše Pavol v liste Filipanom: „Zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhy a stal sa podobný ľudom“ (Flp 2, 7). To je presne opačná cesta, akou sa uberá človek v svojom filozofovaní a špekulovaní, lebo nikto nikdy nepočul o Stvoriteľovi, že sa znížil na úroveň stvorenia.

Symbolom Ježiša Krista je múdrosť. Ale slovo múdrosť sa vzťahuje na osobu Ježiša Krista preto, lebo Ježiša nazývame Božie Slovo, čo je po grécky logos. Ide o Božie vyjadrenie sa. Božia prítomnosť medzi nami sa v betlehemskej príbehu stáva viditeľnou, a preto adorujeme pri jasličkách, rozjímame, lebo zisťujeme, že Božia cesta je plná skromnosti, pokory, jednoduchosti, a nie tej pýchy a namyslenosti, ktorú pozorujeme okolo seba. Čiže to, čo urobil Pán, je z lásky k svojmu stvoreniu, z lásky k ľudstvu.

Toto má svoje dôsledky. Lebo od narodenia Ježiša Krista Boh už nie je ten istý a ani človek nie je ten istý. To znamená, že predstava o Bohu sa mení a mení sa aj dôstojnosť človeka. Vzťah medzi Bohom a ľuďmi sa úplne zmenil. Konkrétne to znamená, že od narodenia Ježiša Krista už netreba Boha hľadať, ale prijať, otvoriť sa pre neho. Nemusíme stúpať hore, byť súťaživí a dokazovať si niečo, lebo stačí uveriť, že Boh sa stal človekom. On nežiada, aby bol obsluhovaný, ale chcel sa dať do služieb iným. Stačí mať správne vzťahy k druhým ľuďom a správny vzťah k nemu, aby sme našli pravdu o svojom živote.³¹²

Z toho vyplýva, že to, či človek je v spoločenstve s Bohom, alebo nie je, sa nepozná ani podľa toho, aký je slávny, alebo dôležitý, ani podľa mágie, ale podľa toho, aký je človek milujúci, ako sa vie obetovať pre dobro druhých. Takže Vianoce by sme mohli zhrnúť takto: Čím viac je človek človekom, tým viac objavuje a oslobodzuje to Božské, čo je v ňom, čiže Boha, ktorý nepohlcuje energie ľudí, ale sprostredkúva im vlastné. Človek odkrýva Boha, ktorý nežiada, aby sme žili pre neho, ale z neho. Aby sme žili spolu s ním a vyžarovali lásku, nehu a súcitu ku každému stvoreniu. On nechce, aby sme mali len úctu k Biblii. Chce, aby sme za posvätné považovali celé stvorenie.

Vianočné posolstvo je výzvou: prestať Boha hľadať a začať ho prijímať. Otvárať sa pre svet, v ktorom žijeme a pre ľudí, s ktorými sa stretávame. A zrazu zbadáme, že tam nájdeme zmysluplné stopy po Bohu, ktorý sa k nám priblížil a pomohol nám na ceste hľadania. Nepomôže nám túžba zmocniť sa ho, lebo to je len vec pýchy človeka, ale túžba otvoriť sa pre neho a prijať jeho posolstvo o pravde a láske.

Dieťa prichádzalo každý deň na pláž a do piesku písalo „Mami, ľúbim ťa.“ Potom pozeralo ako more zmýva nápis a s úsmevom odchádzalo. Po pobreží sa denne prechádzal aj starý pán a videl ako dieťa deň za dňom píše tú istú vetu a more to stále zmyje. Pomyslel si: také bláznovstvo. Jedného dňa sa rozhodol podísť k dieťaťu a opýtal sa: „Aký význam má písať

³¹²CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentarioalevangeliodiario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

do piesku: mami, ľúbim ťa, keď ti more hned' všetko zotrie. Povedz jej do očí, že ju ľúbiš!“ Dieťa sa znovu pozrelo na nápis, ktorý more zmývalo a hovorí starcovi: „Ja už nemám mamu. Boh si ju vzal k sebe rovnako, ako si more berie moje nápisy, ale aj tak sa každý deň vrátim, aby som si pripomenula, že nič neodplaví moju lásku k mame.“

Starý pán sa zamyslel a do piesku napísal: „Nora, ľúbim ťa.“ Bolo to meno milovanej manželky, ktorá nedávno umrela. Potom podal dieťaťu ruku a spolu sa pozerali ako nápis mizne.³¹³

Príbeh svedčí o tom, že postoj lásky je dôležitý. To, že niečo zmyje more času alebo choroba alebo starnutie, nie je najdôležitejšie, lebo človek je živený z postoja lásky. V duši nám ostáva vianočné posolstvo, za ktoré dnes, keď si pripomíname: Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami (Jn 1, 14), ďakujeme.

11. ADORÁCIA BOŽIEHO DOMOVA NA ZEMI

Mt 2, 1-12 Prišli sme z východu pokloniť sa kráľovi

Zjavenie Pána

Pri koledách, požehnaní príbytkov sa obyčajne kriedou píše na veraje dverí: C + M + B a rok. Niektorí písali GMB, lebo si mysleli, že to majú byť mená troch kráľov: Gašpar, Melichar a Baltazár. Lenže liturgicky správne je CMB a v latinčine to znamená *Christus Mansionem Benedicat* – nech Kristus požehnáva tento príbytok. Prvé písmeno C = *Christus*, druhé *mansionem* – stanovisko alebo príbytok (menza), *benedicat* – požehnať.³¹⁴

Počas pandémie sa hovorilo vtip, že už sa nebude písať CMB, ale OTP (one-time password, automaticky vygenerovaný číselný alebo alfanumerický reťazec znakov, ktorý overuje používateľa pre jednu transakciu). Heslom chrániť byt pred vstupom cudzieho elementu, teda aj covidu.

Lenže v náboženskom zmysle slova vieme, že nestačí chrániť príbytok z hľadiska bezpečnostného a medicínskeho, treba ho chrániť i pred vírusom sebecka, lenivosti, pohodlnosti, klamstva a mnohých ďalších, ktoré majú rozkladný účinok. Tento postoj vyjadruje našu túžbu po dome, ktorý by bol požehnaný, čiže by bol aj domovom. Lebo nikomu z nás nestačí dom murovaný, potrebujeme okrem domu aj domov. Ten je tam, kde je vzťahová štruktúra úcty a lásky. Tak vzniká priestor, kam sa môžeme vrátiť, kde sme milovaní a milujúci, kde je nám dobre a teplo nielen z hľadiska vonkajšieho, ale aj na duši.

Toto všetko nás privádza k poznaniu, že na sviatok Zjavenia Pána si pripomíname a adorujeme Boží domov na zemi. Adorácia troch kráľov v Betleheme znamená vzdanie úcty Márii, Jozefovi a Ježišovi. Spolu s darmi sa vzdáva úcta práve tomu domovu, ktorý bol vytvorený, lebo Boží domov lásky bol prezentovaný v osobách Márie, Jozefa a Ježiša. Teda sviatok nám pripomína, že v Betleheme je adorovaná láska. Prítomnosť Božia je uctievaná.

To nie je maličkosť ani náhoda. Úcta k rodine, k domovu, je vysoko hodnotená vo všetkých krajinách a národoch od počiatku sveta. Univerzálnosť je vyjadrená tým, že jeden kráľ je zobrazovaný ako Európan, druhý ako Ind a tretí ako černocho, čiže reprezentujú všetky národy, všetky rasy, všetky náboženstvá – celý svet vzdáva úctu Božej láske prítomnej na zemi. Jednota medzi ľuďmi neznamená rovnakú farbu pleti alebo národnosť, jazyk, politiku, lebo jednota je v adorácii Božieho domova.

V Matúšovom evanjeliu čítame: „Videli sme jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu pokloniť“ (Mt 2, 2). Má to dve časti: „Videli sme jeho hviezdu na východe“ – hviezda je symbolom nádeje. Koľkokrát sme už večer vyšli von a zdvihli hlavu k oblohe? Vari si pritom niekto odpľul: „Fuj, aká škaredá obloha!“ Naopak, každý povie: „Bože, aká krásna.“ Čo to

³¹³FERRERO, B.: O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020, s. 17.

³¹⁴<https://zn.sk/co-znamena-gmb-cmb>.

znamená? Hviezda je znak nádeje, ktorá spočíva v tom, že Boh nás miluje. Nádej je v tom, že existuje priestor, domov, kde sme milovaní. A my máme byť nositeľmi nádeje pre tento svet.

Nadčasová je aj druhá časť vety „...a prišli sme sa mu pokloniť“ (Mt 2, 2). To znamená povedať Bohu: „Ty si všetko a ja som nič.“ Nebojme sa urobiť toto bytostné vyhlásenie vlastnej ničoty. Nebojme sa, že seba potupíme, lebo v tom vyhlásení zmeníme zameranie osoby. Budeme viac orientovaní na Boha, jeho vôľu a jeho myšlienky, ktoré sú o láske k človeku. Čiže, ak človek adoruje Boha a je zameraný na neho, uznáva lásku k človeku.

Táto zmena zamerania je veľmi dôležitá. Okolo nás sú stovky a tisíce ľudí, ktorí sú sebestrední. Veľkosť kresťanstva je v tom, že nám pomáha zmeniť zameranie zo seba na Boha, adorať ho, aby on bol všetkým. Kto adoruje lásku k Bohu, je pre seba ničím, a tým vlastne potvrdzuje Božiu nadradenosť. Takto sa snažíme evanjeliové myšlienky uvádzať do praxe, žiť jeho vôľu, a v konkrétnych okolnostiach ukázať lásku k blížnemu.

Dvadsaťdvaročná študentka medicíny z Vancouveru Nadie Popovici bola veľkou fanúšičkou hokeja, klubu Canucks. V októbri 2021 získala výbornú vstupenku na hokejový zápas svojho obľúbeného mužstva, sedela hneď za plexisklom, oddelujúcim lavičku hokejistov od divákov. Všimla si na krku manažéra klubu, pána Hamiltona útvar, o ktorom ako medička mala podozrenie, že je to nádor. Chcela ho upozorniť, klopala na plexisklo, ale nikto jej nevenoval pozornosť, lebo diváci boli hluční, na plexisklo klopali často a hokejisti už na to nereagovali. Ale ona sa nevzdala a napísala do svojho mobilu odkaz: Pane, niečo na vašom krku sa mi nepozdáva, mali by ste čo najskôr navštíviť lekára. A ďalej vytrvalo klopala na plexisklo, až kým sa manažér neotočil a ona mu ukázala správu na displeji svojho mobilu.

Pán Hamilton zašiel k lekárovi. Naozaj mu potvrdil zhubný nádor druhého stupňa, a po úspešnej operácii sa uzdravil. Chcel sa dievčine poďakovať, ale nevedel komu. A tak celý tím začal hľadať cez sociálne siete a podarilo sa. Z vďaky mladej študentke medicíny uhradili desaťtisíc dolárov ako štipendium na ďalšie štúdium medicíny.³¹⁵

Tolko príbeh. Vyplýva z neho, že bola naozaj medičkou, keď bola zameraná na druhých, všimla si svet okolo seba a vedela svoj postreh vyjadriť. Okrem toho príbeh potvrdzuje, že sa oplatí nebyť ľahostajným, lebo to nie je jedno, ako svet ide okolo nás. Keď máme charizmu a schopnosť všimnúť si druhých, sme nositeľmi Božej múdrosti a nádeje, aby sa v tomto svete dobro šírilo.

Ďakujeme dnes za sviatok Zjavenia Pána, ktorý nás pozýva k adorácii Božieho domova na zemi.

12. VERNÝ PÔVODINE

Lk 3, 15-16, Keď bol Ježiš pokrstený a modlil sa, otvorilo sa nebo

Krst Pána C

Francúzsky skladateľ Charles Gounod sa raz zhováral s mladým, veľmi namysleným kolegom. Gounod ho nabádal k skromnosti a hovoril: „Keď som bol ja taký mladý ako vy, všetko bolo pre mňa JA. Keď som mal dvadsaťpäť, tak som hovoril JA a Mozart. Okolo štyridsiatky som hovoril už Mozart a JA a dnes s úctou hovorím už iba Mozart.“³¹⁶

Vekom človek dozrieva aj k skromnosti. Ale stále stretávame ľudí, ktorí sú ponorení do seba, do svojej dôležitosti, pýchy, a teda narcizmu. Toto ponorenie do svojho vlastného ja môže byť niekedy až extrémne, patologické.

Okrem toho existuje ponorenie do starostí každodenného života, do starostlivosti o zdravie, do určitej spoločenskej a politickej situácie. Človek sa nemôže vytrhnúť z tohto sveta.

³¹⁵ MARCA POLIDEPORTIVO: Fan saves Canucks staffer's life after pointing out cancerous mole during game. In: <https://www.marca.com/en/nhl/2022/01/02/61d1eea2704e46928b45e9.html>.

³¹⁶ BREZINA, J. (editor): Anekdoty o slávnych. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, s. 66.

Sviatok Krstu Pána nám pripomína ešte jedno ponorenie: všetci môžeme byť ponorení do Božej lásky. Po grécky *baptizein* znamená byť ponorený. Do slovenčiny to prekladáme byť pokrstený.

Na brehu Jordánu Ján povedal ľuďom: „Ja vás krstím vodou... On vás bude krstiť Duchom Svätým...“ (Lk 3, 16). Tým chcel vyjadriť: keď vás krstím vodou, pomáham vám zmeniť sa, ale nie som schopný dať vám silu žiť tento život. Na to, aby ste žili život lásky, dobra, múdrosti, spravodlivosti vám dá silu niekto iný, kto vás pokrstí Duchom Svätým.

Rozdiel medzi Jánovým a Ježišovým krstom bol v tom, že pri Jánovom išlo o ponorenie, *baptizein*, ktoré spôsobí, že voda stečie po tele, po vonkajšku. Ale pokrstenie Duchom Svätým znamená, že ťa presiakne, prenikne silou Božej lásky.³¹⁷

Potom je tam ešte jedno malé slovíčko, ale veľmi dôležité. Spomína sa, že keď sa Ježiš modlil, tak Duch Boží v podobe holubice bol nad ním. Aj maliari to tak kreslia. Prečo práve holubica? Prečo nie iný druh vtáctva alebo iný symbol? Holubica totiž zostáva verná svojmu hniezdu, aj keď jej ho vymenia alebo obnovia. Boží človek, Ježiš je hniezdom ducha, príbytkom ducha, v ňom spočíva plnosť Božej lásky. Ježiš je verný tomu Božiemu ideálu v človečenstve.

Tým obrazom sa chce povedať, že Ježiš je verný pôvodine, akú Boh vysníval o človeku. V každom z nás je múdrosť, láska, dobro, spravodlivosť, pravda, ale už zaprášené. Už v nás nie je pôvodná krása. Všetko sa to nejako pokazilo. Holubica nad Ježišom chce znázorniť, že Ježiš je verný ideálu Božieho obrazu v každom človeku.

Stav dieťaťa po narodení po latinsky voláme *tabula rasa*, čistá, nepopísaná tabuľa. Je v nás nevinnosť, zacielenosť, pôvodnosť. Ale čo sa stalo rokmi? Detské klamstvá, pouličné kamarátstva, všelijaké filmy, prvé podvody atď. zastreli pôvodnosť dobra. Holubica nad Ježišom chce povedať, že on vracia človeka ideálu, ktorý má Boh o ňom.

Boží ideál v nás je nezničiteľný, ale môže sa rokmi zaprášiť, podľa toho, do čoho sa ponárame. Z človeka sa môže stať karikatúra pre ponorenie do pýchy, domýšľavosti, maskovania atď. Ale evanjelium a dnešný sviatok nás pozýva: vráť sa človek k tým ideálom, ktoré sú v tebe, a pomaly odkrývaj, ako ťa Boh vysníval, ako ťa má rád. Vernosť pôvodnému hniezdu, ideálu pravdy, spravodlivosti, lásky, odpúšťania sa vždy oplatí. Preto by sme mali dnes povedať: Ježišu, ponor ma znovu do svojej milosti a pomáhaj mi žiť v tomto svete ideály, ktoré si do mňa vložil.

Hovorí sa o princeznej, že ju v lese opustil podlý sluha. Ale princeznička mala so sebou lampáš. V noci ju našiel vlk, dievčina ho odohnala svojím lampášom, popálila mu ním fúzy. Zahнала aj zlomyseľného rysa. Prišla však búrka a vietor sfúkol plamienok lampáša. Čo bude teraz robiť? Dievčatko zostalo samo, blúdilo medzi stromami. Darma volalo: „Prosím vás, pomôžte mi znovu zapáliť lampáš!“ Mraky jej neodpovedali, iba blesky šľahali a hromy duneli. Bola taká tma, že sa dala priam krájať.

Medzi kríkmi sa roztancovalo niekoľko malých svetielok, boli to svetlušky, od nich si chcela vyprosiť pomoc, ale svetlušky jej povedali: „To sa nedá, naše svetlo používame len my. Nemôžeme rozsvietiť nič iné.“ Sklamané dievčatko pokračovalo v hľadaní, prosilo sovu, ale sova namiesto odpovede zavrela oči. Spoza mrakov vykukol mesiačik, poprosila ho o svetlo, ale mesiac sa schoval za nadýchaný oblak a nevšímal si ju. Sadla si na pník a začala vzdychať: „Nikto, ale naozaj nikto mi nepomôže rozsvietiť môj lampášik?“

Krátko pred svitaním sa v lese objavil chlapec, ktorý prišiel nazbierať raždie pre svoju rodinu. V ruke niesol malý žiarivý lampášik, a tak sa dievčatku podarilo zapáliť svetlo v svojom lampášu. S ním sa znovu rozhořela nádej na záchranu.³¹⁸

³¹⁷MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

³¹⁸FERRERO, B.: O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020, s. 38.

Kto vymyslel túto rozprávku, presne vedel, aký je život. Okolo nás je veľa ľudí vyhorených a pesimistických, chodia v tme života. Zapáliť lampáš sa dá od niekoho, kto sám horí. Ježiš Kristus je ten, kto má svetlo života. Od neho si môžem zapáliť svetlo pre svoje dni.

Ďakujeme za evanjelium a prosíme: Ježišu, ponor ma do svojho svetla, do svojej múdrosti. Pomôž mi v nasledujúcich dňoch byť svedkom výsady pokrsteného človeka.

13. REZILIENCIA

Lk4, 1-13, Duch ho vodil o púšti a diabol ho pokúšal

Prvá pôstna nedeľa C

Vtipne napísala pani: „Boli časy, keď som chcela schudnúť na 55 kíl, potom na 60, a dnes na 70. No nie je to super, keď si človek dáva stále vyššie ciele?“

Všetci vieme, že nestačí mať vyššie ciele rečami, treba pre to niečo urobiť. Dôležité je konanie, stravovacie návyky, štýl života atď. Je rozdiel medzi vyššími cieľmi len povedanými a uskutočnenými. Ide o zápas v človeku, prekonávanie rozdielu medzi ideálom a realitou. V tom je vlastne dynamika života: sme vystavení skúškam, pohodliu, zvädzaniu, pokušeniu, musíme sa správne rozhodovať.

V slovenskom jazyku na vyjadrenie tejto skutočnosti používame päť výrazov. Sú to synonymá, to znamená, že zvukovo znejú rozlične, ale význam majú ten istý. Hovoríme životný zápas alebo skúška alebo pokušenie alebo zvädzanie alebo rozhodovanie sa pre dobro a zlo. Športovci hovoria o zápase, v pedagogike sa používa slovo skúška, v psychológii zvädzanie, v náboženstve pokušenie. Prvé kapitoly Biblie - kniha Genezis - sú o rozhodovaní sa pre dobro a zlo (por. Gn 3, 5). Dynamika života je vyjadrená v napätí, ktoré na sebe pociťujeme.

Aj Ježiš z Nazareta mal skúsenosť pokušenia: „Ak si Boží syn...“ (Lk 4, 3). Podstatou tohto pokušenia je obrátiť všetko v svoj prospech, čiže urobiť zázraky, využiť schopnosť, ktorú má, veď je Boží Syn. Diabol nepopiera, že je Boží Syn, ale navrhuje využiť schopnosť pre seba, pre svoje dobro, moc, slávu a uznanie. Ježiš však ukázal, že neprišiel zvestovať Boha moci, ani Boha uznania, Nemusel si dokazovať svoju dôležitosť a mesiášstvo. Prišiel, aby ukázal, že v ňom je zameranie na druhých. Preto nechcel premeniť kamene na chleby pre seba, ale neskôr na pustom mieste rozmnožil chleby pre mnohých. Myšlienku tohto zázraku si pripomíname pri každej svätej omši. Čiže Ježiš mal na zreteli vyššie ciele: že byť človekom, znamená postarať sa nielen o seba, ale myslieť aj na druhých.

Všetci máme zbraň proti sebecku, pokušeniu. Prostredníctvom krstu som v Ježišovi a Ježiš je vo mne. Čiže v Ježišovi na púšti už som zvíťazil. Hoci ešte v týchto rokoch na zemi nie som vytrhnutý zo životného zápasu, predsa však vierou môžem prežívať pozitívne vedomie, že Boh ma má rád a dáva mi nádej. Preto sa v spoločenstva veriacich, v Cirkvi, každú prvú pôstnu nedeľu číta príbeh o Ježišovi na púšti, aby sme si uvedomili, že zápas nie je prehratý.

Je mnoho spôsobov, ako pôstnu disciplínu dáme najavo. Konkrétne sebazaprenia, cvičenie, či v oblasti sociálnej alebo charitatívnej. Existuje desatoro, ako by človek v pôstnom období mohol: 1. Vzdať sa sťažovania, lamentovania, zamerať sa na vďačnosť. 2. Vzdať sa pesimizmu, a stať sa optimistom, nebyť negatívny. 3. Vzdať sa neprimeraných obáv, čiže strachu, a viac zveriť Bohu, jeho Prozreteľnosti. 4. Vzdať sa zúrivosti, hnevu a vrátiť sa k odpusteniu, uveriť, že odplatiť sa treba dobrom. 5. Vzdať sa malicherností, stať sa vyzretejším, zreлым kresťanom. 6. Vzdať sa smútku, radovať sa z krásy, ktorá je okolo nás. 7. Vzdať sa žiarlivosti, a radšej sa modliť za dôveru. 8. Vzdať sa ohovárania a kontrolovať svoj jazyk. 9. Vzdať sa zlozvykov hriechu a vrátiť sa k čnosti. 10. Vzdať sa rezignovania a namiesto toho vytrvať v dobrom. Prostredníctvom takýchto nástrojov sa zjednocujeme s Ježišom, ktorý dynamiku života vyjadril zvládnutím pokušenia na púšti.

Psychologička Lívia Johanová hovorí, že pôst kultivuje náš život a vzťahy. Ak sa učíme zaprieť sa a odoprieť si chvíľkové potešenie, učí nás to trpezlivosti a v konečnom dôsledku budujeme našu psychickú odolnosť, čiže rezilienciu. Dokážeme vydržať ťažké situácie. Napriek tomu, že môže prísť obdobie finančného nedostatku a musíme sa uskomniť, naša odolnosť z nás robí ľudí vďačnejších za to, čo máme. Objavíme pravé hodnoty a rozlišujeme, čo je podstatné. Toto odborné slovo z psychológie pre tlaky, ktoré pochádzajú zo sveta okolo nás, je pre každého z nás dôležité.³¹⁹

V jednom príbehu sa rozpráva, ako si satan uvedomil, že musí ísť s dobou. Preto sa rozhodol predat veľkú časť svojich zásob. Zaplatil si reklamu v časopisoch, vybral kreatívne agentúry, nešetril na televíznych spotoch atď., aby upútal pozornosť. Jeho on-line katalóg prilákal mnohých zvedavcov a kupujúcich. A čo zo svojich zásob predával?

Zrkadlá, ktoré zväčšovali vlastný pocit dôležitosti, okuliare, ktoré zmenšovali pocit dôležitosti iných, špeciálne bonusy – spôsob ako zradiť priateľov, zariadenie na zachytávanie klebiet, klamstiev. Satan predával masky, bezpečné metódy na oklamanie starších ľudí, dýky, ktorými sa bodalo do chrbta atď. A jeho heslom bolo: Nepozerajte na cenu, berte dnes, zaplatíte zajtra.

Jeden nadšený návštevník si všimol dva predmety, odložené bokom, veľmi drahé. Pýtal sa priamo: „O čo tu ide?“ Satan mu odpovedal: „Toto veľmi neukazujem, lebo ide o dve skutočnosti, ktoré isto zaberú, keď už nič nefunguje.“ „A čo to je?“ „Po prvé pochybnosť a po druhé pocit menejcennosti.“³²⁰

Múdrosť zakotvená vo filozoficko-etickej reflexii je zjavná: najhoršie, čo môže byť, je pochybnosť o tom, že Boh ma miluje. A komplex menejcennosti, že nedokážem byť dobrý. Tieto dva javy zoslabujú vnútro človeka.

Ďakujeme za evanjelium, príbeh o Ježišovi na púšti, jeho rezilienciu a majme dôveru, že Pán je s nami aj v dňoch budúceho týždňa.

14. CHRÁNIŤ BOŽIEHO ČLOVEKA

Lk 9, 28-36 Ako sa modlil, zmenil sa vzhľad jeho tváre

Druhá pôstna nedeľa C

Jeden pán si chcel kúpiť psa a predávajúci mu povedal, že stojí päťtisíc eur. „Tolko peňazí!“ Predávajúci hovorí: „Ale je inteligentný, to je strážny pes!“ Na to kupujúci: „Ale keď vám dám päťtisíc eur, čo mi bude strážiť?“

Každý si stráži nejaké hodnoty: peniaze, veci, dom. Máme bezpečnostné kamery, ústavní činitelia majú ochranu, v supermarketoch a bankách je bezpečnostná služba. Ale v kostole si uvedomujeme, že každý z nás nosí v sebe hodnotu Božieho človeka: dobro, solidarnosť, lásku a nadčasovú múdrosť. Tento Boží stav v sebe treba tiež chrániť, strážiť.

Je to téma, ku ktorej nás pozýva evanjelium o premenení na vrchu. Apoštoli videli Ježiša, žiariaceho v bielom, tak povediac v Božom stave a zapamätali si slová: „Jeho počúvajte“ (Lk 9, 35). Celý príbeh má veľa symbolov.

Peter povedal vetu: „Pane, postavme tri stánky“ (Lk 9, 33). Prečo to povedal? Lebo pre veriaceho človeka, žida, Sviatok Stánkov bol dôležitým sviatkom v liturgickom roku. Ani ho už nenazývali Sviatok Stánkov, iba sviatky. Trval týždeň a pripomínal, ako boli vyslobodení z otroctva, privedení do zaslúbenej zeme, k slobode, a samozrejme, že počas putovania bývali v stanoch. Preto veriaci ľudia, židia, raz v roku zo svojich domov odišli a bývali v stane, urobili si prístrešok pri dome, aby si uctili spomínanú skutočnosť.

³¹⁹ STANKAYOVÁ, A.: Silná zbraň proti zlu. In: Katolícke noviny 26. 2. 2023, roč. 138, č. 8, s. 8.

³²⁰ FERRERO, B. (editor): *V zlatej knihe života*. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 2022, s. 73.

K týmto sviatkom sa vzťahovala tradícia, že raz príde Mesiáš, príde v čase Stánkov a oslobodí nás tak, ako Mojžiš vyviedol ľud v situácii stánkov na púšti (por. Dt 16, 13). Keď Peter povedal: „Urobme tri stánky: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi“ (Lk 9, 33), mal na pamäti, že teraz nastal čas: Ty, Ježišu, si očakávaný Mesiáš! Viedieš ľud k dodržiavaniu Božieho zákona, Desatora, robíš to s horlivosťou a prudkosťou proroka Eliáša. Konečne bude poriadok na svete a my budeme slávni! Evanjelista Lukáš k tomu dodáva: „Nevedel, čo hovorí“ (Lk 9, 33).

Petrova predstava o Mesiášovi bola iná ako Ježišova. Jeho postoj bol typicky ľudský, svetský, mocenský. Rokmi však Peter dozrel. To, čo bolo treba v ňom chrániť a strážiť, je vystihnuté vo vete: „Jeho počúvajte“ (Lk 9, 35). A koho iného? Bol tam aj Mojžiš aj Eliáš, ale veta znamená: Počúvajte Ježiša, nie iných. „Toto je môj milovaný syn“ (Lk 9, 35). Mojžiš a Eliáš predstavujú poriadok, spravodlivosť, povinnosť, prácu, príkazy, horlivosť, nadšenie, prudkosť. Ale Ježišov štýl je založený aj na postoji pokory, solidarity a lásky, „Jeho počúvajte“ znamená, že on formuje Božieho človeka vo vás. Tak sa v človeku kryštalizuje Boží stav.³²¹

Keď čítame príbeh o premenení na hore Tábor, zisťujeme, že je veľavravný a má čo povedať aj nám dnes. Ako toto slovo života môžeme dnes žiť a uplatniť ho v praxi? Z udalostí okolo nás vyplýva, že nikdy nebolo ľahšie žiť slovo života ako dnes. Príležitosť robiť dobro pre druhých, núdznych, utečencov, marginalizovaných, seniorov je mnoho. V pôstnom období môžeme oprášiť svoje cvičenie, sebazaprenie, či už z oblasti modlitebnej, náboženskej alebo asketickej. Vždy ide o formovanie Božieho človeka v sebe. Strážiť, chrániť v sebe Božie dobro a nedovoliť, aby nás sebecko a zlo vykradlo.

Vraj žena každý deň piekla svojej rodine chlieb a jeden pritom položila do okna pre hladného poverného. Raz si z okna zobral malý chlebič jeden žobrák, ktorý namiesto poďakovania hovoril riekanku: „Zlé, čo robíš, zostane s tebou, ale dobré, čo robíš, sa ti vráti.“ Keď sa to opakovalo viac dní, ženu to hnevalo. Prečo nepoďakuje, ale stále povie vetu „Zlé, čo robíš, zostane s tebou, ale dobré, čo robíš, sa ti vráti.“ Jedného dňa sa rozhodla, že s tým žobrákom skoncuje a do jedného chleba dala jed. Trasúcimi rukami kladla ho na okno, ale v tej chvíli si uvedomila: „Čo to robím?“ Vzápätí chlieb stiahla a hodila ho do pece. Upiekla nový a položila do okna.

Žobrák prišiel ako vždy, zobral chlieb s poznámkou: „Zlé, čo robíš, zostane s tebou, ale dobré, čo robíš, sa ti vráti.“ Žena mala jedného syna, ktorý bol v ďalekom svete, nemala o ňom správy, len sa zaňho modlila. V noci ktosi zabúchal na dvere, prestrašená išla otvoriť a stál tam jej syn zúbožený, v handrách. „Mama, je to zázrak, že som tu, skoro som zomrel od hladu. Ale ten žobrák mi dal celý peceň chleba.“ Vtedy žena zbledla, lebo si uvedomila, že ak by bol žobrák vzal otrávený chlieb, ona by bola zabila vlastného syna. Vtedy pochopila, čo znamená žobrákova veta: „Zlé, čo robíš, zostane s tebou, ale dobré, čo robíš, sa ti vráti.“

Toto je situácia, o ktorej rozjímame dnes, keď si uvedomujeme, že treba každému z nás strážiť a formovať v sebe Božieho človeka. K tomu nech nám milosť Božia pomáha.

15. INAK PREČÍTAŤ

Lk 13, 1-9 Ak nebudete robiť pokánie, všetci zahyniete podobne

Tretia pôstna nedeľa C

Vraj sa hádali dvaja Rómovia, kričali na seba a preklínali: „Bodaj by si mal sto chyže a v každej chyži ležal rok na žalúdočný vred!“ Druhý mu na to: „Bodaj by si sa premenil na luster, že by si višiel a horel!“

Niekedy sme bezmocní, nemôžeme druhého potrestať, ale aspoň si zanáďavame. Ľudská predstava o spravodlivosti je založená na vzťahu medzi previnením a trestom. Tí dvaja si najprv

³²¹MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>

ublížili, a potom chceli druhého potrestať. Celé väznice a súdy sú dôkazom toho, že trest je zapríčinený previnením.

Človek sa však pýta, či existuje vzťah aj medzi nešťastím a trestom (prírodné katastrofy, choroby, utrpenie nevinných detí). V tomto prípade nie je zapríčinené vinou človeka. Ale následky nášho nepríjemne doliehajú.

Najhoršie je, keď tieto ľudské podmienky aplikujeme na Boha a jemu prisudzujeme to, čo si myslíme o ľudskej spoločnosti. Tak sa stane, že človek považuje nešťastie za Boží trest. Ježiš sa postavil proti tomu. Urobil tak v odpovedi na otázku o udalosti, ktorá sa stala v chráme (por. Lk 13, 1-9).

Ľudia sa prišli modliť, prinášať obety a rímsky veliteľ, pretože ich považoval za rebelov, dal ich pozabíjať. Človek sa pýta: kde je Boh, nevidí to? A pretože nemá odpoveď, domnieva sa, že je priamy súvis medzi smutnou udalosťou a hriechom človeka.

Podľa Ježiša Božie konanie voči hriešnikom nie je trestajúce, deštruktívne, ale prebúdzajúce k životu. Preto povedal obraz o figovníku, ktorý hospodár chcel vykopať, načo vyčerpáva zem? No vinohradník povedal: „Nechaj ho ešte tento rok. Okopem ho a pohnojím“ (Lk 13, 8). Týmto postojom Ježiš vylučuje akýkoľvek vzťah medzi hriechom a trestom z Božej strany. Chce, aby sme si predstavovali Boha ako toho, ktorý netrestá, ale odpúšťa. Veriť, znamená mať na pamäti, že Boh na prvom mieste miluje, je Otec, nie trestajúci pán. Je potrebné rozlišovať tému o príčine a následkoch v dvoch rovinách: niekedy skutky človeka sami v sebe obsahujú aj potrestanie, čiže človek si spôsobí potrestanie, inokedy človek nezapríčinil zlo, ktoré sa deje okolo nás.

Špekulatívna teória o nešťastiach, chorobách, zlobe vo svete nám nedá úplnú odpoveď na otázky o zmysle utrpenia. Jedno sa však urobiť dá: namiesto vzťahu medzi hriechom a Božím trestom treba nastoliť iný vzťah, vzťah medzi sebou a Bohom. Ježiš to nazýva pokáním: „Ak nebudete robiť pokánie, všetci podobne (nezmyselne) zahyniete“ (Lk 13, 3). Ježiš prehodil výhybku, usmernil našu pozornosť inam, chce, aby sme prečítali udalosti okolo nás, ako výzvu pre zamyslenie nad vzťahom k Bohu. Vzťah zostáva, ale rozlišujú sa tematické roviny.³²²

Aj dnes, keď počúvame spravodajstvo a debatujeme na tému: odkiaľ je zlo vo svete, kde je Boh, že to nevidí, prečo sa dobrým ľuďom dejú veci zlé – zostávame pred tajomstvom. Ani kňaz nevie odpoveď, hoci by niekto mohol povedať: „Ako to, veď si kňaz, máš doktorát, a keď kňazi nevedia, kto to má vedieť, odkiaľ je zlo vo svete?“ Lenže aj kňaz dostane odpoveď až v nebi.

Ak si teda kladieme otázku: ako slovo života, úryvok z Písma, môžeme žiť na budúci týždeň, odpoveď sa javí v poznaní, že kým sme na zemi, musíme sa naučiť čítať nešťastie inak, čítať ho ako výzvu na to, aby náš vzťah k Bohu, naša spiritualita boli osobné a prehĺbené. Zmeniť optiku rúhania (antikresťanskú, antievanjeliovú) na opýtavosť: Bože, čo mi tým chceš povedať?

Jarina Arievofová a Sviatoslav Gursin sa zosobášili v kostole v deň, keď na Ukrajinu zaútočilo Rusko, 24. februára. Prítomní v kostole boli iba rodičia a blízka rodina, oblečení boli v krojoch. Sviatoslav píše: „Cítili sme, že Boh je s nami. Puto medzi nami, našimi dušami ešte zosilnelo. Vymenili sme si prstene, ktoré sme mali od zasnúbenia, lebo v ten deň už klenotníctva a mnohé obchody boli zavreté.“

Svadobná cesta neprichádzala do úvahy, lebo Sviatoslav bol povolaný do armády. Prešiel na iné obranné misie ako Jarina, tiež vlastenka. Tu príbeh končí.³²³

Láska ľudí spája, vojna rozdeľuje. Boží vzťah život rozvíja, vojnový egoizmus život zabíja. Napriek tomu, čo vidíme okolo nás, musíme sa starať o vzťah k Bohu, o spiritualitu, a z nej potom odvodíme aj našu pomoc voči bližným.

³²²MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>

³²³Katolícke noviny 20.3.2022, roč. 137, č. 11, str. 19.

Prosme Pána, aby sme pochopili Ježišove odpovede na otázky o nešťastí a aby sme d'akovali za nádej, ktorá sa zakladá na milosrdenstve, ako v príbehu o figovníku.

16. BYŤ PRI OTCOVI NIE PRI ŠÉFOVI

Lk 15, 11-32 Tvoj brat bol mŕtvy, a ožil

Štvrtá pôstna nedeľa C

Syn si trpezlivo vypočul otcovo dlhé kázanie a nakoniec povedal: „Otec, veď aj vy ste v mladosti dostávali päťky v škole, vyfajčili ste prvú cigaretu, opustili ste rodičovský dom a priviedli ste na svet deti. Prečo by sme to nemali robiť aj my?“ A otec odpovedal: „Nehovorím, že nemôžete, lenže vy to robíte v opačnom poradí.“³²⁴

Tento vtíp vystihuje situáciu, ktorá sa opakuje z pokolenia na pokolenie, je to generačný problém rodičov a detí. Nechýbal ani pred dvetisíc rokmi, ako to vyplýva z podobenstva, ktoré vymyslel Ježiš z Nazareta (por. Lk 15, 11-32). To, čo nás zaujíma, sú okolnosti, v ktorých to povedal, a čo tým chcel povedať. Podobenstvo je totiž viacvrstvové.

Prvou vrstvou rozumieme napomenutie k pokániu, návrat k Bohu, čo vyjadruje konanie mladšieho syna. Okolnosti však ukazujú aj inú vrstvu podobenstva. Ježiša počúvalo mnoho ľudí, aj takí, ktorým sa dostávalo pohrdanie, hriešnici, vzdialení od Boha. A boli tam ľudia super nábožní, verní tradícii, znalci zákona, ktorí na Ježiša šomrali. Podľa nich Ježiš pácha zločin, keď namiesto toho, aby súdil, trestal, zavrhoval a držal sa od hriešnikov, on ich prijíma a dokonca s nimi stoluje. Stolovať, znamená zdieľať život. Lukáš evanjelista chcel tým povedať, že podobenstvo nie je určené hriešnikom, ale farizejom a zákonníkom.

Ich predstava o Bohu, ktorá sa odovzdáva z pokolenia na pokolenie, bola pre Ježiša neprijateľná. Boh farizejov a Boh stratených sa odlišujú. Boh farizejov je ten, ktorý panuje. Boh stratených je ten, ktorý prijíma. Ježiš sa snažil ukázať, že Boh je otec, ktorý nás má rád. To je výzva zaujať postoj k Bohu ako k otcovi, a nie ako k pánovi.

Dôkaz o tom nachádzame v druhej časti podobenstva, pretože starší syn reprezentuje farizejov a zákonníkov, ktorí Ježiša počúvali. Pomenovaný je gréckym slovom *presbyteros*, čo v náboženskej obci znamenalo starejší, čiže kňaz. Lukáš, keď to písal, nehovoril len o famílii, kde bol mladší a starší brat, ale odkazoval na tých, ktorí ako starejší viedli spoločenstvo veriacich a viedli ho k Bohu zákonov, k Bohu poriadku, k Bohu trestajúcemu namiesto toho, aby ho viedli k Bohu Otcovi.

A je tam ešte ďalšia poznámka: starší syn sa čudoval, že v dome je hudba. Ako je to možné, veď už niekoľko týždňov bol v dome smútok a plač, a teraz je zrazu v dome tanec, hudba? Preto ani nechcel vojsť. Lukáš ironizuje vieru tých, ktorých náboženstvo je spojené len s Bohom vážnym, smutným, nepríťažlivým. Takí sa na radosť obyčajných ľudí dívajú podozrievavo.

Odkryjeme ešte jednu vrstvu, podstatnú. Starší syn hovorí: „Už toľko rokov ti slúžim“ (Lk 15, 29). Služba po grécky je *diakonia*, služba dobrovoľná. V evanjeliu je napísané *dolia*, a to je služba otrocká. Čiže, keď robí službu otrockú, považuje otca za otrokára. Bol pri otcovi, ale považoval ho za pána, šéfa. Nemal vzťah, založený na dôvere a láske.

Aj mladší syn bol taký istý, lebo sa vrátil so slovami: „Otče, zhrešil som... Prijmi ma ako jedného zo svojich nádenníkov“ (Lk 15, 18-19). Čiže vracia sa ako k šéfovi, ako k zamestnávateľovi, u ktorého bude aspoň zamestnancom, aby nemusel struky jesť. Aj tu chýba vzťah k otcovi, ktorý ho má rád a želá si aby mu syn lásku opätovoľ. I v jednom i v druhom prípade je podstatná chyba v tom, že boli pri otcovi, mohli byť milovaní, no považovali otca za pána, ktorému sa slúži.³²⁵

³²⁴HORECKÝ, M. (editor): *Humor pre všetkých alebo vtipy pre každého*. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1988, s. 72.

³²⁵Por. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Keď sa pýtame, čo nám chce tento evanjeliový príbeh povedať, uvedomujeme si, že nás pozýva k pokroku v náboženstve. Naša spiritualita má v prvom rade smerovať k tomu, aby sme Boha milovali, aby sme ho mali radi. On nie je Bohom, ktorý miluje pre zásluhy, ale miluje nás kvôli tomu, že ho potrebujeme. Jeho láska nie je daná ľuďom ako odmena za správanie, ale ako dar pre potreby človeka.

Svedčí o tom aj záverečné rozprávanie. Ako dieťa som sa bála chodiť na spoveď. So strachom som si spytovala svedomie a pýtala som sa: „Vyznám všetky hriechy? Nezabudnem na nejaký ťažký hriech? Potrestá ma Boh, ak to neurobím správne?“ Úľavu som pocítila až vtedy, keď som už bola po spovedi a mohla som ľahšie dýchať do ďalšej spovede. Prirovnávala by som to k návštevám u zubára. Tento strach som si doniesla aj do dospelosti.

Keď som bola dospelá, spoveď bola pre mňa ako trň v päte. Chodila som na omšu, ale vyhýbala som sa skrini v rohu kostola, búdky, kde sedel kňaz, spovedníci. Potom som stretla niektorých úžasných kňazov, ktorí sa so mnou rozprávali. Rozptýlili moje obavy, a pomaly som si začala uvedomovať, že je to zvláštny dar Božej milosti. Po Druhom vatikánskom koncile (1962-1965) sa začalo spovedať aj na stoličkách, čiže tvárou v tvár, namiesto toho, aby kajúcnik musel vojsť do tej búdky a za mriežky. Vnímala som to ako viditeľnú pomôcku, aby som prekonala svoje zlozvyky a vážne chyby.

Pred niekoľkými rokmi počas návštevy v Bostone som sa zastavila v kaplnke na modlitbu a rozhodla som sa, že pôjdem aj na spoveď, veď som už dlho nebola. Očakávala som pokarhanie, veľmi ťažké pokánie, a namiesto toho som počula: „Chcem vám len povedať, ako veľmi vás Boh miluje.“ A ja som začala plakať a hneď som pocítila ľútosť, spoznala som, na čo je určená táto sviatosť. Nepamätám sa, čo mi kňaz ešte povedal, ale bola som mu vďačná, že mi ukázal odpustenie, ktoré pochádza od Boha skrze túto sviatosť.³²⁶

Všetci sme prešli týmto procesom, ktorý zanechal nejaké stopy v našom vnútri. Ďakujeme Bohu za to, že nám pomohol dorásť k poznaniu jeho lásky. On nás objíma, očakáva a miluje nie pre naše zásluhy, ale kvôli našim potrebám. Oprášme svoje pôstne cvičenie a skúsme dať najavo, že jeho láska je pre nás prvoradá.

17. NAJPRV VIDIEŤ OSOBU

Jn 8, 1-11 Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej kameň

Piata pôstna nedeľa C

Na ostrove Borneo v juhovýchodnej Ázii, v sultanáte Brunej je malý štátik so 420 tisíc obyvateľmi, trochu väčší ako naša Bratislava. Je to krajina bohatá na ropu. K islamu sa tam hlási 65 % obyvateľstva. Sultán Hassanal Bolkiah, absolutistický monarcha, ktorý vládne od roku 1967, čiže viac ako 50 rokov, zaviedol trestné právo šaría v roku 2014. Neskôr, v roku 2019 ho aktualizoval, čiže zaviedol nový trestný zákonník. Nová legislatíva umožňuje okrem iného aj také tresty, ako sú: ukameňovanie za mimomanželský sex, ukameňovanie za homosexuálny pohlavný styk dvoch mužov, amputáciu končatiny za krádež.

Generálny tajomník Organizácie Spojených Národov António Guterres povedal, že verí, že ľudské práva by mali byť dodržiavané bez akejkoľvek diskriminácie vo vzťahu ku každej osobe, kdekoľvek sa nachádza. Zdá sa mu, že legislatíva na Brunej je v priamom rozpore s týmito princípmi. Zákon vstúpil do platnosti napriek kritike zo strany politikov, celebrit a ľudsko-právnych aktivistov.³²⁷

Paradoxné je, že ide o krajinu, kde je daňový raj. To znamená, že účtovnícke, ekonomické zákonodarstvo umožňuje robiť miliónové podvody. Sultán nezmenil zákonodarstvo ekonomické, ale sexuálne. Biblicky povedané: „Komára preciedzate, a ťavu prehltate“ (Mt 23, 24).

³²⁶PROCTOROVÁ, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 5. Bratislava : Lúč 2008, s. 21.

³²⁷TASR 3.apríla 2019

Všetko závisí od spôsobu nazerania. Ak človek zaujme prístup právny alebo sociologický, vidí najprv priestupok, a potom človeka. Iný je Boží prístup, ktorý reprezentuje Ježiš z Nazareta, lebo videl najprv človeka, osobu, a až potom jej hriech a vinu (por. Jn8, 1-11).

Z kresťanského hľadiska nikto neschvaľuje krádež, neveru alebo homosexualitu. Ani Ježiš nesúhlasil s činom ženy pristihnutej pri cudzoložstve. Ale to, čo urobil, je zmena prístupu, učí nás, že na rozdiel od sultána Bolkiaha na Bruneji, na prvom mieste treba vidieť človeka, a až potom jeho neprávosť, chybu, hriech.

Biblický príbeh má svoje zvláštnosti. V tých časoch, pred dvetisíc rokmi, rodičia dohodli manželstvo svojich detí. Priviedli 18-ročného syna k 12-ročnej dievčine a uzavreli manželskú zmluvu. To bola prvá časť. Druhá nastúpila o rok - nevesta išla bývať k mužovi, ktorého vyhlásili za jej manžela. Tak sa mohlo stať, že mladé dievča sa medzičasom zadávalo do niekoho iného a dopustilo sa v úvodzovkách nevery, keďže to bolo pred manželstvom. Také bolo vtedajšie zákonodarstvo. V pohanských národoch na okolí bolo postavenie ženy chápané ako vlastníctvo muža. Nevera bola hodnotená ako porušenie vlastníctva. Keby ten istý čin urobila žena po sobáš, mohla byť aj obesená.³²⁸

Okrem toho iné je priamo prichytiť pri cudzoložstve a niečo iné je podozrievať. Pre podozrenie v knihe Numeri čítame: Ženu, ktorá je podozrivá z cudzoložstva, treba priviesť pred kňaza. Ten jej odkryje hlavu (len prostitútky chodili s nezahalenou hlavou), dá jej piť z nádoby s vodou, do ktorej zamiešal prach z podlahy. Potom kňaz napíše kľatbu na lístok a zmyje ho vo vode horkosti. A potom dá vodu kľatby a horkosti žene vypiť. Kto by vypil vodu, v ktorej je prach plus atrament? Ak žena vypije a bude jej zle, je vinná (porov. Nm 5, 11-31). Z tejto praxe vyplýva, že do popredia vystupuje vlastníctvo. Osoba bola sekundárna.

Ježiš prezentuje iný postoj k udalostiam, ktoré videl okolo seba: „Zohol sa a písal po zemi“ (Jn 8, 6). U proroka Jeremiáša čítame: „Nádej Izraela, Pane, všetci, čo teba opustia, budú zahanbení, čo sa vzbúria, budú zapísaní v zemi,“ čiže medzi mŕtvymi, „lebo opustili prameň živých vôd, Pána“ (Jer 17,13). Farizejom a zákonníkom, znalcom Biblie, hneď svitlo keď Ježiš písal po zemi. Naznačil tým: prechováate v sebe postoj, že žena má zomrieť, ale vy ste mŕtvi v svojom postoji. Vaša starostlivosť o Boží zákon slúži len na to, aby ste maskovali vašu smrteľnú nenávisť. Preto povedal: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej prvý kameň“ (Jn 8, 7). Kameňovanie sa nerobilo tak, ako si to predstavujeme - že sa na dotýčného hádzali malé skaly. Ale začínalo sa tak, že sa odsúdený hodil do jamy/rokliny a dvaja svedkovia chytili veľký kameň (cca 50kg) a hodili ho naň, čím ho vlastne zabili.

Skupina farizejov a zákonníkov bola pokope, družná, držali spolu, keď išlo o odsúdenie. Akonáhle išlo o nebezpečenstvo, že môžu byť aj odhalení, rozprchli sa, roztratil, a jeden po druhom vytrácali. Augustín píše, citujúc apoštola Pavla: „Kto ju odsúdi? Kristus, ktorý zomrel, bol vzkriesený a sedí po pravici Boha, prihovára sa za nás?“ (Rim 8, 34). A dodal: Ostali tam len dvaja – úbohý a milosrdenstvo. Sudcovia ju priviedli na odsúdenie, ale Ježiš videl, že potrebuje pomoc. Preto nastala zmena, scéna lynčovania sa zmení na scénu chrámovú, lebo je o Bohu, ktorý zjavuje svoju lásku. Tak vidno rozdiel – ľudský prístup a Boží prístup prezentovaný Ježišom.³²⁹

Čo z evanjeliového príbehu vyplýva pre nás? Buď budeme ako sultán Hassanal Bolkiah, alebo ako Ježiš z Nazareta. Medzi týmito dvoma pólmi sa odvíja celý náš život, naše každodenné rozhodovanie, úsudky, pohľady na druhých ľudí i naše posudzovanie seba samého pred Božou tvárou. Ježišovo „Nik ťa neodsúdil?... Ani ja ťa neodsudzujem“ (Jn 8, 10-11) nám znie príjemne - Boh je k nám milosrdný. To je vyzvanie a pozvanie, ktoré máme realizovať voči druhým.

³²⁸CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangeliario – 2021. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario-2021>

³²⁹MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Gustav Julbet, sociálny pracovník z Paríža, ktorému súd zveril do starostlivosti nepľnoleté dievča, napísal: „Bola viac než bezprostredná, jej telo, nesmierne krásne, bolo vystavované až po hranicu slušnosti, provokovalo a dráždilo. Povedal jej: „Prestaň sa tak správať, Brigita, provokuješ mužov, raz na to doplatíš.“ O pár mesiacov sa to naozaj stalo. Vytratila sa, zmizla z kontroly, a keď ju niekoľko mesiacov hľadal, našiel ju až v Bruseli. Zistil, že je na ulici a v jednom verejnom dome.

Raz večer pokojným hlasom zavolať majiteľovi verejného domu: „Čo tam robí Brigita?“ Majiteľ odpovedal: „Pracuje.“ Sociálny pracovník sa pýta: „Veľmi dobre. Máte deti?“ „Áno, dve dcéry, 16 a 18-ročnú,“ ozval sa majiteľ z Bruselu. „Ako sa im darí?“ „Veľmi dobre,“ bol prekvapený záujmom sociálneho pracovníka. „Sú z nich iste krásne pobečlice,“ povedal sociálny pracovník. „Čo si to dovoľujete?“ hlas v telefóne sa roztriasol od zúrivosti. Rana zasiahla tam, kde to predpokladal. „Brigita loví chlapov pre váš nočný klub. Je rovnako stará ako vaše dcéry. Ako by ste sa pozerali na to, keby vaše dcéry robili to, čo ona?“ Nasledoval príval nadávok, a potom zložil telefón.

Všetky ďalšie procesné úkony smerovali k tomu, že o dva týždne mohol sociálny pracovník stretnúť Brigitu na hraniciach. Vrátila sa do Francúzska. „Stála predom mnou s hrubou vrstvou make-upu, nešťastná, nemohla zniesť môj pohľad, ale vrhla sa mi do náručia. Po ceste do Paríža nepadlo medzi nami ani slovo. Tam ju čakala istá rodina, ktorá jej pomohla uchýliť sa. Odtedy som ju vídaval častejšie, stala sa matkou dvoch detí a žije v harmonickej rodine so svojím manželom. Iba raz mi povedala: „Nikdy nezabudnem, že si mi nevyčítal vtedy, keď sme sa stretli na hraniciach.“ Naozaj, niekedy je ticho užitočnejšie, ako všetky moralizujúce výčitky sveta.³³⁰

Aj žena z evanjelia by mohla povedať: „Ježišu, nikdy ti nezabudnem, že si mi nevyčítal, keď ma priviedli na ukameňovanie.“ Že ticho je užitočnejšie ako moralizujúce výčitky sveta - vieme zo skúsenosti. Ďakujeme za evanjelium, ktoré sa prihovára nášmu životu. Hoci prešlo dvetisíc rokov, opakujú sa dejiny, opakujú sa právne postoje, opakuje sa odsudzovanie, a na nás je, aby sme zopakovali milosrdenstvo.

18. ZNAMENIE PRETVÁRANIA

Lk 19, 28-40 Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom

Palmová nedeľa C

Povedal by niekto, že pašie skončili, keď speváci dospievali? Utrpenie na svete pokračuje, len v iných ľuďoch a iným spôsobom. Teda pašie neskončili, lebo pokračujú v chorobách, v nešťasti, vo vojnách, v nepravostiach. Zmena je v osobách a obsadeniach, ale utrpenie ako voda preteká celými dejinami.

V tomto toku sa Ježiš stal znamením, znakom novej skutočnosti. Farizeji a zákonníci ho obžalovali za to, že robil mnohé znamenia. Napríklad v Betánii vzkriesil z mŕtvych Lazára, a to už bolo podľa nich za čiarou, preto sa rozhodli, že ho vydajú na smrť. Vzkriesením Lazára Ježiš totiž prerobil smrť na život, a to bolo znamením (Jn 11, 1-44). Predtým urobil iné znamenia – prerobil chorobu na zdravie, inokedy prerobil hlad na nasýtenie a niekde slzy na nádej. Takže existujú znaky, znamenia Ježiša, ktoré spočívali v tom, ako pretváral situáciu.

Keď v súčasnosti rozjímame nad pašiami, nielenže sa v duchu dívame na znaky Ježišovej moci, ale máme na nich účasť. Znamenia sú prítomné v nás, lebo on v nás pretvára egoizmus na láskavosť, utrpenie na prísľub nádeje. Nikomu z nás sa nedá vyplávať z toku dejín utrpenia, ale dá sa na sebe nosiť znaky, znamenia Kristove a dá sa vo viere prerábať smrť na život.

Matka Tereza zobrala raz v austrálskom meste Melbourne z ulice muža, ktorého poriadne zmlátili. Už niekoľko rokov bol alkoholikom. Matka Tereza ho prijala do svojho

³³⁰LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 3. Bratislava : Lúč 2006.

domu, kde sa o neho starali jej sestry. Po niekoľkých mesiacoch láskyplnej starostlivosti a ošetrovania muž zrazu Matke Tereze povedal: „Boh ma miluje.“ Čoskoro nato ich opustil a dokonca už nepil nijaký alkohol. Vrátil sa k svojej rodine a začal vykonávať predchádzajúcu prácu. S prvou výplatou, ktorú dostal, prišiel k Matke Tereze a dal jej peniaze so slovami: „Chcem, aby ste boli aj pre ostatných ľudí Božou láskou tak, ako ste boli pre mňa.“³³¹

Vedomie, že je Bohom milovaný, zmenilo alkoholika na abstinenta. Naštartoval mnoho iných znamení, skrze dobro, ktoré konali Misionárky lásky. Boh sa totiž deje tam, kde je láska. Ďakujeme za nádej, že môžeme s Ježišom prerobiť smrť na život.

19. EUCHARISTIA – KRISTOVA ĽUDSKOSŤ

Jn 13, 1-15 Miloval ich do krajnosti

Štvrtok Pánovej večere

Humoristovi sa podarilo nakresliť obrázok dvoch chlapcov v materskej škôlke. Jeden z tých chlapcov bol beloch a druhý černoško. Beloško hovorí: „Teba zabudli v rúre na pečenie?“ Černoško nato: „A teba vybrali príliš skoro?“

Všetci vieme, že nezávisí odo mňa, či som černoch alebo beloch, Afričan alebo Európan, nikto si nemôže vybrať ani dátum narodenia, ani krajinu, ani rodičov. To nezávisí odo mňa. Ale to, čo so životom urobím, to už závisí aj odo mňa. Či život naplním, alebo ho premárnim. Lebo v priebehu rokov prídu aj starosti a ťažkosti, niekedy nás život akoby griloval, sme skúšaní starosťami a chorobami, niečo treba vydržať.

Na tejto ceste životom pripravil Ježiš dar, ktorý sa volá Eucharistia. V znaku chleba a vína sa stáva prítomným, aby bol pre nás posilou. Z katechizmu si pamätáme hlavne to, že pri Poslednej večeri Ježiš povedal: „Toto je moje telo, ktoré je pre vás; toto robte na moju pamiatku“ (1Kor 11, 24). Povedal to pre všetkých, pre čiernych i bielych.

Eucharistia je ako minca, ktorá má rub a líc. Jednou stranou je prítomnosť Kristova v znaku chleba a druhou služba umývania nôh. Toto sa u nás vysvetľuje menej, pričom pri Poslednej večeri to bol naozaj dôležitý obrad. Ježiš jasne povedal: „Chápete, čo som vám urobil? Vy ma oslovujete: „Učiteľ“ a „Pane“ a dobre hovoríte, lebo to som. Keď som teda ja, Pán a Učiteľ, umyl nohy vám, aj vy si máte jeden druhému nohy umývať“ (Jn 13, 12-14).

Jednou stranou mince je Kristova prítomnosť, ktorej sa klaníme, uctievať si ju a nábožne prijímame. Lenže hostia, oplátka, Telo Kristovo, nie je len o Božskej skutočnosti, ale aj o ľudskej, o umývaní nôh. Božská skutočnosť nás povyšuje a posväcuje, ale dôležitá je aj ľudská skutočnosť, ktorá nás formuje pre službu. Umývanie nôh znamená, že hodnotu má aj taká robota, ako je umývanie riadu alebo upratovanie, vysávanie, zametanie, nakupovanie, varenie, všetko, čo obsahuje službu, obetu, darovanie sa.

Keby sme z Poslednej večere odstránili umývanie nôh, a zostala by len úcta ku Kristovej prítomnosti v znaku chleba, zmrzačili by sme ju. Eucharistia je Božsko-ľudská, niečo sa deje v kostole a niečo doma. Z černoška neurobíme belocha, ani z belocha černoča, ale z pohodlného môžeme urobiť slúžiaceho, z pyšného pokorného, zo seba láskavého, zo seba materialistu môžeme urobiť kresťana realistu. Preto sme vďační za to, že máme Sviatosť oltárnu, aj Sviatok Pánovej večere, lebo nám pripomína podstatné úkony náboženstva.

Kristus nechcel zostať len ako rozprávka, ani ako ideológia alebo spomienka. Chcel zostať medzi nami ako oslávený človek. Keď ho prijímame, zjednocujeme sa s ním, máme na zreteli obidve skutočnosti. Dáva to nášmu človečenstvu nový spôsob bytia, lebo vzdialenosť, ktorá je medzi Bohom a nami, sa vďaka svätému prijímaniu prekonáva. Keď je Boh prítomný v znaku chleba, tak sa dotýka všetkého, čo je vo mne, lebo keď sa s ním zjednocujem, moja vôľa sa mení, moje city, moje myslenie, moja sexualita, moje telo, moja duša – to všetko je ním ovplyvnené. Johannes Sicilius krásne napísal: „Nie je možné, aby sme my vystúpili k nemu

³³¹ ABELN, R.: Matka Terézia. Príbehy a anekdoty. Bratislava : Lúč 2015, s. 48.

a mali účasť na jeho dobrách, ale on zostúpil k nám a zdieľa sa s nami.“ Už ide len o to, aby sme tieto šance využívali a ponuku, ktorú máme nemarginalizovali.

V jednom kláštore sa opýtal novic opáta: „Ráno sa modlíme všetky modlitby pre to, aby sa nám Boh priblížil?“ Opát hovorí: „Odpoviem inou otázkou – vyjde vďaka všetkým tvojim modlitbám zajtra slnko?“

„No jasné, že nie. Slnko vyjde z poslušnosti voči univerzálnemu zákonu.“

„No vidíš, a tu je odpoveď. Boh je nám blízko bez ohľadu na to, koľko sa my modlíme.“

Novic na to: „Tak to znamená, že naše modlitby sú zbytočné.“

Opát: „Absolútne nie. Ak nevstaneš zavčasu, nikdy neuvidíš úsvit. A hoci nám Boh vždy je nablízku, ak sa ty k nemu nikdy nepriblížiš, nikdy si nevšimneš jeho prítomnosť.“³³²

V Eucharistii sa nám Kristus ponúka, Boh je blízko, ale ak nevstaneme, nezanecháme pohodlie, neotvoríme sa pre Krista, ako má v nás účinkovať? Našou úlohou je prijať ho a dovoliť mu formovať náš život, lebo Eucharistia ako ľudskosť Kristova na tejto zemi, spolu so znakom umývania nôh posväť a povznesie každého z nás.

20. ODPUSTENIE OSLOBODZUJE

Jn 18, 1-42 Ježiša chytili a zviazali

Piatok utrpenia Pána

Jean Paul z Burundi napísal svoj príbeh: Chodím s barlou, ktorá mi pripomína nielen to, že nie som zdravý, ale aj to, že mám pamätať na Božiu lásku, na stretnutie s Ježišom Opusteným. Takže túto barlu mám veľmi rád a myslím si, že je mojou súčasťou.

Moja skúsenosť sa začala večer 2. mája 2015. Stretol som mladého muža vo veku 20-25 rokov, ktorý ma prosil o pomoc, lebo nevedel, ako sa má vrátiť do svojej štvrte. Cítil som, že štvrť je v tom čase pre mladého človeka nebezpečná, pretože v roku 2015 sa tam konali rôzne demonštrácie. Preto som mu ponúkol, že ho prenocujem u seba, a na druhý deň mu ukážem cestu.

Keď sme prechádzali vedľa univerzity, kde som študoval, narazili sme na šiestich ľudí, ktorí sa na mňa vrhli a začali ma biť. Prebral som sa, až keď som zistil, že ležím v priekope a necítil som si telo od pásu nadol. Vytiahol ma odtiaľ ten mladý muž. Vytiahol ma na cestu, kde som ležal, a sa snažil nájsť niekoho, kto by ma odviezol do nemocnice.

V noci, keď som ležal na nosidlách, spomenul som si na Chiarinu meditáciu, v ktorej hovorí o Ježišovi Opustenom. Keď sa kňaz opýtal Chiary Lubichovej, kedy bol ten moment, keď Ježiš najviac trpel, Chiara odpovedala: „V Getsemanskej záhrade.“ Ale kňaz povedal: „Nie, bolo to na kríži.“ Vtedy vo mne táto meditácia vzbudila pocit, ktorý nedokážem ani vysvetliť, pretože od tej chvíle som pocítil vnútornú radosť, ktorú neviem ani dobre vyjadriť.

Začal som žiť prítomný okamih. Stalo sa to v Burundi, a po dvoch týždňoch som sa presťahoval do Rwandy. Naozaj som sa stretol s Ježišom, dokonca by som povedal, že až fyzicky. Pamätám si, že som z Burundi odišiel 12. mája 2015 a ráno 13. mája zavreli hranice. Unikol som v poslednej chvíli.

V Rwande sa zistilo, že ide o dosť vážne zranenie. Bolo ma treba urgentne operovať a lekár mi povedal: „Musíš si zohnať peniaze.“ Žil som v Bujunbure a chodili ma navštevovať chlapi Gen (Generazione evangelica nuova) aj Fokolaríni. A oni začali premýšľať, čo môžu pre mňa urobiť. A tak napísali list o tom, že v Rwande je jeden Gen, ktorý mal nehodu a že potrebuje urgentnú operáciu. Takto začala zbierka Gen z celého sveta.

Deň po operácii mi lekár povedal: „Jean Paul, môžeš pokračovať vo fyzioterapii, pomôžeme ti, aby si sa mohol posadiť na vozík.“ V srdci som si hovoril: to nie je možné! A lekárovi som povedal: „Nie, pán doktor, ja budem chodiť.“ „Ale keď začneš robiť fyzioterapiu, bolesť namiesto toho, aby sa zmenšovala, sa zväčší, preto potrebuješ vozík.“

³³²FERRERO, B. (editor): *V zlatej knihe života*. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 2022, s. 67.

Bol som presvedčený, že Ježiš je so mnou pri všetkých tých krokoch, ktoré som absolvoval. A hovoril som si, že aj ďalšia etapa dopadne dobre. A tak krok za krokom, až kým nebudem môcť chodiť s jednou barlou.

Táto moja skúsenosť je výsledkom lásky a jednoty. Vieme, Boh je láska, ale keď to sami zažijeme, presne vidíme, že Boh nás naozaj nesmierne miluje. Takže môžem povedať, že táto láska mi dala aj odvahu, odvahu odpustiť tým, ktorí ma chceli zabiť, pretože keď neodpustíte, nemôžete mať takú radosť, akú mám ja. Keď som nabral odvahu odpustiť, cítil som, že ma to oslobodilo. Neexistujú žiadne výhovorky. Ja nemám dôvod nemilovať. Nemám žiadnu výhovorku, že nemôžem milovať blížneho, že nemôžem byť dobrým kresťanom.

Mal som šťastie, že prostredníctvom mojich priateľov, ktorí sú v Belgicku, môžem pokračovať vo fyzioterapii, a dokonca podstúpiť novú operáciu prstov na nohách, ktoré ma bolia. Pred úrazom som študoval stavebné inžinierstvo. Dokončil som ho a snažím sa nájsť si prácu a pokračovať na ceste svojho povolania, možno aj manželstva. A keď ma niekto vidí s barlou a pýta sa ma: „Čo sa ti stalo, Jean Paul?“ - s odvahou mu rozprávam o tejto Božej láske.³³³

21. POCHOVANÝ ČI POCHVÁLENÝ?

Jn 20, 1-9 Ježiš má podľa Písma vstať z mŕtvych

Svätá sobota

V treťom ročníku na základnej škole sa začínala ďalšia vyučovacia hodina, náboženstvo. Všetci už sedeli. Otvorili sa dvere a jeden oneskorenec ešte zadychčaný dobehol a pozdravil: „Pochovaný buď Ježiš Kristus!“.

Slovná hračka pochovaný– pochválený je inšpiratívna. Vždy boli a sú ľudia, ktorí by boli radi, keby bol Ježiš z Nazareta pochovaný. No a vždy budú ľudia, ktorí sú radi, keď je Ježiš Kristus pochválený. Tak to bolo aj pred dvetisíc rokmi, lebo skupina Pilát, Kajfáš, Annáš, farizeji a ďalší, by si boli želali, aby bol Ježiš pochovaný, aby utíchlo všetko, čo sa o ňom rozprávalo a bol už pokoj.

Druhú skupinu tvoria učenici za zatvorenými dverami, smutní z toho, čo sa stalo. Hoci si želali, aby bol Ježiš pochválený, uctený v Jeruzaleme, boli svedkami toho, že v posledných dňoch ho zneuctili a ukrižovali.

Vízia Piláta, Kajfáša a funkcionárov sa nenaplnila, lebo Ježiš nezostal pochovaný, hrob sa stal prázdny. Vízia tých druhých sa menila postupne. Najprv boli rozpačití, trochu aj bezradní z toho, čo sa stalo. Keď prišli ženy a povedali, že on žije, apoštoli to považovali za blúznenie (Lk 24, 11). Vtedy postavenie aj vierohodnosť ženy bola celkom iná ako dnes. Preto je prekvapujúce, že Ježiš sa po zmŕtvychvstaní zjavil ako prvej žene, Márii Magdaléne, a nie autorite, Petrovi. Okrem toho: ženy evanjelizujú apoštolov? To pre tamtú dobu bolo naozaj neprijateľné.

Lenže tam, kde je Ježiš pochválený, a nie pochovaný, všetko je inak. Zmenené a povýšené. Napríklad: evanjelium rozpráva, že prvého dňa v týždni Mária Magdaléna išla pomazať Ježišovo telo (porov. Lk 24, 1). Prečo čakala? Lebo predtým bol šabat, sviatok a ona zachovávala židovské zvyky. Ale potom, s rozvojom kresťanstva, prvý deň týždňa sa vzťahuje na deň stvorenia. V Ježišovi začína nové stvorenie, Bohom tvorené stvorenie nepozná smrť, nepozná koniec. Veci, vytvorené človekom, sú pominuteľné, ale Bohom tvorené stvorenie nepozná zánik. To sa vzťahuje na Ježišovo dielo. Preto je tam poznámka „prvý deň týždňa“, lebo korešponduje s biblickou predstavou o stvorení sveta.

Apoštoli a ženy museli prejsť procesom dozrievania, aby v ich živote Ježiš nebol pochovaný, ale pochválený. Ak existuje vzťah nekonečnej lásky medzi Otcom a Synom, tak

³³³ Hnutie Fokoláre: Collegamento 11.3. 2023 Rocca di Papa

napriek strašnej smrti na kríži, človek Ježiš nemôže prehrať, lebo láska je silnejšia ako smrť. To je obrovská sila, ktorá víťazí nad každým zlom.

Ak túto lásku prijímame, nemôžeme ostať pri prázdnom hrobe. Nebol prázdny, ale zaplnený vierou a nádejou. Dodnes to platí: ak veríme, že Božia láska je mocnejšia, ako všetko zlo na svete, potom sa naše oči síce pozerajú na prázdny hrob, ale zaplňame ho vierou a nádejou, ktorú v sebe nosíme. To je podstatné posolstvo veľkonočnej udalosti.

Keď Mária Magdaléna povedala, že stretla Pána, a apoštoli jej neverili, Peter a Ján bežali k hrobu (porov. Lk 24, 12). Dá sa povedať, že urobili chybu, lebo načo išli k hrobu, keď sa tam nedá nič nájsť? Až potom prišli k poznaniu, že Boh je za život, darca života, smerovanie k životu a cintorín je miesto smrti. Preto je tam poznámka: „Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi?“ (Lk 24, 5). Postupne dozrievalo poznanie, že on je živý, čiže nebol pre nich pochovaný, ale pochválený.

Pre každého smrteľníka je ťažké stáť nad hrobom, v ktorom leží milovaná osoba. Niet odpovede. Keď stojíme nad prázdny hrobom, rozmýšľame o pomínutelnosti. Ani tu niet odpovede. Preto je to ťažké.

Ale viera v Ježiša ako Krista nás môže posunúť. Skrze neho sa stalo, že smrť nezastaví život, ale dovoľí mu rozkvitnúť do novej formy, plnej a definitívnej.³³⁴ Preto veríme vo vzkriesenie, oslavujeme zmŕtvychvstanie. Sme pozvaní svojím pohľadom na prázdny hrob zaplniť ho vierou a nádejou. Tak, ako sa všetko zmenilo v učeníkoch, zmení sa aj v každom z nás. Nastane proces, ktorým prejdeme od „pochovaný“ k „buď pochválený.“

S manželom sme sedeli v lacnej kaviarni, v skrytej nenápadnej uličke v meste a pili sme kávu. Môj manžel bol mladý a pekný. Ja som však mala na sebe starý kabát, ktorý sa mi vôbec nepáčil. Vlastne som ho neznášala. Bola som unavená a nenávidela som svoje lacné oblečenie, lacné reštaurácie, lacnú kávu. Necítila som sa príjemne v tej lacnej reštaurácii. Káva bola odporná, snívala som o tom, že raz budem piť kvalitnú kávu v drahej reštaurácii a budem mať na sebe ten najmodernejší a drahý kabát, po akom som túžila. Manžel sa na mňa usmieval, pozeral očami plnými lásky, jeho tvár žiarila a vôbec nevedel, prečo som smutná.

Prešlo pár rokov. Môj manžel zomrel mladý, zostala som sama. Časom som nadobudla dosť peňazí, navštívila som veľa drahých kaviarní, vypila som veľa dobrej kávy a mala luxusné oblečenie. Ale on tam so mnou už nebol. Teraz často spomínam na ten čas, keď som mala jeho, a tým som mala všetko, hoci som to tak necítila. Na čo mi je teraz kvalitná káva, drahá reštaurácia a luxusné oblečenie?“

Príbeh potvrdzuje, že „všetko“ nie je tam, kde sú veci, ale tam, kde je človek milovaný. Veľká noc je krásna preto, lebo máme všetko, keďže sme Bohom milovaní, napriek chybám, hriechom, ťažkostiam. Pani už nemôže posadiť manžela za stôl a piť s ním kávu, ale každý z nás môže seba posadiť do Božej prítomnosti a uvedomiť si, ako sme skrze vzkriesenie Bohom milovaní. Nech je Pán pre nás pochválený, a nie pochovaný.

22. PREKONANÁ POMINUTEENOSŤ

Jn 20, 1-9 Ježiš má podľa Písma vstať z mŕtvych

Veľkonočná nedeľa Pánovho zmŕtvychvstania

V jednom vtipе o blondínkach sa hovorí, že pred skúškou na vodičský preukaz sa pýtala inštruktora: „Pán inštruktore, keď mi dôjde palivo a rozhodnem sa ísť ďalej, neuškodí to motoru?“³³⁵

Na krátkom vtipе je aj niečo na zamyslenie: dôjde mi palivo. Človek nejazdí iba autom, vlakom, lietadlom, ale vieze sa aj v čase. Pochybuje niekto o tom, že raz príde stav, ktorý voláme: „došlo mi palivo?“ Všetko okolo nás je pomínutelné.

³³⁴MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekommentare.html>

³³⁵Teleplus: Vtipovisko, 6/2022, s. 18.

Sviatky Veľkej noci, Ježišova smrť a zmŕtvychvstanie, pripomínajú základnú pravdu viery, ktorá hovorí o tom, že aj pomínutelné sa stalo nepomínutelným. Čiže Ježišovo víťazstvo nad smrťou znamená, že prekonal pomínutelnosť, ktorá na nás tlačí. Rozumom vidíme, že podliehame zákonu pomínutelnosti, ale Ježiš práve pomínutelnosti vzal charakter pomínutelnosti. To nám otvára oči pre nový pohľad na život. Kresťanská viera je v tom pekná, že berie vietor z plachiet tým, ktorí hovoria iba o pomínutelnosti.

Na to, aby sme mali úžitok z tejto viery, potrebujeme odovzdať svoj život do Božích rúk. Keď začala vojna na Ukrajine, pápež zasvätil Ukrajinu a Rusko Najsvätejšiemu srdcu Panny Márie. Mnohí si kladli otázku: čo znamená zasvätiť Rusko alebo Ukrajinu? Keď Putin mal problém, rozhodol sa odovzdať ho moci, generálom, armáde, zbraniam, a následky vidíme. Keď pápež odovzdal problém Panne Márii a Bohu, vyjadril tým túžbu po mieri a nenásilí. Veľmi záleží na tom, komu a ako odovzdávam svoj problém.

Veľká noc pripomína: „odovzdaj svoju starosť do Božích rúk,“ aby si rozumel vzkrieseniu. Lebo Boh tvojmu životu rozumie. Prešiel ho v Ježišových krokoch, v Ježišovom tele. Prežil ho so všetkým, čo k nemu patrí, aj s pomínutelnosťou, pochovaním, ale ukázal aj východisko. Vďaka odovzdaniu, zasväteniu, môžeš mať skúsenosť človeka zachráneného, vykúpeného.

Nie náhodou na Veľkú noc hovoríme, že Ježiš nás svojou smrťou a zmŕtvychvstaním vykúpil, spasil. Po latinsky *salvare* = zachrániť, spasiť, upevniť, strážiť, zachovať. To znamená viesť niekoho k uskutočneniu zmyslu života, umožniť mu maximálne využiť celý jeho potenciál. Všetci v sebe nosíme aspiráciu naplno sa realizovať, zažiť spokojnosť, vidieť, že život je zmysluplný, naplnený, bez toho, aby sme museli ľutovať, že sme ho premárnili.

Existenčný význam vety, že Ježiš nás smrťou a zmŕtvychvstaním vykúpil a spasil, porozumieme vtedy, keď si odpovieme na otázku: pred čím potrebujeme byť zachránení, čo ohrozuje naše šťastie? Ježiš nás oslobodil od prekážok, ktoré bránia plnosti nášho života. Preto je oprávnené sláviť Veľkú noc a ďakovať Bohu za východiská, ktoré priniesol do našej pomínutelnosti.³³⁶

Podnik, zaoberajúci sa výrobou kozmetických prípravkov, vyzval obyvateľov veľkomesta, aby mu poslali mená a fotografie najkrajších žien, ktoré poznajú. V priebehu niekoľkých týždňov prišli do podniku tisíce listov. Zástupcov firmy zaujal najmä jeden a hneď ho odniesli riaditeľovi. Autorom listu bol chlapec, ktorý býval v nie najlepšej štvrti a po nejakých úpravách jeho list znel takto: „Na našej ulici býva nádherná žena. Chodím ju navštevovať každý deň. Pri nej mám pocit, že som to najdôležitejšie dieťa na svete. Hráme spolu dámu a vždy ma počúva, keď rozprávam o svojich problémoch. Rozumie mi. A keď odchádzam, príde k dverám a vždy za mnou zakričí, že je na mňa hrdá.“ Chlapec končí list slovami: „Táto fotografia potvrdzuje, že ide o najkrajšiu ženu zo všetkých. A dúfam, že raz si nájdem takú peknú manželku, ako je ona.“

Riaditeľ požiadal, aby mu ukázali fotografiu. Sekretárka priniesla. Na fotke bola bezzubá žena na invalidnom vozíku, riedke biele vlasy, začesané do drobného uzla, hlboké vrásky na čele, ale z tváre žiarili oči. Vtedy riaditeľ povedal vetu: „Túto ženu nemôžeme použiť do časopisu, veď pred celým svetom by potvrdila, že na to, aby žena bola krásna, nepotrebuje naše výrobky.“³³⁷

Reklama nás učí, že na to, aby sme boli krásni, potrebujeme krémy, šampóny, líčidlá. Veľká noc nás učí, že na to, aby sme boli krásni, treba vzkriesenie, zmysluplnosť toho, čo robíme - službu, obetavosť, lásku. To keď v nás je, sme krásni aj bez vonkajších líčidiel.

Ďakujeme dobrému Bohu za otvorenú myseľ, za cestu, ktorú nám ponúka, a prosíme ho, aby sme si v budúcnosti zachovali postoj viery v prekonanú pomínutelnosť.

³³⁶Porov. GESHE, A.: *Sauver le bonheur*, Paris, Cerf, 2003.

³³⁷FERRERO, B. (editor): *Posledný list*. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 2019, s. 17.

23. POSTOJ MILOSRDENSTVA

Jn 20,19-31 O osem dní prišiel Ježiš

Druhá veľkonočná nedeľa

Janko príde zo školy domov a mama sa ho pýta: „Tak čo, opravil si si tú päťku z matematiky?“ „Nie, lebo učiteľ mal notes stále pri sebe.“³³⁸

Opraviť sa dá všeličo: vodovod, keď kvapká, stolička keď vŕzga, pneumatika, keď dostaneme defekt, aj mnohé orgány na ľudskom tele, ak nefungujú správne. Ale ako opravíte život, existenciu, ľudské bytie, ak sa niekedy správa defektne, patologicky? Pochybuje niekto o tom, že človek má aj defekty, že robí chyby, omyly?

Druhá nedeľa po Veľkej noci, nedeľa Božieho milosrdenstva, nám ide v ústrety. Z piatich krátkych viet, ktoré povedal Ježiš po zmŕtvychvstaní, vidno postoj milosrdenstva:

1. „Pokoj vám!“ (Jn 20, 21);
 2. „Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.“ (Jn 20, 21);
 3. „Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené“ (Jn 20, 22 - 23);
 4. „ukázal im ruky a bok“ (Jn 20,20);
 5. Tomášov výrok „Pán môj a Boh môj!“ (Jn 20, 28).
- Všetky spolu vytvárajú mozaiku milosrdenstva.

Zdroj, studňa, koreň milosrdenstva je v Ježišovom postoji na kríži. Vo chvíli umierania ukázal, že jeho láska je väčšia ako ľudská zloba. Hodina umierania, prehry, porážky, sa ukazuje ako hodina oslávania, Božej dobroty. Nie náhodou teda vznikol aj kult a popoludní o tretej modlitba ruženca milosrdenstva. Ježiš na vlastnom živote ukázal postoj ku všetkým súženiam, ktoré sú vo svete. Jeho konaniu dal Boh pečiatku zmŕtvychvstania.

Okrem toho je milosrdenstvo vystihnuté v myšlienke: „Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás“ (Jn 20, 21). Ako poslal Boh Ježiša Krista? Predsa v duchu lásky. Preto hovoril apoštolom v zmysle: ako vám bolo odpustené, tak aj vy odpúšťajte druhým, ako je k vám Boh milosrdný, tak prejavte odpustenie a milosrdenstvo voči druhým.

Zaujímavý je aj výrok: „Ukázal im ruky a bok“ (Jn 20,20). Rany, ktoré im Ježiš ukázal, neboli už krvavé, ale oslavené, čiže premenené. Ide o významný symbol, lebo všetky zranenia ľudského života (omyly, defekty, patológia, hriechy) Ježiš v svojom milosrdenstve premieňa na materiál, z ktorého môžeme budovať vzťah s Bohom. Aj naše poranenia môžu byť oslaveniami. Dívať sa na Zmŕtvychvstalého, znamená mať nádej.

Poslednou vetou je Tomášov výrok: „Pán môj a Boh môj!“ (Jn 20, 28). Dopracoval sa k vyznaniu, ktoré neurobil ani jeden z apoštolov. Ako keby objal Ježiša, ktorý ho objal predtým. Toto je Božie milosrdenstvo: dovoliť Bohu, aby nás znovu objal. Naša účasť na liturgii znamená objímať Božiu múdrosť, ktorá nás predchádza svojou náklonnosťou.

Pedagóg, ktorý pracuje v leopoldovskej väznici, pripravuje výchovné a vzdelávacie programy, sa v roku 2015 rozhodol pre väzňov urobiť gospelový koncert. Zúčastnilo sa ho asi tisíc ľudí, ktorých by ste nechceli stretnúť na ulici, pretože sú odsúdení za vraždy, vydieranie, lúpeže, prepadnutia, znásilnenia. Pedagóg si všimol, že niektorí z nich boli dojatí. Neskôr ich pozval do modlitebného krúžku. Najprv dvaja, o dva mesiace ich už bolo dvadsať. Zaspievali si pieseň s gitarou, prečítali úryvok z Písma a modlili sa vlastnými slovami. Krúžok mal názov Dismas, podľa jedného z lotrov za kríži.

Pedagóg píše: „Chlapi hovorili, že sami seba nenávidia. Väčšinou sa od nich všetci odvrátili – rodičia, príbuzní, priatelia, manželky, deti.“ A on im poradil: „Keď sa budeme nabudúce modliť, zavolajte predtým domov, alebo napíšte a poproste ich, aby sa modlili s nami. My sa budeme modliť za múrmi väzenia, oni sa budú modliť doma.“

Táto jednoduchá rada mala úspech. Po krátkom čase prišiel väzeň, ktorý vyrozprával, ako zavolať mame, a tá sa do telefónu rozplakala: „Celý život som prosila Boha, aby si mi toto povedal.“ Iný, ktorý je tam už dvadsaťpäť rokov, v čase zatknutia čakal dieťa so svojou

³³⁸Vtipovisko. In: Teleplus 7/2022, s. 18.

družkou. Odvtedy o nich nič nevedel. Teraz, vďaka spoločnej modlitbe a sociálnym sieťam mohol povedať: „Dnes ma bola navštíviť moja dcéra a zistil som, že mám vnuka.“³³⁹

Spoločenstvo, ktoré pedagóg založil, má dnes niekoľko stoviek ľudí. Zo štatistického hľadiska je známe, že recidíva je 70 percentná, teda návratnosť do väzenia u tých, ktorí boli prepustení, je veľmi vysoká. No z modlitebného krúžku, z 260-tich prepustených sa vrátili traja, to znamená 1,15 percenta. Nie je to účinok Božieho milosrdenstva? Pedagóg nerobil sociálno-psychologický výcvik, ani nejakú arteterapiu, ani iné druhy terapií. Robil modlitbu, otváral sa pre Božie milosrdenstvo. Ostatné urobil Duch Boží v človeku, lebo on dáva každému šancu začať znova a lepšie.

Preto sme vďační za Nedelu Božieho milosrdenstva a za to, že môžeme ním byť objatí a ako Tomáš vyznať: „Pán môj a Boh môj!“ (Jn 20, 28).

24. LÁSKA PRIJATÁ A ODOVZDÁVANÁ

Jn 21, 1-19 Ježiš pristúpil, vzal chlieb a dával im; podobne aj rybu

Tretia veľkonočná nedeľa C

Keď v jarných dňoch ráno otvoríme okno, poteší nás spev vtáčikov. Vraj žena povedala manželovi: „Počúvaj, miláčik, ako ten vtáčik krásne spieva.“ A muž odpovedá: „Divíš sa mu? Ženatý nie je, hypotéku neplatí, zuby ho nebolia, prečo by nespieval?“³⁴⁰

Všetci to poznáme. Sú také stavy v našom živote, kedy sme nadšení, chutí nám žiť, je radosť a pokoj. A inokedy príde ustarostenosť, smútok, depresia. Celý život je proces v oblúku medzi týmito dvoma skutočnosťami, pričom sa usilujeme o premenu k radosti.

Toto prežívali aj apoštoli pred dvetisíc rokmi, ako o tom čítame v evanjeliu, ktoré zapísal Ján. Tým, že Ježiš zomrel, odvisol na kríži, pre Petra a ostatných všetko skončilo, niet šance. Preto povedal: „Idem loviť ryby“ (Jn 21, 3), čiže vrátim sa k pôvodnému remeslu. Mnohí ho nasledovali. Ale Ján veľmi elegantne poznamenal: „V tú noc nič nechytily.“ (Jn 21, 3). To znamená – robota vyšla nazmar. Nasledovať tento štýl, znamená byť neúspešný, neoplatí sa nasledovať takého Petra.

To, čo je hodné nasledovania, vychádza z vety: „Deti, nemáte niečo na zjedenie?“ (Jn 21, 5). Keď to čítame v gréckom origináli, slovenský význam znie: Máte niečo k chlebu? Máte niečo na chlieb? Odpovedali: „Nemáme.“ (Jn 21, 5). V tých časoch k chlebu, na chlieb sa dávala ryba, a to buď pečená alebo sušená. Preto im povedal: „Spustite sieť na pravú stranu lode a nájdete.“ (Jn 21, 6). Keď to urobili, zrazu im svietlo: veď tu, v tejto lokalite, nedávno, pred pár rokmi rozmnožil chlieb a ryby pre tisíce ľudí. Zrazu si uvedomili, že úspech súvisí s Ježišom. On o sebe povedal: „Ja som chlieb života“ (Jn 6, 48). Teraz hovorí: Nemáte niečo k chlebu? To znamená: odpoviete vašou láskou na moju? Keď to pochopili, Ján zvolal: „To je Pán“ (Jn 21, 5).

A ďalšia vec: „Len čo Šimon Peter počul, že je to Pán, pripásal si šaty – bol totiž nahý - a skočil do mora“ (Jn 21, 7). To nedáva nijakú logiku. Prečo to Ján tak čudne napísal? Veď ani vyhrnúť šaty, ani si ich obliecť, ani sa prepásať, nemá význam, keď idem do vody, všetko mi bude prekážať. Keď hľadáme odpoveď na otázku, prečo to Ján takto napísal, musíme sa vrátiť do trinástej kapitoly jeho evanjelia. Aj tam je veta: „Opásal sa ... vzal si zásteru ... začal umývať učeníkom nohy.“ (Jn 13, 3-5). To znamená, že ten istý výraz sa používa pri Ježišovom umývaní nôh. Bol to znak služby: zobrať zásteru, opásť sa a poslúžiť. Preto o Petrovi Ján píše: „Bol nahý...“ (Jn 21, 7), nemal zásteru služby, ešte nepochopil, o čo tu ide. Až keď si opásal zásteru služby, porozumel, na čo vlastne prišiel Ježiš.

Teda nejde o šaty, obliekanie a skákanie do vody v zmysle plávania, ale ide o symbol, ktorým Ján vystihol zmenu. Z Petra, sústredeného na seba, sa stáva niekto, kto chápe. Pri

³³⁹Katolícke noviny, roč. 137, č. 15/16, 17. apríl 2022, s. 18.

³⁴⁰Vtipovisko. In: Teleplus 7/2019.

umývaní nôh, keď mu Ježiš chcel umyť nohy, Peter povedal: „Nikdy mi nebudeš umývať nohy!“ (Jn 13,8). Ešte nepochopil. Neskôr pri Tiberiadskom jazere zrazu pochopil.³⁴¹

Tento výklad potvrdzuje ďalšia skutočnosť. Keď prišiel na breh, videl ohnisko, pahrebu, ryby a chlieb. Znovu treba použiť kontextuálnu metódu: kde inde v Jánovom evanjeliu sa nachádza slovo ohnisko? Keď sa vrátíme do 18. kapitoly, je tam pašiový príbeh Ježiša, ktorého vedú od Kajfáša k Annášovi: „Stáli tam sluhovia a strážnici, ktorí si rozložili oheň, lebo bolo chladno a zohrievali sa. S nimi stál aj Peter a zohrievan sa“ (Jn 18, 18). Čiže Peter bol pri ohnisku. Ten istý Peter teraz prišiel k ohnisku a spomenul si: veď ja som ho pri ohnisku zradil. Ježiš nič nevyčíta, len ohnisko sa stalo symbolom zmeny v Petrovi, keď si uvedomil svoju nehodnosť.

Ďalej sa stáva svedkom hostiny, lebo ryba a chlieb boli pripravené na ich pohostenie. Apoštoli pochopili, že Ježiš je pokrmom pre každého, kto ho nasleduje. Nepredstavuje sa ako pán, ktorému treba slúžiť, ale ako priateľ, ktorý slúži druhým. Pozval ich: „Podťe jest“ (Jn 21, 12). V tej láske, v ktorej sa dáva a slúži, vytušili prítomnosť Pána. Preto sa nik neodvážil povedať: Kto je to?

V súvislosti s našou dobou, na čo môže slúžiť príbeh na brehu Tiberiadského jazera? Na lepšie pochopenie Eucharistie. Každú nedeľu, keď sa schádzame v zhromaždení veriacich, význam Eucharistie je presne v tom, čo sa udialo tam. Prijatá Božia láska sa premieňa na lásku, ktorú dávame druhým. Preto máme ísť na sväté prijímanie, obradne sa stretnúť s Ježišom v znaku chleba. Boh sa stáva chlebom, pokrmom a tí, ktorí ho prijímajú, asimilujú ho, sami sa stávajú chlebom pre druhých. Preto nás Cirkev pozýva, aby sme sa znovu stretávali a brali od Ježiša to, čo tvorí pokrm pre život.

S vďakou rozjímame nad 21. kapitolou Evanjelia podľa Jána, lebo na pozadí udalostí, ktoré sa stali iným, nachádzame múdrosť a inšpiráciu pre nás. Ježišov štýl života nám pomáha opustiť stavy, ktoré nás zaplavujú: smútok, depresia, neužitočnosť, neúspech, a dozrievať na ľudí, ktorí vidia zmysel života, jeho hodnotu a budúcnosť.

Hovorí sa o jednom mníchovi, že žil v samote, na púšti, ale ľudia k nemu prichádzali so svojimi otázkami, obavami, utrpením, previnením a on ich v svojej добрote vypočul, nikoho nehrešil, neodsudzoval, zmlkol, počúval, a na konci celého vypočutia návštevníka objal, pobožkal a požehnal. Ale raz ho prenikol vnútorný nepokoj, lebo zostarol a zapochyboval o tom, či dobre robí: „Nemal by som ľudí vyburcovať prísnosťou? Nemal by som hovoriť o Božích prikázaniach, o spravodlivosti?“ Zdalo sa mu, že všetko, čo doteraz robil, robil zle.

Odišiel hlbšie do púšte, od únavy padol na zem a hlboko zaspal. V sne videl uprostred púšte vinič s krásnym hroznom. Zo všetkých strán prichádzali pútnici, brali si zo šťavnatých bobuliek a s vďakou i radosťou v srdci odchádzali. Zdalo sa mu, že k nemu hovorí hlas: „Tielipandus, ty si ten vinič, vráť sa do svojej skalnej jaskyne, rozdávaj ľuďom ďalej dobrotu, a tak sa staneš zrkadlovým obrazom svojho majstra.“ Vtedy sa vďačne vrátil do svojej jaskyne, pred ktorou už mnoho ľudí čakalo na jeho dobrotivé vypočutie.³⁴²

Každý z nás je vinič. Každý môže druhému pomôcť a poslúžiť. Láska, prijatá od Boha, sa prejavuje v rozdávaní v nasledujúcich všedných dňoch budúceho týždňa. Naše oči vidia len hostiu, ale naše srdce a rozum hovorí: To je Pán, ktorý chce byť so mnou a premieňať ma tak ako Petra.

25. KEĎ ČINY KOMUNIKUJÚ ŽIVOT

Jn10, 27-30 Ja dávam svojim ovciam večný život

Štvrtá veľkonočná nedeľa C

³⁴¹MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

³⁴²RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, s. 34.

Pýtali sa človeka, zobrajúceho na ceste: „Naozaj ste už tri dni nič nejedli?“ „Prisahám, ani kvapku!“³⁴³

Človek má biologické potreby, ktoré súvisia s hladom, smädom a potomstvom. Ale živení sme aj z dýchania, zo vzduchu, aj teraz sa krmíme dýchaním. Niektorí biologické potreby nezvládajú a prepadnú alkoholu.

Človek má aj psychologické potreby: vzťahy, rodinné prostredie, sme živení z lásky, z úcty. Okrem toho máme sociálne potreby, želáme si byť v štáte, kde je poriadok, pokoj, kde platia zmluvy, a nie útoky slovami alebo zbraňami.

Po štvrté, každý človek má spirituálne potreby, to znamená, že sme živení zo vzťahu k Bohu. A práve k tejto oblasti sa vzťahuje evanjelium podľa Jána, kde Ježiš hovorí: „Ja im dávam večný život“ (Jn 10, 28). Je to nová kvalita každodenného pozemského života. Lebo nasledovať Krista znamená: po prvé - orientovať život na dobro ľudstva, po druhé - na spoluprácu s Ježišom pri pretváraní a zlepšovaní života, a po tretie - spolupracovať s ním na prinášaní dobra do života iným. Vtedy nadobúdame kvalitu, ktorá je nezničiteľná.

Ježiš z Nazareta hovoril: „Nik mi ich nevytrhne z ruky“ (Jn 10, 28). „Ja a Otec sme jedno“ (Jn 10, 30). Takže, kto žije tento štýl života a komu ide o nasledovanie Krista, má aj perspektívu a budúcnosť, pretože vie, že jeho život je zmysluplne zacielený.

Keď sa na život dívame očami vedy a rozumu a porovnáme ho s pohľadom viery, Biblie, zistíme zhodu. Čo učí veda? Niečo o vzniku života a o potrebách biologických: voda, vzduch, jedlo, svetlo. A čo učí Ježiš? „Ja som živá voda“ (porov. Jn 4, 10). Ja som dych života (porov. Gn 2, 7). „Ja som chlieb života“ (Jn 6, 35). „Ja som svetlo sveta“ (Jn 8, 12). Takže veda má pravdu, potrebujeme Ježiša. Sme živení z neho.

Z tohto aspektu vidíme aj zmysel kňazského a rehoľného povolania. Potrebujeme ľudí, ktorí nás budú vyzývať a upozorňovať na spirituálny rozmer života. Budú hovoriť o nasledovaní Ježiša, lebo ono je hodnotné a bez neho sa život vyprázdni.

Vďaka osobnému nasledovaniu sa naplňa Boží projekt o ľudskom šťastí. Inšpiruje nás Ježišov životný štýl, kde činy komunikujú život. Naše skutky pochádzajú od Boha vtedy, keď sú naplnené toleranciou, odpustením a úctou k druhému.

Opakom je svet, kde skutky komunikujú smrť. Je to svet chaosu, podvodov, nepravosti, ktoré sa šíria okolo nás. Človek, ktorý pracoval celý život v armáde, vojak z povolania, a pomaly sa chystá do dôchodku, konštatuje: „Od mladosti som ako československý vojak, tridsať rokov spolupracoval s ruskou armádou a bojovali sme proti Amerike. Posledných dvadsať rokov spolupracujeme s americkou armádou a bojujeme proti Rusku.“ Tú istú uniformu nosí, vždy ten istý veliteľ, náčelník. Kto sa má v tom vyznať? Kde je pravda, keď okolo nás je veľa zahmlievania, dezinformácií? To je svet, ktorý komplikuje náš život.

Naproti tomu nasledovanie Krista rieši naše poznávanie a otázky. V svojich ukazovateľoch sa nemýli, lebo jeho činy komunikujú život.

Píše starší pán: Nevedel som preniesť kontakty zo starého telefónu do nového, tak som hľadal servis, ktorý by mi pomohol. V prvom pýtali telefón, že to bude trvať hodinu a zaplatím dvadsať eur. Veľmi ma to nepotešilo, ale v obchodnom centre som videl aj iný servis. Išiel som sa opýtať. Predavač sa zaujímal: „Ukážete, čo to máte? Aha, iba kontakty, nič viac?“ Pýtal som sa: „Koľko to bude stáť a ako dlho to bude trvať?“ Chalan už stláčal tlačidlá, prsty mu lietali, tak som si pomyslel: dúfam, že nezačne prácu, veď sme sa nedohodli. Prešli možno dve minúty. „Pane, ja viem, že čakáte, ale už tu vidím 1570 kontaktov sa prenáša, už vám to nabieha... Bingo, máte ich tam všetky. Pozrite, je to okej?“ A podal mi telefón. „A čo som teda dlhý?“ „Nič pane, veď to boli len kontakty, nech vám telefón slúži.“ Táto láskavosť ma odzbrojila. V ten deň vzbudila vo mne túžbu vrátiť to niekomu inému.³⁴⁴

³⁴³Vtipovisko. In: Teleplus 3/2022, s. 18.

³⁴⁴KRAMARA, M.: Láskavosť milého srdca. In: Katolícke noviny, príloha, 24. 4. 2022.

Tento jednoduchý príbeh potvrdzuje pravdu o tom, ako činy komunikujú život. Nie slová, špekulovanie, ale naše skutky sú vierohodné. Vtedy sa naplňa Boží projekt o našom šťastí. Ďakujeme za poznanie o nasledovaní Dobrého Pastiera.

26. VZÁJOMNOSŤ

Jn 13, 31-35 Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom

Piata veľkonočná nedeľa C

Na matričný úrad prišiel mladý pán, ktorý už bol raz rozvedený. Podával si žiadosť o nové civilné manželstvo. Starý pán matrikár, bežár, zdvihol oči spod okuliarov a pýta sa: „A čo ste nepochopili na prvý pokus?“

Vieme, že každé manželstvo začína láskou. Ale ako to, že nevyšlo? Ona mala rada jeho, on mal rád ju a aj tak sa to nepodarilo? Niekde bola chyba, niečo nesprávne: on alebo ona, alebo to tretie, láska?

Hľadajúc odpoveď na otázku, čo sa nepodarilo, môže nám pomôcť evanjelium. Lebo Ježiš z Nazareta povedal: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom“ (Jn 13, 34). Dôležité je posledné slovíčko: navzájom, vzájomne. V evanjeliiovom úryvku je spomínané ešte trikrát, lebo v ňom je celé tajomstvo.

Treba rozlišovať lásku ako každodennú skutočnosť, nazvime ju obyčajnou, od lásky, ktorá je navzájom. Lebo človek hľadá partnerstvo, pochopenie, úctu, hľadá niekoho, s kým by prežil svoje dni. Ide o zameranie na seba: kto bude so mnou variť, nakupovať, upratovať? Ale keď prestaneme hľadať a začneme dávať, z dávania sa stane vzájomnosť. Až keď prestane byť láska hľadajúcou a začne byť dávajúcou, dá sa hovoriť o tom, že vzťah sa rozvíja.

Vidno to napríklad na postojoch mladých ľudí, ktorí odkladajú manželstvo - až po tridsiatke, alebo ho úplne marginalizujú, lebo povedia: na čo je nám papier, keď sa máme radi? Problém marginalizácie spočíva v tom, že stále hľadajú. On si nie je istý, či ona je tá pravá, ona si nie je istá, či on je ten pravý, a či sa majú zosobášiť. Ale kým budú hľadať, dovtedy nebude vzájomnosť a dovtedy je láska len obyčajná, každodenná, ktorá aj zovšednie. Ak urobia pokrok a z hľadania sa stane dávanie svojej služby, ochoty, vypočutia, až toto darovanie urobí z lásky vzájomnosť, a vtedy hovoríme o novej kvalite života. Preto mal Ježiš pravdu, keď povedal: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom“ (Jn 13, 34).

Nemáme v moci druhého, iba seba, preto v sebe musíme urobiť to, aby naše vzťahy boli nielen hľadajúce, ale aj dávajúce. Až z týchto dvoch skutočností vzniká vzájomnosť a ona je podstatnou podmienkou kvalitného vzťahu.

Toto antropologické nazeranie podporuje aj biblická skutočnosť, úryvok z evanjelia podľa Jána (porov. Jn 13, 1-20). Apoštol Ján si dovoľil pri posledných Ježišových udalostiach, pred ukrižovaním, vynechať ustanovenie Eucharistie. Matúš, Lukáš, Marek majú príbeh o tom ako Ježiš večeral s apoštolmi a premenil chlieb a víno na svoje telo a krv, čo my uznávame ako geniálnu skutočnosť.

U Jána namiesto Eucharistie je umývanie nôh. Urobil to vedome a veľmi múdro. Lebo testamentárna vôľa Ježišova bola, aby sme sa milovali navzájom (porov. Jn 13, 35). V testamente chcel odkázať lásku. Ale ak by sme jeho testament pochopili len ako eucharistický obrad, prísť do kostola, pomodliť sa, prijímať ho v znaku chleba, tak by sme pochopili len časť jeho testamentu. Pretože k podstatnej časti testamentu patrí aj to, že sa zohol k učeníkom a umýval im špinavé nohy, slúžil, daroval sa. Ján tým podčiarkuje a dokazuje, že Ježišov testament bol vzájomná láska.

Okrem toho je ešte jeden teologický dôvod pre vzájomnosť. Ona má pôvod v trojičnom živote, v dynamike Božieho života, lebo Otec, Syn a Duch Svätý žijú vo vzájomnej úcte a láske. A my sme na Boží obraz, teda je v nás čosi z Boha, táto vzájomnosť Božia je v nás, takpovediac, v zárodku.

O deťoch povieme: podobá sa na babku alebo na dedka alebo na niekoho z príbuzných. Prečo? Lebo genetický kód, z ktorého sa rozvíjame, znamená, že sa stopy po predkoch prenášajú. Ani Ježiš nezačínal z ničoho. Priniesol na svet genetiku neba! A to, na čo sa Ježiš podobá, je vzájomnosť Trojice.

Chiara Lubichová píše, že keď emigrant príde do novej krajiny, tak sa prispôsobí, snaží sa učiť jazyk a adaptuje sa. Prináša však so sebou aj niečo svoje, niečo z pôvodnej krajiny: jazyk, alebo nejaké jedlá, zvyky. Keď Ježiš prišiel na túto zem, isteže sa prispôobil a hral sa s chlapcami na dvore. Ale priniesol si aj niečo svoje z neba. A to je vzájomnosť Najsvätejšej Trojice, vzájomná láska. Preto mohol učeníkom povedať: „Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom“ (Jn 15, 12).

Keby sa nám podarilo toto slovo aplikovať na naše časy, žiť vzájomnú lásku, zakúsili by sme zmysel existencie. Vedeli by sme s väčšou silou odolávať bolestiam i utrpeniu, ktorému sa nedá vyhnúť, a cítili by sme podporu v ťažkostiach. Určite by sme zažili viac radosti, ak by sme sa usilovali o lásku, ktorá je vzájomná.

Marta, mladá dobrovoľníčka, pomáhala väzňom pripravovať sa na skúšky, lebo mnohí nemali ani maturitu. Píše: „Keď som prvýkrát vstúpila do väzenia, stretla som ustráchaných a neistých ľudí. Snažila som sa vytvárať najskôr odborné, a potom priateľské vzťahy, založené na rešpekte a počúvaní.

Čoskoro som si uvedomila, že nielen ja pomáham väzňom, ale aj oni vedia podržať mňa. Raz, počas prípravy istého študenta na skúšku, sme doma stratili jedného člena našej rodiny. A jeden z väzňov dostal potvrdenie rozsudku z odvolacieho súdu. Obaja sme boli v tom čase v mimoriadne zlom rozporení. Ja som počas vyučovania videla, že ním hľadá veľká bolesť, neprijateľné odvolanie, ale dokázal sa mi zdôveriť. A ja som mu mohla porozprávať o svojej situácii. Podeliť sa, nieť ťarchu bolesti, nám spolu pomáhalo.

Keď mal skúšku za sebou, prišiel sa mi poďakovať. Povedal mi, že bezo mňa by to nebol zvládol. Vtedy som si uvedomila, že on neďakoval ani tak za tú skúšku, ale skôr za to, že ho niekto vypočul a pomohol mu nieť jeho bolesť. A ja som cítila, že hoci vyhasol jeden život v našej rodine, iný život som zachránila. Tak som pochopila, že vzájomnosť umožňuje vytvárať skutočné vzťahy, v ktorých je priateľstvo a rešpekt.³⁴⁵

Vzájomnosť je jednoduché slovíčko, ale hodné premýšľania, meditácie. Vždy znovu sa môžeme rozhodovať a povedať si: seba mám v moci! S Božou pomocou nebudem rozmýšľať iba o láske, ktorú dostávam, ale aj o tej, ktorú dávam.

27. TVORIVÁ SILA BOŽEJ LÁSKY

Jn 14, 23-29 Duch Svätý vám pripomenie všetko, čo som vám povedal
Šiesta veľkonočná nedeľa C

Učiteľ vybehol z triedy, nervózne buchol dverami, kráča po chodbe a mrmlal si popod nos: „Ako malý chlapec som pásol dobytok a dnes, na staré kolená, ho musím učiť.“³⁴⁶ Všetci si kladieme otázku, čo bude z dnešnej mládeže? Sme ustarostení a pýtame sa, aká sila hýbe mladými ľuďmi, že sa správajú tak alebo onak?

Ale nie je všetko iba čierne. Mnoho mladých ľudí sa stavia na ochranu životného prostredia a vplyvom jednej šesnásťročnej švédskej študentky Greta Thunberg sa zintenzívnilo ekologické hnutie.

³⁴⁵ MAGRIOVÁ, L.: Slovo života, máj, 2022. In: Nové mesto, Bratislava.

³⁴⁶ Vtipovisko. In: Teleplus 2019.

Na otázku, aké sily nami hýbu, ponúka sa odpoveď: po prvé, vysvetliteľná sila strachu a po druhé nevysvetliteľná sila Božej lásky. Pokúsme sa ich analyzovať v duchu Ježišovej rozlúčkovej reči z Jánovho evanjelia (porov. Jn 14, 23-29).

To, že nami hýbe vysvetliteľná sila strachu, je pochopiteľné, lebo sa bojíme, aby sa v politike na čelné miesto nedostal fanatik, ktorý v mene svojho úradu vyvolá vojnu. Alebo sa obávame ekonomických kolapsov, ktoré by ohrozili našu dovolenku a životnú úroveň. Alebo sa obávame choroby, s ktorou by sme museli utekať k lekárovi. Strach, ktorý hýbe svetom, nás paralyzuje a blokuje, napriek tomu, že je to vysvetliteľná sila v tomto svete.

Toto všetko vedel aj Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi. Proti vysvetliteľnej sile strachu ponúka nevysvetliteľnú silu Božej lásky a múdrosti. Hovorí: „Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo” (Jn 14, 23). Zachovávať slovo - nám znie v kontexte dopravných predpisov. Ak ich nezachováam, za rohom môže stáť policajt, a dostanem pokutu.

Lenže v evanjeliu je to napísané v inom zmysle slova. Zachovávať Ježišovo slovo, znamená uznať tvorivú Božiu silu, tvorivú Božiu moc. Lebo v každom človeku je túžba po plnosti života a Boh odpovedá na túto túžbu tým, že nám dáva svoju tvorivú silu. To je nevysvetliteľná sila Ducha Svätého. O tom Ježiš hovorí: „Kto ma miluje... môj Otec ho bude milovať, prideme k nemu a urobíme si uňho príbytok“ (Jn 14, 23). Ježiš má úplne inú predstavu o Bohu Otcovi. Nie je tým, kto pohlcuje človeka pre seba, ale ho posilňuje. Boh je ten, ktorý sa usiluje, aby sa v nás rozšírila schopnosť lásky.³⁴⁷

Čiže nie človek ide do neba, ale nebo prichádza ku každému z nás aj v dnešný deň. V každom človeku, aj v našom spoločenstve, je prítomnosť nevysvetliteľnej Božej sily, Ducha Svätého, ktorá nás robí schopnými vydávať svedectvo. Čiže Boh nechce, aby sme žili pre neho, ani to nepotrebuje. Ale aby sme žili z neho a aby sme žili ako on. Toto je nová skutočnosť, ktorá znamená, že okrem vysvetliteľných síl strachu je tu aj nevysvetliteľná sila tvorivej Božej lásky, ktorá uschopňuje ľudí znášať protivenstvá a odolávať niektorým ťažkostiam.

Evanjelium, nie je lacný prísľub raja a Boha ako rezervy na obdobie, keď nám bude zle, ale je to prítomnosť tvorivej sily Božej lásky. Po grécky: paraklétos, Tešiteľ Duch Svätý. Pri tom slove neide o to, že on je svätý a ja som hriešnik, ale Duch Svätý znamená silu, ktorá mi má pomôcť, aby som bol lepší a svätý. Čiže je to sila, ktorá oddeľuje človeka od zlého, od sebecka, od pýchy, lakomstva, všetkých žiadostivostí. Preto je Božia sila tvorivá a nevysvetliteľná.

Keď Ježiš povedal apoštolom: „Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene“ (Jn 14, 26) nemyslel tým novú teóriu pre život, ale pripomenutie toho, čo je v nás zakódované: rozvíjať v sebe sily ľudskosti. S realizáciou Ježišových slov o láske zbadáme, že nevysvetliteľná sila Ducha Božieho je v nás, budeme mať schopnosť odolať novým výzvam, situáciám, potrebám v budúcom týždni. Ale aby sme boli na to pripravení, musíme byť vystrojení silou zhora. Takže zhrňujúco sa dá povedať: alebo dáte priestor nevysvetliteľnej sile Božej lásky, alebo dáte priestor vysvetliteľnej sile strachu. A medzi týmito javmi sa pohybuje celý náš život.

Pred sedemdesiatimi rokmi pracoval ako požiarnik v oblasti Panamského prieplavu. Sníval o tom, že by potreboval kúpiť nové auto, sníval aj o tom, že pôjde s manželkou na

³⁴⁷MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

dovolenku. Keď išiel cestou autom, videl, ako chlapec práve hnal cez cestu kravy. Zazrel chlapcovu tvár, ruky mu stúpili na volante. Na druhý deň prechádzal tou istou cestou a zastavil. Šiel za chlapcom úzkym chodníkom na nevel'kú čistinku v lese, kde našiel chudobnú kolibu, patrila rodine Domingezovcov. Stretol chlapca Casiána, boli to čistokrvní Indiáni, chudobní, zodratí od práce, ale vcelku spokojní. Casiánove ústa pripomínali napuchnutú zapálenú jazvu na tvári, nos sploštený, vykrivený, čeľuste bez pohybu. Casián mal štrnásť rokov, ale dovtedy jedol iba kašu. Vždy to bolo pre neho trápenie, len matke dovolil, aby ho nakrmila. Vedomý si svojho výzoru, vyhýbal sa ľuďom, nechodil do školy ani do kostola.

Vtedy si spomínaný požiarnik povedal: „Ak ja to vzdám, nikto pre toho chlapca nič neurobí.“ V nasledujúcich dňoch dozrelo jeho rozhodnutie a odviezol ho do nemocnice Gorgas v Ancóne. Lekári skonštatovali, že tu niet čo naprávať, niet čo liečiť, tu treba vyhotoviť celú novú čeľusť. Nasledovali operácie, striedanie lekárov atď. Spomínaný požiarnik napísal niekoľko listov do New Yorku, Chicaga, New Orleansu na kliniky, kde by sa to mohlo urobiť, aj do miestnych novín. Od jedného lekára dostal odpoveď: „Cena za ubytovanie bude vysoká, ale čo sa týka operácie, to nechajte na mňa, aj ja chcem urobiť niečo dobré.“

Keď to povedal manželke, opýtala sa ho: „A tvoje auto?“ Odpovedal: „To je najbezvýznamnejšia myšlienka, aká ti mohla teraz napadnúť.“ „Iste,“ uznávala manželka, „len som to povedala, že aj ja som za to, odložíme aj dovolenku, peniaze, ktoré by sme chceli minúť, môžu byť pre Casiána.“ Pozreli si do očí, nikdy sa necítili tak dobre ako teraz, keď ich zjednotila snaha pomôcť.

Prvá operácia trvala päť hodín, potom prišli ďalšie, zdravotníci len žasli, koľko ten chlapec znesie bolesti. Ale po štyroch mesiacoch ho mohli vrátiť. Vrátil sa do Panamy a jeho tvár sa zmenila. Zo škaredého, mĺkveho, nešťastného chlapca sa stal mladík s úžasnou radosťou zo života.³⁴⁸

Všetci vieme, aké sily hýbu životom. Vysvetliteľná sila strachu zo škaredosti a nevysvetliteľná sila Božej lásky z ochoty pomôcť a robiť dobre. Toto nám ponúka evanjelium a Ježišov štýl života: Kto zachová jeho slovo, bude mať v sebe Ducha Božieho, nevysvetliteľnú silu Božej tvorivej činnosti. Preto mu ďakujeme za dnešok a prosíme ho, aby bol s nami aj v budúcich dňoch.

28. NOVÝ PROJEKT SVETA

Lk24, 46-53 Ako ich žehnal, vznášal sa do neba

Nanebovstúpenie Pána C

Vtipne sa vyjadrila babka, keď povedala: „Bola som vonku, a tam ani živej duše. Prídem na facebook a tam celá rodina.“³⁴⁹

Facebook nás láka preto, lebo: čítaš, čo ty chceš, pozeráš, na koho chceš, píšeš, čo chceš, zabávaš sa, ako chceš, čiže robíš si, čo chceš, čo ťa zaujíma. Ale život nie je len o tom, čo si vezmeš, získaš, ale aj o tom, čo daruješ, čo urobíš pre iných. Život je pulz a pulzovať znamená dostávať aj dávať, zobrať aj darovať, prijať aj vrátiť. Pulz života nie je jednosmerná cesta.

Aj pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta chcel apoštolom pomôcť dozrieť k tomuto poznaniu. Dovtedy tri roky počúvali, brali, získavali, tešili sa, videli zázraky. Bolo to pozorovanie, ktoré od nich nevyžadovalo veľa námahy, skôr bolo obohatením. Prišiel však čas,

³⁴⁸PAULÍNÝ, A.: 555smerovníkov. Rím, SÚSCM 1987, s. 314.

³⁴⁹BROSH, K.(editor) : Trikrát denne jeden., ďalší, prosím! Bratislava : Nové mesto, 2023, s. 117.

kedy bolo treba ísť a pokračovať v diele, ktoré doteraz obdivovali. O tom je sviatok Nanebovstúpenia Pána.

Obyčajne v kostole počúvame: „Čítanie zo Svätého evanjelia podľa Lukáša.“ Ale pri liturgii sviatku Nanebovstúpenia počúvame: „Zakončenie evanjelia podľa Lukáša“. To znamená, že ide o posledné verše, ktoré napísal. A keď sa dostávame na poslednú stranu knihy, znamená to, že príbeh je za nami, skončil.

Aj Lukáš píše o tom, že Ježišov život skončil. Ale rozdiel je v tom, že neskončil v temnote hrobu, ako to chceli Kajfáš, Annáš, Pilát a ostatní, ktorí ho popravili, ale jeho život skončil v nebeskom svete, v Otcovej sláve. V očiach ľudí bol Ježišov život neúspešný, porazený, ale na Veľkú noc nebeský Otec vyhlásil súd nad Ježišovým príbehom: vstal z mŕtvych a je víťazom! Tento prístup k Ježišovi vyžaduje vieru.³⁵⁰

Aby to nebolo len tak, že skončila nejaká kniha, príbeh, píše Lukáš: „Tak je napísané, že Mesiáš bude trpieť a tretieho dňa vstane z mŕtvych... Vy ste toho svedkami.“ (Lk 24, 46). To je začiatok nového príbehu, vášho príbehu, apoštoli. Doteraz to boli skutky Ježišove, teraz to budú vaše skutky. Pre nás dnes to znamená: odtiaľto to budú tvoje a moje skutky, lebo do toho procesu sme zapojení všetci. Ide o „projekt nového života“. To je to, o čo sa snažil Ježiš na tejto zemi. Videl ľudí, ako žijú, rozmýšľajú, ale videl aj to, ako sa to dá robiť inak. Preto učeníkov rozposiela, dáva im misiú: choďte aj vy a zapojte sa do projektu nového života, nového sveta.

Nebolo to jednoduché ani vtedy, ani pre nás dnes. Lebo po prvé: treba prejsť pochybnosťami viery a po druhé: treba urobiť rozhodnutie v láske. Táto voľba lásky, ako súčasť viery, umožní človeku stať sa nasledovníkom Ježiša.

Apoštoli si možno povedali: Magdaléna hovorí, že vstal z mŕtvych, učeníci, idúci do do Emauz rozprávajú, že ho videli, že s ním jedli, sú to spoľahliví, vierohodní svedkovia, nemajú dôvod klamať, ich svedectvo je pravdivé, to, čo hovoria, je rozumné. Ale ešte treba jeden krok: zjednotiť svoj život s Ježišovým, svoj príbeh s jeho príbehom na vlně lásky. Ježišov návrh ide často opačným smerom. Našu ľudskú prirodzenosť to ťahá viac k pohodliu a sebecku. No Ježiš nás učí, aby sme sa vedeli orientovať smerom k láske. Učeníci museli prejsť touto cestou.

Ak je pravdou, že Ježiš vstal z mŕtvych, ak ho Otec prijal v sláve, tak potom je pravdou aj to, čo Ježiš učil, že kto hľadá svoj život, stratí to, a kto obetuje svoj život, nájde ho. Toto si začali uvedomovať apoštoli. A ďalšia vec, ktorú si uvedomili bol fakt, že Ježiš nezrealizoval ich predstavy o živote a o kráľovstve, ale Božie. Predstavy apoštolov aj naše sú o úspechu, sláve, moci. Ale v projekte nového sveta je dôležitá láska.

Aj my sa dnes pýtame ako apoštoli: je pravdou, že ak darujem život, nezmýlim sa? Nebolo by lepšie, keby som sa prispôbil tomu, čo robia všetci okolo mňa? Ak sa vzdám užívania si života, nedoplatím na to?

Na konci evanjelia podľa Marka je ešte jedna poznámka o tých, ktorí budú účastní projektu nového sveta. „V mojom mene budú vyháňať zlých duchov, budú hovoriť novými jazykmi, hady budú brať do rúk a ak niečo smrtonosné vypijú, neuškodí im; na chorých budú vkladať ruky a tí ozdravejú“ (Mk 16, 17-18). Aký jazyk používajú ľudia často? Démonický jazyk sily, moci, pýchy, nadradenosti, arogancie. A keď sa pre urážky a výčitky prestanú rozprávať, začnú rozprávať zbrane. Jazyk pomsty a odplaty je jazykom starého sveta.

Projekt nového života potrebuje nový jazyk, reč odpustenia, bezpodmienečnej služby, jazyk lásky. Kresťanom toto musí byť vlastné a prirodzené. Tak, ako je nám prirodzené hovoriť po slovensky a nikto nerozmýšľa nad gramatikou, štylistikou, pravidlami pravopisu, lebo je nám vlastné hovoriť jazykom slovenským. Tak je to aj s nasledovaním Ježiša. Ak s ním tvoríme jednotu, je nám prirodzené hovoriť jeho jazykom služby a lásky.

³⁵⁰Porov. ARMELLINI, F.: Aktuálne nedeľné výklady evanjeliových úryvkov.

In: <https://www.commentivangeliodomenica.it>.

Teda udalosť nanebovstúpenia Pána je nielen o Ježišovi, ale aj o nás všetkých. Jeho dielo je otvorené nášmu pokračovaniu. Vtiahol nás do projektu nového sveta.

Bola som s manželom – píše pani Diana - v San Franciscu na jeden víkend. Návšteva veľkého mesta znamená chodenie hore dolu po slávnych uličkách, večere v reštauráciách, výletná platba v zálive pod mostom Golden Gate, nakupovanie suvenírov pre deti, prechádzka v Japonskej záhrade. Všetko bolo krásne, až kým sme neprišli naspäť na letisko. Môj manžel, Tomáš mal letenku do prvej triedy a ja bohužiaľ, do druhej. Dúfali sme, že aj ja si budem môcť dokúpiť prvú triedu, ale všetky letenky už boli rezervované.

Keď sme nastúpili do lietadla, Tomáš podišiel k mužovi, ktorý sedel vedľa mňa a spýtal sa: Prekážalo by vám, keby sme si vymenili sedadlá, aby som mohol sedieť so svojou manželkou? Muž sa pozrel na letenku v prvej triede a okamžite súhlasil. Iba blázon by bol proti! Letušky tomu nemohli uveriť. Môj manžel Tomáš si vybral horšie miesto, aby mohol sedieť vedľa mňa. Každú chvíľu sa pri nás letušky zastavovali a pýtali sa: „Nepotrebuje nič?“ Doniesli nám slúchadlá, mohli sme pozeráť film, ponúkli nám pohár vína, naservírovali dezert z prvej triedy. Pred pristátím som dostala karafiát a manžel fľašu šampanského. Boli sme pre nich romantický pár.

Cestou z letiska sme sa spolu smiali. Viem, že Tomáš si sadol ku mne, pretože som jeho žena, koniec koncov musí so mnou žiť do konca života! Nech je dôvod akýkoľvek, zažili sme romantický víkend, na ktorý budem dlho s láskou spomínať.³⁵¹

Dat' prednosť sedadlu pri manželke namiesto pohodlia prvej triedy, to je láska. Manželská vzájomnosť je dôležitejšia ako pohodlie v prvej triede. Koľko drobných skutkov obsahuje každodenný život – a to znamená hovoriť novými jazykmi, mať účasť na Ježišom novom projekte života.

29. NOVOŠŤ JEDNOTY V RÔZNOSTI

Jn 17, 20-26 Aby všetci boli jedno

Siedma veľkonočná nedeľa C

Jedna nadčasová múdrosť hovorí, že v živote potrebuješ aj búrky. Ukážu ti, kto je ochotný podeliť sa s tebou o daždník.

Kto roztvorí daždník a ochráni nás pred dažďom, zjednotí sa s nami aspoň na chvíľu. Jednota spočíva v tom, že si vytvárame ochranu pred tlakom, ktorý na nás dolieha zvonku.

Podobne ako daždníková ochrana pred búrkou, potrebná je ochrana pred tlakmi z prostredia: vplýva na nás zdražovanie, vojna, starosti, choroby. Každý človek potrebuje nejaký ochranný daždník.

Ak v evanjeliu Ježiš hovorí: „Aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás boli jedno“ (Jn 17, 21), tak to robí preto, lebo v jednote s Bohom je ochrana pre človeka. Keď sa človek zjednotí s Bohom, vytvorí si určitú náboženskú prax, modlitebný štýl, potom v tejto jednote nájde ochranný daždník pred udalosťami, ktoré na neho doliehajú.

A nejde len o individuálnu jednotu, ale aj o spoločenstvo, ktoré môžeme vytvárať medzi sebou.

Okrem toho má jednota dôsledok v druhom kroku: „A slávu, ktorú si ty dal mne, ja som dal im, aby boli jedno, ako sme my jedno“ (Jn 17, 22). Čiže vďaka jednote, o ktorú sa usilujeme, náš život prestáva byť bezcieľný, neperspektívny, ale naopak je otvorený pre iné rozmery, bude oslávený. Z jednoty vyplýva sláva života, úspech.

Aby sme však vytvárali jednotu s Bohom a jednotu medzi sebou, potrebujeme mať úctu k všetkým ľuďom, k rôznosti, aj k náboženstvám. Vo februári 2019 sa pápež František stretol s Veľkým imámom mešity Al-Azhar, Ahmadom Al-Tayyebom a podpísali dôležité vyhlásenie s názvom: Dokument o ľudskom bratstve. Obsahuje výzvy pre mier a vzájomné

³⁵¹LEACOCK, D. A.: No nie je to romantické? In: CANFIELD, J. et alii: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : EastoneBooks 2012, s. 216.

spolunažívanie. Je to historický moment. Lebo tisíc rokov mohamedáni nazývali kresťanov psami a kresťania mohamedánov bludármi. Tento postoj je prekonaný, lebo pápež aj imám si prejavili vzájomnú úctu a spolu sa modlili.

V prehlásení, ktoré obsahuje dvanásť bodov, sa hovorí medziiným aj o tom, že nemožno účelovo využívať náboženstvo na podnecovanie nenávisti. Čiže aj imám, mohamedánsky kňaz, rovnako ako katolícky kňaz učia, že kto je terorista, nerobí to v mene Božom, ale v mene politiky alebo z ekonomických dôvodov. Boh sa nepotrebuje obraňovať pomocou teroristov. Žiadne náboženstvo nepotrebuje byť obraňované násilným spôsobom. Preto nemôže mať pravdu ani moskovský patriarcha Kirill, ktorý obhajuje vojnu na Ukrajine.

V dokumente sa spomínajú hodnoty ako pokoj, bratstvo, spolunažívanie, sloboda, úcta k bohoslužobným miestam, práva a dôstojnosť ženy a iné. Deviaty bod je prelomový. Hovorí sa v ňom, že „medzi kresťanstvom a mohamedánstvom treba venovať pozornosť kultúrnym a historickým rozdielom, ktoré sú základnou zložkou pri formovaní osobnosti.“³⁵² Ak treba venovať pozornosť, tak to znamená mať úctu a študovať náboženstvo iných. Oni tak vyrástli a boli formovaní. Mohamedáni majú mať úctu a poznávať kresťanstvo, v ktorom sme vyrástli my. Toto je nový začiatok jednoty.

Novosť spočíva v prístupe k rôznosti. To, že existujú budhisti, hinduisti, židia, kresťania, je Božia vôľa, Boží dar, ako kvety na lúke. Našou úlohou nie je presviedčať iných, že my máme pravdu, aby verili tak ako my. To by bola uniformita a nie jednota. Jednota, za ktorú sa modlil Ježiš, je mať úctu, lásku a toleranciu k druhému človeku, nech je akéhokoľvek náboženstva na tejto Zemi. Toto sa v katolíckej teológii objavuje až v ostatných desaťročiach: venovať pozornosť náboženským, kultúrnym a historickým rozdielom, ktoré sú základnou zložkou pri formovaní osobnosti.

Z tohto pohľadu má jednota celkom iný obsah, celkom iný zvuk než doteraz. Je to veľká hodnota. Nielen preto, že sa za to modlí Ježiš, ale aj preto, že ovocie, ktoré prináša, je naozaj veľké.

Stará pani prišla k lekárovi a po vyšetrení hovorí: „Pán doktor, mám veľa starostí s každým prstom mojej ľavej ruky.“ Doktor ju počúval a pozeral ako otvárala prsty: „Tento prst mi pripomína môjho mŕtveho manžela, druhý moje zdravotné ťažkosti, tretí trápenie, že nemôžem urobiť viac, štvrtý mi pripomína, že sa niekedy cítim osamelá, a na piatom vidím, ako moji priatelia pomaly umierajú.“

Doktor hovorí: „A čo druhá ruka?“ A starká: „Druhá ruka sú požehnania môjho života. Prvý prst znamená, že každý deň mám čo jesť, druhý, že som v peknom domčeku, kde je teplo, tretí, že okolo mňa sú ochotní ľudia, štvrtý, že sa dokážem vyhnúť mnohým chorobám a piaty, že mám dosť peňazí na zaplatenie účtov.“

Starká dokončila svoju úvahu: „Tieto ruky trápené smútkom, vysušené slzami, niekedy zovreté do päste sú zároveň rukami, ktoré vedia, čo je život. Pán doktor, a viete, čo sa stane, keď dám tie ruky k sebe? Keď sa modlím, prsty, ktoré sú na pravej ruke, obsahujú požehnanie a vložia sa medzi prsty, ktoré sú plné starostí. A potom sa prsty, ktoré znamenajú ťažké veci, dotknú prstov, ktoré mi dávajú nádej. A stane sa to, že požehnanie zadrží trápenia v mojom živote, v modlitbe prinášam Bohu svoje starosti, a potom začínam počítať Božie požehnania. Som vďačná, že mám tie dve ruky, ktoré sa dopĺňajú. Pomáhajú mi udržať rovnováhu v živote.“ Lekár súhlasne prikývol.

Z príbehu je zjavné, že stačí položiť prsty ľavej pravej ruky k sebe a vytvoriť splynutie, ktoré sa volá modlitba. V tejto jednote odkryjeme, ako naprojektoval Pán náš život, čo je jeho vôľa, a spoznáme, že naozaj nás ma rád.

30. NASTAVENIE DUCHA

³⁵²FRANTIŠEK, pápež: Dokument o ľudskom bratstve. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/dokument-o-ludskom-bratstve>, 2019.

Zoslanie Ducha Svätého

Telefonoval syn mame: „Mami, môžem dnes večer prísť so svojou priateľkou?“ „Samozrejme, synček.“ „Ale, mami, vieš, ja už som dva mesiace s ňou ženatý.“ „No, som rada, že si sa dal do poriadku.“ „Mami, a my by sme chceli bývať u vás.“ „Hm, dobre, synček, bude nám veselšie.“ „Mami, ale ona je cigánka.“ „Synček, veď my nie sme rasisti.“ „A už má aj dieťa!“ „No, tak sa teším, že budem babička.“ „Mami, ale vy máte iba jednoizbový byt.“ „Dobre, tak ty budeš s ňou v izbe a otec bude v kuchyni.“ A dialóg končí slovami: „A ty, mami, budeš kde?“ „Ja sa idem obesit.“

Vzťahy sú zložité aj medzi rodičmi a deťmi, aj medzi susedmi, aj na pracovisku atď. Komplikovanosť pochádza z toho, že v človeku je určité nastavenie ducha. Každý z nás je vybavený duchovnou mohutnosťou rozumu, vôle, citov a slobody. Pestovať vzťahy, znamená pestovať ducha človeka.

Na pomoc prichádza evanjelium a skúsenosť apoštolov pred dvetisíc rokmi. Keď im Ježiš povedal: „Prijmite Ducha Svätého“ (Jn 20, 22), tým sa postaral o správne nastavenie človeka.

Oslávený Ježiš mal iný status, ako mali Dvanásti na zemi. Ježiš predsa prežíval Božský stav. Neobmedzuje sa len na verbálny prejav: „Pokoj vám!“ (Jn 20, 19), ale ukázal im ruky a bok, ako keby chcel povedať: dráma, ktorú som prežil na Kalvárii, neskončila tak, ako si to želali vládcovia, prezidenti. Dráma skončila víťazstvom Boha, víťazstvom ducha, víťazstvom lásky.

Dvakrát sa spomína výraz: Pokoj vám! Po prvom vyslovení pochopili, že on v svojej добрote a láskavosti pokračuje taký, aký bol predtým, než ho ukrižovali. Po druhom pochopili, že aj ich povoláva pokračovať v jeho štýle života.

Pokoj a zmysluplný život pochádzajú jednak z Bohom darovanej lásky, ale aj z lásky, ktorú treba odovzdávať ľuďom. Preto Ježiš povedal: „Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás“ (Jn 20, 21). Ako ho poslal Otec? S bezpodmienečnou láskou voči ľudstvu, z ktorej nikto nemá byť vylúčený, napriek tomu, ako sa správa. Takže dar Ducha Svätého, Ducha Božieho, ktorého si dnes pripomínáme, je vlastne láska darovaná, ale nami ďalej odovzdávaná.

V evanjeliu sa spomína, že Ježiš „dýchol na nich“ (Jn 20, 22). Jednoduché slovíčko „dýchol“ je na začiatku Biblie v knihe o stvorení, keď Pán utvoril z hlíny zeme človeka, vdýchol do jeho nozdier dych života, a človek sa stal živou bytosťou (porov. Gn 2, 7). Evanjelista tým chce povedať: presne to robí aj Ježiš, dovršuje stvorenie, odovzdáva človeku ducha, čiže schopnosť lásky, ktorú odovzdal Boh Ježišovi.³⁵³

Slávenie Turíc sa dotýka nás všetkých. Zmŕtvychvstanie sa týka Ježiša, on bol oslávený. Vianoce, narodenie, sa tiež týkajú Ježiša. Ale Turíce sú o nás, lebo my v sebe nosíme ducha Božieho, Ducha Svätého. Turíce sú sviatkom súčasného spoločenstva, nie sviatkom historickým. Boh je oslavovaný našim životom vtedy, keď sa usilujeme predĺžiť svojou láskou to, čo sme dostali ako Boží dar pre každodennú službu a obetavosť.

Keby sme mali napísať divadelnú hru ako Shakespeare, tak by sme mohli povedať: toto ja neviem. Podobne by niekto mohol povedať: žiť ako Ježiš, to ja nedokážem, lebo jeho stav bol iný ako môj. Lenže keby sme mali génia Shakespeareovho, ducha Shakespeara, tak tú divadelnú hru napíšeme. Lebo tu nejde o literárnu tvorivosť, ale o ducha. Keď máme v sebe Ducha Svätého, ducha Ježišovho, môžeme predĺžiť svojím životom, svojou láskavosťou ten štýl, ktorý Ježiš viedol. Preto sme vďační za Turíce, lebo nás posúvajú v poznaní a uisťujú nás o dôležitosti nálady a ducha, ktorého nosíme v sebe.

Starký má už po osemdesiatke a spomína, že keď mal sedemnásť rokov, uvidel na jarmoku dievča, 14-ročné, v modrých šatách s modrou mašľou. Zamiloval si ju, a keď mala

³⁵³Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

osemnásť rokov, požiadal ju o ruku a oženil sa s ňou. Boli z nich chudobní farmári, ona dojila kravy, robila ťažkú prácu. Ale tešili sa z každého dňa. Ich manželstvo bolo dojímavé a nádherné. Jeho syn píše: Videl som, ako sa títo dobrí ľudia hádali. Napríklad, kto má postaviť kanvicu s vodou na sporák. Ale hádali sa v inom zmysle slova, preto, lebo každý z nich chcel postaviť na sporák. Videl som medzi nimi zaujímavý mechanizmus. Napríklad otec si ráno spieval, keď sa holil a mama v dobrom hovorila: „Prestaň spievať, nemôžeš sa predsa sústrediť.“ Nato on reagoval: „Dobre, nebudem spievať, ale jedného dňa si pomyslíš: Škoda, že už nespieva, aké by to bolo pekné, keby spieval.“

Syn dodáva: „Pamätám si z ich rozprávania, že ich manželstvo bolo šťastné a veselé, jednota duše a vzájomné úsilie, aké som inde nestretol, takže bolo to hlboké a vážne a v každom okamihu radostné. Ráno začínali modlitbou, lebo dedko d'akoval Bohu, že mu poslal túto zázračnú ženu. A v tieni tohto prostredia sme všetci vyrastali“.

Čas plynie a dnes sa pýta vnuk: „Ako sa má stará mama?“ Otec odpovedá: „Zomrela pred desiatimi rokmi.“ „A starý otec?“ „Je nažive.“ Vnuk poznamenáva: „No, to musí byť pre neho ťažké, keď prežil smrť svojej ženy.“ Otec hovorí: „Vôbec nie, on každý deň d'akuje Bohu, že bolesť zo straty padla na neho, a nie na ňu“³⁵⁴

Tento príbeh ukazuje nastavenie ducha v človeku. Od začiatku bolo manželstvo nastavené na službu a lásku, chceli predĺžiť Božiu lásku svojim každodenným životom. Prosme, aby sa aj v nás rozvíjali duchovné mohutnosti silou Božou.

31. NEDOKONALÝ, ALE VÝNIMOČNÝ

Jn 16, 12-15 Všetko, čo má Otec, je moje

Slávnosť Najsvätejšej Trojice C

Jedného muža sa pýtali, či podľa neho existuje dokonalá žena. A on odpovedal: „Koho zaujíma dokonalosť? Veď ani mesiac na nebi nie je dokonalý, je plný kráterov. A more v hĺbinách je príliš slané a tmavé. Celý vesmír, najkrajšie veci, nie sú dokonalé, ale sú výnimočné. A každá žena je výnimočná, rovnako aj každý muž, ktorý si ju vyberie. Prestaňte chcieť byť dokonalí, snažte sa byť slobodní a žiť a robiť to, čo milujete.“³⁵⁵

Tento výrok je pozoruhodný preto, lebo si priznávame: nie som dokonalý. Ale aj o druhom viem, že nie je dokonalý. Každý však je výnimočný. To je vedomie, ktoré máme o ľudskom bytí. Dáva nám odpoveď na otázku: čo je vlastne človek, čo je ľudské bytie, ľudská existencia?

Našu existenciu charakterizuje rast, čiže byť človekom, znamená nebyť dnes hotový. Znamená to byť nedokončený, lebo zajtra môžem byť lepší, ako som dnes, som transcendentný. Tento proces dozrievania je veľký dar a je dôležitejší ako dokonalosť. Vlastne ani nemôžeme byť dokonalí, lebo ešte máme pred sebou zajtrajšok.

Sme však na Boží obraz a o Božom bytí platia iné vlastnosti. On je dokonalý. Slávnosť Najsvätejšej Trojice nás vtáhuje do štruktúry Božieho života, do štruktúry vzťahov, kde platí, že pre Otca a pre Ježiša Krista spoločným menovateľom je plnosť lásky a to je Duch Svätý. Vyznávame spoločenstvo v Bohu, ktoré je dokonalé v láske.

Na zemi sú vzťahy komplikované, naše spoločenstvo má znaky egoizmu, pýchy, hnevu a agresie. Sme nedokonalí, ale povolaní na cestu dozrievania. Zdá sa, že sviatok Najsvätejšej Trojice hovorí o Bohu, ale v skutočnosti je dôležitý pre človeka. Je výzvou byť dobrými a milujúcimi ľuďmi.

³⁵⁴Lilianna Zinovyevna Lungina (1920-1998), ruská prekladateľka.

In: https://en.wikipedia.org/wiki/Lilianna_Lungina

³⁵⁵MARLEY BOB: THE UNTOLD STORY. [NEW YORK](#), HARPER COLLINS PUBLISHERS, 2010.

Toto mal na zreteli Ježiš, keď povedal: „Keď príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy“ (Jn 16, 13). To neznamená niečo niekoho naučiť, uviesť ho do matematiky alebo fyziky, alebo zasvätiť do iného poznania. Pravda v evanjeliom význame nie je to, čo v našom spoločenskom, každodennom: buď sa hádame, kto má pravdu, alebo vidíme, že niekto sa presadí, lebo má výrečnejší jazyk, alebo silnejšie argumenty. Nič z toho neplatí o pravde, ktorú mal na mysli Ježiš.

V gréckom texte je en te alethea pase, to znamená byť podľa Boha. Ľudské bytie je vtedy skutočné, keď je milujúce, darujúce sa, keď napodobňuje Boha, ktorý je láskou dokonalou. Do tejto evanjeliovej pravdy sme pozvaní dozrievať.

Z toho vyplýva, že ani by sme nemali hovoriť: mám pravdu, vlastním pravdu, lebo pravdou sa stávame, uskutočňujeme ju. Nejde o to mať-nemať, ale o to, či si skutočným človekom, a vtedy si pravdivým. Božia prítomnosť a Boží Duch v nás pôsobia tak, aby sme pretvárali život na službu, obetavosť, trpezlivosť, čiže aby Božia láskavosť bola aj našou vlastnosťou. Tu máme priestor cez celý týždeň, lebo od pondelka do soboty, každý deň máme nové možnosti ukázať, že v nás je tento duch, Duch Boží, že v nás je podobnosť s Najsvätejšou Trojicou.³⁵⁶

Otec povedal dcére: „Práve si zmaturovala, tu je auto, ktoré som ti kúpil. Je síce staršie, ale než ti ho dám, prosím ťa, choď s ním do autobazáru, skús ho predáť, koľko ti zaň ponúknu.“ Dievča sa vrátilo z bazáru a povedalo otcovi: „Dávajú mi iba tritisíc eur, pretože to auto vyzerá staro.“ Otec povedal: „Nepredávaj. Choď s ním do záložne.“ Dievča sa vrátilo a hovorí: „Ponúkli mi dvetisíc eur, pretože je staré a treba doň veľa investovať.“ Otec požiadal dcéru: „Nepredávaj. Choď do autoklubu fanúšikov veteránov.“ Dievča ho poslúchlo, a keď sa vrátilo hovorí: „Otec, oni mi dávajú dvadsaťtisíc, lebo to auto je vzácné tým, že je staré, je v dobrom stave, motor ide a dnes ťažko také niečo získať.“ Vtedy otec povedal: „Chcel som ti len názorne ukázať, že ak si na nesprávnom mieste, tak máš pramalú cenu. Neostávaj na mieste, kde nikto nevidí tvoju hodnotu.“³⁵⁷

Príbeh hovorí o nás: keď si v kostole, si na mieste, kde Pán vidí tvoju hodnotu, preto si na dobrom mieste, nemôžeš sa pomýliť. Boh ťa miluje a odpúšťa ti. Celý život máme byť tam, kde iní ocenia, že sme výnimoční, jedineční, hoci nie sme dokonalí. Snažíme sa mať úctu k druhým, a prajeme si, aby ten istý postoj zaujali iní k nám.

Ďakujeme za slávnosť Najsvätejšej Trojice, za nadčasovú múdrosť, ktorá nás vŕhne do Božích súvislostí.

32. VYSLOVIŤ POŽEHNANIE

Lk 9, 11-17 Jedli a všetci sa nasýtili

Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi C

Vtipne odpovedal muž, keď mu kamarát vravel: „Ach, počul som, že chudera tvoja žena je nebezpečne chorá.“ A muž na to: „Kdeže, mylíš sa, nebezpečná je iba vtedy, keď je celkom zdravá.“³⁵⁸

Všetci vieme o nebezpečenstve, ktoré pochádza z choroby. Niekedy to ani nemáme v moci. Ale je aj nebezpečenstvo, ktoré pochádza z egoizmu, lenivosti, pýchy, zo správania sa človeka. To v moci máme. Od druhých očakávame, že nám budú oporou, posilou, a nie nebezpečenstvom. To isté čakajú druhí od nás.

³⁵⁶Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

³⁵⁷RAJTER Tom: [ECAV s vami - Otec povedal svojej dcére „Práve si zmaturovala](#). In: www.facebook.com.

³⁵⁸BROSCH, K. (editor): Trikrát denne jeden, ďalší prosím! Bratislava : Nové Mesto 2023, s. 95.

Na tejto ceste životnej formácie nám pomáha aj Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi. Lebo Ježiš z Nazareta si ako znak posily pre človeka zvolil chleba víno. Prečo práve chlieb a víno?

Lebo chlieb označuje všetko, čo je potrebné pre život, v semitskej kultúre je to základná potravina, symbol všetkých ostatných jedál. Ale nejde len o hlad biologický, nejde len o prázdny žalúdok. Človek býva aj inak hladný. Máme hlad po láske, po zdraví, hlad po vedomostiach, túžbu byť prijatý, hlad po tom, aby nám bolo odpustené, hladujeme po spravodlivosti. Človek hladuje po pohladení. Okrem toho človek potrebuje aj radosť a víno je symbolom radosti, slávnosti. Všetky tieto potreby majú byť uspokojené, aby život bol ľudský. Telu stačí chlieb z pšenice. Ale nasýtiť ostatné hlady, na to treba iný chlieb. Je ním osoba Ježiša Krista.

Čo urobil Ježiš, keď si zvolil znak chleba a vína? Vyslovil požehnanie. Požehnať, znamená uznať, že všetko, čo je na stole, pochádza od Pána, je darom jeho dobroty, jeho nezištnosti. Uznať, že nie ja som pánom pokrmov. Sú to Božie dary.

Ježiš nás učí mať iný prístup k veciam na stole. Nemajú byť iba predmetom vlastníctva a obchodovania, ale máme ich považovať za dar lásky Boha Stvoriteľa. Kto nepočíta s Bohom, díva sa na veci ako na samozrejmosť, snaží sa uchmatnúť čo najviac, aby sa nasýtil, alebo na tom zarobil. Ale kto počíta s Bohom, považuje všetky dobrodenia nie za svoje vlastníctvo, ale za dar nezištnej Božej lásky.

Dary dostávame preto, lebo sme múdro stvorení budovať lásku. Nie sme stvorení na to, aby sme boli sebestační a uspokojili iba svoj vlastný hlad. Tak by sa láska medzi nami nikdy nenarodila. Sme obdarovaní Božími darmi, aby sme my obdarúvali iných. Pri tejto výmene sa realizuje ľudstvo, ktoré chcel Boh od počiatku. Božie deti sa majú navzájom milovať a vymieňať si lásku, ktorá je životom, čo on dal ľuďom. Preto znak chleba nám pripomína, že aj my máme byť chlebom pre druhých.

Okrem vyslovenia požehnania pri večeri, je tu ešte iná dôležitá skutočnosť. V chlebe a víne sú prítomné prvky zeme, ale aj prvky neba. Prvky zeme: minerály, bielkoviny, cukry; prvky neba: svetlo, teplo, vietor, dážď, lúče slnka, to všetko vstupuje do výroby chleba. Na poli chlieb nerastie. Rastie iba pšenica. Rovnako víno nerastie na viniči, rastie iba hrozno. Čo teda ešte vstupuje do chleba a vína? Predsa práca človeka. Ježiš si nevybral surové produkty zo stromov, ale zvolil si dary, do ktorých vstupuje ľudská práca, úsilie ľudí meniť svet.

Skúsme si predstaviť židovskú rodinu pred dvetisíc rokmi. Okolo stola sedeli mama a otec a v chlebe videli svoju prácu: orbu, siatie, žatvu. Mama videli svoju únavu, pretože mlela zrno, miesila múku, piekla v peci. Aj malé deti v tom videli svoju prácu, lebo boli poslané k prameňu, aby doniesli vodu. V Nazarete bola fontána s vodou asi deväťsto metrov od Ježišovho domu. Čiže aj dieťa v chlebe videlo svoju prácu. Každý do toho dal to, čo mohlo urobiť radosť všetkým. V rodine sa neplatí za prácu, ktorá sa robí pre všetkých.

Teda dôležité je po prvé: vysloviť požehnanie, po druhé: práca človeka a po tretie nastupuje lámanie, darovanie sa. Ježiš chlieb lámal, aby sa podelil. Sme hosťami Boha, keď sme na omši a keď je medzi nami oltárny stôl. Nie sme rivalmi, snažiacimi sa z jednej porcie uchmatnúť čo najviac pre seba, nezaujímajúc sa o potreby druhých. Ježiš chlieb lámal a dával. Čiže dávanie, darovanie je dôsledok eucharistického stretnutia.

Vrcholným momentom je zvolanie: „Vezmite, toto je moje telo“ (Mk 14, 22). V semitskej kultúre telo neznamena len mäso, kosti, krv, to je celý človek, celá osoba s celým svojím príbehom, so svojou históriou. Pri spomienke na starého otca, vidíme človeka, ktorý pracoval aj trpel, možno bol v dávnejších časoch aj politicky prenasledovaný. Vidíme celú jeho históriu, celý život, to bolo telo, celý človek s jeho príbehom. Keď Ježiš hovorí: „Toto je moje telo“, znamená to: to som ja, to je môj príbeh, môj štýl života, to je celá moja história.

V detstve nám zdôrazňovali, že Pán Ježiš vstupuje do chleba, preto si treba uctiť jeho prítomnosť. Ale lepšie je myslieť opačne: Ježiš vzal chlieb a urobil z neho znak svojej

prítomnosti. Čiže, keď chceš vedieť, kto je Kristus, zober do ruky chlieb: sýtenie, pokrm, to je Kristus. Preto hovorí: „Vezmite a jedzte.“ V kostolnom zhromaždení odpovedáme na Ježišovu výzvu, asimilujeme do seba silu, ktorá z Krista pochádza. Náš postoj sa dá vyjadriť slovami: Pane, Ježišu, chcem ťa prijať do svojho života, celý tvoj príbeh, tvoj štýl, tvoje zvyky, aby sa prejavili na mne. Toto je prvý a podstatný význam Eucharistie.³⁵⁹

Eucharistia je ako minca, ktorá má dve strany. Strana prvá: vezmite a jedzte, strana druhá: procesia, klaňanie sa, adorácia, oheň, dym, požehnanie so Sviatosťou Oltárnou. Ale podstatné je porozumieť, že chlieb nám dáva Kristus, aby sme v ňom videli jeho, aby sme nad tým vyslovili požehnanie a sami sa stali chlebom.

Katechéta sa na vyučovaní pýtal detí, čo budú robiť, keď vyrastú. Jedno cez druhé: ja chcem byť námorníkom, budem sa plaviť po oceánoch; ja chcem byť lekárom; ďalší inžinierom informatiky; ďalší chcel byť pilotom alebo šoférom autobusu; ďalší v televízii atď. Len vzadu sedelo jedno dievčatko, ktoré bolo ticho. Keď ukázal na ňu: „Čím chceš byť ty, keď budeš veľká?“, očervenelo a polohlasne odpovedalo: „Keď to poviem, tak sa mi budú všetci smiať.“ Vtedy katechéta povedal: „Ja som tu na to, aby som sa ti zaručil, že nikto sa ti smiať nebude.“ Vtedy dievčatko povedalo: „Keď budem veľká, chcem byť požehnaním.“ Celá trieda mlčala.³⁶⁰

Nech je toto aj naša modlitba pri svätom prijímaní: „Pane Ježišu, formuj ma, aby som bol požehnaním.“

33. VIERA S PRÍCHUŤOU VÍNA RADOSTI

Jn 2, 1-11 Ježiš v Káne Galilejskej urobil prvé zo znamení

Druhá cezročná nedeľa C

Zaujímavo vyznieva známy príbeh vo východoslovenskom nárečí: „Ta bulo vešeľe v galilejskej Kane. Ne neho zavolaľi Krista Pana. A on vžal zo sebu i tich dvanasc holofojtošoch, že bi buli družbami na vešeľu. Vešeľe bulo bars dobre, bulo jedzeňa i pijatiki, kedz Majster nekukal, apoštoli vecej pocahovaľi. A naraz tu priľeci mac: Sinu, ta šak už nemaju vina. Mamo, idz do kariki, co tebe do teho! Ale holofojtoše takoj zažobrati: Ti, Majsterku, ta teraz v najľepšim? Ta naľejce do bočkov vody, povedal Kristus Pan. I tak zrobili. A teraz prinešce a dajce starostovi. Kedz starosta okoštoval, hvári mlademu: Fras ce trime, ta perše ši nas opil s taku kvašnu vodu a teraz daš taku fajnotu? Apoštolove už nečekali a po každim pohariku utreľi usta, potľapkali Krista Pana po pľecu a hvareli: Ti, Majsterku, ta to paradni mulatčak. A na toto vešeľe v Kane bars dluho spominali a pre vas zapisali.“

Ide o dielo ľudového rozprávača, miestami pôsobiace až urážlivo. Od nepamäti si ľudia robia žarty z komunikácie medzi mužom a ženou. Avšak z teologického hľadiska v evanjeliom príbehu nie je podstatné ani víno, ani svadba, ale niečo iné. Robiť si žarty z vecí nepodstatných je dovolené, ak rozumieme posolstvu. Treba len rozlúsknuť orech a vychutnať si jadro.

Evanjeliá pred 2000 rokmi neboli napísané tak, aby ich čítal ľud, lebo väčšina v tej dobe bola negramotná a evanjeliá sú komplexné literárne teologické duchovné dielo. Boli posielané do jednotlivých veľkých miest, dnes by sme povedali farností, a ten, kto v komunite vedel čítať, kňaz, teológ, predtým rabín, čítanie aj vysvetľoval. Odborne sa to nazýva: použitie interpretačného kľúča na pochopenie textu. Čo nám chcel evanjelista povedať?

Napríklad už v prvej vete je jeden znak: „Na tretí deň bola svadba v Káne Galilejskej“ (Jn 2, 1). Prečo na tretí? Veď týždeň má sedem dní, na konci sú sviatočné, predtým sú pracovné a kedy sú svadby? Lenže Židia, ktorí príbeh počúvali, vedeli, že tretí deň bol

³⁵⁹ARMELLINI, F.: Aktuálne nedeľné výklady evanjeliových úryvkov.

In: <https://www.commentivangeliodomenica.it>.

³⁶⁰FERRERO, B.: O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020, s. 46.

pripomienkou dňa Zmluvy, vzťahoval sa na deň, v ktorom Boh na Sinaji daroval Mojžišovi Zmluvu so svojím ľudom.

Teda evanjelista Ján chcel povedať: pozor, celý tento úryvok treba čítať vo svetle zmluvy s Bohom. Podstatná nie je premena vody na víno, nejaká chemická reakcia, alebo hostina, šaty, hudba a organizácia svadby, ale to, o čo ide, je vzťah medzi ľudom, spoločenstvom veriacich a Bohom.

Dokazuje to aj výraz svadba, ako o tom píše proroci. Zmluva medzi Bohom a ľudom bola vždy zobrazovaná prostredníctvom svadby. Boh bol vykresľovaný ako ženích a ľud, Izrael, ako nevesta. Aj dnes každé zhromaždenie spoločenstva veriacich na oslavu Pána, je Bohom tak milované, ako nevesta, ktorú si berie ženích v čase svadby. Radosť zo vzťahu má byť obsahom viery a náboženstva, ktoré je medzi Bohom a nami.

Prečo nasleduje veta: „Keď sa minulo víno?“ (Jn 2, 3). Na židovskej svadbe vrcholným okamihom svadobného obradu bol moment, keď ženích a nevesta pili z toho istého kalicha. Víno zobrazovalo lásku, túžbu mladých mať spoločný osud lásky. Ako to, že by na svadbe v Káne chýbal ten najdôležitejší prvok, víno, a to hneď na začiatku obradu? A znovu sme pri tom, čo chcel autor povedať.

Ide o kritiku vtedajšieho náboženského systému, lebo židovstvo vstúpilo do pocitu viny, nehodnosti, ktoré vyvoláva v človeku neustále potrebu žiadať o odpustenie, očistiť sa. Táto koncentrácia zabraňuje objaviť a prijať Božiu lásku. Preto sa hovorí o zmene vody na víno, lebo ide o novú zmluvu, ktorú ponúka Ježiš, o nový vzťah, ktorý je založený nie na poslušnosti Zákonu, Biblii, ale na prijatí jeho lásky. V Ježišovi nie je Božia láska odovzdávaná za zásluhy, ale pre potreby človeka.

Potvrdzuje to aj ďalší symbol: šesť nádob, nie hlinených, ale kamenných, ktoré boli naplnené vodou na oštieňovanie. Ide o symbol Starého zákona, židovského náboženstva. Ježiš však chce niečo iné, taký vzťah a také náboženstvo, ktoré by prinášalo do života radosť. To je symbolizované vínom.³⁶¹

V celom príbehu nejde teda ani o svadbu, ani o víno. Podstatou je zmluva s Bohom, kvalita života, náboženský vzťah človeka k Bohu, ktorý nemá byť smutný, bezradný, iba z povinnosti, ale nadšený, prinášajúci radosť a chuť do života. Ide o víno radosti.

Dokazuje to aj záver, kde evanjelista píše: „Toto urobil Ježiš v Káne Galilejskej ako prvé zo znamení a zjavil svoju slávu“ (Jn 2, 11). Jediný raz Ján napísal, že Ježiš zjavil svoju slávu. Nenapísal to ani vtedy, keď Ježiš vzkriesil Lazára, hoci to bol veľký čin! Ale tu, v Káne, napísal, že „zjavil svoju slávu,“ čiže kľúčovým nie príbeh o premenení vody na víno pre opitých hostí, ale odkrytie jeho slávy. Tá spočíva v zmene zmluvy, to znamená, že už sa netreba iba oštieňovať, aby sme mohli prijať Božiu lásku, lebo to prijatie Božej lásky nás oštieňuje. Dôležité je dovoliť Bohu, aby vstúpil do nášho života so svojou múdrosťou a radosťou, nielen prísnosťou, zákonnosťou, odplatou.

Ako žiť toto evanjelium v našej praxi? Od 17. do 25. januára je každoročne Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov. Môžeme si dať cvičenie zúčastniť sa nejakej ekumenickej akcie (stretnutie, pobožnosť, konferencia), alebo si vytvoríme nejaký modlitebný rámec za jednotu kresťanov. Ďalšou možnosťou je napísať pozdrav niekomu, kto je iného vyznania, evanjelik, kalvín, pravoslávny. Každopádne týždeň modlitieb za jednotu kresťanov by nám nemal uniknúť. Bude to stopa po tom, že pre nás vzťah k Bohu je novou zmluvou v Ježišovi Kristovi, hodnotou, ktorá dáva životu chuť a rozlet. Víno radosti, ktoré kresťanstvo prináša, je pre nás podstatné.

V jednom disharmonickom manželstve mali dcérku, ktorej roky o Bohu nič nerozprávali. Keď malo dievča asi päť rokov, rodičia sa pohádali a zúrivá hádka sa zvrhla natoľko, že pod vplyvom alkoholu muž vystrelil na manželku a aj sám potom spáchal

³⁶¹Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

samovraždu. Dievčatko bolo svedkom toho všetkého. Súd ho neskôr zveril rodine, ktorá ho prijala s radosťou.

Adoptívna matka bola kresťankou, brala dieťa do kostola a v deň, keď malo mať prvú hodinu náboženstva, katechizmu, povedala učiteľke: „Viete, dieťa nepočulo veľa o Ježišovi, majte s ním trpezlivosť.“ Katechétku na hodine ukazovala deťom obraz Ježiša a pýtala sa: „Vie niekto, kto je tento muž?“ Dievčatko sa prihlásilo a povedalo vetu: „Ja to viem, to je ten muž, ktorý ma držal v náručí v noci, keď zomreli moji rodičia.“³⁶²

Vždy sa oplatí pomyslieť si: Boh je Otec, ktorý ma drží v náručí, keď sa mi deje, čo sa deje. Preto mám radosť z náboženstva. Nech sa nám podarí oprášiť štýl viery, ktorá má príchut' vína radosti.

34. INTRONIZÁCIA

Lk 4, 14-21 Dnes sa splnilo toto Písmo

Tretia cezročná nedeľa C

Na informačnej tabuli pred vchodom do kostola visel plagátik: Intronizácia Biblie. Upútaval pozornosť okoloidúcich na najbližšiu nedeľu: Nedeľu Božieho slova. Pred každou svätou omšou bola naplánovaná krátka pätnásťminútová prednáška. Miestny kňaz sa tým snažil vyjadriť úctu k Svätému Písmu, postaviť Bibliu na trón.

Intronizácia Biblie sa koná aj v liturgii, a to štyrmi prvkami. Po prvé: miništranti nesú horiace sviece; po druhé: kráča sprievod; po tretie: používa sa kadilo – incenz; po štvrté: spev evanjelia.³⁶³

Lukáš píše, že Ježiš prišiel v sobotu do synagógy (porov. Lk 4, 15). Podľa vtedajších zvykov vpravo sedeli muži, vľavo ženy, vpravo boli aj knihy z Písma, zvitky, z ktorých sa čítalo. Modlitebný program pozostával zo siedmich čítaní. Prvé štyri robil rabín, lebo boli vzaté z Mojžišových kníh, z Božieho Zákona, a ďalšie tri z kníh Prorokov, čo prednášali prítomní muži, ktorí vedeli čítať.

Tak sa stalo, že aj Ježišovi podali Proroka Izaiáša, aby začal čítať. A tu si dovoľil urobiť niečo, čo prítomných pohoršilo. Začal zvitok rolovať (akoby listovať v knihe) a hľadať iný úryvok. Ale na každé slávenie je predsa ustanovené, čo sa má kedy čítať. Ježiš si dovoľil pozmeniť poriadok synagógových čítaní a našiel miesto z proroka Izaiáša: „Duch Pána je na mne, pretože ma Pán pomazal, poslal ma hlásať radosť ubitým“ (Iz 61, 1-2). To bolo prvé pohoršenie.

Druhé pohoršenie bolo v tom, že odstrihol poslednú vetu. Text znie: „Poslal ma hlásať radosť ubitým, obviazať zlomených srdcom, zajatcom ohlásiť slobodu, a spútaným oslobodenie. Ohlásiť rok Pánovej milosti a deň pomsty nášho Boha“ (Iz 61, 2). Poslednú vetu Ježiš vynechal. Zvitok zvinul skôr, vrátil sluhovi a všetci sa čudovali, čo si to dovoľuje. Odstrihnúť vetu z Písma?

Tretie pohoršenie: text sa zvykol nielen prečítať, ale aj vykladať. A on povedal vetu: „Dnes sa splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli“ (Lk 4, 21). Vetou: Duch Pána ma pomazal - označil, po židovsky mesia, sa vyhlásil za Mesiáša, ktorý má ohlásiť človeku oslobodenie. Preto nasledovalo nedorozumenie, že ho až chceli zhodiť zo skaly.³⁶⁴

Z určitého hľadiska Ježiš neposilnil intronizáciu Biblie, ale urobil provokáciu. Podľa neho nestačí doterajší spôsob úcty k textom Písma, ale treba intronizovať aj postoj lásky a služby k človeku. Čiže nielen texty si zaslúžia postoj našej úcty, ale každodenný život prináša

³⁶²FERRERO, B. (editor): O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020, s. 62.

³⁶³ POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE SVIATOSTI A BOHOSLUŽBU: Všeobecné smernice Rímskeho misála. Rím : Typis Vaticanis 2001, s. 41.

³⁶⁴Porov. VRABLEC, J.- FABIAN, A.: Homiletika I. – II. základná a materiálna. Trnava : SSV 2001, s. 22.

potrebu milosrdenstva, trpezlivosti, obetavosti, služby, a táto láska k ľuďom má byť intronizovaná tak, ako je intronizovaná Biblia.

Hoci to Ježiš takto nepovedal, vyplýva to zo škrtnutia „dňa pomsty nášho Boha“ (Iz 61, 2). Opakom pomsty je miernosť a láskavosť. Ježiš nechcel, aby si predstavovali Boha ako rímskeho cisára, ktorý sa pomstí za nesplnenie rozkazu. Ježiš nechcel, aby Boh bol pán a tyran, mocnár a vyberač daní, ale aby bol Otec, ktorý nás ma rád, a aby sme jeho náklonnosť s úctou vnímali. Vynechanie slov pomsty mení obraz Boha.

Aj pre nás dnes, po dvetisíc rokoch, je dôležité pochopiť výzvu: postoj lásky a úcty k človeku si zaslúži intronizáciu tak, ako v kostole text Biblie. Podarí sa nám to tým, že naše vzťahy v rodine i na pracovisku naplníme Božím duchom, milosrdenstvom.

Existuje štatistika slovných spojení, čiže zoznam šiestich najdôležitejších viet, ktoré používame, alebo by sme mali používať. Pozrime sa na to od konca. Šiesta veta: naozaj pripúšťam, že som urobil chybu. To by mala byť veta, ktorú by sme si mali osvojiť. Piata: Odviedol si veľmi dobrú prácu! Štvrtá: Aký je tvoj názor? To sú vety, ktoré posilňujú komunikáciu. Tretia veta: Môžem ťa poprosiť? Druhá veta, ktorú sa máme naučiť ako dôležitú: Ďakujem pekne! A prvé najdôležitejšie slovíčko je: my. Najmenej, z hľadiska slovnej štatistiky, potrebujeme slovo: ja.³⁶⁵

Z tohto jednoduchého opisu vidíme, že aj dnes potrebujeme intronizovať vzťahy a ľudskosť. Po tom, čo v kostole bola intronizovaná Biblia, vyzýva nás evanjelium, aby sme pokračovali v intronizácii každodennej lásky, lebo len vtedy bude život vyrovnaný a zmysluplný. Na tejto ceste nech nám Pán pomáha.

35. BOH ÚSPECHU

Lk 4, 21-30 Ježiš, podobne ako Eliáš a Elizeus, nebol poslaný len k Židom

Štvrtá cezročná nedeľa C

Pán farár stretol farníka. „Pán Kováč, a prečo nechodíte do kostola?“ Odpovedal: „Z troch dôvodov, dôstojný pán. Po prvé, nepáčia sa mi vaše kázne, po druhé - nemám rád váš spev a po tretie: vo vašom kostole som prvýkrát uvidel svoju ženu.“

Je to tak, dôvod sa vždy nájde, i keď si treba vypiť, alebo ospravedlniť svoju lenivosť, alebo vysvetliť, prečo sa mi nepáčia kázne.

Platí to nielen dnes. Už pred dvetisíc rokmi sa nepáčila Ježišova kázeň v nazaretskej synagóge. Dôvod je v slovíčku „dnes“, pretože Ježiš si dovoľil povedať, že sa priblížili mesiášske časy (porov. Lk 4, 21). Znakom mesiášskych čias je hojnosť, požehnanie, úspech. Ale prítomní si pomysleli: keď vyjdeme zo synagógy, vidíme choroby, teda aké Božie kráľovstvo? Sú tu rímske vojská, vysoké dane, časy sú zlé, a ty hovoríš, že Božie kráľovstvo je tu?

Nedorozumenie pochádza z toho, že Ježiš myslí na vnútorný svet človeka a oni na vonkajšie okolnosti. Pre Ježiša myšlienka: dnes sa priblížilo Božie kráľovstvo (porov. Mk 1, 15), znamená vnútorné obrátenie a prehĺbenie našej spirituality. Ale pre Židov Božie kráľovstvo znamenalo: ovládneme svet a budeme pánmi, privilegovanými.

Nazaretčania mali veľké očakávania, keďže z počutia vedeli, čo sa stalo v Kafarnaume (porov. Lk 4, 23). Tešili sa: aj tu bude senzácia. Proti Rimanom ukáž nám Boha moci! Proti chorobám, ukáž nám Boha uzdravenia! Proti daniam, ukáž nám Boha spravodlivosti! Proti každodenným starostiam ukáž Boha slávy!

³⁶⁵ ŠTEFÁNIK, J. – RUSKO, M. – POVAŽANEC, D.: Frekvencia slov, grafém, hlások a ďalších elementovslovenského jazyka. Bratislava : Jazykovedný časopis, 50, 1999, No. 2, pp. 81 – 93.

Z Ježišovho hľadiska Boh je Otcom aj vtedy, keď človek trpí, on je aj Boh neúspechu, aj Boh slabých, hriešnych, utláčaných, pohanov, cudzincov. Ježiš mal inú predstavu o Bohu. Ilustroval to na príklade z dejín, keď pripomenul uzdravenie malomocného cudzinca, čiže nie veriaceho človeka. Tisíce veriacich, zbožných ľudí neboli uzdravené (porov. Lk 4, 27). Podobne veľký prorok Eliáš pomohol vdove v cudzine, v Sarepte, hoci nechodila do synagógy (porov. Lk 4, 26). Ako to, že ju Pán Boh požehnal, a domácich nie?

Tu treba urobiť vsuvku: kto rozdelil ľudí na našich a cudzích? Kto nás rozdelil na koalíciu a opozíciu? Kto nás rozdelil na zaočkovaných a neočkovaných? Kto nás rozdelil na katolíkov a luteránov? Boh nás rozdelil? Neboli to ľudia v konkrétnom čase a na konkrétnom mieste? Nie sme to my, ktorí si privlastňujeme Boha úspechu a ostatným zvýši Boh trestu? Toto Ježiš nemohol prijať, preto sa jeho predstavy s Nazaretčanmi nezosúladi.

Po dvetisíc rokoch sa pýtame: môže byť tento príbeh osožný aj pre nás dnes? Môže v ňom byť nadčasová múdrosť, slovo života do nášho budúceho týždňa?

Výraz „dnes“ aj nás pozýva k vnútornému prehlbovaniu viery. Sme Bohom milovaní, dnes sa približuje Božie kráľovstvo aj k nám. Meditácia, obrady v kostole, čítanie žalmov, znamenajú, že sme otvorení pre Božiu náklonnosť. Zopakovať to môžeme aj v pondelok, utorok, stredu, a vždy to bude „dnes“, prítomný okamih v súlade s Božím programom. Mozaiku života rámcuje Božia láska, ktorej sa otvárame a žičíme ju všetkým ľuďom.

Istý múdry lekár povedal: „Najlepším liekom je láska a pozornosť.“ Pacient sa opýtal: „A čo ak nezaberajú?“ Lekár sa usmial a odpovedal: „Zdvojnásobte dávku.“³⁶⁶

Tu je odpoveď na to, ako prežívať otvorenosť voči Božiemu kráľovstvu: zdvojnásobiť dávku pozornosti a úcty voči ľuďom.

Ďakujeme za evanjelium, ktoré sa nám prihovára aj po dvetisíc rokoch a pozýva nás, aby sme s radosťou prijali Ježišovo posolstvo, lebo nás obohacuje.

36. ZAROBÍŤ NA SEBA

Lk 5, 1-11 Opustili všetko, a išli za ním

Piata cezročná nedela C

Výrok staršieho pána: Vošiel som do lekárne, uvidel som ceny, a vrátil sa domov. Lepšie bude už odísť na tamten svet. Ale potom som pozrel ceny v pohrebniectve, a vrátil som sa do lekárne.

Vystihuje to prostredie, v ktorom žijeme: zdražovanie - všetci chcú na nás zarobiť. Elektrina, voda, benzín, potraviny - všetko drahšie. Človek je vymyslený tak, že má rozum, vôľu, city, slobodu a mal by si svojou zručnosťou a schopnosťami zarobiť na živobytie. Bohužiaľ je tak chytrácky, že namiesto toho, aby vyrobil na seba, chce zarobiť na druhých. Preto oprávnene konštatujeme, že žijeme v disharmonickej dobe.

Avšak tento problém bol aj pred dvetisíc rokmi. Peter bol rybár, čo v noci nachytal, ráno na trhu predal. Isto niekedy zarobil na druhých. Ale stretol osobu Ježiša z Nazaretu, o ktorom zistil, že nechce zarobiť na druhých. Práve naopak: zázračný rybolov ukázal, že on iným daroval veľmi veľa. Obidve loďky sa potápali, od veľkého úlovku, ktorý by sami neboli dokázali ani za týždeň (porov. Lk, 5, 6).

³⁶⁶FERRERO, B.(editor) : O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020, s. 18.

Finančný dar spôsobil, že Peter sa začal o Ježiša zaujímať. Prišiel na to, že Ježiš zobúdzá v nás najlepšie mohutnosti, ktoré dávajú dôstojnosť životu. Nesnaží sa získať si nás preto, aby na nás zarobil. Celý prekvapený zvolal: „Pane, odíď odo mňa, lebo som človek hriešny!“ (Lk 5, 8).

Čo znamená: som človek hriešny? Zarábam na druhých, namiesto aby som zarobil na seba. Ak by nedošiel k tomuto poznaniu, zostal by sebecký a nezrelý. Iba by druhých využíval vo svoj prospech. Ale objav, ktorý urobili apoštoli, spočíva v poznaní, že je možné byť pomáhajúcimi a slúžiacimi, namiesto využívania druhých. Lebo tých, ktorí využívajú iných, je dosť, až veľa, ale tých, čo poslúžia a pomôžu, je stále málo. Tých, čo zarábajú na druhých, je mnoho, ale tých, čo pomáhajú, je stále nedostatok.

Tu sa dostávame k povolaniu. Keď ich Ježiš povolal, ukázal im Božiu cestu: nezneužívať ľudí, nebyť sebecký, ale dať priestor láske a dôstojnosti života. Skutočné povolanie nie je v tom, že niekto počuje hlasy, alebo má mimoriadne zjavenie, ktoré iní nemajú. Povolanie je pochopenie podstatnej skutočnosti: mať rád ľudí a byť milujúcim človekom.

Boh človeka volá, aby schopnosti, danosti svojho života, dary, ktoré v sebe nosí, použil pre službu druhým. Všetci sme povolani. Výzva: „Poď za mnou!“ (Lk 5, 27) sa nás dotýka, nech sme v akomkoľvek stave, veku, zamestnaní. Nasledovanie Krista je pre nás obohacujúce. Posilňujeto našu schopnosť vyrobiť na seba.

Mal som štrnásť rokov, ako mnohí dospelávajúci, mal som problémy sám so sebou, cítil som sa ako cudzinec v prapodivnom svete. Prázdniny som trávil u svojich starých rodičov, ktorí bývali v dedinke na juhu Francúzska. Veľmi rád som mal starého otca, hlavne odvtedy, čo vošiel do mojej izby, keď som sa venoval svojej obľúbenej činnosti: kresleniu. So záujmom si prezeral moje výkresy. Pre mňa to bolo objavné. Moji rodičia mi dovoľovali kupovať si farby a papiere, ktoré som chcel, ale nikdy sa nepristavili, aby prezreli, čo som nakreslil. Keď som odišiel na prázdniny, všetko povyhádzovali a ospravedlnili to tým, že upratali izbu. Nerobili to so zlým úmyslom, ale vnímal som to ako prejav násilia. Lenže starý otec mal čas a pozeral sa na moje práce. A vtedy sa môj pohľad na neho zmenil.

Keď sme išli na prechádzku, pocítil som túžbu chytiť ho za ruku. Prešli sme niekoľko metrov bez slova. Už som nebol vo veku, keď sa človek drží ruky nejakého dospelého, a pamätám si na rozporuplnosť tej situácie. Vnímal som to tak, že tá ruka mi konečne dovolila byť tým, kým som bol. Môj starý otec mi ju stisol. Pocítil som jeho lásku. Zaplavil ma pocit hlbokkej úľavy. Tento zážitok mi zostal ako obraz náklonnosti starého otca: moja ruka na chvíľu zovretá rukou starého otca.

Keď si dnes v mysli privolávam túto situáciu, znovu si uvedomím dobro, ktoré z neho prichádzalo. Znovu zažívam úľavu, ktorú som vtedy pocítil. Pokúšam sa precítiť kvalitu tohto zážitku. Objavujem radikálnosť láskyplnej dobrotivosti a prežívam ju, lebo len keď si osvojíme právo byť sami sebou, môžeme naplno priznať iným právo byť tým, kým sú.³⁶⁷

Všetci máme spomienky. Starý otec nepotrebuje zarobiť na vnukovi. Vie prejať dobro a lásku. Toto je naše základné, ľudské a kresťanské povolanie.

Stojíme v pokore pred Ježišom ako Peter: „Pane, odíď odo mňa, lebo som človek hriešny“ (Lk 5, 8), ale on nás pozná v pravde a vie, aké schopnosti v nás sú. Otvorme sa jeho požehnaniu a nech nás ono sprevádza.

37. ŠŤASTIE

Lk 6, 17. 20-26 Blahoslavení chudobní. Beda vám, boháči!

Šiesta cezročná nedeľa C

Osemdesiatročná babka odhrňala sneh na dvore ráno o piatej.
„Susedka, a čo tak skoro?“ „Ale, volala som k sebe záchranku, a ako sa ku mne dostanú?“

³⁶⁷FERRERO, B.: O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020, s. 44.

V každom z nás je túžba po zdraví, po šťastí, blaženosti a neopúšťa nás ani, keď máme osemdesiatku. Vari už niekto povedal: chcem byť chorý? Alebo: chcem byť nešťastný? Naopak, hlboko v nás je zakódovaná vôľa žiť, čo súvisí s pocitom blaženosti, úspechu, šťastia.

Na túto tému hovoril aj Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi. V evanjeliu podľa Matúša je osem blahoslavenstiev. V evanjeliu podľa Lukáša je iný literárny formát, štyrikrát blahoslavení a štyrikrát beda boháčom (porov. Lk 6, 20-26). Ježiš dáva návod, postavený na paradoxoch života.

Oprieť sa pritom môžeme aj o poznatky, ktoré pochádzajú z psychológie, z výskumov. Martin Seligman, dnes už 80-ročný pán, profesor v Pensylvánii, ktorého si americkí psychológovia zvolili za prezidenta Americkej asociácie psychológov, napísal knihu o podstate šťastia a duševnej pohody: *La auténtica felicidad* (Skutočné šťastie). Psychológia potvrdzuje to, čo učil Ježiš, len inými slovami. Lebo Ježišov návod nám pripadá staromódny, ale slovami vedy je akceptovateľný. Ide o nadčasovú múdrosť, stále platnú.

Seligman píše: za peniaze sa šťastie kúpiť nedá. Možno by peniaze pomohli na chvíľu bezdomovcom, ktorí spia na ulici a prikrývajú sa kartónom. Ale ľuďom, ktorí majú splnené základné životné potreby: jedlo, oblečenie, bývanie, hygiena, nepomôže väčšie množstvo peňazí, lebo by im iba narástli starosti, ako viac zarobiť. Stalo by sa to zdrojom nepohody.

Po druhé: pôžitky nezaručujú šťastie. Je všeobecne známe, že mimoriadne chvíle sú pôžitkom a máme si ich dopriať, ale nesmie to byť pravidelné. Ak sa niečo stane pravidelným, ordinárnym, prestane to vyvolávať príjemné pocity. Keď človek snívá o tom, že by si nejakú slasť dopriaval často, paradoxne si ublíži.

Tretia skutočnosť: istý druh pokrokov zaručuje šťastie. Tak sme vymyslení ako ľudia, v určitom napätí, vlastnou snahou si vieme zabezpečiť pokrok. Napríklad športovec láme rekordy, a to prináša dlhodobé zadost'účinenie. Kto sa učí cudzí jazyk a zvládne ho, získa trvalé zadost'účinenie. Krátkodobé uspokojenie vzniká vtedy, ak je bez snaženia sa o to stať sa lepším, štedrejším, láskavejším.

Posledná vec, o ktorej píše Seligman, je nezištnosť. Paradoxne snívame o tom, že by bolo lepšie pre nás, keby sme boli obdarovaní, a nie darujúci sa. Lenže skúsenosť i Biblia aj psychológia nás učia, že altruizmus, štedrosť a záujem o iných zvyšujú úroveň šťastia. To znamená, že ak sa uzavrieme do seba, privodíme si depresiu, a naopak, ak sa začneme viac zameriavať na iných, poslužíme, skôr sme na ceste k blaženému životu.³⁶⁸

Sumárne možno povedať, že to, čo považujeme za moderné, vedecké a psychologicky dokázané, korešponduje s Ježišovým návodom na blaženosť a šťastie. Aj Ježiš hovoril: beda egoistom, pokazia si život, beda všetkým, ktorých ľudia chvália atď. (porov. Lk 6, 24). Kto si chce život vylepšiť, prijme paradoxy: šťastie si vyžaduje obeť, odriekanie, úsilie a schopnosť čeliť nepriaznivým situáciám a utrpeniu.

Jedno úslovie vystihuje našu tému: „Ak chceš byť šťastný na hodinu, oddýchni si. Ak chceš byť šťastný na deň, choď na ryby. Ak chceš byť šťastný mesiac, uzavri sobáš. Ak chceš byť šťastný na rok, prijmi dedičstvo. Ak chceš byť šťastný celý život, pomáhaj druhým.“

Toto úslovie vzniklo zo skúsenosti ľudí. Ďakujeme za evanjelium, ktoré nás pozýva byť blahoslavenými skrze ducha, skrze Božieho Ducha, ktorého nosíme v sebe a on je motorom nášho života.

38. NESMIERNE DOBRÝ

Lk 6, 27-38 Bud'te milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!

Siedma cezročná nedeľa C

³⁶⁸SELIGMAN, M. Pozitívna psychológia. In: https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=services-news&source_no=20&news_no=10520.

Policajt zastavil staršie auto, ktoré šoféroval rómsky spoluobčan. Pre zlý technický stav musel udeliť blokovú pokutu. Rómka, ktorá sedela v aute, zadudrala na policajta: „Bodaj by ťa dve sanitky viezli! Biela tam a čierna naspäť!“

Hnev a zlosť Rómky sú pochopiteľné, kto by rád platil pokutu? Jej vyjadrenie bolo vznetlivé, výbušné, ale krátkodobé. Okrem takejto zlosti existuje niečo vážnejšie, hnev a zlosť, ktorá sa mení až na nenávisť. Existujú spory, pre ktoré sa ľudia do konca života nerozprávajú. Inokedy sú príčinou vojny a veľkej nespravodlivosti.

Teda je pochopiteľné, prečo Ježiš z Nazareta povedal: „Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!“ (Lk 6, 36). Aj dnes platí nadčasové: „Milujte aj svojich nepriateľov, robte dobre tým, čo vás nenávidia, žehnajte tým, čo vás preklínajú a modlite sa za tých, čo vás potupujú“ (Lk 6, 27).

Tomuto Ježišovmu postoju treba rozumieť v súvislostiach doby, v ktorých bol vypovedaný. Pred dvetisíc rokmi platili predpisy o krvnej pomste. Primitívne ľudstvo žilo pomstychtivosťou, celkom jednoduchou, živočíšnou. Mojžišov zákon, židovstvo, už zaznamenalo určitý pokrok, lebo Mojžiš stanovil hranice pomstychtivosti. Nebola neobmedzená, ale bola stanovená slovami: „Oko za oko, zub za zub“ (Ex 21, 24; Lv 24,20).

Ježiš ide o krok dopredu a žiada od nás, aby sme neodporovali zlému, aby sme boli v svojej добрote nesmierni, ako je Boh, to znamená, že žiada, aby sme prelomili kruh násilia a ponúkli určité iniciatívy dobra, lásky a pokoja. Chce od nás, aby sme zneškodnili nenávisť a násilie, ktoré smeruje proti nám.

Ježišov výrok „Tomu, kto ťa udrie po líci, nastav aj druhé“ (Lk 6, 29), nežiada od nás, aby sme boli hlúpi, ale aby sme boli nesmierne dobrí. Lebo proti nespravodlivosti sa aj on ohradil: „Ak som zle povedal, dokáž, čo bolo zlé, ale ak dobre, prečo ma biješ?“ (Jn 18, 23). Teda požíva nás, aby sme proti násiliu nebojovali násilím, lebo ono bude iba vzrastať. Jedno násilie plodí druhé. To, čo od nás žiada, je zneškodniť násilie ponúknutím väčšieho dobra.³⁶⁹

Voči nepriateľom môžeme zaujať postoj: Pozri, tvoja schopnosť chcieť mi ublížiť nikdy nebude taká veľká, ako moja schopnosť chcieť a konať dobro pre teba. Je to náročné a možné len s pomocou Božou.

V žalme 139 sa hovorí: „Či nemám mať v nenávisti tých, čo nenávidia teba, Pane, a s odporom sa odvracať od tých, čo povstávajú proti tebe?“ (Ž 139, 21-22). Podľa toho niet lepšej nenávisti, ako nenávidieť v mene Božom. Vtedy sa človek cíti ospravedlnený. V niektorých náboženstvách sa to prežíva dodnes. Ale Ježiš sa od toho dištancuje.

Kresťanstvo ide ďalej ako židovstvo, v ktorom boli hranice lásky. Ježiš prekračuje tieto hranice a hovorí, aby sme boli nielen dobrí, ale nesmierne dobrí. Pritom nepoužíva grécke slovo *filéo*, ktoré znamená milovať, mať nejakú lásku, napr. k umeniu, športu, literatúre atď. Použil slovo *agapé*, a to znamená milovať nezištne, tak, ako matka miluje dieťa. Milovať tak, že nehľadáme na zásluhy človeka, ani nečakáme odmenu za svoje konanie, ale plodí sa láska, preto, že druhý ju potrebuje. To je *agapé*.

V Ježišovom poňatí máme byť nesmierne dobrí, aby sme boli Synmi Otca, čiže máme sa podobať na Otca. Ježišov Boh nie je iba dobrý, ale nesmierne dobrý. Na tejto ceste nám Boh dáva silu, aby sme urobili pokrok. Preto ideme na sväté prijímanie, a preto sa modlíme v Otčenáši: odpusť nám, ako i my odpúšťame. Prehlbujeme v sebe Ježišov štýl života, keď sme dennodenne konfrontovaní s inými názormi, s pomstychtivosťou, terorizmom, nenávisťou.

V materskej škôlke boli dvaja chlapci, jeden mal tri a druhý štyri roky, ledva ich bolo vidieť od zeme, jeden mal strojček na zúbkoch a druhý nosil pásku na oku. Keď prišli domov, hovorili: „My sme v škôlke neporaziteľní. Všetkým naháňame strach: jeden ako pirát, druhý ako gangster.“³⁷⁰

³⁶⁹Porov. MAGGI, A.: <https://www.studibiblii.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

³⁷⁰FERRERO, B.(editor): *Hviezdy vidno v noci*. Bratislava : Don Bosco 2013, s. 54.

Každý človek sa musí v živote rozhodnúť: buď budem naháňať druhým strach svojím hnevom a zlobou, alebo budem mať Ježišov prístup k životu a budem sa modliť aj za nepriateľov. Buď budeme neporaziteľní, ako tí chlapci, tým, že naháňame strach, alebo budeme neporaziteľní svojou láskou a službou. Na správnej ceste nech nás posilňuje dobrotivý Boh.

39. VIDIEŤ SEBA V BOŽEJ PRÍTOMNOSTI

Lk 6, 39-45 Z plnosti srdca hovoria ústa

Ôsma cezročná nedela C

Niektoré slová majú viac významov, viac vrstiev. Napr. sloboda a mier - výdobytky doby. Ak rozdelíme slovo a povieme: ach, vy dobytky doby! – dostáva veta iný význam. Nikto nespochybňuje, že mobil, počítače, autá, lietadlá, náhradné kĺby, srdcia, sú výdobytkami doby. Ale niekedy namiesto toho, aby sme sa tešili z výdobytkov, musíme konštatovať: vy, dobytky! Lebo tam, kde si ľudia ubližujú, vedú vojny, vyhánajú druhých z domovov, vyrábajú slzy a smrť, rozvádzajú sa, aké sú to výdobytky? O takých treba povedať: vy, dobytky!

Evanjelium Ježiša z Nazareta ide ďalej: Božie slovo ukazuje aj príčiny tohto stavu. Existuje zásada: každý človek vychádza z toho, kým je. Musí niekto jablň naháňať, nútiť do toho, aby dala dobré jablko? Pre to, že je dobrým stromom, dá aj dobré ovocie (porov. Lk 6, 43-44). Ak je človek v srdci dobrý, budú dobré aj jeho skutky, a bude dobrý aj voči druhým. Ak dobré skutky nie sú, to znamená, že nie je dobrým stromom, čiže v srdci je zlý! A zlovôľa je nedostatkom milosrdenstva.

Podstatou zla je slepé oko, ktoré nevidí vlastné zlo a necíti potrebu milosrdenstva. Existuje priama súvislosť medzi okom, srdcom a rukou. Lebo počiatok dobrého konania je srdce, ktoré je milosrdné. Milosrdenstvo je okno k srdcu. Ak v miestnosti máme okno, dovoľujeme, aby do miestnosti prenikal lúč svetla. Ak máme milosrdenstvo, dovoľujeme, aby do srdca prenikla Božia múdrosť.

Milosrdné srdce je počiatkom dobrých skutkov aj voči iným ľuďom. Ak miestnosť nemá okno, niet svetla. Ak srdce nemá milosrdenstvo, je slepé a tvrdé voči druhému človeku, roznáša smrť. Preto bez milosrdenstva je zlo vo svete a podstatou zla je slepé oko, ktoré nevidí vlastné zlo a necíti potrebu, že Boh by mu mal odpustiť.

Náboženské nazeranie na komplikované medziľudské vzťahy je trochu iné ako psychologické, humanitné, filozofické a podobne. Kresťanská výzva je nebyť slepý voči vlastnej slepote. Kto je úprimný, vidí, že vo vnútri je egoistom, a potrebuje Božie odpustenie. Je to prvá podmienka, aby človek mohol byť uzdravený a aby mu mohlo byť odpustené. Znamená to objaviť vlastný hriech vo svetle Božej prítomnosti a okúsiť jeho odpustenie.

Existuje možnosť objaviť svoj hriech sám pred sebou, čo je zahanbujúce, alebo v prítomnosti iných ľudí – stav pred súdom, rozhodovanie o treste. Ale keď objavíme hriech v prítomnosti Božej, je nám odpustené, lebo Boh je Otec, ktorý nás má rád. Táto religiozita je veľmi dôležitá: poznávať seba ako hriešnika a Boha ako osloboditeľa. Človek sa stáva naštepený na dobrý strom Ježiša Krista.

Je oprávnené nebáť sa stáť pred Bohom nahý, so svojou hriešnosťou, lebo vtedy má človek správne poznanie a rozlišovanie. Dobro pochádza z milosrdenstva daného nám, čím následne sme schopní byť milosrdní voči bratom a sestrám. Objav vlastnej nehodnosti iba pred sebou samým prináša úzkosť, depresiu, biedu, vyhorenie. Objav nehodnosti v prítomnosti Božej je uzdravujúci a očisťujúci. To je riešenie na známy rozpor medzi výdobytky a vy, dobytky.

V gréčtine, originálnom jazyku Nového zákona, sú zaujímavé slová karpos a karfos. Kto pozoruje triesku (karfos) nemá ovocie (karpos). To preto, lebo ovocím, ktoré nás činí

podobnými Bohu, je milosrdenstvo. Až keď človek vidí brvno vo vlastnom oku, vie, že je slepý, a tak na seba zvoláva Božie milosrdenstvo.³⁷¹

Aplikáciou tohto evanjelia bude konkrétne cvičenie, sebazaprenie do budúceho pôstneho obdobia. Stane sa požehnaním pre náš život.

Študenti sa pripravovali na birmovku a katechéta, ktorý viedol skupinku, položil otázku: „Ako ľudia zistia, že sme kresťania?“ Deti rozpačito mlčali, nevedeli odpovedať. Zopakoval otázku: „Akým znakom potvrdzujeme, že sme kresťania?“ Deti upierali pohľady jedno na druhé, ale nikto nič. V snahe pomôcť im, zdvihol ruku k čelu, urobil znak kríža na sebe, a jedno z dievčat sa odvážilo povedať: „Láskou! Láska je znak kresťana.“

Katechéta reagoval: „Nie je to celkom pravda, lebo takýmto spôsobom by sme sa vyvyšovali nad iných. Malo by to tak byť, ale vieme, že to tak nie je. Lenže keď na seba urobíme kríž, tak to znamená: Bože, ja som hriešnik, buď mi milosrdný.“ Tento znak je veľmi dôležitý.³⁷²

Ak nosíme v sebe poznanie: Bože, som hriešny, ale ty si milosrdný, vtedy sme zaštepení na dobrý strom a môžeme prinášať dobré ovocie. Preto v 16. storočí Blaise Pascal povedal: „Človek je biedny, lebo je človek. Ale je veľký, pretože to vie.“³⁷³ A vie o Božom milosrdenstve, ktoré ho sprevádza.

40. VIERA AKO BOHATSTVO

Lk 7, 1-10 Takú vieru som nenašiel ani v Izraeli!

Deviata cezročná nedela C

Žeňa Gustujdzhanová z Pjatigorska, dievča, ako ktorékoľvek iné, má jednu zvláštnu schopnosť. Na súťaži v Moskve prezentovala svoju pamäť a sústredenosť. Položili pred ňu tabuľu, na ktorej bolo tridsať obrázkov a vzorcov a ona za pol minúty sa dokázala sústrediť tak, že si ich všetky zapamätala a zopakovala.

Keď sa žiak učí, stáva sa vnútorne bohatým. Rodičia hovoria deťom: náušnicu alebo mobil ti môže niekto ukradnúť, ale kto ti vezme to, čo si do seba vložil učením? Kto môže zobrať dvanásťročnému dievčaťu jeho schopnosť sústrediť sa a pamätať si? To, čo nosí v sebe, je jej pokladom. Medzi schopnosťami, ktoré nám nikto nevezme, patrí aj viera.

Toto ocenil Ježiš z Nazareta na rímskom stotníkovi, keď povedal: „Takú vieru som nenašiel ani v Izraeli“ (Lk 7, 9). Pre pochopenie príbehu sa potrebujeme vžiť do situácie pred dvetisíc rokmi.

Rímsky cisár so svojou armádou obsadil územie Palestíny. Aj do Kafarnauma prišla posádka s veliteľom. Ľudia ich nemali radi, lebo žili z ich daní: museli ich živiť, šatíť, považovali ich za príživníkov. Napriek tomu stotník bol obľúbený. Prečo?

Evanjelium hovorí, že mu ochorel sluha a on sa o neho staral. V tých časoch, keď mal veliteľ chorého sluhu, jednoducho ho vymenil. Rímski páni sa nezapodievali tým, či niekoho niečo bolí. Neexistovalo zdravotné zabezpečenie, ani poistenie. To prišlo až v 19. a 20. storočí. Ale tento stotník bol ľudský a solidárny, hľadal lekárov a obrátil sa aj na židovskú radu, aby išli za rabínom Ježišom z Nazareta. Z tohto postoja vidno veľké vnútorné bohatstvo stotníka.

Druhým povšimnutia hodným momentom je lobing židovskej rady u Ježiša: „Zaslúži si, aby si mu to urobil, lebo miluje náš národ.; aj synagógu nám postavil“ (Lk 7, 4-5). On, príslušník rímskeho náboženstva, podľa ktorého cisárovi patrí božská úcta, bol tolerantný a

³⁷¹Porov. FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáša. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, s. 196-197.

³⁷²FERRERO, B.: O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020, s. 24.

³⁷³PASCAL, B.: *Myšlienky*, 430. Bratislava : Chronos 1995.

rešpektoval neviditeľného Boha, ktorému sa klaňali Židia. Nebol fanatikom. To je hodnota, ktorá sa stotníkovi nedá ukradnúť.

Tretia skutočnosť je sila slova, rozkazu. „Pane, neunúvaj sa, lebo nie som hoden..., povedz slovo a môj sluha ozdravie! Ved’ aj ja som človek podriadený vrchnosti a mám pod sebou vojakov. Ak daktorému poviem: Chod’! – ide; inému: Pod’ sem! – tak príde; a svojmu sluhovi: Urob toto! – on to urobí“ (Lk 7, 6-8). Keď poviem: vpravo vbok! alebo: čelom vzad – celá rota sa otočí. To je moc slova, rozkazu. Ale nad chorobou môžem hovoriť, čo chcem, nepomôžem si. Avšak Ty, Ježišu, máš silu otočiť chorobu. Si pánom života a smrti. Byť pánom života, znamená byť Bohom.

Keď to celé zosumarizujeme, stotníka by mohli pripraviť o funkciu, odvolať ho, dať ho do väzenia, ale ako sa mu dá ukradnúť to, čo nosí v sebe? To je bohatstvo jeho viery, lásky, duchovného života.

Všetci sme pozvaní rozvíjať v sebe toto bohatstvo. Viera je výslednicou činnosti rozumu, vôle, citov a slobody. Kto chce mať bohatstvo viery, musí zamestnať i svoj rozum i svoju vôľu i svoje city. Ani jedna zložka nemôže chýbať. Lebo veriť, neznamená len niečo vedieť z katechizmu, potrebné je aj žiť, konať, a k tomu už je potrebná vôľa. Ak nás niekto nahnevá, potrebujeme sa ovládať, alebo odpustiť, a to je činnosť vôle. Keď vieme súcitiť s druhými, napr. pri pohrebe, alebo byť milosrdní, zapájame naše city.

Nie je to zvláštne, že pri každej svätej omši opakujeme slová Rimana a pohana: Pane, nie som hoden? Keby sme pri omši citovali Pána Ježiša, nejakého svätca, to by bolo primerané. Ale citovať cudzinca a pohana? A prečo je to tak? Lebo jeho slová sú hlboko pravdivé a vyjadrujú bohatstvo života a obrátenia.

O Albertovi Einsteinovi sa hovorí, že bol obľúbeným človekom. Mali ho radi aj tí, ktorí nemali poňatia o teórii relativity. Kto čo i len raz videl vždy usmievavého a nesmierne skromného človeka, cítil, že v tomto veľikánovi stále drieme duša dieťaťa.

Do jeho skromného bytu na Haberlandstrasse v Berlíne prichádzali reportéri, fotografi, spisovatelia z celého sveta. Najväčšou prekážkou dostať sa k Einsteinovi bol však starý fúzatý domovník Otto, ktorý k nemu nikoho nechcel pustiť. A práve Otto spomína, že zo všetkých nájomníkov v dome si najviac vážil slávneho profesora. Prečo?

Všetci nájomníci totiž, prechádzajúc okolo vrátnika, čakali, kým ich vrátnik pozdraví, ukloní sa, a oni potom pansky odpovedali na pozdrav. Ale Einstein nikdy nezabudol starého domovníka pozdraviť ako prvý. Naozaj veľký človek nikdy nebýva namyslený. Ak je niekto namyslený, pyšný, je to známka, že je vnútorne úbohý.³⁷⁴

Vnúťorné Einsteinovo bohatstvo nebolo len v tom, že si uctil vrátnika. Aj o náboženskej viere sa vyjadril, že patrí medzi najväčšie schopnosti človeka. To, že človek môže obdivovať tajomstvo a žasnúť pred ním, považoval Einstein za najväčšiu schopnosť človeka.

Ďakujeme za evanjelium, ktoré nás ponára do bohatstva viery a osobného vzťahu s Bohom, skrze príbeh stotníka.

41. POSUN

Lk 7, 11-17 Mládenec, hovorím ti, vstaň!

Desiata cezročná nedeľa C

V starobyľom kaštieli možno vidieť stojace hodiny. Ide o kus nábytku, skriňu s veľkým kyvadlom, ktoré sa musí naťahovať. Jeden humorista nakreslil človeka, ktorý sa opiera o skriňové hodiny a posúva ich ďalej. A pod obrázkom je text: „Posunúť hodiny? To je taká volovina. Mne sa páčili tam, kde stáli doteraz“.

Každý rok dvakrát posúvame čas, nastavujeme hodinky. Ale aj nás posúva čas a starneme. Posun nie je len zmena v čase. Absencia zdravia posunie človeka do nemocnice.

³⁷⁴ TAUBER, K.: Anekdoty o Albertovi Einsteinovi. Život 1989.

Inokedy nás sebeckí ľudia posunú do sklamaní. Samozrejme, že v živote sú aj krásne posuny, udalosti, ktoré prinášajú úsmev, radosť, narodia sa deti, dokončí sa dielo, stavba, a sme na to hrdí.

Skúsenosť nás učí, že život sa posúva k smrti. Presvedčila sa o tom aj vdova z mestečka Naim, ktorej zomrel jediný syn (porov. Lk 7, 11-17). Ježiš nefilozofuje o smrti, ale o živote. Nehovorí o smrti, ani vtedy, keď ľudský život je do nej zabalený.

Jeho presvedčením je, že smrť nepreruší život, ale dáva mu zakvtnúť v novej, úplnej forme. Preto povedal: „Neplač“ (Lk 7, 13). Chcel povzbudiť ľudí, aby sa nebáli smrti, lebo majú možnosť stretnúť inú tvár života. Používa prítomný čas, nie budúci. „Mládenec, hovorím ti, vstaň!“ (Lk 7, 14). Vzkriesenie z jeho pohľadu nie je otázkou budúcnosti, ale je to téma prítomnosti.

Ježiš mení koncept života a smrti, preto o ňom hovorili: „Veľký prorok povstal medzi nami“ (Lk 7, 16). Lebo Pán nekriesi mŕtvych, on dáva život živým. O tom je kresťanské náboženstvo. S mŕtvymi robia pohrebné služby. Večný život nie je nejaká nádej do budúcnosti, ale istota súčasnosti. Každý, kto sa k Ježišovi pridá, má život, ktorý žiadna smrť nepreruší.³⁷⁵

Zástup hodnotil Ježišov čin slovami: „Boh navštívil svoj ľud“ (Lk 7, 16). To znamená, že Božou slávou je život, ktorý je schopný prekonať smrť. Evanjelista chcel povedať, že kráľovstvo smrti nie je miesto pre Ježišovho učeníka. Kto sa pridá k Ježišovi, má ducha a duch je život. Tam kde je život, nemôže byť smrť.

Pri takomto čítaní evanjelia sa pýtame: Bože, aký to má význam pre nás po dvetisíc rokoch? Zistíme, že nás to posúva zmeniť koncept života a smrti. Predovšetkým vo všedných okolnostiach života, v starostiach, môžeme byť pozitívnymi, ľuďmi nádeje. Apoštol Pavol z Tarzu napísal, že keď sa tomu posolstvu dobre rozumie, keď sa koncept života prijme podľa toho, čo sme čítali, potom budeme žiť ako deti svetla. A ovocie svetla je v добрôte, pravde a spravodlivosti (porov. Ef 5, 9). Táto prax nás čaká každý deň: uskutočňovať dobro, pravdu a spravodlivosť. Je to dôkaz, že náš náčrt, koncept života je spojený s Ježišom.

Spomína riaditeľ personálnej agentúry. Snažil sa v nej získať ľudí na pracovný trh, slangovo sa tomu hovorí, lovec mozgov. „Keď sa stretnem s nejakým záujemcom a snažím sa ho presvedčiť, aby šiel pracovať pre inú spoločnosť, tak sa usilujem naladiť ho tak, aby sa cítil príjemne. Ponúknem mu niečo na pitie, vyzlečiem si sako, potom aj vestu, uvoľním si kravatu. Potom začnem rozprávať o futbale. A keď mám dojem, že sa uvoľnil, vtedy sa nakloním k nemu, zahľadím sa mu do očí a poviem: čo chceš v živote dosiahnuť? Je priam neuveriteľné, akú búrku vyvolá táto otázka v rozličných ľuďoch.“

Včera som mal pohovor s jedným klientom. Navodil som priateľskú atmosféru, a potom som sa obrátil k nemu a opýtal sa ho: „Čo chceš v živote dosiahnuť?“ Bez mihnutia oka mi odpovedal: „Chcem ísť do neba a vziať so sebou čo najviac ľudí“.

Majiteľ agentúry dodáva: „Poviem vám, že prvýkrát som stratil reč, nevedel som, čo mu mám na to povedať“.³⁷⁶

Ak na otázku: kam sa chcete posunúť – odpovieme, že chceme ísť do neba, uvedieme druhého do rozpakov. Lebo je pripravený na iné, čaká, že budeme hovoriť o plate, sociálnych bonusoch, pohodlnom živote. To je ľudský koncept života.

V hre je totiž niečo, čo priniesol Ježiš, keď učil ľudí zmeniť koncept života a smrti. Učil ich nádeji a viere, že smrťou sa život neprerušuje, dôvere, že sme v otcových rukách i v poslednej chvíli života.

Ďakujeme Bohu za evanjelium a za to, ako je ono napísané v príbehoch. Za rozjímanie, ktoré nás posúva v poznaní a inšpiruje pre konanie. Prosme si silu uskutočňovať Božie slovo.

³⁷⁵MAGGI, A.: https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare/Jn_11_1-45.html.

³⁷⁶FERRERO, B. (editor): *V zlatej knihe života*. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 2022.

42. ODPUSTENIE AKO VÝSADA

Lk 7, 36-50 Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje

Jedenásta cezročná nedeľa C

Do sakristie vošla staršia Rómka s hrubou sviečkou so slovami: „Nesiem sviečku pre Pannu Máriu.“ Kňaz sa jej poďakoval: „To je od vás veľmi pekné“. Ale starý kostolník, ktorý poznal pomery, poznamenal popod nos: „Som zvedavý, z ktorého oltára sviečku vzala.“ Kňaz ho napomínal: „Ako môžete takto podozrievať slušnú ženu?“ Keď neskôr kostolník zapaloval sviečky, víťazoslávne sa vrátil: „Vravel som vám, vzala sviečku z oltára sv. Jozefa a darovala ju Panne Márii.“ Kňaz dodal: „Aspoň to ostalo v rodine.“³⁷⁷

Viera a náboženstvo môže mať niekedy jednoduché formy, ľudové. Sviečka je významným symbolom, ale aj prejavom ľudovej zbožnosti, ak si niekto chce u Pána Boha niečo vybaviť tak, ako u ľudí, za úplatok.

Povieme si: moja viera je predsa inteligentná, nie taká sviečková. No ani pre inteligentov nie je jednoduché prijať Boha, ktorý dáva vychádzať slnku na zlých aj dobrých (porov. Mt 5, 45). Namiesto toho, aby dobrých odmeňoval a zlých trestal, ponúka všetkým svoju lásku. Kde je jeho autorita, čo je to za Boha?

Evanjelium vyzdvihuje ženu, hriešnicu, ktorá „priniesla alabastrovú nádobu s voňavým olejom, s plačom pristúpila zozadu k jeho nohám, začala mu slzami máčať nohy a utierala mu ich svojimi vlasmi, bozkávala mu ich a natierala voňavým olejom“ (Lk 7, 38). O jej postoji Ježiš povedal: „Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje. Komu sa menej odpúšťa, menej miluje“ (Lk 7, 47).

Téma odpustenia je srdcom kresťanského života. Odpustenie nepopiera skutočnosť zla, ale keď odpúšťame, slávi sa triumf Božej lásky. Lebo láska, ktorá neodpúšťa, nie je ani láskou. Obyčajne hovoríme, že musíme odpustiť. Ale tu nejde o povinnosť, ktorú musíme splniť. To, čo evanjelium rozpráva, je výsada. Nám je umožnené odpustiť. Pretože bolo odpustené nám, máme možnosť odpustiť iným, a tak napodobňovať Božie konanie. Teda nie je to ťarcha, náročnosť, ale Božie pozvanie, výsada kresťana. Celé poslanstvo evanjelia smeruje k tomu, aby sme kopirovali Božie odpustenie.

Niekedy si pomyslíme, či by nebolo lepšie, keby zla nebolo. Najmä, ak vidíme ľudí, ktorí sa nenávidia, vedú vojny, trpia chorobami atď. Isteže, zlo neslobodno glorifikovať, treba ho odstraňovať. Ale paradoxne problém zla nám pomáha stať sa takými ako Boh. Lebo máme napodobňovať Božie požehnanie. To znamená, že ak stretávame zlo, hriech, neodpustenie, to je pre nás možnosť viac odpúšťať, viac sa stávať podobnejším Pánovi. To, čo sa nám javí ako nedostatok, zlo, zobúdzá v nás sily zvolávať Božie odpustenie. Zlo v srdci druhého človeka sa obracia na moje odpustenie. Toto nás činí podobnými Bohu. Ak sme schopní udeliť odpustenie, ukazujeme, že je v nás Boží Duch. On sa stal naším životom.³⁷⁸ To už nie je ľudová forma viery, Rómka so sviečkou, ale prejav osobnej hlbokkej spirituality.

Chlapec v puberte začal brať drogy, stal sa závislým, nakoniec odišiel z domu, ochorel na AIDS. Sem-tam sa v ňom objavila myšlienka na návrat. Ale mal strach, že ho neprijmú, a niekedy mal strach aj vrátiť sa k usporiadanému životu. Chýbala mu vôľa.

Blížili sa sviatky. Odvážil sa napísať rodičom a súrodencom. Prosil ich o odpustenie a povedal im, že hoci túži vrátiť sa, nemá na to odvalu. A dal im takýto návrh: ak ste ochotní ma prijať, priviažte na konár stromu pred domom pozdĺž trate bielu vreckovku. Ak uvidím bielu vreckovku, vystúpim z vlaku. Ak ju neuvidím, budem pokračovať v ceste.

Íšlo o strom, ktorý dobre poznal, lebo ako chlapec naňho liezol mnohokrát. Teraz sa viezol vo vlaku a predstavoval si, ako to bude. Keď prichádzal k spomínanému domu, uvidel ho úplne inak, ako dovtedy. Nebola jedna vreckovka, jedna šatka, ale strom sa beľal pod

³⁷⁷Keby Pán Boh nerozumel žartu. Nitra, Kňazský seminár sv. Gorazda 2018, s. 22.

³⁷⁸MAGGI, A.: [https://www.studibibliici.it/SLOVACCO/biblickekommentare Mt 20, 1-16.html](https://www.studibibliici.it/SLOVACCO/biblickekommentare/Mt%20,1-16.html).

záplavou šatiek, ktoré rodina povešala po vetvách. Bol to jasný znak: čakáme ťa, prijmem ťa, vráť sa k nám.³⁷⁹

Boží postoj je vyjadrený v Ježišovom geste voči žene, ktorá slzami zmáčala jeho nohy a bozkávala ich. Nikto z nás nemusí byť ani smutný, ani pesimistický, ani bezradný. Všetci sme zažili Božiu lásku a odpustenie preto, aby sme ho dávali ďalej. Ďakujeme Pánovi, že nám pomáha postúpiť od logiky dlhu k logike lásky.

43. ODMASKOVAŤ

Lk 9, 18-24 Ty si Boží Mesiáš. Syn človeka musí mnoho trpieť.

Dvanásta cezročná nedeľa C

V jednom inteligentnom vtipe píše žena: Včera som našla manželovu charakteristiku zo škôlky. Dobré papá, spí, je hravý. Prešlo tridsaťpäť rokov. Nič sa nezmenilo.

Taký vtip sa dá povedať aj o opačne, o ženách. Prirodzenou vlastnosťou každého z nás je pohodlnosť, lenivosť: dobre papá, spí, je hravý. V spolužití sa to nedá schovať. Darmo si niekto zakladá masku. Druhý ho isto odhalí.

V človeku totiž fungujú tri základné masky, ktoré si zakladáme skoro každý deň. Prvou je túžba po mamone. Každému chýba trochu viac peňazí. Po druhé: túžba po moci. Aspoň trochu dirigovať, rozkazovať, keď už nie riadiť, tak aspoň v rodine. Po tretie: robiť dojem, že sme dokonalí, dobrí, svätí.

Tri túžby, tri masky, ktoré všetci nosíme. Bohatstvo, moc, a dojem dokonalosti. Dôsledkom sú konflikty, hádky, neprávosti, vojny. Preto je zlo vo svete. O Ježišovi z Nazareta vieme, že vstúpil do tohto zla, aby človeka oslobodil, pomohol mu objaviť vlastnú tvár, demaskoval ho. V tomto duchu treba čítať vetu: „Syn človeka musí mnoho trpieť, starší, veľkňazi a zákonníci ho zavrhnú, zabijú ho, ale on tretieho dňa vstane z mŕtvych“ (Lk 9, 22).

Peter to nepochopil: čo si ty za Mesiáša, za živého Boha, keď prehráš? Peter mohol povedať: aj ja viem niečo o Bohu, nielen ty, Ježišu. Boh je zvrchovaný, bohatý, všemohúci a slávny. Aj na Petrovi vidno spomínané masky: zvrchovaný, bohatý, všemohúci a slávny. Svoje myslenie projektoval na Boha, a tak mu vznikol nejaký obraz, ktorý ale podľa Ježiša je falošný.

Ak by mal byť Boh podľa Petra, alebo podľa kohokoľvek z nás, tak by bol zvrchovaný zlo a nie zvrchované dobro. Preto je to falošný obraz. Naoko chcel Peter dobro, ale také, ktoré je dobré pre neho. A v tom je hlboko ľudský. Myslíme si, že dobré je to, čo chceme my. A dlho trvá, kým prideme na to, že dobré je to, čo chce Boh. Ide o konfrontáciu medzi myslením Božím a ľudským.³⁸⁰

Nasledovať Ježiša, znamená vyniesť na svetlo klamstvo, ktoré v sebe nosíme. Boh dáva dolu našu masku. Na ceste za ním sa mu začneme podobať. Nebude to cesta zo života do smrti, ale k víťazstvu, k vzkrieseniu.

Ježiš nielen nastavuje zrkadlo človeku, ale ide ďalej. V duši každého je tvár človeka, ktorá je podobná tej Božej. Hlboko na dne ľudskej bytosti je dobro a láska, ktoré sú stopami Boha. Z toho vyplýva, že každý je vtiahnutý do Božej lásky, do Božieho diania. Naše aktivity sa rozvíjajú vo svetle Božej lásky. Všetko, čo robíme: varenie, upratovanie, nakupovanie, starosť o zdravie, je vykonávané v duchu Božej lásky. Nielenže sa snažíme odmaskovať, ale nosíme v sebe veľkú hodnotu: v každom je tvár človeka, ktorá sa podobá tvári Božej.

Súčasný pápež František píše: „Rieky nepijú svoju vlastnú vodu. Stromy nejedia svoje vlastné ovocie. Slnko nesvieti na seba. Kvety nešíria vôňu pre seba. Život pre ostatných je pravidlom prírody. A všetci sme sa narodili, aby sme si navzájom pomáhali. Život je dobrý, ak je šťastný, ale je lepší, ak ostatní sú vďaka nám šťastní.“

³⁷⁹BERMEJO, J.C. Ďalšie príbehy na ozdravenie duše. Bratislava : Karmelitánske nakladateľstvo 2012, s. 58.

³⁸⁰FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Matouše. Praha : Paulínky 2009, s. 358.

Sme vďační za evanjelium, ktoré na jednej strane demaskuje, kto je človek, akú má predstavu o Bohu, a na strane druhej ukazuje pravdu, teda k čomu sme povolaní.

Otec išiel do mesta a jedenásťročná dcérka sa ho vypytovala, čo jej kúpi. Keď sa otázka viackrát opakovala, otec stratil trpezlivosť a povedal: stále rozprávaš, čo ti máme kúpiť. A čo dáš ty nám? Vtedy malá dcérka odvetila: Ja vás mám predsa rada.³⁸¹

Detská odpoveď je v jednoduchosti krásna. Lebo otec dáva vonkajším, viditeľným znakom najavo, ako má rád svoju dcéru. Ona ešte musí prejsť dlhou cestou, aby premenila slová na skutky, na znaky, v ktorých si otec prečíta, ako ho má dievčatko rado.

Nech nám Pán pomáha v zápase proti sebestvu, ktoré sa v nás ozýva pod šikovnými maskami.

44. ŽIŤ PRÍTOMNÝ OKAMIH

Lk 9, 51-62 Pôjdem za tebou všade, kam pôjdeš

Trinásťročná nedľa C

Dedko oslavoval už 89. narodeniny, všetci mu blahoželali. Medzi inými aj dvadsaťročný vnuk vinšoval dedkovi, aby sa dožil okrúhleho jubilea, deväťdesiatky: „Neboj sa, dedko, dožiješ sa, však je to len 365 dní a budeme oslavovať deväťdesiatku!“ Na to dedko hovorí: „Ja sa nebojím o seba, ale ty jazdiš na motorke ako blázon.“³⁸²

Pýtame sa: „Kto sa dožije?“ Kým je človek mladý má rád šport, rýchlosť, adrenalín, disko, cestovanie, nové známosti atď. Ideály mladosti. Keď je človek starší, má iné ideály: pokoj, zotrúvanie doma, častejšie odpočívanie a podriemkavanie. Keby sme 90-ročného pána posadili na motorku, potešilo by ho to? Jeho ideály sú iné.

Napriek rôznosti ideálov je niečo, čo je spoločné. Lebo to, čo obaja nasledujú, aj mladý, aj starší človek, sú hodnoty, ktoré obsahujú nadčasovú Božiu múdrosť a vedú k pravde o živote.

V evanjeliu podľa Lukáša je kapitola o chuti nasledovať Ježiša z Nazareta. Mladému mužovi, ktorý chcel ísť za Ježišom sú adresované tri odpovede, pravidlá, ktoré platia pre všetkých. Najprv: „Líšky majú skrýše a nebeské vtáky hniezda, ale Syn človeka nemá, kde hlavu skloniť“ (Lk 9, 58). Líšky a vtáky z hľadiska židovskej mentality tej doby boli absolútne bezvýznamné zvieratá. Ježiš tým chcel povedať: daj si pozor, ak chceš ísť za mnou, zabudni na slávu, úspech, kariéru, budeš na tom horšie ako najzbytočnejšie a absolútne bezvýznamné zvieratko, lebo ja nemám ani dom, ani kde hlavu skloniť. Ale ak sa nedáš odradiť, a pôjdeš za mnou, niečo objavíš.

V ďalších výpovediach je obsah toho, čo sa dá s Ježišom objaviť. Na postoj: pôjdem za tebou, ale „dovoľ mi najprv odísť a pochovať si otca“ (Lk 9, 59), Ježiš odpovedá: „Nechaj, nech si mŕtvi pochovávajú mŕtvych“ (Lk 9, 60). Nejde o nehumánnu postoj. Otec predstavuje minulosť, pochovať otca, znamená viazať sa na minulosť, žiť pre minulosť, byť koncentrovaný na minulosť. Ježiš prichádza preto, aby ukázal, že hoci sme zviazaní s minulosťou, máme spomienky, žiť musíme v prítomnosti.

Podobne je to v dialógu: „Pane, pôjdem za tebou, ale najprv mi dovoľ rozlúčiť sa s rodinou“ (Lk 9, 61). Napriek nostalgii, Ježiš vyžaduje odpojiť sa od minulosti, a hovorí: „Kto položí ruku na pluh, a obzerá sa späť, nie je súci pre Božie kráľovstvo“ (Lk 9, 62). Každopádne si netreba tieto slová vysvetľovať ako indiferentnosť voči rodine, lebo zmyslom výroku je: minulosť nesmie byť balíkom, ktorý ťaháme so sebou, vŕtame sa v nej. Sme povolaní žiť v prítomnom okamihu, robiť dobro, a to je povolanie pre Božie kráľovstvo. V prítomnosti je

³⁸¹ FERRERO, B. (editor): Příběhy pro potěchu duše. Praha : Portál 1996, s. 44.

³⁸² BROSCHE, K. (editor): Trikrát denne jeden. Bratislava : Nové Mesto 2018, s. 114.

možné prežívať vzťahy a rozvíjať lásku a pokoj. Toto sú hodnoty, na ktoré chcel Kristus poukázať.³⁸³

Žiť prítomný okamih, znamená distancovať sa od niečoho, čo by nás mohlo blokovat' v súvislosti s našou minulosťou. Naša minulosť patrí Božiemu milosrdenstvu. Budúcnosť je v rukách Božej prozreteľnosti. Ale to, o čom rozhodujeme a čo je v našich rukách, v našej moci, je prítomnosť. Pozvanie, povolanie sústrediť sa na dnešok, na prítomný okamih a žiť ho v súlade s Božou vôľou, to je Ježišova výzva k nasledovaniu.

Ide o nasledovanie ideálu, ktorý si môžeme celý život pripomínať, oprašovať, či sme mladí alebo seniori. Naša myseľ bude stále pracovať a stále sa budeme vracat' do minulosti. Máme rôzne spomienky, sviatky, výročia, fotografie, ale to neznamená, že sa nevieme odstrihnúť od minulosti. Ani nezostávame romanticky snívať o budúcnosti, ale ponorení do prítomnosti žijeme prítomný okamih, čo je pre kresťanskú spiritualitu rozhodujúce.

Hovorí o tom aj skúsenosť mníchovského jezuitu, blahoslaveného Ruperta Mayera, ktorého sa opýtali, ako to bolo s jeho povolaním a keby sa znova mal rozhodovať, či by sa zase stal jezuitom? Odpovedal: „Keby som bol vopred vedel o všetkých ťažkostiach, ani desať párov koní by ma nebolo pritiahlo k jezuitom. Ale keďže som spoznal aj mnoho iného, teraz ma ani sto párov koní nevytiahne z tohto povolania.“³⁸⁴

Podobne môžeme povedať všetci. Keby sme na začiatku vedeli, čo nás čaká, ani desať párov koní by nás nedotlačilo do situácie, v ktorej sme, či ide o manželstvo, o prácu, o čokoľvek. Keď sme však niečo prekonalí, zisťujeme, že ani sto párov koní by nás odtiaľ nevytiahlo, lebo si uvedomujeme, aká Božia láska, milosť nás sprevádza a pomáha nám stať sa naozaj ľudskejšími.

Ďakujeme za tri kratučké slová v evanjeliu, adresované každému z nás: „Pod' za mnou“ (Lk 9, 59). Odpovedáme na ne každý deň svojím postojom. Ďakujeme za priazeň Božiu, ktorá nás sprevádza.

45. MISIA

Lk 10, 1-9 Váš pokoj na ňom spočívaj

Štrnásť cezročná nedeľa C

Včera som bol u očného. Dve hodiny mi menil rôzne sklička. Nakoniec ma poslal domov, doučiť sa abecedu.³⁸⁵

Bez znalosti abecedy je človek negramotný, nevzdelaný, čiže oči rozumu zle vidia. Očný lekár môže pomôcť s telesnými očami, ale vzdelávanie, oči rozumu si musí každý vylepšovať sám.

Okrem očí tela, očí rozumu existujú aj oči duše, to je spiritualita človeka. Veriť, znamená mať zdravé oči duše. Tak, ako je potrebná abeceda v gramatike, je potrebná aj abeceda spirituality. Jej základom je viera, že Boh je Otec, ktorý nás má rád a posiela nás šíriť túto lásku ďalej.

Lukáš píše: „Pán si vyvolil iných sedemdesiatich dvoch a po dvoch ich poslal pred sebou do každého mesta a na každé miesto, kam sa sám chystal ísť“ (Lk 10, 1). Obyčajne si myslíme, že misia sa týka inštitucionalizovaných kňazov, biskupov, rehoľníkov atď. Ale Lukáš to myslel inak.

³⁸³ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario>.

³⁸⁴ RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti I.* Bratislava : Lúč 1997, s. 150.

³⁸⁵ BROSCH, K. (editor): *Trikrát denne jeden, ďalší prosím!* Bratislava : Nové Mesto 2023, s. 48.

Nejde o misiu vojenskú, ani zdravotnícku, záchranársku, ani o misiu diplomatickú. Ježiš neposiela splniť nejaké úlohy. Jadro misie je nasledujúce: Boh je milosrdný ku všetkým ľuďom a Syn je prvý poslaný, lebo pozná Otca. V ňom sú vysielaní tí, ktorí poznali Ježiša ako svojho brata. Čiže z poznania pravdy o milosrdnom Bohu vzniká poslanie, na ktorom majú účasť všetci pokrstení.

Ježiš nie je kráľ, ktorý sedí doma a druhého pošle za seba ako vyslanca niečo vykonať. Všetci pokrstení máme účasť na Ježišovom poslaní. Ľudia okolo Ježiša neboli odborníci, ani doktori práva alebo teológie, ani vysvätení kňazi. Okolo Ježiša bol ľud, ktorý s ním sympatizoval. To je súbor sedemdesiatich dvoch, ktorým hovorí: „Žatva je veľká, ale robotníkov málo. Preto proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu“ (Lk 10, 2).

V gréckom preklade je výraz ekbalé. To neznamená, len vyslať niekoho, poslať, ale skôr vyhnať. Apoštoli musia byť vyhnaní zo všetkých strachov a falošných istôt. Ich odvaha nepochádza z ľudskej domýšľavosti, ale je to dar udelený tomu, kto sa otvára Božej prítomnosti. Mať misiu, poslanie, v tomto Ježišovom význame, znamená dostať silu vyhnať všetky strachy a falošné istoty. Je to oveľa viac, ako len niečo ohlasovať. Nie je to o postoji jehovistov, alebo propagandistov, ktorí chodia po ulici, alebo klopú niekomu na dvere v snahe presvedčiť ho.³⁸⁶

Ježiš ich poslal po dvoch. Prečo? Po prvé: aby si boli oporou jeden druhému, po druhé preto, aby jeden druhého znášali, a tak zviditeľnili lásku. Po tretie: dvaja je začiatok mnohých ďalších. Ide o semeno komunity.

Pozoruhodná je veta: „Posielam vás ako baránkov medzi vlkov“ (Lk 10, 3). Misia sa uskutočňuje v chudobe a v neistote. Ovečka je tiché a mierne zviera, počas života užitočné, dáva vlnu, mlieko, ošatenie, ale prináša úžitok aj po smrti: dáva kožu a mäso. Dáva seba za pokrm a odev. Pripomína veľkonočného Baránka, trpiaceho Božieho služobníka, ktorý nesie na sebe hriech sveta.

Baránok zostáva takým, akým je, aj v košiari s inými. Mnoho baránkov nevytvorí svorku vlkov. Rozdiel medzi baránkom a vlkom pripomína odlišnosť medzi Ježišom a svetom, medzi láskou a sebeckom, chudobou a bohatstvom, pokorou a pýchou. Svet sa bude stále k učeníkom správať ako vlk k baránkovi. Vlk bude vždy baránka požírať. Ale baránkovi je prisľúbené víťazstvo skrze Zmŕtvychvstalého. Týmto obrazom chcel Lukáš povedať, že misia, ktorú kresťan má, sa zdá slabá, ale jej sila je v Božej prítomnosti a v jeho prisľúbení.

Pre každého kresťana je veľkou čťou mať účasť na Ježišovej misii. Získava tým nové srdce, ktoré žije v znamení pohostinného prijímania a darovania. Tam je skutočná misia, kde človek pochopí, čo prijíma a čo má darovať. Čiže poznanie pravdy o účasti na Ježišovej misii nás vedie k pohostinnosti aj voči bratom a sestrám.

Vyrastali ruka v ruku v tej istej záhrade. Strom a malý nepokojný chlapec. Strom poznal všetky tajomstvá chlapcovej duše. A chlapec poznal každý list, každý konár, každú vetvičku. Život pokračoval a obaja boli šťastní. Strom miloval chlapca.

Prešlo niekoľko rokov a chlapec sa prišiel opýtať stromu: „Chcel by som si kúpiť nejaké nové hračky. Môžeš mi dať na ne peniaze?“ „Ja nemám žiadne peniaze, len listy, konáre a plody. Ale môžeš pozbierať moje jablká a predat' ich na trhu.“ Chlapec poslúchol, a strom bol šťastný, že má čo dať. Potom sa dlho nevideli.

Až jedného dňa sa chlapec vrátil: „Teraz som už veľký muž, potrebujem dom.“ „No ja ti nemôžem dať dom, ale z mojich konárov by si si mohol postaviť zrub, môžeš si ich vziať.“ Muž poslúchol a strom bol šťastný, že má čo dať.

Po rokoch sa muž vrátil: „Potreboval by som čln, ale neviem, kde ho zohnať.“ „Ja nemám nič len holý kmeň, ale bol by z neho pekný čln, mohol by si sa na ňom plaviť tam, kde

³⁸⁶FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáša. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, s. 369.

spí slnko, môžeš ho zoťať.“ Chlapec ho poslúchol a strom bol šťastný, že má čo dať. A tak prešiel ľudský vek.

Strom a muž zostarli, a keď sa muž vrátil, všetko bolo rovnaké ako predtým. „Už ti nemôžem pomôcť, hoci by som veľmi rád, ale ako vidíš, ja som už len starý peň, už ti nemám čo dať.“ A muž povedal: „Veľa nepotrebujem, len tiché miesto na odpočinok, už aj ja som v celi.“ „Dobre,“ odpovedal strom „môj peň je stále pevný, pod', sadni si a na chvíľu si odpočiň.“ Muž ho poslúchol a strom bol šťastný, že má čo dať.³⁸⁷

Aj strom má svoju misiu tak, ako každý človek. Prosme Pána, aby sme boli za ňu vďační, lebo dáva náplň nášmu životu.

46. ADRESÁT LÁSKY

Lk 10, 25-37 Kto je môj blížny?

Pätnásta cezročná nedeľa C

V kupé vlaku sedeli študentky, vysokoškoláčky a vedľa nich starší pán. Keď počúval, ako sa bavia, opýtal sa: „Čo je vašim životným cieľom?“ Chvíľu sa okúňali, chichúňali, a potom jedna z nich povedala: „Ja by som sa chcela dobre vydať, teda aspoň dvakrát.“

Kto by nemal sen dobre sa oženiť a dobre sa vydať? Ide o prirodzenú túžbu každého človeka. Ale pri vete „dobre sa vydať“ treba rozlišovať, kto je autorom, a kto adresátom lásky. Láska potrebuje dvoch, jeden je milujúci a druhý milovaný. Niektorí ju tvoria, dávajú a niektorí prijímajú. Niektorí sú iniciátorom a niektorí adresátom lásky. Ak niektorá snívá o tom, aby bola obľúbená, obsluhovaná, v krásnych šatách, dobre sa vydať, je adresátom lásky. A kedy začne slúžiť, pomáhať, rozmyšľať o tom, aby druhému bolo dobre pri nej? Kedy začne byť autorkou lásky, nielen adresátkou? Zjavne chýba rovnováha.

Evanjeliový príbeh o milosrdnom Samaritánovi (Lk 10, 30-37) pomáha na tejto ceste rozlišovania. Odpoveď na otázku: „Kto je môj blížny?“ (Lk 10, 29) Ježiš prevrátil o stoosemdesiat stupňov. Ľudí z našej rodiny, našej krvi, nazveme blíznymi. Oni sú adresátmi našej lásky. Ale Ježiš nechcel, aby sme ako blízkých považovali adresátov lásky.

V evanjeliu za blízkeho nebol považovaný ten, kto bol v priekope, potreboval pomoc a obsluhu. Ježiš sa pýta: Ktorý z tých troch, čo išli dookola, bol blížny? A odpoveď znela správne: ten, čo mu preukázal milosrdenstvo, ten, čo mal zľutovanie (porov. Lk 10, 37). Čiže blížnym je Samaritán, autor lásky, nie adresát, ktorý lásku ako službu prijíma.

V príbehu sú niektoré postavy zablokované pre lásku. Okoloidúci kňaz, aj levita sa riadili predpismi svojej doby. Ich konanie sa dá pochopiť vtedy, keď si uvedomíme, že Jeruzalem je asi osemsto metrov nad morom a Jericho mínus dvestopäťdesiatosem metrov pod úrovňou Stredozemného mora. Schádzať z Jeruzalema do Jericha, znamená ísť prudko dolu asi tridsať kilometrov. Cesta bola nebezpečná pre púšť, smrť by bola takmer istá, ak by sa niekto neobjavil a nepomohol.

Kňaz mal týždňovú službu v Jeruzaleme, v chráme, ale býval v kňazskom meste v Jerichu, dochádzal do práce. Bol rituálne čistý. Prečo obišiel polomŕtveho? Je necitlivý alebo nehumánny? Nie, jeho viazala obradná čistota, to znamená nedotknúť sa mŕtvol, ani zraneného, neobchodovať, lebo by sa poškvrnil. Zostal v dileme: dodržať Mojžišov zákon, aj keď jeho dodržanie spôsobuje utrpenie iným? Ide o konflikt medzi posvätným zákonom a ľudskými záležitosťami. Kňaz vie, že Boha treba milovať absolútne a blízkeho relatívne. Tým ospravedlnil svoju neblížnosť.³⁸⁸

³⁸⁷ ČERNÝ, M.: Chlapec a strom. In: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/cerny-mirek/kluk-a-strom-208180>.

³⁸⁸ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Aj po dvetisíc rokoch je pre nás rozjímanie nad týmto príbehom výzvou: blížny nie je ten, kto chodí okolo mňa, adresát mojej lásky, koho vidia moje oči, ale blížnym som ja! A ja mám prejavovať milosrdenstvo a zľutovanie, teda byť aktérom, iniciátorom.

Samozrejme, že najlepší je stav rovnováhy. Lebo lásku dávame a prijímame. Ak sa iba dáva, nastúpi syndróm vyhorenia. Ak sa iba prijíma, človek je ako ploštica, pijavica, ľudia sa s takým rozchádzajú, rozvádajú a utekajú od neho. Preto je dôležitá rovnováha a rozlišovanie medzi adresátom a aktérom milosrdnej lásky.

Po jednej autonehode otec, matka aj syn boli len poškriabaní, trochu v šoku, ale boli to len ľahké zranenia. No dcérka sedela na mieste, kde nastal náraz, pri bočných dverách, a mala väčšie poškodenie, zlomeniny, aj veľkú stratu krvi.

Keď urobili krvný test, zistili, že ani otec, ani matka nemali požadovanú krvnú skupinu, iba brat, dvojča, ju mal. Lekár podišiel k chlapcovi, sadol si tak, aby mali oči na rovnakej úrovni a hovorí: „Tvoja sestrička veľmi trpela.“ Chlapec si vzlykol a povedal: „Áno, ja viem.“ Päťou si pretrel oči. „Keď sme sa zrazili, tvrdo narazila. Držal som ju na kolenách, plakala, a potom prestala a zaspala.“ Lekár hovorí: „Chceš ju zachrániť? Mali by sme jej dať tvoju krv.“ Chlapec prestal plakať, rozhladol sa, zhlboka sa nadýchol a prikývol.

Lekár ukázal chlapcovi zdravotnú sestru. „Toto je teta Sveťa, vezme ťa na ošetrovňu a odoberie ti krv. Ona je v tom dobrá, nemusíš sa báť, nebude to bolieť.“ Chlapec znovu prikývol: „Dobre.“ Pokývol mame: „Zbohom, mami.“ Potom otcovi: „Zbohom a ďakujem za bicykel.“ Zobrali ho na sálu.

Keď sa všetko skončilo, lekár sa vrátil, všimol si, že hrdina leží na posteli. Pýtal sa: „Kde je Katka?“ Lekár odpovedá: „Spí, všetko bude v poriadku, zachránil si ju.“ Nato chlapec: „A ja kedy zomriem?“ Doktor sa zasmial a hovorí: „No, keď budeš starý.“

Vtedy doktorovi svietlo, ako chlapec rozmýšľal. Myslel si, že zomrie, keď mu odoberú krv, preto sa rozlúčil aj s rodičmi. Lekár pochopil, že chlapec sa naozaj obetoval, prežil vzdanie sa svojho života v prospech sestry. Celý príbeh končí lekárovými slovami: „Stále mám husiu kožu, keď si spomeniem na toto chlapcovo zmýšľanie.“

Možno si povieme: nevedomosť. Ale za tou nevedomosťou sa skrýva určitý dôležitý postoj. Spočíva v tom, že láska znamená dávať, ponúkať, nielen prijímať a získavať. Prosme Pána o dar rozlišovania medzi aktérmi a adresátmi lásky.

47. KRÁČANIE A KĽAČANIE

Lk 10, 38-42 Marta ho prijala do domu; Mária si vybrala lepší podiel.

Šestnásta cezročná nedeľa C

Kúpiť si drahší cestovný lístok, znamená cestovať pohodlnejšie. Dnes už sú autobusy, vlaky a lietadlá vybavené obrazovkou, pasažier si vyberá filmy, alebo piesne. Predstavme si na sedadle slečnu s otvoreným notebookom na kolenách, je na facebooku, na klávesnici má položený časopis, v jednej ruke mobil, v druhej kávu a voľnými prstami sa preklikáva medzi filmami, hudbou a televíznymi programami. Po pár sekundách preskočí na niečo iné, a tak jej cesta ubieha. O pár minút nasaje viac informácií, ako jej prababka za celý život. Vzniká otázka: je to pre slečnu uľahčenie, alebo skomplikovanie?

Život okolo nás je dynamický, aktívny, je to kráčanie, vývoj. Ale okrem kráčania jestvuje aj kľáčanie, adorácia, zmysel pre spiritualitu. Popri rušnom, aktívnom živote, má existovať čas pre Boha, čas zostúpiť do seba. Okrem toho, že máme kráčať, máme aj kľáčať. Vtedy je život vyrovnaný.

Toto je obsahom evanjeliového príbehu, ktorý zapísal Lukáš. Ježiš z Nazareta v ňom povedal: „Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, a potrebné je len jedno. Mária si vyvolila lepší podiel“ (Lk 10, 41-42). Máriin lepší podiel spočíva v schopnosti byť

učenickou, uznať Ježiša ako toho, ktorý môže život ovplyvniť a posunúť. Mária pochopila zmysel života.

Keď človek dáva prednosť Bohu, keď Ježiš je učiteľom života, ideálom, vtedy sa životom nielen kráča, ale v ňom aj kľáči. Ziskom je poznanie: cieľom života je nebo a cestou do neba je láska. Cestou k láske je čistota srdca. Cestou k čistote srdca je zotrvať vo vnútornom zápase. Cesta k vnútornému zápasu je byť tam, kde sme, to znamená prijať svoj životný stav, okolnosti, prijať zodpovednosť, byť niekde zakorenený. Toto všetko je obsahom spirituality, schopnosti načúvať Bohu, ktorý ukazuje cieľ života, aj cestu, ako ho dosiahnuť.

To ale vyžaduje vernosť povolaniu, konkrétnej situácii. Na mame, ktorá ošetruje svojho chorého syna, oceňujeme stálosť a vernosť. Na staršom pánovi, ktorý sa stará o svoju chorú manželku, napriek tomu, že mu uštedruje jedovaté poznámky, vidieť jeho vernosť. Na kňazovi, ktorý cez týždeň má na omši len pár ľudí, a napriek tomu omšu slúži, vidno zmysel pre spiritualitu.

Evanjelium je výzvou neporušiť svoje záväzky v honbe za šťastím, nestarať sa a neznepokojovať pre mnohé veci, ale vedieť rozlišovať, čo je podstatné. Našou hlavou prebiehajú - po grécky sa to povie logismoi - a to znamená všelijaké myšlienky, ktoré nás robia roztržitými, rozkolíšu vnútorný svet, a potom aj vonkajší. Človek je nestály a má okolo seba mnoho podnetov. To však neznamená, že je naplnený, alebo že objavil nejakú hodnotu. Skôr sa túla, ako putuje. Lebo pútnik je človek, ktorý má cieľ. Putovanie životom je múdre. Ale mnohí sa životom iba túlajú. Našou úlohou nie je potulovať sa, ale putovať. Preto je evanjelium pre nás povzbudením a výsadou, ak podľa neho žijeme.

Babka je pani, ktorá nemá vlastné deti a má rada deti iných. Dedko je niečo ako babka v mužskom rode. Vodieva deti na prechádzky a rozpráva sa s nimi o chytaní rýb a podobne. Babky nemajú žiadnu inú prácu, len byť vždy tu. Sú také staré, že nemôžu robiť ťažké práce alebo behať. Už to je dosť, že nás vozia autom do obchodného domu, kde sa dá povozit' na umelom koníkovi. Vždy majú pri sebe kopec drobných. Ak nás vezmú niekam von, spomalia, keď uvidia na zemi lístie alebo chrobáky. Nikdy nepovedia: pohni sa!

Obyčajne sú tučné, ale nie také tučné, aby sa nemohli zohnúť a zaviazať ti topánky. Babky nosia okuliare a smiešnu spodnú bielizeň. Vedia si vyberať zuby aj s d'asami. Babky musia byť inteligentné, lebo musia odpovedať na otázky typu: Prečo Boh nie je ženatý? Prečo sa psy nekamarátia s mačkami? Babky sa nerozprávajú s deťmi ako s malými, ako to robia iní ľudia, ale ako s dospelými, ten ich jazyk je iný. Keď nám čítajú rozprávky, nepreskakujú niektoré časti a nenahnevajú sa, ak od nich chceme, aby nám stále rozprávali to isté. Každý by sa mal snažiť nájsť si babku, lebo babky sú jediné z dospelých, ktoré majú trochu času pre tých najmenších.³⁸⁹

Toto je definícia babky, ktorú napísalo dieťa. Z listu sa zrači stálosť, vernosť svojmu povolaniu, životnému stavu, stálosť v prijatí svojich limitov, zdravotných aj vekových. Na babke vidno, že nielen kráča, ale aj kľáči. Nie je len na potulkách, ona je pútnickou života. Takáto spiritualita je Božím darom pre ňu a obohatením pre iných.

Pane, Ježišu, daj nám dobrú pamäť, aby hlboko v nás zostala veta: „Staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci a potrebné je jedno. Mária si zvolila lepšiu podiel“ (Lk 10, 41-42).

48. OD POTOKA K PRAMENŮ

Lk 11, 1-13 Proste a dostanete

Sedemnásť cezročná nedeľa C

Otec so synom išli po meste a malý prosil: „Oco, poďme na zmrzlinu!“ Otec odpovedal: „Nemôžeme, mama nám dala peniaze len na dve pívá.“

³⁸⁹ FERRERO, B.(editor): *Ludia, ktorí lietali*. Bratislava : Don Bosco 2015, s. 78.

Jednoduchý žart otvára tému otcovstva a synovstva. V psychológii sa veľa rozpráva o dôležitosti otcovského vzoru v rodine. Lebo ak chýba, dieťa má neskôr ťažkosti vytvárať správne vzťahy. Aj predstava Boha Otca je pre neho zložitá. Keď počuje slovo „otec“, spomenie si na detstvo, ako sa musel schovávať vo vedľajšej izbe pre domáce násilie, krik, alkohol alebo iné patologické stavy. Ak slovo otec nevzbudzuje príjemné pocity, náboženská viera môže byť ohrozená.

Ježiš z Nazareta sa vyjadril pred učeníkmi: „Keď sa modlíte, hovorte: Otče, posväť sa tvoje meno“ (Lk 11, 2). Či sme mladí alebo starší, muži alebo ženy, pre každého z nás je dôležité povedať Bohu: „Otče!“ V evanjeliách, v Novom zákone, toto slovo je z Ježišových úst vypovedané asi stopäťdesiatkrát, kým v Starom zákone Boh ako Otec je iba pätnásťkrát. Pretože tam bol Boh Pán, Sudca, Stvoriteľ, Spravodlivý. Ježiš posúva našu predstavu o Bohu a jeho priánim je, aby sme mali dôverný vzťah: otec, ocinko.

Prečo to tak má byť? Aký význam má rezervovať si určitý čas pre Boha a modlitbu? Každý tvor má svoju prirodzenosť. Prirodzenosť zvierat, kvetov je daná, uzatvorená. Ale prirodzenosť človeka, keďže je na obraz Boží, na obraz Božej lásky, je otvorená pre budúcnosť. Človek je v procese a stávajúci sa.

Láska má svoj stred mimo seba, je excentrická, hnaná túžbou po druhom, po predmete, ktorý mu chýba. Preto platí zásada, že človek sa stáva tým, po čom túži. Tu je zmysel modlitby: postaviť sa do prítomnosti Božej a vyjadrovať mu svoju úctu a vďačnosť. V prirodzenosti, ktorá je naša, ľudská, otvorená, si uvedomujeme, že sme Bohom milovaní, že nám odpúšťa, a snažíme sa mať radi bratov a sestry okolo seba. Podľa toho, čo je cieľom človeka, k čomu smeruje, v čom sa realizuje, sa v jeho živote veľa udeje. Postaviť sa v modlitbe do Božej prítomnosti, znamená stávať sa samým sebou.

Augustín povedal krásnu vetu, keď komentoval „Pane, naučil nás modliť sa“ (Lk 11, 1). Doplnil: „Pane, naučiť nás žiť“. Lebo je jasné, že Boh nepotrebuje naše modlitby, nie sme pohania, ktorí si myslia, že pre množstvo slov budú vypočutí. Ani vyratúvanie potrieb nie je najdôležitejšie (choroby, nedostatok peňazí, problémy s nezamestnanosťou, vzťahy v rodine). Nemali by sme prosieť o dary, ale o darcu. Božia pedagogika nás vedie od potrieb, ktoré máme, k potrebnosti, ktorou sme. Nehľadať útechu pri Bohu, ale hľadať Otca útechy. Keď budeme hľadať seba v ňom, nájdeme jeho v sebe.

Obrazne povedané: treba nám prejsť od potoka k prameňu. Byť človekom, otvárať svoju prirodzenosť v túžbe po Bohu, znamená posúvať sa k prameňu. Podobne, ako v ľudskej láske. Láska k druhému netúži po ničom inom, než aby sa po nej túžilo. Keď vyjadrujeme svoju túžbu po Bohu, stávame sa sami sebou, lebo hľadáme „spásu svojej tváre, môjho Boha.“ Nič rozumnejšie nemôžeme robiť. Láska a túžba sa živia navzájom. Láska je pokrm, ktorý neomrzí a sytením vyvoláva hlad, skrze radosť zo sýtosti, ktorú prináša. To znamená, že svojím vyjadrovaním túžby nachádzame naplnenie vlastného života.³⁹⁰

Zaujímavý príbeh sa stal v mestskom autobuse v New Yorku počas dopravnej špičky. Kolóna sa takmer nehýbala, autobus plný smutných, unavených ľudí, dlho podráždených jeden voči druhému. K tomu daždivé, upršané počasie.

Dvaja muži na seba kričali kvôli postrčeniu, ktoré mohlo, ale nemuselo byť úmyselné. Nastúpila tehotná žena, nikto jej neponúkol sadnúť si. Hnev bolo cítiť vo vzduchu. Keď autobus prišiel k Siedmej Avenue, vodič prehovoril do mikrofónu: „Viem, že ste mali náročný deň a ste frustrovaní. S počasím ani s premávkou nič nenarobím. Ale jedno môžem spraviť: keď budete vystupovať z autobusu, vytrčím ruku. Prechádzajúc okolo mňa, hodte mi svoje problémy do ruky. Dobré? Neberte dnes večer svoje trápenia k svojim rodinám, nechajte ich tu, u mňa. Moja trasa pokračuje priamo k rieke Hudson: keď tam prídem, otvorím okno a hodím vaše problémy do vody. Môže byť?“

³⁹⁰ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podľa Lukáša. Porozumieť Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, s. 435.

Bolo to ako kúzlo. Všetci sa začali smiať. Ľudia, ktorí sa v ostatnej hodine tvárili, že si nevšímajú existenciu druhého, sa zrazu uvoľnili. Akoby to ten chlap myslel vážne! A on to naozaj myslel vážne. Na ďalšej zastávke, presne ako sľúbil, vystrel dľaň a čakal. Jeden po druhom odchádzajúci pasažieri položili svoju ruku tesne nad tú jeho a urobili gesto, akože mu niečo hodili. Niektorí sa smiali, niektorí plakali, ale všetci to urobili. A vodič zopakoval rovnaký rituál na ďalšej zastávke až po rieku.³⁹¹

Žijeme v náročnom svete. Niekedy je ťažké byť láskavým, niekedy máme zlý deň, niekedy zlý deň trvá aj týždeň. Bojujeme aj zlyhávame, strácame prácu, peniaze, priateľov, vieru, lásku. Utiahneme sa do seba. Sú chvíle, keď sa všetko zdá zahalené temnotou.

Ale túžime po svetle a dnes sa nám ponúka, ako a kde ho máme nájsť. Lebo to, čo naučil ľudí vodič autobusu, znamená: odovzdať svoju starosť Bohu, nájsť svetlo pre svoj život. Šofér nebol nijaký veľký športovec, ani duchovný vodca, ani mediálny influencer. Ale urobil službu ľudskosti.

Vždy keď sa prináša chlieb a víno na oltár, celý kostol môže položiť do zlatých nádob svoj problém, svoju starosť, úzkosť a každý si môže vzdychnúť: „Pane Ježiš, keď prídeš a premeníš chlieb, nájdi tam aj mňa a premeň môj život.“ Vyjadrenie tejto túžby je podstatou našej modlitby. Preto ďakujeme Ježišovi, že nás naučil hovoriť Bohu: „Abba!“

49. SLOBODA OD CHAMTIVOSTI

Lk 12, 13-21 A čo si si nahonobil, čie bude?

Osemnásť cezročná nedeľa C

Latinské príslovie hovorí: *Avaro omnia desunt, inopi pauca, sapienti nihil*. V preklade to znamená: lakomcovi chýba všetko, chudákovi málo a múdremu nič.³⁹² Tri kategórie, do ktorých sa každý môže zaradiť. Do prvej nepatríme, do druhej trošku a do tretej by sme mali patriť po skončení meditácie nad príbehom v Lukášovom evanjeliu o dedičstve: „Učiteľ, povedz môjmu bratovi, aby sa so mnou podelilo dedičstvo“ (Lk12, 13).

Problematika stará ako svet. Veď čo iné by spôsobovalo toľko problémov, hádok, nepriateľstiev, celoživotných hnevov, ako téma dedičstva? Súvisí to s chamtivosťou človeka, ktorá ho uzatvára pred druhými aj pred Bohom. Naoko sa zdá, že dedičstvo je dobrá vec, lebo starší ľudia šetrili, aby niečo odovzdali mladším. Lenže ak dedičstvo obsahuje jedovatý faktor a mladí sa na ňom pohádajú, neodovzdávajú starší mladším otrávený plod? A neurobili aj oni chybu, keď sa v čase šetrenia nepodelili s inými?

Pavol z Tarzu v Liste Kolosanom napísal zaujímavú teologickú poznámku, keď lakomstvo nazval modlárstvom (porov. Kol 3, 5). Lebo klaňanie sa peniazom, úcta k nim, sa veľmi podobá klaňaniu sa Bohu. Medzi nimi je tenká hranica.

Kresťanská spiritualita učí, že Boh je Otec, Boh je láska, dávanie sa, a nie chamtivosť pre seba. Z toho vyplýva aj všeobecná nadčasová ľudská múdrosť, že nikto z nás nemá hodnotu pre to, čo má, ale pre to, čo je schopný dať. Čiže vlastníme iba to, čím sme schopní poslúžiť. To, na čo sme sa naviazali, vlastní nás. Preto je dôležité vedieť sa oslobodiť od chamtivosti, ktorá sa na nás lepí.

V podobenstve Ježiš vykreslil boháča ako niekoho, kto trpí smrteľnou, nevyliciteľnou chorobou. Človek je pozvaný k veľkorysej štedrosti, podeleniu sa, ale on myslel len sám na seba. Preto ho môžeme charakterizovať ako človeka, ktorý trpí nevyliciteľnou chorobou.

V čase, kedy podobenstvo odznelo, pred dvetisíc rokmi, veriaci ľudia, židia, rozmýšľali inak. Predsa Bohom požehnaný bol človek bohatý. Ak bol niekto chudobný a chorý, bol Bohom trestaný. Ježiš si dovoľil pred rabínmi, znalcami Zákona a celým spektrom poslucháčov

³⁹¹ GILBERTOVÁ, Elizabeth. In: <https://www.oprah.com/may/2016>

³⁹² <https://sk.wikiquote.org/w/index.php?search=avaro&title=%C5%A0peci%C3%A1lne%3AH%C4%>

povedať, že Boh môže takému človeku povedať: „blázon“ (Lk 12, 20), čiže si hlúpy a sprostý. Bolo to odvážne povedať pred nimi, že ich viera môže byť v omyle.³⁹³

Boháč nedomyslel život vzhľadom na seba. Pretože nahromadil toľko, koľko si ani nemohol užiť. Evanjelium nás vyzýva stať sa bohatými aj voči druhým. Chamtivá túžba sa objaví vždy znova, ale otázkou je, či slúži ku kreativite a efektivite, aby sme boli bohatí aj v Božích očiach. U neho sa hodnotí schopnosť nemyslieť len na seba, rešpektovať okolie a vedieť vyrábať dar vecí aj ne-vecí (vypočutie, úsmev, pochopenie).

Nedávno malo pomaturitné stretnutie tridsaťtri študentov, ktorí sami seba nazvali: Daleove deti. Pred päťdesiatimi rokmi Dale Schroeder usilovne tvrdo pracoval, bol známy svojou skromnosťou a pokojom, v jednom závode robil šesťdesiatšesť rokov, nikdy sa nestáľoval, bol nekonfliktný, vyrastal v chudobnej a skromnej rodine. Mal iba dvoje džínsy, jedny do kostola a druhé do roboty, spomína jeho kamarát. Keď v roku 2005 jeho právnik čítal závet, nebohý uviedol, že nikdy nemal možnosť študovať na vysokej škole. Preto chcel dať túto možnosť iným. Počas života sa mu podarilo ušetriť tri milióny dolárov. Rozdelil ich medzi tridsiatich troch mladých ľudí z Iowy, ktorí túžili po vysokoškolskom vzdelaní, ale nemali naňho prostriedky.

Jednou zo šťastných bola aj Kira Conardová, ktorá spolu so svojimi sestrami vyrastala s jedným rodičom. Spomína: „V maturitnom ročníku mi bolo jasné, že nemôžem ísť na vysokú školu, a môj sen o povolání terapeuta sa pomaly rozplýval. Raz večer však zazvonil telefón a na druhej strane mi muž povedal o pánu Schroederovi a jeho štipendiu.“ V súčasnosti sa Daleove deti stretli preto, aby si pripomenuli človeka, vďaka ktorému vyštudovali. Medzi nimi lekári, učitelia, terapeuti, priatelia, ktorým zmenilo život šľachetné srdce jednoduchého, skromného muža.³⁹⁴

Schopnosť človeka podeliť sa je principiálna. Je to pozvanie, ktoré nám kladie evanjelium. Ešte nie sme na konci cesty, ešte sme nedosiahli ideál, ale blížime sa k nemu. Ďakujeme za možnosť kráčať životom v Kristovom štýle, aby sme raz počuli slovo: blahoslavený si, a nie titul: blázon! Prosme Pána, aby sme mali osvietenú myseľ a slobodu od každej chamtivosti.

50. OTVORENOSŤ PRE BUDÚCNOSŤ

Lk 12, 35-40 Aj vy buďte pripravení

Devätnásta cezročná nedela C

Rozprávali sa dvaja: „Ako často meníš olej?“ „-Tak, raz za dva roky.“ „Nerozprávaj, raz za dva roky? To aké máš auto?“ „Aké auto? Ja mám stánok s hranolkami.“

Výmena oleja je dôležitá pre životnosť a otvorenosť pre budúcnosť. Pri aute totiž nejde len o to, že už má najazdených veľa kilometrov, čo vyžaduje výmenu oleja. Ide o to, aby sme mohli s ním jazdiť, aby sa motor nezadrel, aby sme mali budúcnosť. Pri hranolkách to isté: aby sme boli zdraví, silní, aby bola budúcnosť, musíme meniť olej na vyprážanie. Otvorenosť človeka pre budúcnosť, je život. V náboženstve sa to volá eschatológia, budúce veci, viera v nebo, nádej, ktorú v sebe človek nosí.

V tomto kontexte rozumieme slovám, ktoré povedal Ježiš z Nazareta: „Blahoslavení sluhovia, ktorých pán pri svojom príchode nájde bdieť“ (Lk 12, 37). Bedlivosť je citlivosť a otvorenosť pre očakávané budúce veci. Človek by nemal byť zahľadený iba do každodennej rutiny, a nevšimnúť si podstatné záležitosti, týkajúce sa cieľa a zmyslu života. Čas, ktorý máme k dispozícii, naplňame nielen prácou a ziskom, ale aj budovaním Božieho kráľovstva v sebe. Bedlivosť nás robí otvorenými pre budúcnosť.

³⁹³ MAGGI, A.: <https://www.studibiblii.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

³⁹⁴ Závet zosnulého starého mládenca. In: Zoznam.sk/30.júla 2019.

Sme radi, že sme ponorení do života na zemi, ale čas ktorý tu trávime, nás transformuje, premieňa. Napríklad zisťujeme, že sa nám objavujú vrásky, berieme viac liekov, zabehneme menej kilometrov, život nás ponára do určitej noci a temnoty.

Oproti tomu nás evanjelium ponára do svetla. Hovorí nám, aby sme boli bedliví, otvorení pre Božiu prítomnosť, žili v očakávaní, a príchod Božej skutočnosti bude pre nás požehnaním. Boh nechodí s prázdnyimi rukami.

To, čo vytvára noc a temnotu, je mnohohrstené. Niektorí nie sú šťastní preto, lebo žijú kompromisne. Iní hľadajú radosť v zhýralosti, opojení, a sú stále smutnejší. Nieкто urobil chybu, má výčitky svedomia, a neprežíva radosť. Nieкто je otrokom nenávisti, hnevu, a nevie sa z toho vyslobodiť. Mnohí prežívajú noc a temnotu z toho, že sú zradení v svojich citoch. Iní majú noc osamelosti z toho, že sú po rokoch zabudnutí. Nieкто nevidí zmysel života, ani dôvod, prečo ďalej žiť. A ešte k tomu je posledná vrstva: čaká nás noc hrobu. Všetky spomínané skutočnosti nás transformujú zákonite.³⁹⁵

Proti tomu procesu, ktorý na sebe pozorujeme, je tu ponuka Božieho kráľovstva. Príchod Ježiša ako Krista môže byť svetlom a požehnaním. Ale potrebujeme byť bedliví, žiť otvorení pre budúcnosť.

Je tu niečo, čo umožňuje spojenie s Bohom a niečo, čo ho znemožňuje. Stačilo by zabrániť tomu, čo znemožňuje Bohu ukázať ľudstvu, kým on je. Sebecko, pohodlie, lenivosť, neúctivosť, to všetko znemožňuje Bohu, ukázať ľudstvu, kým on vlastne je, že je láskou. Naš postoj by teda mal byť: prestať znemožňovať Bohu, aby ukázal nášmu životu, čím on je, ako nás má rád. Je to veľký krok v spiritualite.

Výzva k bedlivosti, ostražitosti nesmeruje k tomu, čo by sme mali robiť pre Boha, ale k pozorovaniu nášho procesu, aby on mohol do nášho života vstúpiť.

Vracali sa domov, končil sa pracovný týždeň, pozval k sebe priateľa, vypiť jedno pivo. V záhrade pred domom mal strom, pohladil kmeň, potom oboma rukami pohladil konáre. Výraz tváre sa zmenil. S úsmevom vošiel do domu. Manželka a deti ho privítali srdečným objatím.

Potom s priateľom išli na terasu, otvorili fľašu piva a odtiaľ z verandy sa pozerali aj na strom. Priateľa zaujímalo: „Prečo si sa pri vstupe tak čudne správal?“ „Prepáč, to som ti nevysvetlil. To je môj strom problémov. Vždy keď mám v práci nejaké ťažkosti - moje, nie manželkine alebo detí - pri príchode domov zavesím svoje starosti na strom. Keď ráno idem do práce, znova si ich zvesím. Čudné je, že ak si chcem ráno problémy znova vziať, tak niektoré sú preč, niektoré sú ľahšie, ako sa mi zdali včera.“³⁹⁶

Každý človek potrebuje mať svoj strom na problémy, kam ich môže zavesiť, hoci ich odtiaľ musí aj zvesiť. Ale tento postoj, zvyk, buduje v nás stavbu Božieho kráľovstva.

Ďakujeme za evanjelium, ktoré nás pozýva k bedlivosti, otvorenosti pre budúcnosť, aby sme mohli radostnejšie kráčať do zajtrajších dní.

51. NADŠENÁ VIERA

Lk12, 49-53 Neprišiel som darovať pokoj, ale rozdelenie

Dvadsať cezročná nedeľa C

Po mnohých rokoch manželstva vyčíta žena mužovi: „Pamätáš, ako si mi sľuboval, že ma budeš nosiť na rukách?“ A on na to: „A ty si pamätáš, aká si bola vtedy štíhla?“³⁹⁷

Ak má byť vzťah rovnovážny, musí byť vzájomnosť. Ona musí vykonať niečo pre neho a on pre ňu. Ľudia si musia akoby vymieňať dary. Nestačí, ak dáva iba jeden. Komunikácia, ak má byť vyrovnaná, spočíva v pulzovaní.

³⁹⁵ ARMELLINI, F.: Aktuálne nedeľné výklady evanjeliových úryvkov. Mt 5, 17-37.

In: <https://www.commentivangeliodomenica.it>.

³⁹⁶ FERRERO, B. (editor): *V zlatej knihe života*. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 2022, s. 13.

³⁹⁷ ŠPEŤKO, A.: *Manželský viacboj*. Košice, Východoslovenské vydavateľstvo 1989, s. 74.

Čo platí o vzťahoch v rodine, to sa dá povedať aj o duchovnom živote. Ak viera je vzťah človeka k Bohu, musí byť vzájomnosť: niečo je z Božej strany vykonané pre mňa a niečo musím prejavíť ja. V tomto kontexte sa dá pochopiť veta Ježiša z Nazareta: „Oheň som prišiel vrhnúť na zem, a čo chcem? Len aby už vzplanul“ (Lk 12, 49).

Slovo oheň používa evanjelista Lukáš aj v inej knihe, v Skutkoch apoštolských, pri zoslaní Ducha Svätého. V podobe ohnivých jazykov zostúpil na učeníkov (porov. Sk 2, 1-13). Oheň je symbolom určitého nadšenia. Ježišovým želaním bolo, aby viera pridávala životu nadšenie, chuť a nebola prežívaná ako povinnosť.

Lebo aj v Ježišových časoch bolo mnoho farizejov, zákonníkov, rabínov, ktorí prežívali náboženstvo ako svoju povinnosť, súhrn Mojžišových prikázaní. Od toho sa Ježiš dištancuje ako od niečoho starého, zatiaľ čo on prináša niečo nové. Preto hovorí: syn proti otcovi, matka proti dcére, nevesta proti svokre (porov. Lk12, 53). Stále bude niekto, kto prežíva vieru po starom, smutne. A bude niekto, kto pochopí, ako Boh má človeka rád a to, že viera prináša nadšenie a zmysel.

Boží postoj vystihuje vyjadrenie: Budem ťa nosiť na rukách (porov. Ž 91, 12). Pred sto rokmi sme neboli na svete, boli sme nikým, ničím. Narodením sme dostali veľký dar: môžeme žiť, chodiť po svete, rozprávať sa. Ďalším darom je zacielenie: život má určitý smer. To je obsahom myšlienky: Pán ťa na rukách nosí. Z našej strany je potrebná vďačnosť a statočnosť v každodennom živote.

Keď si kladieme otázku, aká má byť naša viera, pomôžeme si knihou, ktorú napísal Tomáš Halík. Píše, že Boha nezaujímá natoľko to, či v neho veríme, veľmi mu však záleží na tom, či ho milujeme. Presnejšie, nezáleží na viere v zmysle presvedčenia o jeho existencii. Už Tomáš Akvinský (1224 - 1274) napísal: nevieme, čo znamená BYŤ v prípade Boha. Lebo Boh JE inak, ako sú veci. My jestvujeme inak. To, čo Boha skutočne zaujíma, a podľa čoho nás bude súdiť, nie sú naše názory, ale povaha a miera našej lásky. Nejde mu teda o vieru v zmysle názorov, ale o vieru, ktorá je spojená s láskou.

Iný postreh: Boh nemôže byť predmetom lásky, lebo Boh nie je predmet. Predmetné chápanie Boha vedie k modloslužbe. Čiže Boha nemôžeme milovať rovnakým spôsobom, ako milujeme človeka alebo mesto, farnosť, prácu. Boh nie je predom mnou. Podobne, ako predom mnou nie je svetlo, nemôžem vidieť svetlo. Vidím veci vo svetle. Podobne nemôžem vidieť a predstaviť si Boha, lebo ani viera ho neukazuje. „Boha nikto nikdy nevidel“, píše Ján (Jn 1, 18). Vierou môžem vidieť len svet v Bohu.

Sväté Písmo nám ide v ústrety, pretože Boh je láska (1 Jn 4, 8). Keďže je ťažké urobiť lásku samú predmetom milovania, Boha milujeme tak, že milujeme ľudí a svet v ňom. Podobne, ako vidíme ľudí vo svetle. Boh je skôr to, že milujeme a ako milujeme, než predmet našej lásky. On je biosférou akejkol'vek skutočnej lásky. Boh sa deje tam, kde sme milujúcimi ľuďmi.³⁹⁸

Tu nachádzame odpoveď na otázku: aká má byť naša viera? Boh sa deje tam, kde sme v postoji lásky. Toto je obsah vety „Oheň som prišiel vrhnúť na zem“ (Lk 12, 49). Tam, kde je naša viera prežívaná nadšene, vidno aj prejavy ľudskosti a lásky. Toto máme v moci, môžeme svoj život regulovať. Nový postoj nás dištancuje od rozličných starých zvykov, ktoré vidíme okolo seba.

Pomôžeme si jednou skúsenosťou z našej doby. Na území Palestíny a Izraela sú dlhoročné spory, nepriateľstvo na život a na smrť, stále sa používajú vojnové prostriedky. Pri Hebrone, v novej židovskej osade Kiriat Tarba, v nevelkej vzdialenosti bol palestínsky utečenecký tábor. Čiže na jednej strane Palestínci a na druhej strane ortodoxní židia. Mnoho ráz na seba zazerali.

Ale boli aj situácie, kedy to bolo inak. Mladú ortodoxnú židovku museli kvôli predčasnému pôrodu urýchlene previesť do Jeruzalema. Auto už nestihlo prísť do pôrodnice,

³⁹⁸ HALÍK, T.: Co je bez chvění, není pevné. Praha : Nakladatelství Lidové noviny 2002, s. 339.

dieťa sa veľmi energicky hlásilo na svet, preto židovský otec veľmi nerozmýšľal, a zabočil do prvej obývanej osady. Prišiel však medzi Palestínčanov. Arabi samozrejme prišli na pomoc. Mladá mamička bez problémov porodila židovské bábätko. Všetci okolostojaci sa tešili a vítali nový mladý život. Sanitka potom s mamičkou, židovkou a nič netušiacim dieťaťom pokračovala na ceste do Jeruzalema.³⁹⁹

Tento príbeh ukazuje prejav ľudskej lásky, solidarity a pomoci. Boh je tam, kde sa deje láska. Aj Palestínci aj Židia majú svoje vyznanie, názory, a náboženské presvedčenie. Toto dovoľuje na seba strieľať. Ale láska je Božia skutočnosť, ktorá prekračuje ľudské záležitosti. Názory nás rozbíjajú, láska nás zjednocuje. Prosme Pána, aby oheň lásky a nadšenia vyjadroval našu vieru.

52. SOCIÁLNOŠŤ A KULT

Lk 13, 22-30 Prídu od východu i západu a budú stolovať v Božom kráľovstve
Dvadsať prvá cezročná nedeľa C

Matka takto poučovala dcéru: „Pamätaj si, dcéra moja, že žiadna žena nemôže byť až taká zlá, aby sa nemohla považovať za lepšiu polovičku!“⁴⁰⁰

Doma sa niekedy dohadujeme, kto je lepšia polovička. Lenže príslušnosť k rodu nikoho nezachráni. Príslušnosť k ženskému rodu nerobí z manželky lepšiu polovičku. Príslušnosť k mužskému rodu, nerobí z manžela lepšiu polovičku. Ani príslušnosť k detskému rodu nerobí z dieťaťa lepšiu polovičku. Lebo to, čo z človeka robí lepšiu polovičku, je každodenná služba, obetavosť, nakupovanie, milosrdenstvo, upratovanie atď. Lásťavosť v človeku robí z neho lepšiu polovičku.

Myslieť si, že som dobrý/á, lepšia polovička, a z toho vyvodzovať nárok na nebo, môže byť spojené s omylom. Na toto poukázal Ježiš z Nazareta, keď rozprával poslucháčom o tom, kto bude stolovať v Božom kráľovstve. Pokúsil sa zmeniť predstavu ľudí.

Príbeh začína otázkou: „Pane, je málo tých, čo budú spasení?“ (Lk 13, 23). Ježiš neodpovedá na otázku, lebo je kvantitatívna, množstevná. Neodpovedá na to, koľkí budú spasení. Odpovedá, kto bude spasený, kvalitatívne. Hovorí o podmienkach, ktoré treba naplniť, aby sa tak stalo. Ale určite sa vyhol odpovedi na to, koľko ľudí príde do neba.

Používa obraz brány. „Usilujte sa vojsť tesnou bránou“ (Lk 13, 24). Tu je možný dvojité výklad. Predovšetkým tesná brána naznačuje výkon, ktorý treba podať, askézu, ktorou by človek mal prejsť životom. Ale existuje aj iný výklad: bránou môžeš prejsť vtedy, ak máš otvorené oči. Kto by vchádzal do miestnosti so zavretými očami, narazí do dverí. Ale keď chodí s otvorenými očami, môže prejsť bránou.

Význam slova: chodiť po svete s otvorenými očami, znamená všimnúť si, že okolo nás žijú ľudia, ktorých treba mať rád. Otvorené oči sú symbolom bratskej lásky. To je to, čo chcel Ježiš povedať: kto je na ceste do neba? Ten, kto na zemi chodí s otvorenými očami pre bratov a sestry, čo sa pohybujú okolo neho.

Na konci života sa nás Boh nebude pýtať, či sme v neho verili, ale či sme ho milovali. Ovocie vzťahu medzi Bohom a nami sa má prejavíť vo vzťahu k ľuďom. To je vzťah lásky, milosrdenstva, odpustenia, súcitu a nezištné podelenie sa. Obyčajne viažeme nebeské kráľovstvo na kult, kostol, modlitbu. Náboženské prostredie sme zdokonalili a urobili z neho Božie kráľovstvo. Ježiš však povedal: „Prídu od východu i západu, od severu i od juhu a budú stolovať v Božom kráľovstve“ (Lk 13, 29). Stolovanie je sociálna akcia, nie náboženská. Keď oslavujeme narodeniny, meniny, keď je krst, sobáš, popíjame, tancujeme, spievame,

³⁹⁹ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, s. 65.

⁴⁰⁰ ŠPEŤKO, A.: Manželský viacboj. Košice, Východoslovenské vydavateľstvo 1989, s.129.

rozprávame sa - stolovanie je sociálna záležitosť. Ježiš dal do súvislosti nebeské kráľovstvo so sociálnymi činmi ľudskej skutočnosti, nie so zákonmi kultu.⁴⁰¹

Preto sa zúčastňujeme na lámaní chleba v kostole, aby sme lámali chlieb pre druhých v každodennej službe. Nepochopil prijímanie v kostole, kto dennodenne neslúži ľuďom okolo seba. Ježiš nám dáva a láme chlieb, aby sme sa my lámali pre druhých. To je základné sociálne poslanie nášho kultu.

Niekomu by mohlo zísť na um: keď Ježiš postavil nebeské kráľovstvo na sociálnych princípoch, a nie na náboženských, načo sa trápime s modlitbou? Odpoveď je jednoduchá: každý, kto sa pokúsi byť ľudským a pomáhať druhým, veľmi rýchlo dôjde k vyhoreniu. Vtedy pochopí, že Boh je studňa, z ktorej má byť živý. Preto aj obrad, kult, modlitba, sú príležitosťou k tomu, aby sme prehľbovali svoj vzťah k Bohu a k ľuďom. Ježiš nebol proti kultu, ani proti modlitbe, bol proti tým, ktorí nepochopili obrad a jeho význam pre každodenný život.

Sme nositeľmi nádeje, tešíme sa na to, že budeme stolať v Božom kráľovstve, aj keď o tom máme hmlistú predstavu. Pán nás pozýva k vytváraniu budúcnosti, počíta nás medzi tých, ktorí budú spasení.

Rôznosť náboženstiev nemôže byť pre nás prekážkou, ale je dôkazom rozmanitosti, ktorú chcel Boh. Kto sa narodil v moslimskej kultúre, je dnes moslim. Kto sa narodil v budhistickej rodine v Indii, je budhista. Kto sa narodil v Taliansku, je katolík. Preto s dá povedať, že náboženstvo treba vnímať v kontexte určitej kultúry.

Na rozdiel od náboženstiev zneužívaných na politické ciele, kresťanstvo nás vychováva k slušnosti, rešpektu, tolerancii, úcte voči druhému. Matka Tereza povedala: „Nie som na svete na to, aby som obracala ľudí na vieru. Som tu na to, aby som ľudí milovala. Láska obráti koho treba.“⁴⁰² Tento postoj je z obsahového hľadiska taký hodnotný, že nám pomáha tešiť sa z daru, ktorý prináša evanjelium.

Pani Michael Reyánová, matka štyroch detí v Amerikej Georgii, sa prostredníctvom facebooku sa podelila o fotku svojho syna Blaka. Má na nej oblečené oranžové tričko, ktoré mu na jeho vlastné prianie vyrobila pri príležitosti začiatku nového školského roka. Matka píše: „Povedala som mu, že ako darček odo mňa dostane tričko, aké bude chcieť.“ Čiže, mohol si vybrať nápis futbalového alebo basketbalového tímu, alebo nejakého herca, speváka.

Malý chlapec sa na chvíľu zamyslel a opýtal sa, či by mu vyrobila tričko so slovami: „Budem tvoj kamarát.“ V triede deti bez kamarátov budú hneď vedieť, že je tam pre nich. Matka jeho prosbe vyhovel a ľuďom sa jeho tričko zapáčilo. Pani Reyánová vytvorila web stránku a predáva tričká s príjemným odkazom. Časť zisku sa rozhodla venovať organizácii, ktorej cieľom je poskytnúť pomoc rodinám vo finančných, emocionálnych a iných ťažkostiach.

Vo vete: budem tvoj kamarát je celé evanjelium. Každý z nás môže tento nápis nosiť na tvári a v duši. Bude požehnaním, ak si tento postoj osvoja deti voči rodičom aj rodičia voči deťom, mladí voči starším atď. Vtedy žijeme ľudskosť a stolujeme v Božom kráľovstve.

53. BOJ O KORYTÁ

Lk 14, 1. 7-14 Kto sa povyšuje, bude ponížený

Dvadsať druhá cezročná nedeľa C

Na trhovisku v Bratislave sa sťažoval starší pán: „Zasa som naletel. Všetci mi vraveli, že v Bratislave sa každý bije o koryto. Od rána som nepredal ani jedno.“⁴⁰³

⁴⁰¹ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁴⁰² ABELN, R.: Blahoslavená Matka Tereza – príbehy a anekdoty. Bratislava : Lúč 2015, s. 12.

⁴⁰³ Woloviny 6, 1. júna 2019.

Nikto z nás nepochybuje, že v Bratislave je boj o korytá, lebo sú tam ministerstvá, úrady štátnej, verejnej správy, vysoké školy, výskumné ústavy, pracovné príležitosti atď. Človek sa usiluje dostať na prvé miesto, niečo znamenať.

Symbol koryta je známy oddávna. Ježiš z Nazareta upozorňoval na to svojich súčasníkov: „Keď ťa volajú na hostinu, nesadaj si na prvé miesto.“ (Lk 14, 8), A ďalej sme počuli v evanjeliu: lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený a opačne.

Zaujímavosťou tohto textu je, že akt spoločného stolovania v antických kultúrach sa volal sym-pózium. Pozícia je nejaké miesto na sedenie. Sympózium je viacej miest, ktoré sú v určitom vzťahu. Rozdiely v spoločnosti sa odrážali pri stolovaní. Páni na vyššej sociálnej úrovni jedli poležiačky a na pohovkách. Otroci a chudobní, alebo stáli, a tak jedli, alebo boli na zemi. A väčšina ľudí, žijúcich v Rímskej ríši, bola chudobná.

Ježiš z Nazareta predkladá nový svet, novú spoločnosť, ktorá súvisí so sociálnou integráciou. Netoleroval nároky, ktoré mali vtedy farizeji, lebo chceli byť vždy prví, z hľadiska náboženského i spoločenského. S takou spoločnosťou chcel skončiť. Mohli by sme povedať, že sa snažil vykoreniť stratifikáciu.⁴⁰⁴

Nespravodlivosť sa udržuje aj po stáročiach. Preto je Ježišovo evanjelium aktuálne. Vykoreniť stratifikáciu v zmysle sociálnych rozdielov, znamená uznať v druhých ľuďoch bratov a sestry. Uprednostniť, čo je dobré a dať miesto aj tým, ktorí sú poslední. Inšpiráciou k takémuto postoju je už Starý zákon. V knihe Prísloví čítame: „Nevystatuj sa pred kráľom, nepostav sa tam, kde majú miesto veľmoži, lebo je lepšie, aby ti povedali: potisni sa vyššie, sem, než by ťa uponížili pred kniežatám.“ (Prís 25, 6-7).

Biblicky aj spoločensky - boj o korytá bol a je aj dnes. Sme vyzvaní usilovať sa viac o sociálnu integráciu než o stratifikáciu. Závisí od toho, či človek počíta s odmenou pri vzkriesení spravodlivých, alebo s okamžitou odmenou - pomôžem ti, lebo niečo budem za to mať. To je koncentrácia na vlastné záujmy a vlastný blahobyť. Buď sme sústredení na nezištnosť, štedrosť a lásku, počítame s Božou odmenou, alebo sme orientovaní na okamžitú odmenu, zisk. Preto sa ľudia stále delia a vytvárajú rôzne vrstvy v spoločnosti. Kto počíta s Bohom a s Božou odmenou, jeho počínanie má odozvu aj v každodennom konaní.

V tejto súvislosti mohol Ježiš povedať vetu: „Pozvi mrzákov, slepých a chorých“ (Lk 14, 13), nie tých, ktorí sú ti rovnocenní. Lebo v tej dobe mrzáci, chorí a slepí nemohli mať účasť na modlitbe v chráme. Ich tam nepustili. Ani na obetách, ktoré prinášali kňazi. Čiže zo strany Ježiša bolo revolučné, keď si dovoľil vyhlásiť, že tí, ktorí nemôžu mať účasť na obradoch v chráme, sú v Božích očiach milovaní. Ježiš mení pohľad na človeka, na to, čo je ľudská hodnosť, a čo je ľudská integrácia.

V šestnástom storočí v Ríme žil Filip Néri (1515 - 1595), humorný svätec. O jednej rehoľnej sestričke sa hovorilo, aká je dokonalá a svätá. Jej kláštor bol na okraji Ríma. Pápež sa rozhodol, že tam pošle svojho vyslanca, aby zistil, či povest' svätosti je pravdivá. Vybral si práve Filipa Nériho, aby vyskúšal sestričkine cnosti.

Filip sa vybral do kláštora na mulici v zlom počasí. Celý zašpinený a premočený dorazil podvečer k bráne. Sestre na vrátnici kláštora povedal svoje meno, tá to išla povedať predstavenej. A adeptka svätosti samozrejme už počula chvály na Filipa Nériho, vedela, kto to je, utekala k bráne kláštora, aby ho prijala s veľkým záujmom a nadšením. Filip Néri si sadol, a keďže mal premočené a špinavé čizmy, tak ju poprosil: „Mohli by ste ma vyzuť?“ Urazila sa, otočila a odišla. Nato sa zbalil aj Fili Néri a odišiel. Už vedel, čo bude referovať pápežovi.⁴⁰⁵

⁴⁰⁴ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario>.

⁴⁰⁵ RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti. I.* Bratislava : Lúč 1997, s. 148.

Na čom je založená svätosť? Sebavedomie, vlastná dôležitosť, neschopnosť poslúžiť, nedostatok pokory a lásky, je jasným znakom, aký je človek v svojom vnútri. Ježišovo pozvanie smeruje k tomu, aby sme sa nehrali na dôležitých a slávnych, ale počítali s odmenou pri vzkriesení spravodlivých. Preto, i keď rozumieme boju o korytá, ktorý v spoločnosti pretrváva, najdôležitejšie je to, ako nás uvidí Boh.

54. ODEUDŠTENIE VPÍSANÉ DO ĽUDSKOSTI

Lk 14, 25-33 Kto sa nezriekne všetkého čo má, nemôže byť mojím učeníkom.

Dvadsať tretia cezročná nedeľa C

Siedmeho septembra sa každoročne v Dóme sv. Alžbety v Košiciach slávi spomienka na troch košických mučeníkov, kňaza, kanonika Mareka Križina, a jezuitov Štefana Pongráca a Melichara Grodzieckého. Na tom istom mieste pred 400 rokmi ľudia viedli náboženské vojny, kavlíni zabíjali katolíkov a katolíci kalvínov (Prešovské jatky). Náboženstvo sa nechalo zatiahnuť do politických zámerov. Našťastie dnes sa v katedrále dokážeme spolu modliť, aj katolíci, luteráni aj kalvíni. Prestali sme sa nazývať bludármi a voláme sa odlúčenými bratmi. To znamená, že nenávisť ustúpila. Na druhej strane si však uvedomujeme, že problém nenávisť pretrváva a v niektorých častiach sveta sa stále náboženstvo zneužíva na politické účely.

To isté slovo: nenávisť, ale v inom význame, používa Ježiš z Nazareta, keď hovorí: „Ak niekto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca, matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba aj svoj život, nemôže byť mojím učeníkom“ (Lk 14, 26). Ako takéto slová chápať? Ako ich dať do súvislosti s osobou Ježiša, pacifistu? Je zjavné, že predsa nemohol byť proti príbuzenským vzťahom a proti rodinnej láske, ktorá vytvára stabilitu a harmóniu. Veď Boh sa v Ježišovi vtelil, stal sa človekom, úplne sa poľudštil. Pravdou však zostáva, že do našej ľudskosti je vpísané odlúštenie. Preto sú naše vzťahy s najbližšími niekedy až neľudské.

Tu vzniká dilema. Problém nie je medzi láskou k Bohu a nenávisťou k človeku. Problém je v tom, že ak chceme byť Ježišovými učeníkmi a mať lásku k Bohu, treba sa brániť pred odlúštenou ľudskosťou. Lebo každé sebecko, zloba, lenivosť, pýcha vytvárajú v ľudskej rodine odlúštenie. A proti tomu bol Ježiš. Teda význam jeho slov je: kto chce ísť za mnou, nech sa stará o to, aby sa nedopúšťal skutkov, ktoré spôsobujú odlúštenie. Takýto princíp nasledovania Ježiša, znamená víťaziť nad každou neľudskosťou.

Tému dopĺňa výrok: „A kto ide za mnou a nenesie svoj kríž, nemôže byť mojím učeníkom“ (Lk 14, 27). Presnejšie povedané: zdvihnúť kríž, nie niešť. Pred dvetisíc rokmi odsúdený človek musel zdvihnúť vodorovné brvno kríža, pretože zvislé už bolo pripravené na mieste popravy. Náboženskou povinnosťou davu, a to aj členov rodiny, priateľov a známych, ktorí stáli vedľa cesty, bolo urážať ho, pľuť naňho a považovať ho za zločinca. Ten človek prežil odsúdenie zo strany moci, a ešte musel prežiť pohrdanie spoločnosťou aj vlastnou rodinou.

Tým chcel Ježiš povedať: nech vám neprekáža, ak dav bude vami opovrhovať, alebo na vás pľuť, lebo vy budete slobodní. Ide o to, aby mienka druhých o mne, mňa neurčovala. Aby som bol slobodný pre Božie kráľovstvo. Aby som konal podľa svojho svedomia, aj za tú cenu, že niekedy zažijem urážanie zo strany iných. Toto znamená: zdvihnúť kríž a ísť za Ježišom.⁴⁰⁶

Je ešte jeden pozoruhodný Ježišov výrok: „Tak ani jeden z vás, ak sa nezriekne všetkého, čo má, nemôže byť mojím učeníkom“ (Lk 14, 33). Dalo by sa povedať: to prvé aj

⁴⁰⁶ CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentarioalevangeliodiario. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario>.

druhé by sme Pane Ježišu zvládli. Ale nehnevaj sa, do ekonomiky sa nám nemiešaj, nedotýkaj sa nášho pohodlia.

Ak však čítame evanjelium ako celok, zisťujeme, že pre Ježiša sú materiálne dobrá užitočné. Slúžia človeku na to, aby vytváral určitý blahobyť, ale treba vedieť hranice, prah týchto dobier. Lebo človek má právo vlastniť i mať hypotéku. Ale musíme dávať pozor, kedy my vlastníme veci, a kedy veci začínajú vlastniť nás. Lebo toto nebezpečenstvo trvá stále. Preto Ježiš navrhoval podeliť sa, lebo človek má len to, čo dá.

Predchádzajúce tri povzbudenie sú výzvou k hrdinskosti. Lebo nasledovať Ježiša a zvládnuť tri oblasti: nepodliehať odlúčeniu, zdvihnúť svoj kríž, nedať sa vlastniť vecami - to všetko nás formuje k osobnému hrdinstvu.

Na jednom ekumenickom stretnutí rozprával mladý muž: počas Druhej svetovej vojny som ako mladý chlapec žil v Belgicku, vo Francúzskej zóne. Francúzi boli moji priatelia. Môjho otca a matku zastrelili príslušníci SS, a tak som sa rozhodol, že Nemcov budem celý život nenávidieť. Keď som prišiel na náboženské stretnutie, veril som, že tu nájdem francúzskych priateľov. Nevedel som, že tu budú Nemci, inak by som tu ani nebol prišiel.

Dnes ráno som išiel na svätú omšu pod gaštanmi. Vedľa mňa bolo voľné miesto. Bola zima, a tak som svoj plášť rozprestrel na obidve stoličky. Prišiel Nemec, sadol si. V duchu som si hovoril: to nie je môj priateľ, je to Nemec. On nič netušil, tak sa na mňa usmial.

Potom sme počas prijímania stáli vedľa seba a ja som si uvedomil: Kristus nezomrel iba za mňa, ale aj za neho. Pochopil som, že aj Nemci sú bratia a sestry.⁴⁰⁷

Pribeh ukazuje hrdinstvo všedného dňa. Odpustiť nie je maličkosťou. Všetci sme povolaní každý deň zdvihnúť svoj kríž, tým že sa budeme brániť akémukoľvek odlúčeniu. Ďakujeme za evanjelium, ktoré sa na prvý pohľad zdá paradoxné, ale je nadčasové a aktuálne.

55. JEHO PRIJATIE MA OČISŤUJE

Lk 15, 1-32 V nebi bude väčšia radosť nad jedným hriešnikom

Dvadsať štvrtá cezročná nedeľa C

Malý chlapec sa modlil: „Pane, Bože, netráp sa nad tým, že som zlý. Mne je celkom dobre takému, aký som.“⁴⁰⁸

Malý chlapec vie, že keď je zlý, rodičia sa hnevajú. Z toho vyvodí ďalší uzáver: tak, ako sa hnevá otec s mamou, tak sa hnevá aj Pán Boh. Táto predstava je primeraná päťročnému chlapcovi. Po latinsky *infans*, *infantes*, dieťa, detský. Horšie je keď človek dorastie a zostane pri detskej náboženskej predstave. Potom hovoríme o infantilnom vyznaní náboženstva.

Všetci vieme, že byť človekom, znamená mať určitú predstavu o živote, plán, ideál. Často medzi ideálom a vlastnou realitou je priepasť, to znamená, že dozrievame. Kto však povie, že mu je dobré takému, aký je, stagnuje. Lebo čo je primerané detstvu, nemusí byť správne pre dospelého človeka. Práve naopak.

Pokrivené vyznávanie náboženstva je témou, ktorú vybral Ježiš do rozhovoru so zákonníkmi a farizejmi. Lebo sa držali určitých pravidiel, predpisov, mysleli si, že sú dokonalejší, oddeľovali sa od ľudí a druhými pohrdali. Skrze svoje modlitby a pobožnosti dúfali, že dosiahnu Boha. Lenže Boh prišiel medzi ľudí, a oni sa s ním nestreli.

⁴⁰⁷ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998

⁴⁰⁸ LUSCOŇ, J.- KOVÁČIK, J.: Vie Pán Boh o tom, že existuje? Bratislava : TV LUX 2021, s. 12.

Tu sa stáva niečo, čo sa v Lukášovom evanjeliu opisuje jednoduchými slovami: „K Ježišovi sa približovali mýtnici a hriešnici a počúvali ho“ (Lk 15, 1). Podľa farizejov a zákonníkov ich mal Ježiš odmietnuť, lebo nezachovávajú Bibliu, sú považovaní za nečistých, odpad spoločnosti. Krčmári, vyberači daní, nečistí a hriešni. Avšak na Ježišom postoji vidno, že sa ich ujíma, rozpráva s nimi, dokonca s nimi obeduje a večeria. Tým sa dopustil neprijateľných zločinov.

Jesť s nečistou osobou znamená, že jej nečistota prejde na druhých. Farizeji nepochopili, že s Ježišom skončil čas, kedy hriešnici mali byť Pánom očistení pred tým, ako jedli. Teraz prišiel čas, že Ježiš očisťuje.

Preto povedal podobenstvo o pastierovi, ktorý zanechá deväťdesiatdeväť a ide za jednou stratenou. Výsledkom je: „Radujte sa so mnou“ (Lk15, 6). Farizeji a zákonníci nepochopili, že Boh sa nechce zapodievať sebou samým, svojou láskavosťou. On hľadá šťastie človeka, toto má na srdci, preto tú jednu vezme s radosťou domov. Stratená ovečka je človek, ktorý sa dal na zlú cestu. Ale pastier, keď ju nájde nekričí, nebije, ale berie na ramená. Dáva silu ovečke, ktorá bola stratená a bezradná. Boh vždy posilňuje človeka, aby bol dobrý. Potom nasleduje pozvánka k radosti. Je aj pri drachme a všetkých ďalších podobenstvách, ktoré Ježiš rozpráva. Lebo Božia dobrota a láska Božia nemôže byť inak odovzdávaná.

Nepochopenie, ktoré je prezentované zo strany farizejov a zákonníkov, spočíva v ich postoji. V podobenstve o márnotrattom synovi sa starší brat ani nevie tešiť, že sa mladší vrátil. Mal povedomie: „Už toľko rokov ti slúžim a nikdy som neprestúpil tvoj príkaz“ (Lk15, 29). A tomu, čo ti premárnil majetok, robíš hostinu? Čiže farizeji a zákonníci nemajú synovský vzťah k otcovi, ale sluhovský: „Toľko rokov ti slúžim...“ (Lk15, 29). Ježiš však chcel aby sme sa podobali na dobrého Boha a nielen boli poslušní Zákonom. Týmto spôsobom urobil karikatúru z farizejov a zákonníkov, vysmial ich za infantilné názory, akými si predstavujú Boha.

Podobenstvá o stratenej ovečke, o drachme, o márnotrattom synovi majú čo povedať aj nám dnes. Boh nám dáva silu, berie nás na plecia, vždy sa k nemu môžeme obracať s prosbou o posilnenie na životnej ceste. Lebo je prirodzené neuspokojiť sa s osobným statusom spirituality dnes.

Druhá dôležitá skutočnosť je vzťah medzi očistením a prijatím. Nie preto, že som sa očistil, ma Boh prijíma. Ale pre to, že mi dáva prijímanie, očisťuje ma. Otváranie sa Božej múdrosti a prítomnosti nás očisťuje. Nie na základe predchádzajúcich skutkov a výkonov si zasluhujeme odmenu. To je dôležitá zmena v predstave o Bohu, ktorý je Otcom a má nás rád. Potom sa môžeme vyhýbať infantilným predstavám o náboženstve, ktoré okolo seba pozorujeme.⁴⁰⁹

Profesorka psychológie vyučovala v posluchárni plnej študentov princípy zvládania stresu. Keď zdvihla pohár vody, každý očakával otázku, či je pohár poloplný alebo je poloprázdny. Namiesto toho, sa profesorka s úsmevom na tvári

⁴⁰⁹ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

spýtala: Aký ťažký je ten pohár vody? Prišli rôzne odpovede, od pár gramov až do kila. Odpovedala: z môjho pohľadu na absolútnej hmotnosti pohára nezáleží. Všetko záleží od toho, ako dlho ho držím. Ak ho držím minútu alebo dve, je pomerne ľahký. Ak ho držím hodinu, môže ma z jeho váhy trochu bolieť ruka. Ak by som ho mala držať celý deň, moja ruka dostane pravdepodobne krč a bude úplne znecitlivená a paralyzovaná, čo ma donúti pustiť pohár na podlahu. V každom prípade sa váha pohára nemení, ale čím dlhšie ho držím, tým ma pre mňa väčšiu váhu.

Študenti súhlasne kývali hlavami. Pokračovala: vaše starosti sú podobné poháru vody. Chvíľu o nich premýšľate, nič sa nedeje. Premýšľate viac hodín, už to začne bolieť. Ak na nich myslíte celý deň, budete úplne otupení a paralyzovaní, neschopní robiť čokoľvek iné, kým s tým neprestanete. Nezabudnite odložiť svoj pohár starostí.⁴¹⁰

Zjavné je, že medzi starosti treba zaradiť aj sebecko, zlozvyky, hriech. Čím dlhšie ich držíme, tým skôr sa staneme paralyzovaní. Preto je dôležité pokánie, otvorenosť voči Bohu. Lebo v otvorenosti sme prijatí a očistení. Prítomnosť Božia je pre nás obdarovaním. Vďaka za evanjelium o Božom milosrdenstve, lebo ho prežívame ako potrebné aj dnes.

56. ABY BOLO DOBRE AJ INÝM SO MNOU

Lk 16, 1-13 Nemôžete slúžiť aj Bohu aj mamone

Dvadsať piata cezročná nedeľa C

Keď zomrela anglická kráľovná Alžbeta (1926 - 2022), tí, čo si ju chceli uctiť, museli sa postaviť do radu, dlhého sedem kilometrov. Dvadsaťštyri hodín bolo potrebné čakať, kým bolo možné prísť k truhle a pokloniť sa. Toľký zástup vyžaduje vodu, starostlivosť, toalety. Čo motivovalo Angličanov tak dlho stáť?

Vo Veľkej Británii je iné spoločenské zriadenie. Reprezentatívny úrad prezidenta vykonáva kráľ/kráľovná. Postupnosť v kráľovskej monarchii trvá stáročia. Ľudia môžu mať pocit určitých koreňov, tradície, príslušnosť ku krajine, kde je jasný reprezentant, kráľ. To má svoju noblesu.

Naše štáty v strednej Európe sú trochu iné. Po pár rokoch sa volí nová vláda, parlament, prezident. Hovorí sa tomu demokratická voľba. Ale z času na čas sa treba hanbiť za takú vládu alebo prezidenta. Pamätáme si to z dejín. Od roku 1924 bol v Rusku pri moci Stalin (1878-1953), keď skončil, tak ho vyhlásili za diktátora a obvinili z kultu osobnosti. Podobne Chruščov (1894 - 1971). Ani demokratické princípy nemusia priniesť najlepšiu voľbu. Otvorenou otázkou ostáva, či je lepšia kráľovská monarchia alebo naša demokracia.

Na hodinách dejepisu sme sa učili, že králi boli zlí, vykorisťovali poddaných ľudí, viedli vojny. A dnes vidíme sedem kilometrov dlhý rad pre úctu kráľovnej. Kdesi je chyba. Zle nás učili?

Spomínam to z jedného dôvodu: monarchia umocňuje pocit zakorenenia, príslušnosti. Tak ako rastlina potrebuje mať korene, aby obstála, aj človek potrebuje byť zakorenený, zemepisne, biologicky a aj spirituálne, duchovne, nadčasovo. Ide o korene viery. V tejto súvislosti povedal Ježiš z Nazareta: „Kto je verný v najmenšom, je verný aj vo veľkom...”

⁴¹⁰ CHERNOFF, Marc – Angel: [1000+ Little Things Happy Successful People Do Differently](https://www.amazon.com/stores/Marc-Chernoff/author). In : <https://www.amazon.com/stores/Marc-Chernoff/author>.

Nemôžete slúžiť Bohu aj mamone“ (Lk 16, 10; 13). Sú to myšlienky, ktoré nás stavajú pred otázku: v čom vidím istotu života?

Za chrptom mu stáli zákonníci a farizeji, a možno sa iba usmievali: ty si naivný, Ježišu. Ved' nám sa už roky darí slúžiť i Bohu i mamone. V sobotu do chrámu, klaniame sa Bohu, potom cez týždeň robíme svoj biznis. Úbohý Ježišu, ty si fakt myslíš, že nie je možné slúžiť i Bohu i mamone?

Na pozadí textu, ktorý napísal Lukáš v evanjeliu, zisťujeme zaujímavé postoje. Mamon, pochádza z aramejského slova a znamená niečo, čo je isté, samozrejmé, teda majetok, peniaze. To sú skutočnosti, ktoré nám garantujú určitú istotu. Potrebujeme peniaze, aby nám bolo dobre.

Otázkou je, či aj iným je so mnou dobre, to znamená, či viem peniaze zdieľať, lebo ide o obeživo, ktoré sa potrebuje pohybovať. Mám mať rád peniaze, ale nie iba preto, aby mne bolo dobre, ale aby bolo dobre aj iným so mnou, aby som sa podelil. Takto rozmýšľal Ježiš: potrebujeme byť zakorenení v materiálnom svete, ale tak, aby sme mali aj zmysel a oči pre druhých, aby sme neboli sebeckí. Ak by človek vložil svoju istotu len do vecí, ochudobnil by sám seba.

Boh je ten, kto vie zdieľať to, čím je a čo má. Ak sme na obraz Boží, máme byť Božskí. Čiže zdieľať to, čo máme a čím sme. Naše schopnosti, veci aj naše peniaze, majú tu byť nielen na to, aby bolo dobre mne, ale aj na to, aby bolo dobre iným so mnou. To pre nás znamená dôverovať Bohu, aby našou istotou bol on, nie len materiálne veci.⁴¹¹

Bohatý sa vždy bude priateľiť s bohatým, nepoctivý s nepoctivým. Preto Ježiš hovorí: „Kto vám zverí pravé bohatstvo? A ak ste neboli verní v cudzom, kto vám dá, čo je vaše? (Lk 16, 11-12). V týchto súvislostiach sa dá pochopiť aj výrok: „Robte si priateľov z nespravodlivej mamony“ (Lk 16, 9). Čiže robte si priateľov z peňazí, ale v takom zmysle, aby pomocou nich bolo dobre nielen vám, ale aj tým, ktorí sú s vami. Takéto konanie nás stavia do iného svetla. Robí nás ľuďmi slobodnými a vernými.

Bol raz jeden muž, ktorý mal tri sny. Po prvé: mať dobrú prácu, plat. Po druhé: oženiť sa s krásnym, dobrým dievčaťom. A po tretie: byť slávny. V jedno chladné ráno sa ponáhlal na pohovor do medzinárodnej spoločnosti. Mal tam byť už o pol hodinu, čakala ho ešte cesta. Pred ním sa nejaký muž pošmykol, spadol. Usúdil, že je opitý, nezastavil sa a išiel ďalej. Na pohovor prišiel včas, ale do práce prijatý nebol.

V lete sa stalo, že prechádzal po meste, bol teplý večer. Všimol si skupinu pouličných umelcov, zastavil sa, sledoval ich vystúpenie, nebolo ich tam veľa. Bola to pekná hra, predstavenie sa skončilo, potlesk utíchol a ľudia sa rozchádzali. Keď odchádzal, niekto sa dotkol jeho ramena. Bola to hlavná hrdinka predstavenia, staršia herečka. Začala sa ho pýtať, ako sa mu páčilo predstavenie, čo si myslí o hercoch. Ale on sa s ňou nechcel rozprávať a znechutene odišiel domov.

Potom prišiel daždivý jesenný večer. Vracal sa z oslavy priateľových narodenín. Tešil sa, že sa okúpe a zaspí v posteli. Zrazu počul na lavičke temné vzlykanie. Bola tam pani, ktorá bola sama, nemala dáždňik, iba kapucňa ju chránila pred studeným dažďom. Keď uvidela muža, pristúpila k nemu, chcela sa porozprávať. On zaváhal, potom si predstavil vaňu a posteľ, zamrmlal niečo a odišiel. Nemal teda šťastný život a zomrel.

Po smrti sa stretol so svojím anjelom: „Žil som nešťastne a zbytočne. Mal som tri sny, a žiaden sa mi nesplnil.“ Anjel mu odvetil: „Škoda priateľu, ja som robil všetko, čo bolo v mojich silách, aby som ti splnil všetky tri sny. Ale po prvé, musel by si natiahnuť ruku, po druhé otvoriť oči, a po tretie zohriať srdce.

„Netuším, o čom hovoríš“, bránil sa muž. „Pamätáš si na pána, ktorý sa na klzkom chodníku pošmykol? To bol generálny riaditeľ spoločnosti, do ktorej si sa chcel dostať. Mohol si mať úžasnú kariéru. Stačilo podať ruku, aby vstal. A pamätáš na tú starú herečku, ktorá prišla

⁴¹¹ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

k tebe po predstavení na ulici? To bola mladá žena, ešte zamaskovaná. Počas predstavenia si sa jej zapáčil, preto prišla k tebe. Mohol si mať krásnu budúcnosť aj pekné deti. Všetko, čo si potreboval bolo: otvoriť oči. A pamätáš na tú ženu, čo plakala pred tvojím domom? Bola to spisovateľka, prechádzala rodinnou krízou. Keby si sa jej bol prihovril a popočúval, možno by bola písala knižku a spomenula tvoje meno, aby ukázala, kto bol inšpiráciou príbehu. Stačila jedna iskra srdca, aby si ju zohrial. Ale ty si nebol dosť vnímavý.“ Muž si vzdychol a potkýnajúc sa o mesačnú cestu odchádzal do nebeskej diaľky.⁴¹²

Príbeh potvrdzuje pravdu o vernosti v malom. Stačí natiahnuť ruku, otvoriť oči a zohriať srdce. Nemal teda pravdu Ježiš, keď povedal: „Kto je nepoctivý v malom, je nepoctivý aj vo veľkom“ (Lk 16, 10)? Ďakujeme za evanjeliiovú inšpiráciu a prosíme si milosť vernosti v malom.

57. ŽIVOT V ODLIŠNÝCH SVETOCH

Lk 16, 19-31 Dostal si dobré a Lazár zlé

Dvadsať šiesta cezročná nedeľa C

Vraj, keď pred päťdesiatimi rokmi v Prahe zasadal Ústredný výbor Komunistickej strany a rokovalo sa o zvyšovaní cien, aby nevynechali žiaden produkt, dohodli sa, že pôjdu podľa abecedy. Po a) zdražia autá. Súdruhovia zdvihli ruky, odhlasovali. Po b) byty, po c) citróny, po d) dane, a po f) - a bolo ticho. Vtedy sa prihlásil Vasil Biľak a povedal: ja navrhujem, aby po f) bolo všetko.

Dnes stačí vymeniť osoby a obsadenie, a tá istá politika pokračuje. Vasil Biľak mal výučný list z krajčírstva a naučil sa niekoľko fráz o triednej nenávisti. V roku 1968 pozval Rusov, ktorí okupovali našu krajinu tak, ako teraz Ukrajinu.

Zdražovanie spôsobuje, že sa otvárajú nožnice medzi chudobnými a bohatými a priepasť sa zväčšuje, bohatí sa stávajú bohatšími a chudobní ešte schudobnejú.

Téma chudobných bola aj pred dvetisíc rokmi a Ježiš z Nazareta sa k nej jasne vyjadril. Podobenstvo o boháčovi a Lazárovi je literárnym skvostom, ktoré zapísal Lukáš. Dokazuje to veta za vetou, slovo za slovom. „Bol istý bohatý človek. Obliekal sa do purpuru a kmentu“ (Lk 16, 19). Tým chcel povedať, že nosil značkové veci. Lebo vnútorná chudoba má potrebu sa prejavovať vonkajším luxusom. Čo je na tom staré?

Rozumieť podobenstvu treba v tej atmosfére, v ktorej bolo vypovedané. Stáli tam zákonníci, farizeji, ktorí sa pred chvíľou smiali z Ježiša, že nemožno slúžiť Bohu a mamone. Ved' oni to robia už mnoho rokov a dá sa to. Preto sa Ježiš rozhodol používať ich slovník, terminológiu, ich teológiu. Ich kategórie odmeny a trestu zakomponoval do príbehu o boháčovi a Lazárovi. Lebo Lazár mal vrede, iba psy lízali jeho rany (porov. Lk 16, 20-21). To znamená, že podľa ich zmýšľania bol Bohom potrestaný, nečistý. Takíto ľudia by si zaslúžili odsúdenie. Ale on ho umiestnil do Abrahámovho lona, čiže úplne inde, ako predpokladali oni.

Podľa vtedajšej teológie (ako je to v Henochovej knihe) kráľovstvo mŕtvych je obrovská priepasť, v ktorej najsvetlejším miestom je Abrahámov lono. A najtmavšie miesto je určené pre zlých. Čiže Lazára mal umiestniť tam. Ale Ježiš to urobil inak.

Spomína sa tam, že boháč v mukách pozdvihol oči. Konečne, prvýkrát si všimol - čo si roky a roky na zemi nevšimol - že existuje aj Lazár. Lukáš chcel povedať, že boháč žil v perverznom systéme bohatstva a hodnôt. Nebol schopný poprosiť, a ešte aj v pekle rozkazuje. „Pošli ho do domu môjho otca. Mám totiž piatich bratov; nech ich zaprisahá, aby sa nedostali aj oni na toto miesto múk“ (Lk 16, 27-28). Jeho egoizmus bol strašný. Tak bol zvyknutý rozkazovať, že ani po smrti nedokázal odvyknúť. Myslí si, že má na to právo. Každý slúžil jemu, a on nikomu.

⁴¹² https://www.pronaladu.cz/#google_vignette.

Ježiš pokračuje v teológii o odmene a treste: „Synu, spomeň si, že si dostal všetko dobré počas svojho života a Lazár zasa iba zlé“ (Lk 16, 25). Čiže, žili v odlišných svetoch. Dva svety, ktoré sa nestretli, hoci človek s človekom sa stretol.

Ešte je tam poznámka: „Majú Mojžiša a prorokov, nech ich počúvajú... Ak nepočúvajú Mojžiša a prorokov, neuveria, ani keby niekto z mŕtvych vstal (Lk 16, 28; 31). Toto Lukáš napísal v 16. kapitole, a potom v 24. napísal o tom, ako učeníci spoznali Ježiša pri lámaní chleba. Tým chce povedať: kto sa nepodelil s núdzným so svojím chlebom na zemi, nespozná ani Zmŕtvychvstalého. Lebo Zmŕtvychvstalý sa dá spoznať pri lámaní chleba. Rakovina lakomstva je taká veľká, že sa nedá vyliečiť ani na druhom svete. Naše súčasné stretnutie so Zmŕtvychvstalým vyžaduje, aby sme náš stav skúmali, a adaptovali sa podľa Ježišovho štýlu života.⁴¹³

Na začiatku sme videli, čo robí s ľuďmi zdražovanie. Je to výzva dávať pozor na to, aby sa u nás v rodine nedialo zdražovanie. Lebo zdražovanie robia priekupníci, a my nesmieme byť priekupníkmi v láske. Priekupník za menej kúpi, a za veľa predá. A keď niekto v rodine menej poslúži, a veľmi chce byť obskakovaný, nastane inflácia vo vzťahoch. Čiže zdražovanie nie je len o veciach, ale aj o láske a službe v spoločenstve, v ktorom žijeme.

Solženicin v knihe Súostrovie Gulag napísal: Chcete, aby som vám prezradil, čo je v živote najdôležitejšie a v čom spočíva všetka jeho záhada? Nenaháňajte sa za preludmi, za majetkom, za titulmi. To dosiahnete za desať rokov, zaplatíte za to nervami, a môžete o to prísť za jedinou noc. Žite s vyrovnanou prevahou nad životom. Nebojte sa nešťastia, nežeňte sa za šťastím. Veď je to všetko jedno. Ani horké netrvá večne, ani sladkého nikdy nie je vrchovato. Uspokojte sa s tým, že nemrznete. A že vám smäd a hlad netrhajú svojimi pazúrmí útroby. Ak nemáte prerazený chrbát, môžete sa postaviť na obidve nohy, hýbať oboma rukami, vidíte na obidve oči a počujete na obidve uši, komu by ste chceli čo závidieť a prečo? Veď nenávisť iba zožiera všetko. Pretrite si oči, očistite si srdce, a potom si budete nadovšetko vážiť tých, ktorí vás majú radi a sú vám naklonení. Neurážajte ich, nenadávať im, ani sa s nikým z nich nerozhádzajte v zlom. Veď nikdy neviete, či to nie je váš posledný čin pred zatknutím. Tak zostanete v ich pamäti.⁴¹⁴

Toto napísal Alexander Isajevič Solženicin (1918 - 2008), nositeľ Nobelovej ceny za literatúru, pred viac ako päťdesiatimi rokmi. Sme vďační dobrotivému Bohu za nadčasové pravdy, ktoré sprevádzajú a formujú náš život.

58. VIERA AKO SLUŽOBNÝ POMER NESTAČÍ

Lk 17, 5-10 Keby ste mali vieru

Dvadsať siedma cezročná nedel'a C

Malý chlapec sa viezol na kolobežke po meste. Mama kráčala za ním. Keďže bolo po daždi, každá mláčka bola jeho. Zaujímavé bolo, že pred každou zvýskol, skoro zapískal, až sa ľudia za ním otáčali. Keď ho mama konečne spacifikovala, na otázku: „Prečo tak výskaš?“ odpovedal: „Škrípu brzdy!“

Keď sme boli malí chlapci, hrali sme sa na auto: brn, brn ..., ale zahrať škrípanie brzd je originálne. Kolobežka je znakom vitality dieťaťa, nadšenia a chuti do života. Nikto sa však nevozí len na kolobežke alebo inom dopravnom prostriedku. Najdlhšie sa vezieme v čase, sami v sebe, a toto vozenie je spojené so starnutím. Všetci by sme potrebovali také nadšenie, chuť a motiváciu ako malý chlapec. Tu je miesto pre náboženskú vieru, ktorá dáva životu, zámer, cieľ, usporadúva cestovanie životom, napriek určitým ťažkostiam.

⁴¹³ MAGGI, A.: <https://www.studibiblii.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁴¹⁴ SOLŽENICIN A. I.: *Súostrovie GULAG I - III*, (Архипелаг ГУЛАГ, 1973 – 1975 v zahraničí, ruský samizdat.

Chápeme apoštolov, keď povedali Ježišovi z Nazareta: „Daj nám väčšiu vieru.“ A Ježiš im povedal: „Keby ste mali vieru ako horčičné zrnko....“ (Lk17, 5-6). V zrnku je úžasná sila v súvislosti s tým, čo sa stane o pár rokov, keď vyrastie na strom. Treba ďakovať za vzťah s Bohom, ktorý dopĺňa mozaiku našich dní. Praktizovanie spirituality, každá účasť na svätej omši je toho dôkazom.

Ježiš z Nazareta hovorí o viere trochu inak, ako sme naučení. V Lukášovom evanjeliu v 12. kapitole, a potom v 17. kapitole je príbeh o sluhovi a o pánovi. V 12. kapitole je príbeh o bedlivosti, keď pán príde domov a sluhu nájde bedliť. „Veru, hovorím vám: Opáše sa, posadí ich k stolu a bude ich obsluhovať“ (Lk 12, 37) . Keď nalistujeme 17. kapitolu, sluha orie a pasie, potom príde domov, vari ho pán bude obsluhovať? Či mu nepovie: „Priprav mi večeru, opáš sa a obsluhuj ma, kým sa nenajem a nenapijem; ty budeš jesť a piť až potom. Je azda povinný ďakovať sluhovi, že urobil, čo sa mu rozkázalo?“ (Lk17, 8-9). Ako mohol Lukáš napísať raz tak, a druhýkrát inak, veď si protirečí!

Z vonkajšieho hľadiska, z hľadiska textu sa to javí ako protirečenie. Ale keď začneme meditovať nad obidvoma kapitolami a uchopíme význam, zistíme, že je to o tom istom. Lebo v Ježišovom ponímaní človek môže mať voči Bohu vzťah sluhovský, otrocký alebo vzťah vďačnosti. Vtedy okolo Ježiša stáli zákonníci a farizeji, ktorí mali vieru. Ale to bola viera ako uznanie zákona, splnenie prikázaní, desatora. Mať pred sebou pána, ak sa niečo neurobí, bude trest. To je postoj poslušnosti sluhu spojený s odmenou a trestom.

Takto sa chápala aj viera: Boh je Pán, Stvoriteľ, Sudca, preto človek má byť poslušným. Byť veriacim, znamenalo byť poslušným. Toto Ježiš vyhlásil za málo: „Tak aj vy, keď urobíte všetko, čo sa vám prikázalo, povedzte: Sme neužitoční sluhovia; urobili sme, čo sme boli povinní urobiť“ (Lk17, 10). Tu viac je vidieť Boha ako Otca, v jeho láske, čo vedie k vďačnosti. Žasnúť nad životom a hlavne sa snažiť napodobňovať ho v jeho добрote a láske. To vyžaduje korigovať celotýždennú etiku, ktorá nie je ľahká. Rozdiel, ktorý prezentoval Ježiš bol v tom, že nestačí viera ako služobný pomer voči Bohu, dôležité je napodobňovať ho v jeho добрote a láske.⁴¹⁵

Toto poznanie nás posúva ďalej. Neznamená to likvidovať nejaké prejavy viery, ale dať im hĺbku, osobný rozmer a hlavne ďakovať a tešiť sa zo vzťahu. Viera je vždy spojená s určitými tradíciami, zvykmi, niekedy aj zlozvykmi, preto môže človeku pripadať ako všedná. Ale dá sa stále urobiť niečo pre jej vynovenie, aby bola zaujímavá.

Napríklad nosíme v sebe schopnosť poznať racionálne, ale aj schopnosť milovať. Boh sa javí v svojej neprekonateľnej múdrosti ako vzdialený a pre poznanie nedosiahnuteľný. Ale ten istý Boh sa priblížil k človeku vtelením, a človek ho môže poznať milujúcim srdcom. Teda Boh je nedosiahnuteľný zo schopnosti poznávať, ale blízky pre schopnosť milovať.

Keby bol Boh prístupný len rozumu, tak by mohli veriť len ľudia inteligentní, vzdelaní, šikovní, výreční. Necháпали by ho však ľudia chudobní, nevzdelaní... Ale ono je to naopak, Boh sa zjavuje v láske, a to je schopnosť, ktorú máme všetci. Lebo milovať môže riaditeľ i jeho podriadení, vzdelaný ako aj nevzdelaný, chudobný ako aj bohatý, zdravý i chorý. Čiže milujúcemu človeku je pravda o Bohu bližšie, ako človeku špekulujúcemu.⁴¹⁶

Dôležité pre našu vieru je vedieť, že poznanie Boha závisí od usporiadania ľudských schopností, nielen od ich vlastnenia, čiže nielen od uznávania, ale aj od každodennej etiky. Ide o vyváženosť medzi schopnosťou robiť biznis a schopnosťou milovať.

Malý chlapec sa pýtal: „Dedko, prečo ťa vidím každé popoludnie sedieť na lavičke na ihrisku a usmievať sa smerom k slnku?“ Starý pán sa zamyslel a vraví: „Pletiem.“ „Ako môžeš plietať, keď nemáš ani vlnu, ani ihlice?“ „Pletiem realitu. To sa len zdá, že nič nerobím, ale nechávam srdce, aby vytváralo harmonické prostredie. Každému okoloidúcemu žehnám.

⁴¹⁵ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

⁴¹⁶ STERTENBRINK, R.: *In Bildern und Beispielen I. Exemplarische Texte zur Besinnung und Verkündigung*. Freiburg-Basel-Wien 1976, s. 84.

S láskou pozdravím, usmievam sa na ľudí. Keď vidím niekoho smutného, zakývam naňho paličkou a myslím si: neboj sa, bude to dobré. Počúvam vtákov a vidím ako ich spev ľudí lieči.“

Chlapec bol ohromený a dedko pokračoval: „Pozri na tú krásu dookola, čo vyžarujú stromy, privoňaj k nim, pozri na prácu včiel alebo na to, ako sa psy voľne hrajú. Existenciu pletieme každý svojím vlastným spôsobom. Nezáleží na tom, koľko máme rokov. Všetci môžeme utkať látku uvedomelejšieho, citlivejšieho, humánnejšieho sveta tým, že necháme úmysly cestovať za hranice našich dní. Môžeme vyžarovať veľa lásky, aby sa rany zavreli. Aby sme pochopili premenu jednoduchých vecí.“ Chlapec počúval, niečomu rozumel, ale z jeho poslednej vety vidieť, že málo pochopil. Lebo povedal: „Dedko, musím ísť domov povedať to mame, lebo ona pletie, ale s vlnou a ihlicami.“⁴¹⁷

Aj viera je pletenie, lebo do tkaniny života vpletáme Božiu prítomnosť a sme si vedomí hodnoty, ktorá z toho vyplýva. Každému ide o to, aby život bol harmonický, usporiadaný s zmysluplný. Prichádza mesiac október spojený s modlitbou ruženca, preto: so svojím milým synom nech nás žehná Panna Mária.

59. DAR A VĎAČNOSŤ

Lk 17, 11-19 Nenašiel sa nik okrem toho cudzinca, čo by sa bol vrátil a vzdal Bohu slávu?

Dvadsať ôsma cezročná nedeľa C

Veľa vtipných postrehov je na jednotlivé regióny, na Záhorákov, Detvanov, Kysučanov, Goralov, Šarišanov, Zemplínčanov. Na severe Španielska je jeden región, ktorý má názov Baskicko, a nad ním vo Francúzsku je región Bretónsko. Viete aký je rozdiel medzi Baskami a Bretóncami? V Bretónsku je borovica blbec. A v Baskicku borovice nerastú.

Od nepamäti si ľudia robia žarty medzi sebou, kým sú veselí, zdraví, podnikaví. Ale keď ochorejú a idú do nejakého zariadenia, do izolácie, zrazu sú všetky žarty bokom. Tí, čo boli kedysi rivalmi, sú k sebe zrazu solidárni. Lebo zdravie niekedy ľudí aj popudzuje proti sebe. Ale choroba ich zbližuje.

Aj pred dvetisíc rokmi to tak bolo. Aj vtedy si robili žarty Galilejčania zo Samárijanov a Judejcov. Regióny medzi sebou sa však aj nenávideli. Vidíme to zo stretnutia Ježiša s malomocnými. V osade malomocných ľudí z rozličných regiónov spájala choroba. Inak sa tvári človek zdravý a sebavedomý, ako chorý, ktorý už je pokorný.

Nie je náhodou, že Lukáš evanjelista zvolil číslo desať – podľa vtedajšieho zákona mohol rabín otvoriť bohoslužbu v synagóge, len ak sa zišlo desať mužov. Inak obrady nemohli byť.

Druhý dôvod čísla desať je šifra pre ľudskú činnosť, lebo máme desať prstov na ruke. Tým chcel Lukáš naznačiť, že synagóga predstavuje Boží svet, desať prstov je náš ľudský, spoločenský svet. Byť malomocným, znamenalo byť vylúčeným z jedného aj z druhého. Malomocný nemohol ísť do synagógy, lebo bol považovaný za nečistého, dokonca za Bohom potrestaného. V spoločnosti bol takisto izolovaný a musel mať zvončeky, kričať: som malomocný, aby ľudia s ním neprišli do kontaktu.

Ježiš z Nazareta sa postavil proti tomu, že by malomocenstvo malo byť trestom Božím. Povedal: „Choďte a ukážte sa kňazom“ (Lk 17, 14), keďže kňazi v tej dobe boli vzdelanými mužmi a dokázali posúdiť, či sa niekto už uzdravil, a či sa môže vrátiť.

Zaujímavé je, že oslobodenie, ktoré ľudia zažili, nepochádza z uzdravenia z malomocenstva, ale zo stretnutia s tým, ktorý ich uzdravil. Pritom Ježiš neurobil nijaký úkon: ani ruky na nich nekládol, ani sa nepomodlil, len im povedal: Choďte, ukážte sa kňazom! Zvláštnosťou je, že „ako šli, boli očistení“ (Lk 17, 14). Tým chcel autor povedať, že sa vyvíjali v poznaní. Jeden z nich si uvedomil, čo je dôležité: vrátil sa poďakovať. Ostatní utekali

⁴¹⁷ PAGANO Andrés. In: HAVRELOVÁ Denisa, <https://www.pametnaroda.cz/sk/havrllova-denisa-1971>.

k rodine, ku kamarátom. Ale jeden z nich si uvedomil, že stretnutie s tým, ktorý ich uzdravil, je podstatné.

A jemu jedinému Ježiš povedal: „Vstaň a choď, tvoja viera ťa uzdravila“ (Lk 17, 19). Lebo viera je osobné stretnutie človeka s Ježišom a obsahuje aj vďačnosť. Samaritán si uvedomil, že na jednej strane je dar, a na druhej vďačnosť. Sám dar nestačí, ak by nebol darca aj obdarovaný.⁴¹⁸

Toto rozjímanie prináša určité podnety. Všetci žijeme v určitom medzičase, teda aj o nás platí: „ako išli“ (Lk 17, 14). Existujeme medzi tým, čo už bolo, a ešte nie je. Žijeme z určitých prísľubov aj z darov, ktoré sme už dostali. Našou úlohou je čítať tieto dary ako prostriedky, ktoré nás majú viesť do spoločenstva s Darcom. Kto nevie čítať dary Božie pre svoj život, podobá sa tým deviatim, ktorí navonok boli oslobodení, uzdravení, ale v duši zostali malomocní, ako predtým. Boli ako vtáčik v klietke, ktorý nevie, že dvierka sú otvorené. Zostali polooslobodení. Lebo zdravé telo, zostarne, alebo môže znova ochorieť. Ale ak sa človek otvorí pre Boha, v jeho duši zavládne pokoj a láska.

Preto je dôležité rozlišovať dar, darcu aj obdarovaného. Máme mať ruky, ktoré dar príjmu a srdce, ktoré sa bude z tohto daru radowať. O tých deviatich treba povedať, že mali ruky a dar zobrať. Ale neozvalo sa v nich srdce, ktoré by sa z toho daru radovalo, a prišlo by poďakovať Ježišovi.

Postoj viery a vďačnosti sa nás dotýka. Viera je Boží dar, ktorý dostali všetci, miliardy ľudí na zemi. Každý má ľudské bytie, žije na zemi, komunikuje s druhými. Toto je základný dar, ktorí dostal černochoch i beloch, zdravý aj chorý, každý. Ale či odpovedá na tento dar vďačnosťou – to povie každému svedomie. Nestačí zobrať dar rukami, lebo treba odpovedať srdcom, ktoré sa raduje a ďakuje Bohu.

Bola raz jedna malá chvála, ktorá sa chcela stať veľkou. Mama ju nežne pohladila po hlávke so slovami: „Obávam sa, že navždy zostaneš celkom maličkou chválou. Ale zapamätaj si, že aj malá chvála má veľkú moc.“

Keď sa malá chvála túlala po svete, natrafila na muža, ktorý umýval auto. „Môžem si trochu odpočinúť na tvojom srdci?“ „Ale choď, pracujem, aby som zarobil peniaze. Chvály, poďakovania, gratulácie sú hlúposti. Všetko, čo robím, má nejaký cieľ. Vychvaľovanie je nanič.“

Malá chvála mlčky pokračovala v ceste. Stretla akéhosi chlapca, a povedala mu: „Ahoj, ja som chvála.“ Chlapec sa urazil a povedal: „Chvála, a za čo? Za úlohy, ktoré teraz mám písať, alebo za bicykel, ktorý má vyfúknuté koleso? Alebo za bračeka, ktorý stále reve? Nie, žiadne chvály. Život je len otrava.“

Malá chvála sa smutne pobrala ďalej. Nie je tu nikto, kto by vedel povedať ďakujem, to, čo robíš, je skvelé? Pokračovala ďalej, sadla si na lavičku vedľa staršej dámy. Prezradila jej, že sa volá chvála a opýtala sa, či by mohli byť priateľky. „Chvála? A za koho? Za deti, čo sa za mnou ani neobzrú? Za lekára, ktorý ma už roky vodí za nos?“ „No možno by si mohla vzdať chválu Bohu“, navrhla malá chvála. „Ach nebesá, dnes nie je nedeľa, len žiadnu kázeň.“ Malá chvála pokračovala: „Veď žiješ, máš domov, môžeš vidieť slnko, kvety.“ „A čo to má spoločné s mojou reumou a mojou samotou?“, prerušila ju starká.

Malá chvála zronená a skleslá odišla a uvažovala: „Všetci sa pýtajú, prečo, na čo je to dobré. Lenže ja som jedna z najdôležitejších skutočností v živote. Žiť, milovať a chváliť. Ak život stojí za to, aby ho ľudia žili, tak potom stojí za to, aby ho aj milovali. Potom by mali aj pochváliť. A ako sa dá byť vďačný tomu, ktorý život stvoril, a neďakovať mu?“ A naozaj, tam, kde malej chvále dovolili zastaviť sa, bol svet zrazu vrúcnejší a žiarivejší.⁴¹⁹

Toľko vymyslený príbeh. Prajem si spolu s vami, aby sme mali zdravé ruky, ktoré by vedeli dary prijímať, ale aby nám aj poskočilo srdce, ktoré vie prejať vďačnosť a radosť.

⁴¹⁸ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáša. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, s. 606.

⁴¹⁹ FERRERO, B. (editor): V zlatej knihe života. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 2022, s. 34.

60. PRETVORIŤ KRIVDU NA POŽEHNANIE

Lk18, 1-8 Boh obráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú

Dvadsať deväť cezročná nedeľa C

Gaius Julius Caesar, rímsky cisár, prenasledoval porazeného Pompeja až do Egypta. Keď vystupoval z lode, zakopol a spadol na zem. Nestratil však duchapritomnosť, roztvoril náruč a povedal: Objímam ťa, Afrika!⁴²⁰

Ľahko si dokážeme predstaviť slávnosť s cisárom s korunou na hlave, zbrojnošmi, a fanfármi. Keď sa človek potkne, obyčajne zanáda a zahreší. Alebo môže urobiť z chyby cnosť - to je to, čo sa cisárovi duchapritomne podarilo: objímam ťa, Afrika.

Každý môže povedať: stala sa mi nepravosť, krivda, niečo nepríjemné, komplikované. Nastupujú dve možnosti: prvá je sťažovať sa, lamentovať. Druhá – pretvoriť krivdu na požehnanie, nevzdávať sa.

V evanjeliu podľa Lukáša čítame o vdove, ktorá sa tiež ocitla v ťažkej situácii. Išla k sudcovi a prosila: „Obráň ma pred mojím protivníkom“ (Lk 18, 3). Aj ona mala dve možnosti: buď zatrpknúť, alebo sa vytrvalo dožadovať svojich práv. Dočkala sa pomoci aj obhajoby u sudcu. Ježiš končí podobenstvo slovami: „A Boh neobráni svojich vyvolených?“ (Lk 18, 7) Nezastane sa nás, keď sa nám krivdí?

Samozrejme, že Boh nás má rád a zastane sa nás. Stane sa nám silou, aby sme z chyby urobili cnosť, z prekážky požehnanie, z previnenia omilostenie. Preto Ježiš povedal: „Zaraz ich obráň“ (Lk18, 8). Božia pohotovosť je na našej strane a je nespochybniteľná.

Otázny je náš postoj. O tom je posledná veta: „Nájde syn človeka vieru na zemi, keď príde?“ (Lk18, 8). Keď máme dôveru, že Boh je na našej strane a obráni nás, získavame nadhľad v živote. Preto je výhodné mať postoj viery. Keď sa zaoberáme náboženskými myšlienkami, vytvárame alternatívu voči svetu okolo nás. V našej mysli vzniká Božie kráľovstvo - to je alternatívna spoločnosť. Aký je v tom rozdiel?

Svet okolo nás viac zhromažďuje a vlastní, ale evanjelium nás učí zdieľať sa. Vo svete sa rozkazuje a vládne, ale evanjelium nás učí dať sa do služby. Svet učí, ako sa vyvyšovať, byť prvý, a evanjelium, ako zostúpiť aj k najnižším. Súhrnne povedané: svet okolo nás vyznáva hodnoty, ktoré sú falošné a prázdne, preto sa nebojíme odmietiť ich. Hlásime sa k Ježišovi, a to je Božie kráľovstvo, čiže alternatívna spoločnosť. V duši nosíme iný svet.⁴²¹

Uvedomujeme si, že nový svet – ako celok - ešte nevidno. Zatiaľ je iba v našej hlave, v duši, myšlienkach a príležitostných skutkoch. Bolo by zbytočné sa trápiť tým, že ho nevidno. Hlavne, nech ten alternatívny svet v nás je. Modlime sa predsa: „Príď tvoje kráľovstvo“ (Lk 11,2). To nás oslobodzuje od každej starosti, nadobúdame silu premáhať ťažkosti a pretvárať ich na požehnanie. Stále sme pozvaní nevzdávať sa v nasledovaní toho, ktorý povedal: „Dúfajte, ja som premohol svet“ (Jn 16, 33). Čiže, kto sa rozhodol v prospech života s Bohom, bude silnejší ako smrť. Kto sa rozhodne pre svetlo, vyhrá nad temnotou.

Náboženská viera, ktorú prežívame a vyznávame, je inauguráciou Božieho kráľovstva v našej duši. To z nás vytvára spoločenstvo veriacich, komunitu, ktorá sa nedá znechutiť tým, čo vidíme okolo seba. Ani vlastnými chybami, pádmami a omylmi. Neznechutia nás ani ťažkosti a choroby, ktoré na nás doliehajú. Neznechutia nás ani vojny a prenasledovania, ktoré vidíme vo svete. Lebo iba zvonku je naša komunita krehká, ale máme prísľub Božej prítomnosti. Alternatívny Boží svet v nás sa nakoniec ukáže ako nadčasová múdrosť.

Preto sa s dôverou obraciame na Boha aj teraz, v októbri, pri spoločnej modlitbe ruženca. Veríme v to, čo je obsiahnuté v Máriinej modlitbe „Velebí moja duša Pána,“ kde sa hovorí: „Rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmýšľajú, mocnárov zosadil z trónov, bohatých

⁴²⁰ BREZINA, J. (editor.): *Anekdoty o slávnych*. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, s. 35.

⁴²¹ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

prepustil naprázdno“ (Lk 1, 51-52). To je svet, ktorý zapríčiňuje ťažkosti. Viera v Boha ich pomáha spracovať.

Spisovateľ Julian Green (1900 – 1998) si kládol otázky o Bohu, hľadal ho vo všetkých veľkých i malých udalostiach svojho života, písal o ňom tisíce strán. Dožil sa vyše deväťdesiatich rokov. Krátko pred smrťou sa ho ktorýsi novinár opýtal na vieru a na pochybnosti, o ktorých písal v svojich knihách aj v svojom denníku. „Pán Green“, píše novinár, „povedzte nám, ako si môžete byť istý Božou existenciou aj napriek veľkej bolesti, čo existuje vo svete?“ Vtedy Green odpovedal: „Nemôžem odpovedať za celý svet. Môžem odpovedať len za seba. Áno, Boh zlomil moje srdce. Niekedy vám Boh musí zlomiť srdce, aby sa mohol dostať dnu.“⁴²²

Niekedy nám Boh musí zlomiť srdce, aby sa mohol dostať dnu a byť našou silou. Až potom povieme: Objímam ťa, Bože.

61. NIE ĽUDÍ K BOHU, ALE BOHA ĽUDOM

Lk 18, 9-14 Mýtnik odišiel domov ospravedlnený, a nie farizej.

Tridsiata cezročná nedeľa C

Na farskej rade sedeli kurátori a pán farár sa medziiným opýtal: „Myslíte, že by som mal dať viac ohňa do kázni?“ Jeden kurátor vtipne odpovedal: „Radšej dajte viac kázni do ohňa.“⁴²³

Bolo by zaujímavé urobiť takúto anketu v každom kostole a na každej omši. Svoju dôležitosť má nadšenie a vrúcnosť, s ktorou sa vyjadrujeme. Na druhej strane vieme, koľko zbytočných slov sa v živote používa, prostredie kostola nevynímajúc.

Vidieť to aj na postavách farizeja a mýtnika, ktorí sa v chráme modlili. Ide o majstrovské Lukášovo dielo (Lk 18, 9-14). Ježišovo podobenstvo by sme mohli parafrázovať slovami: Počúvaj farizej, daj do toho modlenia trošku viac vrúcnosti, lásky, nadšenia, nech to vidieť na tebe. Nestačí vypočítavanie, čo dobrého si urobil. Do ohňa môžeš poslať celú svoju dôležitosť, pýchu, namyslenosť. Čo si myslíš, že Boh si zapisuje všetky tvoje dobré skutky a na konci bude výplata? Veď Boh je Otec, ktorý ťa má rád, stvoril ťa, povolal k bytiu. A ty by si mal byť vďačný za Božiu dobrotu.

Aj pri mýtnikovi môžeme uplatniť obidva pohľady: doteraz si bol sústredený na seba, ale môžeš spáliť všetko úsilie. Žil si pre peniaze, alkohol, ženy. Do očí bije tvoj hedonizmus a korupcia s Rimanmi. Nakoniec vidíš, že si prázdny. Pravdivý si iba v tom, čo vyznávaš: „Bože buď milostivý mne hriešnemu“ (Lk 18, 13). Čiže niečo v živote by bolo treba spáliť a niečo roznieť.

V každom prípade je podobenstvo o farizejovi a mýtnikovi inšpiratívne. Najdôležitejšie nie je porovnávanie dobrého so zlým, ani vychvaľovanie sa farizeja nad modliacim sa mýtnikom. To nie je o komparácii. Celý biblický nápad, ktorý sa nám odovzdáva, je v tom, že Ježiš neprišiel priviesť nás k svätosti, dokonalosti a k Bohu. Ale Boha priniesť k nám.

Mnohí učitelia duchovného života a všetky náboženstvá predkladajú metódy na dosiahnutie dokonalosti a svätosti, ako dobyť Boha. Ale Ježiš to celé obrátil. On Boha Otca priniesol nášmu životu. Čiže Ježiš ukázal, že naša asketika je potrebná vec, ale otvorenosť pre svätosť a dokonalosť, ktorá vstupuje do nášho života, je podstatnejšia.⁴²⁴

Predstavme si skupinový výstup na Kriváň. Na čele ide horský vodca a s ním šikovnejší, silnejší. Ale sú tam aj slabší, ktorí zaostávajú, no celá skupina kráča. Vodca ich privedie k cieľu, a dosiahnu dokonalý výhľad z Kriváňa.

⁴²² FERRERO, B. (editor): *V zlatej knihe života*. Bratislava : Don Bosco 2022, s. 23.

⁴²³ LUSCOŇ, J.- KOVÁČIK, J.: *Vie Pán Boh o tom, že existuje?* Bratislava : TV LUX 2021, s. 26.

⁴²⁴ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Niekedy tak rozmýšľame o náboženstve: Ježiš nás sprevádza na ceste k dokonalosti. Ale v kresťanstve je krásne to, že Ježiš sa nechce hrať na učiteľa ľudskej cesty, lebo to je racionalizmus človeka. On otvára človeka a prináša mu Božiu dokonalosť a učí: buďte dokonalí, buďte milosrdní, ako je váš Nebeský Otec (porov. Mt 5, 48). Čiže podobajte sa na Boha, ktorému veríte. Naša otvorenosť voči Božej múdrosti je cestou k dokonalosti a podstatným posolstvom evanjelia.

V rodinnom živote je aplikácia tohto princípu evidentná. Rodičia sa snažia priviesť deti k Bohu, no mnohokrát sa to nedarí. A čo zostáva? Priviesť Boha k deťom. Rodičia môžu zaujať postoj: poďme sa pomodliť za naše deti. Môže byť neúspech vo výchove detí k Bohu, ale v privádzaní Boha k deťom skrze rodičovskú modlitbu je úspech vždy.

Podobnú situáciu máme so zdravím a chorobami. Nevieme priviesť k dokonalosti niektoré orgány, aby fungovali. Ale isto môžeme priviesť Boha do svojej choroby.

Raz za čas je spoločensko-politická udalosť, parlamentné voľby. Mnohí povedia: ani neviem, koho mám voliť. Jedni sú za ľavicu, druhí za pravicu, jedni za rodinu, druhí za homosexuálov, niektorí za slobodné podnikanie, iní by všetko poštátňili. Nevieme priviesť svet k dokonalosti. Ale skrze vzťah viery a modlitbu môžeme priniesť Boha do sveta.

V minulom storočí žil americký spevák, klavírista, komik a herec, Jimmy Durante (1893 - 1980). Požiadali ho, aby sa zúčastnil na predstavení pre veteránov Druhej svetovej vojny. Povedal, že má nabitý program, môže prísť len na pár minút. Organizátori súhlasili, stačí, že zarecituje krátky monológ, a potom odíde k iným povinnostiam.

Keď vystúpil na javisko, stalo sa niečo zaujímavé. Predniesol svoj monológ a zostal na scéne. Nastúpil veľký potlesk, ktorý sa zväčšoval, zostal stáť asi desať minút. Potom predniesol ďalší úryvok, ktorý ako herec poznal. Vystúpenie trvalo pol hodinu.

Keď sa poklonil a opustil javisko, pýtal sa ho pozývateľ: „Mysleli sme, že musíte odísť, auto je pripravené. Zmenili ste názor?“ A Durante odpovedal: „Áno, mal som odísť, ale musel som zostať. Všetko pochopíte, keď sa pozriete do prvého radu. V prvom rade sedeli dvaja muži. Vo vojne prišli o celú ruku od ramena, jeden o ľavú a druhý o pravú. Tlieskať mohli len spolu. Presne toto robili nadšené a s radosťou.“⁴²⁵

Ani jeden nemohol tliekať sám, iba spolu. Namiesto toho, aby boli sklúčení, tliekali s nadšením a s radosťou. Lebo Boží pohľad na veci nás posúva a dodáva nám nádej. Keď spojíme svoje slabosti, dokážeme robiť zázraky.

Buďme vďační za úžasné posolstvo evanjelia, ktoré nás vyslobodzuje z pesimizmu, depresie a bezradnosti. Tešme sa z toho, ako sme Bohom milovaní a pozvaní k budúcnosti.

62. NÁJŠŤ SVOJ DOM V BOHU

Lk 19, 1-10 Syn človeka prišiel hľadať a zachrániť, čo sa stratilo

Tridsiata prvá cezročná nedeľa C

V zábavnom časopise bol vtipný inzerát: „Potrebujeme účtovníka do firmy. Rok robíš, tri sedíš.“ Stretávame ľudí, ktorí podvádzajú, špekulujú, obchádzajú zákon. Prostredie, v ktorom žijeme, je korupčné. Vplýva na človeka a formuje ho.

O takomto človeku je reč aj v evanjeliu. Zachej bol bohatý, lebo špekuloval, ako zarobiť toľko, aby ďalšie roky robiť nemusel. Nešlo mu o pravdu, poriadok, spravodlivosť, išlo mu o zisk. Topil sa v sebestačnosti. Z pýchy si vytvoril náhrdelník.

Potom sa stretne s Ježišom. V Ježišových očiach Zachej zbadal nielen osobu, ale v Ježišovom pohľade videl seba. A pochopil milosrdenstvo Božie. Pochopil, že Boh ho vidí inak. Lebo doteraz mal úsudok, poznanie o sebe zo skutkov, ktoré v predchádzajúcich dňoch spravil. Ale tu sa mu ponúkalo niečo nové. Boh ho vidí nevinného, milosrdne, s láskou, ako dobrého

⁴²⁵ FERRERO, B. (editor): *V zlatej knihe života*. Bratislava : Don Bosco 2022, s. 26.

človeka. Toto videnie zmenilo jeho stav. Povedal: „Polovicu svojho majetku dám chudobným, ak som niekoho oklamal, vrátim štvornásobne“ (Lk19, 8).

Platí totiž zásada: zdravému oku je svetlo príjemné. Ježiš vyžaruje svetlo, a keď oči Zacheja boli pokorné, tak svetlo, poznanie mu bolo príjemné. Chorému zraku svetlo prekáža, človek žmúri oči. Naše sebecko môže spôsobiť, že zatvárame oči pred pravdou. Ale zdravému oku je svetlo príjemné.

Slovo Zacheus, skratka od Zachariáš, znamená: Boh si pamätá, spomína si na teba. Čiže svojou láskou nás očisťuje. Nie som teda človek zabudnutý, stratený, lebo Boh si ma pamätá. Toto poznanie privádza Zacheja k novým postojom. Našiel svoj dom v Bohu a Boh našiel svoj dom v Zachejovi. „Zachej, poď rýchlo dolu, lebo dnes musím zostať v tvojom dome“ (Lk 19, 5). Toto je oblasť, ktorú voláme spiritualita, keď človek nájde svoje bývanie v Bohu a keď dovoľí, aby Boh mal svoj dom v jeho živote.⁴²⁶

Náš problém je v tom, že sa favorizuje analytické myslenie oproti syntetickému. Staráme sa o prácu, peniaze, zdravie, politiku, bojíme sa zdražovania, čiže dom, v ktorom bývame je plný analýzy. Ale ak človek dovoľí, aby Boh býval v jeho dome, potom modlitba, obetavosť, schopnosť podeliť sa s druhými, to všetko vytvára syntetické myslenie. Človek začína vidieť aj zmysel vecí a zmysel života.

Evanjelium predkladá pozvanie: dovoľ, aby Boh vstúpil do tvojho života, aby si bol domom, v ktorom býva Boh. A ty budeš bývať v dome Božom. Ak by sa človek zatvoril, dom života spustne, príde smútok, depresia, pesimizmus. Celkom inak to je, ak vďaka vzťahu s Bohom vyvetráme a dovoľíme, aby dom života bol obývaný Bohom, ktorého meno je láska.

Novembrové obdobie je špecifické návštevou cintorína a možnosťou získavať odpustky pre zosnulých. Nie je to jedno, či to praktizujem alebo nie. Lebo konanie sa zapisuje do našej duše. To nás formuje. Stávame sa pokornejšími. Nemusíme sa báť ako účtovník: rok robím, a potom tri sedím. Lebo robíme niečo pre našu večnosť.

Staršiemu pánovi sa chorobou priťažilo, večer mu stúpala teplota, pridala sa ťažká dýchavičnosť, zmocnil sa ho strach, srdce mu bilo ako bláznivé. Manželka mu musela meniť posteľnú bielizeň dva až trikrát cez noc. Veľmi sa potil.

Rozmýšľal, či už išla spať, nevedel si ani spomenúť, cítil, že vždy bola tam. Z času na čas mu zvlhčila pery, napravila vankúše. Stlmila svetlo, ak bolo prisilné. Podávala mu šálku k ústam. Stála vedľa neho, držala ho za ruku. Vždy keď sa zobudil, uvedomil si to. Pripomínala mu bránu medzi životom a smrťou a všetko robila veľmi ticho. Prihovárala sa mu jemnými a láskavými slovami. Vždy bola tam.

Dvere na kuchyni sa otvorili, prišla so šálkou, z ktorej sa parilo. Vtedy povedal jednu vetu: „Pozri, aké sú stromy krásne“. A ona sa opýtala: „A predtým si ich nevidel?“ Odpovedal: „Je toho toľko, čo som predtým nevidel.“ Vzal ruku svojej manželky a zahľadel sa láskyplným pohľadom na jej unavenú, ale krásnu tvár.⁴²⁷

Praobyčajný príbeh obsahuje vetu, ktorá si zaslúži podčiarknutie: „Je toho toľko, čo som predtým nevidel.“ To je podstatné obrátenie človeka v človeku, základ nášho stretnutia s Bohom, nové videnie skutočnosti.

Bože, ďakujem ti za nové svetlo poznania, ktoré vyplýva z myšlienky: „Je toho toľko, čo som predtým nevidel.“

63. NOVÉ DIMENZIE

Lk 20, 27-38 Boh nie je Bohom mŕtvych, ale živých

Tridsiata druhá cezročná nedeľa C

⁴²⁶ FAUSTI, S.: Nad evangeliem podle Lukáša. Porozumět Božímu slovu. Praha : Paulínky 2011, s. 653.

⁴²⁷ FERRERO, B. (editor): *V zlatej knihe života*. Bratislava : Don Bosco 2022, s. 31.

Syn prišiel domov s vysvedčením a hovorí: „Oco, ty máš dnes šťastie, ani nevieš aké.“ „Aké?“ „Na budúci rok mi nemusíš zháňať učebnice, pretože budem v tej istej triede“.⁴²⁸

Ktorý otec by sa tešil z takej správy? Každého rodiča teší, keď dieťa nestagnuje, ale postupuje. Všetci sme to zažili a tešili sme sa, že sme vo vyššom ročníku.

Platí to však nielen o škole, ale aj o živote. Lebo postúpiť treba z mladosti do dospelosti, neskôr z dospelosti do staroby, a potom zo staroby? Tu začínajú ľudské dohady, niekedy fantázia, niekedy zvesť, ktorú priniesol Ježiš Kristus.

Vždy sú dve možnosti, o ktorých je reč aj v evanjeliu, keď Ježiš hovoril so Saducejmi. Vymysleli príbeh o žene, ktorá mala sedem mužov za manželov. „Ktorému z nich bude žena manželkou pri vzkriesení?“ (Lk 20, 33). Tu sa ponúkajú dve cesty: prvá je ľudská, čiže, ako je to poukladané v hlave človeka, akú teóriu si vymyslí o budúcnosti? Zaoberali sa tým filozofi a aj Saduceji. Druhá cesta: aké poslanstvo prináša Ježiš, ktorý od Boha vyšiel a k Bohu sa vrátil (porov. Jn 13, 3) a zo Zjavenia odkrýva Božiu cestu pre človeka?

Židovskí Saduceji boli veľmi zbožnými a dobrými ľuďmi, podobne ako farizeji. Sadok žil asi tisíc rokov predtým, v časoch kráľa Šalamúna, ustanovil Šalamúnovho syna za veľkňaza a z veľkňazskej vetvy sa odvodzujú Saduceji, lebo uznávali päť Mojžišových kníh, teda Bibliu. Zúžili ju však na politickú a ekonomickú moc a nepáčili sa im proroci, lebo tí ich kritizovali za ich správanie. Takže držali sa Thóry, prísne zachovávali Mojžišov zákon.

V Mojžišovom zákone je aj levirátné manželstvo. Latinské slovo lévo znamená uľahčovať, zmenšovať, zmierňovať situáciu ženy, ktorej zomrel manžel a zostala bezdetná. Saduceji založili svoju teóriu na tom, že neexistuje vzkriesenie, zmŕtvychvstanie, ale budúcnosť treba vidieť v tom, že meno otca ponesú deti. Preto bolo potrebné, aby žena otehotnela, mala syna, aby meno otca nebolo vytreté spomedzi Izraela. A aj keď brat splodil svojmu bratovi potomka, meno chlapca bolo po zosnulom. Preto najdôležitejšie bolo zabezpečiť mužovi potomstvo. Nezaujímal ich osud ženy, emocionálna stránka, nešlo o lásku, vzťah, ale iba o splodenie potomka. Podstatou otázky nie je to, čiou manželkou bude, ale kto bude mať od nej syna.

Druhá teória pochádza z poslania, ktoré priniesol Ježiš z Nazareta. Vedel, že život vzkriesenia nezávisí na plodení, na pomere medzi manželom a manželkou, ale pochádza z Božej moci a daru. Lukáš excelente zapísal, že Ježiš neodpovedal Saducejom špekulatívne, ale pomocou Biblie, Mojžišových kníh, ktoré uznávali. Hovorí tam o anjeloch. Saduceji v anjelov neverili. Tak, ako anjeli dostávajú život nie od matky a otca, ale od Boha, aj život je večný, lebo pochádza od Boha.

Saduceji vyznávali príbeh o horiacom kre, kde sa spomína Boh Abraháma, Izáka a Jakuba. To je v Mojžišových knihách. Genitív - Boh niekoho, neznamena, že Abrahám, Izák a Jakub v neho verili, ale že je Bohom, ktorý chráni Abraháma, Izáka a Jakuba. Ako ich chráni? Tým, že ich drží ďaleko od smrti. Byť pod Božou ochranou, znamená mať jeho vlastný život. Čiže Boh nedovolí, aby zomreli tí, ktorých miluje a ktorí milujú jeho.⁴²⁹

Toto dáva nové svetlo na Ježišov pohľad. Lebo kresťanstvo od Ježiša prijalo práve túto vieru: Boh nekriesi mŕtvych, ale dáva život, vlastný život, vlastnej kvality, takej, ktorá je schopná prekonať smrť. Už dnes, kým sme tu na zemi, Boh nám dáva život takej kvality, ktorá presahuje smrť, sme schopní spracovať problém smrti. Teda našim osudom nie je smrť, ale život, preto veríme vo vzkriesenie.

Tento prístup neznamená predĺženie súčasného stavu. Skôr ide o postup, z ročníka do ročníka. V tomto živote sú nám vlastné určité obmedzenia, limity, týkajúce sa priestoru, chorôb, pamäti. Ale život Božej kvality v nás je inej dimenzie. Preto nám pomáha Ježiš rozumieť, že otázka vzkriesenia, je otázkou Božieho daru, ktorému sa máme otvoriť.

⁴²⁸ BROSCH, K. (editor): Trikrát denne jeden. Bratislava : Nové Mesto 2018, s. 171.

⁴²⁹ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

Teda výrok: verím vo vzkriesenie neznamená znovu oživenie mŕtvol, nejde o science fiction, ani o záležitosti spracované literárne. Ide o našu schopnosť otvoriť sa Bohu a uznať, že kým som na svete, som v jeho ochrane a on mi dáva život takej kvality, ktorá smrť presahuje.

Každý deň je výzvou a pozvaním túto spiritualitu uskutočniť a prehlbovať. V októbri sú večery doma dlhšie, môžeme otvoriť dialóg a diskusiu o tom, čím je pre nás náboženstvo. Alebo urobme krok k spoločnej modlitbe.

Helena sa rozprávala so svojou opatrovatelkou: „Ty veríš v posmrtný život?“ Opatrovateľka odpovedala: „Samozrejme, smrť nie je nič iné ako prechod z jedného priestoru do druhého.“ Mlčky sedeli ďalej. Horúčava a ťažká vôňa kvetov ich uspávala. Odrazu Helena pomaly, ale s určitosťou pokračovala: „Ale pre mňa je v tom veľký rozdiel. V tom druhom priestore budem môcť aj vidieť.“⁴³⁰

Tak je to zapísané v príbehu slepej Heleny Kellerovej (1880 - 1968) s jej opatrovatelkou. Inšpiratívny je jej výrok: pre mňa ten druhý priestor je zaujímavejší, lebo tam budem aj vidieť. Boží svet je hodnotnejší.

Každý z nás musí nechať oči v hrobe, ale môžeme vidieť vierou. Ďakujeme za to, že sme v Božej ochrane, a môžeme sa spoliehať sa na to, že nám dáva život takej kvality, ktorá si poradí aj so smrťou.

64. DRUH MOCI

Lk 21, 5-19 Ak vytrváte, zachováte si život

Tridsiata tretia cezročná nedeľa C

Tréner po prehratom zápase utešoval mužstvo slovami: „Už nenariekajte mládenci. Raz vám nájdem súpera, nad ktorým určite zvíťazíte!“⁴³¹

Kvalitu mužstva nepreveruje a neposilňuje slabší súper, ale silnejší. Platí to nielen o športe, ale aj o živote. V starostiach a ťažkostiach sa overuje kvalita nášho života. Nedostatok peňazí, šťastia, zdravia nás núti prekonávať sa, počítať s Božou prítomnosťou a jeho pomocou, a to dvíha kvalitu vnútorného osobného života.

Už pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta rozprával svojim súčasníkom o komplikovanej situácii, o pominuteľnosti, v ktorej sa nachádzali. O chráme povedal, že „nezostane kameň na kameni“ (Lk 21, 6). Učeníci, ktorí to počúvali, si spomenuli na dôležitý moment v dejinách židovského národa. Senacherib, asýrsky kráľ zo severu, v roku 701 tiahol na juh, vypálil štyridsaťšesť miest a začal obliehať aj Jeruzalem. A Jeruzalemcia boli v beznádejnej situácii. Na ich veľké prekvapenie, keď mala začať bitka, Senacheribov tábor zostal opustený. Veriaci ľudia, Jeruzalemcia, prišli s myšlienkou: to je Boží zásah. To nie je ľudsky možné. Neskôr vyšlo najavo, že Jeruzalemský kráľ Ezechiáš zaplatil požadovanú sumu peňazí a Senacherib, keď získal bohatstvo, zlato, odtiahol.

Lenže v ľudoch a v tradícii, farizeji a zákonníci vysvetľovali udalosť stále ako Boží zásah a ospevovali ju. V žalme 46 čítame: „Nezachveje sa, keď Boh je v jeho strede“ (Ž 46, 6). Čiže v čase najväčšieho nebezpečenstva. Keď počuli, že prídu dni a v Jeruzaleme nezostane kameň na kameni, povedali si: ak by prítomnosť Božia v chráme mala byť ohrozená, on určite zasiahne a my budeme toho svedkami. „Učiteľ, kedy to bude a aké bude znamenie, keď sa to začne diať?“ (Lk 21, 7).

Ježiš videl, že ho nepochopili. Chceli byť svedkami veľkej historickej udalosti, pri ktorej sa zopakuje zásah pred sedemsto rokov. Podľa Ježiša Boh zasahuje, ale ináč, ako si to vysvetľujeme my. Boh nezasahuje len tak, ako je to v našich predstavách, v našej teórii. Môže konať aj iným spôsobom, zasahovať láskou.⁴³²

⁴³⁰ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, s. 142.

⁴³¹ BROSC, K. (editor): Trikrát denne jeden. Bratislava : Nové Mesto 2018, s. 50.

⁴³² MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

V Lukášovom evanjeliu sú verše, ktoré ukazujú, ako sa prejavuje moc, vláda Boha. Ide o tri sväte oblasti, sväte hodnoty: po prvé náboženstvo, po druhé vlasť, národ, po tretie rodina. Lenže v mene Boha ako pána sa dá viesť aj vojna, druhému zobrat' život, zabiť ho. Ježiš však nahradil pána Otcom. Keď je Boh Otec, začneme veriť, že je láskou, nikomu nevezmeme život, ale skôr mu ho v mene lásky darujeme. Staráme sa, aby sa život rozvíjal. Preto podľa Ježiša moc, vláda Boha sa nemusí prejavovať len tak, ako pri Senacheribovi a pri obliehaní Jeruzalema, ale aj iným spôsobom.

Tento postoj uskutočňoval Ježiš až po smrť na kríži. Tým sa postavil aj proti náboženským inštitúciám svojej doby. Moc a vládu predstavujú náboženské inštitúcie v každom storočí. Dodnes máme Vatikán, kongregácie, úrady, inštitucionálnosť.

Druhá oblasť, ktorá v mysliach apoštolov bola vyhlasovaná za svätú, a Ježiš to zmenil, je vlasť a národ. Lebo v mene vlasti a národa sa vedú vojny. Ježiš túto hodnotu nahradil kráľovstvom Božím, ktoré je v srdci človeka, kráľovstvo pokoja. Odmietol privilegovanosť: my sme vyvolený národ atď.

Tretia skutočnosť, ktorú považovali za svätú, je rodina. Moc sa prejavovala v tom, že muž bol pánom rodiny, pánom manželky a pánom detí. Ježiš chce, aby rodina nefungovala len na jednote krvi, ale na láske. To, ako zasahuje Boh a ako sa prejavuje, nemusí byť v civilnom živote len na autorite moci, ale aj inak.

Takto nás evanjeliové posolstvo privádza k poznaniu, že Ježiš vždy stojí na strane prenasledovaných, nikdy nie na strane prenasledovateľov. Hoci ten, kto prenasleduje iných je presvedčený, že to robí v Božom mene.

Toto sú nové veci, nové prístupy, ktoré Ježiš prináša. Obohacuje nás postoj viery, v ktorom počítame s Božou prítomnosťou. Ona nás posilňuje a uschopňuje zvládnuť životné zápasy, ktoré garantujú kvalitu života.

Jednou z možností, ako sa starať o kvalitu života, je ísť do ticha, zamyslieť sa, nájsť si čas na modlitbu a rozjímanie. Alebo neuspokojiť sa len s jednou návštevou kostola v nedeľu, ale ísť niekedy aj cez týždeň, a tak prelomiť všednosť. Vyznať Bohu, že ho potrebujeme na posilnenie v láske, službe a obetavosti.

Vraj sa kráľov syn zamiloval do dcéry pastiera oviec a povedal otcovi, že si ju chce vziať za ženu. Otec mu povedal: „Veď ty raz budeš mojím nástupcom, načo ti bude pastierova dcéra?“ „To viem,“ povedal syn, „ale ja ju milujem.“ Kráľ videl, že synova láska je veľká, preto odkázal pastierovej dcére: „Kráľovič ťa miluje a chce si ťa vziať za ženu.“

Dievča sa spýtalo: „Aké remeslo kráľovič vie?“ Na to sa posol zasmial a povedal: „Načo je kráľovičovi remeslo?“ Dievča však trvalo na svojom. Kráľovič súhlasil a rozhodol sa: naučím sa pliesť rohože. O krátky čas vedel robiť slamené rohože s prekrásnymi vzormi a farbami. Až potom sa zaňho dievčina vydala.

Neskôr sa stalo, že na cestách kráľovič padol do rúk zlodějov a vrahov. Musel počítat' s najhorším. Keď sa chcel zachrániť, povedal zlodějom, že vie pliesť cenné rohožky, ktoré keď predajú, prinesie im to veľa peňazí. Zloději na to naleteli, priniesli mu materiál. Za tri dni uplietol rohože a povedal zlodějom: „Môžete s tým ísť do paláca, dostanete sto zlatých.“ Pastierova dcéra vylúštila z rohoží manželov odkaz napísaný v perzskej reči.

Všetko ostatné si v príbehu vieme domyslieť. Keď sa neskôr živý a zdravý v kráľovskom paláci zvitál s manželkou, povedal jej: „Len vďaka tebe som nažive.“⁴³³

Každý človek musí upliesť život z jednotlivých dní. Ak do nich vtkáme aj Božiu prítomnosť, dovolíme mu, aby zasiahol a chránil našu kvalitu života.

65. KATEGÓRIA ZÁSLUH A DARU

Lk23, 35-43 Ježišu, spomeň si na mňa

⁴³³ RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998, s. 107.

Vraj starý mládenec, ktorého každý deň videli v krčme, sa pýtal pána farára: „Pôjdem po smrti do neba?“ „Ty? Feri, ty ani na deň otvorených dverí!“

Na zemi sú inštitúcie, ktoré raz za čas ponúkajú deň otvorených dverí, prezidentský palác, školy..., ale nebo nepotrebuje deň otvorených dverí, je otvorené pre každého z nás celý rok. Dokazuje to aj evanjeliový príbeh o lotrovi na kríži, ktorý prosí: „Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva. On mu odpovedal: Veru, hovorím ti: Dnes budeš so mnou v raji“ (Lk 23, 42-43).

Slovo raj v Lukášovom evanjeliu nie je napísané inde, iba na tomto jednom mieste, keď sa rozpráva lotor s Kristom na kríži. Ak predtým niekde Lukáš chcel opísať, čo Ježiš hovoril o večnom živote, o budúcnosti, ani raz nepoužil slovo raj. Prečo?

Slovo raj používa Lukáš ako kontrast voči pojmu v knihe Genezis. Biblia hovorí o príbehu prvého človeka v raji, kde Boh trestá, vyháňa z raja. No pri Ježišovom kríži sa deje čosi opačné, hriešnik vchádza do raja. Osoba, ktorá mala byť potrestaná, zločinec, bandita, lotor, ten, ktorý je najvzdialenejší od Boha, dostáva milosrdenstvo a priazeň. Tým Lukáš ukazuje, ako Božie postoje prekračujú naše ľudské očakávania, túžby a nádeje. Pri tejto téme musíme ďakovať Bohu a žasnúť nad jeho veľkosťou. Lebo v príbehu nie je podstatný lotor, ale Boh v svojej láske.

Povšimnutiahodné je, že proti Ježišovi boli štyri skupiny. Po prvé ľud. Po druhé vodcovia, poprední muži. Po tretie vojaci. A po štvrté zločinci. V tejto situácii Ježiš nezlyháva, ani to pre neho neznamená životný krach. Naopak, ukazuje víťazstvo lásky.

Chceli od neho senzáciu: Zachráň seba i nás, ukáž, že si Boží syn, zostúp z kríža (porov. Lk 23, 35-37). To znie veľmi podobne ako pred rokmi na púšti, keď mu diabol vnukal: Veď si Boží syn, zoskoč z veže, urob nejaké znamenie (porov. Lk 4, 1-13). Ani v pokušení na púšti, ani v pokušení na Kalvárii Ježiš nešiel cestou senzácie a pútaním pozornosti ľudí. On nepotrebuje na svoje konanie takéto materiálne dôkazy. Ježiš zachránil lotra aj nás, ale iným spôsobom, duchovne, odpustil hriechy. Čiže spôsob, ako prezentovať víťazstvo Božej lásky, je iný, ako naša predstava. Práve to je na evanjeliu krásne.⁴³⁴

Aj po rokoch sa pýtame, čo posolstvo, príbeh z Kalvárie s kajúcim lotrom chce povedať nám. Predovšetkým je jasné, že Boh nehľadá na zásluhy, ale na potreby človeka. Keby hľadel na zásluhy lotra, tak sa do neba nedostane ani na deň otvorených dverí. Ale Boh nehľadá na čnosť, ale na to, čím človek žije. Prišiel spasiť tých, ktorí boli stratení (porov. Lk 19, 10). To pre nás znamená, že aj beznádejné životy, stratené prípady, môžu byť videné inak, ak ľudia uznajú Ježiša ako svojho Kráľa a osloboditeľa.

Kategória zásluh a daru však nemá znamenať, že by sme sa nemali o niečo usilovať. Samozrejme, že zbierame zásluhy: modlíme sa, chodíme na bohoslužby, snažíme sa konkrétne žiť slovo Písma. Ale to robíme preto, lebo sa snažíme podobať Otcovi, ktorému veríme. Nezberáme však zásluhy preto, aby sme ich na konci priniesli ako faktúru. Božia láska a jeho milosrdenstvo pôsobia v našom srdci, aby sme mohli existovať zmysluplným štýlom života. On nás posilňuje ku konaniu dobra.

Ale to, čo si nadovšetko ceníme, je milosrdenstvo Božie voči každému z nás. Príbeh o kajúcom lotrovi nás povzbudzuje, aby sme mali viac nádeje, dôvery v Boha. Nestojíme pred ním so strachom, ale prosíme ho o vytrvalosť v dobrom do konca.

Vystihuje to aj vyjadrenie: ak si kresťan, nie si občan tohto sveta, ktorý sa snaží dostať do neba. Ty si občan neba, ktorý prechádza týmto svetom. Pri krste sa každý z nás stal občanom

⁴³⁴ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

neba. Prechádzame týmto svetom so starosťami i radosťami. Naše konanie chce byť napodobňovaním Božej dobroty a lásky.

Rogero bol murárom v severotalianskom mestečku Monte de Luno. Zamiloval sa do Mariosi a spolu mali syna. Ale potom ich vzťah ochladol a v roku 1990 sa rozviedli. Prešlo dvadsaťpäť rokov. Mariosa mala choré srdce, bývala na okraji mesta a spoločnosť jej robili len myši. Žila z invalidného dôchodku dvestosedemdesiat eur. Operovali jej nádor, ktorý by bez zásahov chirurga bol pre ňu znamenal koniec života. Potrebovala lieky a slušné lôžko.

V nedeľu prišla do kostola so svojou biedou, aby poprosila Boha o pomoc. V spomienkach sa objavil Rogero, ktorý po rokoch tiež prišiel do kostola so svojimi prosbami. Aj jeho život viedol kľukatými cestami. No kto skutočne miluje, je na strane slobody. Rogero si uvedomil, že túto ženu kedysi ľúbil, a že ju zrejme ľúbiť neprestal.

Povedal jej: „Pomôžem ti, postarám sa o teba.“ Vzal ju k sebe domov, do bytu, ktorý mu prenajímalo mesto. Podľa zákona nemohol v ňom ubytovať iné osoby než členov rodiny. „Keď len toto je problém“, povedal si Rogero, „ak Mariosa bude súhlasiť, znova sa s ňou ožením.“⁴³⁵

Keď čítame takýto príbeh, skonštatujeme, že štatisticky to nevychádza. Lebo zo sto rozvedených možno ani jeden pár sa nevráti naspäť. Z matematického hľadiska to význam nemá. Ale z hodnotového hľadiska to význam má, lebo ukazuje, ako každý z nich musel dôjsť k Božiemu aj ľudskému milosrdenstvu. Ona musela prosiť o Božie odpustenie a musela udeliť odpustenie aj svojmu mužovi. On musel pochopiť milosrdenstvo Božie a odpustiť aj svojej žene. Čiže človek potrebuje pochopiť vzťah k Bohu aj k druhému, aby sa jeho život vyvíjal správnym smerom. Kajúci lotor v príbehoch dnešných ľudí nie je žiadnou rozprávkou.

Dovršili sme cirkevný rok, dovršia sa aj iné činnosti, dovŕši sa aj náš život. Ďakujeme Všemohúcemu za inšpiráciu, silu, orientáciu, ktorá nás privádza k jasnému cieľu.

⁴³⁵ FERRERO, B. (editor): *V zlatej knihe života*. Bratislava : Don Bosco 2022, s. 38.

66. BOŽIE PROSTREDIE

Lk 1, 26-38 Zdravas, milosti plná, Pán s tebou

Slávnosť Nepoškvrnené Počatie Panny Márie

Počas majstrovstiev sveta vo futbale sa muž díval na zápas, ležiac na gauči. Manželka mu to vyčítala. Jej jedovaté poznámky ho nahnevali, a vybuchol: „Od zajtra mením svoj život!“ Ona na to: „Ako? Lahneš na televízor a budeš sa dívať na gauč?“

Zmena môže byť všelijaká, záleží na uhle pohľadu. Niekedy treba zmenu v trávení voľného času, inokedy zmenu vo vyjadrovaní sa, viac úcty. Niekedy treba zmenu v prekonávaní svojho pohodlia, lenivosti. Každá zmena je proti egoizmu človeka.

Zmeny sú potrebné preto, lebo žijeme vo svete, ktorý je disharmonický, poškvrnený, rozbitý, korupčný, rozpoltený. Z tejto reality sa nedá vyplávať, ona sa dá iba pomaly pretvárať. Tradičná náboženská terminológia používa výraz: svet je poškvrnený hriechom. Pričom nie je to nič iné ako nepoctivosť, falošnosť, porušovania zákonov.

Na začiatku Biblie je pekná báseň o stvorení sveta, človeka, o hadovi, strome poznania, o porušení Božích zákazov a vyhnaní z raja - všetko symboly, ktoré vyjadrujú dôvody poškvrnenosti vo svete (porov. Gn 1, 1 – 3, 24). Človek si kladie otázku: má to nejaké riešenie?

Riešenie ukazuje Panna Mária postojom, ktorý zaujala: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38), nech tvoj projekt s mojím životom sa naplní. V tomto postoji je riešenie aj pre našu disharmóniu.

Teológovia v prvých storočiach uvažovali na túto tému a existuje jeden výrok, ktorý hovorí, že „Boh utvoril seba z Márie.“ Čiže v Márii vzniklo Božie prostredie. A kde je Boh, tam je láska, radosť, pokoj. Preto Máriu nazývame „milosti plná“ (Lk 1, 28) a nepoškvrnená.

V anjelovom pozdravení je jednoduchá veta: „Pán je s tebou.“ (Lk 1, 28). Keď je s nami Pán, čo viac si môžeme želať? Vieme, čo to znamená byť bez Pána. Koľkokrát sme sami so sebou a v sebe smutní? Koľkokrát nás ovláda živelnosť, živočíšnosť.

Ale keď je Pán s nami, tak aj prostredie, v ktorom sa pohybuje, je iné. Ved' podľa toho, čomu dovoľujeme, aby pracovalo s nami, vytvára sa v nás určité prostredie. Máme slobodnú vôľu, a rozhodujeme o tom, čo nami hýbe.

Ján Amos Komenský (1592-1670) hovoril: „Komukoľvek môžeš pomôcť, pomôž rád. Služiť a pomáhať, to sú vlastnosti vznešených ľudí.“ Komenský vystihol podstatu človeka: niekedy sme vznešení, inokedy prízemní. Keď uplatňujeme postoj lásky a úcty k druhým ľuďom, zaradujeme sa medzi vznešených. Pretože nechota poslúžiť, zakuklenosť do seba, robí človeka nízkym, hoci je povoláný byť vznešeným.

Nepotrebuje titul ani šľachtický, ani akademický, ani dôležitý úrad na to, aby sme boli vznešenými ľuďmi. Lebo vznešenosť má iný pôvod: v prítomnosti Božej. Vidíme to na Panne Márii, keď je v nej Božie prostredie. Čím viac máme Božie slovo v mysli a v srdci, tým intenzívnejšie vidno Božie prostredie v našom konaní.

Katechéta na vyučovaní povzbudzoval stredoškolákov takouto úlohou: cez víkend vrúcne objať doma svojich otcov. Jeden sa hneď hlásil: „Ja to nemôžem urobiť, môj otec by umrel od prekvapenia.“ Druhý: „Môj otec vie, že ho mám rád.“ Katechéta sa bránil: potom to bude ľahké.

V pondelok na hodine s prekvapením rozprávali, aká príjemná bola táto skúsenosť. Jeden hovorí: „Môj otec sa rozplakal, keď som ho objal. Druhý: „Bolo to čudné, môj otec sa mi poďakoval.“

Jednoduchá príhoda - objatie vytvára Božie prostredie. Dáva nášmu životu určitú vznešenosť, lebo sme sa prejavili ako ľudia, v ktorých účinkuje Božia múdrosť a milosť. Želajme si prežiť aj ostatné adventné dni pod ochranou Panny Márie, aby aj o nás platilo: Pán s tebou.

67. KTO ŤA MÁ RÁD

Mt 16, 13-19 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva

Slávnosť sv. Petra a Pavla

„Najlepšie, čo ťa môže v živote stretnúť, je nájsť niekoho, kto pozná všetky tvoje chyby a slabosti, a stále si myslí, že si úžasný človek“ – to je nespochybniteľná personálno – existenčná pravda.

Kto ťa má rád, ten si o tebe myslí, že si úžasný človek. Niekedy si to o sebe myslíme aj sami. Ale najdôležitejšie je, že Boh si o každom z nás myslí: si úžasný človek! Stvoril nás, povolal k bytiu a úžasnosť bytia si zaslúži, aby bola predmetom úcty a lásky.

Existuje však nielen úžasnosť, ale aj úbohosť človeka. Je v nás pýcha, namyslenosť, lenivosť, hnevľivosť, majetníckosť. Musíme druhých znášať a oni nás.

Na osobnostiach Petrovi z Betsaidy (bytom v Kafarnaume) a Pavlovi z Tarzu je aj úžasnosť aj úbohosť. Úbohosť Petra je v zrade Ježiša z Nazareta, keď o ňom na dvore hovorili: „Veru, aj tento bol s ním, veď je aj Galilejčan. Peter povedal: Človeče, neviem, čo to hovoríš. A v tom, kým ešte hovoril, zaspieval kohút“ (Lk 22, 59-60). Iná úbohosť bola pochybovačnosť. Chcel chodiť po vode ako Ježiš, „ale keď videl silný vietor, naľakal sa. Začal sa topiť a vykrikol: Pane, zachráň ma. Ježiš hneď vystrel ruku, zachytil ho a povedal mu: Maloverný, prečo si pochyboval? (Mt 14, 30-31). Na inom mieste mu Ježiš hovorí: „Chod' mi z cesty, satan! Na pohoršenie si mi, lebo nemáš zmysel pre Božie veci, len pre ľudské!“ (Mt 16, 23). Aj tu sa Peter prejavil mizerne.

Napriek tomu ho Ježiš miloval a ustanovil ho za hlavu spoločenstva veriacich. Lebo videl, že Peter je úžasný človek. Jeho prednosťou bolo: dobrý rybár, profesionál. Mal rodinu a nadšenie pre také ideály a náboženstvo, ktoré hlásal Ježiš. Inou prednosťou bolo jeho vyznanie: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha!“ (Mt 16, 16). Peter pochopil, že Boh ho má rád.

Pavol z Tarzu píše v Liste Galatánom o svojom obrátení. Opisuje, ako bol neznámy veriacim ľuďom v Jeruzaleme. „Ten, čo nás kedysi prenasledoval, teraz hlása vieru, ktorú predtým nivočil“ (Gal 1, 23). Toto si o ňom mysleli veriaci ľudia. Tri roky prežil v samote v Arábii a Damasku, kým sa stal iným človekom. Je autorom štrnástich listov, ktoré písal do vtedajších farností a doteraz z nich čítame pri liturgii.

Iné jeho prvenstvo spočívalo v apoštolských cestách. Pochodil vtedy známu Rímsku ríšu, hoci to bolo spojené s veľkou obetavosťou. Za najdôležitejšie treba považovať jeho uchopenie starého, židovského zákona a posun k zákonu lásky, ktorý je v Kristovi. Preto o Pavlovi môžeme povedať, že to najlepšie, čo ho mohlo v živote stretnúť je poznanie: Boh je ten, kto vie o všetkých mojich chybách, a napriek tomu si myslí, že som úžasný človek.

Každý človek by rád stretol niekoho, kto by ho napriek chybám mal rád. Ale toto nemáme v moci. Koho sa dá k tomu donútiť? Ale seba má v moci každý, môže si o druhom myslieť, že je úžasný, napriek tomu, aký je. Túto ľudskú rovinu môžeme aplikovať na vzťah s Bohom. Všetci môžeme byť nositeľmi nádeje o náklonnosti Božej voči ľuďom.

Ak hľadáme odpoveď na to, ako konkrétne žiť poslanstvo dnešného sviatku, pristavme sa pri vete: Ty si Peter, a na tejto skale postavím svoju Cirkev (Mt 16, 18). Čo je tou skalou? Vyznanie: Ježišu, ty si Mesiáš, môj ideál, budúcnosť sveta, moje milosrdenstvo. Toto vyznanie - vonkajšie aj vnútorné - je skalou.

Na skale viery stojí aj naše spoločenstvo veriacich. Všetky zvyky, ktoré máme, modlitby, omše, obrady, sviatky, sviatosti sú odvodené od základu - skaly, ktorou je vyznanie: Ježišu, si môj ideál, si pre mňa dôležitý. Najkrajšie, čo dnes môžeme prežiť, je uvedomenie si: našiel som toho, kto pozná moje chyby a slabosti, a stále si o mne myslí, že som úžasný človek.

Turista sa zastavil na vidieckom cintoríne, kde ho zaujal nápis na hrobe: JánTarek, žil osem rokov, šesť mesiacov, dva týždne. Povedal si, asi je tu pochované malé dieťa. Potom

pozrel na iný hrob, a tam bolo napísané: Denis Kaly, žil päť rokov, päť mesiacov a tri týždne. Čítal ďalšie nápisy a pomyslel si: čo je to za krajinu, v ktorej zomierali také malé deti?

Starenka, ktorá prechádzala okolo, ho pozorovala a spýtala sa, či tu má niekoho pochovaného. „Nie, nikoho tu nemám. Ale čo sa tu muselo prihodiť, keď je tu toľko detských hrobov?“ Starenka sa usmiala a odvetila: „Nie je tu žiadna kliatba. Iba dodržiavame zvyk, že keď dieťa dovŕši jedenásty rok veku, dostane zošitok, do ktorého, ak prežije niečo výnimočné, zapíše si, ako dlho trvala chvíľa intenzívneho hlbokého šťastia. Zaľúbil sa, ako dlho trvalo to šťastie? Týždeň, dva, tri? Neskôr prvý bozk - minútu, dve? Očakávanie prvého dieťaťa, stretnutie priateľov, vysnivená cesta, samostatné bývanie - ako dlho trvala radosť, hodiny, dni? Do zošita zapisujeme každú šťastnú chvíľu, ktorú prežívame. Keď niekto zomrie, otvoríme jeho zošitok, spočítame, koľko spokojnosti prežíval v svojom živote, a výsledok napíšeme na hrob. Len toto je čas, ktorý človek naozaj prežil. Preto je na hrobe napísané osem rokov, šesť mesiacov, dva dni.“⁴³⁶

Je to reálne kresťanské povedomie: naplno sme žili len vtedy, keď sme si uvedomovali, ako nás má Boh rád. Mnoho času je prežitého aj sekundárne, vyplneného ako vata pri reči. Ale ten skutočný čas je v úžase nad bytím. Ďakujme dnes za sviatok Petra a Pavla a za nádej, ktorá sa nám odovzdáva.

68. CESTA ŽIVOTOM A CESTA VIERY.

Mt 28, 16-20 Chod'te a uč'te všetky národy

Slávnosť Sv. Cyrila a Metoda

Natešená žena prišla domov a chválila sa: Mám vodičský preukaz, prejdeme celý svet! A muž sa skepticky opýtal: Myslíš tento, či onen?⁴³⁷

Každý rád cestuje a spoznáva nové svety. Môže to urobiť pešo alebo na bicykli, lodi, lietadle... Každopádne počas života asi neprejdeme celý svet. Ale jedno je isté, že musíme prejsť životom od narodenia po smrť. Nemôžem prejsť celú zemeguľu, ale musím prejsť celý život. Dôležité je, aby tá cesta bola zaujímavá, zmysluplná, cieľavedomá.

O ceste životom rozmýšľal aj Cyril a Metod, a preto prijali misiu a prišli medzi Slovanov v roku 863. Jasne rozlišovali, ako sa dá ísť životom. Vedeli, že z cesty života treba urobiť cestu viery. Obohatiť čas a priestor prítomnosťou Božou. Skrze záujem o Božie slovo, nadčasovú múdrosť, liturgiu a každodennú prax sa z cesty života stávala cesta viery. Pre tento cieľ urobili všetko.

Cesta životom a cesta viery nikdy neboli ideálne, ani v ich časoch Cyrila a Metoda, ani dnes. Kontext udalostí je vždy komplikovaný: osobne, zdravotne, politicky atď. Napríklad boli roky, kedy Cyril a Metod a celá ich rodina v Solúne boli v koalícii s cisárskym dvorom v Carihrade. Preto dosiahli vzdelanie aj určité postavenie. Ale prišiel prevrat, palácová revolúcia v Carihrade, a dostali sa do opozície, do nemilosti. Preto sa Metod na desať rokov utiahol do kláštora.⁴³⁸

Keď bol Cyril malý, do školy chodil s neskorším cisárom Michalom III. Preto neskôr dostal misiu k Chazarom a na Veľkú Moravu. Už v tých rokoch, 863 bolo jasné, že na Veľkej Morave je kresťanstvo, kostoly aj liturgia. Lenže bolo orientované viac na západ, kde sa praktizoval jazyk latinský a vplyv franských kňazov. Od prvých kresťanských storočí bola vo východnej časti Rímskej ríše (Jeruzalem, Carihrad, Efez, Antiochia) omša východná, svätého Jána Zlatoústeho, a v západnej časti omša rímska, Hipolita Rímskeho. Východná katolícka liturgia bola v gréčtine, západná katolícka v latinčine. Aj v hebrejčine bolo možné chváliť

⁴³⁶ FERRERO, B. (editor): A kvety jednoducho kvitnú. Bratislava : Don Bosco 2008, s. 7.

⁴³⁷ LUSCOŇ, J.- KOVÁČIK, J.: Vie Pán Boh o tom, že existuje? Bratislava : TV LUX 2021, s. 86.

⁴³⁸ ONDRUŠ, R.: Blízki Bohu i ľuďom II. Cambridge (Canada) : Priatelia Dobrej knihy, 1982, s. 200.

Boha. Bola to jedna cirkev. Na východe ju viedli patriarchovia, na západe pápež, to isté kresťanstvo.

Do tejto situácie prichádzajú Cyril a Metod k Slovanom s myšlienkou, že liturgiu treba preložiť aj do jazyka staroslovienskeho, teda omšu, potrebné liturgické knihy, Písmo Sväté atď., čo sa aj stalo. Vzniká otázka: ktorú omšu preložili, keď na západe bol Hipolit Rímsky a na východe Ján Zlatoústý? Pravdu majú tí, ktorí hovoria, že prišli medzi Slovanov a tu bola omša západná, rímska, tak ju preložili pre našich predkov.

Niektorí iní môžu povedať: vyrástli v Solúne, ako malí chlapci chodili do chrámu, na liturgiu Jána Zlatoústeho, toto preložili do staroslovienčiny. Dodnes je tento problém otvorený. Pravdepodobne preložili obidve omše.

Cyril a Metod žili ešte v časoch, kedy pápež a patriarchovia boli v jednote. Ale politicky bola ríša rozdelená na Byzantskú a Rímsku časť. Toto politické rozdelenie malo za následok aj náboženské rozdelenie, ktoré sa uskutočnilo v roku 1054. Na východe vzniklo pravoslávie a na západe latinská cirkev, rímskokatolícka.

Cyril a Metod so svojimi prekladmi predbehli dobu o tisíc rokov. Lebo až v roku 1963, od čias Druhého vatikánskeho koncilu, máme v kostole omšu nie v latinčine, ale v slovenčine. Na Slovensku sme si zachovali obidva obrady.

Zásluhou Cyrila a Metoda bola zriadená cirkevná provincia. Ale o pár rokov neskôr bol v Nitre ustanovený za biskupa Viching, ktorý všetko vrátil do pôvodného stavu, teda orientáciu na západ. Žiaci Cyrila a Metoda sa stiahli do Bulharska.

Je zjavné, že cesta životom a cesta viery boli komplikované. Podstatné však je, že Boha možno chváliť rozlične, vo všetkých jazykoch, lebo viera človeka obohacuje, posúva ďalej a privádza k cieľu.

Mama neustále karhala syna za zlé známky, a porovnávala ho so staršou dcérou, ktorá sa učila lepšie. Pre chlapca bol jedným z najdôležitejších ľudí na svete starký, zbožňoval ho. Keď dedko zomrel, mama píše: Na pohrebe stáli moje deti po stranách a držali sa ma za ruku. Odrazu som pocítila, že držím iba dcéru. Erik nebol so mnou, tak som ho hľadala očami. Potom som si ho všimla pri schodoch, ako pomáha starším ľuďom hore schodmi. Väčšinu z nich ani nepoznal, ale pomáhal im prísť k rakve starého otca. Potom prišiel hrobár a hľadal ľudí, čo by mohli niesť rakvu. Erik sa hneď hlásil. Povedala som mu, že by mal zostať vedľa mňa smútiť so mnou. A Erik odvetil: keď som bol malý, starý otec ma často nosieval. A teraz ja môžem urobiť to isté pre neho.

Vtedy som pochopila, že nemám svojho syna porovnávať s dcérou, kto z nich sa lepšie učí. Lebo on je taký, akého som ho vždy chcela mať. Je sebavedomý, hrdý, najlepší človek, akého poznám, súcitný a starostlivý. Svoju láskavosť odovzdáva iným. Jeho dobrá nálada a súcit z neho robia výborného spoločníka. Je to skvelý chlapec a má to, čo človeka robí výnimočným. Hoci menej poznatkov zo školy, ale viacej jeho dobré srdce, ho robí výnimočným.

Príbeh potvrdzuje, že hoci cesta životom môže byť zložitá, je dôležité urobiť z nej cestu viery, ľudskosti a dobra. Lebo iba vtedy cestujeme v čase zmysluplne. Ďakujeme Bohu za slávnosť sv. Cyrila a Metoda, za poslanstvo, ktoré vyznávame aj svojím životom.

69. HESLO PRE NEBO

Lk 1, 39-56 Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný; povýšil ponížených.

Slávnosť Nanebovzatia Panny Márie

Do baru prišiel jeden pán a hovorí: „Aké máte heslo na wifi?“ Barman odpovedal: „Najprv si musíte dať drink.“ Tak si objednal a keď už pil pivo, znova sa spýtal: „Prosím vás, aké je teda heslo na wifi?“ „Najprv si musíte dať drink. Všetko malým a bez bodky.“

V súčasnosti používame veľa hesiel. Keď potrebujeme vybrať peniaze z bankomatu, alebo otvoriť mail, alebo sa pripojiť na Viber, WhatsApp atď. Máme dojem, že hesiel je veľa. V skutočnosti ich však používame málo. Lebo by sme potrebovali také heslo, aby sme sa prihlásili do choroby, a urobili zo seba človeka zdravého. Alebo také heslo, ktorým by sme mohli vstúpiť do srdca druhého, a urobiť si z neho priateľa. Alebo – pokračujúc vo fantázii - potrebovali by sme také heslo, s ktorým by sme na konci života mohli vstúpiť do neba.

Aké heslo používala v svojom živote Panna Mária, aby vstúpila do Božej prítomnosti? Čo urobila, že má účasť na Božej sláve? Čím to je, že je oslávená, Nanebovzatá?

Máriine heslo bolo veľmi jednoduché. Veríme, že ostala neporušená v hrobe, bola vzatá do neba, teda má účasť na Božej sláve. To však znamená, že predtým musela robiť slávu Bohu na zemi, aby potom mohla mať účasť na Božej sláve. To bolo jej heslo: Robiť Bohu slávu na zemi.

Pri nedelňých omšiach spievame hymnus: Sláva Bohu na výsostiach, *Gloria in excelsis Deo*. Ale Boh svoju slávu má zaručenú. Hymnus spievame preto, aby sme si pomysleli: akú slávu robím Bohu, keď chodím po tejto zemi?

Máriine úsilie bolo zamerané na to, aby robila Bohu slávu na zemi. Vidíme to z udalostí, ktoré opisuje Písmo sväté, napríklad udalosť zvestovania, keď povedala: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38). Robila Bohu slávu na zemi vtedy, keď navštívila svoju príbuznú Alžbetu a pracovala ako slúžka nejakej obdobia. Aj vtedy keď prežívala krížovú cestu a Sedembolestná stála pod krížom svojho syna, bola na slávu Boha. O túto slávu Bohu sa delila s apoštolmi po zoslaní Ducha Svätého, keď s učeníkmi vytvárala prvotnú Cirkev. Vo všetkých týchto prípadoch Mária robila slávu Bohu na tejto zemi.

Dosiahla to tým, že žila jednoducho a pokorne. Jej zásluhou bolo vedomie, že si Božie dary nezaslужuje. Poznáva pravdu o sebe a nebojí sa priznať: Bože, ja som nič, ja som nula, a ty si všetko. Po latinsky sa pokora povie *humilitas* a základ slova je od humus, to je zem, zemské bytie, maličkosť, úbohosť. Mária vedela, že Boh, ktorý je láskou a darom, môže byť prijatý len takým človekom, ktorý si uvedomuje, že si ho nezaslужí. Na základe tejto jednoduchosti a pokory dá sa robiť Bohu sláva na zemi.

Preto potom Mária mohla spievať hymnus, ktorý sme dnes čítali, Magnifikat, Velebí moja duša Pána. Modlime sa ho každý deň vo večerách a na sebe môžeme skúsiť, že Boh je mocný, že jemu nie je nič nemožné (porov. Lk 1, 37). Byť pokorný, neznamená zostať hlupáček, ale pravdivo sa dívať na seba i na skutočnosť Božiu a poznať svoj životný cieľ.

Na nedávnych Letných olympijských hrách v Paríži 2024 excelovala atlétka McLaughlinová-Levroneová. 8. augusta vytvorila nový svetový rekord na 400 metrov behu cez prekážky za 50,37 sekúnd. Okrem toho získala zlato v štafete na 4x400 metrov. Rodáčka z amerického New Jersey obhájila zlaté úspechy už v Tokiu a pridala ďalšie.

Pri hodnotení svojich úspechov 25-ročná atlétka vzdávala Bohu vďaky. Keď sa jej podarilo začiatkom roka kvalifikovať sa na olympijské hry, v rozhovore s médiami sa podelila o svoje pocity vďačnosti a povedala: „Úprimne, chvála Bohu, nečakala som to, ale on dokáže všetko, v Kristovi je všetko možné.“ Absolvovala Union Catholic High School v Scotch Plains v New Jersey a o svojom vzťahu k Bohu píše na sociálnych sieťach. Na jej instagramovom profile je medzi poslednými príspevkami to, že je pre ňu veľkou ct'ou reprezentovať nielen krajinu, ale aj kráľovstvo Božie: „To, čo mám v Kristovi, je oveľa väčšie ako to, čo mám, alebo nemám v živote. V Bohu vidím cestu v každej situácii, aj v tej najnáročnejšej. Aj keď sa niečo zdá nemožné, Boh nájde vždy cestu nie pre moje uspokojenie, ale na jeho väčšiu slávu. Nikdy som nevidela, že by Boh zlyhal, ani keď som možno nevyhrala všetky preteky. Božia vôľa je dokonalá, v živote sa ukáže vtedy, keď na tom záleží.“⁴³⁹

⁴³⁹ McLAUGHLIN - LEVRON : Katolícke noviny, č. 33, 18. augusta 2024, s. 2.

Tri vety z tohto príspevku sa dajú podčiarknuť. Prvá – reprezentujem nielen svoju krajinu, ale aj kráľovstvo Božie. To je vedomie veriaceho človeka. Po druhé - to, čo mám v Kristovi, je oveľa väčšie ako to, čo mám, alebo nemám v živote. A po tretie - Boh vždy nájde cestu, Boh nikdy nezlyhá.

Aj v našich časoch, aj v mladom veku možno robiť Bohu slávu, aby sme na konci mali účasť na sláve Božej. To je cesta, po ktorej aj nás Pán vedie k nebu, lebo nanebovzatie nie je len výsadou Panny Márie, ale je to cesta a pozvanie pre nás všetkých.

70. IKONA

Lk 2, 33-35 Tvoju vlastnú dušu prenikne meč

Slávnosť Sedembolestnej Panny Márie

V najsevernejšej slovenskej obci Skalité na Kysuciach je okolo kostola sedem kaplniek. A v každej z nich jeden obraz zo siedmich bolestí Márie, počnúc Simeonom, ktorý povedal: „Tvoju vlastnú dušu prenikne meč“ (Lk 2, 35) až po posledné, kedy Mária drží v náručí mŕtveho syna, čiže Pieta, Dolorosa. Volá sa to Kalvária Sedembolestnej. Dielo vybudovali v roku 1941 na pamiatku udalosti, keď sa nepodarilo rozdeliť obec, ktorú v roku 1938, po Mníchovskej zrade, okupovali poľskí vojaci. Na znak oslobodenia sa skalickí rodáci rozhodli dobrovoľne a svojpomocne postaviť Kalváriu. Urobil to stavebný majster Jozef Fürst z Čadce a stálo ich to dvestoštyridsaťštyri tisíc vtedajších slovenských korún. Objednali si sedem obrazov z agátového dreva od talianskeho majstra Ferdinanda Pinotea z Ortisei.⁴⁴⁰

Vždy boli a sú ľudia, ktorí rozdeľia obec, rodiny, komunity. Ale vždy boli a sú ľudia, ktorí budú budovať, domy, kaplnky, kostoly, cesty, ale aj rodiny a komunity. Vždy sú ľudia, ktorí konajú proti životu, a vždy budú ľudia, ktorí život rozvíjajú. Tak sledujeme vojny, následkom ktorých je okupované určité územie, rozvody, ktoré rozdeľia manželstvo a porania ľudí. Choroby prinášajú rozdelenie medzi zdravím a nemocou. Aj v politike sú ľudia rozdelení, ľavica, pravica. Ale murári v Skalitom boli symbolom zjednotenia, oproti vojakom, ktorí roztínali jeden životný celok, obec.

Pred dvetisíc rokmi Mária na sebe skúsila, čo to znamená rozdeliť matku a syna. Smrť prináša rozdelenie, oddelenie od života. Videla nepravosť a silu zla, ktorá na jej syna útočila a v jej duši vyvolávala bolesť. Na túto tému hovorí už v 12. stor. opát Bernard, ktorý píše, že Márie sa nedotkol meč, neprenikol ju fyzicky. Čiže nebola mučeníčkou tak, ako to poznáme z kresťanských dejín, ale Mária bola mučeníčkou duše. Lebo keď Ježiš vydýchol, tak jeho duša sa kopia nedotkla, lebo už bol mŕtvy. „Ale tvoju dušu, Mária, meč prenikol. Jeho duša tam nebola, ale tvoju nebolo možné odtiaľ odtrhnúť. Teda tvoju dušu prenikla sila bolesti, aby sme ťa právom oslavovali ako mučeníčku za spoluúčasť, ktorá prevyšovala pocity telesného utrpenia.“⁴⁴¹

Apoštol Pavol z Tarzu píše, že medzi najväčšie hriechy pohanov treba rátať bezcitnosť (porov. Rim 1, 31). Tak ako vojaci, moc, vláda pre svoju bezcitnosť rozdeľujú, tak na druhej strane Boh vkladá do našej duše zmysel pre súcit, spoluprácu a pre budovanie. Mária túto bezcitnosť zažila, ale s pomocou Božou vedela toto utrpenie v sebe spracovať. Preto je pre nás vzorom, príkladom, ikonou, utiekame sa pod jej ochranu, lebo si uvedomujeme, že mnohé situácie musíme riešiť jej štýlom.

Od nás dnes sa vyžaduje úkon viery, nádeje a úkon lásky, praktická činnosť. Náš úkon viery a nádeje spočíva v tom, že odovzdávame svoju starosť Bohu. Lebo počítame s jeho prozreteľnosťou, s jeho múdrosťou a vieme, že v jeho rukách je aj náš osud. Akokoľvek by mohol byť život komplikovaný a rozdelený, v Božích rukách je v najlepších rukách.

⁴⁴⁰ <https://www.regionkysuce.sk/en/kysuce-duchovne/kalvaria-sedembolestnej-panny-marie>

⁴⁴¹ BERNARD: *Sermo in dom. Infraoct. Assumptionis*, 14-15. Opera omnia, edit. Cisterc. 5, 1968, s. 273-274.

Okrem úkonu odovzdania, treba sa aj prakticky pričiniť vo svete, aby sme boli pri eliminácii utrpenia a nie pri jeho eskalácii. Tak, ako Matka Mária stála pri tých, čo zbierali výkriky bolesti. Aj my máme stáť pri tých, ktorí sú utláčaní a ponížení, ktorí sú produktom našej kultúry zisku za každú cenu. Sme s Máriou, ktorá kráča po boku žien našej doby, ktoré nepoznajú nič iné než vykorisťovanie a násilie. Usilujeme sa kráčať životom tak ako Mária. Matka, ktorá plače nad svojimi deťmi, ktoré zomierajú pri hľadaní dôstojného života bez vojny. Mária bola veľkou aj preto, že spochybnila vtedajšiu autoritu tým, že sa postavila pod kríž syna. Aby v tej chvíli nebol sám, a tým spochybnila ostatných zbožných, ktorí v mene svätého náboženstva tleskali každému úderu kladiva.

Z toho vidieť, že Mária môže byť našou matkou v situáciách, ktoré sú temné. Keď sme osamelí a v tichu modlitby rozjímame nad jej situáciou, môžeme v svojej duši zacítiť uistenie a utíšenie z jej strany. V tomto zmysle Mária je ikona. Nad ikonou môžeme rozjímať a ponárať sa do tej situácie, aby sme sa z nej učili.

To, že sa dnes pútnici na rozličných miestach Slovenska modlia a uctievajú Sedembolestnú, má svoj význam. Najmä preto, že pomáha spracovať ťažkosti každodenného života.

Po Druhej svetovej vojne bol francúzskym prezidentom Charles de Gaulle (1890-1970). V jeho živote bola dôležitá jedna dáma, ktorá ovládala jeho srdce, jeho dcéra Anne. Dievčatko, ktoré prišlo na svet v období, kedy sa deti s downovým syndrómom automaticky dávali do ústavnej starostlivosti. Bolo to v roku 1928. Rodina de Gaulle odmietla dať dieťa žiť s cudzími ľuďmi. Charles de Gaulle sa vyjadril: Boh nám ju dal, a my s ňou budeme, kde bude a čím bude. Takže nielen, že nedali dievčatko z domu preč, ale ani ju neskrývali.

Charles de Gaulle sa s ňou ukazoval a v roku 1940 jednému kňazovi povedal: Toto dieťa je moja radosť, ona je moje požehnanie. Učí ma vidieť za všetky pocty a hľadiť vyššie. Rodina De Gaulle sa samozrejme snažila vytvoriť podmienky pre dieťa, ktoré nazývali iným ako ostatné. Mama riešila praktické stránky v starostlivosti o dieťa so zdravotným hendikepom a otec ju obdarovával náklonnosťou. Podľa ich syna Filipeho, otec chcel dať Anne najavo, že ju miluje tak veľmi, ako jej staršiu sestru a brata. Chcel jej ukázať, že hendikep pre neho nič neznamená. Hral sa spolu s ňou, spieval, čítal jej knižky. Spolu sa modlili, pričom Anne si pamätala všetky slová modlitieb, na čo bol otec veľmi hrdý.

Tak, ako bolo v tých časoch bežné, Anne zomrela mladá, vo veku dvadsať rokov na zápal pľúc. V roku 1962 bol Charles obeťou pokusu o atentát a to, že prežil, pripísal rámu, v ktorom mal fotku dcéry Anne, umiestnenej na odkladacej ploche v svojom aute.⁴⁴²

Tento príbeh a zvlášť veta: dieťa ma naučilo hľadiť vyššie, je inšpiratívny preto, lebo všetci potrebujeme hľadiť aj inak, nielen na to, čo vidíme očami každodenne. Hľadiť vyššie, znamená mať určitý nadhľad, pohľad Boží, pohľad Máriin, ktorý je silno zviazaný s nádejou. Ďakujeme za ikonu Márie Sedembolestnej.

71. BLAHOSLAVENÍ PROSTREDNÍCTVOM DUCHA

Mt 5, 1-12 Radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi

Slávnosť Všetkých svätých

Na Alžbetinej ulici v Košiciach je inštalovaná nová plastika, forma sochy – otvorený stĺp má názov Ohýbanie vedomia a svedomia. Autorom je akademický sochár Ladislav Gajdoš a Bohumil Bachratý. Na plastike je mnoho fotiek, výstrižkov z novín, mnoho údajov za obdobie tridsiatich rokov od nežnej revolúcie a predtým z obdobia totality.⁴⁴³

Na plastike je zaujímavá hra s písmenami a slovami. Autor totiž v jednom prípade namiesto S použil Z a vzniklo mu slovo Zlovensko. Všetci predsa hovoríme Slovensko. Kto by

⁴⁴² DE GAULLE, Ch. In: <https://www.facebook.com/Charles-de-Gaulle>.

⁴⁴³ <https://kosicednes.sk/spravy/na-alzbetinej-pribudol-pamatnik-neznej-revolucie/>

si prial žiť v krajine, ktorá je nespravodlivá a nespokojná? Kto by chcel žiť na Zlovensku? Bohužiaľ, z politických udalostí a rozhodnutí pri riadení štátu vyplýva, že žijeme na Zlovensku.

Predstavme si, že ležíme na zemi a niekto by nás obkreslil kriedou, celú postavu. Vznikne mapa. Na túto mapu tela môže každý napísať svoje meno. Krajšie by bolo keby tam niekto dopísal: dobrý človek, kvalitný človek. Cirkev nás dnes pozýva, aby sme na túto mapu života napísali: šťastný, blahoslavený človek.

Možno si povieme: až tak neprekypujem šťastím. Ale to, ako evanjelium rozpráva o blahoslavenom, šťastnom živote, je z iného zorného uhla. Všimnime si najprv literárne súvislosti, symbolické, potom výkladové, existencionálne.

Je to náhoda, že Ježiš povedal na vrchu osem blahoslavenstiev? (Mt 5, 1-12). Alebo evanjelista Matúš mal s tým nejaký zámer? Číslo osem v rannej tradícii kresťanstva znamenalo Ježišovo vzkriesenie. Lebo bol vzkriesený prvý deň po týždni, teda sedem plus jeden. Preto aj krstiteľnice - baptistériá mali osemuholníkový tvar. Číslo osem označuje život, ktorý nie je prerušený smrťou.

Druhá zaujímavá číselná symbolika je v tom, že grécky originál v stati Blahoslavenstvá obsahuje 72 slov. Prečo? Lebo podľa vtedajšieho zemepisu, dookola žilo 72 pohanských národov. Tak, ako Mojžiš vystúpil na vrch Sinaj (symbol Božskej sféry, Božského stavu) a dal Desatoro, tak teraz Ježiš opäť vystúpil na vrch a dal osem blahoslavenstiev pre nový štýl života. Jeho posolstvo je zemepisne určené pre všetky národy, je teda univerzálne.

Blahoslavenstvá sú návodom na to, aby na mape nášho života mohlo byť napísané: dobrý, kvalitný, svätý, šťastný, blahoslavený. Ježišovu radu: „Blahoslavení chudobní v duchu“ (Mt 5, 3) je vhodnejšie vyjadriť: blahoslavení chudobní skrze alebo prostredníctvom ducha. Lebo ak sa v svojej vnútornej slobode rozhodneme mať Ježišovho, Božieho ducha, tak prostredníctvom tohto ducha nadobúdame nový životný štýl. Dali sme Bohu šancu, aby sa v našom živote prejavil ako Otec, ktorý nás má rád. Toto je byť blahoslavený prostredníctvom ducha, ducha Božieho, ducha lásky.⁴⁴⁴

Boh je otec, ktorý s nami zdieľa túžbu po šťastí. On nie je Boh, ktorý by žiarlil na naše šťastie. Práve naopak, fandí nám. Jeden múdry človek povedal: „Nemôžem veriť v Boha, ktorý by nebol šťastný aj vtedy, ak ja som šťastný aj bez neho.“ Univerzálna a absolútna je veľká Božia láska.

Veriť v Boha, znamená dovoliť, aby svojou prítomnosťou zaplavil náš život. Potom kráčame skrze ľudskosť k svätosti. Takže Ježiš nám nezjavuje Boha, ktorý by bol niekde zatvorený, očakávajúci naše obety a poklony. Zjavuje nám Otcovu tvár, ktorá žiari v osobe Ježiša, je to Emmanuel, Boh s nami. To je niekto, kto kráča s nami našimi dejinami.

Hoci sme ponorení do tohto sveta, v každodennom živote pri upratovaní, cestovaní, výchove, nakupovaní... má sa skrze nás rozžiarit' Otcova tvár. Toto je svätosť. Skrze našu ľudskosť kráča dejinami Boh. To je úloha, poslanie človeka s prívlastkom svätý a kvalitný. Nerozmýšľame o výklenku, v ktorom je postava, ktorú treba uctievať, ale uvažujeme o kvalite života a o pozvaní, ktoré je nám dané. Preto je tento deň krásnym sviatkom.

Dvadsaťtri ročná Američanka Chastity Patterson z Arkansasu svojmu zosnulému otcovi každý deň posielala správy, hoci na ne z pochopiteľného dôvodu nikdy nedostávala odpoveď. Robila to štyri roky. Na štvrté výročie jej prišla odpoveď. Samozrejme, že z toho bola prekvapená. V svojich esemeskách písala otcovi, čo prežíva. Absolvovala vysokú školu. Jeden chlapec jej zlomil srdce. Potom našla novú lásku. Potom prekonala rakovinu. A v jednej esemeske píše: Je mi ľúto, že som tu nebola, keď si ma najviac potreboval. Bojím sa svadby. Pretože pôjdem uličkou sama a ty tam nebudeš, aby si mi povedal, že to bude v poriadku.

Ako sa mohlo stať, že jej niekto odpovedal na esemesky, ktoré išli do prázdna? Staré telefónne číslo jej otca dala telefónna spoločnosť inému mužovi, ktorý sa volal Brad. Náhoda

⁴⁴⁴ MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

spočívala v tom, že v čase, keď Chastity zomrel otec, Bradovi zomrela dcéra, ktorá mohla byť asi vo veku Chastity. On dostával esemesky a predstavoval si svoju dcéru, ako by zápasila s láskou, s vysokou školou, aj chorobou.

Po štyroch rokoch sa rozhodol jej odpísať: Ahoj zlatko, nie som tvoj otec. Ale dostal som všetky tvoje správy, ktoré si mi za poslala za štyri roky. Je mi ľúto, že si stratila blízku osobu, ale v priebehu rokov som ťa počúval a sledoval, ako rastieš.⁴⁴⁵

Príbeh je zaujímavý v tom, že človek sa môže podeliť. A v tom zdieľaní cítime oporu. Keď žijeme v láske, zjavujeme Božiu tvár vo svete. A niekto iný zjavuje Božiu tvár pre nás vtedy, ak nás chápe.

Nie je dôležité či a ako sa to stalo, ako dlho im priateľstvo zostalo. Podstatné je - o tom je sviatok Všetkých svätých - že môžeme prežívať spoločenstvo a navzájom sa zdieľať so svojim radosťami aj starosťami, byť si oporou.

72. ŽIVOT V NOVEJ DIMENZII

Jn 14, 1-6 V dome môjho Otca je mnoho príbytkov

Spomienka na všetkých zosnulých veriacich

Pri spoločenskej hre „Človeče, nehnevaj sa“ nás hnevalo, ak sestra alebo brat nás vyhodili tesne pred domčekom. Mali sme pocit, že je to najväčšia tragédia ľudstva. Potom prišli iné prehry, napríklad športový zápas, neurobená skúška, kopačky od slečny alebo odmietnutie od chlapca, neprijatie do práce a mnoho ďalších prehier. Časom sme zistili, že svet sa nezrútil, lebo prehrať bitku, ešte neznamená prehrať vojnu.

Pred dvetisíc rokmi rabín z Nazareta tiež zažil prehru, lebo odvisol na kríži. Lenže zdieľal svoj život s Nebeským Otcem, a toto zdieľanie spôsobilo, že Božia sila bola prítomná v jeho ťažkej situácii, aj v zomieraní. Preto mohol byť oslávený.

Mnohokrát cez deň používame anglické slovo *to share*, zdieľať s niekým. Je výhodné, že môžeme zdieľať svoju radosť aj starosť s Ježišom. Vďaka zdieľaniu, *sharing* s Ježišom, existuje riešenie pre komplikované situácie.

Vždy musíme počítať s tým, že k sebe neoddeliteľne patrí život a smrť, prehry a víťazstvá, prázdnota a plnosť, Ježišovo utrpenie a zmŕtvychvstanie. Tieto skutočnosti nášho životného zápasu musia byť v rovnováhe. Spomienka na všetkých zosnulých veriacich a návšteva cintorína nám pripomínajú, že ľudské bytie sa ani smrťou nepreruší, nepretrhne, ale život rozkvitne v novej dimenzii. Budeme prežívať iný spôsob bytia, než prežívame dnes, ale nebudeme ničotou. To je naša nádej.

Všetko negatívne na tejto zemi nemá posledné slovo. Definitívne slovo bude mať Boh. Každý neúspech, zlyhanie, choroba a starnutie je pominuteľné. Večne platná je iba Božia láska. Ježiš svojím zmŕtvychvstaním ukazuje, že naše želania, radosti a túžby môžu byť naplnené nádejou.

Istý misionár raz išiel na vzdialenú misijnú stanicu a diskutoval so šoférom, ktorý už bol pokrstený. Medziiným šofér poznamenal, že aj auto má svoje podobenstvá. Misionár spozornel: „Čo tým chcete povedať?“ Šofér hovorí: „Existujú kresťania, ktorí svoju vieru prežívajú ako rezervné koleso. Keď sa im v živote prihodí nešťastie, tak si povedia, viera mi pomôže.“ Misionár sa pýta: „A vy si čo myslíte o viere, čím je pre vás?“ Šofér odpovedá: „Volantom, pane, volantom.“⁴⁴⁶

Ak je viera volantom, stáva sa nástrojom, ktorý vedie k cieľu. Určuje, akým smerom života človek ide. Ak je viera iba rezervným kolesom, nemá veľké účinky na život.

⁴⁴⁵ <https://www.kxxv.com/news/national/a-woman-continued-to-text-her-fathers-phone>.

⁴⁴⁶ RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti. I.* Bratislava : Lúč 1997, s. 134.

Spomienka na všetkých zosnulých veriacich obsahuje dôležité posolstvo. Ak sa otvárame vzkriesenému Kristovi, nijaké prehry nás nezlomia.

POUŽITÁ LITERATÚRA

FONTY

BERNARD: Sermo in dom. Infraoct. Assumptionis, 14-15. Opera omnia, edit. Cisterc. 5, 1968, s. 273-274.
FRANTIŠEK, pápež: Admirabilisignum (Nádherný obraz). Apoštolský list o zmysle a hodnote tradície betlehenských jaslí. 6. 12. 2019.
FRANTIŠEK, pápež: Dokument o ľudskom bratstve. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/dokument-o-ludskom-bratstve>, 2019.
Liturgia hodín I. Roma : Typis Polyglottis Vaticanis 1986.
POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE SVIATOSTI A BOHOSLUŽBU: Všeobecné smernice Rímskeho misála. Rím : Typis Vaticanis 2001

BIBLIKUM A TEOLÓGIA - ODBORNÉ PUBLIKÁCIE

ARMELLINI, F.: Aktuálne nedeľné výklady evanjeliových úryvkov. In: [bit.ly/videoarmellini](https://www.youtube.com/watch?v=bit.ly/videoarmellini)
zdroj textu: <https://www.commentivangelodomenica.it>.
CASTILLO SÁNCHEZ, José María: La religión de Jesús. Comentario al evangelio diario. In: <https://www.todostuslibros.com/libros/la-religion-de-jesus-comentario-al-evangelio-diario>.
FAUSTI, S.: Nad evangeliem podľa Lukáša. Porozumieť Božiemu slovu. Praha : Paulínky 2011.
FAUSTI, S.: Nad evangeliem podľa Matouše. Praha : Paulínky 2009.
FABIAN, A.: Spiritualita v sociálnej práci. In: Svet sociálnej práce, Košice : UPJŠ 2014.
HALÍK, T.: Co je bez chvění, není pevné. Praha : Nakladatelství Lidové noviny 2002.
VRABLEC, J.- FABIAN, A.: Homiletika I. – II. základná a materiálna. Trnava : SSV 2001.
MAGGI, A.: <https://www.studibiblici.it/SLOVACCO/biblickekomentare.html>.

KAZATEĽSKÉ POMÔCKY

ABELN, R.: Matka Terézia. Príbehy a anekdoty. Bratislava : Lúč 2015.
BERMEJO, J.C. Ďalšie príbehy na ozdravenie duše. Bratislava : Karmelitánske nakladateľstvo 2012.
FERRERO, B. (editor): A kvety jednoducho kvitnú. Bratislava : Don Bosco 2008.
FERRERO, B. (editor): Hviezdy vidno v noci. Bratislava : Don Bosco 2013.
FERRERO, B. (editor): Kruhy na vode. Bratislava : Don Bosco 2002.
FERRERO, B. (editor): Ľudia, ktorí lietali. Bratislava : Don Bosco 2015.
FERRERO, B. (editor): O čom sníva jablko. Bratislava : Don Bosco 2020.
FERRERO, B. (editor): Posledný list. Bratislava : Don Bosco 2019.
FERRERO, B. (editor): Príbehy pro potěchu duše. Praha : Portál 1996.
FERRERO, B. (editor): V zlatej knihe života. Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 2022.
HNUTIE FOKOLÁRE: Collegamento 11.3. 2023 Rocca di Papa
KRAMARA, M.: Láska milého srdca. In: Katolícke noviny, príloha, 24. 4. 2022.
LEFEVRE, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 3. Bratislava : Lúč 2006
MAGRIOVÁ, L.: Slovo života, máj, 2022. In: Nové mesto, Bratislava.
MACOMBER Debbie: Moc obyčajného skutku. Christian Project Support. Bratislava 2022.
LEACOCK, D. A.: No nie je to romantické? In: CANFIELD, J. et alii: Slepacia polievka pre dušu. Pravá láska. Bratislava : EastoneBooks 2012.
LUSCOŇ, J.- KOVÁČIK, J.: Vie Pán Boh o tom, že existuje? Bratislava : TV LUX 2021.

ONDRUŠ, R.: Blízki Bohu i ľudom II. Cambridge (Canada) : Priatel'ia Dobrej knihy, 1982.
 PASCAL, B.: *Myšlienky*, 430. Bratislava : Chronos 1995.
 PAULÍNÝ, A.: 555 smerovníkov. Rím, SÚSCM 1987.
 PROCTOROVÁ, P.: Veľké pravdy v malých príbehoch 5. Bratislava : Lúč 2008.
 RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti I. Bratislava : Lúč 1997
 RICHTEROVÁ, M. (editor): Mozaika radosti II. Bratislava : Lúč 1998
 STANKAYOVÁ, A.: Silná zbraň proti zlu. In: Katolícke noviny 26. 2. 2023, roč. 138, č. 8.
 SHEEN Fulton John : *Life of Christ*, McGraw–Hill, 1958.
 STERTENBRINK, R.: *In Bildern und Beispielen I. Exemplarische Texte zur Besinnung und Verkündigung*. Freiburg-Basel-Wien 1976.

INÉ BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

BREZINA, J. (editor): Anekdoty o slávnych. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985
 BROSH, K. (editor) : Trikrát denne jeden. Bratislava : Nové mesto, 2018
 BROSH, K. (editor) : Trikrát denne jeden., ďalší, prosím! Bratislava : Nové mesto, 2023.
 ČERNÝ, M.: Chlapec a strom. In: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/cerny-mirek/kluk-a-strom-208180>.
 DE GAULLE, Ch. In: <https://www.facebook.com/Charles-de-Gaulle>.
 ĎURICA, Adam - KRAUSZ Vladimír: In: <https://www.youtube.com/watch?v=zP5lnQt9cXE>
 HEINE Heinrich: Eseje o náboženstve a filozofii. In: <https://www.spolok-slovenskych-spisovatelov.sk/products/heinrich-heine-esaje-o-nabozenstve-a-filozofii/>
 HORECKÝ, M. (editor): Humor pre všetkých alebo vtipy pre každého. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1988.
 CHERNOFF, Marc – Angel: [1000+ Little Things Happy Successful People Do Differently](https://www.youtube.com/watch?v=zP5lnQt9cXE)
 GESHE, A.: *Sauver le bonheur*, Paris, Cerf, 2003.
GILBERTOVÁ, Elizabeth. In: <https://www.oprah.com/may-2016>
Keby Pán Boh nerozumel žartu. Nitra, Kňazský seminár sv. Gorazda 2018.
MARCA POLIDEPORTIVO: Fan saves Canucks staffer's life after pointing out cancerous mole during game. In: <https://www.marca.com/en/nhl/2022/01/02/61d1eeaae2704e46928b45e9.html>.
MARLEY BOB: THE UNTOLD STORY. NEW YORK, HARPER COLLINS PUBLISHERS, 2010.
 LUNGINA Lilianna Zinovyevna (1920-1998), ruská prekladateľka.
 In: https://en.wikipedia.org/wiki/Lilianna_Lungina
 McLAUGHLIN - LEVRON : Katolícke noviny, č. 33, 18. augusta 2024.
 PAGANO Andrés. In: HAVRLOVÁ Denisa, <https://www.pametnaroda.cz/sk/havrlova-denisa-1971>
 RAJTER Tom: [ECAV s vami - Otec povedal svojej dcére „Práve si zmaturovala](https://www.facebook.com). In: www.facebook.com.
 SELIGMAN, M. Pozitívna psychológia. In: https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=services-news&source_no=20&news_no=10520.
 SOLŽENICIN A. I.: [Súostrovie GULAG I - III](https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=services-news&source_no=20&news_no=10520), (Архипелаг ГУЛАГ, 1973 – 1975 v zahraničí, ruský samizdat.
 ŠPEŤKO, A.: Manželský viacboj. Košice, Východoslovenské vydavateľstvo 1989.
 ŠTEFÁNIK, J. – RUSKO, M. – POVAŽANEC, D.: Frekvencia slov, grafém, hlások a ďalších elementov slovenského jazyka. Bratislava : Jazykovedný časopis, 50, 1999, No. 2.
 TAUBER, K.: Anekdoty o Albertovi Einsteinovi. Život 1989.
 Teleplus: Vtipovisko, 6/2022.
 Woloviny 6, 1. júna 2019.

ŽBIRKA, Miro: Kúp mi knihu. In: sk.wikipedia.org › wiki ›
Zoznam_piesní_Miroslava_Žbirku
Závet zosnulého starého mládenca. In: Zoznam.sk/30.júla 2019.

INTERNETOVÉ ZDROJE

<https://kosicednes.sk/spravy/na-alzbetinej-pribudol-pamatnik-neznej-revolucie/>
<https://www.kxxv.com/news/national/a-woman-continued-to-text-her-fathers-phone>
<https://m.facebook.com/p/Krásne-příběhy-zo-života-100064910381372/>
<https://zn.sk/co-znamena-gmb-cmb>.
https://www.pronaladu.cz/#google_vignette.
<https://www.regionkysuce.sk/en/kysuce-duchovne/kalvaria-sedembolestnej-panny-marie>
<https://kosicednes.sk/spravy/na-alzbetinej-pribudol-pamatnik-neznej-revolucie>
<https://www.kxxv.com/news/national/a-woman-continued-to-text-her-fathers-phone>.